" สัพพะทานัง ธัมมะทานัง ชินาติ
การให้ธรรมะเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง"

ขอมอบเป็นธรรมบรรณาการ

แด่ .....

จาก .....

คำกล่าวมอบหนังสือ ก่อนมอบหนังสือเป็นธรรมทาน
ให้กล่าวดังนี้.-

ขอบุญนี้ *จงถึงแก่พระอริยเจ้าทั้งหลาย เทวดาผู้รักษาตัวข้า เทวดาผู้รักษาบ้านเรือน ทรัพย์สิน , การค้า นาไร่ของข้า ญาติของข้า และเจ้ากรมนายเวรทั้งหลาย ขอจงมีฤทธิ์ มีอำนาจ อยู่เป็นสุขเถิดฯ*

ขอบุญนี้ *จงเป็นเหตุปัจจัย ให้เกิดปัญญาญาณ ถึงความพ้นทุกข์ คือพระนิพพานเทอญฯ*

พิมพ์เผยแพร่เพื่อเป็นธรรมทาน

ชื่อหนังสือ	:	มนุษย์เกิดมาทำไม ? เล่ม ๑๒ ว่าด้วย คู่มือมนุษย์พันธุ์แท้
เลขมาตรฐาน สากลประจำหนังสือ	:	978-974-300-763-7
พิมพ์ครั้งที่ ๑	:	**สิงหาคม ๒๕๕๒** จำนวน ๓,๖๐๐ เล่ม
พิมพ์ที่	:	บริษัท พิมพ์สวย จำกัด ๕/๕ ถนนเทศบาลรังสฤษฎ์เหนือ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐ โทร. ๐๒-๙๕๓-๙๖๐๐
ภาพปกหน้า	:	*"เท่านี้หรือคือ...ชีวิต"*
ภาพปกหลัง	:	*"ข้ามโอฆสงสาร"* จากหนังสือชีวิตงาม
ผู้รวบรวม และเรียบเรียง	:	นายสุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์ ๓๕๕/๑๑๙๙ ซอย ๒ หมู่บ้านพัฒนา ถนนวิภาวดีรังสิต (ซอยพหลโยธิน ๗๗) หมู่ ๑๕ ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๓๐ *(สถานฝึกปฏิบัติธรรม ชมรมเผยแผ่พระสัทธรรมเพื่อการพัฒนาสังคม โทร. ๐๒-๕๓๖-๖๕๒๒)*
ผู้เอื้อเฟื้อพิมพ์ต้นฉบับ	:	นางสาวกุลิสรา รุ่งมณี
ผู้ประสานงาน ภาพและ ข้อมูลประกอบ	:	นางสาววิภา พิทักษ์วงษ์, นางสาวกานต์สินี พิทักษ์วงษ์ นายสเฐียรพงศ์-นางพรรณศิริ ฤทธิเรืองเดช นายเกียรติศักดิ์ สำลีปั้น นางสาวกุลิสรา รุ่งมณี นางสาวกิ่งกาญจน์ พิทักษ์วงษ์ นายพงศธร พิทักษ์วงษ์
เว็บไซต์	:	http://sites.google.com/site/humanbornfor http://humanbornfor.blogspot.com http://www.answertolife.ob.tc

หนังสือนี้ จัดพิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมทาน ไม่จำหน่าย เมื่อท่านไม่ต้องการใช้หนังสือนี้แล้ว กรุณามอบให้ห้องสมุดหรือผู้อื่นใช้ประโยชน์ต่อไป จะเป็นกุศลอย่างยิ่ง

คำนิยม

เรียน คุณจอห์น ที่รัก.

ได้รับ แฟ้ม CD ของหนังสือ
ครบหลังแล้ว ดิฉันขอบคุณ คุณ
มากๆ ได้ดีมาก. เท่าใดๆ ที่ลืมให้
ส่งหนังสือเล่มจริง เนื้อหาสาระจัดแน่น
ควรใช้ประโยชน์ เพราะรวบรวมตัวอย่างที่
ใช้ไม่ต้องไปค้นเล่มอื่นๆ เนื้อหาจำเป็น
ดีก. ทดลองพิมพ์เป็นไฟล์ต้นฉบับ. เรียน
รีด แก้ไข

ขอ 000 เล่ม 9-10 ชุด ทำมี
CD ชุดก่อนๆ จะส่งไปทั่วถึงขอบคุณ
อย่างๆ จะแจกไปเยี่ยมของนักศึกษาด้วย

รักและคิดถึง

(เพ็ญนภา เพ็ญจันทร์)

คำนิยม

2416/2 ซ. 86 ทุ่งพญาไท กท 10120

26 เมษายน 2548

เรียน คุณสุรีรัตน์ คุณจ่างทนอม ด้วยความนับถือ

ผมได้รับหนังสือ "มหัศจรรย์เด็กมาทำไม" และ ทิ้งวันหยุดหลายๆ ครั้ง 21 แต่ผมไม่มีช่องว่างหมายและ ว่างแทบไม่มีอยู่ที่บ้านเลย เพื่อมีโอกาสได้ไปเยี่ยมนัก จึงขอบคุณมาด้วยไป ขอโทษด้วยด้วย

ผมชอบหนังสือมาก อ่านมาตลอดตั้งแต่วันที่ได้รับ แต่อ่านกระโดดไปมาตามที่ชอบก่อนตามสบาย ผมได้รับรู้อีกหลายๆ อย่างที่ไม่เคยรู้มาก่อน และกระจ่างแจ้งขึ้นในอีกหลายเรื่องที่พอจะครวญมาแล้ว โดยเฉพาะคำแนะนำในแนวปฏิบัติ

อ่านแล้วทำให้ผมอยากติดตามเล่ม 1-2-3 โดยผมจะติดต่อไปยังคุณนิยรัตน์ ตามที่บอกไว้ในหนังสือ

อนึ่ง ตามหาซื้อหนังสือ ที่ร.ร. ยุวชิราวุธ เป็นหนังสือที่ท่านอาจารย์ตาก เล่ม ผมไม่ทราบว่าทางองค์กร ยูจีดีพีมีนั้น มีขายตามหนังสือเท่านี้ให้ยืมไปอ่านได้ (เช่าไปอ่านได้) หรือไม่ อยู่ที่ไหน หากยังไม่มี ผมขอแนะนำ "อาคารนิทรรศการ" โดยตั้งอยู่ที่ท่านนายกฯ ทักษิณ ชั้น 5 หรือชั้น 6 ของอาคาร WORLD-TRADE (ถ. ราชดำริ) ตรงข้าม ร.พ. ตำรวจ หากไปจัดเป็นมีนิทรรศการ ทางราชการ ฯลฯ ก็คงมีหนังสือ ผมต้องไปจัดปรับปรุงนิทรรศการ อาคารนี้ ปิดวันเปิดวันเพื่อการศึกษาเปิด โดยเว้นเพียงวันเดียว ซึ่งต่างไปจากของไปอยู่ที่ สวนสนประดิพัทธ์ อาคารถาวร

สุดท้าย นี้ ผมไม่สามารถจะพบปะท่านทั้งสองได้ ขอโทษด้วย

ขอบคุณเป็นอย่างสูงในการมาเยี่ยม

(สันติ ตันตราสันตานี)

คำนำ

หลังจากที่หนังสือชุด มนุษย์....เกิดมาทำไม? เล่มที่ ๘- ๙ -๑๐ พิมพ์เผยแพร่ออกไปเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๑ ญาติธรรมท่านผู้อ่านหลายคนบ่นไปว่า หนังสือเล่มหนาไป อ่านยาก เข้าใจยาก **อยากให้มีหนังสือดี ๆ ที่อ่านเข้าใจง่าย ๆ สำหรับคนที่เข้ามาใหม่เพิ่งจะเริ่มต้นศึกษา**

ขอเรียนว่า นับตั้งแต่ทำหนังสือชุดนี้ เริ่มตั้งแต่เล่ม ๑ เป็นต้นมา เมื่อพุทธศักราช ๒๕๔๖ วัตถุประสงค์สำคัญประการเดียว คือ **ทำอย่างไรจะให้คนเราไม่เป็นชาวพุทธแต่เพียงทะเบียนบ้าน** กล่าวคือ พอคลอดออกมา พ่อแม่ก็ไปแจ้งเกิดกับนายทะเบียนราษฎรว่านับถือศาสนาพุทธ (ตามพ่อ-แม่) แต่ครั้นเมื่อเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ไปมีครอบครัวเป็นพ่อ-แม่คน ก็ยังมีความรู้สึกอยู่ว่าตนเองนับถือพุทธ แต่ชาวพุทธเราส่วนใหญ่ไม่เคยได้ศึกษาเรียนรู้เลยว่าพุทธศาสนาสอนอะไร ถามว่าศีลห้ามีอะไรบ้าง? หรือบุญในพระพุทธศาสนาคืออะไร มีกี่อย่าง อะไรบ้าง? ศาสนิกชนคนไทยได้แต่อมยิ้ม ตอบผิด-ตอบถูก เรียงข้อศีลห้าไม่ถูก ไม่รู้ว่าบุญเป็นอย่างไร ถึงเวลาทำบุญ ก็ทำตาม ๆ กันไป

คนเราส่วนใหญ่เสียเวลาทั้งชีวิตแสวงหาแต่โภคทรัพย์ ชื่อเสียงเกียรติยศ เพราะคิดว่านั่นคือความสุข ความสุขเป็นความต้องการสูงสุดของชีวิต!

จึงเป็นที่มาของหนังสือเล่มต่อ ๆ มาจนถึงเล่มนี้

หนังสือเล่มนี้เป็นเล่มรวมทุกรสจากเล่ม ๑ ถึง ๑๑ จึงน่าจะเป็นเล่มสุดท้ายของหนังสือชุดมนุษย์เกิดมาทำไม? คำสอนพระพุทธศาสนาเปรียบได้กับใบไม้ทั้งป่า แต่ที่เป็นหลักใหญ่ก็มีเพียงใบไม้กำมือเดียวเท่านี้ (เท่าที่รวมไว้ในเล่มนี้)

หนังสือ *“มนุษย์....เกิดมาทำไม? เล่ม ๑๒ ว่าด้วย คู่มือมนุษย์พันธุ์แท้”*

ทำไมจึงต้องเป็นพันธุ์แท้ ก็อย่างที่ทราบกันอยู่ว่า ในปัจจุบันนี้คำสอนพระพุทธศาสนาเพี้ยนไปจากของจริงของแท้ดั้งเดิม ไม่ได้เป็นพันธุ์แท้แต่กลายเป็นพันธุ์ทาง เช่น สอนให้ติดบุญ-หลงบุญ หลงสวรรค์! นี้เป็นคำสอนลูกผสมเป็นพันธุ์ทางไม่เป็นพันธุ์แท้ ทั้งนี้เพราะเหตุว่าด้วยผู้สอนไม่ได้ศึกษาให้ถ่องแท้

ถึงแก่นของพระศาสนาว่าพระพุทธเจ้าสอนอะไร เมื่อไม่เรียนก็ไม่รู้ เมื่อไม่รู้ก็ไม่มีอะไรจะสอนญาติโยม จึงไปคว้าเอาเปลือกกะพี้ ฯลฯ บางทีก็รวมไปถึงขยะอีกด้วยซ้ำไป พระที่บวชเพื่อเรียนมีน้อยเหลือเกิน และในจำนวนน้อยนี้ก็เรียนเฉพาะคันถธุระส่วนวิปัสสนาธุระก็ยิ่งน้อยลงไปอีกก็เหมือนเขาโคกับขนโคนั่นแหละ

"ดูก่อนพราหมณ์! บุรุษผู้ต้องการแก่นไม้ แสวงหาแก่นไม้ เที่ยวเสาะหาแก่นไม้อยู่ เมื่อมีต้นไม้ใหญ่ยืนต้นอยู่ ละเลยแก่น, กะพี้, เปลือกและสะเก็ดไม้เสีย ตัดเอากิ่งและใบไม้ไปด้วยสำคัญว่าเป็นแก่น

ผู้รู้เห็นเข้าก็จะพึงกล่าวว่า บุรุษผู้นี้ ไม่รู้จักแก่น กะพี้ เปลือก สะเก็ด กิ่งและใบไม้....จึงไม่ได้รับประโยชน์จากแก่นไม้ฯลฯ" พระพุทธองค์ทรงตรัสอย่างนี้

บัดนี้ พระพุทธองค์ปรินิพพานมานานถึง ๒๕๕๒ ปี ถ้าท่านผู้อ่านไม่เกาะติดศึกษาคำสอนโดยละเอียด ก็จะไปยึดถือเอาตาม ๆ กันมา ถามว่า พิธีกรรมนี้ทำไปทำไม? พระพุทธเจ้าสอนให้ทำหรือ เช่น การปลุกเศกวัตถุมงคล เป็นต้น ที่มีคำกล่าวว่าเมืองไทยเป็นเมืองพุทธ เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก แล้วก็มีการทำอย่างที่กล่าวมานี้ถูกต้องแล้วหรือ? ก็คงจะมีหลายคนที่ตอบว่า เกิดมาก็เห็น พ่อ-แม่, ปู่-ย่า, ตา-ยาย, บรรพบุรุษ เคยทำมาก่อน ก็ทำตาม ๆ กันมา ผู้ใหญ่เคยทำมาอย่างไรก็ทำอย่างนั้น โดยอ้างว่า เดินตามหลังผู้ใหญ่สุนัขไม่กัด เหตุผลที่ว่ามานี้เราใช้สำหรับความถูกต้อง ความจริง ความดีต่างหาก ศรัทธาต้องมีปัญญาประกอบ มิฉะนั้นก็หลงทาง (มิจฉาทิฏฐิ)

ความดี ความถูกต้อง ความจริงแท้ เป็นพระสัทธรรมคำสอนของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นแก่นของพระศาสนา ปัจจุบัน คือ พระไตรปิฎก พระ**สัทธรรมคำสอน** ประกอบด้วยองค์ ๓ ได้แก่

ปริยัติสัทธรรม คือ พระพุทธวจนะ ได้แก่ คำสอน, **ปฏิปัตติสัทธรรม** คือ ทางที่ต้องปฏิบัติ ได้แก่ มรรคมีองค์ ๘ หรือไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา, **ปฏิเวธสัทธรรม** คือ มรรค ผล นิพพาน

ถ้ายังดำเนินอยู่ครบทั้งองค์ ๓ คือ มีปริยัติ-ปฏิบัติ-ปฏิเวธ อยู่ครบ พระศาสนาก็จะตั้งอยู่ได้นาน

ใคร ๆก็ไม่อาจทำลายพระศาสนาได้ นอกจากพุทธบริษัททั้ง ๔ (ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา)

พระศาสนาจะตั้งอยู่ได้นาน ก็เพราะมีการปฏิบัติ ถ้าไม่มีการปฏิบัติก็จะไม่มีประโยชน์โภชน์ผลอะไรเลยจากการที่ได้ชื่อว่านับถือพุทธศาสนา คงเป็นพุทธได้แต่เพียงทะเบียนบ้านเท่านั้น ไม่ได้เป็นชาวพุทธพันธุ์แท้

๐ ฝรั่งเขาคงจะหัวเราะเยาะว่า เมืองไทยมีพระไตรรัตน์สาม
เหมือนไก่ได้พลอยว่าทราม มัวแต่ตระกรามหาของกิน
เหมือนการศึกษาที่จัดอยู่ พาไปสู่อาชีพเสียทั้งสิ้น
ปริญญาท่วมท้นล้นแผ่นดิน แต่ขาดศีลขาดธรรมประจำตน ฯ

เมืองไทยเป็นเมืองพุทธ แต่หลักสูตรการศึกษาภาคบังคับและระดับมหาวิทยาลัยกลับไม่เน้นการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา นี่เป็นเมืองพุทธอย่างไรกันหนอ ก็คงเป็นเมืองพุทธได้แต่ชื่อเหมือนกัน!

เด็กไทยทุกวันนี้ รู้จักวันวาเลนไทน์มากกว่าวันมาฆะ-วิสาขบูชา ประเทศไทยจะเป็นอย่างไรกันหนอ? แล้วก็ต่างพูดกันว่าพุทธศาสนาจะช่วยชาติได้อย่างไร? แทนที่จะกล่าวว่าจะเอาศาสนามาใช้ปฏิบัติในการช่วยชาติได้อย่างไร? **เอาแต่สอนให้ฉลาด แต่ไม่สอนการควบคุมการใช้ความฉลาด จึงนำเอาความฉลาดไปใช้เพื่อความเห็นแก่ตัว!**

ขอยกเอากระแสพระราชเสาวนีย์ วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระบรมราชินีนาถในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ความว่า ภริยาผู้นำประเทศเพื่อนบ้านพูดว่า ประเทศไทยมีคนเรียนจบด็อกเตอร์ก็มากมายแทบจะเดินชนกันตาย แต่ปล่อยให้มีการตัดป่าจนหมดเมืองไทย แล้วยังข้ามไปตัดป่าที่บ้านของเขาอีก...

ท่านฟังแล้วรู้สึกอย่างไรคงไม่ต้องบอก!

พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า **ทางธรรมมนุษย์จะเป็นบัณฑิตต้องมีวิชา** (ความรู้) และ**จรณะ** (ความประพฤติ) **จึงจะเรียกบัณฑิต** แต่โบราณกาลแม้สมัยพุทธกาลก็ตามกษัตริย์ปกครองประเทศโดยทศพิธราชธรรม ถ้ากษัตริย์พระองค์ใดไม่ปกครองโดยธรรมก็สิ้นสูญอำนาจหรือถูกยึดอำนาจ กาลต่อมากระแสโลกเรียกร้องระบอบการปกครองใหม่เรียกว่าประชาธิปไตย เดินตามต่าง

ประเทศที่เรียกว่าอารยประเทศ นักการเมืองผู้ปกครองประเทศก็พยายามแสวงอำนาจเพื่อที่จะทำอะไร ๆ (ทั้งสุจริตและทุจริต) ได้เต็มที่ เพื่อรักษาอำนาจ และผลประโยชน์ของตนและพรรคพวกเพื่อนพ้องญาติพี่น้องของตน(รวมทั้งฐานเสียง)

แต่เดิมข้าราชการไทยระดับผู้เป็นเจ้ากระทรวง กว่าจะได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งระดับสูงได้ ต้องมีความรู้ความสามารถและคุณธรรมจึงบริหารราชการใช้อำนาจอย่างมีคุณธรรม กำกับการดูแลราษฎรอย่างมีความปกติสุขเรื่อยมา ครั้นต่อมาระยะหลังนักการเมืองก็พยายามแก้ไขกฎหมายให้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนข้าราชการผู้เป็นเจ้ากระทรวงเหล่านั้นได้สำเร็จ เพื่อจะได้กำกับให้เป็นไปตามนโยบายของตนที่หาเสียงไว้ จึงเป็นที่มาของการวิ่งเต้น (ทุจริต) หาประโยชน์ใส่ตนโดยขาดคุณธรรม นักการเมืองกับฝ่ายข้าราชการต่างตอบแทนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันโดยหันหลังให้กับคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตทั้งหลายอย่างสิ้นเชิง มีวิชาความรู้จบด๊อกเตอร์มากมาย แต่จรณะคือ ความประพฤติทางกาย วาจา ใจ หาความสุจริตได้น้อยเต็มที เมื่อเป็นเช่นนี้เราจะพัฒนาบ้านเมืองพลเมืองได้อย่างไร จะปกบ้านป้องเมืองได้อย่างไร ท่านพอจะมองภาพออกใช่ไหม!

คนส่วนมากทำอะไร ๆ ก็เพื่อตน แต่สัตบุรุษ(คนดี) จะทำเพื่ออริยชน งานมหกรรมระดับชาติมักมองผลได้ทางวัตถุ ส่วนความเสียหายทางด้านจิตใจนั้นกลับไม่สนใจ การพัฒนาสมัยนี้มักพัฒนาให้กิเลส มันจึงเพิ่มปัญหา

จะพัฒนาอะไร ๆ ก็ติด....ถ้าจิตไม่พัฒนา!

ดังนั้น จึงขอให้ท่าน...

"จงเป็นน้ำครึ่งแก้วตลอดชีวิต อย่าเป็นน้ำชาที่ล้นแก้วเลย ฟังให้มากจงอย่าอาย...หากจะบอกว่าไม่รู้ เพราะไม่มีใครที่เกิดมาแล้ววิ่งได้!" (พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)

ขอให้ท่านลองพลิกเปิดอ่านหนังสือเล่มนี้ดูก่อน แล้วไปหาอ่านเล่ม ๓-๔ คำถาม-คำตอบอีก ๒๕๖ ข้อ ท่านอาจจะรู้จักพระพุทธศาสนาและตัวเองมากขึ้น แล้วค่อยขยับไปอ่านเล่ม ๗-๘ อาจได้ประโยชน์ทั้งประโยชน์ตนและประโยชน์ท่าน ทั้งในชาตินี้และชาติหน้า ตลอดจนชาติอย่างยิ่ง คือ พระนิพพาน

จงมาเป็นชาวพุทธเป็นมนุษย์พันธุ์แท้กันเถิด!

หวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นหนังสือดี ๆ ตามที่ท่านต้องการ เล่มอาจหนาไปหน่อย แต่มากด้วยสาระและปัญญา จึงขอเชิญชวนให้ท่านผู้อ่านจงปิดอบายภูมิให้จงได้ด้วยหนังสือเล่มนี้

ความจริง การทำบุญให้ทานเพื่อหวังมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัตินั้นมีมาก่อนตรัสรู้ ไม่ใช่เป้าหมายสูงสุดของพระศาสนา เพราะพระศาสนาสอนไตรสิกขา คือ ทาน ศีล ภาวนา (สมาธิสมถะ-ปัญญาวิปัสสนา) **สอนให้พ้นทุกข์**

ความเป็นมนุษย์เป็นของยากที่สุดในโลก และการได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์ก็เป็นของยากที่สุดด้วย ถ้าจะให้ดีลองถามตัวเองดูเถิดว่า ชาติหน้าจะได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกไหม? (อย่าคิดว่าจะได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก!)

...จะไปมืด หรือ ไปสว่าง...? *"พระพุทธเจ้าเป็นผู้บอกทางให้...หน้าที่เดินเป็นของท่านแล้ว..."*

พระพุทธวจนะ

"....สัตว์ที่กลับมาเกิดในหมู่มนุษย์มีประมาณน้อย ส่วนสัตว์ที่ไปเกิดในกำเนิดอื่น จากมนุษย์มีมาก...

ถ้าจะเปรียบก็เหมือนฝุ่นที่ติดปลายเล็บของเรากับฝุ่นในพื้นมหาปฐพี ที่เราแสดงแก่พวกเธอทั้งหลายอยู่เดี๋ยวนี้แหละฯ

เพราะเหตุว่า การเกิดมาเป็นมนุษย์ได้ยากนัก ดังนี้แหละ พวกเธอทั้งหลายจึงไม่ควรประมาท"

สัตว์เกิดมาแล้ว,ชีวิตของสัตว์ทั้งหลายเป็นอยู่ยาก บัดนี้ ท่านกำลังทำอะไรกันอยู่?

"กาลเวลา...ไล่ต้อนอายุของสัตว์ทั้งหลายไป

...ดุจเด็กเลี้ยงโค...ถือท่อนไม้ เดินไล่ต้อนฝูงโคไป ฉะนั้น"

"อายุ ย่อมหมดไปทุกขณะที่หลับตาและลืมตา..."

ท่านยังจะประมาทอยู่หรือหนอ...!

จงมีธรรมเป็นเกาะ เป็นที่พึ่งเถิด อย่าพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์เลย แล้วชีวิตจะเป็น "ไท"

สุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์

สิงหาคม ๒๕๕๒

สารบัญ

หน้า

คำนำ

คำแนะนำอ่านหนังสือชุด มนุษย์เกิดมาทำไม? เล่ม ๑-๑๒.....๑

๑. บทนำ.....๓

ทุกข์เกิดมาจากอะไร?.....๘

ปัญหาก็คือว่าจะหยุดกิเลสมันได้อย่างไร?.....๑๗

กรรมสามารถแก้กรรมได้จริงหรือ?.....๒๐

๒. กรรมและกฎแห่งกรรม.....๒๕

กรรม ๑๖.....๒๘

ขันธ์ห้าคืออะไร.....๓๕

กรรมฝ่ายดี.....๓๗

องค์ ๓ แห่งโอวาทปาติโมกข์.....๔๕

๓. ทำกุศลกรรมอย่างไรจึงได้อานิสงส์มาก?..... ๔๘

ผลบุญที่มีอานิสงส์มาก.....๔๙

กราบพระนึกถึงอะไร?.....๖๐

จูฬนีสูตร (สูตรว่าด้วยจักรวาล).....๖๑

๔. ชาวพุทธควรปฏิบัติตนอย่างไร?.....๖๙

เป้าหมายสูงสุดของชาวพุทธอยู่ที่ไหน.....๗๐

บทสรุปพระพุทธเจ้าทรงตรัสสอนอะไร?

และชาวพุทธควรปฏิบัติตนอย่างไร?.....๗๖

๕. ความรู้เรื่องชีวิต.....๘๑

๖. ทำไมคนเราเกิดมาจึงต่างกัน?.....๑๐๖

๗. รู้เขา-รู้เราสักนิด รบร้อยครั้ง ชนะร้อยครั้ง.....๑๐๘

คนจริต ๖.....๑๑๐

เครื่องกั้นความดี.....๑๑๒

เครื่องร้อยรัดผูกมัดสัตว์.....๑๑๓

หน้า

๘. ละเครื่องร้อยรัดผูกมัดสัตว์อย่างไร?..... ๑๑๕

ทำอย่างไรจึงจะเห็นอย่างพระพุทธเจ้าเห็น?.....๑๑๘

สัมมาทิฏฐิ.....๑๒๑

เจริญสมาธิด้วยพลังจักรวาล “เส้นแสงกลางวัน”.....๑๒๕

ผู้อยู่ไกลหรือใกล้นิพพาน.....๑๒๖

อานันทเศรษฐีชาดก.....๑๓๕

นางปัญจปาปา (ผู้มีบาปห้าแห่ง)..... ๑๓๖

๙. ทุกคนเกิดมาต้องตาย.....๑๓๙

๑๐. ทุกสิ่งในโลกล้วนอนิจจัง.....๑๔๗

ธิดาช่างทอหูก.....๑๔๗

๑๑. เครื่องร้อยรัดที่ละยากที่สุดในโลก.....๑๕๓

อาหาร ๔ อย่าง.....๑๕๓

๑๒. เจ้ากรรมนายเวรคืออะไร?.....๑๕๙

อกุศลทุจริต ๑๐..... ๑๖๗

องค์ ๖ แห่งพระปาติโมกข์.....๑๗๓

๑๓. สมุฏฐานของโรคจากผลกรรมในอดีต.....๑๘๑

กรรมเก่าของพระนางโรหิณี.....๑๘๒

สุปปพุทธะผู้เป็นโรคเรื้อน.....๑๘๔

อิสิทาสีเถรี.....๑๙๐

ภิกษุเล็น.....๑๙๒

๑๔. หนี้กรรม.....๑๙๓

๑๕. สมาธิประหาณกิเลสอย่างกลาง..... ๒๐๔

ทำอย่างไรจึงจะไม่ตกม้าตาย? (ไม่ถูกกิเลสรุม)..... ๒๐๗

๑๖. เท่านี้หรือ...คือชีวิต.....๒๑๒

๑๗. เหลียวมองดูไตรลักษณ์..... ๒๔๐

๑๘. มารู้ “สมมุติ” กับ “วิมุตติ”.....๒๔๕

๑๙. เศรษฐกิจพอเพียง คือ สันโดษของพระพุทธเจ้า.....๒๕๑

๒๐. เจริญสติ..... ๒๕๖

๒๑. ปัจฉิมวาจา (พระวาจาสุดท้ายของพระพุทธเจ้า).....๒๖๘

หน้า

๒๒. ยุคนี้...เป็นกาลียุค(ธรรมะขาลง).....๒๗๐
๒๓. องค์ธรรมเกื้อกูลการพ้นทุกข์.....๒๘๓
ท่านรู้สึกตัวเป็นแล้วหรือยัง?..... ๒๘๖
๒๔. คิดดี...คิดเป็น (โยนิโสมนสิการ) ๒๘๙
๒๕. วาระสุดท้ายของชีวิตควรทำอะไร?.....๒๙๙
นิมิตก่อนตาย..... ๓๐๐
เทวทูต ๕.....๓๐๒
มรณะ ๔..... ๓๑๐
จ้องให้ดีนาทีทอง..... ๓๑๑
อปราปรเจตนาอีกที.....๓๑๒
ทำเหตุ ๓ ให้ได้.....๓๑๓
๒๖. อะไรเป็นมงคล.....๓๑๙
๒๗. ธรรมะของคฤหัสถ์ผู้ครองเรือน.....๓๒๓
๒๘. สวดมนต์ นั่งสมาธิ เดินจงกรมทำไม?.....๓๓๘
หลักคือสติ..... ๓๔๖
คุมผัสสะ คุมโลกได้ (โปรดให้ความสนใจให้มาก!).....๓๕๓
๒๙. สรุปแนวทางปฏิบัติธรรม.....๓๕๔
๓๐. โทษของการเจริญฌาน..... ๓๖๑
นักแสดงอย่าหลงทาง.....๓๗๐
๓๑. เจริญสติไม่ใช่สมาธิ-สมถกรรมฐาน.....๓๗๓
วิปัสสนาอมสมถะ..... ๓๗๖
๓๒. บุญบังนิพพาน..... ๓๘๒
๓๓. นิพพานคืออะไร?.....๓๘๙
นิพพานไม่เป็นอัตตา.....๓๙๓
๓๔. มนุษย์ (ชาวพุทธ) พันธุ์แท้ต้องตอบโจทย์ให้ได้.....๓๙๗
๓๕. ปฏิบัติธรรม คือ ปล่อยวาง.....๔๐๖
๓๖. ถ้าไม่ติด...ก็ลื่นไหลเป็นสุคโต (ไม่ย้อนกลับ).....๔๑๓
บรรณานุกรม
ประวัติผู้เขียน รวบรวมและเรียบเรียง

คำแนะนำอ่านหนังสือชุดมนุษย์เกิดมาทำไม? เล่ม ๑-๑๒

เล่ม ๑ เนื้อหาศาสนาทั่วไปเบาๆ จุดเด่น คือ พุทธพยากรณ์ นิทานธรรมะ ภาพปริศนาธรรมสอนใจ เหมาะที่จะนำไปสอนเด็กและเยาวชน

เล่ม ๒ เนื้อหาแนวทางปฏิบัติธรรมทั้งสายวัดป่าและวิปัสสนาจารย์ปัจจุบัน

เล่ม ๓–๔ เนื้อหาอ่านง่าย เป็นคำถาม-คำตอบ เป็นการปูพื้นฐานพระศาสนา **เหมาะสำหรับผู้เริ่มศึกษา**

เล่ม ๕–๖ เนื้อหาจากสุภาษิต-พุทธภาษิต พระพุทธวจนะ บรรยายโดยภาพการ์ตูนธรรมะประกอบทั้งลึกและตื้น เหมาะสำหรับจูงใจเด็กและเยาวชน แต่แฝงคำสอนแก่นพระศาสนา

เล่ม ๗ เนื้อหาครึ่งเล่มแรกเป็นสวดมนต์แปล ครึ่งเล่มหลังเป็นเรื่องปฏิบัติค่อนข้างลึก ควรอ่านเล่ม ๓-๔ มาก่อนแล้ว เหมาะแก่นักปฏิบัติ

เล่ม ๘ เนื้อหาปรมัตถ์ (เล่มที่อ่านยากที่สุด) เป็นพระอภิธรรมปิฎก ควรอ่านทุกเล่มมาก่อน เป็นเล่มปฏิบัติล้วนๆ

เล่ม ๙–๑๐ เนื้อหาพระสูตร ทั้งลึกซึ้งและกว้าง อ่านง่ายกว่าเล่ม ๘ แต่ควรศึกษาควบคู่กัน*(เล่ม ๑๐ ให้อ่านภาคผนวกท้ายเล่มก่อน)*

เล่ม ๑๑ เนื้อหาเป็นเรื่องวินัยพระ-วินัยตน เกี่ยวข้องกับศีลพระ-ศีลฆราวาส แทรกแนวปฏิบัติไว้ด้วย

เล่ม ๑๒ **เนื้อหาอ่านง่าย รวมคำสอนทั้งหมดตั้งแต่ศรัทธา–กรรม–ทาน–ศีล–สมถะและวิปัสสนา เหมาะสำหรับท่านที่ไม่ชอบ**

อ่านหนังสือ ให้อ่านเล่มนี้เล่มเดียวก็เพียงพอที่จะปิดอบายภูมิได้แล้ว (เหมาะมากสำหรับผู้เริ่มต้นศึกษา)

สรุป

เล่มอ่านเบาๆ ได้แก่ เล่ม ๑-๔, ๑๒ (ทุกคนควรอ่าน ไม่ควรพลาด **โดยเฉพาะเล่ม ๑๒**)

เล่มปานกลาง ได้แก่ เล่ม ๕-๖ การ์ตูนธรรมะ, เล่ม ๗ สวดมนต์แปลเพื่อปฏิบัติ (กำลังทำเป็น วี.ซี.ดี)

เล่มลึกมาก ได้แก่ เล่ม ๘-๙-๑๐-๑๑ (เหมาะสำหรับนักปฏิบัติขั้นสูง)

เล่มที่ควรอ่านที่สุด ก่อนอ่านทุกเล่ม คือ **คำสอนการอุทิศบุญที่ได้ผลของพระอาจารย์เกษม อาจิณฺณสีโล** (แล้วปฏิบัติตาม มิฉะนั้นท่านจะไม่มีโอกาสอ่านและศึกษาเล่มต่อๆ ไป เพราะนายเวรเขาไม่อนุญาต)

หมายเหตุ หลายคนติดต่อขอหนังสือชุดนี้**อยาก**มีครบทุกเล่ม(กิเลสโลภเจตสิกชนิดสีขาวบางมากๆ) หนังสือทุกเล่มคือแผนที่ลายแทงบอกทางให้เดิน แต่ขุมทรัพย์อยู่ที่ในตัวของท่าน ท่านต้องรีบออกเดินทันที (เดี๋ยวนี้...ที่นี่...เดี๋ยวนี้...ๆ) เดินทางเข้ามาหาที่ตัว ไม่ใช่เดินหานอกตัว เพราะ '**อ่านหนังสือเล่มไหนก็ไม่เท่ากับอ่านใจตนเอง**' อ่านกาย(รูป)-ใจ(นาม)ให้ออก บอกตัวเองให้ได้ (หาครูผู้วิเศษให้พบ) พบแล้วพ้นทุกข์ ดับความลังเลสงสัยให้จงได้!

อนึ่ง ท่านที่ประสงค์**สมัครเรียนพระอภิธรรมทางไปรษณีย์** โปรดแจ้งชื่อ ที่อยู่ ส่งไปที่... **ตู้ ปณ.๒๘ ปณฝ.หน้าพระลาน กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๒** โทรศัพท์ ๐๒-๘๘๔-๕๐๙๑ ถึง ๒

๑. บทนำ

...สามีภรรยาแต่งงานอยู่กินกันแล้วไม่มีลูกก็เป็นทุกข์ ที่ทุกข์เพราะกลัวแก่ชราแล้วไม่มีลูกหลานเลี้ยง นี่ก็เป็นทุกข์อีก!

พระพุทธเจ้าสอนไว้ในปฏิสัลลานสูตร เล่ม ๒๕ หน้า ๑๕๑ *"ไม่ควรอาศัยผู้อื่นเลี้ยงชีวิต"* เพราะเหตุใดน่ะหรือ?

ก็เพราะการมีชีวิตอยู่โดยอาศัยผู้อื่นมันเป็นทุกข์นะซี!

ท่านเคยได้ยินพระพุทธวจนะนี้ไหม?

"ราหุลัง ชาตัง พันธนัง ชาตังฯ บ่วง (ห่วง) เกิดขึ้นแล้ว ความผูกพัน (พันธนาการ) เกิดแล้ว"

พระเจ้าสุทโธทนะ พระราชบิดาทรงได้ยิน จึงตั้งชื่อว่า "พระราหุล" แปลว่า ห่วงและหวังจะให้เจ้าชายสิทธัตถะ มีความห่วงใยอยู่ครองราชสมบัติเป็นจักรพรรดิ์

แต่พระโพธิสัตว์ทรงตรัสเท่านี้แล้วออกบวชทันที ตรัสรู้เป็นศาสดาเอกของโลก แล้วจึงนำคำสอนมาโปรดเวไนยสัตว์ให้พ้นจากความทุกข์

พระพุทธเจ้าทรงเสด็จออกจากวัง แต่พวกเรากำลังสร้างวังที่อยู่อันเลิศเท่าที่สามารถกระทำได้

คนจำนวนมากเกือบร้อยละร้อย ต่างก็คิดกันไปว่าการแต่งงานมีคู่ครอง คือความสุข...!

ครั้นเมื่อมีลูก...เริ่มมีทุกข์อีกแล้ว กลัวลูกไม่มีที่เรียน เข้าเรียนได้แล้วจะเรียนจบไหม จะติดยาจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยสมควรไหม จบแล้วจะมีงานทำไหม จะได้แต่งงานกับคนดีไหม จะเข้ากับครอบครัวได้ไหม?

โอ๊ย! ทุกข์ไปหมด...หลายคนอยากร่ำรวย...ไม่รวยก็ทุกข์อีก มีหลายคนร่ำรวยแต่หาความสุขไม่ได้เลยก็มี คนรวยก็ทุกข์แบบคนรวย ต่างดิ้นรนแสวงหาเพื่อสนองความสุข

ต่างก็คิดไปว่า มีบ้านสวย มีทีวีจอใหญ่ มีเครื่องเสียงชุดหรูหลาย ๆ แสนเพื่อสนองตา หู นี่คือความสุข

มีรถยนต์คันงามขับ นี่คือความสุข...

หลายคนยอมอดทนเหนื่อยยาก หาเงินแต่ไม่ค่อยยอมใช้จ่าย กระเหม็ดกระแหม่ตระหนี่อดออมยอมอดอยากปากแห้ง เอาแต่เก็บสะสมไว้เพื่อหวังว่าเมื่อรวยแล้วจะมีความสุขเมื่อตอนแก่ แต่ครั้นเมื่อพอแก่พอรวยแล้วกลับหาความสุขไม่ได้อีก!

...มียศตำแหน่งหน้าที่การงานใหญ่โต มีบริวารมาก นี่คือความสุข...

...จัดงานฉลองวันส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ แล้วเปิดเพลงปีใหม่ขณะรับประทานอาหาร...นี่คือความสุข

...จัดงานฉลองครบรอบวันเกิด นี่คือความสุข

พอครบรอบวันเกิดทีหนึ่ง ก็จัดฉลองทีหนึ่ง...ๆ ทำเช่นนี้ทุกปี ๆ ว่านี่คือความสุข (สุขสันต์วันเกิด...ตัดเค้กแฮปปี้เบิรธเดย์...ไชโย...ๆ!)

บ้านสวยพอโทรมก็อยากมีบ้านใหม่ รถยนต์คันงามพอเก่าแล้วก็อยากเปลี่ยนใหม่ (คู่ครองพอโทรมก็อยากหาใหม่ มีคนเดียวไม่พอคิดว่ามีหลาย ๆ คนคงจะดี) เรียกว่า “อยากไม่รู้จบ”

...คนที่อยากมีหลาย ๆ บ้าน (กิ๊ก) คิดว่าดี เขาคิดเหมือนนายมิตตวินทุกะ บุตรเศรษฐี ๘๐ โกฏิในสมัยหนึ่ง เขาเป็นคนดื้อรั้นหนีแม่ลงเรือทะเลไปกับพ่อค้า เขาหลงเข้าไปในแดนลี้ลับ แลเห็นกงจักร

หมุนอยู่บนศีรษะสัตว์นรกตนหนึ่งว่าเป็นดอกบัวสวยดี ร้องขอให้เอามาวางบนศีรษะของตนบ้าง พอได้ตามที่ต้องการจึงรู้ว่าตนเองคิดผิดเสียแล้ว มันก็สายเสียแล้ว ไม่สามารถที่จะกลับคืนสู่สภาพเดิมได้ ต้องกล้ำกลืนฝืนทน (เรียกว่ากลืนไม่เข้า-คายไม่ออก)

"คนทำชั่วคิดชั่ว ย่อมหลงระเริงอยู่ เมื่อบาปยังไม่ให้ผล"

คนทั่วไปมักจะเห็นว่า การศึกษาจบปริญญาสูงๆ แล้วทำงานหาเงิน และสะสมทรัพย์สมบัติมากๆ สร้างครอบครัวที่อบอุ่น มีญาติสนิทที่พร้อมพรั่งนั้น เป็นความสำเร็จและความสุขในชีวิต ซึ่งควรจะเป็นสิ่งที่มีสาระประโยชน์

เจ้าชายสิทธัตถะเรียนจบสิบแปดศาสตร์[๑] แต่ไม่มีแม้แต่ศาสตร์หนึ่งที่เรียนจบแล้ว ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย และไม่พลัดพราก สิ่งเหล่านั้นหาได้นำประโยชน์สุขที่แท้จริงมาให้ไม่ หากแต่ประโยชน์สุขที่แท้จริงนั้นอยู่ที่การแสวงหาหนทาง เอาชนะความแก่ ความเจ็บและความตายต่างหาก เพื่อที่จะได้หลุดพ้นไปจากความพลัดพรากทั้งหลาย และวิถีทางเดียวเท่านั้นที่จะพ้นไปจากความทุกข์เหล่านี้ได้ ก็คือ การรักษาศีล เจริญสมาธิ เจริญภาวนาปัญญา

*"ความร่ำรวย แปลว่า มีทรัพย์มาก แต่ไม่ได้หมายความว่า มีสุขมาก และความยากจน แปลว่ามีทรัพย์น้อย แต่ไม่ได้หมายความว่าจะมีสุขน้อย" เงินอาจซื้อ**เตียงทองคำ**ได้ แต่ไม่อาจซื้อ**การนอนหลับที่เป็นสุข**ได้*

สุขทุกข์จึงอยู่ที่ใจ มิใช่ที่ทรัพย์!

เครื่องอาศัย(สรณะ)ในโลก มี ๒ อย่าง ได้แก่ **๑.เครื่องอาศัยสำหรับร่างกาย** คือ ปัจจัย ๔ (แต่ชาวโลกแสวงหาเครื่อง

---

[๑] **สิปปะหรือศิลปะ ๑๘** ได้แก่ ๑.ความรู้ทั่วไป ๒.ขนบธรรมเนียม ๓.ร้องรำ ๔.การช่าง ๕.คำนวณ ๖.การพูด ๗.ปกครอง ๘.พิชัยยุทธ ๙.แพทย์ ๑๐.มงคล ๑๑.ประวัติศาสตร์ ๑๒.ดาราศาสตร์ ๑๓.ธนู ๑๔.เวทย์มนต์ ๑๕.ไวยากรณ์ ๑๖.ประพันธ์ ๑๗.การบูรณะ ๑๘.บริหารร่างกาย

บำรุงบำเรอกามคุณ ๕) **๒.เครื่องอาศัยสำหรับจิตใจ** คือ พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า คือ ที่พึ่งทางใจ ตนเป็นที่พึ่งอาศัยของหัวใจและวิญญาณ เพื่อประโยชน์สุขอันแท้จริงแห่งตนและผู้อื่น (ประโยชน์ตน-ประโยชน์ท่าน)

แต่คนเราทุกวันนี้ แสวงหาแต่เปลือก!

เทวดาเถียงกันอยู่ถึงสิบสองปีว่า อะไรหนอเป็นมงคล?

บ้างว่าการเห็นรูปสวยๆ เสียงเพราะๆ เป็นมงคล

บ้างก็ว่ากลิ่นหอม รสชาดอร่อย การได้สิ่งสัมผัสอ่อนนุ่ม เป็นมงคล จึงไปเฝ้าและทูลถามพระพุทธเจ้า

พระพุทธองค์ทรงตรัส *"มงคล ๓๘ ประการ"* และทรงตรัสว่า

"เราไม่แลเห็นสิ่งใดจะมีอำนาจครอบงำจิตบุรุษได้เหมือนรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ของสตรีไม่มีเลย" และ

"เราไม่แลเห็นสิ่งใดจะมีอำนาจครอบงำจิตสตรีได้เหมือนรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ของบุรุษไม่มีเลย"

ท่านเชื่อพระพุทธเจ้าหรือไม่ว่า กามคุณห้าไม่ใช่สรณะที่พึ่ง!

"เธอทั้งหลายจงเป็นผู้มีที่พึ่งอยู่เถิด...เพราะคนไม่มีที่พึ่งย่อมอยู่เป็นทุกข์" พระพุทธวจนะ

ประโยชน์สุขที่แท้จริงสูงสุดนั้น เป็นปรมัตถประโยชน์ เป็นประโยชน์สูงสุด พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสสอนให้มนุษย์พึงถึง**ประโยชน์ ๓** อันได้แก่ ประโยชน์ชาตินี้ ชาติหน้า และชาติอย่างยิ่ง ประโยชน์ในชาติอย่างยิ่ง คือ ความพ้นทุกข์ คือ พระนิพพาน

ทีนี้หลาย ๆ ปีต่อมาก็แก่แล้วก็กลัวความแก่ หลายปีต่อมาก็เจ็บ

แล้วก็กลัวเจ็บ...และก็กลัวตาย...! แก่ก็ทุกข์...เจ็บก็ทุกข์...ตายก็ทุกข์อีก!

"คนที่คอยเอามาตรฐานของตนไปวัดให้คนอื่น ย่อมมีแต่ทุกข์"

"สรรพสิ่งธรรมชาติ ล้วนมีสัดส่วนที่พอเหมาะ"

"สัตว์โลกมีกรรมเป็นของตน"

แต่นี่...เรากำลังแสวงหาทุกข์!

"...ต้องพลัดพรากจากคนรัก ของรักของชอบใจ ปรารถนาสิ่งใด ไม่ได้สิ่งนั้น นั่นก็ทุกข์...."

ทุกข์กาย ทุกข์ใจ ทุกข์เพราะความเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ ทั้งหมดพระพุทธองค์ตรัสว่า เป็นสังขารทุกข์

เพราะเราเอาใจเราเป็นมาตรฐานเพื่อให้ได้ดังใจของเรา ลองสังเกตดูซี ยิ่งคนเจ้าระเบียบต้องเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ต้องมาตรฐานตัวเองเป๊ ๆ <u>ไม่ยืดหยุ่นไม่ปล่อยวางและวิตกกังวลอยู่ตลอดเวลา นี่ก็เป็นทุกข์...!</u>

ท่านเคยฟังนิทานเรื่องผีเจ้าระเบียบบ้างไหม?

คืนหนึ่งผีมันเห็นคนมากมายนอนอยู่บนศาลามองดูปลายเท้าไม่เท่ากันไม่เป็นระเบียบ มันก็ดึงเอาปลายเท้าแต่ละคนๆ มาเรียงให้เท่ากัน พอดึงเสร็จมันก็สังเกตเห็นว่าทางด้านศีรษะคนนอนไม่เท่ากันมันจึงดึงศีรษะแต่ละคนๆ เรียงให้เท่ากันเสร็จ แล้วมันคิดว่าคงจะเรียบร้อย แต่ที่ไหนได้ มันแลเห็นปลายเท้าไม่เท่ากันอีก มันก็ดึงอีกมันทำเช่นนี้ อยู่ตลอดทั้งคืน จนผีมันเหนื่อยพลางบ่นว่า *"คนพวกนี้นี่ช่างไม่มีระเบียบเอาเสียเลย"* จึงเลิก แล้วหนีไป *(หาอ่านได้ในหนังสือมนุษย์ฯ เล่ม ๕ หน้า ๓๔)*

คนทุกวันนี้...มีชีวิตอยู่ท่ามกลาง *"ทุกข์"* จมอยู่กับทุกข์ และ

แต่ละคน ๆ ก็มีทุกข์ต่าง ๆ กันไป สารพัดที่จะทุกข์ ที่จะไม่เคยมีความทุกข์นั้น ไม่เห็นมี

ทุกคนเกิดมาต้องมีทุกข์ ความทุกข์เป็นภัยใหญ่ของคน!

...ทุกข์จากความพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก...ปรารถนาสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้น...นั่นก็ทุกข์!

ทุกคนเกิดมาย่อมปรารถนาแต่สิ่งที่ดีงาม เจริญตา เจริญหู เจริญใจ แต่ก็ไม่ควรเบียดเบียนผู้อื่นและแม้กระทั่งตนเอง

สุภาษิตจีน กล่าวว่า "ถ้าอยากมีความสุข ๑ วัน ให้รับประทานอาหารอร่อยถูกปาก ถ้าอยากมีความสุข ๑ เดือน ให้ใส่เสื้อผ้าชุดใหม่ ถ้าอยากมีความสุข ๑ ปี ให้แต่งงานกับคนที่รัก แต่ถ้าอยากมีความสุขนิรันดร์ ให้ปฏิบัติธรรมที่เป็นสัมมา"

คนเราทุกวันนี้ ทุกข์เพราะคิด ความคิดทำให้ทุกข์ (เพราะความคิดปิดบังความเห็น!)

ทุกข์เกิดมาจากอะไร?

พระพุทธองค์ ทรงค้นพบตั้งแต่เมื่อก่อนพุทธศักราช ๔๕ ปี (ก่อนพุทธปรินิพพาน ๔๕ พรรษา) ในวันเพ็ญเดือนหก ทรงตรัสรู้ว่า

ทุกข์เกิดมาจาก**สมุทัย** จะพ้นจากทุกข์ให้ถึง**นิโรธ**ด้วย**มรรค**

สมุทัย คืออะไร?

สมุทัย คือ เหตุแห่งทุกข์

สิ่งทั้งมวลในโลก **มีเหตุปัจจัย**จึงเกิด

"...เพราะสิ่งนี้มี...สิ่งนี้จึงมี...เมื่อสิ่งนี้ไม่มี...สิ่งนี้จึงไม่มี"

พระพุทธวจนะ

จะพ้นทุกข์ให้ถึง**นิโรธ** (นิพพาน) ด้วยปฏิบัติ**มรรค** คือ ทางสายกลาง

เหตุปัจจัย คืออะไร?

คือ สิ่งที่ช่วยอุปการะกัน ให้สิ่งที่ยังไม่เกิด ให้เกิดขึ้น สิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว ให้ตั้งมั่นขึ้น (คือ มีการเกิดขึ้น-ตั้งอยู่-แตกสลายไป) ...แล้วเข้าไปยึดมั่น! ทุกข์ย่อมเกิดจากการยึดมั่น (ถ้าไม่ยึดไม่ปรุง ก็หมดเหตุปัจจัย)

พระอรหันตเถระสำคัญสมัยพุทธกาลรูปหนึ่ง ท่านกล่าวว่า

*"สิ่งทั้งปวง**เกิดแต่เหตุ** พระพุทธองค์**ทรงตรัสเหตุและความดับเหตุ** พระพุทธองค์ทรงสอนอย่างนี้" (พระอัสสชิเถรคาถา)*

พระพุทธองค์ ทรงตรัสว่า สมุทัยหรือเหตุแห่งทุกข์นี้ เกิดมาจากกิเลส โลภะ โทสะ โมหะ เรียกรวม ๆ ว่า *"อวิชชา"* เป็นความไม่รู้, ความรู้ไม่จริง, หลงผิดไปจากความจริง เป็นเหตุให้เกิด**โลภะ** ได้แก่ ตัณหาราคะ กำหนัดยินดี หรือ ความอยาก เมื่อไม่สมตามที่อยาก ไม่สมหวังก็เกิดเป็น**โทสะ** ถ้าได้ตามที่อยาก ก็เกิดหลงอีก หลงไปกับความยินดีพอใจ ความชอบใจ กลายเป็น**โมหะ**

ความมืดบอด, ความหลงลืมตัว (ทั้ง ๆที่กำลังลืมตาแต่ลืมตัว) เรียกว่า จมอยู่กับทุกข์แต่ไม่รู้จักทุกข์ เพราะตื่นแต่ตา ตัวไม่เคยตื่น

ความหลงว่า นี้สวยงาม นี้สุข นี้เที่ยง นี้เป็นของเรา เราเป็นนั่นเป็นนี่ นี่คือคนหลง เพราะเห็นเพี้ยนผิดวิปลาสไป

คนส่วนมากจะมองเห็นแต่สุข ว่านี้เป็นสุข พอใจอยู่กับความสุข จึงยึดเอาแต่สุข

สุขกับทุกข์เขาอยู่ด้วยกัน เปรียบเหมือนเหรียญมีสองด้าน ด้านหนึ่งเป็นสุข อีกด้านหนึ่งเป็นทุกข์ แต่คนเรามองเห็นด้านเดียว เลือกที่จะมองเพียงด้านเดียว ผลักไสไม่มองไม่ยอมรับอีกด้านหนึ่งที่ว่ามันมีทุกข์ปนอยู่ด้วย...มันเป็นสุขเจือทุกข์!

สุขกับทุกข์เขามาด้วยกันแต่เราเลือกยึดเอาแต่เฉพาะความสุข!

"ความเกิดย่อมมีแก่คนที่ยึดมั่นเท่านั้น" (จากกุตุหลสาลาสูตร เล่มที่ ๑๘ หน้า ๔๒๙)

"ความคิด...เป็นทุกข์!"

"ผู้ไม่มีที่พึ่ง ย่อมเป็นทุกข์"

แต่...ในโลกนี้มีทางออกจากทุกข์ได้! พระพุทธองค์ให้หาที่เกาะที่พึ่ง

พระพุทธองค์ ทรงค้นพบความจริงของโลกด้วยความมหัศจรรย์ล้ำลึกว่า

"ชื่อว่า *"จิต"* นี้ย่อมเที่ยวไปใน ***"อารมณ์ทั้งหลาย"***

*มีรูป, เสียง ฯลฯ เป็นต้น ตลอดกาลนาน ตามอาการที่ปรารถนา ด้วยสามารถแห่ง**กิเลสทั้งหลายมีราคะ** เป็นต้น...*

*เป็นที่เกิด **ความใคร่แห่งจิต** นั่นแหละ..."*

ในจิตมีธรรมะประกอบกับจิต พระพุทธองค์ทรงตรัสเรียกว่า ***"เจตสิก"*** เป็นนามธรรม เป็นธรรมะที่ปรุงจิต รู้อารมณ์เดียวกับจิต เกิด-ดับที่เดียวกันพร้อมกันกับจิต (ดุจโอสถจตุมธุรสที่ประกอบด้วยน้ำผึ้ง เนย น้ำมันงา น้ำตาลตะโหนด ที่กวนเข้ากันดีไม่สามารถแยกจากกันได้ ที่หมอโบราณใช้แก้โรคผอมแห้งแรงน้อย)

"**จิตมีดวงเดียว** *ไม่ได้มี ๘๙ หรือ ๑๒๑ ดวง* แต่เจตสิกสองฝ่ายแย่งกันทำหน้าที่ปรุงจิตให้มี ๘๙ หรือ ๑๒๑ ลักษณะ โดยมีสติเจตสิกเป็นตัวการสำคัญ จิตเป็นธาตุตามธรรมชาติ ฝ่ายนามธรรม ครั้นได้มาสัมพันธ์กับธาตุฝ่ายรูปธรรม จึงสูญเสียสภาพเดิม เกิดปัญหาไม่บริสุทธิ์ ทุกข์ทนยาก จนกว่าจะฉลาดขึ้น แล้วกลับคืนสู่ความบริสุทธิ์ตามสภาพเดิมของมัน" *(พุทธทาสลิขิต)*

เอกนิบาต เล่ม ๒๐ หน้า ๙ *"ธรรมชาติของจิตผุดผ่องปภัสสร แต่เศร้าหมองด้วยอุปกิเลสจรมาฯ ปภัสสรมิทัง ภิกขเว จิตตัง ตัญจโข อาคันตุเกหิ อุปักกิเลเสหิ อุปักกิลิฏฐัง"* (พระพุทธวจนะ)

เจตสิกมีหลายลักษณะ คอยปรุงจิตให้สัตว์โลกทั้งหลายทำกรรมต่าง ๆ นานา คือ ทำทั้งบุญและบาป

ยังมีเจตสิกอยู่ลักษณะหนึ่ง มีชื่อว่า *"โลภเจตสิก"* ตัวนี้แหละ คือ *"ตัวสมุทัย"* เป็นต้นเหตุให้เกิดความอยากสารพัด ความทุกข์จึงเกิดเพราะความอยาก!

ความอยากเป็นเพื่อนสองของคน!

"โลกอันถูกตัณหา คือ ความอยากนำไป"

ความทุกข์ ความเศร้าโศก ย่อมเกิดจากความอยาก อยากละได้ยากในโลก ความอยากเป็นบ่อเกิดของความทุกข์!

ทุกข์ไม่ได้เกิดที่ไหน แต่เกิดที่ จิต เจตสิกและรูปสรีระกาย (จิต-เจตสิก-รูป) เพราะเหตุที่โลภเจตสิกเข้าไปปรุง

จิตใสเป็นบุญ จิตขุ่นเป็นบาป!

ส่วนนิพพานนั้น คือ ความพ้นทุกข์ (อยู่กับทุกข์อย่างไม่ทุกข์) พ้นจากทุกข์ พ้นออกมาจากจิต เจตสิก และ รูปสรีระกาย นั่นเอง

ดังนั้น นิพพานจึงไม่ใช่จิต เจตสิกและรูป

นิพพานมิใช่เรื่องของพระพุทธเจ้า นิพพานมิใช่เรื่องไกลตัว ถ้าเราสามารถพ้นออกมาจากอาคันตุกะอุปกิเลสความทุกข์ของจิต, เจตสิก รูป, ได้ขณะใด ขณะนั้นเราก็สัมผัสนิพพาน ที่เราไม่สัมผัสนิพพาน เพราะมีตัวอาคันตุกะอุปกิเลสเป็นตัวอวิชชามันกั้นอยู่ต่างหาก

เราลองหันมามองดูบทบาทของเจตสิกกันดีกว่า ว่าทุกข์เกิด

จากโลภเจตสิกเข้าไปปรุงจิตได้อย่างไร?

เจตสิกฝ่ายบุญ ได้แก่ ศรัทธา ปัญญา สติ ไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง ความละอาย-เกรงกลัวบาป ฯลฯ เป็นต้น

เจตสิกฝ่ายบาป เช่น โลภ โกรธ หลง ความไม่ละอาย-ไม่เกรงกลัวบาป ทิฏฐิ มานะ ลังเล หดหู่ท้อถอย ฟุ้งซ่าน ฯลฯ เป็นต้น

ส่วนเจตสิกที่เป็นฝ่ายกลาง ๆ เข้าสมทบได้ทั้งฝ่าย บุญ-บาป เช่น วิตก วิจาร ฉันทะ เจตนา ผัสสะ มนสิการ เวทนา สัญญา ความเพียร ปีติ ฯลฯ เป็นต้น

เจตสิกนี้มีบทบาทสำคัญมาก สำคัญพอๆ กับผู้กำกับการแสดงที่กำกับตัวละคร มีอำนาจสั่งให้จิตแสดงบทพระเอก-นางเอก หรือบทผู้ร้าย-นางร้ายก็ได้

การทำให้เจตสิกฝ่ายบุญเกิดได้เร็วและมีกำลัง(พละ) และเป็นใหญ่(อินทรีย์) เป็นสิ่งประเสริฐสูงสุด ทั้งโดยเจตนา(เพียรพยายาม) และงดเว้นฝ่ายบาป ที่เรียกว่า ละอายชั่ว-เกรงกลัวบาปจนกระทั่งถึงระดับตรัสรู้นั่นแหละ! (ถ้าไม่ปรุง จิตก็ปภัสสร)

เจตสิกนี้...สำคัญนัก นี่แหละ...คือ ตัวทำให้ทุกข์เกิด

แต่ก็ต้องขอบคุณเจตสิกเขานะ ถ้าไม่มีทุกข์เสียแล้ว จะเอาทุกข์ที่ไหนไปพ้น จะไปพ้นทุกข์จากที่ไหน ต้องมีทุกข์ขึ้นมาเสียก่อนแล้วจึงจะได้ทำให้มันพ้น....ให้มันเหนือ...ที่เรียกว่าเป็นวิมุติหลุดพ้น

พ้น แปลว่า เหนือ พ้นโลก คือ เหนือโลก เรียกว่า โลกอุดร หรือ โลกอุตตระ หรือ โลกุตตระ นั่นเอง

"ผู้มีปัญญาย่อมทำจิตที่กวัดแกว่ง ดิ้นรนรักษายากห้ามยากให้ตรงได้ ดุจนายช่างศร ดัดลูกศรฉะนั้น" (พระพุทธวจนะ)

สรุป จิตดวงเดียวเท่านั้น เป็นทั้งผู้ฝึก-ผู้ถูกฝึก เป็นทั้งผู้ควบคุม-

และถูกควบคุม เป็นทั้งผู้สอน-ผู้เรียน นี่แหละทำให้รู้ความหมายของคำว่า *"อัตตาหิ อัตตโน นาโถ ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน"* เป็นตนชั้นปรมัตถ์ที่ถูกฝึก-ควบคุมโดยสติ

ถ้าเอาสติควบคุมจิตได้ เรื่องมันก็จบ!

เหตุที่เรื่องมันไม่จบ เพราะว่ามันมีตัวสมุทัย สมุทัยร้ายกาจมาก โลกถูกความอยากผูกเอาไว้ เมื่อละความอยากได้ขาด จึงตัดเครื่องผูกได้หมด ตัณหาทำให้คนต้องเกิด ตัณหาเป็นบ่อเกิดของความเศร้าโศกและความทุกข์!

สมุทัย *(โลภเจตสิก)* ทำให้เกิดทุกข์ได้อย่างไร?

เรามาทำความเข้าใจกันดีกว่า

โลภะ บางทีก็เรียกมันว่า *"ตัณหา"* หรือ *"ราคะ"* แปลว่า ความมีราคา ความชอบใจ ความอยาก ความทะยานอยาก ความปรารถนาต้องการ แล้วเที่ยวไปแสวงหามา ได้มาแล้วก็หวงแหน ยึดมั่น ที่พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า โลกอันถูกตัณหา คือ ความอยากนำไปนั่นแหละ! *"อยาก"* จึงเป็นเหตุให้เกิด *"ทุกข์"*

"ความอยาก จึงเป็นหลุมพรางแห่งความทุกข์!"

"ถ้าตัดความอยากได้...ขอกราบไหว้ทีเดียว" (จากพระโพธิสัตว์คาถาวิคติจฉชาดก เล่ม ๒๗ หน้า ๙๑)

แม้ความดี บุญทานการกุศล ก็เป็นโลภะด้วย แต่เป็นโลภะชั้นดี โลภะฝ่ายขาว เบาบางมาก ๆ จนมองไม่เห็นมัน จนกระทั่งบางคนขาดสติ หลงบุญ อาจเรียกว่า *"บ้าบุญ"* ก็ไม่ผิด (ต้นไม้บ้าใบไม่มีผลฉันใด บ้าบุญก็ไม่ถึงมรรคผลนิพพานฉันนั้น) คนที่ทำบุญด้วยศรัทธาแต่ไม่ประกอบปัญญา ทำบุญแล้วยังไปยึดมั่นเอาบุญอยู่นี้เรียกว่าบ้าบุญ!

ดังนี้ จึงมีคำกล่าวว่า *"บุญบังนิพพาน"* แล้วจะพ้นจากทุกข์ได้อย่างไร? เพราะทำบุญแล้วยังหวังเสวยบุญอยู่อีกเล่า!

อันความดี–บุญทานการกุศล ถ้าหากจะเปรียบได้กับเป็นสะพานใช้ทอดข้ามโอฆสงสารห้วงน้ำใหญ่ แต่ครั้นเมื่อเดินไปจนสุดทางแล้ว มือที่จับราวสะพานต้องปล่อยเพื่อเดินขึ้นฝั่ง (พระนิพพาน) ถ้ายังยึดราวสะพานอยู่ ไฉนเลยจะข้ามพ้นจากห้วงน้ำใหญ่นั้นได้ จึงกล่าวว่า *"บุญบังนิพพาน"*

จึงให้เข้าไปกำหนดรู้สภาวะของการยึด ถ้ายังยึดมั่นอยู่ก็เป็นทุกข์อยู่ร่ำไป ถ้ายังมียึดก็ไม่มีหยุด ถ้าไม่ยึดก็หยุด ต้องหยุดยึด! หยุดยึด ก็คือ *"วาง"* วางแล้ว *"ว่าง"* (สุญญตา)

ปัญหาว่า ทำอย่างไรจึงจะปล่อยวาง จะให้มันว่างต้องทำอย่างไร?

ครูบาอาจารย์บางท่าน ถึงกับสอนว่า *"ตัดอยากได้ ไปนิพพาน"* หมายความว่า ตัดตัณหาออกเสียได้ ย่อมไม่มีทุกข์ เมื่อไม่มีทุกข์ ก็ถึงบรมสุข คือ พระนิพพาน

ปัญหาว่า จะตัดอยาก ตัดตัณหา จะต้องทำอย่างไร? มันไม่ง่ายใช่ไหม?

ความอยากเป็น *"กิเลส"* ⟶ กิเลสใช้ให้ทำ *"กรรม"* ⟶ เกิดเป็น *"วิบาก"* ผลของกรรม (ทั้งวิบากดีและชั่ว)

"กิเลส" คือ ตัวเย้ายวนก่อให้เกิดการกระทำที่เรียกว่า ***"กรรม"***

"กรรม" ก่อให้เกิดผลกรรม เรียกว่า ***"วิบากกรรม"***

"วิบากกรรม" คือ ผลของการสั่งสมกิเลส ก่อให้เกิดชีวิตใหม่ที่เกิดมาพร้อมด้วย ***"กิเลส"*** อีกไม่รู้จบสิ้น

กิเลสตัวเย้ายวนคือ โลกียสุข (สุขเวทนา) รูป, เสียง, กลิ่น, รส, สัมผัสที่ดีที่น่าพึงพอใจ นี้เป็นค่าจ้างของสัตว์มนุษย์ให้กิน, นอน,

สืบเผ่าพันธุ์และปกป้องคุ้มครองระวังภัยหวงแหนอารักขาว่า**เป็นตัวตนและมีของที่เนื่องด้วยตน**แล้วไปก่อกรรมไม่มีที่สิ้นสุด จึงมีผลของกรรมเป็นวิบากให้เกิด-ตาย ๆ ๆ

วิบากกรรมหรือผลกรรมนี่แหละ ที่เรียกว่า *"เจ้ากรรม- นายเวร"* ส่วนใหญ่จะใช้หมายความไปในทางวิบากกรรมชั่วเสียมากกว่า

วิบากกรรมฝ่ายดีหรือฝ่ายบุญก็มี แต่มักเรียกกันว่า*"บุญวาสนาบารมี"*

วัฏฏะ คือ เวียนไม่มีเงื่อนต้นเงื่อนปลายหาจุดจบไม่ได้นี้เป็นกฎของกรรมนิยาม เป็นกฎของธรรมชาติที่เกี่ยวกับการกระทำของมนุษย์ (**นิยามมี ๕ อย่าง** ได้แก่ กรรมนิยาม ธรรมนิยาม อุตุนิยาม พีชนิยาม และจิตตนิยาม)

ประดุจดังถูกเชือดที่ผิวหนัง บาดเนื้อ เอ็น กระดูก จดอยู่ที่เยื่อกระดูก เป็นอันตรายที่ทารุณ แสบเผ็ด ร้อนและหยาบคาย...

...ดุจสุนัขจิ้งจอกเป็นโรคเรื้อน วิ่งไปบนแผ่นดินก็ไม่สบาย ไปอยู่ที่โคนไม้ก็ไม่สบาย ไปอยู่กลางแจ้งก็ไม่สบาย มันไปอยู่ที่ใด มันยืน นั่ง นอน ล้วนแต่ได้รับทุกข์ทรมานในที่นั้น ๆ

→ หยุดทำกรรม → ไม่มีผลกรรม → ไม่มีทุกข์, ไม่มีเกิดอีก

นิยามแห่งกรรม คือ ทุกข์ มนุษย์สัตว์เกิดมาเพื่อรับใช้ธรรมชาติ ดุจต้องคำสาปให้เกิดมาเพื่ออยากกิน, นอน, สืบพันธุ์และปกป้องหวงแหนระวังภัย

กรรมเปรียบเหมือนการไขลานนาฬิกา การประกอบกรรมทุกวันก็เหมือนการไขลานนาฬิกาทุกวัน ถ้าไขลานก็เดิน ถ้าไม่ไขลานก็หยุด ในเมื่อเราไขลานนาฬิกาทุกวัน นาฬิกาจะหยุดเดินได้อย่างไร!

คนส่วนใหญ่ที่เสียเวลาทั้งชีวิตแสวงหา ชื่อเสียง เกียรติยศ และทรัพย์ หารู้ไม่ว่ากำลังถูกกิเลส(โลภเจตสิก)ใช้ ถูกมันใช้ให้ทำจนหัวปักหัวปำโดยไม่รู้ตัว!

ก็ทำมาหากินไงล่ะ แสวงหา (เพื่อสนองสัมผัสเวทนาที่เป็นสุขทางตา หู เป็นต้น) เก็บอารักขา ตระหนี่หวงแหน วิวาทะ แล้วก็ตายไป **สมบัติสักนิดก็ไม่เคยได้ติดเอาไป**

ทุกคนตายแล้วต้องเกิดอีก ผู้ที่ไม่เกิดอีก มีได้เฉพาะพระอริยบุคคล ขั้นพระอรหันต์เท่านั้น

"ลาภสักการะและเสียงเยินยอ เป็นอันตรายที่ทารุณ, แสบเผ็ด, ร้อนและหยาบคายต่อความพ้นทุกข์ (นิพพาน)..." (พระไตรปิฎก เล่ม ๑๖ หน้า ๑๕๑ เอฬกสูตร, หน้า ๒๕๒ สิคาลสูตร)

อรหันต์ หมายถึง ผู้ไกลกิเลส กระทำกรรมใด ๆ ไม่เกิดเป็นผลวิบาก เป็นแต่สักว่ากระทำ (เป็นกิริยาจิต) จึงไม่เกิดอีก

(อนุปาทาโน ปรินิพพายะติฯ ผู้ไม่มีอุปาทาน ย่อมบรรลุนิพพาน จากเวสาลีสูตร เล่ม ๑๘ หน้า ๑๒๓ เป็นพระพุทธวจนะ)

"เมื่อละความอยากได้ขาด จึงตัดเครื่องผูกได้หมดฯ อิจฉายวิปปหาเนน สัพพัง ฉินทติ พันธนัง" (จากอิจฉาสูตรเล่ม ๑๕ หน้า ๕๖ พระพุทธวจนะ)

ถ้าหากรู้ว่ายังจะต้องเกิดอีก...

"สิทธิมนุษยชนที่ธรรมชาติมอบให้แก่ทุกคน คือ สิทธิที่เกิดมาเพื่อจะไม่ทุกข์ ท่านได้รับสิทธินี้หรือยัง?"

ปัญหาก็คือว่า จะหยุดกิเลสมันได้อย่างไร?

เรื่องของการหยุดกิเลส ขอพักไว้กล่าวภายหลัง

แต่ขอบอกก่อนว่า การที่เราเข้าไปรู้ทุกข์ เห็นทุกข์ รู้เหตุให้เกิดทุกข์ ทางแก้ก็ง่ายขึ้น เพราะเริ่มมองเห็นความจริงที่เรียก สัจจะ (หรือ อริยสัจ ๔) ได้ ๒ แล้ว เหลืออีก ๒ คือ ความก้าวล่วงทุกข์ (นิโรธ) และความอันไปจากข้าศึก ได้แก่ ทางระงับดับทุกข์นี่แหละ (มรรคมีองค์ ๘) เป็นสรณะเกษมสูงสุด

ขออย่าได้ไปขอพึ่งขอถึงภูเขา ป่าไม้ ต้นไม้ เจดีย์ ทั้งหลายเป็นสรณะเลย

ถ้ารู้สัจจะ ๔ แล้วเขาอาศัยสรณะนั่นแล้ว ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ใน *"เขมาเขมสรณทีปิคาถา"* ลองไปเปิดอ่านบทสวดมนต์แปลในมนุษย์เล่ม ๗ ดู

เมื่อรู้เหตุของทุกข์ เราก็พอจะรู้แล้วว่า จะกำจัดเหตุได้อย่างไร ดับเหตุได้ก็ไม่ทุกข์

ทุกข์จึงต้องแก้ที่เหตุ!

"เย ธัมมา เหตุปัปภวา เตสัง เหตุง ตถาคโต
เตสัญจ โย นิโรโธ จ เอวังวาที มหาสมโณ"

*"สิ่งใด**เกิดแต่เหตุ ทรงแสดงเหตุและความดับ**ของสิ่งนั้น"*
(พระเถรคาถาวินัย เล่ม ๔ หน้า ๖๙)

{ปัญหาทั้งหลายทั้งปัญหาของบ้าน (สังคมบ้าน) และปัญหาของเมือง (สังคมเมือง) รวมทั้งปัญหาของโลก (สังคมโลก)ด้วย จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้จะต้องสืบสาวไปหาเหตุ เมื่อพบเหตุ ย่อมแก้ที่เหตุ ปัญหาจึงจะหมดไป}

"ธรรมทั้งหลาย มีใจเป็นใหญ่ มีใจเป็นหัวหน้า ทุกอย่างสำเร็จด้วยใจ"

*ดังนั้น ปัญหาทั้งหลายทั้งปวงจึง**ต้องแก้ที่ใจ** ใจของคนในบ้าน, ในเมือง และในโลก"*

ทุกข์ (ควรรู้) ⟶ **สมุทัย** (ควรละ) ⟶ **นิโรธ** (ควรทำให้แจ้ง) ⟶ **มรรค** (ควรเจริญ)

สามารถแก้ทุกข์ด้วยทางอื่นนอกจากมรรคได้หรือไม่?

เช่น ไปแก้กรรม สะเดาะเคราะห์ อาบน้ำมนต์ เสริมดวง เติมน้ำมันตะเกียง เปลี่ยนชื่อใหม่ ฯลฯ

เรื่องการเปลี่ยนชื่อ ตั้งชื่อใหม่ คนสมัยนี้นิยมกันมาก...

"...คนชื่อบุญ ทำบาปก็มากมี...คนชื่อดี ทำชั่วก็เหลือหลาย... คนชื่อบุญหลาย ตายไปก็มากมี...โอ๊ย! มันบ่แน่ดอกนาย..."

เพลงลูกทุ่งเพลงนี้ น่าจะเตือนใจได้บ้าง

ในยุคไฮเทคโนโลยี ยุคโลกไร้พรมแดนหรือโลกาภิวัตน์ แม้จะเปลี่ยนชื่อ-เปลี่ยนนามสกุลใหม่ แต่ข้อมูลทางทะเบียนด้วยระบบคอมพิวเตอร์ก็สามารถตรวจสอบได้ ถึงแม้หากตรวจสอบไม่พบหลบเลี่ยงไปได้ แต่กฎแห่งกรรมจะติดตามจนพบนั่นแหละ ทำบาปชั่วไว้อย่างไรก็หนีไม่พ้น

ไปหาหมอดู หมอดูอาจช่วยปลอบใจ ให้กำลังใจบรรเทาให้หายกลุ้มได้บ้าง เพราะคนกลุ้มใจก็มีที่ระบายอารมณ์ออกได้อาจสบายใจขึ้น แต่ก็มีไม่น้อยที่เสียท่าหมอดู หมอเดา หมอเจิม หมอเสก-หมอเป่า เสียเงิน-เสียตัวแล้วก็มาก ยิ่งทุกข์หนักเข้าไปอีก!

กฎของกรรมไม่เคยยกเว้นใครผู้ใดเลย กรรมจะติดตามไปทุกภพทุกชาติ ตามไปดุจสุนัขไล่เนื้อ ตามไปจนกว่าจะเป็นอโหสิกรรมหรือนิพพาน กรรมที่ทำลงไปแล้ว ที่จะไม่ให้ผลนั้นไม่เห็นมี พระพุทธองค์ทรงตรัสอย่างนี้ มิได้ทรงสอนให้ไปแก้กรรมด้วยการอาบน้ำมนต์สะเดาะเคราะห์หรือต่อชะตา!

"ทุกข์ต้องแก้ด้วยมรรคอย่างเดียวเท่านั้น" **พระพุทธองค์**

ทรงตรัสไว้!

กรรมสามารถแก้กรรมได้จริงหรือ?

กรรมสามารถแก้กรรมได้ด้วยการเร่งประกอบกุศลกรรมความดีทั้งหลาย ที่เรียกว่าให้ทำบุญมาก ๆ

ทำบุญมาก ไม่ใช่ทำบุญด้วยทรัพย์สินเงินทองมาก ๆ แต่ให้ทำให้บ่อย ๆ เนือง ๆ สม่ำเสมอ ๆ

อุปมาเปรียบความชั่วบาปเหมือนความเค็มในตุ่มน้ำ (วิบากกรรมชั่วในอดีต คือ ความเค็ม) การประกอบคุณงามความดี บุญทานการกุศล (ทำบุญให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา) เปรียบเสมือนน้ำจืดบริสุทธิ์ ถ้าหมั่นเติมน้ำจืดให้มาก ๆ ความเค็มของน้ำในตุ่มย่อมจางลง ๆ จนไม่รู้สึกว่ามีความเค็มเหลืออยู่

แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เติมความเค็มเพิ่มลงไปอีกนะ มิฉะนั้นแล้วแก้เท่าไรก็ไม่สำเร็จ ต้องหยุดเติมน้ำเค็มและหมั่นเติมน้ำจืดบริสุทธิ์มาก ๆ บ่อย ๆ เท่ากับว่ารีบวิ่งหนีผลบาปให้เร็วที่สุด ด้วยหมั่นทำความดีหนีบาป

เมื่อไม่มีการทำบาปซ้ำ บาปก็จะอ่อนกำลังลง ยากที่จะตามทันหรือตามทันก็อ่อนกำลังมากแล้ว จนกลายเป็นเศษกรรม

แต่ถ้าไม่ทำอกุศลกรรมเสียเลยก็จะดีที่สุด!

คนมีอำนาจเหนือกรรม ถ้าหากทำให้อกุศลกรรมให้กลายเป็นอโหสิกรรมได้ ท่านก็สามารถแก้กรรมได้แล้ว

นี่แหละ ที่เรียกว่ากรรมสามารถแก้กรรมได้!

องคุลิมาล แก้กรรมได้สำเร็จ

เดิมชื่อ *"อหิงสกะ"* แปลว่า ผู้ไม่เบียดเบียน แต่ต่อมาภาย

หลังได้ฆ่าคนตายมากกว่าพันคน ตัดเอานิ้วองคุลีมาร้อยห้อยไว้ที่คอ เพื่อนับจำนวนให้ครบหนึ่งพันคน (ถูกหลอกให้ไปฆ่าคนให้ครบพันคน จะสำเร็จวิชาเป็นผู้วิเศษ) คนจึงเรียกว่าจอมโจรองคุลิมาล ผู้มีองคุลีนิ้วมือเป็นมาลัย

แต่องคุลิมาลมีอุปถัมภกกรรมฝ่ายกุศลในอดีตมาส่งผล และอุปปีฬกกรรมฝ่ายกุศลมาเบียดเบียนอกุศลกรรม จึงได้พบและฟังธรรมจากพระบรมศาสดา และบรรลุธรรมถึงขั้นอรหันตบุคคล อกุศลกรรมที่เคยได้ทำไว้ในอดีตจึงกลายเป็นอโหสิกรรม แต่ก็ยังคงได้รับเศษของกรรม ถูกชาวบ้านขว้างปาด่าทอเพราะความเจ็บแค้น จนบาดเจ็บเลือดไหลโทรมกาย

นี่คือตัวอย่างกฎแห่งกรรม ที่พอเทียบเคียงให้เข้าใจได้

เรื่องขององคุลิมาลนี้ แสดงถึงผลของกรรมในอดีตชาติมาแสดงผลในชาติสุดท้าย กล่าวคือ อดีตชาติหนึ่ง องคุลิมาลเคยเกิดเป็นเสือกัดกินวัวควาย ชาวบ้านโกรธแค้น ชาวบ้านประมาณกว่าพันคนช่วยกันทำกับดักฆ่าเสือตาย ชาวบ้านกว่าพันคนในชาตินั้นจึงมาถูกองคุลิมาลฆ่าตาย ในชาติสุดท้ายนี้

ด้วยวิบากกุศลกรรมฝ่ายดีที่ได้สั่งสมปัญญาบารมี มาแต่อดีตชาติ มีอินทรีย์แก่กล้า (ปรากฏเข้าไปอยู่ในข่ายพระญาณพระพุทธเจ้า) เมื่อได้ฟังธรรมจากพระพุทธองค์เพียงเล็กน้อย ก็ได้ดวงตาเห็นธรรมและบรรลุธรรมในที่สุด เทียบได้กับอุคฆติตัญญูบุคคล ดุจบัวต้องแสงตะวันฉาย ก็บานฉับพลันทันที

มีคนสงสัยว่า องคุลิมาลฆ่าคนมากมาย ทำไมเป็นอรหันต์ง่าย ๆ ขอตอบว่านี่เป็นเรื่องของกฎแห่งกรรม ต้องแยกพิจารณา กรรมฝ่าย

กุศลก็ส่งผลเป็นกุศล ส่วนกรรมฝ่ายอกุศลก็ส่งผลเป็นอกุศล ต่างฝ่ายต่างส่งผล ไม่ลบล้างกัน ไม่มีใครจะรู้ได้เท่ากับพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า องคุลิมาลสั่งสมอบรมบ่มอินทรีย์มาแล้วกี่แสนชาติ มิได้เป็นอรหันต์ง่าย ๆ อย่างที่เข้าใจ และเมื่อถึงโอกาสอันควรที่จะตรัสรู้ในชาติสุดท้ายนี้ ถ้าหากพระพุทธองค์เสด็จมาตรัสสอนไม่ทัน องคุลิมาลคงต้องตกอเวจีมหานรก เพราะเหตุแห่งอนันตริยกรรม มาตุฆาต ฆ่ามารดา ซึ่งเป็นครุกรรม กรรมหนักที่ห้ามนิพพานทีเดียว แต่กุศลอุปถัมภกกรรมมาส่งผลให้พระพุทธองค์ทรงเล็งข่ายพระญาณเห็นเสียก่อน จึงมาโปรดได้ทันเวลา มาตัดรอนอกุศลกรรมเก่าให้อ่อนกำลังลงจนเป็นอโหสิกรรม

ความจริงองคุลิมาลมิได้แก้กรรมได้สำเร็จหรอก แต่เพราะด้วยบุญเก่า (ปุพเพกตปุญญตา) ในอดีตมาส่งผลให้พระพุทธองค์ทรงเล็งข่ายพระญาณเห็นมาเทศน์โปรดได้ทันเวลา

นี่เป็นเรื่องของกรรม!

แล้วท่านล่ะ แสงแห่งพระธรรมได้มาโปรดท่านได้ทันเวลาไหม?

เรื่องของท่านองคุลีมาล ยังให้เกิด *"อังคุลิมาลปริตร"* นิยมนำไปสวดทำน้ำมนต์ให้ผู้หญิงคลอดบุตรง่าย ดังนี้

๐ ยโตหัง ภคินิ อริยาย ชาติยา ชาโต นาภิชานามิ สัญจิจจ ปาณัง ชีวิตา โวโรเปตา เตน สัจเจน โสตถิ เต โหตุ โสตถิ คัภภัสสฯ

(ดูก่อนน้องหญิง ตั้งแต่เกิดเป็นชาติอริยะแล้ว เราไม่รู้จักแกล้งปลงชีพจากสัตว์มีชีวิตเลย

ด้วยคำสัจนี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่าน ขอความสวัสดี จงมีแก่ครรภ์ของท่านเถิด)

เรื่องกฎของกรรมนี้ แม้พระบรมศาสดาก็มิได้ยกเว้น แม้จะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแล้วก็ตาม เศษของกรรมก็ยังติดตามพระองค์มาจนถึงพระชาติสุดท้ายก็หลายครั้งหลายหน และทรงยอมรับกฎของกรรม

ถูกพระเทวทัตกลิ้งหินทับ สะเก็ดกระเด็นถูกพระบาทจนห้อพระโลหิต นี่ก็เพราะเศษกรรม พระองค์ทรงเล่าว่า ในอดีตชาติหนึ่งเอาหินทุบศีรษะลูกพี่ชายแล้วฮุบมรดกไว้คนเดียว ต้องตกนรกนานนับแสนปี เศษกรรมติดตามมาอีกหลายชาติ จึงถึงชาติสุดท้ายนี้

เป็นโรคลงพระโลหิต อาเจียนเป็นเลือด เพราะเศษของกรรมในชาติก่อน เคยเกิดเป็นหมอรักษาไข้ ให้ยาผิดขนาด คนไข้ตาย

ทรงหิวกระหายอยากดื่มน้ำก็ไม่ได้ดื่มน้ำตามพุทธประสงค์ ต้องรอคอยและตรัสให้พระอานนท์ไปตักให้ถึงสามครั้ง นี่ก็เพราะเศษของกรรมที่เคยเกิดเป็นโคบาลห้ามโคดื่มน้ำขุ่น

หลงผิดเสียเวลาไปเรียนฌานสมาบัติกับพระอาจารย์อาฬารดาบสกาลามโคตรและอุทกดาบสรามบุตร เพราะอกุศลวิบากเศษของกรรมที่อดีตชาติหนึ่งเกิดเป็นพราหมณ์ชื่อ โชติปาล ถูกเพื่อนเป็นช่างปั้นหม้อฆฏิการะขอร้องให้ไปเฝ้าพระกัสสปพุทธเจ้าด้วยกัน จนเลื่อมใสออกบวชมีหน้าที่อุปฐากให้พระสงฆ์นั่งภาวนา ด้วยความเบื่อหน่ายปากพล่อยบ่นออกไปว่า เอาแต่มานั่งหลับตา จะหามรรคผลนิพพานได้มาแต่ไหนกัน?

พระพุทธองค์ทรงเวียนศีรษะตลอดพระชนม์ชีพ ก็เพราะเศษของกรรมที่อดีตชาติหนึ่ง เกิดเป็นบุตรชาวประมง ยินดีในปาณาติบาตของพ่อแม่และญาติ เพียงเท่านี้ก็เกิดเป็นอกุศลกรรมแล้ว กายไม่ได้ลงมือกระทำทุจริตด้วยเลย มันเป็นมโนกรรม

มโนกรรมมีโทษมากกว่ากายกรรมและวจีกรรม เพราะใจเป็นใหญ่ เป็นมโนมัย สำเร็จแล้วด้วยใจ

เพียงแค่คิด...ก็ผิดเสียแล้ว *(กรรมทางใจมีโทษมากกว่า หาอ่านรายละเอียดในหนังสือมนุษย์เล่ม ๑๐ หน้า ๑๒ เรื่องอุปาลิวาทสูตร)*

ท่านเคยเป็นอย่างนี้บ้างไหม?

เคยสมน้ำหน้า...คนชั่วถูกลงโทษบ้างไหม! นี่ก็เป็นมโนกรรม รู้อย่างนี้แล้วก็จงวางอุเบกขา (วางเฉย) เสียซิ ทำได้ไหมล่ะ?

ถ้าทำไม่ได้ ท่านก็หนีวิบากกรรมฝ่ายอกุศลไม่ได้ บาปสะสมไว้ที่ใจแล้วนำเอาไปเกิดอีก

การสมน้ำหน้า เป็นการว่าร้าย เป็นบาป ในโอวาทปาติโมกข์ข้อหนึ่ง ***"อนูปวาโท"*** การไม่กล่าวร้ายเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย *(ทรงสอนไม่ให้เพ่งโทษผู้อื่น แต่ให้เพ่งโทษตนเอง)*

ให้ท่องไว้ให้ขึ้นใจว่า *"ทุกคนมีกรรมตนเป็นของตน"* นี่กฎแห่งกรรมมันวิจิตรพิสดารอย่างนี้

กฎหมายที่ว่ายุติธรรม...ๆ แต่กฎแห่งกรรมยุติธรรมที่สุด หลีกหนีไม่พ้น...

๐ "ถึงจะซ่อนกายกลางเวหา
ซ่อนกายากลางสมุทรสุดวิสัย
จะหลบซ่อนในหุบเขาลำเนาไพร
จะซ่อนกายหนีกรรมอย่าทำเลยฯ"

กรรมวิสัย เป็นเรื่องของ *"อจินไตย"* ที่ไม่ควรเอามาคิด ขืนคิดอาจไม่สบาย!

อจินไตย คือ *สิ่งที่ไม่ควรคิด ๔ อย่าง ได้แก่ พุทธวิสัย ฌานวิสัย โลกวิสัย และ**กรรมวิสัย***

๒. กรรมและกฎแห่งกรรม

คนที่มีทุกข์หนัก ๆ มักบ่นว่า *"มันเป็นเวรเป็นกรรมอะไรกันนักหนา?"*

เวรกรรม คือ อะไร? ทำไมจึงเกิดเป็นวิบากผลแห่งกรรมเพราะเหตุใด?

ถ้าเข้าใจคำว่า *"กัมมัสสโกมหิฯ ทุกคนมีกรรมเป็นของตัว"* มันเป็นเช่นนั้นเอง! ท่านก็หนักน้อยลง *(แต่ทำอย่างไรจะให้เบาลงอีกนั่นแหละ ท่านต้องสุตะ คือ ฟังและศึกษาให้มากๆ จึงจะเกิดปัญญา)*

ก่อนอื่นท่านต้องทำความเข้าใจเรื่องของศรัทธาความเชื่อเสียก่อน

สัทธาความเชื่อ ในพระพุทธศาสนา มี ๔ ได้แก่

๑. เชื่อกรรม (กรรมสัทธา)

๒. เชื่อผลของกรรม (วิปากสัทธา)

๓. เชื่อว่าทุกคนมีกรรมเป็นของตน (กัมมัสสกตาสัทธา)

๔. เชื่อพระปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า (ตถาคตโพธิสัทธา)

ศรัทธาเปรียบประดุจฐานรากแห่งชีวิต ส่วนของฐานล่างสุด ถ้ามีสัทธาความเชื่อมั่นคงในพระศาสนา ชีวิตย่อมมั่นคง สัทธาที่มั่นคงต้องมีปัญญาประกอบ

"...คนจะข้ามโอฆะได้ด้วยศรัทธา...
ศรัทธาแน่แน่วแล้วยังประโยชน์ให้สำเร็จและนำสุขมาให้
ศรัทธาเป็นมิตรคู่ใจของคนและเป็นทรัพย์อันประเสริฐของคนในโลกนี้..." พระพุทธวจนะ

ศรัทธานี่แหละ ถ้าเชื่อกรรมจะเป็นเหตุให้สร้างกรรม (กรรมดี)

สัทธาเป็นพื้นฐานของสัมมาทิฏฐิ เห็นถูกเห็นตรง ถ้าท่านขาดสัทธา ๔ เท่ากับเป็นมิจฉาทิฏฐิ ถ้าละเมิดมิจฉาทิฏฐิไม่ได้ ก็เท่ากับว่า

ท่านติดกระดุมเม็ดแรกผิดเสียแล้ว กระดุมเม็ดต่อไป ย่อมผิดทั้งหมด แล้วก็ทำกรรมที่เป็นมิจฉาทั้งหมด

กรรมคืออะไร?

กรรม คือ การกระทำ หมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา

"เรากล่าวว่า เจตนาเป็นตัวกรรม" พระพุทธวจนะ

ทางโลกใช้คำว่า "กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา"

คือ ทำด้วยความตั้งใจ จงใจกระทำ จะทำดีหรือชั่วก็ตาม ย่อมเป็นกรรม อย่างกว้างมี ๒ ได้แก่ กุศลกรรม (กรรมดี) และ อกุศลกรรม (กรรมชั่ว)

กรรมเป็นคำกลางๆ มีความหมายถึงทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว แต่คนมักนึกไปถึงแต่กรรมชั่ว

เราจึงมักเรียกผลของอกุศลกรรมว่า *"เวรกรรม"* คือ ผล ของกรรมชั่ว

กรรม ๓ ได้แก่ กายกรรม วจีกรรม มโนกรรม

กรรม ๑๐ (หรือกรรมบถ ๑๐) ได้แก่

อกุศลกรรมบถ (ทุจริต) เกิดได้ด้วยมีมิจฉาทิฏฐิ เห็นผิด

กุศลกรรมบถ (สุจริต) เกิดได้ด้วยมีสัมมาทิฏฐิ เห็นถูก

กายกรรมสุจริต ๓ และวจีสุจริต ๔ เกิดได้ด้วยการรักษาศีล ส่วนมโนกรรมสุจริต ๓ รักษาได้ด้วยการเจริญสมถวิปัสสนากรรมฐาน

สมถกรรมฐาน คือ การเจริญสมาธิ สมาธิกำจัดนิวรณ์เครื่องเศร้าหมองชั่วขณะดุจหินทับหญ้า

ส่วนวิปัสสนากรรมฐาน คือ การเจริญสติเกิดปัญญาดับเครื่องเศร้าหมองได้เด็ดขาดดุจขุดรากถอนโคน

"คนจะเป็นคนดีหรือเลว เพราะชาติกำเนิดก็หาไม่

*...แต่จะเป็นคนดีหรือเลวก็**เพราะกรรม...**"*

"คนขาดศีลขาดธรรม สร้างกฎหมายปกครองไม่เป็นธรรม...

*...แต่**กฎแห่งกรรม**ยุติธรรมที่สุด"*

"สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม, กรรมย่อมจำแนกสัตว์โลกให้เลวหรือดี, กรรมเป็นเนื้อนา มีวิญญาณเป็นพืช คนทำกรรมใดไว้ย่อมเห็นกรรมนั้นในตนเอง, ทุกคนย่อมเป็นไปตามการกระทำ, กรรมย่อมเป็นที่พักพิงของสัตว์, ทำกรรมใดไว้ด้วยกาย วาจา และใจ กรรมนั่นแหละเป็นสมบัติของเราจะพาเราไป, คนย่อมทำความดีและความชั่วด้วยตนเอง คนอื่นจะทำความดีหรือชั่วให้ไม่ได้เลย, กรรมแม้จะเล็กน้อย ที่จะไม่ให้ผลเป็นไม่มี..."

"ยาทิสัง วปเต พีชัง ตาทิสัง ลภเต ผลังฯ คนหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้รับผลเช่นนั้น" พระพุทธวจนะ

กรรมเป็นฐานรากแห่งชีวิต ความมั่นคงแห่งชีวิตจะดีหรือไม่ดี ย่อมขึ้นอยู่ที่ฐานราก คือ กรรม กระทำกรรมดีฐานรากย่อมดี ชีวิตย่อมมั่นคง แต่ถ้าประมาทพลาดพลั้งกระทำกรรมชั่ว ฐานรากย่อมง่อนแง่นคลอนแคลน หาความมั่นคงแห่งชีวิตได้ยาก กรรมจึงเป็นเสาเข็มหรือฐานรากแห่งชีวิต

กรรม ๑๖

กรรม แบ่งเป็น ๔ หมวด ๆ ละ ๔ ประเภท ดังนี้

๑. หมวดว่าโดยฐานะ มี ๔ ประเภท ได้แก่

๑.๑ อกุศลกรรม คือ กรรมที่ท่องเที่ยวอยู่ในอบายภูมิ สัตว์นรก เปรต-อสูรกาย สัตว์เดรัจฉาน

๑.๒ กุศลกามาวจร คือ กรรมที่ท่องเที่ยวอยู่ในกามคุณ เทวโลก และมนุษย์โลก

๑.๓ กุศลรูปาวจร คือ กรรมที่ท่องเที่ยวอยู่ในรูปโลกหรือรูปพรหมภูมิ

๑.๔ กุศลอรูปาวจร คือ กรรมที่ท่องเที่ยวอยู่ในอรูปโลกหรืออรูปพรหมภูมิ

๒. หมวดว่าโดยลำดับการให้ผล มี ๔ ประเภท ได้แก่

๒.๑ ครุกรรม คือ กรรมหนัก เช่น อนันตริยกรรม เป็นต้น ส่งผลลำดับแรก

๒.๒ อาสันนกรรม คือ กรรมก่อนตาย เช่น ปรากฏนิมิตก่อนตาย

๒.๓ อาจิณณกรรม คือ กรรมที่ทำบ่อย ๆ เนือง ๆ ทั้งกุศล-อกุศล สั่งสมไว้ในจิตนำไปเกิด

๒.๔ กตัตตากรรม คือ กรรมที่สักแต่ว่ากระทำ เป็นกรรมเล็กน้อย ทำไปโดยไม่เจตนา ส่งผลลำดับสุดท้าย

เรื่องของอาจิณณกรรม มีตัวอย่างนิทานข้างล่างนี้ให้พิจารณา ชายสองคนเป็นเพื่อนรักกัน พักอยู่ด้วยกัน อีกคนมีอาชีพฆ่าหมู เขาต้องตื่นแต่เช้ามืด ทุกวันจึงเข้านอนกรนหลับสบาย เขาตกลงกันให้ต่างคนต่างปลุกกันและให้ตื่นนอนแต่เช้ามืด คนสวดมนต์จะปลุกเพื่อนอาชีพฆ่าหมูว่า "เฮ้ย! ตื่นไปฆ่าหมู" ส่วนชายฆ่าหมูก็จะปลุกเพื่อนว่า *"เฮ้ย! ตื่นสวดมนต์"* เขาทั้งสองทำเช่นนี้ตลอดชีวิต จนเป็นอาจิณณกรรม ครั้นทั้งสองตายไป ชายฆ่าหมูไปเกิดบนสวรรค์ เพราะอาจิณณกรรมที่ปลุกเพื่อนให้ทำบุญสวดมนต์ ส่วนชายสวดมนต์ไปตกนรก เพราะใจเขาจดจ่อปลุกเพื่อนให้ไปฆ่าหมูทุกวันจนเป็นอาจิณณกรรม

จึงขอให้ฟังไว้พิจารณาโยนิโสมนสิการ เป็นเครื่องเตือนใจดังในนิทานเรื่องนี้ว่า *"คนสวดมนต์ไปนรก แต่คนฆ่าหมูไปสวรรค์"*

๓. หมวดว่าโดยเวลาการให้ผล มี ๔ ประเภท ได้แก่

๓.๑ ทิฏฐธัมมเวทนียกรรม คือ กรรมที่ให้ผลปัจจุบันชาตินี้ ทั้งฝ่ายกุศล-อกุศล

๓.๒ อุปัชชเวทนียกรรม คือ กรรมที่ให้ผลชาติหน้า

๓.๓ อปราปริยายเวทนียกรรม คือ กรรมที่ให้ผลชาติที่สามเป็นต้นไป จนกว่านิพพาน

๓.๔ อโหสิกรรม คือ กรรมที่หยุดให้ผล

๔. หมวดว่าโดยหน้าที่ของกรรม มี ๔ ประเภท ได้แก่

๔.๑ ชนกกรรม คือ กรรมนำเกิด นำทั้งกุศล-อกุศลไปปฏิสนธิเกิดชาติใหม่ในปฏิสนธิกาล (กาลขณะเกิด)

๔.๒ อุปถัมภกกรรม คือ กรรมที่อุปถัมภ์ชนกกรรมในชาติ

ปัจจุบันให้ส่งผลยิ่งขึ้นในปวัตติกาล (กาลตั้งแต่เกิดจนตาย)

๔.๓ อุปปีฬกกรรม คือ กรรมที่เบียดเบียนกรรมปัจจุบันให้ลดการส่งผลลงทั้งฝ่ายกุศล-อกุศล

๔.๔ อุปฆาตกกรรม คือ กรรมตัดรอนกรรมปัจจุบันให้สิ้นสุดลงทั้งฝ่ายกุศล-อกุศล

*"เรามีความแก่ ความเจ็บไข้ และความตายเป็นธรรมดา ล่วงความแก่ ความเจ็บไข้ และความตายไปไม่ได้ เราจะพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งหลาย...**เราเป็นผู้มีกรรมเป็นของ ๆ ตน เป็นผู้มีกรรมเป็นทายาท เป็นผู้มีกรรมเป็นกำเนิด เป็นผู้มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ เป็นผู้มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย จักทำกรรมอันใดไว้ ดีหรือชั่ว จักเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น***

เราทั้งหลาย...พึงพิจารณาเนือง ๆอย่างนี้แล"

ทุกคนมีกรรมเป็นของตัว เขามาเกิดในชาตินี้ก็เพราะกรรมของเขา เขาจะไปเกิดชาติหน้า ก็เพราะกรรมของเขาเอง...

แม้เราก็เช่นกัน เรามาเกิดชาตินี้ก็เพราะกรรมของเรา แม้เราจะไปเกิดชาติต่อไป ก็เพราะกรรมของเราเหมือนกัน!

คนอื่นจะทำร้ายเรา หรืออย่างมากก็ฆ่าเราได้เท่านั้น ไม่อาจทำให้ตัวของเราตกนรกได้

แต่คนที่ทำให้ตัวเราตกนรกได้คือ **ตัวของเราเอง!**

๐ ยศศักดิ์จักเกิดด้วย บุญทำ
ภัยเกิดแต่ผลกรรม ก่อนให้
ติเตียนแลจองจำ กรรมก่อน เองนา
ใครจักเว้นแวะได้ ทั่วท้องโลกา

(โคลงโลกนิติ)

เรื่องของกรรม มีกล่าวไว้ใน**อจินไตย ๔ อย่าง** ที่ไม่ควรคิด ได้แก่ พุทธวิสัย ฌานวิสัย โลกวิสัย และกรรมวิสัย

๔ อย่างนี้ เป็นสิ่งที่ไม่ควรคิด ใครขืนเก็บเอามาคิด คิดไม่ออก ไม่จบ อาจเสียสติได้

พระพุทธเจ้าพระองค์เดียวเท่านั้นที่ทรงมีพระญาณที่กำหนดรู้ผลกรรมในอดีต อนาคต และปัจจุบันของสัตว์โลกทั้งหลาย เพราะญาณนี้เป็น *"วิปากญาณ"* เป็นญาณ ๑ ใน ๑๐ ของทศพลญาณ (กำลัง ๑๐) เป็นญาณที่ผู้อื่นไม่มี

พระพุทธองค์ทรงตรัสบันลือสีหนาท เมื่อคราวประทับที่ราวป่าด้านตะวันตกแห่งนครเวสาลี โดยทรงกล่าวว่า ตามที่สุนักขัตตลิจฉวีมาบวชแล้วลาสึกออกไป เพราะเหตุที่พระศาสดาไม่ทรงแสดงฤทธิ์ ภายหลังยังมากล่าวตู่ตถาคตอีกว่าไม่มีคุณธรรมวิเศษใด แต่ก็ยอมรับว่ามีธรรมที่ทำให้ผู้ทำตามพ้นทุกข์ได้ พระพุทธองค์จึงทรงบันลือสีหนาทว่า **พระองค์เท่านั้นที่มีทศพลญาณที่ผู้อื่นไม่มีเช่นพระองค์** *(มีแสดงในมหาสีหนาทสูตร พระไตรปิฎกเล่ม ๑๒ มูลปัณณาสก์ หาอ่านรายละเอียดในหนังสือมนุษย์เล่ม ๙ หน้า ๒๐๙)*

กรรมนี้มีอยู่ถึง ๑๖ อย่าง ช่างวิจิตรพิสดารยิ่งนัก บางคนไม่เข้าใจกฎแห่งกรรม ถึงกับกล่าวประชดประชันกรรมว่า

"ทำดีได้ดีมีที่ไหน? ทำชั่วได้ดีมีถมไป" อย่างนี้เห็นผิด เพราะ

"เมื่อบาปยังไม่ให้ผล คนโง่ย่อมหลงระเริง...

...เมื่อบาปให้ผล คนโง่ย่อมระทมทุกข์..." (พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ ในทุติยสังคามวัตถุสูตร เล่ม ๑๕ หน้า ๑๒๑)

ผู้เป็นบัณฑิตไม่พึงปรารถนาใน ๕ สิ่ง ได้แก่ ๑.ยุวกษัตริย์

จักรวาฬที่เราอาศัยอยู่นี้
ถ้าจะผ่าออกเป็น๒ ซีกแล้ว ก็จะพึงเห็นได้ดังนี้
อรูป ภูมิ๔
รูป ภูมิ ๑๖
เทวะ ภูมิ๖
ภูเขาสิเนรุ
ชาน
บัน
ได
เวียน
ห้า
รอบ
พระจันทร์
พระอาทิตย์
ภูเขา
สัตตบรรพต
มนุสสภูมิ
มนุสสภูมิ
ปัสปกวี
ปัสปกวี
เทวอสุรภูมิ
ภูเขาจักรวาฬ
ภูเขาจักรวาฬ
ภูเขาล้อมรอบ
ภูเขาล้อมรอบ
สี ล า ป ก วี
น้ำแข็ง

สุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์
กรรม ๑๖
ชาติที่ ๓ ชื่นใจ
ชาติหน้า
กรรมโดยเวลา
อปราปเวทนียกรรม
อุปปัชชเวทนียกรรม
อโหสิกรรม
ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม – ชาติปัจจุบัน
ปฏิสนธิกาล
มรณะกาลสิ้นสุดกาล
ป - วั - ศ - ติ - ก - า - ล
อุปปัชชนกกรรม
อุปปีฬกกรรม
อุปปาฬกกรรม
กรรมโดยหน้าที่
ชนกกรรม
คุกกรรม
อาลัมพนกรรม
อาจิณณกรรม
กัตตัตตากรรม
กรรมโดยลำดับ
กรรมโดยฐานะ
ปุคคลกรรม – อดูปาจารย์
อดูปพรหม ๔
ปุคคลกรรม - ดูปาจารย์
ดูปพรหม ๑๖
ปุคคลกรรม - กามาจารย์
มนุษย์ ๑ เทวดา ๖
อกุศลกรรม
อกามาวจรี ๑

๒.งูพิษตัวน้อย ๓.สามเณรน้อย ๔.เชื้อไฟว่าน้อย ๕.กรรมว่าเล็กน้อย

"...อย่าเห็นว่า เป็นความดีเพียงเล็กน้อย แล้วจึงไม่ทำ และ

อย่าดูถูกความชั่วเล็กน้อยจักไม่สนองผล น้ำตกจากเวหาสน์ทีละหยดยังเต็มตุ่มได้ฉันใด... คนพาลทำความชั่วทีละเล็กทีละน้อย..ย่อมเต็มด้วยความชั่วได้ฉันนั้น

...อย่าดูถูกบุญเล็กน้อยว่าจักไม่สนองผล น้ำตกจากเวหาสน์ทีละหยดยังเต็มตุ่มได้ฉันใด นักปราชญ์สะสมบุญทีละเล็กน้อย ย่อมเต็มด้วยบุญได้ฉันนั้น"

กรรมให้ผลได้ ๒ กาล คือ

๑. ปฏิสนธิกาล คือ ขณะเกิด (ปฏิสนธิ)

๒. ปวัตติกาล คือ ตั้งแต่เกิดแล้วเป็นต้นไป จนถึงจุติ คือ ตายแล้วไปเกิดอีก จนกว่าจะนิพพาน กรรมจึงหยุดให้ผล คือ ไม่เกิด (ดุจสุนัขไล่เนื้อวิ่งตามจนทัน แม้จะข้ามภพข้ามชาติแล้วงับเอาไว้)

"กรรมที่ทำแล้ว ไม่ให้ผล ไม่มีในโลก..." (กรรมเหมือนเพาะถั่วงอกก็มี กรรมเหมือนปลูกต้นตาลก็มี)

"ถ้าคนเชื่อกรรมและผลของกรรม ให้ทานแม้เพียงเล็กน้อย ย่อมเป็นสุขในโลกหน้าด้วยทานเล็กน้อยนั้น" (จากโพธิสัตว์คาถา อาทิตตชาดก เล่ม ๒๗ หน้า ๒๔๑)

ทำอย่างไรจึงจะหยุดสร้างกรรม?

ตราบใดที่ปฏิบัติธรรมยังไม่ถึงขั้นเป็นพระอริยเจ้าขั้นสูงสุด ย่อมกระทำกรรมอยู่ ทั้งกรรมดี-กรรมชั่ว จนกว่าจะถึงพระนิพพาน พระอรหันต์หยุดสร้าง**กรรมวัฏ**เสียแล้ว แม้จะยังทำกรรมอยู่แต่ผลไม่เป็น**วิปากวัฏ** เพราะพระอรหันต์ไม่มี**กิเลสวัฏ**อีกแล้ว

พระพุทธองค์ ทรงตรัสว่า **เหตุที่ทำให้ต้องสร้างกรรมก็เพราะมันมีที่ตั้ง ที่ตั้งนี้เรียกว่า *"ขันธ์"***

ขันธ์ห้า คืออะไร?

พระพุทธองค์ ทรงตรัส

"....เกิด, แก่, เจ็บ, ตาย, ความโศก, ร่ำไรรำพัน,...." เป็นทุกข์ว่าโดยสรุป.... ***"ขันธ์ทั้งห้า เป็นตัวทุกข์"***

ขันธ์ห้า คืออะไร?

ขันธ์ห้า ได้แก่ รูปกับนาม คือ ร่างกายกับจิตใจ

ขันธ์ห้าขันธ์ ได้แก่ **รูปขันธ์ ๑** คือ สรีรร่างกาย (เป็นนครแห่งกระดูกอันมีเลือดและเนื้อฉาบทา มีผิวหนังเป็นเครื่องห่อหุ้มไว้) และ**นามขันธ์ ๔** คือ วิญญาณขันธ์ ๑ อีก ๓ ขันธ์ เป็นเจตสิก คือ เจตสิกนามขันธ์ ๓ ได้แก่ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ (นามขันธ์ ๔ ขันธ์ เป็นนามธรรม ไม่มีรูปร่างตัวตนมีแต่ความรู้สึก อาศัยรูปขันธ์เป็นที่อาศัย)

ขันธ์ห้าเป็นเหตุให้เกิดโลก (สังขารโลก สัตวโลก โอกาสโลก) เรียกว่า สังขารโลก (สภาวธรรม เกิด-ดับ) ได้แก่ โลกทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ

เจตสิกนามขันธ์ ๓ นี้นี่แหละ เป็นต้นเหตุให้เกิดทุกข์!

เวทนาขันธ์ เราเลือกเอาเฉพาะ *"สุขเวทนา"* ปฏิเสธ *"ทุกขเวทนา"* และจะทำทุกวิถีทางเพื่อสนองความต้องการนี้

สัญญาขันธ์ เราจะบันทึกจดจำเอาเวทนาทั้งหลายเอาไว้เพื่อสนองสุขเวทนา และจำตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายและตั้งแต่อเนกชาติ จำทุกสัญญาหลาย ๆ สัญญาจนกลายเป็น *"ฆนสัญญา"* (คณะแปลว่าหมู่มาก) ว่าเป็นอัตตา ตัวตน และปิดบังอนัตตาจนหมดสิ้น

สังขารขันธ์ จะปรุงแต่งเวทนาทั้งหลายแล้วกระทำกรรมตามเจตนาที่ต้องการทั้งกุศลและอกุศล ด้วยความไม่รู้ความจริงหรือรู้ผิดไปจากความจริงด้วยสัญญาขันธ์ที่จดจำเอามาทั้งกุศลและอกุศล

แท้จริงแล้วขันธ์ห้าที่ว่าเป็นตัวทุกข์นั้น ขันธ์ห้าไม่ได้มีแก่นสารสาระอะไรเลย เป็นเพียงการประชุมกันของส่วนประกอบที่มีแต่ความไม่เที่ยง เกิด-ดับ ๆ สืบต่อกันอย่างรวดเร็ว (ชั่วลัดนิ้วมือ จิตเกิด-ดับหนึ่งแสนโกฏิขณะหรือหนึ่งล้านล้านครั้ง) เป็นสภาพที่หาเจ้าของมิได้ ไม่เป็นของใคร ไม่มีใครเป็นเจ้าของ ไม่เป็นไปตามความปรารถนา ไม่ขึ้นต่อการบังคับบัญชาของผู้ใด ว่างเปล่าจากความเป็นคนตัวตนเราเขา ว่างเปล่าจากผู้หญิง-ผู้ชาย ว่างเปล่าจากความมีความเป็นนั่นนี่ที่สมมุติกันขึ้นมา แต่เป็นสภาวธรรมอันเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย ขึ้นกับเหตุ-ปัจจัย

พระพุทธเจ้าจะอุบัติขึ้นหรือไม่ก็ตาม ปรมัตถธรรมเหล่านี้ก็คงมีอยู่ตามธรรมชาติ พระพุทธองค์ทรงค้นพบและนำมาเปิดเผยให้เราทั้งหลายได้รู้เท่านั้น

พระพุทธองค์ทรงกระจายสรีระกายเรานี้ออกไปเป็นกอง ๆ เรียกว่า ขันธ์ ซึ่งไม่ใช่ตัวเรา แต่เราเข้าไปยึดมัน ความเกิดจึงมีแก่คนที่เข้าไปยึด! เพราะยึดนี่แหละทำให้เกิดทุกข์ เพราะขันธ์มีเกิด-มีเสื่อม ไม่เที่ยง ทนอยู่สภาพเดิมไม่ได้-บังคับบัญชาไม่ได้ ที่เรียกว่า “อนิจจัง-ทุกขัง-อนัตตา”

ขันธ์ห้าเป็นทุกข์เพราะเหตุนี้ จึงพากันสร้างเวรสร้างกรรมกันไม่หยุดหย่อน

“เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร” (หยุดสร้างวิบาก)

ขณะที่เรายังหยุดสร้างกรรมไม่ได้ ก็ขอให้สร้างแต่กรรมฝ่ายดี หมั่นเติมน้ำจืดใส ไล่น้ำเค็มขุ่นนั่นแหละ!”

กรรมฝ่ายดี

กรรมฝ่ายดี คืออะไร? มีอะไรบ้าง?

กรรมฝ่ายดี เป็นกุศลกรรม มีผลให้เป็นความสุข ความเบาสบาย เป็นทางนำไปสู่สุคติ มนุษย์สมบัติและสวรรค์สมบัติ (ถ้าเป็นฝ่ายชั่วบาปเป็นอกุศลกรรม เป็นทางนำไปทุคติอบายภูมิ นรก เปรต-อสุรกาย เดรัจฉาน)

๑. บุญ ๑๐ ประการ หรือ บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ แบ่งเป็น ทาน ๓ ศีล ๓ ภาวนา ๔ ดังนี้

ทาน ๓ ได้แก่ **ทานมัย** คือ การทำบุญให้สิ่งของเป็นทาน เรียกอามิสทาน ให้ธรรมะคำสอน เรียกว่า ธรรมทาน *"การให้ธรรมะเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง"* แต่ก็ไม่ควรลืมอามิสทาน เพราะพระศาสนาจะดำรงอยู่ได้ด้วยปัจจัย ๔ ที่ควรถวายภิกษุสงฆ์ให้สืบต่อพระศาสนา *"พึงชนะความตระหนี่ (มัจฉริยะ) ด้วยการให้ (จาคะสละออก)" "ทานกับการรบมีสภาพเสมอกัน" "คนตระหนี่ไปสวรรค์ไม่ได้เลย"* (พระพุทธวจนะธรรมบท เล่ม ๒๕ หน้า ๓๒)

มีทรัพย์ มี**ปัญญา**เชื่อยาก (พุทธิจริต) แต่ไม่มี**ศรัทธา** ทำทานไม่ได้เลยและยิ่งมิจฉาทิฏฐิอีกด้วยไปโลกันตนรกสถานเดียว! (และในทางตรงข้ามมีแต่ศรัทธาแต่ขาดปัญญาก็ไปเกิดเป็นเดรัจฉาน เช่น สุนัขกินนอนห้องแอร์ในบ้านเศรษฐีนั่นไง)

ให้อภัยเรียกว่า *"อภัยทาน"* คือ ความมีเมตตา ไม่เบียดเบียน เป็นทานสูงสุด ที่ทำยากที่สุด พระอริยบุคคลเท่านั้นจึงจะทำได้

ให้ทานด้วยการชักชวนผู้อื่นร่วมทำด้วย จะได้อานิสงส์ทั้งมนุษย์สมบัติและบริวารสมบัติ

การอุทิศบุญ ได้แก่ การกรวดน้ำ-แผ่เมตตา การแบ่งบุญให้มวลสัตว์ การอุทิศบุญ ยิ่งให้ยิ่งได้บุญมาก บุญให้แล้วไม่มีวันหมด เรียกว่า **ปัตติทานมัย** การอนุโมทนาบุญที่ผู้อื่นได้ทำ เรียกว่า **ปัตตานุโมทนามัย** นี้ก็เป็นบุญ ยิ่งให้ยิ่งเพิ่มขึ้น ดุจส่งเทียนที่จุดแล้วให้จุดต่อๆ กันไป ยิ่งจุดยิ่งสว่าง

บุญ เป็นเครื่องชำระใจให้ใสสะอาด ยิ่งทำมากใจย่อมใสสะอาดมาก

ท่านรู้จักบุญหรือยัง?

มีเรื่องเล่าสนุก ๆ เรื่องคนไม่รู้จักบุญ

วันหนึ่ง ชายคนแจวเรือจ้างรับหลวงพ่อข้ามฝาก พอถึงฝั่งหลวงพ่อขึ้นจากเรือพลางพูดกับชายแจวเรือจ้างว่า *"เอ้า! เอาบุญไปนะ"*

ชายแจวเรือจ้าง เคยแต่เอาเงินค่าจ้าง แต่หลวงพ่อให้เอาบุญไป *"เอ! หลวงพ่อครับ บุญมันเป็นตัวยังไงหรือครับ"*

หลวงพ่อได้ฟังคนแจวเรือจ้างถามดังนั้นก็ถึงกับอึ้งหันรีหันขวางอยู่อึดใจหนึ่ง แล้วเอานิ้วชี้ล้วงเข้าไปในรูจมูกแล้วส่งให้ พลางกล่าว *"เอ้า! นี่ไงตัวบุญ เก็บให้ดีนะ"*

ชายแจวเรือจ้างเดินเข้าไปรับพลางยกมือไหว้กล่าวขอบคุณหลวงพ่อ กลับมานั่งท้ายเรือ หยิบตัวบุญขึ้นมาพินิจพิจารณา พลางพูดขึ้นในใจว่า ตัวบุญมันเป็นอย่างนี้เองหนอ

"แต่เอ! จะเก็บเอาไว้ที่ไหนดีนะ หายไปละแย่เลย" พลางมองหาที่เก็บบุญ แต่ก็ไม่รู้จะเอาไว้ที่ไหนดี เพราะกลัวตัวบุญจะหาย คิดแล้วทันใดนั้นก็ตัดสินใจกลืนเข้าไปเก็บไว้ในท้อง

ท่านรู้จักตัวบุญแล้วหรือยัง!

"จิตใสเป็นบุญ จิตขุ่นเป็นบาป"

ศีล ๓ ได้แก่ **ศีลมัย** การประพฤติกาย วาจา ใจ ที่ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ทั้งมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายทั้งโลก **อปจายนะมัย** การอ่อนน้อม สุภาพ ไหว้คนที่ควรไหว้ บูชาสิ่งที่ควรบูชา **ไวยาวัจจมัย** การขวนขวายช่วยเหลือกิจการงานที่เป็นประโยชน์ ทั้งส่วนตัว และส่วนรวม รวมทั้งงานพระศาสนา นี้ก็เป็นบุญและอานิสงส์สูงกว่าทาน

ภาวนา ๔ ได้แก่ **ภาวนามัย** ปฏิบัติสมาธิ-วิปัสสนา **ธรรมมัสสวนามัย** การฟังธรรม **ธรรมเทศนามัย** การสอนธรรม **ทิฏฐุชุกัมม์** การทำความเห็นให้ถูกตรงเป็นสัมมาทิฏฐิในองค์มรรค มีอานิสงส์สูงกว่าศีล

๒. กุศลกรรมบถ ๑๐ ได้แก่ **กายกรรมสุจริต ๓**-เว้นจากการฆ่าเบียดเบียนชีวิต เว้นจากการลักขโมยเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ เว้นจากการผิดประเวณี **วจีสุจริต ๔** -เว้นจากการพูดเท็จ-พูดคำหยาบ-พูดส่อเสียด-พูดเพ้อเจ้อ **มโนสุจริต ๓**-ไม่อยากได้สิ่งของของผู้อื่น ไม่พยาบาทปองร้าย ไม่เห็นผิดทำนองคลองธรรม

กุศลกรรมบถ ๑๐ เป็นศีลขั้นสูงของพระอริยบุคคล (ซึ่งสูงกว่าศีลห้าของปุถุชน) พระโสดาบันละพูดเท็จได้เด็ดขาด, พระสกทาคามีละพูดส่อเสียดได้, พระอนาคามีละพูดคำหยาบได้อีก ส่วนพระอรหันต์เท่านั้นที่ละวจีทุจริตทั้ง ๔ รวมถึงละการพูดเพ้อเจ้อได้เด็ดขาดด้วย

ท่านเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (หม่อมราชวงศ์เปียมาลากุล) อดีตเสนาบดีกระทรวงธรรมการ (ศึกษาธิการ) ช่วง พ.ศ. ๒๔๑๐-๒๔๕๙ สมัยรัชกาลที่ ๔ ได้ประพันธ์หนังสือชื่อว่า *"สมบัติผู้ดี"* ให้นักเรียนในโรงเรียนประพฤติ กายกรรม วจีกรรม มโนกรรมอันสุจริต รวม ๑๐ ภาค ๑๗๙ ข้อ แต่ปัจจุบันไม่มีให้เรียนกันแล้ว เยาวชนไทยจึงไม่ค่อยจะมีสัมมาคารวะ *(หาอ่านสมบัติผู้ดีในหนังสือมนุษย์ เล่ม ๑๑ ว่าด้วยวินัยพระ-วินัยตน)*

คำว่า **"ยอด"** แปลว่า สูง ดี เยี่ยม อ่อน

"ยอดไม้อ่อน น่าดูฉันใด ยอดคนต้องอ่อนโยนฉันนั้น"

ธรรมอันทำให้งาม มี ๒ อย่าง ได้แก่ ขันติ(อดทน) โสรัจจะ (ความสงบเสงี่ยมอ่อนน้อมถ่อมตน)

เดี๋ยวนี้ หาดูได้ยากเหลือเกิน!

ความจริงเรื่องของการประพฤติกาย วาจา ใจ บรรพบุรุษไทย พร่ำสอนแต่โบราณกาล จึงทำให้นึกไปถึงหนังสืออีกเล่มหนึ่งคือ*"สุภาษิต สอนหญิง"* ***ของท่านสุนทรภู่*** จึงขอคัดบางตอนมาลงไว้เสียด้วย

○ จะนุ่งห่มดูพอสมศักดิ์สงวน ให้สมควรรับพักตร์ตามศักดิ์ศรี
จะผัดหน้าทาแป้งแต่งอินทรีย์ ดูฉวีผิวเนื้ออย่าเหลือเกินฯ

○ ประการหนึ่งซึ่งจะเดินดำเนินนาด ค่อยเยื้องยาตรยกย่างไปกลางสนาม
อย่าไกวแขนสุดแขนเขาห้ามปราม เสงี่ยมงามสงวนไว้แต่ในที
อย่าเดินกรายย้ายอกยกผ้าห่ม อย่าเสยผมกลางทางหว่างวิถี

อย่าพูดเพ้อเจ้อไปไม่สู้ดี เหย้าเรือนมีกลับมาจึ่งหารือ
ให้กำหนดจดจำแต่คำชอบ ผิดระบอบแบบกระบวนอย่าควรถือ
อย่านุ่งผ้าพกใหญ่ใต้สะดือ เขาจะลือว่าเล่น ไม่เห็นควรฯ

○ อย่าลืมตัวมัวเดินให้เพลินจิต ระวังปิดปกป้องของสงวน
เป็นนารีที่อายหลายกระบวน จงสงวนศักดิ์สง่าอย่าให้อาย
อนึ่งเนตรอย่าสังเกตให้เกินนัก จงรู้จักอาการประมาณหมาย
แม้นประสบพบเหล่าเจ้าชู้ชาย อย่าชม้ายทำชม้อยตะบอยแล
อันนัยน์ตาพาตัวให้มัวหมอง เหมือนทำนองแนะออกบอกกระแส
จริงมิจริงเขาจะเอาไปเล่าแซ คนรังแกมันก็ว่านัยน์ตาคมฯ

❍ มีสลึงพึงบรรจบให้ครบบาท อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์
จงมักน้อยกินน้อยค่อยบรรจง อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน
ไม่ควรซื้อก็อย่าไปพิไรซื้อ ให้เป็นมื้อเป็นคราวทั้งคาวหวาน
เมื่อพ่อแม่แก่เฒ่าชรากาล จงเลี้ยงท่านอย่าให้อดระทดใจฯ

❍ เกิดเป็นหญิงให้เห็นว่าเป็นหญิง อย่าทอดทิ้งกิริยาอัชฌาสัย
เป็นหญิงครึ่งชายครึ่งอย่าพึงใจ ใครเขาไม่สรรเสริญเมินอารมณ์
แม้ผัวเดือดเจ้าจงดับระงับไว้ อย่าพอใจขึ้นเสียงเถียงประสม
เขาเป็นไฟเราเป็นน้ำคอยพรำพรม แม้ระดมขึ้นทั้งคู่จะวู่วาม
อันโทโสโมโหไม่อดได้ ความในใจก็จะดังออกกลางสนาม
ที่ชาวบ้านท่านไม่รู้จะรู้ความ อย่าทำตามใจนักมักจะเคยฯ

❍ บ้างก็รักข้างนักเลงเล่นเครงครื้น เที่ยวกลางคืนคบเพื่อนเตือนหงายหงาย
ห่มเพลาะดำนำปลอมออกกรอมกราย พวกผู้ชายชักพาเที่ยวร่าเริงฯ

❍ อย่าคบพวกหญิงพาลสันดานชั่ว ที่แต่งตัวไว้จริตผิดกระสวน
สุริย์ฉายบ่ายคล้อยเที่ยวลอยนวล เป็นเชิงชวนพวกเจ้าชู้เขารู้กล
ชนิดนางอย่างนี้มีชุมนัก เป็นโรครักเกิดมารศีรษะขน
ต้องกินยาเข้าสุราพริกไทยปน หมายประจญจะให้ดับที่อับอายฯ

๓. บารมี ๑๐ ได้แก่ ทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมบารมี ปัญญาบารมี ขันติบารมี วิริยบารมี สัจจบารมี อธิษฐานบารมี เมตตาบารมี อุเบกขาบารมี

บารมี คือ ความดีขั้นสูง ความดีที่บำเพ็ญอย่างพิเศษเพื่อบรรลุจุดหมายสูงสุดของพระศาสนาให้ถึงฝั่งแห่งความพ้นทุกข์ คือ พระนิพพาน

บารมี มี ๓ ขั้น ได้แก่ ทศบารมี อุปบารมี และ ปรมัตถบารมี

มนุษย์... เกิดมาทำไม?

สุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์

- **โสตาปัตติยังคะ ๔** ○ คบสัตบุรุษ ○ ฟังธรรมสัตบุรุษ ○ ปฏิบัติธรรม ○ โยนิโสมนสิการ
- **จักรธรรม ๔** ○ ปฏิรูปเทส ○ ปุพเพกตปุญญตา ○ กัลยาณมิตตตา ○ อัตตสัมมาปณิธิ

* ○ **สุมาธิ** (สมถะ)

บุญ (กิริยาวัตถุ ๑๐) ---------- ○ **ถ้าท่านจะคบใครสักคน** ท่านจะคบคนแบบไหน ?

กุศล (กรรมบถ ๑๐) ---------- ○ **ถ้าท่านต้องการ**ความสุข สงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ไม่มีโจรเบียดเบียน ทรยศ คดโกง นั่นคือ พระศาสนาแล้ว ท่านไม่ลองเอาศีลธรรมไปใช้ให้เป็น (พลเมืองดี) กันสักหน่อยหรือ!

พรหมโลก — อรูปพรหม ๔ / รูปพรหม ๑๖

○ **ปัญญา** (วิปัสสนา)

- อรหัตตมรรค-ผล
- อนาคามิมรรค-ผล
- สกทาคามิมรรค-ผล
- โสดาปัตติมรรค-ผล

อริยบุคคล ๔ คู่ ---------- ○ **แต่ละคนครองโลกกันไว้** คนละโลก (กว้างศอก ยาววา-หนาคืบ) ○ **ทำไมจึงไม่ปกครองโลก** (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) กันไว้ให้ดีเล่า !

○ **หิริ – โอตตัปปะ** ---------- ○ **ทาน** - พ้นโลก ๖

○ **อโทสะ**

○ **การแสดงความโกรธออกมา** คือ การประจานความชั่วของตัวเอง

○ ถ้าหัดแพ้ หัดนิ่ง หัดโง่ หัดอดทนไว้บ้าง นั่นแหละแสดงว่า ท่านกำลังฉลาดขึ้น (ปัญญา)

* **กัลยาณมิตร**

○ **ศีล... มนุษย์**

- ○ **บัวพ้นน้ำ** (อุคคติติญญู)
- **บัวปริ่มน้ำ** (วิปปจิตัญญู)
- **บัวใต้น้ำ** (เนยยบุคคล)
- **บัวใต้โคลนตม** (ปทปรมะ)

บัว ๔ เหล่า (ต่างกัน ๗ ข้อ อายุ รูป โรค โภคทรัพย์ ปัญญา ตระกูล ยศ)

กรรม ๑๖

- **โดยหน้าที่ ๔** - ชนก-อุปถัมภก-อุปปีฬก-อุปฆาตก
- **โดยลำดับ ๔** - ครุ-อาสันน-อาจิณณ-กตัตตา
- **โดยเวลา ๔** - ทิฏฐธัมมเวทนีย- อุปัชชเวทนีย- อปราปรเวทนีย-อโหสิ
- **โดยฐานะ ๔** - อกุศล-กามาวจรกุศล-รูปาวจรกุศล-อรูปาวจรกุศล

อบายภูมิ ๔ (อกุศลมูล ๓ โลภ โกรธ หลง จอมบงการ)

- **ดิรัจฉาน**
- **เปรต**
- **อสุรกาย**
- **สัตว์นรก**

****

คาถา "รู้สึกตัวให้เป็น" (วิปัสสนาปัญญา)

○ **เดินนับเท้า** - นอนนับท้อง (ดูพอง-ยุบ) จับจ้องลมหายใจ - เคลื่อนไหวด้วยสติ

○ **กายไหว** - ใจรู้ - ระลึกดู - **ทั้งรู้** – ทั้งไหว ○ **นิ่ง – ดู - รู้ตาม**

○ **เก้าอี้คนตรีใจ ใครกำลังครอบครอง ?** ○ **รู้ตาม – รู้เท่า – รู้ทัน - รู้ถูก**

○ ชอบ..ก็ไม่ชอบ ชัง..ก็ไม่ชัง **เฉย... เฉย...เหนือ...พ้นโลก...วิมุตติฯ** (ดุจกระจกเงา)

○ ดุจแผ่นดิน ผืนน้ำ กระแสลมและเปลวไฟ

○ **คนสมัยนี้ทุกข์เพราะคิด** คิดเท่าไรไม่รู้ หยุดคิดได้จึงรู้ รู้แล้วไม่ต้องคิด แต่ก็ต้องอาศัยคิดนั่นแหละ จึงรู้ นั่นคือปัญญา (นั่งเคาะนิ้ว)

○ **ให้ออกมาอยู่นอกคิด** รู้คิด ดูคิด เห็นคิด เห็นคิดแล้วไม่ทุกข์ คิดเป็นหนู – รู้เป็นแมว (นั่งงูมือ)

○ **คนที่ทุกข์เพราะคิด** คือ คนที่ **"เสียค่ากินเปล่า"** เมื่อไม่อยากเสียค่ากินเปล่า ก็อย่าคิด (อย่าคิดหวัง)

○ เมื่อมีเรื่องคิด ก็ให้ **"รู้ว่าคิด"** (เก้าอี้คนตรีใจ ใครครอบครอง ?)

****

คนเราทุกคนเกิดมามิใช่เพื่อที่จะตาย (เปล่า ๆ) อย่างเดียว แต่เมื่อได้ชดใช้กรรมเก่าอันเป็นผลของวิบากแล้ว ควรที่จะใช้เวลาสร้างบารมีอันเป็นกุศลกรรมด้วยอันจะนำไปสู่ทานศีลและภาวนา เพื่อความพ้นทุกข์ในที่สุด

๔. มรรคหรือมัชฌิมาปฏิปทา ดำเนินชีวิตด้วยทางสายกลาง

ทางสายกลาง ได้แก่ ไม่สุดโต่งทั้งข้างฝ่ายบริโภคกาม (กามสุขัลลิกานุโยค)-และข้างฝ่ายทรมานตนให้ลำบาก (อัตตกิลลมถานุโยค)

๐ *แคบนักมักคับขยับยาก กว้างนักมักไม่มีอะไรจะใส่สม*
สูงนักมักจะลอยไปตามลม ต่ำนักมักจะจมลงสู่โคลนฯ

ทางสายกลาง ได้แก่ มรรคมี องค์ ๘ ในอริยสัจ ๔ มี สัมมาทิฏฐิ (มีปัญญาเห็นชอบ) สัมมาสังกัปปะ (ดำริ-คิดชอบ) สัมมากัมมันตะ (การงานชอบ) สัมมาวาจา (เจรจาชอบ) สัมมาอาชีวะ (อาชีพชอบ-เว้นอาชีพต้องห้าม) สัมมาวายามะ (เพียรชอบ) สัมมาสติ (ระลึกชอบ) สัมมาสมาธิ (ตั้งจิตมั่นชอบ)

ทางสายกลาง ได้แก่

ศีล คือ สัมมากัมมันตะ สัมมาวาจา สัมมาอาชีวะ

สมาธิ คือ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ

ปัญญา คือ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ

ทางนี้คือ อริยมรรคมี องค์ ๘ เป็นทางที่ควรดำเนินเข้าไประงับดับทุกข์-ความอันไปจากข้าศึก

ทางสายกลาง ได้แก่ ไตรสิกขา (ข้อควรศึกษา ๓) คือ ศีลสิกขา (กาย วาจา) จิตสิกขา (สมาธิ) ปัญญาสิกขา (สมถวิปัสสนา)

นักบวช ศึกษาปฏิบัติ ศีล, สมาธิ, ปัญญา

ชาวบ้าน ศึกษาปฏิบัติ ทาน ศีล ภาวนา (สมาธิสมถะและวิปัสสนา)

ทาน ขจัดความตระหนี่ถี่เหนียวและ**โลภกิเลส**

ศีล ขจัดขัดเกลาให้กาย-วาจาสุจริต ลดละ**โทสกิเลส** เจริญเมตตา

ภาวนา ขจัด**โมหะอวิชชา**ให้เกิดปัญญา ด้วยสมถกรรมฐาน (สมาธิ) มีจิตตั้งมั่นและวิปัสสนากรรมฐาน (เจริญสติ) ให้เกิดปัญญา

ทาน = ขจัดความโลภ (สร้างทานบารมี)

ศีล = ขจัดความโกรธ (สร้างศีล-เมตตาบารมี)

สมาธิ (สมถะ) = เกิดความสงบ

ปัญญา(วิปัสสนา) = เกิดสติปัญญา

} ขจัดอวิชชาความหลง (วิริยะ, ขันติ, สัจจะ, อธิษฐาน, อุเบกขา, เนกขัมม, ปัญญาบารมี)

๐ ***สะอาด*** *(ศีล)* ***สงบ*** *(สมาธิ)* ***สว่าง*** *(ปัญญา) มรรค คือ ทางพลิกผันฝันใฝ่ ตั้งจิตดำเนินเดินไป สู่หลักชัยสิ้นวัฏฏะพระนิพพาน ฯ*

ถ้าท่านดำเนินไปตามทางสายกลาง ทำสัมมามรรค ๘ องค์ให้เจริญขึ้น จนถึงรู้ชอบเป็น*สัมมาญาณ*จนถึงหลุดพ้นชอบเป็น*สัมมาวิมุตติ* ท่านก็พ้นทุกข์ เป็นผู้จบกิจศึกษา (อเสขธรรม)

บุญกุศลบารมี หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา นี้เป็นกรรมฝ่ายดีที่พึงกระทำให้มาก เจริญให้มาก

พระพุทธองค์ ทรงตรัสไว้ในพระไตรปิฎก เล่ม ๒๐ หน้า ๒๙๔-๒๙๕ แสดงถึง **สมณกิจ ๓ ประการ**ของผู้ปฏิบัติสมณธรรม (ฆราวาส

ก็ปฏิบัติสมณธรรมได้) ได้แก่ **อธิศีลสิกขา** (มีศีล) **อธิจิต** (สมาทานการปฏิบัติจิตอันยิ่ง) **อธิปัญญา** (สมาทานการปฏิบัติในปัญญาอันยิ่ง)

ดุจกิจของชาวนา ๓ อย่าง *ได้แก่ ไถ, คราดพื้นนา (อธิศีล) ปลูกหรือหว่านข้าว (อธิจิต) และไขน้ำเข้า-ไขน้ำออกบ้าง (อธิปัญญา) ก็จะได้มาซึ่งข้าวเปลือก (มรรคผล)*

องค์ ๓ แห่งโอวาทปาติโมกข์

เมื่อทำความดีแล้ว ต้องละเว้นความไม่ดี (บาป-ชั่วอบายมุข) ด้วยการทำความดี เปรียบเหมือนตักน้ำใส่ตุ่ม แต่ถ้าหากตุ่มมีรูรั่วซึมอยู่ น้ำก็ไหลออก ตุ่มก็พร่อง แล้วตักน้ำใส่ลงไปเท่าไร ๆ ก็ไม่รู้จักเต็ม การละบาปชั่วอบายมุขจึงเท่ากับอุดรูรั่วซึม น้ำก็จะเต็มตุ่มเร็ว บารมีก็จะเต็มเร็ว แล้วจึงเพียรภาวนาทำจิตให้ผ่องใส ดังนี้จึงจะครบองค์สามแห่งโอวาทปาติโมกข์ ดังที่ทรงตรัสว่า

"สัพพปาปัสสะ อกรณัง = ไม่ทำชั่วที่เป็นบาปทั้งปวง
กุสลสูปสัมปทา = ทำความดีที่เป็นกุศลให้ถึงพร้อม
สจิตตปริโยทปนัง = ทำจิตให้ผ่องใส (ไม่เอาทั้งชั่วและดี)
เอตัง พุทธานะสาสะนัง = ธรรม ๓ อย่างนี้, เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย"

บาปอกุศลทั้งปวงที่ไม่ก้าวล่วงศีลและอบายมุข

อบายมุข ๖ เปรียบได้กับผีหกตัว

๐ ผีหนึ่งชอบ**ดื่มสุรา**เป็นอาจิณ ไม่ชอบกินข้าวปลาเป็นอาหาร
ผีสองชอบ**เที่ยวยามวิกาล** ไม่รักบ้านรักลูกรักเมียตน

ผีสามชอบ**ดูการละเล่น** ไม่เว้นลิเกหนังละครโขน
ผีสี่**คบคนชั่ว**มั่วกับโจร หนีไม่พ้นอาญาตราแผ่นดิน
ผีห้าชอบ**การพนัน**ขันต่อ อีกไพ่น้ำเต้าถั่วโปไฮโลว์สิ้น
ผีหก**เกียจคร้าน**การทำกิน มีทั้งสิ้นหกผีไม่ดีเอย ฯ

*(**อบายมุข ๔ :– หนึ่ง**นักเลงทางเพศหลงกามกิเลสนานา **สอง**นักเลงสุรา **สาม**นักเลงกล้าเล่นการพนัน **สี่**นักเลงร่วมกันคบเพื่อนเหล่าอันธพาล ควรจักใฝ่ชำนะอบายมุขจงทุกประการ = **อบายมุข ๖** เพิ่มอีก ๒ ข้อ คือ เที่ยวกลางคืนและเกียจคร้านการงานนอนตื่นสาย)*

บาปอกุศลและกิเลสความชั่วทั้งหลาย นี้เป็นกรรมฝ่ายชั่วที่พึงงดเว้น ไม่กระทำเสียเลยดีกว่า

การทำความดี ให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนานี้ เคยมีคนถามเสมอว่า ทำบุญทำทานอย่างไร จึงได้อานิสงส์มาก?

ขอตอบว่าควรประกอบด้วยองค์คุณโดยย่อ ดังต่อไปนี้

๑. **ต้องมีจิตคิดทำเอง** ไม่มีใครชักชวน เป็นผู้ริเริ่ม เป็นผู้นำมีจิตคิดทำเอง (อสังขาริกจิต)

๒. **ต้องทำด้วยตนเอง** เช่น ไปซื้อหาเอง จัดแจงปรุงแต่งด้วยตนเอง และให้ทานหรือถวายด้วยตนเอง ถ้าฝากเขาไปทำจะได้น้อยกว่าทำด้วยตนเอง

๓. **ต้องมีเจตนาผ่องใสทั้ง ๓ กาล** ได้แก่ ก่อนทำ (ปุพพเจตนา) ขณะทำ (มุญจนเจตนา) และภายหลังกระทำ (อปราปรเจตนา)

เจตนาภายหลังกระทำแล้ว ให้ระลึกนึกถึงบ่อย ๆ เนือง ๆ จวบจนถึงลมสุดท้ายของชีวิต จะมีสุคติเป็นที่หวังได้ และควรอุทิศบุญทุกวันวันละหลาย ๆ ครั้ง ให้เป็นอาจิณณกรรม (กรรมที่ทำเป็น

อาจิณ) ให้ติดหู ติดตา ติดใจ ติดกระดูกดำ และติดฝังลงไปที่ใจ เป็นการเจริญจาคานุสติ ในอนุสติ ๑๐

*(**อนุสติ ๑๐** ได้แก่ พุทธานุสติ ธัมมานุสติ สังฆานุสติ ศีลานุสติ จาคานุสติ เทวตานุสติ อานาปานสติ กายคตาสติ มรณานุสติ อุปสมานุสติ น้อมพระนิพพาน)*

"หมอกบาง....ๆ" เหมือนหนทางมีอุปสรรค

๓. ทำกุศลกรรมอย่างไรจึงได้อานิสงส์มาก?

๐ ชาตินี้จะมีสุข นิราศทุกข์ ทุกเช้าค่ำ
ชาติหน้าสวรรค์นำ บุญเท่านั้นที่พึ่งใจ
๐ สุขทิพย์ใดก็ไม่เที่ยง สวรรค์ยังเบี่ยงอบายได้
หากพ้นทุกข์วัฏฏภัย สู่หลักชัยอมตะพระนิพพานฯ

การไปสู่สวรรค์ มียศ อายุยืน ไม่ใช่ขอได้ด้วยการอ้อนวอนหรือปรารถนา แต่จะถึงได้ด้วยการปฏิบัติให้ถูกต้องใน ทาน ศีล ภาวนา ให้เป็นไปตามเหตุปัจจัย

แท้จริงแล้วการให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนานี้ ท่านว่ามิได้ให้มุ่งเพื่อที่จะเอาหรือจะได้ แต่คนส่วนใหญ่มุ่งแต่อยากจะได้ ถ้ายังอยากได้ไปนิพพานไม่ได้ อย่างไรก็ตามบุญนั่นแหละจะชักพาไปสู่นิพพานในอนาคตอันแสนไกลเบื้องหน้าโน้น ก็ขอให้ใช้บุญเป็นเรือแพขี่ข้ามโอฆะห้วงน้ำสาครไปก่อนก็แล้วกัน

"สุโข ปุญญัสสะ อุจจโยฯ การสั่งสมบุญนำสุขมาให้"

จึงมักจะถามกันเสมอว่า ทำบุญอย่างไรได้อานิสงส์มาก ได้บุญมาก ๆ บางคนมีทรัพย์มากแต่ไม่มีศรัทธา แต่บางคนมีศรัทธาแต่ไม่มีทรัพย์ คนทั้ง ๒ ประเภทนี้ไม่มีโอกาสทำบุญ เพราะโอกาสถูกปิดเสียแล้ว เมื่อมีโอกาสมีทั้งทรัพย์และศรัทธา แต่ทำบุญอย่างไรจึงจะได้อานิสงส์นี่ซิเป็นเรื่องสำคัญมาก มีศรัทธามากไม่มีปัญญาก็เชื่อง่าย หลงงมงาย ถ้ามีแต่ปัญญาแต่ขาดศรัทธาก็เป็นคนเชื่อยาก ดั้งนั้นศรัทธากับปัญญาจึงต้องคู่กันมีกำกับกันและกัน จึงจะประกอบบุญทานการกุศลได้ (เมื่อมีทั้งศรัทธาและปัญญาแล้ว บางทีหาพระทำบุญไม่ได้ก็ไม่มีโอกาสได้ทำอีก) ทำบุญอย่างไรจึงได้อานิสงส์มาก?

ผลบุญที่มีอานิสงส์มาก

ผลบุญมีอานิสงส์มาก ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยดังต่อไปนี้

ทานมีอานิสงส์มากจะต้องบริสุทธิ์ทั้งฝ่ายผู้ให้และผู้รับ รวมถึงวัตถุทานต้องบริสุทธิ์ดีด้วย

๑. เจตนาดี พระพุทธวจนะ แสดงไว้ว่า *"เจตนาหัง กัมมัง วทามิฯ เรากล่าวว่า เจตนาเป็นตัวกรรม"*

การประกอบกุศลกรรม เกิดได้ด้วยจิตที่เป็นมหากุศล ๘ ดวง เป็นจิตที่มีลักษณะเบาอ่อนโยนนุ่มนวล แคล่วคล่องว่องไว ซึ่งมีความแตกต่างกันถึง ๘ ลักษณะ ได้แก่

ก. จิตที่ประกอบด้วยไม่ต้องมีการชักชวน ได้แก่ การคิดริเริ่มที่จะทำความดีด้วยตนเอง ไม่ต้องให้มีใครผู้ใดมาชักชวน ๔ ลักษณะ

๑) รู้สึก**โสมนัส**ดีใจ และ**มีปัญญา**ประกอบ

๒) รู้สึก**โสมนัส**ดีใจ แต่**ไม่มีปัญญา**ประกอบ

๓) รู้สึก**อุเบกขา**เฉยๆ แต่**มีปัญญา**ประกอบ

๔) รู้สึก**อุเบกขา**เฉยๆ และ**ไม่มีปัญญา**ประกอบ

เรื่องของจิตหรือที่เราเรียกกันว่า จิตใจ นี้สำคัญนัก เพราะมีกำลังมาก จิตคิดดีคิดเป็นบุญบุญก็เกิดมาก แต่ถ้าคิดบาปคิดชั่ว ก็จะเกิดผลเป็นบาปมากชั่วมากเช่นเดียวกัน เพราะคำว่า *"มโนมัย"* แปลว่า ทุกสิ่งสำเร็จด้วยใจ

ในสมัยพุทธกาล มานพหนุ่มคะนองผู้หนึ่งชื่อ โสเรยยะ มีภรรยามีบุตรแล้ว วันหนึ่งไปอาบน้ำที่แม่น้ำแลเห็นพระกัจจายนะกำลังสรงน้ำที่ท่าน้ำนั้น พระกัจจายนะมีรูปงามผิวดั่งทอง และท่านเป็นพระอรหันต์ โสเรยยะคิดอกุศลไปว่า พระองค์นี้สวยดี ถ้าหากได้เป็นภรรยา

เราคงดีไม่น้อยเลย ทันใดนั้นเองเพศของโสเรยยะได้กลายเป็นหญิง นี่เพราะเหตุของบาปทางใจที่เรียกว่า มโนทุจริต และได้กระทำต่อพระอริยสงฆ์เจ้ามีกรรมหนัก ให้ผลชาติปัจจุบันทันที เป็นทิฏฐธัมมเวทนียกรรม เรื่องของจิตของใจนี่ช่างยิ่งใหญ่เสียนี่กระไร

แต่ถ้าคิดเป็นบุญ บุญก็ยิ่งใหญ่เหลือหลายเช่นเดียวกัน เช่น ได้ทำบุญกับพระอรหันต์ (พระสารีบุตร) ที่ออกนิโรธสมาบัติ จะได้เป็นเศรษฐีภายในเจ็ดวัน อย่างปุณณเศรษฐี เป็นต้น

ข. จิตที่ประกอบด้วยต้องมีการชักชวน ได้แก่ มีผู้อื่นมาชักชวนมากระตุ้นเตือน จึงคิด ทำบุญทานความดี มี ๔ ลักษณะ

๑) ต้องถูกชักชวนจึงรู้สึก**โสมนัส**ดีใจ และ**มีปัญญา**ประกอบ

๒) ต้องถูกชักชวนจึงรู้สึก**โสมนัส**ดีใจ แต่**ไม่มีปัญญา**ประกอบ

๓) ถูกชักชวนก็รู้สึก**อุเบกขา**เฉยๆ แต่**มีปัญญา**ประกอบ

๔) ถูกชักชวนก็รู้สึก**อุเบกขา**เฉยๆ และ**ไม่มีปัญญา**ประกอบ

การทำกุศลกรรมความดีต่าง ๆ ที่มีมหากุศลจิต ที่ไม่ต้องชักชวนมีความโสมนัสดีใจ และมีปัญญาประกอบเท่านั้น ที่วิบากผลของกุศลกรรมมีอานิสงส์มาก จะเป็นชนกกรรมนำเกิดชาติต่อไปด้วยเทวดา และมนุษย์ชั้นสูง **ถ้าประกอบด้วยเหตุ ๓ อโลภ อโทส อโมหะ เรียกว่าเป็นติเหตุกปฏิสนธิบุคคล จะได้บรรลุธรรมในชาตินั้น** ส่วนคนที่เกิดมาด้วย ทวิเหตุปฏิสนธิเป็นเหตุ ๒ เป็นอโลภ อโทส ไม่ประกอบด้วยอโมหะ จึงต้องฝึกอบรมขัดเกลาชำระจิตให้ยิ่งๆ ขึ้นจนกว่าจะถึงติเหตุกปฏิสนธิแหละ

อุบาสิกาชื่อ กาปิยาณี สหายของนางกาฬีมารดาพระโสณกุฏิกัณณะ มีศรัทธามากขณะนั่งฟังธรรมอยู่ในคืนวันหนึ่ง สาวใช้มากระซิบบอกว่าโจรปล้นบ้านกำลังขนเอาทรัพย์ไป นางกลับไม่ห่วงไม่สนใจ

คงตั้งใจฟังธรรมต่อไปพลางพูดว่า *"เจ้าอย่ามาทำอันตรายแก่การฟังธรรมนี้เลย"* นางฟังธรรมต่อไปจนได้ดวงตาเห็นธรรมบรรลุโสดาบัน นี่เพราะอานิสงส์ของมหากุศลจิต *(หาอ่านรายละเอียดในเล่ม ๑๐ ภาคผนวก)*

แต่ถ้าหากประกอบด้วยมหากุศลจิตที่ประกอบด้วย ต้องมีการชักชวนแล้วยังรู้สึกเฉย ๆ ด้วย และทำไปโดยไม่ประกอบด้วยปัญญาอีกด้วย ดังนี้ กุศลกรรมดังกล่าวผลย่อมมีกำลังอ่อน แม้จะนำเกิดเป็นเทวดาและมนุษย์ แต่ก็เป็นเทวดาและมนุษย์ชั้นต่ำ และเป็นคนพิการไม่สมประกอบ นี่เพราะกำลังของมหากุศลจิตที่ขาดปัญญาเรียกว่าเป็นกุศลที่ไม่ประกอบด้วยเหตุ ที่เรียกว่า อเหตุกปฏิสนธิ

คนเราที่เกิดมาแตกต่างกันก็เพราะมหากุศลจิต ๘ ลักษณะที่สร้างเหตุมาไม่เหมือนกันอย่างนี้นี่แหละ จึงได้รับผลต่าง ๆ กันไป

มีเรื่องน่าคิดว่า สมัยนี้ผู้คนนิยมเลี้ยงสุนัขพันธุ์ต่างประเทศ สุนัขมีขนฟูสวย ถูกเลี้ยงดูอย่างดี มีอาหาร ที่กิน-ที่นอนอย่างดี ให้อาบน้ำ แปรงขน ย้อมสี ประดับประดา เสริมสวย สุนัขบางตัวได้ห้องนอนติดเครื่องปรับอากาศ บางตัวได้ขึ้นไปนอนบนเตียงร่วมกับเจ้านายของมันก็มี

ทำให้คิดไปว่า อดีตชาติของสุนัขเหล่านี้คงทำบุญให้ทานไว้มาก จึงอุดมสมบูรณ์ด้วยข้าวปลาอาหาร และความเป็นอยู่ แต่ที่เกิดมาเป็นสัตว์เดรัจฉานในชาตินี้ก็คงจะเป็นเพราะมหากุศลจิตมีกำลังอ่อนมาก ทำบุญไม่ประกอบด้วยปัญญา และไม่โสมนัสยินดีในทาน ทำก็สักว่าทำไป กุศลกรรมมีกำลังอ่อน ดับจิตตายลงด้วยโมหะ ความหลง จึงมาเกิดเป็นแมวเป็นสุนัขในชาตินี้ แต่ด้วยอานิสงส์แห่งทานจึงอุดมด้วยอาหาร อาภรณ์ และที่อยู่อาศัย

คนสมัยปัจจุบันนี้ยังทำบุญกรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัญญาดังที่กล่าวข้างต้นอยู่อีกหรือหนอ? ถ้ายังมีก็คงจะได้เห็นแมวเห็นสุนัขสวยๆ มาเกิดขึ้นบนโลกนี้กันอีกมาก!

๒. ประกอบด้วยเจตนาทั้ง ๓ กาลดี (เจตนาสัมปทา) กล่าวคือ ก่อนกระทำ (ปุพพเจตนา) ขณะกระทำ (มุญจนเจตนา) และภายหลังกระทำแล้ว (อปราปรเจตนา)

เจตนาภายหลังกระทำแล้วนี้ มีอานิสงส์มาก หากคิดถึงบุญกุศลที่ได้ทำแล้ว บ่อย ๆ เนือง ๆ จาก *"อปราปรเจตนา"* จนกลายเป็น *"อปราปริยายเจตนา"* กล่าวคือ ภายหลังจากที่ได้กระทำนานมาแล้ว มาก ๆ หมายความว่า ให้นึกถึงบุญจนถึงลมหายใจสุดท้ายของชีวิตนี้เลยทีเดียว นึกถึงบุญขณะที่สิ้นใจ พระพุทธองค์ตรัสว่า มีสุคติโลกสวรรค์เป็นที่ไป

ทานสูตร *(พระไตรปิฎก เล่ม ๒๒ หน้า ๓๔๖)*

"ภิกษุทั้งหลาย! อุบาสิกานันทมารดา ชาวเมืองเวฬุกัณฑกะได้ถวายทานมีองค์ ๖ ประการ ๖ ประการเป็นไฉน?

ภิกษุทั้งหลาย ๖ ประการนั้น **เป็นของฝ่ายทายก(ผู้ให้) ๓ ประการ ได้แก่**

๑. ทายกก่อนให้ทาน (ปุพพเจตนา) ๒. กำลังให้ทาน (มุญจนเจตนา) มีจิตเลื่อมใส ๓.เมื่อให้ทานแล้ว (อปราปรเจตนา) ย่อมปลื้มใจ

เป็นของฝ่ายปฏิคาหก (ผู้รับ) ๓ ประการได้แก่

๑. ปฏิคาหกในศาสนานี้เป็นผู้ปราศจากราคะ (หรือกำลังปฏิบัติเพื่อให้หมดราคะ) ๒. เป็นผู้ปราศจากโทสะ (หรือกำลังปฏิบัติเพื่อให้ หมดโทสะ) ๓ เป็นผู้ปราศจากโมหะ (หรือกำลังปฏิบัติเพื่อให้หมดโมหะ)

ภิกษุทั้งหลาย ทักษิณาทานที่ประกอบด้วยองค์ ๖ ประการ ...ย่อมเป็นไปเพื่อสิ่งที่น่าปรารถนา น่าใคร่น่าพอใจ เพื่อประโยชน์เกื้อกูลเพื่อสุขดังนี้....เป็นห้วงบุญห้วงกุศลที่นับประมาณไม่ได้

เปรียบเหมือนการถือเอาประมาณแห่งน้ำในมหาสมุทรว่าเท่านี้ ...ว่าเท่านี้ร้อย....ว่าเท่านี้พัน....ไม่ใช่ทำได้ง่าย

โดยที่แท้ น้ำในมหาสมุทรย่อมถึงการนับว่า เป็นห้วงน้ำที่จะนับไม่ได้ ประมาณไม่ได้ เป็นห้วงน้ำใหญ่ทีเดียว"

พระไตรปิฎกแสดงไว้ตอนหนึ่งว่า พระโมคคัลลาน์ไปพบวิมานว่างบนเทวโลก เป็นผลที่นันทิยะมาณพได้สร้างวัดถวายสงฆ์ แม้เขายังไม่ตาย แต่วิมานได้เกิดขึ้นรอเขา ดุจญาติมิตรรอต้อนรับบุคคลอันเป็นที่รักฉะนั้น

เมื่อครั้งที่นางวิสาขาแต่งงานและย้ายไปอยู่เรือนสามี ขณะที่บิดาของนางกำลังแบ่งมรดกยกโคให้ฝูงหนึ่ง โดยเอารั้วกั้นแบ่งไปให้ครึ่งหนึ่ง ครั้นเมื่อกั้นรั้วแล้ว ยังมีโคอุสุภะ (โคผู้) แม่โคนมและลูกโคอีกอย่างละหกหมื่นตัวกระโดดข้ามรั้วกั้นเข้าไปรวมฝูงของนางวิสาขา

พระพุทธองค์ ทรงตรัสว่า นี้เป็นผลกรรมของกุศลทานอดีตชาติมาส่งผล กล่าวคือ ครั้งสมัยพระพุทธเจ้านามว่า กัสสป นางเกิดเป็นธิดาสุดท้องพระเจ้ากิงกิแห่งเมืองพาราณสี ชื่อ สังฆทาสี ถวายภัตตาหารพระพุทธเจ้ากัสสปและภิกษุสงฆ์ แม้สงฆ์จะปิดบาตรแล้วนางก็คะยั้นคะยอว่าโภชนะนี้ประณีต รสดี ทำเช่นนี้หกครั้ง มหากุศลจิตของนางครั้งนั้น มีอานิสงส์มาก ส่งผลมาถึงในชาตินี้

มีนัยแสดงไว้ในอรรถกถา ขุททกนิกาย คาถาธรรมบทบุปผวรรคที่ ๔ ว่า แม่นางวิสาขานี่ ท่านได้พระโสดาบันตั้งแต่เจ็ดขวบ และตอนตายไม่อยากไปนิพพานเร็ว อธิษฐานขอท่องเที่ยวสวรรค์ทุกชั้นก่อน

ท่านว่าขณะนี้เป็นประชาบดีของท้าวสุนิมอยู่ชั้นนิมมานรดี

- ให้สิ่งไม่ประณีต ย่อมได้สิ่งที่ไม่ประณีต
- ให้สิ่งที่ประณีต ย่อมได้สิ่งที่ประณีต
- ถ้าท่านให้ (ทาน) เพราะจำใจ-เกรงใจ : **เกิดบุญน้อย**
- ถ้าท่านให้ (ทาน) ตามประเพณี : เกิดบุญปานกลาง
- ถ้าท่านให้ (ทาน) เพื่อประโยชน์แก่ผู้รับ : เกิดบุญมาก
- ถ้าท่านให้ (ทาน) ด้วยความปีติในการให้ : เกิดบุญมหาศาล
- แต่ถ้าท่านให้ (ทาน) เพื่อการจาคะสละออก (ละวาง): **เกิดบุญสูงสุด**

บุญสำเร็จด้วยการให้ทาน เรียกว่า **ทานมัย** บุญสำเร็จด้วยการอนุโมทนาส่วนบุญของผู้อื่น เรียกว่า **ปัตตานุโมทนามัย**

ส่วนบุญที่สำเร็จด้วยการอุทิศส่วนบุญ เรียกว่า **ปัตติทานมัย** บุญนี้เป็นบุญยิ่งใหญ่มาก มีอานิสงส์มาก ยิ่งให้บุญแก่ผู้อื่นมาก ๆ บุญยิ่งเพิ่มมาก ดุจต่อเทียนที่จุดแล้วให้เทียนเล่มต่อ ๆ กันไป แสงสว่างก็ยิ่งเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

สมัยพุทธกาล สมัยหนึ่งพระสารีบุตรทูลถามพระพุทธเจ้าถึงบุคคลที่ทำการค้าขาย ทำไมบางคนค้าขายขาดทุน บางคนมีกำไร บางคนมีกำไรเกินความคาดหมาย เพราะเหตุใด

พระพุทธองค์ทรงตรัสตอบว่า คนที่ค้าขายขาดทุน เพราะเคยปวารณาถวายวัตถุทานไว้ แต่ถวายน้อยกว่าหรือไม่ได้ถวายตามที่ปวารณา ส่วนคนที่มีกำไรก็เพราะได้ถวายตามที่ได้ปวารณาไว้ ส่วนผู้ที่ได้กำไรมากเกินคาดหมายไว้ก็เพราะได้ถวายทานมากกว่าที่ได้ปวารณาไว้ เรื่องนี้มีใน “วาณิชชสูตร” พระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๑ หน้า ๙๔

(หาอ่านรายละเอียดในหนังสือมนุษย์เล่ม ๕ การ์ตูนธรรมะ หน้า ๒๐๙)

อนึ่ง การถวายทานด้วยมือของตนเอง ด้วยความเคารพยำเกรง อ่อนน้อมในทาน ย่อมมีอานิสงส์มาก ดังเช่น อุตตรมาณพเทพบุตร ได้วิมานดาวดึงส์ด้วยทิพยสมบัติ แต่พระเจ้าปายาสิเทพบุตร ผู้สั่งให้อุตตรมาณพผู้รับใช้ถวายทานแทนได้วิมานว่างเปล่า ไม่มีทิพยสมบัติในชั้นจาตุมหาราชิกาซึ่งเป็นชั้นที่ต่ำกว่า)

๓. วัตถุทานดี ทานที่ให้ต้องเป็นทานที่บริสุทธิ์เป็นประโยชน์แก่ผู้รับ (ปัจจัยสัมปทา) ถ้าถวายแด่สงฆ์ก็ได้แก่สิ่งของที่เหมาะสำหรับสมณะ ได้แก่ ปัจจัย ๔ คือ จีวร อาหารบิณฑบาต ยารักษาโรค และเสนาสนะที่อยู่ ที่อาศัย *(ปัจจัย ๔ ไม่ใช่ทองและเงิน)*

วัตถุทาน ๑๐ อย่าง ที่ถวายสงฆ์ในสมัยพุทธกาล ได้แก่ ข้าว ๑ น้ำ ๑ ผ้า ๑ ยาน (รองเท้า) ๑ มาลา ๑ ของหอม ๑ เครื่องลูบไล้ ๑ ที่พัก ๑ ที่นอน ๑ และประทีปโคมไฟอีก ๑ รวมเป็น ๑๐ อย่าง *(มีรายละเอียดอยู่ในมนุษย์เล่ม ๘ หน้า ๒๐๒)*

วัตถุทาน ๑๐ อย่าง ข้างต้นนี้ เรียกว่า *"อามิสทาน"* (ทานได้แก่สิ่งของ) ส่วนทานอีกประเภทหนึ่ง ได้แก่ การให้ปัญญาความรู้ เรียกว่า *"ธรรมทาน"* พระพุทธองค์สรรเสริญธรรมทานว่า *"สัพพทานัง ธัมมทานัง ชินาติฯ ธรรมทานชนะทานทั้งปวง" (อภัยทานเป็นธรรมทานขั้นสูง เป็นเมตตา เป็นอโทสะ เป็นศีลสูงกว่าทาน)*

อย่างไรก็ตาม ก็ไม่ควรลืมทานทั้งปวงทั้ง ๑๐ อย่างด้วย เพื่อที่จะได้ทำนุบำรุงศาสนทายาทให้สืบต่อดำรงพระศาสนาสืบไป

ทานสูงสุดอีกประการหนึ่งที่มีอานิสงส์มาก คือ *"อภัยทาน"* เป็นธรรมทานขั้นสูงสุด ขั้นศีลบารมี เมตตาบารมี มีอานิสงส์มากเพราะเหตุที่ทำได้ยาก เป็นทานเพื่อบำเพ็ญ ศีลบารมีและเมตตาบารมีของพระอริยบุคคล

ทาน ๓ ระดับ ได้แก่

๑) สามีทานหรือทานบดี คือ ทานที่สูงกว่าตนบริโภค

๒) สหายทาน คือ ทานเสมอตนบริโภค

๓) ทาสทาน คือ ทานไม่ประณีตเป็นทานที่เหลือจากตนบริโภค

"ให้ของประณีต ย่อมได้ของประณีต ให้ของไม่ประณีต ย่อมได้ของไม่ประณีต"

๔. ทานที่เหมาะแก่กาลเวลา เช่น ให้ทานในเทศกาลที่มีกำหนดเวลาเฉพาะกาลนั้น ๆ ได้แก่ เทศกาลถวายผ้าอาบน้ำฝน เทศกาลถวายผ้ากฐิน ฯลฯ เป็นต้น มีอานิสงส์ถึงสมบัติแต่เยาว์วัย

อดีตชาติหนึ่งของท่านพระอัญญาโกณฑัญญะ เกิดเป็นชาวนาในกาลที่ต้นข้าวใกล้สุก แลเห็นรวงข้าวมีจิตเป็นมหากุศล จึงได้เก็บรวงข้าว ตำข้าวเม่าถวายพระภิกษุสงฆ์ อธิษฐานขอบรรลุธรรมก่อนผู้อื่น และได้สำเร็จสมความปรารถนาในชาติสุดท้าย ออกบวชเป็นหัวหน้ากลุ่มปัญจวัคคีย์ ๕ รูป แล้วบรรลุธรรมเป็นคนแรก เป็นสงฆ์รูปแรกของโลก

การสร้างระฆัง กลอง-หอกลอง ไม่ทราบวัตถุประสงค์ว่าทำไปเพื่ออะไร เพราะปัจจุบันมีนาฬิกาบอกเวลาแล้ว แม้กระทั่งหอเก็บพระไตรปิฎกก็หมดกาลสมัยแล้ว เพราะเขาใช้เครื่องมือทันสมัยเก็บลงแผ่นดิสก์ คอมพิวเตอร์หมดแล้ว การถวายทานจึงสมควรพิจารณาคำนึงถึงสาระประโยชน์ที่ถวายด้วย จึงจะมีอานิสงส์มาก ถ้าสร้างแล้วใช้ประโยชน์ไม่ได้เลย อานิสงส์ก็น้อย

"ศรัทธาจึงต้องมีปัญญาประกอบ"

๕. ปฏิคาหกคือผู้รับทานดี หมายถึง ผู้รับทานเป็นทักขิไนยบุคคลผู้มีศีลธรรมดี (คุณาดิเรกสัมปทา) ย่อมมีอานิสงส์มาก

ดุจหว่านข้าวในนาที่มีดินอุดมสมบูรณ์ด้วยอาหารพืช ดังคำกล่าวในบทสรรเสริญพระสงฆ์ ที่เรียกกันว่า *"บทสังฆคุณ"* ตอนหนึ่งว่า *"...อนุตตรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ, แปลว่า...พระสงฆ์เป็นเนื้อนาบุญของโลก" (พระสงฆ์ในความหมายนี้ หมายเอาอริยสงฆ์ ๔ คู่ ๘ บุคคล ได้แก่ โสดาบัน สกทาคามี อนาคามี อรหันต์)*

สมัยพุทธกาล ทานที่ถวายแด่พระอรหันต์ออกนิโรธสมาบัติมีอานิสงส์มาก เป็นครุมหากุศลทิฏฐธัมมเวทนียกรรม กล่าวคือ วิบากผลกุศลกรรมบังเกิดผลชาติปัจจุบันภายในเจ็ดวัน ดังเช่น นายปุณณะและภรรยาถวายข้าวน้ำ ไม้ชำระฟัน แด่พระสารีบุตรออกนิโรธสมาบัติ อานิสงส์ทำให้นายปุณณะและภรรยาเป็นเศรษฐีภายในเจ็ดวัน

ท้าวสักกะ (พระอินทร์) แปลงกายเป็นพราหมณ์ ไปใส่บาตรพระมหากัสสปะออกนิโรธสมาบัติ ผลคือ ท้าวสักกะมีฤทธิ์ด้วยแสงรัศมีกายสว่างไสว สุกสกาวกว่าเทพใด ๆ ในเทวโลก (แต่เดิมท้าวสักกะจอมเทพในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์มีรัศมีกายสว่างน้อยกว่าเทพบริวารบางองค์ จึงขวนขวายทำบุญเพิ่ม เพื่อไม่ให้น้อยหน้ากว่าเทวดาบริวาร)

ชายทาสาเข็ญใจเป็นคนใช้เศรษฐี เช้าวันหนึ่งเขาออกไปซื้ออาหารบริโภค ขากลับพบพระปัจเจกพุทธเจ้าสี่องค์เดินบิณฑบาต เขาเกิดศรัทธาถวายขนมถั่วที่ซื้อมา ๔ ก้อน ด้วยความปีติเลื่อมใสศรัทธาตั้งความปวารณาขอพ้นจากความเข็ญใจและให้เป็นปัจจัยแก่พระโพธิญาณ พระปัจเจกพุทธเจ้าอนุโมทนาและเหาะกลับภูเขานันทะมูลกะ ต่อมาชายนั้นตายไปบังเกิดเป็นพรหมทัตกุมารโอรสพระเจ้ากรุงพาราณสี ทานนี้ให้แก่ผู้ทรงศีลจึงมีอานิสงส์มาก *(อ่านรายละเอียดในหนังสือมนุษย์เล่ม ๖ หน้า ๑๙๘ การ์ตูนธรรมะ)*

๖. ต้องเป็นสังฆทานทั่วไปจึงมีอานิสงส์มาก

สังฆทานคืออย่างไร? คือ ทานที่ถวายแด่สงฆ์ทั่วไปไม่เฉพาะเจาะจงผู้รับ ประกอบด้วยองค์ ๔ ได้แก่

๑) ไม่เลือกพระภิกษุสงฆ์สามเณรหรือผู้รับ

๒) มีเจตนามุ่งตรงต่อพระอริยบุคคล ๔ คู่ ๘ บุคคล อริยสาวกพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

๓) มีความเคารพนอบน้อมในทานและผู้รับทาน

๔) ทานที่ถวายเป็นปัจจัยสี่ ไม่นอกเหนือปัจจัยสี่ (ทองและเงินเป็นวัตถุอนามาสต้องห้ามด้วยวินัยสงฆ์ ไม่ควรถวายผู้รับผิดวินัยอาบัติ ผู้ถวายอุทิศบุญกรวดน้ำไม่มีผล)

ส่วนทานที่เจาะจงถวายมีอานิสงส์น้อย เรียกว่า บุคลิกทาน

ครั้งพุทธกาล พระนางมหาปชาบดี ทำจีวรประณีตด้วยตนเองด้วยตั้งใจ เพื่อถวายพระบรมศาสดา แต่พระพุทธองค์ทรงห้าม และให้ถวายแด่สงฆ์เพื่อผลแห่งสังฆทาน *(อ่านข้อมูลประกอบที่หน้า ๖๒)*

๗. ผู้ให้ต้องเป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์ดีด้วย ดังจะเห็นได้ว่า ก่อนถวายทานจะต้องขอสมาทาน รักษาศีลให้บริสุทธิ์เสียก่อน แล้วจึงกล่าวคำถวาย

แต่คนสมัยนี้ มักจะทำแต่เพียงเพื่อเป็นพิธีกรรมเท่านั้น ไม่ได้ถือศีลที่ใจ ขอสมาทานรับศีลก็สักว่าแต่ปาก แต่ไม่ลงไปถึงใจ ถ้าถือศีลที่ใจ กล่าวคือ มีเมตตาไม่คิดเบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น สำรวมระวังอินทรีย์เมื่อ เห็น ได้ยิน รู้กลิ่น รส สัมผัส ในกามคุณอารมณ์ทั้งห้าก็ระวังไม่เบียดเบียนตนและคนอื่นให้เดือดร้อน ศีลตามพุทธบัญญัติจะมีกี่สิบกี่ร้อยข้อก็ไม่ละเมิด เพราะสำรวมระวังลงที่ใจเสียแล้ว

ใจย่อมเป็นใหญ่ เป็นหัวหน้า ทุกอย่างสำเร็จด้วยใจ

พระมหาชนกโพธิสัตว์ว่ายน้ำอยู่กลางทะเล พอรู้ว่าวันนี้เป็นวันอุโบสถก็วิรัติตั้งเจตนารักษาศีล ขณะที่ลอยคออยู่กลางทะเล ก็ไม่เห็นท่านต้องไปขอศีลกับพระสงฆ์ หรือพระพุทธรูปที่ไหน ถือศีลต้องประกอบด้วยปัญญาอย่างนี้ จึงจะเรียกว่า สาวกพระพุทธเจ้าพันธุ์แท้!

รักษาศีลข้อเดียว คือ **ให้รักษาใจ** ไม่ทำพูดคิดไปในทางผิด ไม่ล่วงเกินข้อห้ามที่ทรงบัญญัติไว้ จะเป็นศีลสักกี่ร้อยข้อก็ไม่ล่วงพุทธบัญญัติ พระเดชพระคุณหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ท่านกล่าวอย่างนี้!

เหตุปัจจัยทั้ง ๗ ประการข้างต้น เป็นเรื่องการถวายทานทั่วไป แต่พระพุทธองค์สรรเสริญธรรมทาน(ให้ปัญญา)ว่าชนะทานทั้งปวง (อามิสทาน) และทรงสรรเสริญปฏิบัติบูชา มีอานิสงส์สูงกว่าอามิสบูชาด้วย ศรัทธาจึงต้องประกอบด้วยปัญญาจึงมีอานิสงส์สูงสุด

❍ *คนเราทุกคนว่ายวนผลกรรมนำเนื่อง ตกต่ำรุ่งเรืองเกี่ยวเนื่องแต่กรรมของตน ความดีค้ำจุนจากบุญกุศล ความชั่วจากบาปทุกข์ทน เพราะคนนั้นก่อกรรมไว้*

❍ *บางคนถือดีมั่งมีแล้วทำกรรมชั่ว ก่อกรรมทำชั่วเกลือกกลั้วมัวเมาเขลาไป บางคนระอาว่าเหตุไฉน ทำดีแต่จนเหลือใจ ไม่เห็นได้ดีเหมือนว่า*

❍ *อย่าเพลินถือว่าเงินเป็นใหญ่ จิตใจเหนือสิ่งใดล้ำค่า เพราะความทุกข์ ความสุขใด เป็นที่ใจ ใช่ที่ตา อย่าพะวงหลงลืมตน*

❍ *ทำดีทุกทีต้องมีผลดีโดยทั่ว ก่อกรรมทำชั่วได้ชั่วตอบแทนทุกคน ทำดีรักดีโชคดีมีผล ทำชั่วชั่วโฉดเฉาชน ไม่พ้นผลกรรมซ้ำเติม ฯ*

กราบพระนึกถึงอะไร?

ขอพูดถึงการกราบพระไหว้พระสักหน่อย

"กราบพระพุทธรูปอย่าให้ถูกปูนทองเหลืองทองคำ กราบพระธรรมอย่าให้ถูกใบลาน กราบพระสงฆ์อย่าให้ถูกลูกหลานชาวบ้าน"

กราบพระพุทธเจ้าให้นึกถึงพระพุทธคุณ ๙ ประการ (ไม่ใช่กราบวัตถุที่เป็นพระพุทธรูป)

- **อิติปิโส ภควา** = แม้เพราะเหตุนี้ เหตุนี้
  อรหัง = พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นเป็นผู้ไกลจากกิเลส
  สัมมาสัมพุทโธ = เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง
  วิชาจรณสัมปันโน = เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ (ความรู้และความประพฤติ)

(**วิชา ๓** ได้แก่ ญาณ ๓ คือ ปุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ จรณะ ๑๕ ได้แก่ **อปัณณกธรรม ๓** -(อินทรีย์สังวร-โภชเณมัตตัญญุตา-ชาคริยานุโยค) **สัทธรรม ๗**-(สัทธา วิริยะ หิริ โอตตัปปะ พาหุสัจจะ จาคะ ปัญญา) **ฌาน ๔** และ **ศีล**)

สุคโต = เป็นผู้เสด็จไปแล้วด้วยดี (ไม่ย้อนกลับมาเกลือกกลั้วอาสวะกิเลสอีกแล้ว)

โลกะวิทู = ทรงรู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง (ทั้งโอกาสโลก สัตวโลก สังขารโลก)

อนุตตโร ปุริสสธัมมสารถิ = ทรงฝึกบุรุษที่สมควรฝึกได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า

สัตถา เทวมนุสสานัง = เป็นครูผู้สอนเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

พุทโธ = เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ด้วยธรรม
ภควา ติฯ = เป็นผู้รู้ธรรม จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์, ดังนี้

พระพุทธคุณ ๙ ย่อลงเป็น**พระพุทธคุณ ๓** ได้แก่ **พระมหากรุณาคุณ** (ทรงเมตตาสั่งสอนเวไนยสัตว์) **พระบริสุทธิคุณ** (ไกลจากอาสวะกิเลสทั้งหลาย) และ**พระปัญญาคุณ** (ทรงมีพระปัญญาญาณรู้ทั่วทรงมีพระสัพพัญญุตญาณ รู้แจ้งทุกโลกไม่ผู้ใดเสมอเหมือนเป็นศาสดาเอกของโลก)

พระพุทธคุณ ที่พรรณนามานี้มีจำนวนเปรียบได้เท่ากับน้ำที่ลอดช่องรูเข็ม แต่พระคุณที่มิได้พรรณานั้นมีมากเท่ากับน้ำที่ไม่ได้ลอดช่องเข็ม

จูฬนีสูตร เล่มที่ ๒๐ หน้า ๒๑๕

...พระอานนท์ไปเฝ้าพระบรมศาสดาทูลถามว่า เคยได้ฟังมาว่าอรหันตสาวกของพระสิขีสัมมาสัมพุทธเจ้า ชื่ออภิภูเถระยืนอยู่ที่พรหมโลก เปล่งเสียงให้ดังไปได้ตั้งหนึ่งพันโลกธาตุ (จักรวาล) จึงสงสัยว่าพระพุทธเจ้าจะยังให้โลกธาตุรู้แจ้งด้วยพระสุรเสียงเท่าใดกันหนอ?

พระบรมศาสดาตรัสตอบว่า นับโลกธาตุไม่ถ้วน

พระอานนท์ทูลถามถึงสามครั้งก็ทรงยืนยันว่า

ดูก่อนอานนท์! จักรวาลหนึ่งมีโลก พระอาทิตย์ พระจันทร์ มีขุนเขาสิเนรุ ชมพูทวีป อุตรกุรุ อปรโคยานและบุพพวิเทหทวีป มีเทวโลก ๖ ชั้น พรหมโลก ๒๐ ชั้น นี้เป็นหนึ่งจักรวาล โลกธาตุหนึ่งอย่างเล็กมีหนึ่งพันจักรวาล อย่างกลางมีล้านจักรวาล อย่างใหญ่มีมากถึงแสนโกฏิจักรวาล

ตถาคตพึงทำโลกธาตุอย่างใหญ่หนึ่งแสนโกฏิจักรวาล (หนึ่งล้านล้านจักรวาล) ให้รู้แจ้งด้วยพระสุรเสียง หรือจะทำให้แจ้งได้เท่าที่พระองค์จะทรงมุ่งหมาย

ตถาคตพึงแผ่รัศมีไปทั่วโลกธาตุใหญ่และทรงให้หมู่สัตว์ได้ยินพระสุรเสียง ตามที่มุ่งหมาย

พระอานนท์จึงกราบทูลว่า เป็นลาภของข้าแล้วหนอ ที่มีพระศาสดาที่มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมากอย่างนี้

ส่วนพระอุทายีได้ยินจึงกล่าวกับพระอานนท์ว่า ข้อนี้ท่านจะได้ประโยชน์อะไรเมื่อศาสดามีฤทธิ์ มีอานุภาพมาก

พระผู้มีพระภาค ตรัสกับท่านพระอุทายีว่า

"ดูก่อนอุทายี! เธออย่าได้กล่าวอย่างนี้ ถ้าอานนท์ยังไม่หมดราคะเช่นนี้ เมื่อเธอพึงทำกาละ (ตาย) ไป เธอจะพึงเป็นเจ้าแห่งเทวดา (พระอินทร์) เจ็ดครั้ง พึงเป็นเจ้าจักรพรรดิ์ในชมพูทวีปนี้แหละอีกเจ็ดครั้ง เพราะจิตอันเลื่อมใสในพระพุทธเจ้านั้น

ดูก่อนอุทายี แต่อานนท์จักปรินิพพานในอัตตภาพนี้เอง..."

ขณะที่สวดบทพุทธคุณให้มีใจเลื่อมใสในความหมายที่แปลไว้ให้ขึ้นใจ ย่อมมีอานิสงส์มาก

เรื่องของจักรวาลนี่ ครั้งหนึ่งพระน้านางมหาปชาบดีเสียใจที่พระพุทธเจ้าไม่ทรงรับถวายจีวรอันประณีตที่ทอด้วยมือของตน พระพุทธองค์ทรงปรารถนาให้พระนางคลายโศก จึงอธิษฐานให้บาตรหายไป แล้วให้สาวกช่วยกันค้นหา

พระโมคคัลลานะ เหาะไปด้วยฤทธิ์ ค้นหาอย่างไรก็ไม่พบ จนเลยออกไปถึงจักรวาลอื่นและหลงทาง พระพุทธเจ้าจักรวาลนั้นบอกทางจึงกลับได้ แต่ไม่ได้บาตรมาถวาย

พระอชิตะ ผู้บวชใหม่นั่งอยู่ท้ายแถว ซึ่งเป็นผู้ที่รับถวายจีวรจากพระนาง จึงได้อธิษฐานขอและได้บาตรมาถวาย

พระพุทธองค์ ทรงตรัสว่า พระเถระรูปนี้เป็นหน่อเนื้อพระโพธิสัตว์จะมาอุบัติตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า *"พระศรีอริยเมตไตรย์"* พระนางจึงได้คลายโศกและแช่มชื่นขึ้น

มัฏฐกุณฑลี (นายตุ้มหูเกลี้ยง) นอนป่วยอยู่แลเห็นแสงรัศมีองค์พระพุทธเจ้าเสด็จผ่านมา แม้ยกมือไหว้ก็ไม่ได้ แต่ด้วยจิตเลื่อมใสในคุณของพระบรมศาสดาแม้เพียงเท่านี้ ตายไปบังเกิดบนเทวโลกชื่อมัฏฐกุณฑลีเทพบุตร

(กราบพระพุทธเจ้า คือ กราบพระพุทธคุณ แม้ไม่มีรูปพระพุทธรูปก็กราบได้ กราบที่พระพุทธคุณ กราบที่ไหนก็กราบได้ ที่ถ้ำป่าเขา โคนไม้ เรือนว่าง ฯลฯ กราบได้ทุกเวลาที่ตั้งใจกราบ)

กราบพระธรรมนึกถึงพระธรรมคุณ ๖ ประการ (ไม่ใช่กราบใบลานหรือหนังสือพระไตรปิฎก หรือตู้บรรจุพระไตรปิฎก

❍ **สวากขาโต** = พระธรรม คือ คำสั่งสอนของ
ภควตา ธัมโม พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงตรัสไว้ดีแล้ว
สันทิฏฐิโก = พึงเห็นได้ด้วยตนเอง
อกาลิโก = เป็นของไม่มีกาลเวลา
เอหิปัสสิโก = เป็นของจะร้องเรียก ผู้อื่นให้มาดูได้
โอปนยิโก = เป็นของควรน้อมเข้ามาใส่ใจตน
ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ = เป็นของอันวิญญูชนทั้งหลาย
วิญญูหิ ติ ฯ = พึงรู้ได้เฉพาะตน, ดังนี้

กราบพระสงฆ์นึกถึงพระสังฆคุณ ๙ ประการ (ไม่ใช่กราบตัวบุคคลที่เป็นสมมุติสงฆ์ แต่ให้กราบพระคุณของพระอริยสงฆ์)

๐ **สุปฏิปันโน ภควโต สาวกสังโฆ**	=	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติ**ดีแล้ว**
อุชุปฏิปันโน ภควโต สาวกสังโฆ	=	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติ**ตรงแล้ว**
สามีจิปฏิปันโน ภควโต สาวกสังโฆ	=	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติ**สมควรแล้ว**
ญายปฏิปันโน ภควโต สาวกสังโฆ	=	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติธรรมเป็น**เครื่องออกจากทุกข์แล้ว**
ยทิทัง จัตตาริ ปุริสสยุคานิอัฏฐะ ปุริสสปุคคลา	=	ได้แก่คู่แห่งพระอริยบุคคล ๔ คู่ ๘ บุคคล
เอสภควโต สาวกสังโฆ	=	นี่แหละ สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า
อาหุเนยโย	=	เป็นผู้ควร**แก่สักการะที่เขานำมาบูชา**
ปาหุเนยโย	=	เป็นผู้ควร**ของต้อนรับ**
ทักขิเนยโย	=	เป็นผู้ควร**รับทักษิณาทาน**
อัญชลี กรณีโย	=	เป็นผู้ควร**ทำอัญชลี**
อนุตตรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสา ติ ฯ	=	เป็นเนื้อนาบุญของโลก ไม่มีนาอื่นยิ่งกว่า, ดังนี้

แล้วอย่างนี้ กราบพระยังจะต้องไปกราบที่พระพุทธรูปอีกไหม? เปล่าเลย! กราบที่ไหน อยู่ที่ไหนก็กราบได้ ขอให้ระลึกนึกถึงคุณของพระไตรรัตน์ทั้ง ๓ ดังกล่าวข้างต้นเถิด

โปรดอย่าลืมว่า สมัยพุทธกาลเขาไม่ได้กราบไหว้บูชาพระพุทธรูปเครื่องรางของขลังดังเช่นสมัยนี้

"ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต" พระพุทธวจนะ

คุณพระไตรรัตน์ทั้ง ๓ นี้ พระพุทธองค์ตรัสว่ามีอานิสงส์มาก สามารถคุ้มกันภัยพิบัติ ภูต ผี ปีศาจ อมนุษย์ ทำอันตรายมิได้ มียืนยันเป็นพระพุทธวจนะ อยู่ในบทสวดมนต์เจ็ดตำนาน *"ธชัคคสูตรแปล" (โปรดอ่านรายละเอียดในมนุษย์ เล่ม ๗ หน้า ๑๙)*

ผู้ใดระลึกถึงพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ แม้อย่างใดอย่างหนึ่งด้วยมหากุศลจิตดวงที่ ๑ จะได้ไปเกิดเป็นหัวหน้าเทวดาในดาวดึงส์เทวโลกเจ็ดครั้ง มาเกิดในมนุษย์โลกจะได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ์อีกเจ็ดครั้ง พระพุทธองค์ทรงตรัสกับพระอานนท์ไว้ในจูฬนีสูตรนั่นไง!

เนื้อนาบุญของโลก หมายถึง นาดี ๘ ประการ ได้แก่ *อริยมรรคมีองค์ ๘* เป็นนาภายในเปรียบกับ*นานอกที่เป็นนาข้าวเจ้า ข้าวเหนียว*

ถ้าเป็นนาดีจะมีลักษณะ ๘ ประการ ได้แก่ นาไม่ลุ่ม ไม่ดอน ไม่สูง ไม่ต่ำ ไถลงลึกได้ มีคันนา มีเหมือง มีทางน้ำ

นาดี เป็นนาบุญของโลก พระอริยสงฆ์ปฏิบัติอริยมรรคมีองค์ ๘ สรุปลงได้ ๓ ประการ ได้แก่ มีศีล สมาธิ ปัญญา ทำบุญให้ทานกับสงฆ์ที่เป็นนาดีมีอานิสงส์มาก

พระบรมศาสดา ตรัสเล่าว่า *อังกุรเทพบุตร* มีรัศมีกายน้อยเพราะอดีตชาติก่อนโน้นเคยตั้งเตาไฟหุงต้มอาหารให้ทานยาวตั้ง ๑๒ โยชน์ ให้ทานคนไม่เลือกหน้า จึงต้องเลื่อนนั่งไปอยู่ท้ายแถว ขณะไปเฝ้าพระพุทธเจ้า เพราะเหตุแห่งการหว่านข้าวในนาไม่ดี

ส่วน*อินทกเทพบุตร*นี้เคยให้คนเอาข้าวทัพพีหนึ่ง ใส่บาตร

พระอนุรุทธะ มีรัศมีกายมาก ดุจดวงจันทร์เจิดจรัสกว่าดวงดาว จึงนั่งใกล้อยู่ข้างของพระบรมศาสดา เพราะหว่านข้าวลงในนาดีเป็นนาบุญของโลก

เมื่อกล่าวถึง เรื่องนาบุญของโลก ก็มีผู้ถามไปกันมากว่า พระสงฆ์ที่เป็นนาที่ไม่ดี หมายถึง วัตรปฏิบัติไม่สู้จะเรียบร้อย ศีลด่างพร้อยบ้าง ทำบุญไปแล้วจะได้บุญหรือไม่ หรือ ขอยกตัวอย่างเช่นปัจจุบันนี้มีการถวายเงินทอง และพระสงฆ์ก็รับเงินทองนั้น อย่างนี้จะได้บุญหรือไม่ (บางทีก็เลี่ยงบาลีทำเป็นถวายแผ่นกระดาษใบปวารณาส่วนเงินเอาไปฝากไวยาวัจกรไว้ ต้องถามผู้รับว่า ใจคิดอย่างไร? ยินดีในทองและเงินที่เขาเก็บไว้ให้หรือเปล่า!)

ขอแยกประเด็นตอบดังนี้

กรณีสงฆ์ที่เปรียบได้กับนาไม่ดี ตอบฟันธงไปเลยว่าได้บุญน้อยมาก เหมือนอังกุรเทพบุตรนั่นแหละ ที่ทำทานไม่เลือกบุคคล ทำบุญมาก ได้บุญน้อย

ส่วนเรื่องสงฆ์รับเงินทองนั้น ขอเรียนว่าวินัยสงฆ์ ๒๒๗ ข้อ มีอยู่ข้อหนึ่งอยู่ในหมวดนิสสัคคิยปาจิตตีย์ มี ๓๐ สิกขาบท (ส่วนใหญ่บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องจีวรและผ้าปูนั่ง) สิกขาบทที่ ๑๘ *"อนึ่ง ภิกษุใด รับก็ดี ให้รับก็ดีซึ่งทองและเงิน หรือยินดีทองเงินอันเขาเก็บไว้ให้ก็ดี เป็นนิสสัคคิยปาจิตตีย์"* (แม้มือไม่รับแต่ใจรับก็ผิดแล้ว) อาบัตินิสสัคคิยปาจิตตีย์ จะปลงอาบัติตกได้ด้วยต้องสละคืนทองและเงินนั้นแก่หมู่สงฆ์เสียก่อน มิฉะนั้นปลงอาบัติไม่ตก เพราะทองและเงินเป็นวัตถุอนามาสต้องห้าม (เป็นศีลสามเณรข้อ ๑๐)

รับทองและเงินเป็นอาบัติตัวที่ ๑ หยิบเงินออกใช้เป็นอาบัติตัวที่ ๒ นำของที่ซื้อด้วยเงินนั้นมาใช้อุปโภคบริโภค เป็นอาบัติตัวที่ ๓

พระสงฆ์ที่เดินธุดงค์แล้ว ต้องอาบัตินี้ ท่านเรียกว่า กรรมฐานไข่เน่า *(อ่านรายละเอียดในหนังสือมนุษย์ เล่ม ๑๑ เรื่อง วินัยพระ-วินัยคน)*

เมื่อสงฆ์ผิดอาบัติ ผู้ถวายมีส่วนร่วมการกระทำนี้ด้วย มีแสดงยืนยันไว้พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย เล่ม ๒๖ เปตวัตถุ (เล่ม ๒ ภาค ๒) หน้า ๒๒๐-๒๓๔ บุญนี้กรวดน้ำไปให้เปรต ๆ ไม่รับ บางท่านบอกว่ากรวดน้ำไปให้ญาติกลับกลายเป็นไฟไปให้ ญาติที่ตายมาเข้าฝันบอก จึงขอให้ท่านนำเอาไปพิจารณา

ข้อสังเกต พระอริยสงฆ์บางท่าน**มือท่านรับแต่ใจท่านไม่รับ**ก็มี เพราะใจท่านวางได้ ซึ่งแตกต่างกับ**บางรูปที่มือไม่รับแต่ใจรับ**

ผู้เขียนขอแนะนำว่า ควรถวายทานตามแบบอย่างสมัยพุทธกาล วัตถุทานที่ดีมี ๑๐ อย่าง ได้แก่ ข้าว๑ น้ำ๑ ผ้า๑ ยาน (ร่ม, รองเท้า)๑ มาลา๑ ของหอม๑ เครื่องลูบไล้๑ ที่พัก๑ ที่นอน๑ และประทีปโคมไฟ๑ *(ถ้าถวายเป็นเงินควรเขียนหน้าซองว่าถวายเป็นค่าวัตถุทานใน ๑๐ อย่างข้างต้น เช่น "ขอถวายเป็นค่าปัจจัยสี่และค่าน้ำ-ค่าไฟ เรื่องนี้ภายหลังพระพุทธองค์ ทรงอนุญาตให้ไวยาวัจกร หรือคนวัดรับเงินได้ เพื่อให้จัดหาปัจจัยสี่ให้ โปรดหาอ่านรายละเอียดในหนังสือมนุษย์เล่ม ๑๑ นิสสัคคิยกัณฑ์โกสิยวรรค สิกขาบทที่ ๘)*

ถวายทานด้วยวัตถุ ๑๐ อย่างข้างต้นนี้(ไม่มีวัตถุอนามาส เช่น ทองและเงิน) แม้เป็นภิกษุทุศีลก็ยังได้อานิสงส์มาก เพราะพระพุทธองค์ทรงตรัสว่า ในสมัยอนาคตอันยาวไกลปลายศาสนาจะเกิดมี**โคตรภู คือ สงฆ์ที่มีเพียงผ้าเหลืองคล้องมือหรือคอ** มีลูกเมียทำไร่ไถนา ค้าขาย แม้อย่างนี้ทานก็มีอานิสงส์มาก

นี้เป็นอามิสทาน ขอให้พลิกไปอ่าน *"เรื่องทำกุศลอย่างไรได้อานิสงส์มาก?"*

ตารางแสดงเส้นทางเดินชีวิตของสัตว์โลกในสังสารวัฏฏ์

(ทาง ๗ สาย ๓๑ ภูมิ ๓ ภพ) **สุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์**

มาจากไหน	เพราะเคยทำกรรมอะไร	ที่อยู่ปัจจุบัน	กำลังทำกรรมอะไร	จะไปที่ใด	เพราะเหตุใด ระดับของกิเลส	ข้อควรคำนึง	ต้องไปแบ่บอน
สัตว์นรก	โกรธ (โทสะ) (อินร้าย - ไม่พอใจ)	แตก ม ต่าง กัน ทุ เพราะ กรรม ษ ๗ ย์ ข้อ	โกรธ (โทสะ)	สัตว์นรก	ละเมิดศีล ๕ กิเลสหยาบ โทสะ	- ผลักไสไม่พอใจไม่อยากได้ อารมณ์ที่ไม่ดี (โทสะ)	สัตว์นรก
เปรต - อสุรกาย	โลภ (โลภะ) (อินดี-พอใจ-อยาก)		โลภ (โลภะ)	เปรต – อสุรกาย	กายทุจริต๓ วจีทุจริต ๔	(กามคุณ ๕ – รูปเสียง กลิ่น รส สัมผัส) - ติดยึดพอใจอยากได้ในกามคุณ อารมณ์ที่ดี (โลภะ) กามภพ	เปรต - อสุรกาย
สัตว์เดรัจฉาน	หลง (โมหะ) (ขาดสติ)		หลง (โมหะ)	สัตว์เดรัจฉาน	หลง โมหะ	- หลงในกามคุณอารมณ์ (ขาดสติ) - โมหะ	สัตว์เดรัจฉาน
มนุษย์ เทวโลก ๖ ชั้น	ทาน – ศีล		ทาน - ศีล	มนุษย์ เทวโลก ๖ ชั้น	- กำจัดกิเลสหยาบ (วีติกกมปหาน) - บำเพ็ญทุศลกรรม๑๐ บุญกิริยา ๑๐ - เจตนางด, เว้น ไม่ละเมิดศีล ๕ - มีหิริ-โอตตัปปะเป็นเทวธรรม	- สัทธา ๔ ปาฏิโมกขสังวรอาชีวปาริสุทธิศีล (ลวดมนต์ให้วิพระ ทำบุญให้ทาน ถือศีลนั่งสมาธิ อธิษฐานขอเกิดจิก) - ยึดกามคุณ ๕ ศิลีกรรม เครื่องรางของขลัง มงคลตื่นข่าว ฤกษ์ยาม	มนุษยโลก เทวโลก ๖ ชั้น
รูปพรหม ๑๖ พรหมโลก อรูปพรหม ๔ (ไม่ปิดอบายภูมิ๔)	ฌาน		สมถกรรมฐาน สมาธิ = ฌาน	รูปพรหม ๑๖ อรูปพรหม ๔ } พรหมโลก	- กำจัดกิเลสอย่างกลาง (ปริยุฏฐานปหาน) - ข่มนิวรณ์ ๕ โลกธรรมอิฏฐารมณ์ ๔ - เบื่อหน่ายในกามคุณอารมณ์ ๕ - มีสุขอันเกิดจากฌาน	- เจริญสมาธิ อินทรีย์สังวรศีล - ถือสันโดษ แต่ยังปรารถนาบุญ-กุศล - ข่มนิวรณ์ ๕ (ยังมีอนุสัยกิเลส- กาม, ภพ, ปฏิฆา , มานะ, ทิฏฐิ, วิจิ, อวิชชา)	รูปภาพ – รูปพรหม ๑๖ อรูปภาพ–อรูปพรหม ๔ (ไม่ปิดอบายภูมิ ๔)
			วิปัสสนากรรมฐาน ภาวนาปัญญา	มนุษย์ เทวโลก พรหมโลก - นิพพาน } ชั้นสูง	- กำจัดกิเลสละเอียด (อนุสัยปหาน) - ละสังโยชน์ ๑๐ เด็ดขาดเป็นสมุจเฉท - บุญ-บาป ไม่เอา, ไม่มีพิธีกรรม ไม่ถือมงคล ตื่นข่าว เครื่องรางของขลัง ฤกษ์ยาม - รูปนามเกิดดับ (เจริญสติ)	- ปัจจัยสันนิสิตศีล (อินทรีย์สังวรศีล) - ขันธ์ ๕ ธาตุคนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ อินทรีย์ ๒๒ ปฏิจจ ๑๒ อริยสัจจ์ ๔ - ไตรลักษณะ ๓ โพธิปักขิยธรรม ๓๗ - จักรธรรม ๔ , โลตาปัตติยังคะ ๔	อริยบุคคล ๘ (ปิดอบายภูมิ ๔) นิพพาน (ดับไม่เหลือ)

๔. ชาวพุทธควรปฏิบัติตนอย่างไร?

เบื้องต้น ชาวพุทธควรทำหน้าที่ของพุทธบริษัทซึ่งประกอบด้วยบริษัททั้ง ๔ ได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา

ในปัจจุบันนี้ภิกษุณีได้สูญสิ้นไปนานแล้ว คงเหลือบริษัท ๓ คือ ภิกษุ อุบาสก อุบาสิกา จึงขอนำเอาธรรมะของอุบาสก อุบาสิกา มากล่าวไว้ในที่นี้ เรียกว่า *"อุบาสกธรรม"* มี ๕ ประการ ดังนี้

๑. มีศรัทธา เชื่อกฎแห่งกรรม

๒. มีศีล (ศีล ๕ บริบูรณ์)

๓. ไม่ถือมงคลตื่นข่าว

๔. ไม่แสวงหาเขตบุญนอกหลักคำสอน

๕. ขวนขวายอุปถัมภ์บำรุงพระศาสนา หมั่นเยี่ยมเยือนพบปะภิกษุสงฆ์และไม่ละเลยในการฟังพระธรรมเทศนา

"อุบาสก" คือ ผู้ที่เข้าไปนั่งใกล้พระรัตนตรัย ด้วยกายและใจ มีศรัทธาตั้งมั่นด้วยองค์ธรรม จะมีอาชีพใดเป็นเศรษฐีหรือยาจกอะไรก็เหมือนกัน

ส่วน ***"ฆราวาสธรรม"*** นั้น เป็นธรรมของผู้ครองเรือนมี ๔ อย่าง ได้แก่ **สัจจะ** ความซื่อสัตย์ต่อกัน๑ **ทมะ** ความควบคุมอารมณ์ข่มใจ๑ **ขันติ** ความอดทน๑ และ**จาคะ** ความเสียสละอีก ๑

ชาวพุทธควรทราบก่อนว่า ที่ให้ทำความดีด้วย ทาน ศีล ภาวนานั้น ทำไปเพื่ออะไร?

เป้าหมายสูงสุดของชาวพุทธอยู่ที่ไหน?

พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า ควรถึงพร้อมให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ ๓ ได้แก่

๑. ประโยชน์ชาตินี้ คือ ชาติปัจจุบัน อยู่กับโลก อยู่อย่างชาวโลกอยู่ด้วยโลกียธรรม ได้แก่ ทาน ศีล ถึงพร้อมด้วยทานและศีล มีสัมมาอาชีวะ มีหน้าที่ต่อกันและกันในทิศทั้งหก เป็นต้น จึงควรประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ ได้แก่ อุฏฐานสัมปทา (ขยันหา) อารักขสัมปทา (รักษาดี) กัลยาณมิตตตา (มีกัลยาณมิตร) และสมชีวิตา (เลี้ยงชีวิตพอเหมาะพอดี)

๒. ประโยชน์ชาติหน้า คือ นำเอาผลกรรมที่ทำทาน รักษาศีล ไปเป็นเสบียงนำไปเกิดในภพชาติหน้า ยังเป็นโลกียธรรม ยังต้องเวียนว่ายตายเกิด ผลก็คือจะเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยมนุษย์สมบัติ (โภคสมบัติและรูปสมบัติ) และสวรรค์สมบัติ (เสวยทิพยสมบัติ บนเทวโลก ๖ ชั้น) ควรประกอบด้วยธรรม ๕ ประการ ได้แก่ สัทธา ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา

๓. ประโยชน์อย่างยิ่ง คือ พระนิพพาน ต้องปฏิบัติด้วยโลกุตตรธรรม ได้แก่ การเจริญภาวนาด้วยสมถวิปัสสนากรรมฐาน หมายถึง เป้าหมายสูงสุดของชาวพุทธที่ต้องการหลุดพ้นจากวัฏฏสงสาร การเวียนว่ายตายเกิด ให้เป็นวิวัฏฏะ เมื่อบรรลุนิพพานเป็นอรหันต บุคคลก็ไม่ต้องเกิดอีก

พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า สมบัติของพระโสดาบันประเสริฐกว่าสมบัติพระมหาจักรพรรดิ์ คนที่ไม่มีเงินเป็นล้านแต่เพียรพยายามสมควรแก่ทรัพย์สมบัติพระอริยเจ้านั้น จะสุคโตไหลเรื่อยเข้ากระแสพระนิพพาน ไม่ต้องเกิดอีก

(มีหลายคนยังอยากเกิด ถ้าอยากเกิดก็ควรถึงพร้อมด้วยประโยชน์ ชาตินี้และชาติหน้าตามข้อ ๑ และ ข้อ ๒ แต่ยังสุขทุกข์อยู่นะ เพราะไม่พ้นทุกข์ จะพ้นทุกข์ต้องถึงประโยชน์อย่างยิ่ง คือ นิพพาน ตามข้อ ๓ มีเงินมีอำนาจวาสนา ยศศักดิ์บริวาร ก็ยังมีทุกข์ มีธรรมะอย่างเดียวไม่ทุกข์)

ภูมิของสัตว์โลกที่พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้มี ๓๑ ภูมิ ได้แก่

๑. อบายภูมิ ๔ ได้แก่ สัตว์นรก เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน

๒. มนุษย์ภูมิ ๑ ได้แก่ มนุษย์ในโลกนี้

๓. เทวภูมิ ๖ ได้แก่ สวรรค์ ๖ ชั้น จาตุมหาราชิกา ดาวดึงส์ ยามา ดุสิต นิมมานรดี ปรินิมมิตตวสวัตตี

๔. รูปภูมิ ๑๖ ได้แก่ รูปพรหม ๑๖ ชั้น

๕. อรูปภูมิ ๔ ได้แก่ อรูปพรหม ๔ ชั้น

ทุกคนต่างเวียนว่ายตายเกิดอยู่ใน ๓๑ ภูมินี้เป็นอเนกชาติ (นับชาติไม่ถ้วน) ตราบเท่าที่ยังไม่บรรลุธรรมเป็นพระอริยเจ้า จนถึงเข้าสู่พระนิพพาน

พวกเราทุกคนต่างก็เกิดกันมาแล้วทุกภพภูมิ เวียนเกิด-ตายอยู่ใน ๓๑ ภูมินี่แหละ (ยกเว้นไม่เกิดอยู่ภูมิเดียว คือ อรูปภูมิสุทธาวาส เพราะเป็นภูมิของพระอริยบุคคลขั้นพระอนาคามีที่ไม่กลับมาเกิดอีก ท่านนิพพานที่นั่น)

สัตว์เดรัจฉาน มีสัญชาตญาณหรือสัญญา ๓ อย่าง คือ

๑. กามสัญญา รู้เสวยกามคุณ สืบพันธุ์

๒. โคจรสัญญา รู้กิน-รู้ขับถ่าย-รู้นอน

๓. มรณสัญญา รู้ระวังภัย กลัวความตาย

มนุษย์มีสัญญาที่ต่างจากสัตว์เดรัจฉาน คือ **มนุษย์มีธรรมสัญญา** รู้ผิดชอบชั่ว-ดี บาป-บุญคุณโทษ แต่พระโพธิสัตว์ที่เป็นสัตว์เดรัจฉานจะมีธรรมสัญญาเหมือนมนุษย์ ซึ่งมีร่างกายไม่เล็กไปกว่านกกระจาบ และไม่โตไปกว่าช้าง

เคยได้ยินลูกหลานซึ่งเป็นเด็กอนุบาลอายุ ๓-๔ ขวบ ร้องเพลงเจื้อยแจ้วประสาเด็ก ๆ...

"ความเกรงใจเป็นสมบัติของผู้ดี ลองดูซีเขาก็มีหัวใจ เกิดเป็นคนถ้าหากไม่เกรงใจใคร คนนั้นไซร้ไร้คุณธรรมประจำตนฯ"

ฟังแล้วระรื่นหูแสนจะชื่นใจยิ่งนัก อยากให้ครูทุกโรงเรียนสอนเด็กร้องเพลงอย่างนี้ ร้องจนโตเป็นผู้ใหญ่ไปเลย ฟังแล้วสบายใจ สบายหูอย่างไรไม่รู้ คงจะเกิดเป็นบุญขึ้นมากระมัง มันปลื้ม! ดีกว่าฟังผู้ใหญ่ทะเลาะ (ด่า) กันเป็นไหน ๆ

ความใสซื่อบริสุทธิ์ของเด็กๆ จึงเป็นธรรมสัญญาชั้นดีที่ไม่หวังผล

ทำทาน รักษาศีล การทำความดีทั้งปวง ถ้าเป็น**วัฏฏคามินีปฏิปทา** คือ ทำเพื่อหวังผลตอบแทน คือ หวังเกิดอีก ดังนี้ เป็นโลกียกุศลยังต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่

แต่ถ้าทำเป็น**วิวัฏฏคามินีปฏิปทา** คือ ไม่หวังผลตอบแทน ไม่หวังเกิด ทำครั้งใดก็อธิษฐานบารมีเป็นจาคะสละออกให้เกิดปัญญาญาณถึงความพ้นทุกข์ สิ้นอาสวะ ขอถึงพระนิพพาน คือ ขอไม่เกิดอีก อันนี้เป็นการทำความดีที่ไม่หวังผลตอบแทน เป็นการกระทำที่ประกอบด้วยปัญญาในมหากุศลจิตดวงที่ ๑ ใน ๘ ดวง ที่กล่าวมาแล้ว

ก่อนสมัยพุทธกาล ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะตรัสรู้ สมัยนั้นก็มีดาบส ฤษีชีไพรปฏิบัติตนด้วยการให้ทาน รักษาศีล และเจริญตบะ

อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัฏฏสงสาร ๓๑ ภูมิ
เนวสัญญานาสัญญายตนภูมิ
มีอายุ ๘๔,๐๐๐ มหากัป
อากิญจัญญายตนภูมิ
มีอายุ ๖๐,๐๐๐ มหากัป
วิญญาณัญจายตนภูมิ
มีอายุ ๔๐,๐๐๐ มหากัป
อากาสานัญจายตนภูมิ
มีอายุ ๒๐,๐๐๐ มหากัป
อรูปาวจรภูมิ ๔
อกนิฏฐาภูมิ
มีอายุ ๑๖,๐๐๐ มหากัป
สุทัสสีภูมิ
มีอายุ ๘,๐๐๐ มหากัป
สุทัสสาภูมิ
มีอายุ ๔,๐๐๐ มหากัป
สุทธาวาส ๕
จตุตถฌานภูมิ ๗
อตัปปาภูมิ
มีอายุ ๒,๐๐๐ มหากัป
อวิหาภูมิ
มีอายุ ๑,๐๐๐ มหากัป
รูปาวจรภูมิ ๑๖
เวหัปผลาภูมิ
มีอายุ ๕๐๐ มหากัป
อสัญญสัตตาภูมิ
มีอายุ ๕๐๐ มหากัป
ตติยฌาน ภูมิ ๓
ปริตตสุภาภูมิ
มีอายุ ๑๖ มหากัป
อัปปมาณสุภาภูมิ
มีอายุ ๑๒ มหากัป
สุภกิณหาภูมิ
มีอายุ ๖๔ มหากัป
ทุติยฌาน ภูมิ ๓
ปริตตาภาภูมิ
มีอายุ ๒ มหากัป
อัปปมาณาภาภูมิ
มีอายุ ๔ มหากัป
อาภัสสราภูมิ
มีอายุ ๘ มหากัป
ปฐมฌาน ภูมิ ๓
พรหมปาริสัชชาภูมิ
มีอายุ ๑/๓ วิวัฏฏาฮือสังโขยกัป
พรหมปุโรหิตาภูมิ
มีอายุ ๑/๒ วิวัฏฏาฮือสังโขยกัป
มหาพรหมาภูมิ
มีอายุ ๑ วิวัฏฏาฮือสังโขยกัป
ปรนิมมิตวสวัตตีภูมิ
มีอายุ ๑๖,๐๐๐ ปีทิพย์ (๙,๒๑๖ ล้านปีมนุษย์)
นิมมานรตีภูมิ
มีอายุ ๘,๐๐๐ ปีทิพย์ (๒,๓๐๔ ล้านปีมนุษย์)
ตุสิตาภูมิ
มีอายุ ๔,๐๐๐ ปีทิพย์ (๕๗๖ ล้านปีมนุษย์)
เทวภูมิ ๖
ยามาภูมิ
มีอายุ ๒,๐๐๐ ปีทิพย์ (๑๔๔ ล้านปีมนุษย์)
ดาวดึงสาภูมิ
มีอายุ ๑,๐๐๐ ปีทิพย์ (๑๖ ล้านปีมนุษย์)
จาตุมหาราชิกาภูมิ
มีอายุ ๕๐๐ ปีทิพย์ (๙ ล้านปีมนุษย์)
กามาวจรภูมิ ๑๑
มนุสสภูมิ
มนุษย์สมัยพระพุทธองค์อายุ ๑๐๐ ปี ปัจจุบัน ๗๕ ปี (อายุร้อยกัปต่ำสุด ๑๐ ปี)
อบายภูมิ ๔ :- นิรยภูมิ , เปตติวิสยภูมิ , อสุรภูมิ , ติรัจฉานภูมิ
อายุร้อยตามอำนาจกรรม

สมาธิ เจริญฌาน (มีอิทธิฤทธิ์เหาะเหินเดินอากาศได้ แต่ไม่ได้อาสวักขยญาณ ฌานเสื่อมได้เพราะกิเลสไม่ลด)

ผลของทาน, ศีล เวียนว่ายตายเกิดในโลกมนุษย์และโลกสวรรค์

ผลของสมาธิหรือฌาน ไปบังเกิดบนพรหมโลก เป็นรูปพรหม อรูปพรหม

พระโพธิสัตว์สิทธัตถะ เสด็จออกบรรพชาแล้ว ใช้เวลาถึง ๖ ปี ศึกษาเล่าเรียนปฏิบัติฌานสมาธิ จนได้สำเร็จรูปฌาน ๔ และอรูปฌาน ๔ พระองค์ทรงรู้ว่านี่ ไม่ใช่ทางพ้นทุกข์ (การเจริญฌานหรือสมาธิ เป็นการกดข่มนิวรณ์กามพยาบาทไว้ชั่วคราว เมื่อออกจากฌาน กิเลส โลภ โกรธ หลง ยังคงมีอยู่เหมือนเดิม) เมื่อตายแล้วต้องไปเกิดบนพรหมโลกเสวยวิบากด้วยเวลาที่ยาวนานมาก แม้พระพุทธเจ้าจะอุบัติตรัสรู้กี่พระองค์ ๆ ก็ไม่ได้ฟังพระธรรม เพราะเอาแต่เสวยสุขอยู่ในฌาน ครั้นหมดอายุจากพรหมโลกก็จะต้องจุติลงมาเกิดบนเทวโลก มนุษย์โลก จากนั้นก็จะเวียนว่ายตายเกิดในนรกบ้าง สวรรค์บ้าง สุดแต่ผลกรรมจะเหวี่ยงไป ไม่สามารถปิดอบายภูมิได้ จึงไม่ใช่ทางพ้นทุกข์ จึงเสด็จออกจากสำนักพระอาจารย์อาฬารดาบสกาลามโคตรและอุทกดาบสรามบุตรออกแสวงหาโมกขธรรมต่อไปอีก

เสด็จออกไปบำเพ็ญทุกรกิริยาอดพระกระยาหาร ทรมานพระวรกายด้วยประการต่าง ๆ ก็ไม่บรรลุธรรม

คัมภีร์พระไตรปิฎกได้แสดงไว้เป็นบุคลาธิษฐานว่า มีเทวดามาดีดพิณสามสายให้ฟัง จึงทรงรู้ว่าต้องปฏิบัติทางสายกลาง ไม่ตึงไป-ไม่หย่อนไป กล่าวคือ ไม่ทรมานตนให้ลำบาก-ไม่ลุ่มหลงมัวเมาอยู่ในกามสุข นั่นคือ มัชฌิมาปฏิปทานั่นเอง

ภายหลังที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้แล้วก็ไม่ทรงสรรเสริญฌาน (เพราะไม่ใช่ทางพ้นทุกข์) และทรงแสดงอิทธิฤทธิ์น้อยครั้งและจำเป็นเพื่อปราบมิจฉาทิฏฐิเท่านั้น

ท่านผู้อ่านคงพอเข้าใจตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ท่านสามารถเลือกเกิดหรือไม่เกิด หากเลือกจะเกิดอีก ก็สามารถเลือกเกิดในภพภูมิที่ปรารถนา หรือหากเลือกไม่เกิด ก็มีแนวทางปฏิบัติตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าดำเนิน

เป้าหมายสูงสุดของชาวพุทธอยู่ที่ไหน?

เป้าหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา คือ ความพ้นทุกข์ (พระนิพพาน) สั่งสมบารมีสร้างอริยทรัพย์[๑] ให้เป็นอริยมรรค[๒] ดำเนินสู่ทางพ้นทุกข์

ความร่ำรวยไม่ใช่เป้าหมายสูงสุด ความร่ำรวยไม่ได้ทำให้มีความสุขเสมอไป ไม่ทำให้พ้นทุกข์ บางทียิ่งรวยยิ่งทุกข์ด้วยซ้ำไป

ความร่ำรวยแปลว่า มีทรัพย์มาก แต่ไม่ได้หมายความว่า มีความสุขมาก ทรัพย์ ยศ และความสุขเป็นโลกธรรมเป็นทรัพย์ภายนอกมีแล้วเสื่อม แต่อริยทรัพย์ประเสริฐกว่า

พระพุทธเจ้าเสด็จดำเนินออกจากพระราชวัง ทิ้งราชสมบัติเพื่อค้นหาอริยทรัพย์ แต่พวกเราทั้งหลาย...กำลังสร้างวัง!

ดังนั้น เราควรเดินตามรอยบาทพระศาสดามิใช่หรือ?

---

๑. อริยทรัพย์ คือ ทรัพย์ภายในมีแล้วไม่เสื่อม ได้แก่ ๑.ศรัทธา ๒.ศีล ๓.หิริ ๔.โอตตัปปะ ๕.สุตะ ๖.จาคะ ๗.ปัญญา

๒. อริยมรรค คือ ทางอันประเสริฐให้สำเร็จอริยบุคคล ๔ คู่ เป็นโสดาบัน สกทาคามี อนาคามี อรหันต์ หรือมรรคมีองค์ ๘ ย่อเหลือ ๓ ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา (ผู้รวบรวม)

บทสรุป

พระพุทธเจ้าทรงตรัสสอนอะไร? และ ชาวพุทธควรปฏิบัติตนอย่างไร?

๑. ศึกษาคำสอนด้วยปัญญา ๓ คือ สุตมย(พหูสูตะ:พหูสูตร) -จินตมย-ภาวนามยปัญญา

๒. มีสัมมาทิฏฐิในศรัทธา ๔ คือ เชื่อกรรม ผลกรรม สัตว์โลกมีกรรมเป็นของตน เชื่อพระปัญญาพระพุทธเจ้า (กรรม ๑๖ ประการ, อจินไตย ๔) และทสวัตถุกัมมสัทธาปัญญา ๑๐ อย่าง เว้นวิจิกิจฉาในพระรัตนตรัย และมงคลตื่นข่าว (เซอร์อเล็กซานเดอร์คันนิ่งแฮม ชาวอังกฤษได้ค้นพบหลักฐานพุทธโบราณสถานและสังเวชนียสถาน ๔ แห่ง ตั้งแต่พศ. ๒๔๑๙ เป็นต้นมา)

๓. พึงปฏิบัติตามโอวาทปาติโมกข์ ๓ ประการ คือ เว้นบาป ทำกุศล ทำจิตให้ผ่องใส และอีก ๖ ประการ คือ การไม่พูดร้าย ไม่ทำร้าย สำรวมในพระปาติโมกข์ ประมาณการบริโภค นั่งนอนในที่อันสงัด และหมั่นประกอบการทำให้จิตให้ยิ่ง *(นี้เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย)*

๔. พึงรู้ประโยชน์ ๓ คือ **ประโยชน์ชาตินี้** (อุ-อา-กะ-สะ) **ชาติหน้า** (ศรัทธา-ศีล-สุตะ-จาคะ-ปัญญา) **ชาติอย่างยิ่ง** (ความพ้นทุกข์ คือ พระนิพพาน)

๕. พึงรู้ขัดเกลาด้วยสันโดษในปัจจัยสี่ (สันโดษ ๓ ได้แก่ สันโดษในลาภ ในกำลัง ในรูป) ด้วยความเพียรริเริ่ม-ลงมือ-บากบั่น

๖. พึงรู้ความจริงอันประเสริฐสี่อย่าง (สัจจะ ๔ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) ทุกข์ ๑๑ ประการ อุปาทานขันธ์ การปล่อยวางอุปาทาน

๗. พึงรู้และทำหน้าที่ ๑๒ สถานะ ในทิศทั้งหกให้บริบูรณ์ทางโลก เพื่อน้อมทางธรรม

๘. พึงรู้จักบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ หรือ ทาน ศีล ภาวนา เพื่อมุ่งสู่ประโยชน์ ๓ ตามข้อ ๔

๙. พึงรู้จักสร้างบารมี ๑๐ ได้แก่ ทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา ขันติ วิริยะ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา เพื่อถึงฝั่งพระอริยบุคคล

๑๐. พึงประพฤติอยู่ในกุศลกรรมบถ ๑๐ ได้แก่ กายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ มโนกรรม ๓ (ศีลของพระอริยบุคคล) กถาวัตถุ ๑๐ วจีกรรมสุจริต ๔

๑๑ พึงงดเว้นอาชีวะที่เป็นมิจฉาวาณิชชา ๕ อย่าง ได้แก่ ๑. ค้ามนุษย์ ๒. ค้าสัตว์ ๓. ค้ายาพิษ ๔. ค้าน้ำเมา ๕. ค้าศัตราวุธ

๑๒. พึงรู้ธุระของพระศาสนา ๒ ประการ คือ ๑. คันถธุระ ๒. วิปัสสนาธุระ หรือ พระสัทธรรม ๓ ได้แก่ ปริยัติสัทธรรม ปฏิบัติสัทธรรม และปฏิเวธสัทธรรม เพื่อมุ่งประโยชน์อย่างยิ่ง คือ ความพ้นทุกข์

๑๓. พึงรู้วิปัสสนาภูมิ ๖ อย่าง คือ ที่ตั้งของปัญญา ได้แก่ ขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒, ธาตุ ๑๘, อินทรีย์ ๒๒, ปฏิจจสมุปบาท ๑๒ และสัจจะ ๔ (โลกะวิทู-ทรงรู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง ได้แก่ โอกาสโลก สัตวโลก ขันธโลก สังขารโลก และโพธิปักขิยธรรม ๓๗ เพื่อละสักกายทิฏฐิ

๑๔. พึงรู้ไตรลักษณ์ ๓ ที่เกิดขึ้น-ตั้งอยู่-ดับไป อยู่ตลอดเวลา (จิต, เจตสิก, รูป คือ ปรมัตถธรรม เกิด-ดับ ตลอดเวลา) เพื่อละสักกายทิฏฐิ (จะชัดหรือไม่ชัดก็ตาม ไตรลักษณ์ก็ประจักษ์อยู่ตลอดเวลา) และควรต้องรู้เทวทูต ๕ กับจิตพ้นวิถี ๓ เกี่ยวโยงถึงกรรม ๑๖

๑๕. พึงรู้ธรรมอันทำให้เจริญก้าวหน้าดุจจักร ได้แก่ จักรธรรม ๔ ประการ คือ ปุพเพกตปุญญตา ปฏิรูปเทสวาโส กัลยาณมิตตตา และอัตตสัมมาปณิธิ

๑๖. พึงรู้และปฏิบัติองค์คุณแห่งความสำเร็จสู่พระอริยบุคคล คือ โสดาปัตติยังคะ ๔ ประการ ได้แก่ คบสัตบุรุษ, ฟังธรรมจากสัตบุรุษ ปฏิบัติตามธรรมที่ได้ฟังมา และโยนิโสมนสิการ

ข้อควรพึงปฏิบัติ–เจริญให้มาก ๑๒ ประการ

๑. **ถางทางเดิน** ขออโหสิกรรมและอุบาสกธรรม ๕ (ศรัทธา-ศีล-บุญกิริยา-ไวยาวัจจมัย-ไม่ถือมงคลตื่นข่าว) เพื่อเปิดทางด้วย "อุทิศบุญ" ให้เจ้ากรรมนายเวรมากๆ บ่อยๆ ทั้งวันคืนที่รู้สึกตัว เคลื่อนไหวและคิดนึกถึงผู้ใดสิ่งใดทุกกาลสถานที่ เมื่อมีทางให้เดินย่อมถึงจุดหมายได้ง่ายขึ้น และต้องไม่ลืมอุทิศถึงครูอาจารย์และญาติบนเทวโลก-พรหมโลกด้วย *(มีรายละเอียดในนหนังสือคำสอนการอุทิศบุญที่ได้ผลของพระอาจารย์เกษม อาจิณฺณสีโล อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์)*

๒. **พิจารณากายานุปัสสนา** "กายไหวใจรู้-ระลึกดูทั้งรู้-ทั้งไหว" ตามรู้อิริยาบถ ๔ (ยืน-เดิน-นั่ง-นอน) และเคลื่อนไหวด้วยอิริยาบถ-สัมปชัญญบรรพ รู้อัชชฏากาศทั้งเบื้องบน-เบื้องล่าง ทั้งทิศเบื้องหน้า-หลัง และเบื้องขวาง (รู้เหมือนอยู่ในฟองไข่กำลังฟัก-เดินลมปราณพลังจักรวาล แม้ขณะนั่งขับถ่ายทุกข์)

๓. **พิจารณาเวทนานุปัสสนา** "เห็นทุกข์-สุข เกิด-ดับ" ไม่แน่นอนด้วยนิทานเรื่องม้าหาย(เก้าอี้ดนตรีใจ-ใครกำลังครอง) ขณะสุขก็ให้รู้ว่าไม่แน่(มันเกิด-ดับ) *"สุข-ทุกข์ ก็เกิดขึ้นที่ใจดวงเดียวกันนี้เท่านั้นไม่ใช่ที่อื่นเลย แม้มรรคผล ก็เกิดที่เดียวกันนี้เหมือนกัน"*

๔. **พิจารณาจิตตานุปัสสนา** ด้วยอาโลกสัญญา*(จอหนังกลางแปลงว่างๆ-ทอดตัวลงในความเป็นอิสระของท้องฟ้า)* ตามดูความรู้จิตอกุศลก็ไม่เอา จิตกุศลก็ไม่เอา เหวี่ยงออก...ๆ *(ดูมนุษย์เล่ม ๗ หน้า ๙๒ เรื่องเอาธาตุรู้ออกจากจิต)*

๕. **พิจารณาธรรมานุปัสสนา** ด้วยปุณโณวาทสูตร (ทวารใดเด่น ตามรู้ทวารนั้น) ตามรู้...สักว่า...เห็น...ได้ยิน...ฯลฯ เป็นต้น

๖. **เจริญกถาวัตถุ ๑๐** (เว้นเดรัจฉานกถา), อนูปวาโท-ไม่กล่าวร้าย เว้นวจีทุจริต ๔ *(ศีลอริยะ) โปรดอ่านรายละเอียดในเล่ม ๔ หน้า ๒๕ และ ๑๑๖*

๗. **ใช้ตาปัญญามองดูไตรลักษณ์** (จะชัดหรือไม่ชัด-เขาก็ประจักษ์การเกิด-ดับอยู่ตลอดเวลา) *"ผู้ใดพิจารณาไตรลักษณ์อยู่อย่างไม่มีกลางวัน-กลางคืน เสมือนหนึ่งถือกุญแจเปิดประตูพระนิพพาน"*

๘. **ตัดผัสสะที่ปฏิจจสมุปบาท ๑๒** ไม่เวทนายินดี-ยินร้าย (อภิชฌา-โทมนัส ในโลกออกเสียได้) จนเป็นกิริยาจิตด้วยอุเบกขาทวาร ๖

๙. **เจริญเทวตานุสติ–มรณานุสติ** ด้วยชาดกนิทาน-มารดาอดีตชาติของพระโพธิสัตว์เตมิยราชกุมาร มารดาอดีตชาติของพราหมณ์พาวรีมาบอกข่าว *(อ่านรายละเอียดในมนุษย์เล่ม ๑๐ หน้า ๒๔๙)*

๑๐. **แยกรูป–นาม** ขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ อินทรีย์ ๒๒ ว่าสักว่าธาตุ...เป็นแต่ละอย่างๆ (ไม่ใช่สัตว์บุคคลผู้หญิง-ผู้ชาย ไม่ใช่เรา-เขา) เป็นอนัตตา-สุญญตา

๑๑. **อดีต–อนาคต จงอย่าได้แส่ส่าย** จงเห็นว่าเป็นไฟ (ของร้อน คือราคัคคิ โทสัคคิ โมหัคคิ) **โอปนยิโก**...ให้น้อมเข้ามาใส่ใจ... มีแต่ปัจจุบันสภาวะ เกิด-ดับๆ ที่นี่...เดี๋ยวนี้...ๆ **เอหิปัสสิโก...** พระธรรมเรียกร้องว่า จงมาดู...ๆ

ตามหัวข้อข้างต้นนี้ มีคำอธิบายละเอียดไว้แล้วกระจายอยู่ในบทต่อไป โปรดพลิกไปอ่านและทำความเข้าใจอีกครั้ง ถ้าท่านเข้าใจและปฏิบัติได้ทั้งหมดนี้ ถือได้ว่าท่านสอบผ่านมนุษย์ ชาวพุทธพันธุ์แท้ ท่านไม่อาจไปตกนรกอบายภูมิได้อีกเลย

๑๒. **ละการยึดมั่นถือมั่น** (อนุปาทาโนปรินิพพายะติฯ เมื่อไม่ยึดมั่นก็บรรลุนิพพาน) คือปล่อยวาง แม้ความดีหรือบุญก็ไม่ยึดเอา (เพราะบุญบังนิพพาน) มงคลตื่นข่าว พิธีกรรมก็ไม่ยึดเอา สมมุติบัญญัติก็ไม่เอา เมื่อพ้นสมมุติก็วิมุติเป็นปรมัตถ์ ไม่เป็นบัญญัติอีกต่อไป

เมื่อปฏิบัติตนพร้อม ๑๒ ประการแล้ว สัมมาทิฏฐิคือปัญญาชอบและอริยมรรคทุกองค์ จะเกิดเป็นมรรคสมังคี จนเข้าไปรู้เห็นว่ากายนี้มีแต่รูปกับนาม ต่างก็เป็นเหตุเป็นปัจจัยซึ่งกันและกัน ทำหน้าที่เกิด-ดับๆ อยู่ตลอดเวลา ไม่มีสัตว์หรือบุคคล ผู้หญิงผู้ชาย เราเขาหรือเป็นตัวเป็นตนแต่อย่างใด นี้เป็นวิปัสสนาญาณขั้นต้น เป็นปัญญาเข้าไปรู้เห็นร่างกายกับจิตแยกกัน **อุปมา**ดั่งแก้วไพฑูรย์อันงามสุกใสแวววาว มีด้ายสีเขียวแดงเหลือง ขาวหรือนวล ร้อยอยู่ภายในแก้วไพฑูรย์นั้น รู้เห็นเพียงเท่านี้ ท่านก็เบาสบาย สงบสว่าง...ว่าง...ไม่ทุกข์อีกแล้ว

เพราะว่า *"สัมมาทิฏฐิ นิพพานโปณาฯ สัมมาทิฏฐิ ย่อมโน้มเอียง ไปสู่นิพพาน" จากทารุขันธสูตร เล่ม ๑๘ หน้า ๒๑๓*

บทสรุปนี้ พิมพ์ลงไว้เฉพาะหัวข้อธรรม เพื่อให้รู้ขอบข่ายของการศึกษาค้นคว้า ส่วนรายละเอียดคำอธิบายมีกระจายอยู่แล้วตามบทตอนต่างๆ ของหนังสือนี้

ถ้าท่านอ่านหัวข้อธรรมแล้วยังไม่เข้าใจ ก็ค้นคว้าศึกษาหาอ่านทำความเข้าใจ แต่ถ้าหากท่านเข้าใจหัวข้อธรรมที่กล่าวแล้วทั้งหมด แสดงว่า ท่านมีภูมิรู้ภูมิธรรมเพียงพอต่อการนำเอาไปปฏิบัติธรรมได้แล้ว ก็ขออนุโมทนาด้วย

"อ้อมกอดแห่งธรรมที่ท้าทาย"

๕. ความรู้เรื่องชีวิต

๑. ชีวิตคืออะไร?

คำว่า ชีวิต มีอยู่ ๒ อย่าง คือ ***ชีวิตรูป*** และ ***ชีวิตนาม***

(๑.๑) ชีวิตรูป

ชีวิตรูป หรือ **รูปชีวิต** เป็นรูปรูปหนึ่ง ในจำนวนรูปที่เกิดจาก *กรรม* จะมีหน้าที่รักษารูปอื่น ๆ ที่เกิดจากกรรมเดียวกันให้ดำรงอยู่ชั่วขณะหนึ่ง แล้วก็จะดับสลายไปพร้อมกับรูปทั้งหมดที่เกิดจากกรรมนั้น และมีการเกิดขึ้นใหม่สืบต่อกันเรื่อยๆไปไม่ขาดสายตลอดชีวิต

รูปชีวิต นี้จะหล่อเลี้ยงรักษารูปอื่นๆ ที่เกิดจากกรรมมิให้แตกสลายไปก่อนกำหนด เหมือนน้ำในแจกัน ที่หล่อเลี้ยงรักษาดอกไม้ ในแจกันไม่ให้เหี่ยวแห้งไปก่อนกำหนด

รูปชีวิตนี้ เป็น *กรรมชรูป* คือ เป็นรูปที่เกิดขึ้นจากกรรม ได้แก่ กุศลกรรม และ อกุศลกรรม ที่บุคคลทั้งหลายได้กระทำไว้ในอดีตชาติ แล้วผลักดันให้เกิดเป็นชีวิตคน สัตว์ เทวดา พรหม เพื่อเสวยความสุขบ้าง ทุกข์บ้างตามที่ตนได้ทำ เหมือนกับการหว่านพืชผล ถ้าหว่านพืชที่ให้รสเปรี้ยว ก็จะได้รับผลที่มีรสเปรี้ยว ถ้าหว่านพืชที่มีรสหวาน ก็จะได้รับผลที่มีรสหวาน สัตว์ทั้งหลายเกิดมาทำกรรมทั้งที่เป็นบาปและบุญมาแล้วด้วยกันทั้งนั้น ผลที่ได้รับจึงมีทั้งความทุกข์บ้าง สุขบ้างสลับกันไป

สำหรับสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น ต้นไม้ โต๊ะ เก้าอี้ บ้านเรือน ฯลฯ **เหล่านี้เป็นรูปธรรม** เป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตจิตใจ ไม่มีวิญญาณครอง (อนุปาทินนกสังขาร) บางคนเข้าใจว่าต้นไม้มีชีวิต จึงเป็นความเข้าใจที่คลาด

เคลื่อนจากความเป็นจริง ***ต้นไม้นั้นมีอุตุเป็นสมุฏฐาน*** คือ เป็น*รูปที่เกิดจากอุตุ* มีเพียงอวินิพโภครูป(ที่ไม่สามารถแยกออกจากกัน) ๘ รูป เท่านั้น ได้แก่ มหาภูตรูป ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ และ สี กลิ่น รส โอชา ส่วนคน สัตว์ มีรูป ๒๘ รูป ซึ่งเกิด*จากสมุฏฐานทั้ง ๔ คือ กรรม จิต อุตุ และอาหาร* ต้นไม้ไม่ได้เกิดจากกรรม จึงไม่มีชีวิตรูป คอยอนุบาลรักษาเหมือนสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลาย

(๑.๒) ชีวิตนาม

ชีวิตนาม หรือ **นามชีวิต** คือ **ชีวิตินทรีย์เจตสิก** นั่นเอง จะเกิดพร้อมกับนามธรรมอื่นๆ เช่น ผัสสะ(สัมผัส) เวทนา สัญญา(จำ) เจตนา เอกัคคตา(สมาธิ) มนสิการ(ใส่ใจ) เป็นต้น และทำหน้าที่รักษานามธรรมที่เกิดพร้อมกันกับตนให้ตั้งมั่นในอารมณ์แล้วดับไป

ดังนั้น **ชีวิต** ในความหมายของพระอภิธรรมนั้นหมายถึง *ชีวิตรูป* และ *ชีวิตนาม* ทั้ง ๒ อย่าง ดังที่กล่าวแล้ว

๒. ชีวิตมาจากไหน?

ชีวิต มาจากไหน คำว่า ชีวิตในความหมายของพระอภิธรรม หมายถึง *ชีวิตรูป ชีวิตนาม* ซึ่งก็คือรูปธรรมนามธรรมนั่นเอง แต่ว่าโดยโวหาร หรือสิ่งที่เรียกขานในทางโลกแล้ว ก็คือ *ร่างกายและจิตใจของคน สัตว์ เทวดา รูปพรหม อรูปพรหม* ซึ่งการที่จะเกิดเป็นคน

หรือสัตว์ หรือเทวดา นั้นก็ด้วยอำนาจของกรรม คือ กุศลกรรม และอกุศลกรรม

(๒.๑) ชีวิตที่มาจากกุศลกรรม (ผลของบุญ)

กุศลกรรม จะส่งผลให้ได้เกิดเป็น มนุษย์ เทวดา รูปพรหม หรือ อรูปพรหม

กุศลกรรม คือ การทำความดี การทำความดีทำได้ ๓ ทาง คือ ทางกาย ทางวาจา และทางใจ เช่น การทำทาน การรักษาศีล การเจริญภาวนา การอ่อนน้อมถ่อมตน การช่วยเหลือการงานที่เป็นกุศล การอุทิศส่วนกุศล การอนุโมทนากุศล การฟังธรรม การแสดงธรรม การตั้งตนไว้ในทางที่ชอบ และการทำสมาธิจนได้ รูปฌาน อรูปฌาน กุศลกรรมที่ได้ทำไว้ดีแล้วเหล่านี้ เมื่อชีวิตสิ้นไปแล้ว กุศลกรรมนั้นก็จะสร้างชีวิตให้เกิดในสุคติภูมิ ได้แก่ มนุษย์ เทวดา รูปพรหม หรือ อรูปพรหม ตามแต่ชนิดของกุศลนั้นๆ ดูแผนภูมิที่ ๑

แผนภูมิที่ ๑

(๒.๒) ชีวิตที่มาจากอกุศลกรรม (ผลของบาป)

อกุศลกรรม จะส่งผลให้ได้เกิดในอบายภูมิ อกุศลกรรม คือ การกระทำบาป การทำบาปนั้นทำได้ ๓ ทาง คือ ทางกาย ทางวาจา

และทางใจ เช่นเดียวกันกับกุศลกรรม การทำบาปทางกาย เรียกว่า **กายทุจริต ๓** ได้แก่ การฆ่าสัตว์ตัดชีวิต การจี้ปล้นลักขโมย การประพฤติผิดในกาม การทำบาปทางวาจา เรียกว่า **วจีทุจริต ๔** ได้แก่ การพูดเท็จ คือ การพูดที่ไม่ตรงกับความจริง การพูดส่อเสียด คือ การพูดยุยงทำให้เขาแตกแยกจากกัน การพูดคำหยาบ คือ การพูดด่าทอสาปแช่ง หรือการกล่าวคำที่มีความหมายหยาบคาย การพูดเพ้อเจ้อ คือ การพูดที่เหลวไหลไร้สาระไม่เกิดประโยชน์แก่ผู้ฟัง ส่วนการทำบาปทางใจ เรียกว่า **มโนทุจริต ๓** ได้แก่ การเพ่งเล็งในทรัพย์สินสิ่งของๆคนอื่นเพื่อจะนำมาเป็นของตน การคิดพยาบาทอาฆาตมุ่งที่จะทำร้ายบุคคลอื่นให้เกิดความเสียหาย และความเห็นผิดจากความเป็นจริง เช่น คิดว่าบุญบาปไม่มี ไม่ให้ผล เห็นว่าชาติหน้าไม่มี นรกสวรรค์ไม่มี เป็นต้น

ถ้ากระทำบาปอกุศลสำเร็จแล้วไม่ว่าจะทำทางกาย ทางวาจา หรือทางใจ บาปนั้น ๆ ย่อมส่งผลให้ไปเกิดใน**อบายภูมิ ๔** คือ นรก เปรต อสุรกาย ดิรัจฉาน ต้องได้รับความทุกข์ทรมาน เพราะเป็นผลของบาปกรรมนั้น ดูแผนภูมิที่ ๒ ประกอบ

แผนภูมิที่ ๒

๐ ทำบุญบุญแต่งให้ เห็นผล
คือดั่งเงาตามตน ติดแท้
ผู้ทำสั่งอกุศล กรรมติด ตามนา
ดุจจักรเกวียนเวียนแล้ ไล่ต้อนตีนโค

(โคลงโลกนิติ)

๓. ชาติที่แล้วเป็นใคร มาจากไหน?

คนเราโดยทั่วไปไม่ค่อยจะคิดว่า เราเป็นใครมาจากไหน เพราะอะไรจึงเกิดมามีรูปร่างหน้าตาอุปนิสัยใจคอไม่เหมือนกัน ทั้งๆที่คนบางคนเกิดมาจากบิดามารดาเดียวกัน ลองหาคำตอบดูจากภาพ

แผนภูมิที่ ๓

อ้อ !! คนเรามีนิสัยต่างกัน
เพราะมาจากต่างที่กันนั่นเอง

๔. ชีวิตนี้จะไปไหน?

ชีวิตนี้จะไปไหน? ชีวิตของสัตว์ทั้งหลายไม่ว่าจะอยู่ในชั้นอบายภูมิ หรือชีวิตมนุษย์ เทวดา พรหม เหล่านี้ทั้งหมดล้วนแล้วแต่จะต้องเวียนเกิดเวียนตายอยู่ในสังสารวัฏฏ์ ซึ่งเต็มไปด้วยความทุกข์ทั้งสิ้น ทุกข์จากการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ทุกข์เหล่านี้เกิดขึ้นเพราะอำนาจของ **อวิชชา คือ ความไม่รู้** ไม่รู้ในความเป็นจริงของชีวิต จึงได้ทำกรรมต่างๆด้วยอำนาจของกิเลสที่อยู่ภายในจิตใจ เป็นตัวผลักดันให้มีการเสาะแสวงหาสิ่งที่ชอบสิ่งที่พอใจ สิ่งที่สวยๆ งามๆ รับประทานข้าวเคล้าเสียงเพลง เป็นต้น ซึ่งจะเป็นสื่อชักนำให้เกิดความเคลิบเคลิ้มหลงใหล เป็นความมัวเมาประมาท ให้กระทำสิ่งที่จะก่อให้เกิดความทุกข์ความเดือดร้อนต่อไป ชีวิตนี้จะไปไหนก็ขึ้นอยู่กับเหตุที่ได้ทำไว้ ดังนี้

(๔.๑) ถ้าทำบาปอกุศล มีการฆ่าสัตว์ เป็นต้น เมื่อทำบาปแล้วความเดือดร้อนก็ย่อมติดตามมาหาความสุขความสงบใจไม่ได้ มีความหวาดกลัววิตกกังวล ฝันร้าย เห็นภาพหลอนต่างๆ บาปที่ทำนี้เมื่อส่งผลจะทำให้ในขณะที่ตายลงย่อมจะไปเกิดใน***ทุคติภูมิ เป็นสัตว์นรก เปรต อสุรกาย หรือ ดิรัจฉาน*** อย่างใดอย่างหนึ่ง ตามแต่อกุศลกรรมที่ตนได้กระทำไว้

(๔.๒) ถ้าทำดีเป็นบุญเป็นกุศล ก็จะได้รับความสุขความเจริญ การทำบุญกุศลมีหลายอย่างด้วยกัน เช่น การทำงาน การใส่บาตร การรักษาศีล การเจริญภาวนา การช่วยเหลือเกื้อกูลคนแก่คนชรา เป็นต้น บุญที่ทำนี้เมื่อส่งผลจะทำให้ในขณะที่ตายลงย่อมจะไปเกิดใน***สุคติภูมิ เป็นมนุษย์ หรือ เทวดา*** ภูมิใดภูมิหนึ่ง ตามแต่กุศลกรรมที่ตนได้กระทำไว้

(๔.๓) ถ้าทำสมาธิจนได้รูปฌาน ผู้ที่เจริญรูปฌาน ถ้าฌานยังไม่เสื่อมเมื่อถึงเวลาตาย รูปฌานจะส่งผลให้ไปเกิดในพรหมโลก เป็นรูปพรหมที่มีรูปร่างสวยงาม มีความสุขจากผลของฌาน รูปพรหมมีถึง ๑๖ ชั้นด้วยกัน ***ถ้าทำสมาธิจนได้อรูปฌาน*** คือ ผู้ที่เจริญฌานผ่านรูปฌานมาแล้ว และเจริญอรูปฌานต่อ อรูปฌานย่อมจะส่งผลให้ไปเกิดเป็นอรูปพรหม ๔ ชั้น ซึ่งเป็นพรหมที่ไม่มีรูปร่างกาย มีแต่นามคือจิตและเจตสิกเท่านั้น

ฉะนั้น การทำบุญทำกุศล การทำทาน การรักษาศีล การเจริญสมาธิภาวนา ตลอดจนการทำบาปอกุศล ย่อมจะส่งผลให้ต้องเวียนเกิดเวียนตายอีกต่อไปหาที่สิ้นสุดไม่ได้ **ตราบเมื่อยังไม่ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์** แต่ถ้ามีการปฏิบัติเจริญวิปัสสนาจนสำเร็จเป็นพระโสดาบัน จึงจะได้รู้ว่า สามารถปิดประตูอบายได้อย่างแน่นอน และจะเกิดต่อไปอีกไม่เกิน ๗ ชาติ จะเวียนเกิดเวียนตายเป็นมนุษย์บ้าง เทวดาบ้าง จนกว่าจะสำเร็จเป็นพระอรหันต์ ฉะนั้น **ชีวิตนี้จะไปไหน?** ดูแผนภูมิที่ ๔

แผนภูมิที่ ๔

ชีวิต คือ การเดินทาง การเดินทางของจิต มี ๒ แบบ คือ

๑. ***เดินทางเป็นวงกลม*** เป็นวงจรอุบาทว์ เป็น**วัฏฏะ** แปลว่า วนเกิดวนตาย (มีเกิด ก็มีตาย)

๒. ***เดินทางเป็นเส้นตรง*** มุ่งสู่จุดหมาย คือ ความพ้นทุกข์ เป็น**วิวัฏฏะ** ไม่เกิดอีก (ไม่มีเกิด ก็ไม่มีตาย)

๕. ชีวิตนี้ดุจการเล่นเกม

ทุกชีวิตที่เกิดมาบนโลกใบนี้ มีชีวิตดุจการเล่นเกม *"เกมชีวิต"* ซึ่งมีกำหนดระยะเวลาการแข่งขัน เมื่อจบเกมก็ตัดสินกันที่แพ้-ชนะ การชนะก็จะมีลำดับที่ ๑-๒-๓ เราวัดกันที่ผลของคะแนน เช่น การแข่งขันฟุตบอลเราก็นับกันที่การยิงประตูให้ได้มากที่สุด คือ ผู้ชนะถือว่าได้แต้มมีคะแนนสะสม ฝ่ายที่เสียประตูก็จะเสียแต้มเสียคะแนนและเป็นผู้แพ้

แต่เกมชีวิต การแพ้-ชนะ ดูได้จากความสุข-ทุกข์ ที่ได้รับในชีวิตปัจจุบันชาตินี้ ชาตินี้คือ อนาคตของอดีตชาติ ถ้าอยากรู้ว่าเราทำกรรมอะไรไว้ในชาติที่แล้ว ก็จงมองดูผล คือ ความสุข-ความทุกข์ในปัจจุบันชาตินี้ ได้แก่

๑. ชาติกำเนิด ได้แก่ ครอบครัวที่ถือกำเนิดหรือตระกูล พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ว่าผู้ที่เกิดในตระกูลสูงหรือต่ำเป็นเพราะผลกรรมในอดีตที่มีมานะถือตัว หรือมีความอ่อนน้อมไม่ถือตัว ถ้ามีความอ่อนน้อมไม่ถือตัวจะเกิดในตระกูลสูง ส่วนคนมีมานะถือตัวทะนงตนหยิ่งในศักดิ์ศรีใฝ่สูงยกตนข่มผู้อื่นจะเกิดในตระกูลต่ำ *(แต่คนจะดีหรือเลวเพราะชาติตระกูลก็หาไม่ คนจะเป็นคนดีเพราะการทำดี และเป็นคนชั่วเพราะการทำชั่ว)*

ผู้ที่เกิดในตระกูลสัมมาทิฏฐิมีผู้ให้กำเนิดเป็นกัลยาณมิตร ได้รับการอบรมสั่งสอนมาดี ย่อมมีคะแนนได้เปรียบในเกมชีวิต และในทางตรงกันข้าม ถ้าท่านมีผู้ให้กำเนิดหรือเกิดในตระกูลมิจฉาทิฏฐิ ท่านย่อมเกิดมาเป็นคนโชคร้ายที่ต้องตั้งหน้ารับวิบากกรรมเก่าไปยอมรับและชดใช้ให้หมด ท่านต้องใช้ความเพียรพยายามอย่างหนักที่จะต้องหาทางแก้ไขอนาคตด้วยตัวของท่านแล้ว

๒. รูปร่างผิวพรรณ ได้แก่ รูปร่างลักษณะหน้าตาและผิวพรรณ พระพุทธองค์ตรัสว่า เป็นเพราะผลกรรมที่มีความเมตตาหรือโหดร้ายต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์โลกในอดีตชาติ ถ้ามีเมตตาก็หมายความว่าไม่เบียดเบียนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เท่ากับว่ามีเมตตาเป็นศีล มีศีลทำให้รูปสวย ส่วนคนที่ศีลไม่ดี จะมีรูปร่างผิวพรรณทราม (คนจะงามงามน้ำใจใช่ใบหน้า คนจะสวยสวยจรรยาใช่ตาหวาน คนจะแก่แก่ความรู้ใช่อยู่นาน คนจะรวยรวยศีลทานใช่บ้านโต)

คนที่เกิดมามีรูปเป็นทรัพย์ย่อมมีโอกาสที่ดีกว่า ทั้งนี้ถ้ายิ่งมีจิตใจที่ได้รับการฝึกอบรมดีด้วย ย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิตได้มากกว่า

๓. โภคทรัพย์ ได้แก่ ความสุขจากการได้บริโภคปัจจัยสี่ คือ อาหาร เสื้อผ้า สถานบ้านเรือนที่อาศัย และยารักษาโรคเภสัชบริขาร ตลอดจนเครื่องใช้อุปโภค-บริโภคใช้สอยต่าง ๆ ถ้าอดีตชาติได้ทำทานไว้ดี ชาติต่อมาก็จะสมบูรณ์พูนสุขไม่อัตคัดขาดแคลน แต่ถ้าไม่เคยให้ทานมาเลย เกิดมาชาตินี้ก็จะเป็นคนยากจนเข็ญใจ

คนที่เกิดมาในตระกูลมั่งคั่งสมบูรณ์ด้วยโภคทรัพย์ย่อมได้เปรียบ แต่คนที่เกิดมายากจน ถ้าขยันหมั่นเพียรก็มีโอกาสสร้างฐานะได้

เหมือนกันแต่ต้องเหน็ดเหนื่อยมากหน่อย

มีโภคทรัพย์แล้วตั้งตนไว้ผิดหลงระเริงในอบายมุขและบำเรอกามคุณก็เป็นทุกข์โทษเสียทรัพย์ เสียอนาคตและเสียชีวิตก็น่าเสียดาย

๔. เพศ ได้แก่ เพศหญิง-เพศชาย นี้เป็นเพราะกุศล-อกุศลกรรมในอดีต พระพุทธองค์ตรัสว่า คนที่ผิดศีลข้อ ๓ กาเมสุมิจฉาจาร ประพฤติผิดประเวณี หรือผู้มีมหากุศลจิตอ่อน ไม่มีภาวะผู้นำขาดความเข้มแข็ง ทำบุญกุศลก็มักเป็นผู้ตาม ผลกรรมนี้จะเป็นผลให้ไปเกิดเป็นหญิงหรือกะเทย เพศหญิงเป็นเพศที่มีทุกข์ทรมานมากกว่าเพศชาย เช่น มีระดู ต้องตั้งครรภ์อุ้มท้อง เลี้ยงลูกและต้องเป็นฝ่ายรองรับอารมณ์เพศชาย ย่อมอ่อนแอและอ่อนไหวง่ายกว่าเพศชาย เป็นต้น

แต่ผู้ที่อธิษฐานปรารถนาเป็นหญิง เช่น พระราชธิดากษัตริย์ถวายผอบ (ผะอบ) แก่นจันทน์แดงพระวิปัสสีสัมมาสัมพุทธเจ้า ปรารถนาขอเกิดเป็นพุทธมารดาพระพุทธเจ้าพระองค์ใดพระองค์หนึ่ง พระนางก็ได้สมปรารถนาเมื่อล่วงมาได้ ๙๑ กัป มาเกิดเป็นพระนางสิริมหามายาพุทธมารดาเจ้าชายสิทธัตถะโพธิสัตว์ และตรัสรู้เป็นพระสมณโคดมสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นองค์ที่ ๔ ในภัทรกัปนี้ นี้เป็นเพราะแรงอธิษฐานปรารถนาขอเกิดเป็นหญิง

มนุสสรัตนะ มี ๒ คือ ปุริสสรัตนะ และอิตถีรัตนะ ปุริสสรัตนะ ประเสริฐที่สุด เพราะอิตถีรัตนะ ถึงภาวะเป็นผู้รับใช้ของปุริสสรัตนะ แต่ทรัพย์และรัตนะใดจะเสมอด้วยพุทธรัตนะไม่มีเลย!

เพศชายเป็นเพศที่เรียกว่า *“อุดมเพศ”* คุณสมบัติทางธรรมที่เป็นได้เฉพาะเพศชายเท่านั้นได้แก่ พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระเจ้าจักรพรรดิ์ หัวหน้าเทวดาบนเทวโลกและนิยตโพธิสัตว์

ทางโลกสตรีเพศมีความรู้ความสามารถเท่าเทียมเพศชาย สามารถ

ดำรงตำแหน่งระดับผู้นำประเทศได้เหมือนกัน สตรีเพศจึงไม่ถูกปิดกั้นโอกาสดังเช่นอดีตกาลก่อนอีกแล้ว

อย่างไรก็ตาม *"ควันเป็นเครื่องหมายปรากฏของไฟ ราชาเป็นสง่าแห่งแคว้น ธงเป็นสง่าแห่งรถ ฉันใด สามีย่อมเป็นสง่าแห่งสตรีฉันนั้น"*

ธรรมชาติสร้างเพศมาให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในโลก ธรรมชาติสร้างเพศชายให้แข็งแรง มีหน้าที่ปกป้องคุ้มครองครอบครัว สังคมและประเทศชาติ ชายหญิงต่างก็มีความเหมาะสมเฉพาะของแต่ละฝ่ายจึงน่าจะมีความสมดุลและเสมอภาคกันในเกม

๕. โรคภัยไข้เจ็บ ได้แก่ ความเจ็บไข้ได้ป่วย สุขภาพร่างกายของคนที่เกิดมาย่อมต่างกัน คนที่มีสุขภาพไม่ดี เพราะเคยเบียดเบียนชีวิตร่างกายผู้อื่นมาแต่อดีต ส่วนคนที่มีสุขภาพดีแข็งแรงไม่มีโรคภัยเบียดเบียน ก็เพราะไม่เคยเบียดเบียนชีวิตร่างกายผู้อื่น นั่นหมายความว่าผู้นั้นเป็นคนมีศีลสมบูรณ์มาก่อนนั่นเอง คนที่มีสุขภาพดี ย่อมได้เปรียบมีโอกาสเจริญก้าวหน้าไปสู่ความสำเร็จตามประสงค์

โรคภัยไข้เจ็บบางอย่างก็เกิดแต่กรรม ย่อมทำให้เสียโอกาส คนไม่มีโรคจึงเป็นลาภอันประเสริฐและได้เปรียบในเกมชีวิต

ผู้มีกายแข็งแรงสมบูรณ์ สุขภาพดี ถ้าไม่ใช้ร่างกายทำคุณประโยชน์ก็น่าละอายและเสียดายเวลาที่ได้เกิดมา (มนุษย์...เกิดมาทำไม?)

๖. ยศและฐานะทางสังคม ได้แก่ ความมีชื่อเสียง ตำแหน่งหน้าที่การงานอาชีพและสังคม คนที่มักอิจฉาริษยาผู้อื่น ยินดีในสมบัติของผู้อื่น ไม่อยากให้ผู้อื่นได้ดี จะเกิดมาเป็นคนมียศต่ำ ส่วนคนที่ไม่อิจฉาริษยามีมุทิตาพลอยยินดีในความเจริญของผู้อื่น จะเกิดมาเป็นคนมียศสูง

คนที่เกิดมามีพื้นฐานทางสังคมดีย่อมได้เปรียบและมีโอกาสสูงที่จะเจริญก้าวหน้าในชีวิตได้มากกว่า แต่ยศลาภและชื่อเสียงบริวารเหล่านี้ สามารถสร้างขึ้นได้ด้วยความมุ่งมั่นใฝ่ดีและความพยายาม สามารถที่จะพัฒนาตนเองได้ในชาติปัจจุบันด้วยความเพียรพยายามสร้างขึ้น

ยศลาภสักการะและคำสรรเสริญ เกิดเนื่องมาแต่บุญเก่าในอดีต แต่ถ้าหลงก็แสบเผ็ดร้อน และหยาบคาย ทำร้ายเจ้าของบุญ ดุจลูกม้าอัสดรฆ่าแม่ม้าฉันนั้น (*ดุจลูกกล้วยฆ่าต้นกล้วย ดุจขุยไผ่ฆ่าต้นไผ่ ขุยอ้อฆ่าต้นอ้อ ฉันนั้น) พระพุทธวจนะ*

ยศและฐานะทางสังคมไม่เที่ยงแท้แน่นอน (อนิจจัง) มีได้ย่อมเสื่อมได้ เมื่อมีแล้วรู้จักหาความสุขได้จึงนับว่าฉลาด ถ้ามีแล้วใช้ในทางที่เป็นโทษก็เป็นทุกข์โทษได้เหมือนกัน

๗. วาจาและน้ำเสียง ได้แก่ คำพูดและน้ำเสียงที่พูดที่เปล่งออกมาจากจิต เกิดเพราะบุญทำกรรมแต่ง คนบางคนมีความสามารถเด่นในทางใช้วาจาและน้ำเสียงเป็นนักพูด นักร้อง ประสบความสำเร็จในอาชีพ นี่ก็เพราะผลกุศลกรรมในอดีตที่ไม่ผิดศีลข้อ ๔ มุสาวาท รวมไปถึงการไม่พูดคำหยาบ ส่อเสียด และเพ้อเจ้อ ส่วนคนที่มีวาจาน้ำเสียงไม่ไพเราะ ไม่น่าฟัง และมักมีโทษทางวาจาเสมอ ก็เป็นเพราะผลอกุศลกรรมที่ทำไว้ในอดีตที่ตรงกันข้ามกับที่ได้กล่าวแล้ว คนที่มีพรสวรรค์ในน้ำเสียงและวาจาย่อมได้เปรียบ เว้นแต่ประมาทแล้วหลงตัวเอง ขาดสติไม่มีกัลยาณมิตรขาดปัญญาและเป้าหมาย โอกาสที่จะไปถึงดวงดาวก็คงจะยาก

วาจาและน้ำเสียงดีมาแต่กำเนิด ย่อมมีโอกาสได้เปรียบในเกม

ชีวิต แต่ถ้านำเอาไปใช้ทุจริต (วจีทุจริต ๔ อย่าง) ก็เป็นภัยเป็นทุกข์โทษได้

๘. ความเฉลียวฉลาด ได้แก่ ปัญญาซึ่งเกิดได้จากการฟังไต่ถาม สนทนา ความคิดอ่านริเริ่มในกิจการงานต่าง ๆ รวมถึงการได้เคยศึกษาและปฏิบัติพระศาสนาอันเป็นปัญญาที่เกิดจากการภาวนาที่เรียกว่า ภาวนามยปัญญา นี้จะมีมากหรือน้อยก็เพราะกรรมที่แต่ละคนสั่งสมมาแต่อดีตไม่เหมือนกัน ความเฉลียวฉลาดจึงต่างกัน คนมีปัญญามีความรู้ควรมีความประพฤติดีด้วย เมื่อมีปัญญาดี มีความประพฤติดีย่อมมองเห็นโลกตามความเป็นจริงได้ง่าย แยกแยะสิ่งเป็นสาระและไม่เป็นสาระได้ง่าย รับการอบรมสั่งสอนได้ง่าย มีผู้คนเมตตาเกื้อกูลอุปถัมภ์ค้ำชู มักประสบความสำเร็จในชีวิตได้ง่าย

๐ เป็นชายความรู้ยิ่ง เป็นทรัพย์
ทุกประเทศมีผู้นับ อ่านอ้าง
สตรีรูปงามสรรพ เป็นทรัพย์ ตนนา
แม้ตกยากไร้ร้าง ห่อนไร้สามี
(โคลงโลกนิติ)

คนใช้ในเรือนเศรษฐีชื่อ นายจุลกะ มีปัญญาคิดเป็นคิดดี แลเห็นซากหนูตายตัวเดียวเอาไปขายคนเลี้ยงแมว...เอาไปซื้อน้ำอ้อยแจกทาน...จนกลายเป็นเศรษฐี หรือตัวอย่าง เช่น นายมะกะโทคนเลี้ยงช้างชาวมอญ เฉลียวฉลาดสามารถใช้เบี้ยเดียวซื้อเมล็ดพันธุ์ผักกาดมาปลูกถวายพระราชา จนได้รับบำเหน็จความชอบและได้เป็นพระราชาชื่อพระเจ้าฟ้ารั่วองค์ต่อมา นี่แหละผลของคนที่มีปัญญา

ปัญญาเป็นทรัพย์ประเสริฐของคน การขยันหมั่นเพียรศึกษา

เล่าเรียน ย่อมประสบแต่ความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตไม่มีวันอับจน แต่ถ้ามีปัญญาเฉลียวฉลาดมีความรู้แล้วมิจฉาทิฏฐิ ก็เท่ากับว่ามีความรู้ท่วมหัวแต่เอาตัวไม่รอด

๙. มิตร มิตรมี ๒ แบบ ได้แก่ กัลยาณมิตรและบาปมิตร กัลยาณมิตรในที่นี้หมายเอาตั้งแต่ บุพพการี บิดามารดา ครูบาอาจารย์ และบุคคลแวดล้อม (หมายรวมถึง ผู้กล่าวธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าด้วย)

ถ้าได้เคยประกอบคุณงามความดีทำบุญไว้แต่ปางก่อน ก็จะพบแต่กัลยาณมิตรแนะนำไปในทางเจริญ แต่ถ้าเคยประกอบอกุศลกรรมไว้ก็จะพบแต่บาปมิตร หรือมิตรชั่วแนะนำไปในทางเสื่อม

อย่างไรก็ตาม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการตั้งตนไว้ชอบของตนด้วยว่ามีความประพฤติรู้จักรับผิดชอบชั่วดี รู้คุณโทษ-ประโยชน์มิใช่ประโยชน์เพียงใด ควรจะเลือกคบคนเช่นไร

มิตรเป็นทั้งหมดของชีวิต พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้เป็นมงคลข้อแรกไม่คบพาลให้คบบัณฑิต มิตรดีเกมชีวิตก็มีโอกาสชนะได้ง่าย แต่ถ้าท่านคบมิตรไม่ดีแนะนำอบายมุข ชีวิตท่านย่อมเสื่อมและเกมชีวิตต้องพ่ายแพ้ต้องไปอบายภูมิสถานเดียว

พระพุทธองค์ ทรงตรัสเล่าว่า บุตรเศรษฐี ๘๐ โกฏิในเมืองสาวัตถี ต้องกลายมาเป็นขอทาน เพราะคบคนบาปเป็นมิตร ประพฤติอบายมุข จนถึงแก่ความเสื่อมในที่สุด ส่วนพระเจ้าอชาตศัตรูก็ไปคบเทวทัต บาปมิตรถึงกับไปทำอนันตริยกรรมปิตุฆาต *(อันมิตรดีมีหนึ่งถึงจะน้อย ดีกว่าร้อยเพื่อนคิดริษยา ดุจเกลือหยิบหนึ่งน้อยด้อยราคายังดีกว่าน้ำเค็มเต็มทะเลฯ)* พระราชบิดาพิมพิสารต้องไปบังเกิดในอเวจีมหานรก ห้ามสวรรค์นิพพาน จึงกล่าวได้ว่า มิตรเป็นส่วนทั้งหมดของชีวิต

๑๐. ความคิดอ่านหรือปรารถนา ได้แก่ เจตนาความตั้งใจ หมายถึง ความคิดวางแผน ความมีเป้าหมายของชีวิต ความปรารถนาต้องการว่าที่เกิดมานี้ต้องการอะไร มีเป้าหมายอย่างไร

ถ้าตั้งตนไว้ชอบ มีทั้งความรู้ดี-ความประพฤติดี ก็จะนำไปสู่เป้าหมายที่ดีของชีวิต เป็นจักรธรรมหมุนพาไปสู่ความเจริญ แต่ถ้าไม่มีความคิดอ่านวางแผนหรือตั้งเป้าความปรารถนาเลย ก็เลื่อนลอยไร้จุดหมาย ไร้ทิศทาง เหมือนเรือที่ขาดหางเสือ ย่อมไม่มีเป้าหมาย ไม่ถึงจุดหมาย ย่อมไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต คนเราเกิดมาต้องมีเป้าหมาย (เกิดมาทำไม?) ถ้าหากคิดดี ก็จะพูดดีทำดี และอะไร ๆ ก็จะดีไปด้วยกันทั้งหมด ความคิดความตั้งใจจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของชีวิต

ทั้ง ๑๐ ข้อที่กล่าวมานี้ มีคะแนนข้อละ ๑ คะแนน ท่านลองให้คะแนนตัวท่านเองดูซิว่าควรจะได้คะแนนเท่าไรในคะแนนเต็ม ๑๐ ถ้าได้น้อยกว่า ๖ คะแนน ท่านต้องใช้ความเพียรพยายามอย่างหนัก

อนึ่ง แม้หลายหัวข้อจะเกิดขึ้นเพราะกรรมเก่า เช่น **ชาติกำเนิด รูปสมบัติ เพศ น้ำเสียงและปัญญา** แต่อีก ๕ ข้อที่เหลือ สามารถพัฒนาให้ ๕ ข้อต้นๆ เปลี่ยนแปลงดีขึ้นได้

เรื่องของโภคสมบัติ ยศและบริวาร สุขภาพ ปัญญา กัลยาณมิตรและเป้าหมายชีวิต ทั้ง ๕ ข้อนี้ ท่านสามารถปรับปรุงพัฒนาได้ด้วยตัวของท่านเองในปัจจุบันชาตินี้ด้วยความตั้งใจจริงใฝ่ดีด้วยการศึกษาและประพฤติดี

ทั้ง ๑๐ ประการนี้ เป็นต้นทุนที่แต่ละคนที่มีมาไม่เหมือนกันเพื่อนำไปเล่นเกมชีวิต (หรืออาจเรียกว่า ทุนทางสังคมก็ได้)

ทุกวันนี้ท่านกำลังเล่นเกมชีวิตอยู่ตราบเท่าที่ยังมีลมหายใจ

เกมยังไม่จบ จะเก็บสะสมคะแนนไปเรื่อย ๆ เป็นคะแนนฝ่ายบุญกับคะแนนฝ่ายบาปและเก็บสะสมคะแนนเพื่อเล่นเกมชีวิตข้ามภพข้ามชาติ (ภวังคจิตจะนำไปเกิด)

ท่านเก็บแต้มสะสมคะแนนไว้ฝ่ายละเท่าไรแล้ว มีโอกาสชนะบ้างไหม? (หาโอกาสเงียบ ๆ นับคะแนนดูสักหน่อย)

คะแนนสะสมนี้เก็บได้ ๓ ทาง ได้แก่ ทางกาย ทางวาจา และทางใจ

ฝ่ายบุญ ได้แก่ **กายกรรมสุจริต ๓** ได้แก่ ไม่เบียดเบียนชีวิต ไม่เบียดเบียนทรัพย์สิน ไม่เบียดเบียนคู่ครองคนรักผู้อื่น

วจีกรรมสุจริต ๔ ได้แก่ ไม่พูดเท็จ คำหยาบ ส่อเสียด เพ้อเจ้อไร้สาระ

มโนสุจริต ๓ ได้แก่ ไม่โลภอยากได้ ไม่พยาบาทปองร้าย ไม่เห็นผิดธรรม เชื่อว่าบาป-บุญมีจริง

ฝ่ายบาป ได้แก่ กายกรรมทุจริต ๓ วจีกรรมทุจริต ๔ มโนกรรมทุจริต ๓ ได้แก่ กรรมที่ทำตรงข้ามกับสุจริตทั้งหมด ทั้ง ๑๐ ข้อ

นอกจากนี้ฝ่ายบุญ ยังได้แก่ การให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา เป็นแต้มเก็บคะแนนบุญ

ส่วนฝ่ายบาป ยังมีอบายมุข ๖ ข้อ คือ ทางแห่งความเสื่อม ได้แก่ นักเลงทางเพศ นักเลงสุรา นักเลงการพนัน คบมิตรชั่ว เกียจคร้านการงาน ดูการละเล่นนอนตื่นสาย อบายมุขเหล่านี้เป็นปากทางแห่งความเสื่อม ควรถอยห่างออกให้ไกล ถ้าไม่อยากให้เกมแพ้ (บุตรชายเศรษฐี ๘๐ โกฏิ ได้เป็นตำแหน่งเศรษฐีแทนบิดา ต่อมาคบเพื่อนชวนดื่มสุรา เพื่อนชักชวนให้เสพอบายมุขทุกอย่างจนกระทั่ง

ใช้ทรัพย์จนหมด กลายเป็นขอทาน พระพุทธองค์ทรงตรัสบอกกับพระอานนท์ว่า ขอทานนี้ ถ้าวัยหนุ่มขยันทำมาหากิน ไม่คบบาปมิตร เขาจะได้เป็นเศรษฐีอันดับหนึ่งของเมืองนี้ ถ้าออกบวชจะได้บรรลุอรหัต แต่เขาไม่สนใจหาทรัพย์เพิ่มและไม่ได้ออกบวช ซ้ำร้ายไปคบบาปมิตร เสพอบายมุขทางเสื่อม เขาจึงต้องกลายมาเป็นขอทานที่แลเห็นอยู่นี้ (เกิดมาเป็นบุตร เศรษฐี ได้เป็นเศรษฐีด้วยกรรมเก่า แต่การคบมิตรพาลเป็นกรรมใหม่เพราะตั้งตนผิด คิดผิด ทำผิด พูดผิด)

ท่านจะจบเกมชีวิตของท่านลงในลักษณะใด ท่านเลือกได้ ท่านจะเป็นผู้ชนะหรือผู้แพ้!

ถ้าท่านชนะ ท่านสามารถเกิดมาพร้อมกับผลของความบริบูรณ์พูนสุขทั้ง ๑๐ ประการข้างต้น มีโอกาสได้เล่นเกมชีวิตต่อไปจนกว่าจะชนะเลิศ(พ้นจากทุกข์ทั้งมวล)

แต่ถ้าท่านแพ้ ท่านก็บริบูรณ์พูนทุกข์รับผลของความทุกข์ทั้ง ๑๐ ประการ เช่นเดียวกัน และความทุกข์ไปถึงในอบายภูมิ ไม่มีโอกาสเกิดมาเป็นมนุษย์อีกเลย

ถึงเวลานั้น ท่านก็จะหาโอกาสเล่นเกมชีวิตบนโลกมนุษย์ต่อไปอีกก็ยากเสียแล้ว!

๖. ชาติหน้ามีจริงหรือ?

ชาติหน้ามีจริงหรือ? *คำตอบก็คือ* **ตราบใดที่ยังมีกิเลสและทำกรรมอยู่** คือ มีการทำกรรมทั้งที่เป็นส่วนบุญ และที่เป็นส่วนบาปอยู่ ก็ต้องมีการเกิดอีก การเกิดใหม่ คือ ชาติหน้า ชาติหน้าที่จะไปเกิดมีทั้งหมด ๓๑ ภูมิ *(ซึ่งได้กล่าวไว้ในเรื่องภูมิ ๓๑)*

อดีตมี...ปัจจุบันมี...อนาคตมี...
เมื่อวานมี...วันนี้มี...พรุ่งนี้มี...
ชาติที่แล้วมี...ชาตินี้มี...ชาติหน้ามี...!

๗. เรามีชีวิตอยู่เพื่ออะไร

คนเรามีชีวิตอยู่เพื่ออะไร? และอะไรเป็นเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต หลักคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนถึงเรื่องเป้าหมายสุดท้ายของชีวิต คือ **เพื่อมุ่งไปสู่การหลุดพ้นจากบ่วง ทั้งหลาย เพื่อให้หลุดพ้นจากการเวียนเกิดเวียนตายทั้งในมนุษย์โลก เทวโลก และพรหมโลก สุดท้ายคือให้ได้บรรลุมรรค ผล นิพพานนั่นเอง**

สัตว์โลกทั้งหลายที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ **ล้วนแต่มีชีวิตความเป็นอยู่เพื่อการเกิดต่อไปทั้งสิ้น** ดำรงชีวิตอยู่เพื่อแสวงหา เพื่อเสาะหาความสุขจาก รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัสต่างๆ โดยไม่รู้หรือไม่ได้คิดเลยว่า สิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่เราแสวงหามานั้น มันไม่มีแก่นสารสาระต่อชีวิตเลย ทรัพย์สมบัติ เงินทอง ลูก หลาน ล้วนเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อเราในปัจจุบันชาติเท่านั้น **แต่ลืมคิดไปว่าอะไรหนอที่จะเอื้อประโยชน์ต่อชีวิตข้างหน้าในชาติต่อๆ ไป** จนกระทั่งถึงที่สุด คือไม่ต้องเกิดอีกต่อไป

ทุกคนล้วนเกิดมาเพื่อที่จะเข้าคิวกันตายทั้งสิ้น ตายแล้วเกิด... แล้วตายอีก...เกิดอีกไม่รู้จักจบสิ้น!

เรื่องของอสูร

ขอกล่าวถึงเรื่องของอสูรสักนิดเพื่อความเข้าใจและมิให้สับสน

อสูร หมายถึง สัตว์กึ่งเทพหรือเทพชั้นต่ำพวกหนึ่ง

เดิมเป็นบุพเทวา(เทวดาเก่า) ครองดาวดึงส์เทวโลก ต่อมาเทวดาใหม่ คือ ท้าวสักกะกับพวกรวม ๓๓ ตน แย่งถิ่น จับเหวี่ยงเทวดาเก่าลงไปในระหว่างพิธีเลี้ยง ดื่มสุราเมามาย ไปตกลงที่เชิงเขาสิเนรุ เมื่อฟื้นคืนสติจึงกล่าวกันว่า *"อสูร"* แปลว่า *"พวกเราไม่ดื่มสุราอีกแล้ว"* จึงเป็นที่มาของคำว่า อสุร หรือ อสูร ครอบครองเชิงเขาสิเนรุมีอหุวมาน ยศ และอิสริยสมบัติคล้ายชั้นดาวดึงส์

พวกอสูรมักเจ้าโทสะ นิสัยพาลและมิจฉาทิฏฐิเป็นศัตรู และทำสงครามกับเทวดาชั้นดาวดึงส์มาตลอด ปัจจุบันมีหัวหน้าชื่อ ท้าวเวปจิตติอสุรา, อสุรินทราหู, ปหาราทจอมอสูร

อสุรินทราหูหรือราหู แต่เดิมมีนิสัยดุร้าย พาลเอากับพระอาทิตย์เทพบุตร และพระจันทร์เทพบุตรเนือง ๆ ครั้งหนึ่งคิดอยากจะไปเฝ้าพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ด้วยรูปร่างกายของตนใหญ่โตเหยียบมหาสมุทรจมลงเพียงครึ่งเข่าเท่านั้น พลางคิดว่าจะก้มมองดูพระพุทธเจ้าได้อย่างไรหนอ ทันใดนั้นเอง ด้วยพุทธฤทธิ์ พระพุทธองค์ทรงเนรมิตพระวรกายให้ใหญ่โตจนอสุรินทราหูสามารถก้มลงกราบพระบาทได้

ต่อมาอสุรินทราหูอธิษฐานขอพุทธภูมิ ปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าซึ่งมีปรากฏในอนาคตวงศ์จะมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่งในสิบพระองค์อนาคตวงศ์ลำดับที่ ๕ ต่อจากพระเมตไตรย์, พระราม, พระปเสนทิโกศล และพญาวสวัสตีมารโพธิสัตว์

ชาวอสูรเทพเหล่านี้ มักเที่ยวอภิรมย์อยู่ในมหาสมุทร ดูแลรักษาแก้วมณีนพรัตน์ในมหาสมุทรนั้น ดังมีความปรากฏอยู่ใน *"ปหาราทสูตร"* สูตรว่าด้วยปหาราทจอมอสูรกล่าวตอบพระบรมศาสดาถึงธรรมอันน่าอัศจรรย์แปดประการของมหาสมุทร *(หาอ่านรายละเอียดได้ในหนังสือ มนุษย์เล่ม ๘ หน้า ๑๙๘)*

อสูรอีกพวก คือ พวกอสูร-อสุรกาย หมายถึง สัตว์ที่เกิดในอบายภูมิพวกหนึ่ง เป็นพวกสะดุ้งกลัว หวาดหวั่น ไร้ความรื่นเริง

ผู้ที่ตายด้วยโลภเหตุ จะมีทุคติไปเกิดในแดนเปรตวิสัย เป็นเปรตและอสุรกาย หิวโหยอดอยาก หากินของเน่าของเสีย และซากศพเป็นอาหาร

เรื่องของนาค (งู)

มีผู้คนให้ความสนใจกันมากแม้พระโพธิสัตว์สิทธัตถะก่อนตรัสรู้ยังเคยหลงใหลสมบัติของนาคหลายครั้ง ได้เคยเสวยพระชาติเป็นพญา

นาคราช เพราะหลงใหลสมบัติในนาคพิภพ ชื่อจัมไปยกนาคราช มีถ้ำอยู่ระหว่างมคธกับอังคะ ถูกมาณพเรียนมนต์อาลัมพายน์จับไป และอีกพระชาติหนึ่งเกิดเป็นโอรสแห่งมคธราช ชื่อ ทุยโยธนะกุมาร หลงสมบัตินาคไปเกิดเป็นสังขปาลนาคราช อีกพระชาติหนึ่งก็เป็นพญานาคชื่อว่า “ภูริทัตถ์” ในชาติหนึ่งในพระเจ้าสิบชาติ แล้วก็เกิดเบื่อหน่ายในสมบัติ นาคพิภพจึงได้บำเพ็ญศีลบารมี อธิษฐานขอกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ไม่ยอมทำร้ายมนุษย์ที่จับเอาไปออกแสดงงานเก็บเงินค่าชม

นาค มีความหมายเป็น ๒ นัย คือ หมายถึงตระกูลงูใหญ่พวกหนึ่ง และหมายถึงผู้ประเสริฐอีกพวกหนึ่ง

นาคตระกูลงูใหญ่ มีกล่าวถึงอยู่ในพระไตรปิฎก เรื่อง ๓๑ ภูมิ ในเทวภูมิ ๖ ชั้น ๆ แรกอยู่ต่ำใกล้ภูมิมนุษย์มากที่สุด ได้แก่ชั้นจาตุมหาราช มีท้าวมหาราชสี่องค์ดูแลรักษาโลก จึงมีชื่อเรียกว่าท้าวจตุโลกบาล คือ เทวดาผู้รักษาโลกสี่องค์

ท้าวธตรัฐ อยู่ทิศตะวันออก ดูแลรักษามนุษย์และคนธรรพ์

ท้าววิรูปักข์ อยู่ทิศใต้ ดูแลรักษานาคตระกูลงูใหญ่สี่ตระกูล

ท้าววิรุฬหก อยู่ทิศตะวันตก ดูแลรักษาเทวดายักษ์รากษส หรือกุมภัณฑ์

ท้าวกุเวรหรือเวสสุวัณณ อยู่ทิศเหนือ ดูแลรักษาเทวดายักษ์ทั้งหลาย

นาคตระกูลงูใหญ่ ๔ ตระกูล ได้แก่

๑. วิรูปักขะ

๒. เอกรปถะ

๓. ฉัพพยาปุตตะ

๔. กัณหาโคตมกะ

คราวหนึ่ง ภิกษุไปอยู่ป่าถูกงูกัดตาย พระพุทธเจ้าจึงให้ภิกษุผู้อยู่ป่าแผ่เมตตาให้พญางูใหญ่ ทั้ง ๔ ตระกูล มีบทสวดชื่อ *"ขันธะปะริตตะคาถา"*

ขันธะปะริตตะคาถา

วิรูปักเขหิ เม เมตตัง เมตตัง เอราปะเถหิ เม
ฉัพ์ยาปุตเตหิ เม เมตตัง เมตตัง กัณหาโคตะมะเกหิ จะ
อะปาทะเกหิ เม เมตตัง เมตตัง ทิปาทะเกหิ เม
จะตุปปะเทหิ เม เมตตัง เมตตัง พะหุปปะเทหิ เม
มา มัง อะปะทะโก หิงสิ มา มัง หิงสิ ทิปาทะโก
มา มัง จะตุปปะโท หิงสิ มา มัง หิงสิ พะหุปปะโท
สัพเพ สัตตา สัพเพ ปาณา สัพเพ ภูตา จะ เกวะลา
สัพเพ ภัท์รานิ ปัสสันตุ มา กิญจิ ปาปะมาคะมา
อัปปะมาโณ พุทโธ อัปปะมาโณ ธัมโม อัปปะมาโณ สังโฆ
ปะมาณะวันตานิ สิริงสะปานิ อะหิ วิจฉิกา สะตะปะที อุณณานาภี
สะระพู มูสิกา กะตา เม รักขา กะตา เม ปะริตตา ปะฏิกกะมันตุ
ภูตานิ โสหัง นะโม ภะคะวะโต นะโม สัตตันนัง สัมมาสัมพุทธานังฯ

มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับตระกูลงูว่า เป็นสัตว์ที่ชอบนอนมากและนอนนาน ๆ เป็นต้น

เมื่อครั้งที่พระโพธิสัตว์สิทธัตถะเสี่ยงถาดทองลอยทวนน้ำอธิษฐานขอตรัสรู้ ถาดได้ลอยทวนกระแสน้ำขึ้นไปแล้วจมลง ปรากฏว่าจมลงไปใต้บาดาลไปซ้อนกับถาดเดิมสามลูก ของพระพุทธเจ้าองค์ก่อน เป็นถาดที่ ๔ เสียงดังกังวาล ปลุกพญานาคชื่อ กาฬนาคราช ให้ตื่นพลางบ่นขึ้นว่า นี่จะมีพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้อีกแล้วหรือนี่ เพิ่งจะนอนหลับไปเมื่อตะกี้นี้เอง!

เมื่อตะกี้นี้ของพญานาค คือ ระยะเวลาหนึ่งพุทธันดร หมายความว่า พญานาคนอนงีบหนึ่งเป็นเวลาหนึ่งพุทธันดร คือ ตั้งแต่พระพุทธเจ้ากัสสปะตรัสรู้ จนมาถึงพระโคดมตรัสรู้ เป็นเวลานานหลายกัป

ทำให้นึกถึงคนในสมัยนี้ที่ชอบนอน ชอบนอนมาก ๆ ในอดีตชาติเคยเกิดเป็นพญางู หรือพญานาค หรือเปล่าหนอ?

"ผู้เกียจคร้านหย่อนความเพียร ถึงจะมีชีวิตอยู่ตั้งร้อยปีสู้คนพากเพียรอยู่เพียงวันเดียวไม่ได้!"

"คนใดชอบนอน ชอบมั่วสุม ไม่เอางาน เกียจคร้าน เอาแต่โกรธ งุ่นง่าน นั่นคือ ปากทางของความเสื่อม" เป็นพระพุทธวจนะ จากปราภวสูตร เล่มที่ ๒๕ หน้า ๓๑๗

"...ต่อไปในอนาคต กษัตริย์ลิจฉวี จะกลายเป็นสุขุมาลชาติ ไม่นอนหมอนไม้ แต่ชอบนอนหมอนนุ่มด้วยนุ่นและสำลี จะนอนตื่นสาย...จะไม่ออกรบพร้อมเพรียงกัน จะปราชัยแก่ข้าศึกได้โดยง่าย..."

คนที่นอนที่นอนหมอนนุ่ม ๆ หาความเพียรไม่ได้หรอก

และจะเป็นชาวพุทธพันธุ์แท้ก็ไม่ได้อีกเหมือนกัน!

ถีนะมิทธะนิวรณ์ เป็นความเกียจคร้าน ง่วงงุน เครื่องกั้นมิให้ทำความดีทุกอย่าง พึงระวัง พระพุทธเจ้าทรงสอนให้นอนน้อย ท่านละกิเลสตัวนี้ได้หรือยัง? เพราะขณะหลับจิตตกภวังค์ ไม่ตื่นรู้ ไม่มีกำลัง ทำให้ขาดการฝึกจิต ขาดปัญญา ไม่ได้บำเพ็ญความดี

❍ *สัตว์มนุษย์เหมือนกันนั้นมีสี่ **กินนอนหนีผองภัย**ไม่ประสงค์*
***อีกสืบพันธุ์**สืบตระกูลประยูรพงศ์ สี่อย่างคงเหมือนกันไม่ผันแปร*
มีสิ่งหนึ่งซึ่งทำความผิดแผก ให้คนแตกต่างจากสัตว์อย่างชัดแน่
*คือ**ศีลธรรม**นำมนุษย์สุดดีแท้ แต่จะแย่แค่สัตว์ถ้าขาดธรรมฯ*

สัตว์ดิรัจฉานมีสัญญา ๓ ได้แก่ กามสัญญา ๑ (สืบพันธุ์) โคจรสัญญา ๑ (กิน-นอน) และมรณสัญญา ๑ (กลัวภัย)

แต่มนุษย์ดีกว่าสัตว์ดิรัจฉานตรงที่มี**สัญญาตัวที่ ๔ เรียกว่า ธรรมสัญญา** รู้ผิด-ชอบ ชั่ว-ดี รู้จักบุญ-บาป รู้แยกแยะอะไรเป็นสาระ-มิใช่สาระ มนุษย์จึงเป็นสัตว์ประเสริฐ

พระโพธิสัตว์ที่กำเนิดในสัตว์ดิรัจฉานก็มีธรรมสัญญาเหมือนมนุษย์ รูปกายจะไม่เล็กไปกว่านกกระจาบและไม่ใหญ่โตไปกว่าช้าง

พระชาติในอดีตของพระโพธิสัตว์เกิดมาแล้วนับไม่ถ้วน เช่น เคยเกิดเป็นลิง นก กระต่าย ปลา ช้าง เต่า พญาโคธา (เหี้ย) นาค ฯลฯ แต่ท่านมีธรรมสัญญา

ตัวเราก็เคยเกิดเป็นดิรัจฉานมาแล้วนับไม่ถ้วนเหมือนกัน แต่ไม่มีธรรมสัญญาเหมือนพระโพธิสัตว์ จึงขอให้สลดสังเวชใจไว้เถิด และไม่แน่ว่าอาจจะได้ไปเกิดเป็นสัตว์เหล่านั้นอีกก็ได้ถ้ายังประมาทอยู่

เรื่องของการอยู่ป่าหรือเข้าป่านี่ ครูบาอาจารย์ ท่านสอนว่า ให้พึงแผ่เมตตาให้เทวดารักษาป่าเขา แหล่งน้ำ และรุกขเทวดา โดยสวดบท *"กรณียเมตตสูตร"* มีพิมพ์ลงไว้อยู่ในเล่ม ๗ หน้า ๑๔๓ พร้อมคำแปล (บางท่านกล่าวว่าให้ใช้บทกรณียเมตตสูตรแผ่เมตตาไล่ผีเข้าได้ผลดีนักแลฯ แต่คาถาของสมเด็จพระพุฒาจารย์(โต) พรหมรังสี ท่านให้ท่องว่า *"เมตตา คุณัง อะระหัง เมตตา"* ท่านเคยใช้กับแม่นาค พระโขนง จึงให้ใช้แผ่เมตตาทุกตัวสัตว์ ทุกภพภูมิ หลวงปู่ขาว อนาลโย ท่านให้คาถากันเสือว่า *"อิติปิโส ภควา พระพุทธเจ้าสั่งมา ภควาอิติฯ"* ส่วนคาถาของหลวงปู่เกษม อาจิณฺณสีโล ท่านให้พูดในใจว่า *"ขออำนาจพุทธ-ธรรม-สงฆ์ ขอบุญข้า จงถึงแก่เทวดา มาร พรหม ยม ยักษ์*

เปรต นาค ครุฑ คนธรรพ กุมภัณฑ์ ภูต ผี ปีศาจ ฯลฯ...” นำมาลงไว้เลือกใช้ตามจริตนิสัย)

มนต์ที่ดีที่สุดและครอบทั้งโลกและจักรวาล ไม่มีบทใดล้ำเลิศเหนือบท *“ธชัคคสูตร”* ที่ให้กล่าวสรรเสริญบทพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ... *“เมื่อใดไปอยู่ป่า ความกลัว ความหวาดสะดุ้ง เกิดขึ้นในสมัยใด สมัยนั้นพึงระลึกถึงเราตถาคต (พระพุทธคุณ ๙) พึงระลึกถึงพระธรรม (พระธรรมคุณ ๖) พึงระลึกถึงพระสงฆ์ (พระสังฆคุณ ๙)”* มีในหนังสือบทสวดมนต์ทั่วไป (ได้พิมพ์คำสวดพร้อมคำแปลไว้แล้วในบทที่ ๓ และ*หาอ่านรายละเอียดบทธชัคคสูตรแปลในหนังสือเล่ม ๗ หน้า ๑๓๘ เล่ม ๕ หน้า ๓)*

“มรรคา” สะอาด...สงบ...สว่าง

๖. ทำไมคนเราเกิดมาจึงต่างกัน?

พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก จูฬกัมมวิภังคสูตรพระไตรปิฎก เล่ม ๑๔ หน้า ๔๗๕

คนเราเกิดมา ก็มาจากภพภูมิที่ต่างกันใน ๓๑ ภูมิ เมื่อมาจากภูมิต่างกัน เกิดมาจึงแตกต่างกัน เหตุที่แตกต่างกันก็เป็นเพราะวิบากผลแห่งกรรมที่เป็นผลดี-ผลร้าย รวม ๗ ประการ คือ

๑. คนมี**อายุน้อย** เพราะฆ่าสัตว์
คนมี**อายุยืน** เพราะไม่ฆ่าสัตว์

๒. คนมี**รูปร่างผิวพรรณทราม** เพราะขี้โกรธ
คนมี**รูปร่างผิวพรรณงาม** เพราะไม่ขี้โกรธ

๓. คนมี**โรคมาก** เพราะเบียดเบียนสัตว์
คนมี**โรคน้อย** เพราะไม่เบียดเบียนสัตว์

๔. คนมี**โภคทรัพย์น้อย** เพราะไม่ให้ทาน
คนมี**โภคทรัพย์มาก** เพราะให้ทาน

๕. คนมี**ปัญญาทราม** เพราะไม่เข้าหา ไม่ไต่ถามสนทนาธรรม
คนมี**ปัญญาดี** เพราะเข้าหา ไต่ถามสนทนาธรรม

๖. คนเกิดใน**ตระกูลต่ำ** เพราะกระด้าง ไม่อ่อนน้อม ถือตัว
คนเกิดใน**ตระกูลสูง** เพราะ ไม่กระด้าง อ่อนน้อม ไม่ถือตัว

๗. คนมี**ยศน้อย** เพราะมักริษยา ไม่มีมุทิตาจิต พลอยยินดีเมื่อเขาได้ดี
คนมี**ยศสูง** เพราะไม่ริษยา มีมุทิตาจิต พลอยยินดีเมื่อเขาได้ดี

เหตุที่เกิดมาต่างกัน ก็เพราะมาจากภพภูมิที่ต่างกัน เหตุที่มาจากภพภูมิต่างกันก็เพราะกรรม สุดแต่แรงกรรมจะเหวี่ยงไป

อัครมเหสี พระเจ้าอัสสกะแห่งนครปาฏลี แคว้นกาสีชื่อ "อุปรี" พระนางมีพระสิริโฉมงดงามเป็นที่รักของพระสวามี พระนางไม่สนใจในทานและปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเย่อหยิ่ง กระด้าง ด้วยวิบากกรรมตายไปเกิดเป็นด้วงในกองมูลสัตว์ในอุทยานนครปาฏลีนั่นเอง *(มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ เล่ม ๑๔ หน้า ๒๗๐)*

"สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรมฯ กัมมุนา วัตตตี โลโก" พระพุทธวจนะ

ถ้าท่านอยากทราบว่า ตนได้เคยทำอะไรไว้ในชาติที่แล้ว จงดูผลที่ได้รับชาตินี้

ถ้าท่านอยากทราบว่า ชาติหน้าจะเป็นอย่างไร จงดูการกระทำของตนชาตินี้

ถ้าท่านอยากมี อายุ รูป โรค โภคทรัพย์ ปัญญา ตระกูล ยศ ดี ท่านไม่ควรฆ่าเบียดเบียนชีวิตร่างกาย, มีเมตตาช่วยเหลือ, ให้ทานเอื้อเฟื้อแบ่งปัน, สนทนาธรรม, อ่อนน้อม, มีจิตมุทิตาพลอยยินดีกับทุกคนที่ได้ดี (รวมถึงการไม่ซ้ำเติมผู้กระทำผิดแม้การคิดกล่าวพูดร้ายด้วย)

"แม้ฉันจะดำ แต่ก็สวย มันช่วยไม่ได้" แอบได้ยินสาววัยรุ่นเปรย

อยากจะบอกหนูคนนั้นว่า *"มันช่วยได้นะหนู ศีลน่ะทำให้สวย ถ้ามีศีลด้วยและไม่ขี้โกรธด้วย หนูจะทั้งสวย สวยทั้งรูปร่างหน้าตาและผิวพรรณเชียว แต่ถ้ายังมักโกรธอยู่ ผิวพรรณก็ยังคงทราม(ดำ) อยู่นั่นแหละ!*

ท่านสามารถเลือกเกิดได้นะ ท่านมีสิทธิที่ธรรมชาติมอบให้แล้วมิใช่หรือ?

๗. รู้เขา-รู้เราสักนิด รบร้อยครั้ง ชนะร้อยครั้ง

"รู้เขา-รู้เรา รบร้อยครั้งชนะร้อยครั้ง" นักปราชญ์จีนผู้ยิ่งใหญ่ชื่อ *"ซุนหวู่"* กล่าว

ซุนหวู่ ข้อมูลในเลียดก๊ก ซุนหวู่ รับราชการเป็นแม่ทัพแห่งแคว้นอู๋ ของพระเจ้าอู๋อ๋อง เหอหลี ได้เสนอแผนพิชัยสงคราม ๑๓ บรรพ *(มีประมาณสถานการณ์, การทำศึก, ยุทธศาสตร์การรบรุก, ท่าที, กำลังพล, ความอ่อนแอ-เข้มแข็ง, การดำเนินกลยุทธ์สิ่งผันแปร, การเดินทัพ, ภูมิประเทศ, พื้นที่ต่างกัน, การโจมตีด้วยไฟ, และการใช้สายลับ)*

ซุนหวู่ ยังมีแผนการรบด้วยการนำกองทัพสู่ชัยชนะ ๕ ประการ ได้แก่ รู้ว่าเมื่อใดควรรบ-ไม่ควรรบ, รู้ออมกำลัง, นายและพลทหารเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน, วางแผนและเตรียมการดี, มีขุนพลที่สามารถและไม่ถูกแทรกแซงจากผู้ปกครอง

วางกฎข้อห้ามเด็ดขาด ๓ ข้อ คือ สั่งรุกขณะไม่ควรรุก-และสั่งถอยขณะเป็นต่อ, สั่งการตามอำเภอใจขาดเหตุผล, บัญชาการทัพด้วยความไม่เข้าใจหลักการผสมผสานกำลัง

หลักการของนักปราชญ์จีนผู้ยิ่งใหญ่ข้างต้นสามารถนำมาประยุกต์ปรับใช้ทำยุทธต่อกรกับข้าศึกกิเลสสู่ชัยชนะได้

รู้เขา หมายถึง รู้สิ่งภายนอกตัว คนอื่น วัตถุสิ่งของ สิ่งที่ก่อให้เกิดสิ่งเร้าอารมณ์ เช่น รูปสวย ๆ เสียงเพราะ ๆ กลิ่นหอม ๆ รสอร่อย สิ่งถูกต้องสัมผัสอ่อนนุ่มน่าพอใจ ความคิดเรื่องราวสนุกสนานเพ้อฝันเพลิดเพลินอารมณ์ ที่เรียกว่า กิเลสอันเปรียบได้กับข้าศึก

หมายถึง ให้รู้อารมณ์ความอยากความต้องการ ความไม่อยากไม่ต้องการ ความหลงใหลเพลิดเพลินหรือความลืมตัว เผลอตัว คำ

ว่าเขาในที่นี้หมายถึง กิเลสทั้งหมด รู้เขาคือ รู้โลก โลกียะ

รู้เขา ให้รู้รากเหง้าของอกุศล มีหัวหน้าใหญ่อยู่ ๓ ตัว ได้แก่ โลภ โกรธ หลง ไม่ได้อยู่ไกลขอบฟ้าป่าหิมพานต์หรอก อยู่ในตัวเรานี่แหละ เจ้าจิต + เจตสิกฝ่ายชั่วไง!

๐ สนิมเหล็กเกิดแต่เนื้อ ในตน
กินกัดเนื้อเหล็กจน กร่อนขร้ำ (คร่ำ)
บาปเกิดแต่ตนคน เป็นบาป
บาปย่อมทำโทษซ้ำ ใส่ผู้บาปเอง

(โคลงโลกนิติ)

อกุศล ๓ ตัวใหญ่ มีลูกน้องอีก ๑๑ ตัว รวมเป็น ๑๔ ตัว เรียกว่า *"เจตสิกฝ่ายบาป"* ได้แก่

โลภะ มีทิฏฐิ (ความเห็นผิด) มานะ (ความถือตัว)

โทสะ มีอิสสา (อิจฉา-ริษยา) มัจฉริยะ (ตระหนี่) กุกกุจจะ (ความเร่าร้อนใจ) ถีนะ (ความหดหู่ท้อถอย) มิทธะ (ความง่วงเหงาหาวนอน) วิจิกิจฉา (ความลังเลสงสัย)

โมหะ มี อหิริกะ (ความไม่ละอายบาป) อโนตตัปปะ (ความไม่เกรงกลัวต่อบาป) อุทธัจจะ (ความฟุ้งซ่าน)

รู้เขาแล้ว เราจะทำอย่างไร จะต่อสู้กับข้าศึกที่เป็นกิเลสอย่างไร ถ้าไม่รู้จักวิธีต่อสู้ เราก็แพ้

ดังนั้น การเอาชนะข้าศึกกิเลสจึงต้อง "รู้เรา" คือ รู้จักตัวเอง

รู้เรา หมายถึง รู้ตัวของตัวเอง รู้ขันธโลก (กายกับใจ) รู้จิต + เจตสิกฝ่ายดี เช่น สัทธา หิริ โอตตัปปะ สติ ปัญญา อโลภะ อโทสะ อโมหะ ฯลฯ

คนจริต ๖

ปุถุชนคนที่หนาด้วยกิเลส มีจริต (นิสัย) ๖ จริต คือ

๑. **ราคจริต** มีนิสัยรักสวยรักงาม เจ้าระเบียบ

๒. **โทสจริต** มีความโกรธเป็นเจ้าเรือน หงุดหงิดง่าย เป็นคนเจ้าอารมณ์มักมองโลกแง่ร้าย และไม่มองเห็นความดีของผู้อื่น

๓. **โมหจริต** มีความลุ่มหลงเมามัวอยู่แต่ในสิ่งอกุศลและอบายมุข

๔. **วิตกจริต** มีความวิตกกังวลใจเป็นเจ้าเรือน

๕. **สัทธาจริต** มีความเชื่อความศรัทธา เชื่อถือมงคลตื่นข่าวเป็นเจ้าเรือน

๖. **พุทธิจริตหรือปัญญาจริต** มีความคิดของตนเป็นใหญ่ เจ้าความคิด ไม่เชื่อเรื่องราวง่าย ๆ เจ้าเหตุผล

วิธีแก้คนจริต ๖

๑. **ราคจริต** ให้เจริญอสุภะหรืออสุภกรรมฐาน กิเลสมันกลัว

๒. **โทสจริต** ให้เจริญเมตตา (อัปมัญญา) หรือ วรรณกสิณ (แดง, ขาว,เหลือง, เขียว)

๓. **โมหจริต** ให้เจริญกสิณ-ภูตกสิณ ดิน น้ำ ไฟ ลม

๔. **วิตกจริต** ให้เจริญอานาปานสติ

๕. **สัทธาจริต** ให้เจริญอนุสติ

๖. **พุทธิจริต** ให้เจริญธาตุ แยกธาตุกายคตาสติ (จตุธาตุววัตถาน อาหาเรปฏิกูลสัญญา)

อนุสติ ๑๐ ได้แก่ พุทธานุสติ ธัมมานุสติ สังฆานุสติ ศีลานุสติ จาคานุสติ เทวตานุสติ กายคตาสติ อานาปานสติ มรณานุสติ และอุปสมานุสติ (มีสติตามรู้สภาวะของนิพพาน)

สำหรับคนทั่วไปที่มีจริตไม่แน่นอนเป็นสาธารณจริต ควรเจริญอรูปกรรมฐาน ภูตกสิณ อาโปกสิณ อากาสกสิณ เป็นต้น

คนทุกจริตควรน้อมไปในความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง น้อมละกาม น้อมไปในความสงบสงัด น้อมไปในทางจาคะละออกสละออก)

ทุกข์เกิดเพราะจิตคิด

๐ *มีอะไรเป็นอะไรตามใจเถิด อย่าให้เกิดความทุกข์เป็นใช้ได้*
มีไม่เป็นจะมารุมสุมที่ใจ เหมือนแบกของหนักไว้เมื่อยไหล่คอ
มีเช่นนี้ยิ่งมีทวีทุกข์ จะพบสุขทางใจที่ไหนหนอ
ถ้ามีเป็นเห็นจะไม่เมื่อยไหล่คอ ***ไม่ยึดมั่น****มันก็...เบาสบาย ฯ*

จิตคิดแล้วก็ยึด เมื่อไม่ได้มันก็ทุกข์

ทุกข์เพราะกิเลสมันใช้ ใช้จนหัวปักหัวปำ!

มีความรู้เรียนจบปริญญาเอก ปริญญาโท รู้แต่จะพัฒนาให้ยุ่งมากยิ่งขึ้น

แต่ไม่รู้จักชีวิตสงบเย็น!

อกุศลกิเลส ๓ ตัวใหญ่ หรือ อกุศล อุปกิเลสทั้ง ๑๖ ตัว ย่อยนี้ก่อให้เกิดเครื่องกั้นการทำความดี (นิวรณ์) ๕ ตัว และสร้างเครื่องร้อยรัด ผูกสัตว์ไว้ในวัฏฏะ (สังโยชน์) ๑๐ ตัว ดังนี้

เครื่องกั้นความดี

เครื่องกั้นการทำความดี (นิวรณ์) ๕ ได้แก่

๑. กามฉันทะ ความพอใจในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่ดี ๆ *-แก้ด้วยสมาธิเอกัคคตา (เอกัคคตาเจตสิก)*

๒. พยาบาท ความผูกพยาบาทอาฆาตจองเวร *-แก้ด้วยปีติ (เมตตา) ในองค์ฌาน (ปีติเจตสิก)*

๓. ถีนมิทธะ ความหดหู่ท้อถอยเกียจคร้าน *-แก้ด้วยวิตก ยกจิตขึ้นพิจาร (วิตกเจตสิก)*

๔. อุทธัจจกุกกุจจะ ความคิดฟุ้งซ่านรำคาญใจ *-แก้ด้วยสุข ในองค์ฌาน (สุขเวทนาเจตสิก)*

๕. วิจิกิจฉา ความลังเลสงสัยขาดวิจาร *-แก้ด้วยวิจารในองค์ฌาน (วิจารเจตสิก)*

อุปกิเลส สนิมในใจ ๑๖ อย่าง

อุปกิเลส คือ เครื่องเศร้าหมอง หรือสิ่งที่ทำให้จิตขุ่นดุจสนิมในเนื้อเหล็ก มี ๑๖ อย่าง ได้แก่

๑. โลภกล้า	๙. มารยา
๒. พยาบาทปองร้าย	๑๐. สาไถยโอ้อวด
๓. โกรธ	๑๑. หัวดื้อกระด้าง
๔. ผูกโกรธ	๑๒. แข่งดี
๕. ลบหลู่คุณ	๑๓. มานะ
๖. ตีเสมอ	๑๔. ดูหมิ่น
๗. ริษยา	๑๕. มัวเมา
๘. ตระหนี่	๑๖. ประมาทเลินเล่อ

เครื่องร้อยรัดผูกมัดสัตว์

เครื่องร้อยรัดผูกมัดสัตว์ไว้ในวัฏฏะ (สังโยชน์) ๑๐ ได้แก่

๑. **สักกายทิฏฐิ**	ความเห็นผิดว่ามีตัวมีตน
๒. **วิจิกิจฉา**	ความลังเลสงสัย
๓. **สีลัพพตปรามาส**	ความยึดถือศีลวัตรปฏิบัติผิด เชื่อถือมงคลตื่นข่าว
๔. **กามราคะ**	ความอยากได้ ความพอใจในกามคุณอารมณ์
๕. **ปฏิฆะ**	ความขัดเคืองใจ หงุดหงิด ไม่พอใจ
๖. **รูปราคะ**	ความเห็นผิดในการยึดถือรูป
๗. **อรูปราคะ**	ความเห็นผิดในการยึดถือความไม่มีรูป
๘. **อุทธัจจะ**	ความฟุ้งซ่าน
๙. **มานะ**	ความถือตัวถือตน
๑๐. **อวิชชา**	ความไม่รู้ทุกข์ ความหลง ความวิปลาส

อกุศลกิเลสทั้งหลายเป็นของเผ็ดร้อนดุจอสรพิษ แต่มีความเพลิดเพลินเป็นเครื่องผูกไว้ สัตว์โลกเปรียบเหมือนคนตาบอดถูกกิเลสเป็นข่ายดักไว้ ความโศกเศร้าย่อมมาจากกิเลส ผู้ใดปรารถนากิเลสชื่อว่าปรารถนาทุกข์ ผู้ใดปรารถนาทุกข์ผู้นั้นชื่อว่าปรารถนากิเลส

เครื่องร้อยรัดในโลก แม้โซ่ตรวนก็เล็กน้อยเพราะจองจำได้แต่เพียงร่างกาย **แต่สังโยชน์นี้ผูกสัตว์โลกไว้เหนียวแน่นที่สุด**

๐ มีบุตรบ่วงหนึ่งเกี้ยว พันคอ
ทรัพย์ผูกบาทาคลอ หน่วงไว้
สามีภรรยาเยี่ยงบ่วงปอ รึงรัด มือนา
สามบ่วงใครพ้นได้ จึ่งพ้นสงสาร

(โคลงโลกนิติ)

การละเครื่องร้อยรัด ๓ ตัวแรกได้ (ข้อ ๑ สักกายทิฏฐิ, ๒ วิจิกิจฉา และ ๓ สีลัพพตปรามาส) ถือว่ามีชัยชนะข้าศึกด่านแรก ประสบความสำเร็จในการกำจัดข้าศึกได้ขั้นต้น เป็นอริยบุคคลชั้นต้น เป็นโสดาบันบุคคล ถ้าสามารถทำได้ถึงขั้นนี้นับว่าเข้าสู่กระแสพระนิพพานเป็นสุคโตไม่มีย้อนกลับ จะเกิดอีกไม่เกินเจ็ดชาติก็นิพพาน และไม่สามารถไปเกิดในอบายภูมิได้อีกเลย

ท่านทำได้ไหมล่ะ กิเลส ๓ ตัวเท่านั้นเอง!

แต่ก็ไม่ง่ายนะ เพราะมันแตกลูกแตกหลานออกไปอีกมากมาย จะทำอย่างไร กับสิ่งร้อยรัดมัดสัตว์เหล่านี้

สาเหตุที่ให้ "รู้เขา-รู้เรา" นี้ ก็เพื่อละเพื่อคลายสิ่งร้อยรัดนั่นเอง ต้องไม่มีเครื่องร้อยรัดเหล่านี้ ต้องไม่มี "เขา" ต้องไม่มี "เรา" เพราะเรา-เขาเป็นสมมุติเรียกว่า สมมุติสัจจะ แต่ความจริงมีแต่ปรมัตถสัจจะ

แม้ "เรา" ก็ยังไม่มี จะมี "เขา" ได้อย่างไร!

ถ้ามี "เขา" ก็ทุกข์ร่ำไป แม้มี "เรา" ก็ทุกข์อีกเหมือนกัน

เพราะมี "เรา" (ตัวกู-ของกู) จึงมี "เขา"

หมด "เรา" (ตัวกู-ของกู) หมด "เขา" หมดทุกข์!

หมด "ตัวกู-ของกู" ทำอย่างไร?

นี่แหละ ที่พระพุทธองค์ตรัสว่า "ไม่ใช่สัตว์บุคคล ตัวตนเรา-เขา!

ทำอย่างไร จึงจะเห็นว่าไม่ใช่...เรา-เขา!

ขอให้อ่านต่อไป

๘. ละเครื่องร้อยรัดผูกมัดสัตว์อย่างไร?

การละเครื่องร้อยรัดผูกสัตว์ไว้กับโลกนี้เป็นเรื่องใหญ่ ถ้าไม่เคยสั่งสมอบรมอินทรีย์มาแต่อดีตจะไม่คิดเรื่องที่จะละ มีแต่จะแสวงหาเข้ามาให้มาก ๆ แล้วตระหนี่หวงแหน อารักขา

แต่ถ้าหากเคยสั่งสมอบรมมาแต่อดีตชาติก่อน ๆ ก็จะต้องมีเหตุมีปัจจัยให้ได้มาพบมาเห็น มาศึกษาหาอ่านแล้วขวนขวายใฝ่ใจที่จะปฏิบัติได้โดยง่าย ดูแต่ค้างคาวห้าร้อยในถ้ำเพียงแต่ได้ยินเสียงขณะสวดอภิธรรมในชาตินั้น ต่อมาอีกแสนกัปยังได้ไปเกิดเป็นลูกศิษย์พระสารีบุตร ได้ฟังพระอภิธรรม บรรลุอรหัตกันทั้งห้าร้อยเลยทีเดียว แต่มันก็ไม่ง่ายนะ ต้องเกิด-ตาย ๆ แล้วนับแสนชาติเทียวนะ

ส่วนใหญ่สัตว์โลกละเครื่องร้อยรัดผูกมัดไว้กับโลกแสนยาก เพราะยังมีความคิดเห็นเป็นไปในทางที่ผิดเพี้ยนไป ๔ ประการ ที่เรียกว่า วิปลาส ได้แก่

๑. เห็นว่าทุกสิ่งในโลกนี้สวยงาม (สุภวิปลาส)

๒. เห็นว่าทุกสิ่งในโลกนี้สุข (สุขวิปลาส)

๓. เห็นว่าทุกสิ่งในโลกนี้เที่ยง (นิจจวิปลาส)

๔. เห็นว่าทุกสิ่งในโลกนี้มีตัวตน (อัตตวิปลาส)

คนเราเกิดมาใช้เวลาทั้งชีวิตแสวงหาชื่อเสียง ลาภยศ และโภคสมบัติ แต่แล้วก็ไม่เคยมีใครผู้ใดผู้หนึ่งที่จะหอบหิ้วเอาอะไรไปได้

๐ มีเงินทองกองล้นพ้นภูเขา จะซื้อเอาชีวิตไว้ก็ไร้ผล
อันความตายหมายทั่วทุกตัวคน ติดสินบนเท่าไรชีพไม่คืน

สี่คนหาม สามคนแห่ หนึ่งคนนั่งแคร่ สองคนพาไป ได้แก่ ธาตุทั้งสี่หามร่างกายเอาไว้ แห่ด้วยกิเลส ๓ ตัว คือ โลภะ โทสะ โมหะ หรือแห่ด้วยกฎของไตรลักษณ์ ได้แก่ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

คนที่นั่งแคร่ คือ นายจิตหรือวิญญาณไปเกิดใหม่ทุกชาติ ๆ สองคนที่พาไป ได้แก่ นายบุญ กับ นายบาป

เมื่อความตายมาถึง อันสมบัติสักนิดก็ไม่ติดตัวไป คงได้แต่บุญกับบาป

พระพุทธองค์ให้มองโลกเป็นไปในทางตรงกันข้ามวิปลาส

๑. เห็นว่าโลกนี้ไม่สวยไม่งาม แม้ร่างกายก็ไม่สวยไม่งาม (อสุภะ)

๒. เห็นว่าโลกนี้เป็นทุกข์ ทนอยู่ไม่ได้ (ทุกขัง)

๓. เห็นว่าโลกนี้ไม่เที่ยง (อนิจจัง)

๔. เห็นว่าโลกนี้ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน บังคับบัญชาไม่ได้ (อนัตตา)

ถ้าจะละเครื่องร้อยรัดผูกมัดสัตว์ได้ต้องมองเห็นอย่างที่พระพุทธเจ้าทรงเห็น *"อสุภ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา"*

สังโยคะ ได้แก่ **เครื่องผูกมัด** มี ๔ อย่าง

๑. **กาม** คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส อันน่าใคร่น่าพอใจและความพอใจในเพศตรงข้าม

๒. **ภพ** คือ ความมี-ความเป็น ความเกิดอีก

๓. **ทิฏฐิ** คือ มิจฉาทิฏฐิ ความเห็นผิด

๔. **อวิชชา** คือ ความไม่รู้ รูป-นาม อายตนะ

วิสังโยคะ ได้แก่ **เครื่องคลายมัด** มี ๔ อย่าง

๑. เนกขัมมะ คือ การปลีกตัว-ปลีกใจออกจากกาม ความวิราคะ คลายกำหนัด อิสระ ไม่ติดพัน ไม่ยินดีและพึงใจในเพศตรงข้าม

๒. วิภพ คือ ความไม่มี-ไม่เป็น, ไม่อยาก

๓. สัมมาทิฏฐิ คือ ความเห็นถูก ชอบสงบสงัด จิตมั่น เพียรและมีความเป็นผู้เลี้ยงง่ายอยู่ง่าย ความมีเหตุผล

๔. วิชชา คือ ความรู้ความจริง รู้รูป-นาม รู้อายตนะ ไม่ส่งออกนอกอายตนะ ไม่คลุกคลี

ขอกล่าวถึง *"เนกขัมมะ"* การปลีกตัว-ปลีกใจออกจากกาม หรือออกบวชนี้มีได้ ๒ นัย กล่าวคือ ปลีกตัวได้แก่บวชกายกับปลีกใจคือบวชใจ

บวชกาย คือ นักบวช ออกจากเรือน ไม่มีเรือนแล้ว

บวชใจ คือ ชาวบ้านชาวเราทั้งหลายผู้ยังมีเรือนอยู่ แต่ก็สามารถทำบ้านให้เป็นวัด (วัดจิตวัดใจวัดกิเลสเรื่อยไป)ได้

ประเสริฐสูงสุด คือ เนกขัมมะ ได้แก่ บวชทั้งกายและใจ เป็นบารมี ๑ ในบารมีสิบ

<u>การอยู่เหนืออิทธิพลของอารมณ์(ทางทวาร ๖) ทั้งหลายในโลก (ประโยชน์ของตัวกู) ไม่เกี่ยวกับการออกบวชปฏิบัติเคร่งครัดในวัดในป่า</u>

แต่ก็นั่นแหละ พระพุทธองค์ทรงตรัส**ชี้ให้ไปที่โคนไม้ทั้งหลาย** (เอตานิ ภิกฺขเว รุกฺขมูลานิ) **<u>นั่นที่ว่างที่ไม่มีเรือนทั้งหลาย</u>** <u>(เอตานิ สุญฺญาคารานิ)</u> **จงเพียงเผากิเลสอย่าได้ประมาท...อย่าได้เป็นผู้ที่ต้องร้อนใจภายหลังเลย...** *(จากสัลเลขสูตร เล่ม ๑๒ หน้า ๗๒)*

"ผู้ที่อยู่ครองเรือนจะประพฤติพรหมจรรย์ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ดุจสังข์ขัดนั้นทำได้ยาก..."

"ผู้อยู่ในที่สงัด ย่อมรู้เห็นตามความเป็นจริง" พระพุทธวจนะ ปฏิสัลลีนสูตร เล่ม ๑๘ หน้า ๘๘

ก็ไม่ต้องถึงกับร้อนใจรีบไปเนกขัมมะ บวชกายหรอกนะ ถึงเวลามันเป็นไปเอง!

อนิจฺจา วต สังขารา = สังขารทั้งหลาย**ไม่เที่ยง**หนอ

อุปฺปาทวยธัมฺมิโน = มีความ**เกิดขึ้น**และ**เสื่อมไป**เป็นธรรมดา

อุปฺปัชฺชิตวา นิรุชฺฌนฺติ = เกิดขึ้นแล้ว ย่อมดับไป
เตสํ วูปสโม สุโข = การเข้าไปสงบระงับสังขารเหล่านั้น ย่อมเป็นสุข

(**การเข้าไปสงบระงับสังขาร** คือ การไม่ปรุง ไม่ยินดี-ยินร้าย, ไม่ชอบ-ไม่ชัง-เมื่อเห็น, ได้ยิน ฯลฯ เป็นต้น ไม่อยาก ไม่ทะยานอยาก ไม่แสวงหา ไม่ยึดมั่น = ไม่ทุกข์!)

ทำอย่างไรจึงจะเห็นอย่างพระพุทธเจ้าเห็น?

คนส่วนใหญ่ทำความดีแล้วหวังผลตอบแทน ชาวพุทธส่วนมากทำบุญทานการกุศลต่าง ๆ มักหวังอยากได้บุญ ทำแล้วก็อธิษฐานขอนั่นขอนี่สารพัด ทำบุญอย่างนี้ไม่ใช่แนวทางของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระพุทธองค์ทรงสอนดังนี้

การให้ทาน เพื่อหวังให้ขจัดความตระหนี่ถี่เหนียว ให้เป็นจาคะสละออก ให้ทานด้วยความเมตตาปรารถนาให้มีสุข ด้วยความกรุณาให้พ้นออกจากทุกข์ ถ้าจะอธิษฐานขอก็ควรอธิษฐานขอให้พ้นจากอาสวะกิเลส คือ ให้มีปัญญาค้นหาทางให้พ้นออกไปจากทุกข์ ให้ออกจากวัฏฏะ เป็นวิวัฏฏะ คือ พระนิพพาน

- ประโยชน์อะไรกับ**ทรัพย์** ซึ่งเอาแต่**เก็บไว้**
- ประโยชน์อะไรกับ**รี้พล** ซึ่ง**ไม่ใช้**ต่อสู้ข้าศึก
- ประโยชน์อะไรกับ**มนตรา** ซึ่งละเลย**ไม่ท่องบ่น**
- ประโยชน์อะไรกับ**ชีวิต**ที่เกิดมา ซึ่งเจ้าของ**ไม่ข่มใจ**จากกิเลส (ไม่พ้นจากทุกข์)

คนจำนวนมากจบปริญญาทางโลก รู้แต่จะพัฒนาให้ยุ่งมากยิ่งขึ้น (อุตสาหกรรม คือ อุตส่าหาเกิน) แต่ไม่รู้จักใช้ชีวิตเย็น!

การรักษาศีล เพื่อให้มีความเมตตาไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่นด้วยสำรวมกาย วาจา ถือศีลต้องถือที่ใจ (ศีลมิใช่คำอาราธนาศีล)ศีลเป็นแท่นฐานที่ตั้งของพระนิพพาน ศีลเป็นท่าหยั่งลงมหาสมุทร มหาสมุทรคือ นิพพาน

การปฏิบัติภาวนา เพื่อเจริญสติให้เกิดปัญญา รู้ว่าทุกข์ควรรู้ สมุทัยควรละ นิโรธควรทำให้แจ้ง และมรรค คือ หนทางปฏิบัติที่ควรเจริญให้มาก

สรุปลงที่ ทาน ศีล ภาวนา (ภาวนา ๒ ได้แก่ สมถะ-วิปัสสนาภาวนา) หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา หรือ อริยมรรคองค์ ๘ (มัชฌิมาปฏิปทา = ทางสายกลาง)

ท่านได้ทำตามที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนข้างต้นนี้แล้วหรือยัง!

ชาวพุทธจำนวนไม่น้อยที่ทำบุญกุศลแล้วหวังผลตอบแทน นั่นเป็นวัฏฏะกุศลที่ปรารถนาขอเกิดอีก ซึ่งผิดหลักผิดทาง เพราะพระพุทธองค์ทรงกล่าวว่า...เกิดเป็นทุกข์...!

บางคนอธิษฐานขอไปเกิดบนสวรรค์เทวโลกชั้นใดชั้นหนึ่ง พระพุทธองค์ไม่ทรงสรรเสริญเช่นเดียวกัน เพราะยังขอเกิดอยู่ มีเกิดที่ไหน...ก็มีทุกข์ที่นั่น เทวดาก็ทุกข์อย่างเทวดา

ต้องขอให้พ้นไปจากเกิด...เป็นวิวัฏฏะกุศล พ้นจากทุกข์ คือไม่ขอเกิด คือ ไปนิพพาน!

"สุทินนัง วตเม ทานัง อาสวักขยาวหัง นิพพานัง นะ ปัจจโย โหตุ ฯ (นิพพานัง โหตุฯ) ทานของข้าพเจ้า เป็นไปด้วยดีแล้ว ขอถึงความสิ้นไปแห่งอาสวะกิเลสทั้งหลาย ถึงความพ้นทุกข์ คือ พระนิพพานเทอญฯ"

อย่าทำบุญเปรียบด้วยอาบน้ำโคลน (ทำบุญปนบาป) และอย่าทำบุญเปรียบด้วยกับเอาน้ำหอมมาราดรดตัว (ด้วยปรารถนาสมบัติ) แต่จงทำบุญเปรียบด้วยการอาบน้ำบริสุทธิ์หวังความสิ้นไปแห่งอาสวะกิเลส คือ พระนิพพานเทอญ ฯ

สังฆทาน มีอานิสงส์มากกว่าให้ทานแก่พระพุทธเจ้า

สังฆทาน คือ ทานถวายเป็นกลาง ๆ แก่สงฆ์ ไม่จำเพาะเจาะจงภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง วัตถุทานได้แก่ปัจจัยสี่เท่านั้น มุ่งตรงต่อพระอริยสงฆ์สี่คู่ แปดบุคคล (โดยไม่คำนึงถึงสงฆ์ที่รับถวายทานขณะนั้นว่าจะเป็นผู้ใด)

พระนางมหาปชาบดี ทอผ้าจีวรด้วยตนเอง หวังจะถวายพระพุทธเจ้า แต่พระพุทธองค์ให้ถวายแก่สงฆ์ อย่าจำเพาะเจาะจงเฉพาะพระพุทธเจ้า ดังนี้จะมีอานิสงส์มาก เพราะสังฆทานมีอานิสงส์มากกว่าบุคคลิกทาน (ทานที่ระบุจำเพาะเจาะจงผู้รับ)

คนทำบาปทำชั่ว ไม่เห็นต้องมีใครมาขอว่าให้ไปนรก เขาก็จะต้องไปของเขาเอง ทำบุญกุศลความดีก็เหมือนกัน ไม่ต้องไปขอหรอก กฎแห่งกรรมเขาจัดสรรของเขาเอง ทำเหตุดี ผลย่อมดี

"ความเป็นผู้มีอายุยืน วรรณะผ่องใส มีความสุข มียศ และการไปสู่สวรรค์ ย่อมไม่สามารถจะถึงได้ด้วยการอ้อนวอนหรือปรารถนา แต่บุคคลย่อมถึงได้ด้วยการลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องตามเหตุนั้น ๆ"
(จากนัยอิฏฐสูตร เล่มที่ ๒๒ หน้า ๔๗)

อนึ่ง มนุษย์สมบัติ-สวรรค์สมบัติ เป็นโลกธรรม เมื่อถึงอายุ วรรณะ สุขะ พละ แล้วไม่ควรหลง เพราะมีขึ้นได้ก็เสื่อมได้ มันยังเป็นอนิจจังไม่เที่ยง มันยังทุกข์อยู่ จึงไม่ให้หลง!

สัมมาทิฏฐิ

การจะละเครื่องร้อยรัดผูกมัดสัตว์ต้องเริ่มด้วยสัมมาทิฏฐิ

สัมมาทิฏฐิ แปลว่า ความเห็นชอบ เห็นถูก (ไม่เห็นผิด) เห็นตรง (ไม่เห็นคด) เป็นปัญญา

สัมมาทิฏฐิชั้นต้น ๑๐ ประการ คือ ทสวัตถุกัมมัสสกตาปัญญา คือ ปัญญาความเชื่อในวัตถุสิบ ได้แก่ มีความเชื่อว่า

๑. บุญทานมีผล
๒. การบูชาบุคคลที่ควรบูชามีผล
๓. การบวงสรวงปฏิสันถาร เชื้อเชิญและมงคลกิริยามีผล
๔. ผลของกรรมดี-กรรมชั่วมีผล
๕. โลกนี้มี
๖. โลกหน้ามี
๗. ทำความดี-ชั่ว ต่อมารดามีผล
๘. ทำความดี-ชั่ว ต่อบิดามีผล
๙. สัตว์ที่ปรากฏกายโตทันที หรือ โอปปาติกะ เช่น เทวดา เปรต มี
๑๐. มรรคผล นิพพานมี และสอนให้ผู้อื่นรู้ตามปฏิบัติตามได้มรรคผลมี

คนที่ไม่เชื่อตามที่กล่าวนี้พระพุทธองค์ตรัสว่าเป็นมิจฉาทิฏฐิ มีโลกันตนรกเป็นที่ไปสถานเดียว ต้องเกาะเกี่ยวหิ้วโหนอยู่ที่ขอบปากจักรวาลที่มืดมิดนานแสนนาน ท่านต้องการอย่างนั้นหรือ!

มีคนสงสัยและถามว่า ไม่เคยเห็นนรก-สวรรค์ จะเชื่อได้อย่างไรว่ามีนรก-สวรรค์? จึงขอย้อนถามกลับไปว่า ท่านไม่เคยเห็นพ่อของพ่อ

หรือพ่อของปู่เลย ท่านเชื่อไหมว่าพ่อของปู่มีจริง? ท่านไม่เคยเห็นพระพุทธเจ้า แล้วท่านเชื่อไหมว่า พระพุทธเจ้ามีจริง? ถ้าท่านตอบคำถามเหล่านี้ได้ ท่านก็จะหายสงสัย

นายพลเซอร์อเล็กซานเดอร์ คันนิ่งแฮม แม่ทัพชาวอังกฤษผู้มีบทบาทและพระคุณแก่ชาวพุทธโลกอย่างใหญ่หลวง ที่ได้บูรณะและขุดค้นพบซากวัตถุโบราณสมัยพุทธกาลมากมาย รวมทั้งสังเวชนียสถาน ๔ ตำบล คือ สถานที่ประสูติ ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา และปรินิพพาน ได้ขุดค้นพบเมื่อประมาณร้อยกว่าปีที่ผ่านมานี้ประมาณ พ.ศ.๒๔๐๘-๒๔๒๒ และพ.ศ.๒๔๑๙ ได้ปลูกต้นพระศรีมหาโพธิ์ต้นปัจจุบันไว้ในจุดเดิม ขณะที่ต้นเก่าล้มลงตามธรรมชาติด้วยพายุ ท่านไม่ได้เป็นชาวพุทธ แต่ก็เป็นผู้มีพระคุณต่อพุทธศาสนาอย่างมาก (อินเดียได้รับเอกราชจากอังกฤษ เมื่อพ.ศ.๒๔๙๐) ปัจจุบันนี้มีผู้คนชาวพุทธไปจาริกแสวงบุญกันมากทั้งอินเดียและเนปาล

*"...เมื่อภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา**จาริกไป มีจิตเลื่อมใส** และตายลงก็จะเข้าสู่สุคติโลกสวรรค์" จากมหาปรินิพพานสูตร เล่ม ๑๐ สูตรที่ ๓*

"ถ้าละเมิดมิจฉาทิฏฐิไม่ได้ เท่ากับติดกระดุมเม็ดแรกผิดเสียแล้ว กระดุมเม็ดต่อไปก็ผิดหมด"

ท่านลองอ่าน และศึกษาเรื่องข้างล่างนี้ต่อไป

สัมมาทิฏฐิชั้นสูง คือ สัทธา ๔ ได้แก่ ความเชื่อที่เห็นถูก ๔ อย่าง

หลวงพ่อดำ ที่เมืองนาลันทา ประเทศอินเดีย

๑. กรรมสัทธา	คือ	เชื่อกรรม
๒. วิปากสัทธา	คือ	เชื่อผลของกรรม
๓. กัมมัสสกตาสัทธา	คือ	เชื่อว่าสัตว์โลกมีกรรมเป็นของตน
๔. ตถาคตโพธิสัทธา	คือ	เชื่อในพระปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

ศรัทธา เป็นทรัพย์ เรียก สัทธาธนัง เป็นอริยทรัพย์ ทรัพย์ที่ภัยใด ๆ ไม่อาจทำให้เสื่อมสลายได้ มีอริยทรัพย์ ชื่อว่าเป็นผู้ไม่จน (อริยธนคาถามีคำสวดแปลอยู่ในมนุษย์ เล่ม ๗), ศรัทธาเป็นอินทรีย์ ได้แก่ ความเป็นใหญ่เรียกว่า สัทธินทรีย์, ศรัทธาเป็นกำลัง ได้แก่ สัทธาพละ กิจการงานอันใดสำเร็จได้ด้วยศรัทธา

พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า

"โย ธัมมัง ปัสสติ โสมัง ปัสสติ โย มัง ปัสสติ โส ธัมมัง ปัสสติ"

"ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา ผู้ใดเห็นเรา ผู้นั้นเห็นธรรม ฯ"

(เห็นธรรมไม่ใช่ไปเห็นพระพุทธเจ้า เทวดานางฟ้า สวรรค์วิมาน ฯลฯ แต่เห็นธรรม คือ เห็นพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เข้าใจคำสอนแล้วนำไปปฏิบัตินั่นแหละคือเห็นพระพุทธเจ้า ด้วยมรรคผลของการปฏิบัติ)

"สัทธาย ตรติ โอฆัง จะข้ามโอฆะได้ด้วยศรัทธา" (จากอาฬวกสูตร ๑๕/๒๙๘)

หากท่านยังมีศรัทธา (ความเชื่อ) ไม่มั่นคง ท่านจะละเครื่องร้อยรัดไม่ได้เลย ความลังเล (วิจิกิจฉา) เป็นเครื่องกั้นการทำความดี เป็นเครื่องร้อยรัดที่ต้องประหาณได้ด้วย โสดาปัตติมรรคญาณ

ถ้ามีโอกาสไปกราบนมัสการสังเวชนียสถานที่ประเทศอินเดียและเนปาลสักครั้งให้เห็นและสัมผัสได้ศรัทธาของท่านอาจจะมั่นคงขึ้นก็ได้

"ยาพิษที่ร้ายแรงบุคคลดื่มเข้าไปทำให้ชีวิตพินาศได้ก็เพียงครั้งเดียว แต่คนเป็นมิจฉาทิฏฐิในพระศาสนา ย่อมถูกไฟเผาถึงโกฏิกัป" (จากเล่ม ๓๒ หน้า ๕๕ อุปาลีเถราปทาน)

"ผู้มีสัมมาทิฏฐิ เท่ากับการติดกระดุมเม็ดแรกได้ถูก และกระดุมเม็ดต่อ ๆ ไปก็ถูกทั้งหมด"

"ลัทธินอกศาสนานี้ ไม่มีหนทางไปสู่นิพพานได้ เหมือนอริยมรรคมีองค์แปดนี้เลย" (นวคิตเถรคาถา เล่ม ๒๖ หน้า ๒๖๙)

หลักของความเชื่อ ในกาลามสูตร ๑๐ ข้อ (๑๐ อย่าปลงใจเชื่อ) ในเกสปุตติยสูตรพระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๐ หน้า ๕๐๕ ข้อ ๒๔๑

แสดงไว้ ดังนี้

๑. อย่าเชื่อด้วยฟังตาม ๆ กันมา

๒. อย่าเชื่อด้วยการถือสืบ ๆ กันมา

๓. อย่าเชื่อด้วยการเล่าลือ

๔. อย่าเชื่อด้วยการอ้างตำราหรือคัมภีร์ (จงหาเหตุ-ผล, คุณ-โทษ, กุศล-อกุศล, ประโยชน์-มิใช่ประโยชน์ด้วยตนเอง)

๕. อย่าเชื่อเพราะตรรก

๖. อย่าเชื่อเพราะการอนุมาน (คาดเดา)

๗. อย่าเชื่อด้วยการคิด

๘. อย่าเชื่อเพราะเข้าได้กับทฤษฎีที่คิดไว้

๙. อย่าเชื่อเพราะเห็นรูปร่างลักษณะว่าจะเป็นไปได้

๑๐. อย่าเชื่อเพราะนับถือว่าเป็นครูของเรา

ต่อเมื่อใด รู้และเข้าใจด้วยตนเองว่า ธรรมเหล่านั้นเป็นกุศล–อกุศล มีโทษ–ไม่มีโทษแล้ว จึงควรละหรือถือปฏิบัติตามนั้น

ท่านเชื่อเรื่องกรรมหรือไม่? พระพุทธองค์ทรงตรัสเล่าให้ภิกษุฟัง ดังเรื่องต่อไปนี้

เจริญสมาธิด้วยพลังจักรวาล "เส้นแสงกลางวัน"
ดุจนั่งอยู่กลางสายฝน หรือภายใต้น้ำฝักบัวใหญ่หรือในสุ่มไก่
หรือประหนึ่งจดจ้องสายตาอยู่ที่คมดาบของข้าศึกจะฟันลงมาฉะนั้น

ผู้อยู่ไกลหรือใกล้นิพพาน

หลงลืมสติ ขณะเมื่อ**เห็นรูป** บุคคลเมื่อใส่ใจถึงรูปเป็นนิมิตที่รักก็มี**จิตกำหนัด**รับอารมณ์นั้น ทั้งมีความติดใจในอารมณ์นั้นอยู่เสมอ มีเวทนาอันมีรูปเป็นแดนเกิด เป็นอเนกทวีขึ้น และมีจิตอันอภิชฌาและวิหิงสา**เข้าไปกระทบ**

เมื่อบุคคล**สั่งสมทุกข์**อยู่อย่างนี้เรากล่าวว่า**อยู่ไกลนิพพาน**

ไม่หลงลืมสติ ขณะเมื่อ**ได้เห็นรูป** (สี)

ไม่หลงลืมสติ ขณะเมื่อ**ได้ยินเสียง**

ไม่หลงลืมสติ ขณะเมื่อ**ดมกลิ่น**

ไม่หลงลืมสติ ขณะเมื่อ**ลิ้มรส**

ไม่หลงลืมสติ ขณะเมื่อ**กายสัมผัส**

ไม่หลงลืมสติ ขณะเมื่อ**ใจคิด–ใจรู้**เรื่องความหมาย

ผู้นั้นรู้ธรรมารมณ์แล้ว **มีสติไม่กำหนัด**ในธรรมารมณ์ มีจิตคลายกำหนัดในธรรมารมณ์นั้น ทั้ง**ไม่มีความติดใจ**ในธรรมารมณ์นั้น

บุคคลนั้น เมื่อรู้ธรรมารมณ์ และเสวยเวทนาอยู่ ทุกข์สิ้นไปและไม่สั่งสมทุกข์ ฉันใด ผู้นั้นมีสติเที่ยวไป ฉันนั้น

เมื่อ**ไม่สั่งสมทุกข์**อยู่อย่างนี้ เรากล่าวว่า **อยู่ใกล้นิพพาน**

สังคัยสูตร ๑๘/๘๒

ดับอวิชชา

"พระมหาเจดีย์พุทธคยา" สถานที่ตรัสรู้
ตั้งอยู่ในรัฐพิหาร ประเทศอินเดียในปัจจุบัน

ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ที่ทรงประทับนั่งตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ

แท่นวัชรอาสน์ หรือรัตนบัลลังก์ ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ที่ทรงประทับนั่ง
ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ เป็นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

สถูปเจดีย์สถาน ที่ประดิษฐานพระพุทธสรีระหลังจากปรินิพพาน

อานันทเจดีย์ อนุสรณ์พระอานนท์ยอดอุปัฏฐาก
ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของสถูปปรินิพพาน

พระพุทธรูปหินแกะสลักปางไสยาสน์ ในปรินิพพานวิหาร ที่สวยงามมาก

มกุฎพันธนเจดีย์ สถานที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพ ของสมเด็จพระบรมศาสดา
เจดีย์นี้ได้สร้างครอบเถ้าสรีระอังคารของพระพุทธองค์ไว้

ลุมพินี สถานที่ประสูติเจ้าชายสิทธัตถะ

ภาพวาด พระนางสิริมหามายา
ทรงประสูติเจ้าชายสิทธัตถะ

เสาหินพระเจ้าอโศกเป็นเครื่องหมาย
ของการประสูติ

อุรุเวลาเสนานิคม สถานที่ที่ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาก่อนตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า

คงคามหานทีในปัจจุบัน

เจาขัณฑีสถูป ที่พระพุทธองค์ทรงพบกับปัญจวัคคีย์เป็นครั้งแรก

ธัมมเมกขสถูป ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงปฐมเทศนา ธัมมจักกัปปวัตนสูตร
โปรดปัญจวัคคีย์ ในวันเพ็ญอาสาฬหบูชา

สาลวโนทยาน
สถานที่พระพุทธองค์เสด็จ
ดับขันธปรินิพพาน
ต่อมาได้มีการสร้างเป็นปรินิพพานสถูป ทรงระฆังคว่ำที่มีขนาดใหญ่

อานันทเจดีย์ อนุสรณ์พระอานนท์ยอดอุปัฏฐาก
ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของสถูปปรินิพพาน

อานันทเศรษฐีชาดก

อานันทเศรษฐี เป็นคนตระหนี่ ไม่ยินดีในการบริจาคทาน สอนลูกของตนให้สะสมทรัพย์ไว้ และไม่เคยแบ่งปัน หรือให้ทานแม้แต่น้อยด้วยอำนาจความตระหนี่ ครั้นอานันทเศรษฐีตายไปเกิดในท้องหญิงขอทานในตระกูลขอทาน หญิงขอทานนั้น เมื่อก่อนเคยไปขอทานก็มีคนเมตตาสงสาร ได้อาหารพอยังชีพไปวันหนึ่ง ๆ แต่เมื่ออานันทเศรษฐีไปเกิดในท้องแล้ว ทำให้หญิงขอทานผู้นั้นยากจนยิ่งขึ้น ไปขอใครก็ไม่มีใครให้ ได้รับความทุกข์ยากลำบาก ต้องไปขอแบ่งอาหารจากเพื่อนขอทานด้วยกัน ครั้นต่อมาคลอดลูก ปรากฏว่าลูกหญิงขอทานนั้น มีรูปร่างอัปลักษณ์น่าเกลียด ตาโปน ปากเบี้ยว เท้าเก ผมหยิก

เมื่อหญิงขอทานคลอดลูกแล้ว ก็อุ้มลูกไปเที่ยวขอทาน ก็ไม่มีใครเมตตาสงสารให้ทานเพราะเด็กนั้นเป็นคนกาลกิณี เป็นคนจัญไรไม่มีวาสนา เมื่อเด็กคนนั้นโต แม่จึงมอบกระเบื้องใส่มือให้แล้วบอกว่า ***"เจ้าจงไปขอทานตามลำพังเถอะ เพราะเจ้าอยู่กับแม่ทำให้แม่ได้รับความลำบาก"*** เด็กขอทานนั้นเที่ยวขอทานตามยถากรรม บังเอิญเข้าไปในบ้านของมูลสิริเศรษฐี ผู้เป็นบุตรชายของตนในชาติก่อน มูลสิริเศรษฐีเป็นคนตระหนี่เหมือนกับพ่อ เห็นคนขอทานเข้ามาจึงให้คนใช้ไล่ออกไป เด็กขอทานไม่ยอมออกไป คนใช้จึงฉุดลากไปไว้ที่กองขยะข้างถนน

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จบิณฑบาตเวลาเช้าในเมืองสาวัตถี เสด็จพร้อมด้วยพระอานนท์ ทรงเห็นเด็กขอทานและทรงทราบด้วยญาณว่า เด็กขอทานผู้นี้คืออานันทเศรษฐีในชาติก่อน จึงตรัสกับพระอานนท์ว่า *"อานนท์เด็กขอทานผู้นี้คืออานันทเศรษฐีในชาติก่อนเป็นเจ้าของบ้านนี้เองแต่เป็นคนตระหนี่จึงมาเกิดเป็นขอทาน"* จึงบอก

มูลสิริเศรษฐีว่า เด็กขอทานผู้นี้คือ อานันทเศรษฐีบิดาของท่านในชาติก่อน มูลสิริเศรษฐีโกรธต่อพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ทรงต้องการให้มูลสิริเศรษฐีพิสูจน์ความจริง จึงให้เอาเด็กขอทานไปรับประทานอาหารให้อิ่มเรียบร้อยแล้ว ทรงใช้พุทธานุภาพบันดาลให้เด็กขอทานระลึกชาติได้ และขอให้บอกขุมทรัพย์ที่ฝังไว้แต่ชาติก่อน เด็กระลึกชาติได้และได้บอกขุมทรัพย์ที่ตนฝังไว้

มูลสิริเศรษฐีได้ขุดดูปรากฏว่าเป็นความจริงได้ทรัพย์สมบัติมากมาย จึงเชื่อว่าพ่อมาเกิดเป็นคนขอทาน จึงรับเลี้ยงเด็กไว้แต่เด็กไม่มีบุญวาสนาจึงไม่ยอมอยู่ในบ้าน และยินดีไปเที่ยวหาขอทานไปตามยถากรรมของตน ทั้งนี้เพราะเหตุว่าเขาไม่มีบุญวาสนา ไม่เคยทำบุญให้ทานมาแต่ชาติปางก่อน

นิทานชาดกเรื่องนางปัญจปาปา

(หญิงผู้มีความอันลามก ๕ แห่ง) หญิงที่มีความขี้เหร่ ๕ แห่ง คือ มือเก เท้าเก ตาเข จมูกแฟบ ปากเบี้ยว สาเหตุที่นางปัญจปาปามีความขี้เหร่ถึง ๕ แห่ง พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงบุพพกรรม คือ กรรมแต่ปางก่อนของนางไว้ว่า

ในสมัยอดีตกาลในชาติที่ล่วงมาแล้ว นางปัญจปาปาเกิดเป็นลูกสาวนายช่างหม้อ มีอาชีพปั้นหม้อขาย วันหนึ่งพระปัจเจกพุทธเจ้าไปขอบิณฑบาตดินเหนียวเพื่อเอาไปฉาบทาที่อยู่ของท่าน นายช่างหม้อไม่อยู่ อยู่แต่ลูกสาว ลูกสาวไม่ศรัทธาเลื่อมใสไม่อยากจะให้ พระปัจเจกพุทธเจ้าก็ยืนรออยู่อย่างนั้น เพราะคิดสงสาร ควรจะช่วยอนุเคราะห์ลูกสาวนายช่างหม้อให้รู้จักบำเพ็ญทานเสียบ้าง เมื่อเห็นพระปัจเจกพุทธเจ้ายืนรอก็นึกรำคาญ แล้วก็มาคิดว่าเราเอาดินเหนียวให้ไป

เสียก็จะหมดเรื่องไปให้พ้น ๆ เสียที นางก็จับดินเหนียวได้ก้อนหนึ่ง แล้วโยนดินเหนียวใส่ลงไปในบาตร พลางบอกว่า *"เอ้าเอาไปไปให้พ้นๆ"* ผลกรรมที่นางทำบุญด้วยความโกรธจับดินเหนียวโยนใส่บาตร จึงเป็นเหตุให้มือเก นางเดินลงส้นเท้าด้วยความโกรธ เป็นเหตุให้เท้าเก นางพูดกับพระปัจเจกพุทธเจ้าด้วยความโกรธ เป็นเหตุให้ปากเบี้ยว นางมองค้อนให้ด้วยความโกรธ เป็นเหตุให้ตาเข ทำจมูกฟิตๆ ด้วยความโกรธ เป็นเหตุให้จมูกแฟบ อานิสงส์แห่งความโกรธ และโกรธพระปัจเจกพุทธเจ้า ซึ่งเป็นพระอรหันต์ นางจึงมีความชั่วช้าถึง ๕ แห่ง

พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงแสดงไว้ว่า การให้ทานนั้นหากให้ด้วยตนเองก็จะเป็นเหตุให้ได้ทรัพย์สมบัติ ถ้าชักชวนบุคคลให้ให้ทานก็จะเป็นเหตุให้ได้บริวารสมบัติด้วยบุคคลใดให้ทานด้วยตนเอง แต่ไม่ชักชวนบุคคลอื่นให้ให้ทาน เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ในชาติหน้าจะมีแต่ทรัพย์สมบัติไม่มีบริวารสมบัติ

บุคคลใดชักชวนบุคคลอื่นให้ทาน แต่ตนเองไม่ให้ทาน บุคคลนั้นเมื่อเกิดเป็นมนุษย์ในชาติหน้าจะมีแต่บริวารสมบัติ แต่ไม่มีทรัพย์สมบัติ

บุคคลใดชักชวนบุคคลอื่นให้ให้ทานด้วยและให้ทานด้วยตนเองด้วยบุคคลผู้นั้นเกิดเป็นมนุษย์ในชาติหน้าจะมีทั้งทรัพย์สมบัติและบริวารสมบัติ

ส่วนบุคคลใดให้ทานด้วยตนเองก็ไม่ให้ ชักชวนบุคคลอื่นให้ให้ทานก็ไม่ชักชวน บุคคลผู้นั้นไปเกิดเป็นมนุษย์ในชาติหน้า จะเป็นคนอนาถาหาที่พึ่งมิได้ จะเป็นคนยากไร้แสนเข็ญ เพราะเหตุที่ว่าไม่เคยทำทานมาก่อน

แต่ผลกรรมที่เป็นกุศลของนางปัญจปาปาที่ให้ดินเหนียวแก่พระปัจเจกพุทธเจ้าครั้งนั้นมีอานิสงส์อันยิ่งใหญ่แก่นาง คือ ทำให้

ร่างกายผิวพรรณของนางนุ่มนวลน่าสัมผัสดุจสัมผัสทิพย์ของนางฟ้านางสวรรค์ ใครถูกต้องนางจะไม่สามารถตัดใจจากนางได้ ด้วยผลบุญนั้นทำให้นางได้เป็นอัครมเหสีของพระราชาถึง ๒ พระองค์ คือ พระเจ้าพกะและพระเจ้าทีปาวาริกะ

เรื่องราวมีอยู่ว่า *"การที่นางได้เป็นมเหสีของพระราชาพระองค์แรก เนื่องจากพระราชาปลอมพระองค์ออกตรวจตราบ้านเมืองยามค่ำคืน บังเอิญนางปัญจปาปาวิ่งเล่นได้มาชนพระราชาโดยไม่ได้ตั้งใจ พระราชาก็ติดใจในสัมผัสทิพย์ของนาง จึงสู่ขอต่อพ่อแม่และปลอมตัวมาสมสู่กับนางและรับนางเข้าวัง ต่อมามีผู้อิจฉาใส่ร้ายนางกล่าวหาว่านางเป็นยักษ์ปลอมตัวมา พระราชาหลงเชื่อจับนางใส่เรือลอยน้ำไป นางลอยไปกับเรือจนไปเจอพระราชาองค์ที่ ๒ กำลังประพาสท่องเที่ยว นางจึงออกอุบายให้ฉุดนางขึ้นจากเรือ เมื่อพระเจ้าทีปาวาริกะสัมผัสมือก็เกิดหลงใหลในสัมผัสของนางพานางไปอภิเษกอยู่ในตำแหน่งอัครมหเสี ฝ่ายพระเจ้าพกะหวนคิดถึงนางปัญจปาปาไม่เป็นอันกินอันนอน เมื่อทราบข่าวว่า นางมาอยู่กับพระเจ้าทีปาวาริกะ จึงยกทัพมาหวังจะชิงนางคืน ภายหลังได้ตกลงกันว่าจะแบ่งเวลาที่จะอยู่ร่วมกันกับนางเป็นช่วงๆเวลาละเท่าๆกัน เหตุการณ์จึงได้สงบลง นางปัญจาปาปาจึงเป็นอัครมเหสีของพระราชาทั้งสองเมืองด้วยประการฉะนี้"*

๐ คนมีมักเหี่ยวแห้ง หวงแหน
กินอยู่สู้ขาดแคลน พร่องท้อง
คนกากยากไร้แกน โกยกอบ กินแฮ
เป็นวิบัติขัดข้อง คิดแล้วหลากเหลือ

(โคลงโลกนิติ)

๙. ทุกคนเกิดมาต้องตาย

๐ มัจจุราชนายใหญ่เอาไปแน่ เว้นเสียแต่เร็วช้าอย่าสงสัย
คืนและวันพลันดับล่วงลับไป เราก็ใกล้มรณามาทุกวัน
อันทรัพย์สินถิ่นฐานทั้งบ้านช่อง อีกเงินทองไร่นามหาศาล
เป็นสมบัติของตัวได้ชั่วกาล ก็มาพาลจากกันเมื่อวันตาย
อันความดีคือสัจสมบัติแท้ ถึงตัวแก่กายดับไม่ลับหาย
จะสถิตย์ติดแน่นแทนร่างกาย ถึงชีพวายชื่อยังอยู่เชิดชูเอย ฯ

๐ แม้จะหลบซ่อนกายกลางเวหา ซ่อนกายากลางสมุทรสุดวิสัย
จะอยู่ในถ้ำป่าเขาลำเนาไพร ทุกคนจะหนีตายนั้นไม่มี ฯ

๐ อันความตายชายนารีหนีไม่พ้น มีหรือจนก็ต้องตายวายเป็นผี
ถึงแสนรักแสนร้างห่างทันที ไม่วันนี้ก็วันหน้าจริงหนาเรา

๐ มีเงินทองกองล้นพ้นภูเขา จะซื้อเอาชีวิตไว้ก็ไร้ผล
อันความตายหมายทั่วทุกตัวคน ติดสินบนเท่าไรชีพไม่คืน ฯ

๐ คืนและวันพลันดับลงลับล่วง ท่านทั้งปวงเร่งอุตส่าห์หากุศล
พลันชีวิตคิดถึงรำพึงตน อายุคนนั้นไม่ยืนถึงหมื่นปี

ทุกคนต่างก็กลัวตาย

มีคนจำนวนไม่น้อยที่เป็นคนขี้กลัว ตกใจง่าย กลัวสารพัด เป็นคนเจ้าวิตก หรือวิตกจริต กลัวสารพัดเรื่อง เช่น กลัวสัตว์ดุร้าย สัตว์รูปร่างน่าขยะแขยง กลัวความสูง ความมืด ความเงียบ รวมไปถึงกลัวคนแปลกหน้า ฯลฯ เป็นต้น และในที่สุดก็กลัวความตาย สาเหตุของความกลัวตายเพราะอะไร?

๑. ติดคน สถานที่และสิ่งแวดล้อม ติดชินกับความคุ้นเคยที่สุขสบายที่หลงไปแล้วยึดเอา

๒. เพราะความไม่รู้ ไม่รู้ความจริงว่า ทุกสิ่งในโลกล้วนตกอยู่ในกฎของไตรลักษณ์

๓. วิปลาสไปด้วยคิดว่าทุกสิ่งในโลกนี้สวยงาม เป็นสุข เที่ยงและเป็นของตน

๔. กลัวความมืด ความเงียบ ความเหงา และขาดความเชื่อมั่น

๕. เพราะรักตัวรักตน รักคนวัตถุสิ่งของที่ยึดว่าเป็นของตนกลัวจะพลัดพราก กลัวความสูญเสีย

สรุป สาเหตุที่กลัวตาย เพราะความหลง ความหลงคือความไม่รู้ความจริง(อวิชชา) แล้วไปยึดตนและสิ่งที่เนื่องด้วยตน!

ถ้าไม่ยึดตน ก็จะไม่กลัวตาย!

ดังนั้น จึงควรวางใจน้อมใจเข้าไปรู้เท่าทันกฎของความจริงว่าทุกคนต้องตาย ต้องพลัดพราก ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีตนที่ไม่ใช่ตนหัดปล่อยวางเสียบ้าง อย่ายึด อย่าถือ อย่าแบกอะไร ๆ ให้หนักพบกันเพื่อที่จะต้องจาก

นักปฏิบัติธรรมจะมีข้อวัตรปฏิบัติขัดเกลากิเลส ที่เรียกว่า ธุดงค์ (ธุตังคะ แปลว่า ขัดเกลา) ท่านมักอยู่ไม่ติดที่ ไม่ติดคนและไม่ติดสิ่งแวดล้อม ท่านเตรียมตัวอยู่ตลอดเวลาและพร้อมที่จะพบกับความพลัดพราก เพราะเห็นถึงความไม่เที่ยงแท้แน่นอน เจริญมรณานุสติทุกลมหายใจเข้าและออก (ลมหายใจเข้า = ตายแน่, ลมหายใจออก = ตายแน่ ๆ ๆ) เกิด-ดับ ๆ อยู่ตลอดเวลาและพร้อมที่จะตาย

"...เรามีความแก่....ความเจ็บ...ความตายเป็นธรรมดา...

...จะล่วงความแก่...ความเจ็บ...ความตายไปไม่ได้...

เราทั้งหลายพึงพิจารณาเนืองๆ อย่างนี้แลฯ" (อภิณหปัจจเวกขณปาฐกถา)

คนที่ทำบุญกุศลความดีไว้มากจะไม่กลัวตาย แต่ตรงกันข้ามกลับคิดว่าตายก็ดี–ไม่ตายก็ดี เพราะอุปมาความตาย คือ การย้ายบ้านใหม่ เปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่ ได้บ้านสวยๆ เป็นที่อยู่ใหม่ ได้ใส่เสื้อผ้าสวยๆ ชุดใหม่ จึงไม่กลัวที่จะต้องตาย !

"ความทุกข์ย่อมไม่เกิดแก่ผู้ไม่ห่วงใยในชีวิต" (อธิมุตตตเถรคาถา เล่ม ๒๖ หน้า ๓๖๖)

มีเรื่องเล่าเป็นอุทาหรณ์สอนใจ

ชายคนหนึ่งมีภรรยา ๔ คน คนที่ ๑ รักมาก ไปไหนเอาไปด้วย คนที่ ๒ รักและหลง ต้องไปหาทุกวัน คนที่ ๓ ไม่ค่อยรักเท่าไร คนที่ ๔ ไม่รักเขาเลย แต่เขารักสามีมาก

วันหนึ่ง ชายคนนี้กำลังจะตาย จึงสั่งเสียภรรยาทั้ง ๔ ถามภรรยาว่า จะไปด้วยกันไหม? **ภรรยาคนที่ ๑** ตอบว่า *"ไม่"* **คนที่ ๒** ก็ตอบว่า *"ไม่ไปเหมือนกัน"* แต่**คนที่ ๓** ตอบว่า *"จะไปส่งแต่ไม่ไปด้วยหรอก"* **คนที่ ๔** ที่ไม่รักเขาเลยนั้น กลับตอบว่า *"ไปไหนจะไปด้วย"*

บุคคลาธิษฐาน อุปมาว่า **ภรรยาคนที่ ๑** รักมาก ไปไหนเอาไปด้วย คือ ร่างกาย เฝ้าทะนุถนอมบำรุงบำเรอมิได้ขาด **ภรรยาคนที่ ๒** รักและหลง คือ ทรัพย์สมบัติ เงินทอง เฝ้าแต่ใฝ่หาทุกวัน แต่เอาไปด้วยไม่ได้เลยเมื่อตายแล้ว **ภรรยาคนที่ ๓** จะไปส่ง หมายถึง บุตรและภรรยาจะตามไปส่งได้แค่โรงพยาบาล หรือที่เชิงตะกอนเท่านั้น ไม่มีใครตามไปด้วยได้ ส่วน **ภรรยาคนที่ ๔** อุปมาได้กับบุญและบาป ถึงแม้ไม่เคยรัก ไม่เคยนึกถึงแต่เขาก็จะติดตามไปด้วยแน่นอน ดุจเงาติดตามตัว ฉะนั้น

"ทรัพย์สินส่งได้แค่โรงพยาบาล ลูกหลานส่งได้แค่เชิงตะกอน บาป-บุญเป็นทุนรอนส่งไปถึงชาติหน้า"

ดังนั้น พึงหมั่นเจริญ *"มรณานุสติ"* ให้มีสติระลึกรู้ถึงความตายทุกลมหายใจ เข้า-ออก จะละคลายเครื่องร้อยรัดผูกมัดสัตว์เสียได้

๐ ระลึกถึงความตายสบายนัก มันหักรักหักหลงในสงสาร
บรรเทามืดโมหันต์อันธกาล ทำให้หาญหายสะดุ้งไม่ยุ่งใจ ฯ
ตายแน่...ตายแน่...ๆ
เกิด-ดับ...เกิด-ดับ... ๆ...ๆ

โอ้...อนิจจา

๐ โอ้ว่าอนิจจาสังขารเอ๋ย มาลงเอยสิ้นสุดหยุดเคลื่อนไหว
เมื่อหมดหวังครั้งสุดท้ายไม่หายใจ ธาตุลมไฟน้ำดินก็สิ้นตาม
นอนตัวแข็งแลสลดเมื่อหมดชีพ เขาตราสังใส่หีบสี่คนหาม
สู่ป่าช้าสิ้นเชื้อเหลือแต่นาม ใครจะถามเรียกเขาก็เปล่าดาย

*๐ **นี่แหละหนอมนุษย์เราก็เท่านี้** หมดลมแล้วก็ไม่มีซึ่งความหมาย*
วิญญาณปราศจากลับดับจากกาย หยุดวุ่นวายทุกทุกสิ่งนอนนิ่งเลย
เมื่อชีวิตเรานี้มีลมอยู่ จงเร่งรู้ศีลทานนะท่านเอ๋ย
ทั้งภาวนาทำใจหัดให้เคย อย่าละเลยความดีทุกวี่วัน

๐ เมื่อสิ้นลมจิตพรากจากโลกนี้ จะได้พาความดีไปสวรรค์
อย่าทำบาปน้อยนิดให้ติดพัน เพราะบาปนั้นจะเป็นเงาตามเราไป
สู่นรกอเวจีที่มืดมิด สุดที่ใครจะตามติดไปช่วยได้
ต้องทนทุกข์สยดสยองในกองไฟ ตามแต่กรรมของผู้ใดที่ได้ทำ

๐ หมั่นสวดมนต์ภาวนารักษาศีล สอนลูกหลานให้เคยชินทุกเช้าค่ำ
ให้รู้จักเคารพนบพระธรรม อย่าลืมคำที่พระสอนวอนให้ดี
เราเกิดมาเพื่อตายมิใช่อยู่ *ทุกคนจะต้องสู่ความเป็นผี*
เมื่อเกิดมาเป็นคนได้ทั้งที ก็ควรสร้างความดีติดตัวไป

๐ เพื่อจะได้เป็นสุขไม่ทุกข์ยาก ไม่คับแค้นลำบากเมื่อเกิดใหม่
ใครทำดีย่อมสุขแท้จงแน่ใจ ใครทำชั่วทุกข์ยากไร้ย่อมถึงตน
เร่งบำเพ็ญทานศีลและภาวนา แสวงหาแต่สิ่งบุญกุศล
ทรัพย์ภายนอกเป็นของโลกโศกระคน ทรัพย์ภายในประดับตนพ้นทุกข์เอย ฯ

"...ชีวิตเป็นของไม่ยั่งยืน ความตายเป็นของยั่งยืน
อันเราจักพึงตายเป็นแน่แท้ ชีวิตของเรามีความตายเป็นที่สุดรอบ
ชีวิตของเราเป็นของไม่เที่ยง ความตายของเราเป็นของเที่ยง
ควรที่จะสังเวช, ร่างกายนี้ มิได้ตั้งอยู่นาน
ครั้นปราศจากวิญญาณอันเขาทิ้งเสียแล้ว จักนอนทับซึ่งแผ่นดิน
ประดุจดังว่าท่อนไม้และท่อนฟืน หาประโยชน์มิได้
สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ มีความเกิดขึ้นแล้วมีความเสื่อมไป
เป็นธรรมดา
ครั้นเกิดขึ้นแล้วย่อมดับไป... ความเข้าไปสงบระงับสังขารทั้งหลาย
เป็นสุขอย่างยิ่ง, ดังนี้ ฯ"
(บทพิจารณาสังขาร)

ร่างกายนี้ เมื่อตายแล้วไม่นานนัก หมู่ญาติก็เกลียดกลัว เอาไปวัด เอาไปทิ้ง เอาไปฝังไปเผา เหมือนท่อนไม้ท่อนฟืนหาประโยชน์มิได้ *(สมควรที่จะเอาร่างนี้ไปทำพินัยกรรมอุทิศร่างกายเพื่อการศึกษา)*

เมื่อตายแล้ว สมบัติสักนิด ก็ไม่ติดเอาไป...

สัตว์โลกย่อมถูกมฤตยูห้ำหั่น ถูกชราปิดล้อม...

ทุกคนที่เกิดมา รู้แต่วันเกิด เดือนเกิด ปีเกิด สถานที่เกิด แต่ไม่รู้วันเดือนปีที่จะตาย และไม่รู้ด้วยว่าจะตายในบ้านหรือตายนอกบ้าน ในน้ำหรือบนบก

รู้แต่ว่าต้องตายแน่ ๆ!

พึงระลึกเสมอว่า

ทุกคนเกิดมาต้องตาย!

พระพุทธองค์ ตรัสไว้ในปฐมอายุสูตร เล่มที่ ๑๕ หน้า ๑๕๓

"นัตถิ ชาตัสส อมรณัง ฯ ที่เกิดแล้วไม่ตาย ไม่มี"

สิ่งที่ขอร้องหรือปรารถนาให้เป็นไปอย่างใจไม่ได้

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย! ฐานะ ๕ อย่างเหล่านี้ อันใคร ๆ ในโลกไม่พึงได้ คือ

๑. ขอสิ่งที่มีความแก่เป็นธรรมดา อย่าได้แก่เลย

๒. ขอสิ่งที่มีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา อย่าได้เจ็บไข้เลย

๓. ขอสิ่งที่มีความตายเป็นธรรมดา อย่าได้ตายเลย

๔. ขอสิ่งที่มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา อย่าได้สิ้นไปเลย

๕. ขอสิ่งที่มีความพินาศไปเป็นธรรมดา อย่าได้พินาศไปเลย

(พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต เล่มที่ ๒๒ หน้า ๕๙)

พระนางปฏาจาราเถรี บรรลุอรหัตด้วยเจริญมรณานุสติ ระลึกถึงความตาย

สัตว์โลกมีกำเนิดเป็น ๔ ได้แก่

๑. สัตว์เกิดในมดลูก (ชลาพุชะ) คน ช้าง ม้า ครุฑ (นก) นาค (งู)

๒. เกิดในไข่ (อัณฑชะ) เช่น คน ครุฑ นาค

ทั้ง ๒ ข้อนี้ ต้องเกิดในครรภ์ทั้งเป็นตัวและฟองไข่ เรียกว่า "คัพภไสยยกะ" หมายถึง ต้องนอนในครรภ์มาก่อน

๓. เกิดในเถ้าไคลที่ชื้นแฉะ (สังเสทชะ) เช่น คน ครุฑ นาค เชื้อโรคต่าง ๆ

๔. เกิดมาโตเต็มตัวทันที (โอปปาติกะ) เช่น เทวดา คน สัตว์นรก ครุฑ นาค

คน ครุฑ นาค และเปรตบางจำพวก สามารถเกิดได้ในกำเนิดทั้ง ๔ เช่น นางจิณจมาณวิกา เกิดที่โคนต้นไม้มะขาม นางอัมพปาลี เกิดที่โคนต้นมะม่วง นางเวฬุวดีก็เกิดที่กอไผ่ ส่วน ครุฑ นาค ที่มีชาติกำเนิดประณีตชั้นสูง จะเกิดในกำเนิดโอปปาติกะ สังเสทชะ ชลาพุชะ ตามลำดับ ส่วนที่เกิดในกำเนิดอัณฑชะจะเป็น นาค ครุฑ ที่มีชาติกำเนิดต่ำสุด มักถูกล่าเป็นเหยื่อของครุฑที่มีชาติกำเนิดที่ประณีตสูงกว่าเสมอ

สัตว์โลกมีความตายเป็นที่สุด

ความตายมี ๔ ลักษณะ

๑. ตายเพราะสิ้นอายุ

๒. ตายเพราะสิ้นกรรม

๓. ตายเพราะสิ้นอายุ และ สิ้นกรรมพร้อมกัน

๔. ตายเพราะมีกรรมมาตัดรอน

พระพุทธองค์ ทรงตรัสถึงความตายปรมัตถ์ ๓ ลักษณะ

๑. ขณิกมรณะ ความตายทุกขณะของจิต เจตสิก และ รูป

๒. สมมุติมรณะ ความตายของคนสัตว์ในภพชาติหนึ่ง ๆ

๓. สมุจเฉทมรณะ ความสิ้นชีวิตนิรันดรไม่เกิดอีก คือ การ

ปรินิพพานของพระอรหันต์

ทุกชีวิตของคน สัตว์ เทวดาทั้งหลายตายแล้วต้องเกิดทันทีที่จิตดวงสุดท้ายดับ จิตดวงต่อไปเกิดสืบต่อทันที ไม่มีระหว่างคั่น หมายความว่า จะต้องเกิดใหม่ทันที ยกเว้นพระอรหันต์เท่านั้นที่ไม่เกิด

อุปมา ดุจเปลวประทีปอันหนึ่งกับเปลวประทีป แต่เปลวประทีปอีกอันหนึ่งจะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องอาศัยเปลวประทีปก่อน ๆ ที่เกิดแล้ว หรือ เชื้อไฟอันอื่นเป็นเหตุปัจจัย (เหตุปัจจัยแปลว่า ช่วยอุปการะซึ่งกันและกัน)

"เป็นสิ่งที่น่าคิดว่า คนที่เกิดมาแล้วไม่ได้ประกอบคุณงามความดีอะไรเลย แม้จะมีชีวิตอยู่ก็นับว่าได้ตายอย่างถาวรเหมือนกัน เพราะเขาได้ตายจากคุณงามความดีเสียแล้ว!"

บัณฑิตกล่าวธรรมว่า

"ผู้มีชีวิตอยู่แม้เพียงราตรีเดียวแต่เห็นธรรม ดีกว่าคนมีอายุอยู่ตั้งร้อยปีแต่ไม่เห็นธรรม"

"คนจะชื่อว่าเป็นผู้ใหญ่ เพียงเพราะมีผมหงอกก็หาไม่ ถึงวัยจะหง่อมก็จัดว่าแก่เปล่าเป็นเฒ่าทารกอยู่"

❍ **ปริศนาธรรม ๔**

ไปไม่กลับ	=	*กาลเวลา*
หลับไม่ตื่น	=	*มิจฉาทิฏฐิ (ปลุกไม่ตื่น)*
ฟื้นไม่มี	=	*นิพพาน*
หนีไม่พ้น	=	*กฎแห่งกรรม*

"จงรีบทำความเพียรเสียแต่วันนี้ ใครเล่าจะรู้ว่า ความตายจะมีในวันพรุ่งนี้" (ภัทเทกรัตตสูตร เล่ม ๑๔ หน้า ๒๙๗)

๑๐. ทุกสิ่งในโลกล้วนอนิจจัง

๐ วันนี้รุ่งพรุ่งนี้ล่วงดวงไม่แน่ วันนี้แย่พรุ่งนี้ยังกลับดังได้
วันนี้ดับพรุ่งนี้ดังยังเป็นไป โปรดจำไว้ทุกชีวิตอนิจจัง ฯ

๐ อันยศและลาภหาบไปไม่ได้แน่ เว้นเสียแต่ต้นทุนบุญกุศล
ทรัพย์ทั้งหลายทิ้งไว้ให้ปวงชน แม้ร่างของตนเขายังเอาไปเผาไฟ
เมื่อเจ้ามามีอะไรมาด้วยเจ้า เจ้าจะเอาแต่สุขสนุกไฉน
มามือเปล่าเจ้าจะเอาอะไร เจ้าก็ไปมือเปล่าเหมือนเจ้ามา ฯ

คนเราเสียเวลาตั้งครึ่งค่อนชีวิตหรือทั้งชีวิต แสวงหาชื่อเสียงเกียรติยศและโภคทรัพย์ แต่ไม่มีใครผู้ใดเลยที่จะเอาอะไรไปได้ คงเอาไปได้แต่บุญและบาป

ธิดาช่างทอหูก

พรรษที่ ๑๖ พระพุทธองค์ทรงจำพรรษาอยู่ที่เมืองอาฬาวี วันหนึ่งทรงแสดงธรรมให้ชนทั้งหลายหมั่นเจริญมรณานุสติ

ครั้นพรรษที่ ๑๘ พระพุทธองค์ทรงทราบด้วยญาณว่าธิดาช่างทอหูกจะได้ดวงตาเห็นธรรม จึงเสด็จกลับมายังเมืองอาฬาวี เพื่อโปรดนาง

พระพุทธองค์ ประทับท่ามกลางพุทธบริษัทที่มาฟังธรรม เวลาผ่านไปนานพอควร พระพุทธองค์ก็ยังไม่แสดงธรรม จนกระทั่งธิดาช่างทอหูก (ช่างทอผ้า) เดินทางมาถึงอย่างร้อนรน เธอรีบหาที่นั่งด้านหน้า

พระพุทธองค์ จึงเริ่มแสดงธรรม ตรัสถามเธอว่า

"ดูก่อนกุมารี...

เธอมาจากไหน? *ไม่ทราบ พระพุทธเจ้าค่ะ*

เธอจะไปไหน? *ไม่ทราบ พระพุทธเจ้าค่ะ*

เธอไม่ทราบหรือ? *ทราบ พระพุทธเจ้าค่ะ*

เธอทราบหรือ? *ไม่ทราบ พระพุทธเจ้าค่ะ*

คำตอบของนางยอกย้อน ทำให้ผู้ฟังในที่นั้นไม่พอใจ เห็นว่านางไม่เคารพพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงส่งเสียงพึมพำแสดงความไม่พอใจ

พระพุทธองค์ จึงตรัสว่า

"ดูก่อนกุมารี! เหตุใดเธอจึงตอบคำถามตถาคตเช่นนั้น"

นางตอบด้วยความนอบน้อมว่า

*"ที่พระพุทธองค์ทรงถามหม่อมฉันว่า **เธอมาจากไหน** หม่อมฉันทูลตอบว่า ไม่ทราบ เพราะหม่อมฉันไม่ทราบว่าอดีตชาติของหม่อมฉันเป็นใครมาจากไหน จึงตอบว่า ไม่ทราบพระพุทธเจ้าค่ะ"*

*"ที่ทรงถามหม่อมฉันว่า **เธอจะไปไหน** หม่อมฉันทูลตอบว่า ไม่ทราบ เพราะหม่อมฉันไม่ทราบว่า ตายแล้วจะไปเกิดที่ไหน จึงตอบว่าไม่ทราบพระพุทธเจ้าค่ะ"*

*"ที่ทรงถามหม่อมฉันว่า **เธอไม่ทราบหรือ** หม่อมฉันทูลตอบว่า ทราบ ด้วยเหตุว่าทุกคนมีความตายเป็นที่สุด และหม่อมฉันก็จะต้องตาย จึงตอบว่า ทราบพระพุทธเจ้าค่ะ"*

*"และที่ทรงถามว่า **เธอทราบหรือ** หม่อมฉันทูลตอบว่าไม่ทราบ เพราะหม่อมฉันไม่ทราบว่า จะตายเมื่อไร ที่ไหน จึงตอบว่าไม่ทราบพระพุทธเจ้าค่ะ"*

พระพุทธองค์ ตรัสสรรเสริญนางและตรัสว่า

"มนุษย์ในโลกนี้น้อยนักที่จะเห็นแจ้ง น้อยคนนักที่จะไปสู่สวรรค์ ดุจนกติดข่าย น้อยตัวนักที่จะหลุดจากข่าย"

นางได้ฟังธรรมที่พระพุทธองค์แสดง นางได้ดวงตาเห็นธรรม บรรลุอริยบุคคลขั้นต้นขั้นพระโสดาบัน

นางรีบกลับบ้าน นำตะกร้าทอหูกที่ถือมากลับไปด้วยไปให้บิดา บิดาของนางโกรธที่เห็นนางมาช้า จึงเอากระสวยด้ายขว้างใส่นาง กระสวยด้ายพุ่งไปปักท้องของนางถึงแก่ความตายทันที (คงเป็นอุบัติเหตุ คือเกิดขึ้นเพราะเนื่องด้วยเหตุในอดีตชาติ แต่พระไตรปิฎกไม่ได้กล่าวถึง แม้เป็นพระอริยบุคคลแล้วก็ตายเพราะอุบัติเหตุผิดปกติได้ทั้งนั้น)

ด้วยใจที่จดจ่ออยู่กับการเจริญมรณานุสติ เป็นชนกกรรมนำพาให้นางไปปฏิสนธิในสวรรค์ชั้นดุสิต (สวรรค์ชั้นที่มีพระอริยบุคคลมากที่สุดกว่าสวรรค์ทุกชั้นและเป็นชั้นที่อยู่ของสันดุสิตเทพบุตรโพธิสัตว์ที่จะเสด็จลงมาอุบัติตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าองค์ต่อไป)

(**มรณานุสติ** เป็น ๑ ใน**อนุสติ** ๑๐ อย่าง ได้แก่ พุทธานุสติ ธรรมานุสติ ศีลานุสติ จาคานุสติ เทวตานุสติ อานาปานสติ กายคตาสติ มรณานุสติ และ อุปสมานุสติ พระนางปฏาจาราเถรีเจริญมรณานุสติบรรลุอรหัต)

พระพุทธองค์ ตรัสกับพระอานนท์ว่า

*"ผู้ที่กลับมาเกิดใน**สุคติภูมิ** (เทพและมนุษย์) เปรียบได้กับ**เขาของโค***

*ส่วนผู้ที่ตายแล้วไปเกิดใน**อบายภูมิ** (สัตว์นรก เปรต-อสูรกาย สัตว์เดรัจฉาน) เปรียบได้กับ**ขนของโค**"*

นึกถึงความตายบ่อย ๆ สักหน่อยก็ดี เพราะอะไร...ๆ มันก็

ไม่เที่ยง!

"บุคคลผู้ไม่ประมาท ในเมื่อผู้อื่นประมาทอยู่ เป็นผู้ตื่นในเมื่อผู้อื่นหลับ ย่อมละทิ้งคนโง่ไปดุจม้าฝีเท้าเร็ว ทิ้งม้าอ่อนกำลังไปฉะนั้น" (จากธรรมบท เล่ม ๒๕ หน้า ๑๖ พระพุทธวจนะ)

มนุษย์....เกิดมาทำไม?

คงหาคำตอบได้เอง! (เกิดมาเพื่อที่จะตาย...!)

คืนวันผ่านพ้นไป ชีวิตก็ย่อมจะเหลือน้อยลง สัตว์ทั้งปวง ย่อมถูกชราและมรณะพัดพาไป อายุคนนี้น้อยนัก จึงควรหมั่นประกอบแต่คุณความดี

๐ ใดๆ ในโลกล้วน อนิจจัง
คงแต่บาปบุญยัง เที่ยงแท้
คือเงาติดตัวตรัง ตรึงแน่น อยู่นา
ตามแต่บาปบุญแล้ ก่อเกื้อรักษา

(ลิลิตพระลอ)

วัยย่อมสิ้นไปตามคืนและวัน วันเดือนก็เคลื่อนคล้อยชีวิตก็เหลือน้อยลงทุกที ถ้าจะเศร้าโศกถึงคนที่ตายแล้ว ก็ควรจะเศร้าโศกถึงตัวเองด้วยที่ตกอยู่ในอำนาจของความตายตลอดเวลา

๐ เห็นหน้าอยู่เมื่อเช้า สายตาย
สายอยู่สุขสบาย บ่ายม้วย
บ่ายชื่นรื่นเริงกาย เย็นดับ ชีพนา
เย็นอยู่หยอกลูกด้วย ค่ำม้วยอาสัญ ฯ

(พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๕)

ถ้าท่านยังประมาทอยู่ ก็เหมือนกับคนที่ตายแล้ว วันคืนล่วงไป บัดนี้ เราทำอะไรอยู่! จึงไม่ควรอยู่ด้วยความประมาท ผู้ที่เกิดมาแล้ว ไม่ตายไม่มีในโลก ชีวิตมีความตายเป็นที่สุด มวลสัตว์ล้วนมีความตายรออยู่เบื้องหน้า แม้มีชีวิตอยู่ถึงร้อยปี ก็ไม่อาจหนีความตายไปได้ ไม่มีใครผัดเพี้ยนกับความตาย (ซึ่งมีอำนาจมาก)

(มนุษย์เกิดมาทำไม? เกิดมาเพื่อเข้าคิวกันตาย!)

"ทุกคนต้องตาย...!"

คนที่กลัวตาย คนที่กลัวผี กลัวความมืด กลัวความเงียบ สาเหตุของความกลัวเพราะรักตัวเองมาก รักกิเลสมากด้วย ทำอย่างไรจึงจะไม่กลัวตาย ไม่กลัวผี ฯลฯ ลองไปหาอ่าน *"ภัยเภรวสูตร"* ในหนังสือมนุษย์ เล่ม ๙ หน้า ๑๙๖ พระพุทธเจ้าทรงสอนทำอย่างไรจึงจะมีขนตก (ไม่ขนพอง) ไม่เป็นผู้สะดุ้งหวาดกลัว

เพราะความกลัวนี่แหละ จึงต้องมีสิ่งยึดถือที่เรียกว่าศาสนา

ส่วนคนที่กลัวว่าตายแล้วจะตกนรกก็ให้รีบไปจาริกแสวงบุญด้วยจิตเลื่มใสในสังเวชนียสถาน สถานที่ควรสังเวช ๔ แห่งที่อินเดีย-เนปาล อย่างน้อยสักครั้งหนึ่งในชีวิต รับรองว่าจะไม่ไปนรก เพราะพระพุทธองค์ทรงตรัสรับรองไว้แล้วในมหาปรินิพพานสูตรว่า

*"ผู้ใดจาริกไปมี**จิตเลื่อมใส**และตายลงจะเข้าสู่สุคติโลกสวรรค์"*

(หาอ่านมนุษย์เล่ม ๙ หน้า ๙๖)

ในพระไตรปิฎกได้แสดงไว้หลายตอนว่า สัตว์เดรัจฉานตายไปเกิดบนเทวโลกมากมาย เช่น

๑. ม้ากัณฐกะตายเพราะอาลัยในพระโพธิสัตว์ สิทธัตถะไป บังเกิดเป็นกัณฐกะเทพบุตร

๒. ช้างปาลิไลยกะและพญาลิงอุปัฏฐากพระพุทธเจ้า ตายไปบังเกิดเป็นเทพบุตร

๓. ช้างตายไปเกิดกับมฆมาณพที่เป็นท้าวสักกะกับเพื่อนมาณพ ๓๒ คน เป็นช้างเอราวัณเทพบุตรที่ดาวดึงส์

๔. สุนัขตายเพราะอาลัยพระปัจเจกพุทธเจ้าเป็นโฆษกเทพบุตร

๕. กบตายขณะฟังเทศน์ ไปบังเกิดเป็นมัณฑุกะเทพบุตร ฯลฯ

ดังนั้น จึงไม่ควรกลัวที่จะต้องตาย!

เมื่อตายแล้วก็ขออย่าให้อายสัตว์!

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ก็ให้รู้จักคำว่า *"อนิจจัง"* เป็นความไม่เที่ยง ความไม่เที่ยงนี้เป็นไตรลักษณ์ ถ้ารู้ไตรลักษณ์ก็รู้จักทุกข์และรู้จักความไม่มีเรา ไม่มีตัวเราของเรา *(หลวงพ่อพุทธทาสท่านใช้คำว่า "ต้องไม่มีตัวกู-ของกู")* เมื่อรู้จักได้อย่างนี้แล้วก็จะพ้นจากทุกข์ พ้นทุกข์ก็ถึงนิพพาน!

"ทางสามแพร่ง-สามภพ" ทางที่เลือกได้

๑๑. เครื่องร้อยรัดที่ละยากที่สุดในโลก

พระพุทธองค์ ทรงตรัสเรื่องอาหารสังคหะ ในสมุจจยสังคหวิภาค พระอภิธรรมปิฎก ปริจเฉท ๗ ดังนี้

"ธรรมเหล่าใด ย่อมนำมาซึ่งผลของตน ธรรมเหล่านั้น ชื่อว่าอาหาร..."

ทางโลกรู้จักแต่อาหารที่เป็นรูป รับประทานทางช่องปาก แต่ทางธรรม พระพุทธเจ้าทรงแสดงถึงนามอาหาร ทางช่องทวารใจไว้อีก ๓ นามอาหาร

ครั้งหนึ่ง นางปริพพาชิกา ชื่อ กุณฑลเกศี โต้วาทะกับพระสารีบุตร พระสารีบุตรตอบคำถามได้หมด และย้อนถามนางว่า *"อะไรชื่อว่าหนึ่ง"* นางตอบไม่ได้ ท่านจึงเฉลยว่า *"อาหารชื่อว่าหนึ่ง"* เพราะอาหารจำเป็นสำหรับสัตว์โลก นางจึงยอมไปบวชเป็นภิกษุณีปฏิบัติจนบรรลุธรรม

อาหาร ๔ อย่าง

อาหาร มี ๔ อย่าง

๑. อาหารคือคำข้าวและน้ำ *(กพฬีการาหาร)* ได้แก่ อาหารรูป โอชารูป

๒. อาหารคือผัสสะ *(ผัสสาหาร)* ได้แก่ ผลกระทบทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

๓. อาหารคือเจตนา *(มโนสัญเจตนาหาร)* ได้แก่ เจตนาให้จิตเกิดขึ้นรับอารมณ์ต่าง ๆ ทางทวาร ๖ คือ เจตนาอยากเห็นรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสถูกต้อง อยากรู้เรื่องราวคิดนึก

๔. อาหารคือวิญญาณ *(วิญญาณาหาร)* เป็นอาหารของวิญญาณที่ได้เห็น ได้ยิน รู้กลิ่น รู้รส รู้สัมผัส รู้คิดนึกเรื่องราวต่าง ๆ

ข้อ ๑ คือ รูปอาหาร เพื่อยังชีวิตให้ดำรงอยู่รอด ถ้าเสพอย่างขาดสติ ตายไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน เพราะโมหะความหลงในรสอาหาร

ข้อ ๒–๔ คือ นามอาหาร ถ้าขาดสติในขณะเสพนามอาหารเหล่านี้ จะเป็นเครื่องผูกมัดร้อยรัดให้อยู่กับโลก (ขันธโลก) เกิดอภิชฌา (พอใจ) และโทมนัส (ไม่พอใจ) และทุกข์ที่ยังจะต้องเกิดต่อไปในวัฏฏสงสารไม่มีที่สิ้นสุด ถ้าไม่มีสติเท่าทันรู้อภิชฌาและโทมนัสหรือรู้ไม่ทันกิเลสราคะ โทสะ โมหะ ก็จะไปเกิดในทุคติอบายภูมิ

ยามที่ได้รับสัมผัสอารมณ์ทางทวาร-วิญญาณ ๖ (ทาง ตา หู ฯลฯ) จึงให้พิจารณาดุจแม่โคถูกถลกหนังทั้งตัว ถูกกระทบหวาดสะดุ้งกลัวภัยฉะนั้น!

นามอาหารนี่แหละ เป็นตัวหล่อเลี้ยงจิตวิญญาณให้เกิด-ตาย..ๆ!

อาหาร คือ คำข้าวและน้ำ หรือ กพฬีการาหารนี้ มีแสดงไว้ในพระไตรปิฎกถึงความสำคัญของรูปอาหารนี้ ในอภิธัมมัตถสังคหะ วิถีมุตตจิตสังคหะ ได้แสดงเหตุให้เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานว่า

*"คนพาลในโลกนี้ เป็น**ผู้กินอาหารด้วยความติดใจในรส** ทำกรรมอันลามก เมื่อตายไปย่อมเกิดในสัตว์เดรัจฉานชนิดต่าง ๆ ... มีนาคและครุฑ เป็นต้น"*

ในขณะที่เคี้ยวกินอาหาร ให้พิจารณาดุจเคี้ยวกินเนื้อบุตรแห่งตน เพื่อที่จะเดินทางให้พ้นทางกันดารฉะนั้น!

ก่อนฉันอาหาร พระภิกษุท่านต้องพิจารณาเสียก่อนด้วยใจความว่า

"...อาหารนี้ฉันเพื่อความเป็นไปแห่งธาตุขันธ์ เพื่อบรรเทาความหิวไม่ใช่เพื่อเมามัน บำรุงกำลัง สวยงาม ประดับตกแต่งร่างกาย ฉันเพื่อดำรงชีวิตอยู่ได้ เพื่อพรหมจรรย์ เพื่อบำเพ็ญสมณธรรม..."

มิใช่ให้พิจารณาเฉพาะอาหารบิณฑบาตเท่านั้น แต่พระพุทธองค์ทรงให้พิจารณาก่อนใช้สอยปัจจัยทั้งสี่ แม้เป็นเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่และยารักษาโรค ก็ให้พิจารณาด้วยในใจความทำนองเดียวกัน มิให้เป็นไปในทางกำหนัดตัณหาราคะกิเลส เหล่านี้เป็นศีลพิจารณาปัจจัยสี่ (ปัจจัยสันนิสิตศีล) และทรงสอนให้เจริญอาหาเรปฏิกูลสัญญาเนืองๆ

พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก เรื่องอาหารสัปปายะ (สบาย) มีอานิสงส์มาก

ความว่า ภิกษุ ๓๓ รูป เพียรบำเพ็ญสมณธรรมอยู่นานก็ไม่บรรลุธรรม อุบาสิกาผู้เป็นศิษย์ จึงเข้าไปถามว่า ท่านปฏิบัติอะไร ภิกษุบอกว่า บำเพ็ญสมณธรรม และได้ถามต่ออีกว่า คฤหัสถ์ชาวบ้านจะบำเพ็ญสมณธรรมได้หรือไม่ เมื่อรู้ว่าชาวบ้านก็ปฏิบัติได้ อุบาสิกานั้นจึงขอเรียนและนำเอามาปฏิบัติบำเพ็ญสมณธรรม จนบรรลุอริยบุคคลขั้นอนาคามี ระลึกชาติได้และรู้วาระจิตคน จึงสงสัยว่า เพราะเหตุใดหนอ ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้นจึงไม่บรรลุธรรม จึงรู้ว่า *"อาหารไม่สัปปายะ"*

อุบาสิกาจึงจัดอาหารเองให้สัปปายะ (สัปปายะ แปลว่า สบาย) เฉพาะแต่ละรูป ๆ ถวายต่อมาไม่นาน ภิกษุทั้ง ๓๓ รูปก็บรรลุพระอรหัตตผล

จึงเห็นได้ว่า *"อาหารสัปปายะ"* มีคุณมากมีอานิสงส์มากถึงปานนี้ ดังนั้นท่านผู้ปฏิบัติพึงแสวงหาสัปปายะให้มาก โอกาสรู้ธรรมเห็นธรรมบรรลุธรรมย่อมเป็นไปได้ดังพระสูตรข้างต้น

พึงแสวงหาสัปปายะ(สบาย) ๗ ประการ ได้แก่ ที่อยู่สบาย แหล่งเลี้ยงชีพสบาย อิริยาบถสบาย บุคคลแวดล้อมสบาย ครูอาจารย์หรือกัลยาณมิตรดี อากาศหรืออุตุสบาย และ อาหารสบาย

ครูบาอาจารย์บางท่านกล่าวว่า อาหารสามารถรักษาโรคได้ อาจ

สังเกตรู้ได้ด้วยตัวเอง เช่นบางครั้ง อยากรับประทานอาหารบางอย่าง เพราะร่างกายเรียกร้อง เช่น อยากรับประทานของขม ๆ เช่น สะเดา มะระ แกงขี้เหล็ก บางคนอยากกิน ขนมปังน้ำแข็งใส่น้ำหวาน ทั้ง ๆ ที่เป็นไข้ เมื่อได้กินแล้วปรากฏว่าไข้หายก็มี เป็นต้น

อาหารใดเป็นที่สบายของผู้ใด โปรดสังเกตมันเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลของใครของมัน!

เรื่องอาหารเจหรือไม่เจ ไม่เป็นประมาณสำคัญ ถ้ากินแล้วบรรลุธรรม กิเลส โลภ โกรธ หลง มันลดให้กินไปเลย (แม้เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มก็เช่นเดียวกัน สีไหนใส่แล้วกิเลสโลภ โกรธ หลงไม่เกิดให้ใส่ไปเลย)

สมัยพุทธกาล พระเทวทัตไปทูลขอพระพุทธเจ้า ขอให้ภิกษุทั้งหลายฉันมังสะวิรัติ คือ ให้งดฉันเนื้อสัตว์ทั้งหลาย แต่พระพุทธองค์ไม่ทรงอนุญาต ด้วยเหตุว่าภิกษุเป็นผู้อยู่ด้วยอาหารที่ผู้อื่นเลี้ยงชีวิต เพื่อความดำรงมั่นแห่งพระศาสนา ต้องเป็นผู้เลี้ยงง่าย โยมถวายอาหารใดก็ฉันอันนั้น เนื้อใดที่ไม่ได้เห็น ไม่ได้ยิน ไม่ได้รังเกียจว่าฆ่ามาเพื่อตน แล้วฉันได้ และได้ทรงบัญญัติเนื้อสิบอย่างที่ไม่ให้ฉันได้แก่ เนื้อมนุษย์, ช้าง, ม้า, สุนัข, หมี, งู, ราชสีห์, เสือดาว, เสือเหลือง, เสือโคร่ง เนื้อ ๑๐ อย่างนี้ *"ไม่สัปปายะ"* (ไม่สบาย) พระฉันเป็นอาบัติ แม้คนฆราวาสก็เถอะไม่ควรกิน เขาว่าคนกินเนื้อสุนัขสุนัขมันจะไล่เห่าไล่กัด เพราะมันได้กลิ่นตัวจากคนกิน งูหรือสัตว์อื่นก็คงทำนองเดียวกัน หยุดเถอะอย่ากินเลย พระพุทธเจ้าทรงห้ามแล้วอย่าสร้างศัตรู เพิ่มคู่เวรอีกเลย

อาหารอสัปปายะ (อาหารไม่สบาย)

พระพุทธเจ้าตรัสว่า โรคภัยไข้เจ็บของสัตว์โลกทั้งหลายเกิดจากสาเหตุ ๔ อย่าง

๑. เกิดจาก**จิต**

๒. เกิดจาก**กรรม**

๓. เกิดจาก**อุตุ**

๔. เกิดจาก**อาหาร**

ปัจจุบันเป็นยุคไฮเทคโนโลยี คือ มีความเจริญสูงทางวัตถุ นักโภชนาการวิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับอาหาร จึงขอนำเอามากล่าวไว้

คุณทราบไหมว่า...**เมื่อท้องของคุณว่างแล้วรับประทานอาหารเข้าไป อาจส่งผลร้ายต่อสุขภาพของคุณได้** เพราะฉะนั้น...ก่อนที่จะรับประทานอาหาร ควรเลือกชนิดของอาหารเสียก่อน...

อาหารที่ไม่ควรรับประทาน ขณะท้องว่าง มีชนิดใดบ้าง? มีบางชนิดที่เราแทบไม่เชื่อเลยล่ะ

๑. กล้วย เพราะกล้วยอุดมไปด้วยธาตุแมกนีเซียม การรับประทานกล้วยขณะท้องว่าง จะทำให้ปริมาณธาตุแมกนีเซียมในเลือดสูงขึ้น ทำให้สูญเสียสัดส่วนของแคลเซียมและแมกนีเซียมไป เป็นการยับยั้งการทำงานของหลอดเลือดหัวใจ เป็นอันตรายต่อสุขภาพอย่างยิ่ง

๒. กระเทียม เพราะจะทำให้เยื่อบุกระเพาะอาหาร ได้รับการกระตุ้น เกิดโรคกระเพาะอาหารอักเสบอย่างรุนแรง

๓. ผัก การรับประทานผักอย่างเดียวขณะท้องว่าง จะทำให้กระเพาะอาหารเกิดอาการผิดปกติ

๔. นมและนมถั่วเหลือง แม้ว่านมถั่วเหลืองจะอุดมไปด้วยโปรตีน แต่จะเกิดประสิทธิภาพมากที่สุดเมื่อกระเพาะอาหาร มีสารอาหารประเภทแป้งอยู่ด้วย

๕. เหล้า หากดื่มเหล้าในขณะท้องว่าง จะไปกระตุ้นเยื่อบุกระเพาะอาหาร ทำให้เป็นโรคกระเพาะอาหารอักเสบ และเป็นแผลในกระเพาะอาหารได้

๖. น้ำตาลหรืออาหารหวาน การรับประทานอาหารหวาน หรือน้ำตาล เช่น น้ำอัดลม ช็อคโกแลตขณะท้องว่าง จะทำให้โปรตีนรวมตัวกับน้ำตาล ส่งผลต่อการดูดซึมโปรตีนทุกชนิด และลดสมรรถภาพการทำงานของระบบหมุนเวียนเลือดและไต

๗. ชา ดื่มชาที่แก่เกินไป จะทำให้กรดเกลือในน้ำย่อยของกระเพาะอาหารเจือจาง ส่งผลให้การทำงานของระบบย่อยอาหารลดลง และเกิดอาการใจสั่น เวียนศีรษะ มือเท้าไม่มีแรง จิตใจไม่สงบ

๘. ลูกพลับ ไม่ควรรับประทานลูกพลับในขณะท้องว่าง เพราะกระเพาะอาหารจะหลั่งกรดเกลือออกมามากหากไปรวมตัวกับยาง และสารแขวนลอยในลูกพลับแล้ว จะทำให้เจ็บหน้าอก คลื่นไส้ และเป็นแผลในกระเพาะอาหาร

นอกจากนั้น **ยังไม่ควรอาบน้ำ และ ออกกำลังกายขณะท้องว่าง**ด้วยเช่นกัน เพราะการอาบน้ำและการออกกำลังกายในขณะที่ท้องว่าง จะทำให้เกิดอาการช็อก เนื่องจากน้ำตาลในเลือดต่ำได้ง่าย

ที่มาจาก http://www.dek-d.com/content/view.php?id=10622และ

http://www.deedeejang.com/warning/forward/00165.html

๑๒. เจ้ากรรมนายเวรคืออะไร?

พระไตรปิฎก แสดงไว้ว่า มารในพระพุทธศาสนา มี ๕ พวก ได้แก่

๑. มัจจุมาร	มารได้แก่	ความตาย
๒. อภิสังขารมาร	มารได้แก่	ความติดในฌานสุข และความดีต่าง ๆ
๓. ขันธมาร	มารได้แก่	ขันธ์ห้า คือ รูปธรรม-นามธรรม
๔. กิเลสมาร	มารได้แก่	กิเลสเครื่องร้อยรัดทั้งปวง
๕. เทวปุตตมาร	มารได้แก่	เทวดามิจฉาทิฏฐิ

เจ้ากรรมนายเวร คือ มาร!

พระพุทธองค์ แสดงไว้ตอนหนึ่งว่า ในคืนตรัสรู้ มีกองทัพมารนำโดยพระยาวสวัตตีมาร หรือท้าวปรนิมมิตตวสวัตตีมาร เป็นหัวหน้าเทวดาชั้นปรนิมมิตตวสวัตตีมาขับไล่มิให้ตรัสรู้

นัยว่ามีกล่าวไว้ในคัมภีร์อนาคตวงศ์ ได้กล่าวถึงว่า พญามารท่านนี้ ภายหลังเกิดศรัทธาปฏิบัติธรรม และปรารถนาพุทธภูมิไว้ จะมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตวงศ์องค์ที่ ๔ ใน ๑๐ พระองค์ ต่อจากพระเมตไตรยโพธิสัตว์ พระรามโพธิสัตว์ และพระปเสนทิโกศลโพธิสัตว์ ส่วนอีก ๖ พระองค์ต่อไปก็มีอสุรินทราหูเป็นพระทีฆชังฆีโพธิสัตว์, พระโสณโพธิสัตว์, พระสุภโพธิสัตว์, พระโตเทยยโพธิสัตว์, พระธนบาลโพธิสัตว์ (ช้างนาฬาคิรี), พระปาลิไลยกโพธิสัตว์ (ช้างปาลิไลยกะ) *หารายละเอียดอ่านได้ในมนุษย์เกิดมาทำไมเล่ม ๗ และ เล่ม ๑๐ เรื่องคัมภีร์อนาคตวงศ์*

ปิณฑิกสูตร เล่ม ๑๕ หน้า ๑๒๘ *"พระบรมศาสดาเสด็จบิณฑบาตที่บ้านปัญจสาลคาม ถูกมารผู้มีบาปเข้าดลใจไม่ให้คนใส่บาตรพระองค์เสด็จกลับด้วยบาตรเปล่า"*

มารนี่ร้ายกาจจริงๆ แม้แต่พระพุทธเจ้าก็ไม่เว้น และตามผจญจนถึงวันเสด็จดับขันธปรินิพพาน (แล้วอย่างพวกเราๆ นี้จะเหลืออะไร!)

พระยาวสวัตตีมารท่านนี้มิได้มีบทบาทเฉพาะในพุทธกาลเท่านั้น ยังมีบทบาทในหลังพุทธกาลอีกเมื่อคราวทำสังคายนาพระไตรปิฎก ครั้งที่ ๓

พระอุปคุตต์เถระเป็นพระอรหันต์ บวชในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ได้เข้าพิธีทำสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งที่ ๓ ประมาณ พุทธศักราช หลังพุทธกาล ๒๓๖ ปี

พระยาวสวัตตีมารได้ไปทำลายพิธี โดยได้ทำให้รัตนะและทองคำตกลงท่ามกลางพิธี เพื่อหลอกล่อก่อกวนและได้เอาพวงมาลัยดอกไม้ไปคล้องที่คอพระอุปคุตต์เถระด้วยความเย้ยหยันเพื่อให้ได้อับอาย

พระอุปคุตต์เถรเจ้า จึงได้ทรมานด้วยการอธิษฐานร้อยซากศพมนุษย์สุนัขและงูเน่าเป็นพวงมาลัยไปผูกคอพระยาวสวัตตีมารบ้าง พระยาวสวัตตีมารหลงกลเชื่อว่าพระอุปคุตต์ยอมรับนับถือตน ถูกพวงมาลัยซากศพมัดคอ ไปเที่ยวหาเทพดา มาร พรหม องค์ใดก็ไม่อาจช่วยเอาพวงมาลัยซากศพนั้นออกจากคอได้ พระพรหมได้แนะนำให้ไปหาพระอุปคุตต์เถรเจ้าซึ่งเป็นศากยบุตรเท่านั้นที่จะช่วยได้

พระยาวสวัตตีมาร ได้เข้าไปหาและต่อว่าพระอุปคุตต์ว่า ตนเคยกลั่นแกล้งพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าหลายครั้งแต่พระองค์ไม่เคยโต้ตอบทำร้ายตนแต่อย่างใดเลย แต่ท่านอุปคุตต์ทำร้ายตนอย่างขาดความเมตตาปรานี

พระอุปคุตต์เถระจึงตอบพระยามารว่า พระบรมศาสดามีพระคุณหาประมาณมิได้ แต่ท่านพระยามารได้ล่วงเกินพระพุทธองค์หยาบช้าลามกมากเป็นกรรมหนัก จึงขอให้ถึงพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ พวงมาลัยซากศพก็จะหลุดออกจากคอ

พระยามารกระทำตามพระอุปคุตต์แนะนำ แล้วปรารถนาพุทธภูมิ ขอเป็นพระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่งในอนาคตกาล พระอุปคุตต์เถระจึงขอให้พระยามารแปลงร่างเป็นพระพุทธเจ้าให้ดู ด้วยยังไม่เคยเห็นพระพุทธองค์

พระยามารรับปากว่าจะทำให้ดู แต่ขออย่าได้อภิวาทกราบไหว้ขณะแลเห็นพระพุทธเจ้าแปลง

ครั้นแล้วพระยาวสวัตตีมารได้เนรมิตกายเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยความลืมตัว พระอุปคุตต์และพระเจ้าอโศกมหาราชพร้อมด้วยพุทธบริษัทบริวารต่างถวายอภิวันไหว้พระพุทธองค์แปลง กายเนรมิตจึงกลับกลายเป็นพระยามารตามเดิม

อีกตอนหนึ่ง พระยามารมาอาราธนาให้พระพุทธเจ้าปรินิพพาน นัยว่าเกรงพระพุทธเจ้าจะชักนำสัตว์โลกให้พ้นวัฏฏสงสารเสียหมด ตนจะเสื่อมอำนาจจะครอบครองบริวารหมู่สัตว์ให้จมลงอยู่ในกามาพจรภูมิต่อไปอีกไม่ได้

ในพรหมนิมันตนิกสูตร พระสุตตันตปิฎก เล่ม ๑๒ มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์

“มารเข้าสิงพรหมปาริสัชชาตนหนึ่ง กล่าวห้ามพระผู้มีพระภาคมิให้ว่ากล่าวพกาพรหมที่เห็นผิดว่า...นี้เที่ยง ยั่งยืน ไม่แก่ ไม่ตาย ไม่เกิดอีก...ฯลฯ”

แม้พระโมคคัลลานะ ก็เคยถูกมารเข้าไปอยู่ในท้อง ขณะเดินจงกรมกลางแจ้ง เป็นมารหลานชายลูกของน้องสาว ชื่อ กาฬี ในอดีตชาติหนึ่ง (พระโมคคัลลานะก็ยังเคยเกิดเป็นมารมีชื่อว่าทูสี) เรื่องนี้มีกล่าวแสดงไว้ในมารตัชชนียสูตร สูตรว่าด้วยมารถูกคุกคาม พระไตรปิฎก เล่ม ๑๒ *(หาอ่านรายละเอียดในมนุษย์ เล่ม ๙ หน้า ๒๙๔)*

มีอีกหลายแห่งที่กล่าวถึงมาร เช่น มารแปลงเป็นพระพุทธเจ้าไปหลอกอุบาสก ชื่อ ปุรพันธอุบาสกไม่ให้เชื่อฟังคำสอนของพระบรมศาสดา อย่างนี้ก็เคยมีในครั้งพุทธกาล *(หาอ่านรายละเอียดในมนุษย์เล่ม ๑๐ ภาคผนวก เรื่องที่ ๙๐ ปุรพันธอุบาสก)*

นี้จะเรียกว่าเป็นเจ้ากรรมนายเวรได้หรือไม่?

คนที่เจ็บไข้ได้ป่วย เป็นโรคร้ายต่าง ๆ นานา อันเกิดจากภูตผีปีศาจ เปรต-อสูร นี้จะเรียกว่า เป็นเจ้ากรรมนายเวรได้หรือไม่? *(ภูตผีปีศาจ ได้แก่ สัตว์นรกที่มีรูปร่างเป็นคนมีหัวเป็นสัตว์ หรือมีหัวเป็นคนมีรูปร่างเป็นสัตว์ เป็นต้น ตั้งอยู่ในอารมณ์โทสะพยาบาทปองร้ายคู่เวร)*

มีเรื่องเล่าต่อ ๆ กันมาว่า มีชายคนหนึ่งมีอาชีพกรรมกรใช้แรงงาน ชอบดื่มสุราและยาบำรุงกำลัง วันหนึ่งเขาไปได้ตะพาบเป็น ๆ มาตัวหนึ่ง เพื่อจะเอามาทำกับแกล้ม แต่ตัวมันใหญ่กินมื้อเดียวคงไม่หมด และไม่มีตู้เย็นสำหรับแช่ เขาเอาตะพาบตัวนั้นขังไว้ โดยเอามีดเฉือนเนื้อตะพาบมากินทีละขาเอาปูนแดงทาที่แผลแล้วขังไว้ และเฉือนแบ่งทำกินอยู่หลายวันจนกระทั่งหมด

ต่อมาอีกหลายสิบปี ชายกรรมกรนี้ไปเที่ยวเล่นที่ชายแม่น้ำ เขานั่งห้อยขาแช่น้ำอยู่หัวสะพาน เขาถูกปลาตัวเล็ก ๆ ตอดที่นิ้วเท้าเป็นแผลมีเลือดซึมนิดหน่อย จึงไปทำแผลคิดว่าเดี๋ยวคงหาย แต่แผล

กลับกลายลุกลามติดเชื้อรักษาไม่หาย เป็นแผลใหญ่ขึ้นๆ จนต้องตัดนิ้ว ตัดเท้าและตัดขาในที่สุด เขากลายเป็นชายพิการขาด้วนอยู่หลายปี

ต่อมาผู้ชายคนนี้ไปงานบวชญาติต่างจังหวัดและนอนค้างที่บ้านงาน คืนนั้นไม่รู้ว่ามีตัวอะไรมากัดที่นิ้วมือ เขารู้สึกคล้าย ๆ ว่าจะเป็นตัวแมลงสาปหรือตัวแมลงอะไรสักอย่าง เป็นแผลมีเลือดไหลซิบๆ ไม่เจ็บอะไรมากเขาก็ใส่ยาและทำแผลอยู่หลายวันแต่ไม่หาย แผลลุกลามติดเชื้อใหญ่ขึ้น ๆ จนกระทั่งต้องตัดนิ้ว ตัดข้อมือ และตัดแขน แพทย์รักษาอย่างไรก็ไม่หาย แผลติดเชื้อจนกระทั่งต่อมาชายคนนี้เสียชีวิต

เรื่องนี้ ไม่รู้ว่าจะสรุปลงอย่างไร อำนาจกรรมมีมาก ถ้าไม่ใช่เจ้ากรรมนายเวรเขามาทวงคืน แล้วเป็นอะไรล่ะ กรรมวิสัยเป็นอจินไตยที่ไม่ควรคิด!

พระพุทธองค์ ตรงตรัสเล่าให้พระภิกษุฟังว่า อดีตชาติหนึ่งพระพุทธองค์เกิดเป็นหมอรักษาคนไข้ ให้ยาถ่ายคนไข้ตาย มาในชาติสุดท้ายแม้จะทรงตรัสรู้สัมมาสัมโพธิญาณแล้วก็ตาม ยังมีโรคปักขันธิกาพาธลงพระโลหิต (อาเจียนเป็นเลือด)

อีกพระชาติหนึ่ง พระพุทธองค์เกิดมาในตระกูลคหบดี มีน้องชาย ๑ คน พ่อแม่เสียชีวิตทิ้งทรัพย์มรดกไว้จำนวนมาก คิดจะฮุบมรดกคนเดียว จึงลวงน้องชายไปเอาหินทุบหัวน้องชายจนตาย ชาตินั้นตายไปตกนรกเพราะกรรมนี้ และในชาติสุดท้ายนี้เศษกรรมที่หลงเหลือยังตามมา แม้จะเป็นพระพุทธเจ้าแล้วก็ยังถูกพระเทวทัตถ์กลิ้งหินทับเท้าจนห้อพระโลหิต

เรื่องของพระเทวทัตจองเวรพระพุทธเจ้านี้ เริ่มกันมาตั้งแต่เมื่อครั้งชาติที่เกิดเป็นพ่อค้าซื้อ-ขายของเก่าแห่งเมืองเสริวะ โกรธและ

ขอจองเวรพระพุทธเจ้าที่ซื้อเอาถาดทองคำใบเก่าไปได้ก่อนด้วยราคาสูงกว่า ถึงกับเอามือกำทรายที่ริมท่าเรือ ขอจองเวรไปทุก ๆ ชาติเท่ากับเม็ดทรายในแม่น้ำนี้แล้วก็เกิดมาเป็นคู่เวรกันเช่น ดาบสฤาษีกับพญาโคธา (เหี้ย) นายพรานป่ากับพญาช้างฉัตทันต์ พระเจ้ามหาตาปนะพระราชบิดากับธรรมปาลกุมาร อธรรมเทพบุตร กับธรรมเทพบุตรพระเจ้ากลาปุกับขันติวาทีดาบส ชูชกกับพระเวสสันดร ฯลฯ เป็นต้น

ความจริงพระเทวทัตนี้บำเพ็ญบารมีมาครบสองอสงไขยจะได้ตรัสรู้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า แต่ตั้งตนไว้ผิดหลงลาภสักการะ และมักใหญ่มีทิฏฐิมานะมาก จึงหลงทำกรรมหนักลอบปลงพระชนม์พระพุทธเจ้าต้องไปบังเกิดในอเวจีมหานรกแสนนาน จากนั้นด้วยบารมีที่ได้สั่งสมมาแต่อดีตชาติในอนาคตแสนมหากัประหว่างพุทธันดรที่ว่างจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะได้ตรัสรู้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าชื่อว่า *"อัฏฐิสสระ" (จากอรรถกถา ธรรมบท เทวทัตวัตถุ ๑/๑๓๗)*

การจองเวร คือ โทสกิเลส เป็นกิเลสมาร นี่แหละคือเจ้ากรรมนายเวร!

ในวชิราสูตร วชิราภิกษุณีไปบำเพ็ญสมณธรรมในป่าอันธวันอันร่มรื่นใกล้วัดเชตวัน ถูกมารมาแกล้งกระซิบที่หูให้เลิกทำความเพียรว่าสาวสวย ควรจะได้หาความสุขทางกามให้พอใจ แต่วชิราเถรีบรรลุธรรมแล้ว จึงไม่หลงตาม นี่ก็เป็นมารมาขวางไม่ให้ทำความดี เป็นได้ทั้งกิเลสและเทวปุตตมาร

พระไตรปิฎกได้แสดงไว้ว่า พาหิยทารุจีริยะ ได้ฟังธรรมจากพระบรมศาสดาบรรลุอรหัตฉับพลันริมทาง ขณะเดินหาจีวรเพื่อจะบวชได้ถูกโคขวิดตายเสียก่อน พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า เพราะกรรม

ในอดีตที่เคยฆ่าเอาทรัพย์หญิงโสเภณี กรรมตามมาทันในชาติสุดท้าย โดยยักษิณีสิงโคมาขวิดตายดังกล่าว (จะใช่มัจจุมารหรือไม่?)

ใครจะเรียกว่าอะไรก็ช่างเถิด ขอเรียกง่าย ๆ ว่าเจ้ากรรมนายเวรก็แล้วกัน

เจ้ากรรมนายเวรมีทั้งมีตัวตนไม่มีตัวตน มีทั้งที่เป็นรูปและเป็นนาม เพราะกรรมที่ทำไว้ มีทั้งกายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม (ทุกกรรมจะถูกบันทึกเก็บไว้ในภวังคจิต)ดังเช่นตอนที่พระพุทธองค์ทรงกระหายน้ำต้องตรัสเรียก พระอานนท์ถึงสามครั้งจึงได้ดื่ม เพราะกรรมที่ห้ามโคดื่มน้ำขุ่นใดอดีตชาติหนึ่ง นี่ก็ไม่เห็นตัวเจ้ากรรมนายเวร แต่รู้ได้

ท่านลองดึงเหตุการณ์ชีวิตจริงของท่านเข้ามาวิเคราะห์ดูก็ได้ ขณะนี้ท่านมีเจ้ากรรมนายเวรกำลังทวงคืนบ้างหรือเปล่า เช่น โรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ก็เป็นขันธมาร (มารคือ ร่างกาย จิตใจ) แล้วท่านทำบุญกรวดน้ำอุทิศบุญขออโหสิกรรมแล้วหรือยัง อย่างน้อย ๆ ก็หมั่นเติมน้ำจืดลงในตุ่มน้ำเค็ม หมั่นสร้างบุญกุศล ให้จางโดยเร็วไว ก่อนที่จะสายเกินแก้ เขาตามมาทวงเอาคืน ตามดุจสุนัขไล่เนื้อ!

แต่ก็ต้องขอบคุณมารเขานะ มารไม่มีบารมีไม่เกิด!

ตอนหนึ่ง ของพระไตรปิฎก แสดงไว้ว่า มีสามเณรรูปหนึ่งชื่อสามเณรติสสะ บวชอยู่กับพระสารีบุตร พระอาจารย์เห็นด้วยญาณว่าสามเณรชะตาขาดจะต้องตายภายในเจ็ดวันด้วยวิบากกรรมตามมาทัน จึงให้กลับไปเยี่ยมบ้านร่ำลาพ่อแม่ ขณะสามเณรเดินทางกลับบ้านแลเห็นปลาตกคลั่กอยู่ในแอ่งน้ำกำลังแห้งขอด กำลังจะตายเกิดความสงสารจึงช้อนเอาไปปล่อย (เป็นมหากุศลจิตดวงที่ ๑ เป็นโสมนัสที่ประกอบด้วยปัญญา และกระทำด้วยแรงปรารถนาอันแรงกล้า

ต่างจากมหากุศลจิตของคนปล่อยปลาสมัยนี้ ที่หวังสะเดาะเคราะห์แก้กรรมตามคำแนะนำของโหรหรือหมอดู) เมื่อเยี่ยมพ่อแม่แล้วจึงเดินทางกลับมาหาพระอาจารย์ พระอาจารย์แปลกใจว่าครบเจ็ดวันแล้ว เพราะเหตุใดสามเณรจึงไม่ตาย และรู้ด้วยญาณว่า อานิสงส์ของการช่วยชีวิตสัตว์ที่กำลังจะตายมีอานิสงส์มากเป็นผลของกุศลกรรมใหญ่มาเบียดเบียนอกุศลกรรม (เป็นอโหสิกรรมคล้ายกับกรรมขององคุลิมาล) จนกลายเป็นอโหสิกรรม สามเณรจึงไม่ตาย

ถ้าไม่อยากถูกตามเอาคืน (ถูกทวงหนี้) ต้องรีบหนีให้เร็ว ด้วยการเติมพลังบุญหนีพลังบาป

พระไตรปิฎก ยังมีแสดงไว้อีกหลายเรื่อง เช่น นายสุกรฆาตก่อนที่จะตายก็ร้องเหมือนสุกร ส่วนนายโคฆาต ที่เอามีดตัดลิ้นโคมากิน ทันทีที่ชิ้นเนื้อถูกลิ้นๆ ก็ขาดออกจากปาก ร้องเหมือนโคก่อนที่จะตาย (วิบากกรรมในภวังคจิตมาส่งผล)

นี่ก็เรื่องของกฎแห่งกรรม กรรมช่างวิจิตรพิสดารพันลึกจริงหนอ!

บรรพบุรุษได้มีพิธีกรรมการกรวดน้ำอุทิศบุญ และมีคำกล่าวอุทิศกล่าวถึง *"เจ้ากรรมนายเวร"* ไว้ด้วย จะมีมาแต่ครั้งไหนสมัยใดก็คงจะหลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้วนั้นแหละ

เวรกรรมมีจริง และเจ้ากรรมนายเวรก็มีจริง ๆ !

เจ้ากรรมนายเวร เกิดเพราะกรรมเก่าทำไว้ในทั้งชาติปัจจุบันและอดีตชาติที่ทำ กรรมที่ล่วงศีลห้าเป็นอกุศลกรรมทุจริตเป็นอเนกชาตินับไม่ถ้วน

ขอให้พิจารณาดูข้อมูลรายละเอียดข้างล่างนี้ประกอบข้อเท็จจริงในชีวิตจริงของท่านอย่างไรบ้าง ดังต่อไปนี้

อกุศลทุจริต ๑๐

อกุศลกายทุจริต ๓ ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม (รวมถึงสุราเมรัยด้วย)

การทำกายทุจริต ๓ ที่สำเร็จเป็นกรรมได้ ต้องเป็นการทำที่ครบองค์ประกอบของการทำบาป เช่น การฆ่าสัตว์ต้องมีองค์ประกอบ ๕ คือ สัตว์นั้นมีชีวิต ...ตลอดจนถึง สัตว์ตายเพราะการฆ่านั้น เช่น ถ้าไม่มีเจตนาฆ่ามด แต่เดินไปเหยียบมดตาย อย่างนี้ไม่ครบองค์ประกอบของการฆ่าสัตว์ เพราะไม่มีจิตคิดที่จะฆ่ามด และไม่ได้พยายามฆ่ามด เมื่อกรรมที่ทำไม่ครบองค์ประกอบก็ไม่สามารถส่งให้ไปเกิดในอบายภูมิได้ แต่สามารถส่งผลเบียดเบียนชีวิตให้ได้รับความทุกข์ความเดือดร้อนหลังจากเกิดแล้วได้

กายทุจริต ๓ ที่ตามมาให้ผลในภพนี้

(ข้อพิสูจน์ผลกรรมเก่าที่ทำไว้)

การฆ่าสัตว์ ส่งผล ๙ ประการ	การลักทรัพย์ ส่งผล ๗ ประการ	การประพฤติผิดในกาม ส่งผล ๑๒ ประการ
๑. ร่างกายทุพพลภาพ	๑. เป็นผู้มีทรัพย์น้อย	๑. มีผู้เกลียดชังมาก
๒. รูปร่างขี้เหร่ ไม่งาม	๒. ยากจนเข็ญใจ	๒. มีศัตรูปองร้าย
๓. ร่างกายอ่อนแอ	๓. อดอยากหิวโหย	๓. ขัดสนทรัพย์สิน
๔. ปัญญาความจำไม่ดี	๔. ได้ในสิ่งที่ไม่ต้องการ	๔. อดอยากยากจน
๕. เป็นคนขลาดหวาดกลัว	๕. ค้าขายขาดทุน	๕. เกิดเป็นหญิง
๖. ฆ่าตัวตายหรือถูกฆ่า	๖. ประสบกับภัยพิบัติ ไฟไหม้	๖. เกิดเป็นกะเทย
๗. มีโรคภัยเบียดเบียน	๗. น้ำท่วม โจรปล้น ถูกเวนคืน	๗. เป็นชายในตระกูลต่ำ
๘. ไม่มีบริวาร	ฯลฯ	๘. มักได้รับความอับอายเสมอ
๙. อายุสั้น		๙. ร่างกายไม่สมประกอบ
		๑๐. เป็นผู้คิดมากวิตกกังวล
		๑๑. ครอบครัวแตกแยก
		๑๒.ไม่ได้อยู่กับคนที่รัก

๐ **ทำชั่ว**ทางกาย วาจา ใจ เรียกว่า **เป็นหนี้**
ปกปิดความชั่วไว้ไม่ให้ใครรู้ เรียกว่า **เสียดอกเบี้ย**
ถูกตำหนิติเตียน เรียกว่า **ถูกทวงหนี้**
ไปที่แห่งใด**มีแต่ร้อนใจ** เรียกว่า **ถูกตามตัว**
เมื่อตายไปก็ไป**ตกนรก** เรียกว่า **ถูกจองจำ**

อนึ่ง เคยได้ยินได้ฟังมาว่า พระอานนท์ในอดีตชาติหนึ่งเคยเกิดเป็นกะเทยและสตรี ด้วยเศษอกุศลกรรมที่ประพฤติผิดในกาม มีแสดงไว้ในมหานารทกัสสปชาดก เล่ม ๒๒ ฉักกนิบาต

สมัยนี้ มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศมากเหลือเกิน มีชายเป็นกะเทย หญิงเป็นทอม เป็นจำนวนมาก อาจเนื่องจากผลของเศษอกุศลกรรมที่เคยประพฤติผิดในกามก็เป็นได้ ดังในอิสิทาสีเถรีสูตร อดีตชาตินางเคยเกิดเป็นบุตรนายช่างทอง เป็นหนุ่มเจ้าสำราญและเป็นชู้กับภรรยาของชายอื่น ต้องเสวยวิบากในนรกแสนนาน เศษอกุศลกรรมดังกล่าวทำให้เกิดมาเป็นกะเทยอยู่ชาติหนึ่งที่นางระลึกชาติได้ ส่วนชาติที่ระลึกชาติไม่ได้นั้นไม่รู้ว่าอีกกี่ภพกี่ชาติ *(อ่านรายละเอียดเรื่องอิสิทาสีเถรี หน้า ๑๙๐)*

ไม่ทราบว่ามีใครรวบรวมสถิติจำนวนคนเบี่ยงเบนทางเพศไว้หรือไม่ว่ามีจำนวนร้อยละเท่าไร แต่ก็น่าจะพอ ๆ กันกับสถิติการหย่าร้าง ที่น่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ครอบครัวแตกแยก ซึ่งมีประมาณร้อยละสามสิบและนัยว่ามีแต่จะเพิ่มมากขึ้น ๆ ตามพุทธทำนาย

อกุศลวจีทุจริต ๔ พูดโกหก-ส่อเสียด-คำหยาบ-เพ้อเจ้อไร้สาระ

องค์ประกอบของวจีทุจริต ๔ ที่มีกำลังแรง

๑. การพูดโกหก	๒. การพูดส่อเสียด	๓. การพูดคำหยาบ	๔. การพูดเพ้อเจ้อ
๑. พูดเรื่องไม่จริง ๒. คิดจะพูดเรื่องไม่จริง ๓. พยายามพูดเรื่องไม่จริง ๔. ผู้อื่นมีความเชื่อตามเนื้อความที่ไม่จริงนั้น	๑. มีผู้ถูกทำให้แตกแยก ๒. คิดที่จะพูดให้เขาแตกแยก ๓. ทำความเพียรให้แตกแยกกัน ๔. ผู้ฟังรู้เนื้อความนั้น	๑. มีความโกรธ ๒. มีผู้ถูกด่า ๓. กล่าววาจาด่า	๑. คิดจะพูดในสิ่งที่ไม่มีประโยชน์ ๒. พูดในสิ่งที่ไม่มีประโยชน์

การทำบาปทางวาจา

การทำบาปทางวาจา เรียกว่า **อกุศลวจีกรรม** หรือ วจีทุจริต มี ๔ คือ

๑. การพูดโกหก คือ การพูดโกหกลอกหลวง การพูดที่ไม่ตรงกับความจริง

๒. การพูดส่อเสียด คือ การพูดยุแหย่ทำให้คนที่เขารักสามัคคีกันเข้าใจผิดกัน โกรธกัน

๓. การพูดคำหยาบ คือ การด่าทอกัน การพูดไม่สุภาพ

๔. การพูดเพ้อเจ้อ คือ การพูดเรื่องไร้สาระ เป็นการพูดที่ไม่เป็นไปเพื่อการสำรวมอินทรีย์ทั้งหลาย

เมื่อทำบาปทางวาจา คือ การพูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ และพูดเพ้อเจ้อ นั้น ถ้าทำอย่างครบองค์ประกอบของการทำวจีทุจริตแล้ว ก็ชื่อว่าเป็นบาปที่มีกำลังแรง ถ้าบาปอกุศลนี้ส่งผล จะทำหน้าที่เป็นชนกกรรมนำเกิดในอบายภูมิได้ หรือถ้าได้เกิดเป็นมนุษย์ ผลของการทำวจีทุจริต ที่ยังตามส่งผลได้มีอีกหลายประการ ดังนี้

วจีทุจริต ๔ ที่ตามมา ให้ผลในภพนี้

(ข้อพิสูจน์ผลกรรมเก่าที่ทำไว้)

การพูดโกหก ส่งผล ๘ ประการ	การพูดส่อเสียด ส่งผล ๔ ประการ	การพูดคำหยาบ ส่งผล ๔ ประการ	การพูดเพ้อเจ้อ ส่งผล ๔ ประการ
๑. เกิดมาพูดไม่ชัด ๒. ฟันไม่เรียบ ๓. มีกลิ่นปาก ๔. มีไอตัวร้อน ๕. ตาส่อน ๖. พูดด้วยปลายลิ้นปลายปาก ๗. บุคลิกไม่ดี ๘. ดูคล้ายคนวิกลจริต	๑. ชอบตำหนิตนเอง ๒. มักเป็นผู้ถูกใส่ความ ๓. ถูกผู้ใหญ่ติเตียนเสมอ ๔. มักแตกแยกกับมิตรสหาย	๑. ทรัพย์สินสูญหาย ๒. ได้ยินแต่เสียงที่ทำให้รำคาญ ๓. มีกายวาจาหยาบ ๔. หลงตาย	๑. เป็นบุคคลที่ชอบพูดพร่ำ ๒. ไม่มีคนเชื่อถือในคำพูด ๓. เป็นผู้ไม่มีอำนาจ ๔. เป็นคนวิกลจริต

การพูดเท็จ ต้องมีเจตนาให้ผู้อื่นเสียหาย ขอยกชาดกนิทานสักเรื่อง

มีสองสามีภรรยา ภรรยาแพ้ท้องอยากกินอาหารในวังพระราชา ถ้าไม่ได้กินจะต้องตาย สามีสงสารภรรยา จึงปลอมตัวเป็นพระไปบิณฑบาตที่หน้าประตูวัง

พระราชากำลังจะเสวยกระยาหาร แลเห็นพระมาบิณฑบาตมีท่าทางน่าเลื่อมใสพลางคิดในใจว่าคงเป็นพระคุณเจ้าเพิ่งออกนิโรธสมาบัติ เกิดเลื่อมใสมีใจศรัทธา จึงถวายอาหารบิณฑบาตและสั่งให้อำมาตย์ตามไปดูว่าพระเถระนี้อยู่ที่ใด

อำมาตย์ตามไปดูพอถึงศาลาชายปลอมบวชก็เปลื้องเอาจีวรออก เอาอาหารให้ภรรยาที่กำลังแพ้ท้องรับประทาน จึงรู้ความว่าเป็นพระปลอมบวช ครั้นจะไปกราบทูลพระราชา สองสามีภรรยาคงถูกประหารชีวิต และพระราชาคงเสื่อมศรัทธาเสียหายต่อบุญที่ได้ทรงกระทำ

อำมาตย์เป็นคนถือศีลห้าเคร่งครัด พลางคิดในใจว่าจะกราบทูลพระราชาอย่างไรหนอจึงจะไม่พูดปด เมื่อไปเฝ้า พระราชาจึงถามว่าเป็นอย่างไร ได้ความหรือไม่

อำมาตย์ทูลว่า *"ได้เดินตามไปพอถึงศาลาที่พัก* ***ผ้าเหลืองก็หายวับพระเจ้าข้า ฯ****"*

พระราชาจึงว่า พระองค์คิดแล้วไม่มีผิดว่าพระองค์นี้ต้องเป็นพระอรหันต์!

เรื่องนี้ อำมาตย์ไม่ได้พูดปด ทั้งไม่เสียหายต่อผู้ใด กลับได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย สามีภรรยาไม่ถูกฆ่า พระราชาก็มีพระราชศรัทธาในบุญที่ทำแล้ว จึงไม่เป็นพูดเท็จ ไม่ผิดอกุศลกรรมบถ

(เรื่องนี้ อำมาตย์เป็นคนฉลาด เป็นบัณฑิต เพราะ คิดดี-คิดเป็น เป็นโยนิโสมนสิการ รู้จักใช้คำพูดที่เป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย นับเป็นตัวอย่างที่ดี รู้จักใช้โยนิโสมนสิการ)

อนึ่ง พระอริยบุคคลขั้นพระโสดาบันบุคคล ย่อมละคำพูดเท็จ พระสกทาคามี ละการพูดส่อเสียดเพิ่มขึ้น พระอนาคามี ละการพูดคำหยาบเพิ่มขึ้นอีก และพระอรหันต์ย่อมไม่พูดไร้สาระ จึงละอกุศลวจีทุจริตได้ครบทั้ง ๔ ข้อ

"จงคิดทุกคำที่จะพูด แต่อย่าพูดทุกคำที่คิด"

"อยู่คนเดียว ให้ระวังความคิด อยู่กับมิตร ให้ระวังวาจา"

"คนพาล มักมีการเพ่งโทษผู้อื่นเป็นกำลัง บัณฑิตเพ่งโทษความไม่ดีของตนเอง มักพูดแต่ความดีของผู้อื่น" (พระพุทธวจนะ พลสูตร เล่ม ๒๓ หน้า ๑๙๘)

*"กิเลสย่อมพอกพูนแก่**ผู้ที่ชอบเพ่งโทษผู้อื่น**เป็นนิตย์ ผู้ประพฤติดังนี้ ย่อมสิ้นอาสวะช้า"*

*"ไม่ควรใส่ใจคำแสลงหูของผู้อื่น **ไม่ควรแส่**มองธุระที่เขาทำและยังไม่ทำ แต่จงตรวจตราธุระของตนทั้งที่ได้ทำแล้วและยังไม่ได้ทำ" (พระพุทธวจนะ ธรรมบท เล่ม ๒๕ หน้า ๑๙)*

เมื่อพบคนเก่ง ให้เร่งศึกษาจากเขา ถ้าพบคนงี่เง่าให้เตือนใจตนเอง!

องค์ ๖ แห่งพระปาติโมกข์

พระพุทธวจนะ

*"...**การไม่พูดร้าย**, การไม่ทำร้าย, การสำรวมในพระปาติโมกข์,* } **นี้เป็นศีล** (รวมถึงความเว้นบาปทั้งปวง)

ความเป็นผู้รู้ประมาณในการบริโภค, การนอน-การนั่งในที่อันสงัด, } **นี้เป็นสมาธิ** (รวมถึงความดีทั้งปวง)

ความหมั่นประกอบการทำจิตให้ยิ่ง – **นี้เป็นปัญญา** (แม้บาปและบุญความดีก็ต้องละ)

ธรรม ๖ อย่างนี้เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย"

บัณฑิตไม่พึงมีวาจาเปรียบเปรยดูแคลน
บัณฑิตไม่พึงทำตัวเป็นลิ่มทิ่มแทงว่าใครจนขาดไมตรี
บัณฑิตไม่พึงเอาก้านบัวไปยอนหูฟังเรื่องร้อนใจ
บัณฑิตไม่พึงทำน้ำท่วมทุ่ง ผักบุ้งโหรงเหรงเพ้อเจ้อไร้ประโยชน์

ท่านรู้หรือไม่ว่า "เจ้าชายมหาวีระ" ได้ทูลลาพระเชษฐา สละพระชายาและพระราชธิดา เสด็จออกบรรพชาเปลี่ยนผ้าคลุมพระวรกายแบบนักพรต ทรงประกาศมหาปฏิญญาว่า *"นับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปในช่วงเวลาสิบสองปี เราจะไม่พูดกับใครๆ แม้แต่คำเดียว"* นี้เป็นเรื่องความภาคภูมิใจของเหล่าศาสนิกชนของเชนที่เล่าต่อสืบๆ กันมา

แล้วท่านล่ะ สามารถหยุดพูดได้สักวัน วันละกี่นาที!

แต่ไม่ได้เห็นด้วยกับการปิดวาจาหรอกนะ เอาเป็นว่าให้มีสติทุกขณะที่พูด และฟังดีกว่า การปิดวาจา จึงควรปิดด้วยสติ!

❍ **คิดก่อนพูด** *"สุภาษิตา จ ยาวาจา เอตัม มังคลมุตตมังฯ วาจาสุภาษิต เป็นมงคลอันสูงสุด"*

❍ *หลักการพูดดีมีอยู่สาม* ***หนึ่ง****พูดตามความจริงทุกสิ่งสรรพ์*
สอง*พูดดีมีประโยชน์ไร้โทษทัณฑ์* ***สาม****สิ่งนั้นน่าฟังทั้งไพเราะ*
แม้เรื่องจริงน่าฟังไม่ขวางโลก แต่พูดไปไร้ประโยชน์ก็ไม่เหมาะ
อันพูดเรื่องสัจจริงทั้งพริ้งเพราะ มีประโยชน์เหมาะเจาะควรพูดเอยฯ

❍ *อันรสปากหากหวานก็หวานเด็ด บอระเพ็ดขมไม่มากเหมือนปากขม*
ถึงคมมีดคมไม่มากเหมือนปากคม รสหวานขมก็ไม่มากเหมือนปากคน

(สุนทรภู่ฯ)

❍ *เป็นคนคิดแล้วจึ่ง เจรจา*
อย่าพึงนอนหลับตา แต่ได้
เลือกสรรหมั่นปัญญา ตรองตรึก
สติริรอบให้ ถูกแล้วจึงทำ

(โคลงโลกนิติ)

❍ *ท่ามกลางกล่าวแต่ถ้อย พอควร*
เห็นท่านสรวลอย่าสรวล ตอบเต้า
ใช้คำแต่น้ำนวล นฤโทษ
เห็นท่านเศร้าทำเศร้า โศกหน้าตาตรม ฯ

(โคลงโลกนิติ)

อกุศลมโนทุจริต ๓ -เพ่งเล็งอยากได้ พยาบาทปองร้าย มิจฉาทิฏฐิ

การทำบาปทางใจ

การทำบาปทางใจ เรียกว่า **อกุศลมโนกรรม** หรือ *มโนทุจริต มี ๓* คือ

๑. อภิชฌา คือ *การคิดเพ่งเล็งอยากได้ทรัพย์สินของคนอื่น* เพียงแต่คิดก็เป็นบาปทางใจแล้ว จึงต้องระมัดระวังเป็นพิเศษในเรื่องของความนึกคิด

๒. พยาบาท คือ *การคิดพยาบาทปองร้ายคนอื่น* เพียงคิดที่จะกระทำแต่ยังไม่ได้กระทำก็เป็นบาปแล้วมีความเร่าร้อนทางจิตใจเกิดขึ้นและเป็นเหตุให้กระทำบาปทางกายและวาจาต่อไป

๓. มิจฉาทิฏฐิ คือ *การหลงผิดจากความจริง* เป็นการเข้าใจที่ผิดแล้วคิดว่าตนนี้เข้าใจถูก เช่น คนที่เข้าวัดฟังธรรม ถือศีล แต่กลับเป็นคนงมงาย คิดว่าการทำบุญ ทำบาปไม่มีผล ไม่เชื่อคุณบิดามารดา ไม่เชื่อว่าชาติหน้ามีจริง ไม่เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ไม่เชื่อเรื่องนรก สวรรค์ ฌาน อภิญญา มรรค ผล นิพพาน ไม่เชื่อในคุณของพระรัตนตรัย

พระพุทธองค์ ทรงตรัสว่า กรรมทางใจมีโทษมากกว่าทางกายและทางวาจา *จากอุปาลิวาทสูตร เล่ม ๑๓ มัชฌิมปัณณาสก์ คหปติวรรค*

องค์ประกอบของมโนทุจริต ๓ ที่มีกำลังแรง

๑. อภิชฌา	๒. พยาบาท	๓. มิจฉาทิฏฐิ
๑. มีทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นเป้าหมาย ๒. คิดอยากได้ทรัพย์สินนั้นมาเป็นของตน	๑. มีศัตรูผู้ไม่พอใจเป็นเป้าหมาย ๒. คิดให้เกิดความพินาศแก่ศัตรู	๑. ยึดมั่นในสิ่งที่ผิดคิดว่าถูก ๒. มีความเห็นว่าเป็นจริง

ส่วนมโนกรรมของพระเทวทัตที่จองเวรพระพุทธเจ้าด้วยบาปทางใจหลายแสนชาติ เริ่มตั้งแต่เกิดเป็นพ่อค้าเสริวะหาซื้อของเก่า โดยพระโพธิสัตว์ที่ซื้อถาดทองเก่าไปก่อนตน จึงมีใจผูกพยาบาทตั้งแต่นั้นมาพระโพธิสัตว์เกิดเป็นธรรมเทพบุตร เทวทัตก็เกิดเป็นอธรรมเทพบุตรตามแกล้งขวางทางพระโพธิสัตว์จนถูกธรณีสูบ เป็นธรรมปาลกุมารโพธิสัตว์อายุ ๗ เดือนก็ถูกพระเทวทัตเกิดเป็นพระเจ้ามหาตาปนะพระราชบิดาฆ่า ครั้งเกิดเป็นขันติวาทีดาบสโพธิสัตว์ เทวทัตก็เกิดเป็นพระเจ้ากลาปุแห่งกรุงพาราณสี แกล้งตัดหู จมูก แขน ขา พระโพธิสัตว์จนถูกธรณีสูบอีก และแม้กระทั่งเกิดเป็นช้างฉัตรฑันต์กับนายพรานเป็นพญาโคธากับฤษีทุศีล ก็เคยสร้างกรรมเวรกันมาแล้ว และสร้างกันมาอีกหลายแสนชาติ นี่ก็เนื่องมาจากบาปทางใจนั่นเอง

เมื่อทำบาปทางใจ คือ ***อภิชฌา***มีความเพ่งเล็งอยากได้ มี*ความ**พยาบาท***ปองร้าย และมี**มิจฉาทิฏฐิ** เห็นผิด ถ้าทำบาปทางใจอย่างครบองค์ประกอบ ก็ชื่อว่าเป็นบาปที่มีกำลังแรง ถ้าบาปอกุศลนี้ส่งผล จะทำหน้าที่เป็นชนกกรรมนำเกิดในอบายภูมิได้ หรือถ้าได้เกิดเป็นมนุษย์ผลของการทำมโนทุจริต ที่ยังตามส่งผลได้ก็มีอีกหลายประการ ดังนี้

มโนทุจริต ๓ ที่ตามมาให้ผลในภพนี้

(ข้อพิสูจน์ผลกรรมเก่าที่ทำไว้)

อภิชฌา ส่งผล ๔ ประการ	พยาบาท ส่งผล ๔ ประการ	มิจฉาทิฏฐิ ส่งผล ๔ ประการ
๑. เสื่อมจากทรัพย์สินและคุณความดี ๒. เกิดในตระกูลต่ำ ๓. มักได้รับคำตำหนิติเตียน ๔. ไม่มีโชคลาภ	๑. มีรูปร่างไม่สวยงาม ๒. มีโรคภัยเบียดเบียน ๓. มีอายุสั้น ๔. ตายด้วยการถูกฆ่า	๑. อยู่ห่างไกลจากรัศมีของพระธรรม ๒. ปัญญาไม่ดี ๓. เกิดมาเป็นคนปำคนดอย ๔. เป็นผู้มีฐานะต่ำต้อย

สมัยพุทธกาล วัสสการพราหมณ์แลเห็นพระกัจจายนะเดินลงมาจากเขาคิชฌกูฏ **พลางคิดในใจ**ว่าพระภิกษุนี้เดินคล้ายลิง

เมื่อไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคทรงตรัสให้วัสสการพราหมณ์ กล่าวคำขอขมาโทษพระกัจจายนะ มิฉะนั้นต้องไปเกิดเป็นลิงที่ป่าเวฬุวัน

วัสสการพราหมณ์ไม่กล่าวคำขอโทษ ด้วยคิดว่าตนเป็นข้าราชการผู้ใหญ่ แต่ก็เชื่อในพระผู้มีพระภาคตรัสไว้ไม่เป็นสอง จึงให้คนรับใช้ไปปลูกต้นไม้ผลไม้ไว้ที่สวนป่าไผ่เวฬุวัน

เมื่อวัสสการพราหมณ์ตายจากชาตินั้น ก็ได้ไปเกิดเป็นลิง

นี่แค่คิดก็ผิดเสียแล้ว! มโนกรรมทุจริต ทำกับพระอรหันต์มีโทษมากหนอ

คนรู้ว่าทำผิดมีโทษ ควรขอโทษจึงนับว่าเป็นบัณฑิต

แต่ทิฏฐิมานะกิเลส มีอำนาจเหนือกว่า กรรมช่างรุนแรงเหลือเกิน!

"ใครทำอะไรไว้ เทวดาและพระ (กรรม) ย่อมมองเห็น"

๐ อย่ามัวแต่จ้องจับผิดคนอื่นเขา ตัวของเราเป็นอย่างไรไม่เคยรู้
จิตคิดเลวอย่างไรไม่เคยดู เรื่องคนอื่นเที่ยวไปรู้จนรอบทิศฯ

"คนพาลมีการเพ่งโทษผู้อื่นเป็นกำลัง บัณฑิตมักเพ่งแต่โทษของตนเอง" (พลสูตร เล่ม ๒๓ หน้า ๑๙๘)

"กิเลสย่อมพอกพูนแก่ผู้ที่ชอบเพ่งโทษผู้อื่นเป็นนิตย์...ผู้นั้นย่อมสิ้นอาสวะช้า" (จากพระพุทธวจนะ ธรรมบท เล่ม ๒๕ หน้า ๔๑)

*๐ **หลีกเกวียน**ให้หลีกห้า ศอกหมาย*
***ม้า**สิบศอกกราย อย่าใกล้*
***ช้าง**ยี่สิบศอกคลาย คราคลาด*
*เห็น**ทุรชน**หลีกให้ ห่างพ้นลับตา*
(โคลงโลกนิติ)

พระพุทธองค์ ทรงเล่าเรื่องของนางขุชชุตตรา หญิงค่อมคนรับใช้บรรลุธรรม

นางขุชชุตตรา เป็นหญิงค่อมคนรับใช้ของพระนางสามาวดี มเหสีพระเจ้าอุเทน แห่งแคว้นวังสะ กรุงโกสัมพี นางค่อมมีสติปัญญามาก ได้ฟังธรรมจากพระพุทธองค์เพียงครั้งเดียว ได้ดวงตาเห็นธรรม บรรลุโสดาบัน นำธรรมะมาบอกต่อให้พระนางสามาวดี และหญิงบริวารห้าร้อยฟังบรรลุโสดาบันทั้งหมด

เหตุที่นางเกิดมาเป็นหญิงค่อม เพราะอดีตชาติหนึ่งได้กล่าวและทำกิริยาอาการล้อเลียนพระปัจเจกพุทธเจ้า ที่เดินมาบิณฑบาตมีหลังค่อม ผลของบาปอกุศลจึงทำให้นางเกิดมาหลังค่อม

เหตุที่นางเกิดมาต้องมาเป็นคนรับใช้ เพราะอดีตชาติหนึ่ง นางเกิดเป็นธิดาเศรษฐีมหาศาล วันหนึ่งมีภิกษุณีอรหันต์เถรีรูปหนึ่งมาเยี่ยม นางถือวิสาสะใช้ให้ภิกษุณีนั้นหยิบเครื่องสำอางส่งให้ ผลกรรมนั้นจึงทำให้นางเกิดมาเป็นคนรับใช้

เหตุที่นางเกิดมามีสติปัญญาดี เพราะอดีตชาติอีกชาติหนึ่งนางชอบทำบุญใส่บาตร นางแลเห็นพระปัจเจกพุทธเจ้าอุ้มบาตรที่มีข้าวร้อน ๆ อยู่ทำให้มือร้อน นางจึงรีบถอดกำไลที่ข้อมือของนางถวายพระปัจเจกพุทธเจ้าเอารองก้นบาตรกันร้อน ผลจากการถวายทานพระปัจเจกพุทธเจ้า ซึ่งเป็นพระอริยบุคคลขั้นสูง จึงเป็นบุญติดตามตัวมาเกิดในชาตินี้ ทำให้นางมีสติปัญญามาก ได้ฟังธรรมครั้งเดียวก็บรรลุโสดาบัน

นี่แหละ! ผลกรรมก็เป็นเช่นนี้แหละหนอ กรรมย่อมติดตามเราไป ดุจเงาตามตัว ฉะนั้น

"อกุศลกรรม ที่ได้ทำไปแล้วนั้น ที่จะไม่ให้ผลไม่มี"

สรุป เรื่องของเจ้ากรรมนายเวรนี่เป็นเรื่องวิบากกรรม เป็นผลกรรมแต่อดีตนับเป็นอเนกชาติ คือ นับชาติไม่ถ้วนเป็นเรื่องที่จะต้องรับผลของกรรม เป็นเรื่องที่จะต้องชดใช้กรรม ถ้าไม่ยอมชดใช้หนี้ก็ไม่หมด เจ้าหนี้เขาก็จะติดตามทวงเอาคืนในภพชาติต่อ ๆ ไปอีกไม่มีที่สิ้นสุด (จนกว่าจะเข้าสู่นิพพาน) พระพุทธองค์ยังต้องทรงรับเศษกรรมแม้ชาติสุดท้ายที่ตรัสรู้แล้ว

เจ้ากรรมนายเวร ก็คือวิบากกรรมที่ได้รับทางทวาร ๖ ที่ได้รับ ตั้งแต่เกิดจนตาย**ทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ในชาติปัจจุบันนี้** นี่แหละ ยอมรับผลของกรรมแล้วทำบุญความดีให้มาก ไม่ใช่ไปทำสะเดาะเคราะห์ต่อชะตา!

ดังนั้น จึงควรยอมชดใช้หนี้กรรม และเมื่อจะต้องชดใช้หนี้แล้วก็ไม่ควรอิดเอื้อนหลบหลีกหรือขัดเคืองโกรธแค้น มิฉะนั้นหนี้จะไม่หมด จึงให้ยอมรับและชดใช้อย่างหน้าชื่นตาบาน และดีใจว่าหนี้กำลังจะหมดแล้ว! กำลังจะเป็นไทแล้ว! กำลังอิสระแล้ว!

จนกลายเป็นอโหสิกรรม

ผู้ที่ได้รับอิสรภาพคือ พระอริยบุคคลเท่านั้น

พระอริยบุคคล คือ ผู้ที่ชดใช้หนี้กรรมหมดแล้ว! (กลายเป็นอโหสิกรรม ถึงแม้จะมีเหลืออยู่เป็นเศษกรรมก็น้อยเต็มที)

ตา หู เป็นต้น มีที่ไหน มารมีที่นั่น!

ท่านพระสมิทธิกราบทูลถามว่า *"ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ! คำที่กล่าวกันว่า มารมารนั้นด้วยเหตุเพียงเท่าไรจึงชื่อว่ามาร หรือบัญญัติคำว่ามารได้"*

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า *"ดูก่อนสมิทธิ!*

...ในที่ใด มีตา *มีรูป (สิ่งที่เห็นด้วยตา) มีความรู้แจ้งทางตา (จักขุวิญญาณ) มีธรรมที่พึงรู้แจ้งด้วยความรู้แจ้งทางตา*

...ในที่ใด มีหู *มีเสียง...ฯลฯ มีใจ มีธรรมะ (ธรรมารมณ์สิ่งที่รู้ได้ด้วยใจ) มีความรู้แจ้งทางใจ (มโนวิญญาณ) มีธรรมที่พึงรู้แจ้งด้วยความรู้แจ้งทางใจ*

ในที่นั้น ย่อมมีมาร *หรือมีการบัญญัติว่า มาร ได้*

ดูก่อนสมิทธิ!

...ในที่ใดไม่มี *สิ่งเหล่านั้น* ***ในที่นั้นย่อมไม่มีมาร*** *ไม่มีการบัญญัติว่า มาร ได้" (จากพระไตรปิฎก เล่ม ๑๘ หน้า ๔๖ พระพุทธวจนะ)*

"อันชีวิตอิสระนั้นนะเจ้า-เหมือนเรือเบาแล่นข้ามทะเลใหญ่..."

๑๓. สมุฏฐานของโรคจากผลกรรมในอดีต

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสสมุฏฐานของโรค เกิดจากผลของกรรมในอดีตชาติ มี ๘ อย่าง คือ

๑. อาพาธเพราะน้ำดีกำเริบ
๒. อาพาธเพราะมีเสมหะเป็นสมุฏฐาน
๓. อาพาธเพราะมีลมเป็นสมุฏฐาน

*(เกิดจาก**กรรมชรูป**ของวาโยธาตุลม)*

๔. อาพาธเพราะมีน้ำดี เสมหะ และลม มาประชุมกำเริบพร้อมกัน *(เกิดจาก**กรรมชรูป**ของธาตุมหาภูตรูปทั้ง ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ)*

๕. อาพาธเพราะเกิดจากการเปลี่ยนฤดู *(อุตุ คือ ความร้อน-เย็นกำเริบ) (เกิดจาก**กรรมชรูป**ของเตโชธาตุไฟ)*

๖. อาพาธเพราะเกิดจากความพยายามทำให้เกิดขึ้น เช่น เหล้าบุหรี่ ยาเสพติด และการผิดประเวณี เป็นต้น *(**เกิดจากกรรมใหม่**ปัจจุบันสร้างขึ้น ทำให้ธาตุทั้ง ๔ แปรปรวนไม่สมดุล)*

๗. อาพาธเพราะเกิดจากการบริหารร่างกายไม่ถูกต้อง *(**เกิดจากกรรมใหม่**สร้างขึ้น)*

๘. **อาพาธที่เกิดจากวิบากกรรม** *(เพราะ**กรรมเก่า**ส่งผลตามมาเบียดเบียนและตัดรอนที่รักษาไม่หาย)*

โรคอันเกิดจากกรรมรักษาไม่หาย แต่เมื่อเป็นอโหสิกรรมไม่รักษาก็หาย เช่น การอุทิศบุญแผ่เมตตาให้เจ้ากรรมนายเวรเขาอโหสิกรรมเท่านั้น โปรดจำไว้ให้มั่นว่า *"ทุกคนมีกรรมเป็นของตัว กัมมัสสโกมหิ ฯ"* แล้วเจริญสติด้วยเวทนานุปัสสนาดับทุกขเวทนาด้วยอนิจจสัญญา(อนิมิตสมาธิ) ให้เห็นความไม่เที่ยง ความไม่ใช่ตัวตน บังคับบัญชาไม่ได้เพราะมันไม่ใช่อะไรของใคร

กรรมเก่าของพระนางโรหิณี

พระพุทธองค์ ทรงตรัสเล่า กรรมเก่าของพระนางโรหิณี

พระนางโรหิณี เป็นพระขนิษฐาของพระอนุรุทธะ โอรสพระเจ้าอมิโตทนะ และเป็นพระญาติผู้น้องพระพุทธเจ้า

พระนางป่วยเป็นโรคผดผื่นคันที่ผิวกายทั่วเรือนร่าง รักษาอย่างไรก็ไม่หาย เกาจนเป็นแผลเป็นหนองไหลเยิ้มไม่กล้าออกจากห้องพบใคร ๆ

พระอนุรุทธะมาเยี่ยมไม่เห็น สอบถามรู้ความ **แนะนำให้ไปล้าง ทำความสะอาดกุฏิ–ห้องน้ำของพระที่วัด** พระนางทำตามไม่ช้าโรคก็หาย

พระพุทธองค์ ทรงตรัสสรรเสริญพระอนุรุทธะ ที่มีตาทิพย์มองเห็นด้วยทิพยจักขุญาณ จึงรู้ว่า

อดีตชาติหนึ่ง พระนางโรหิณีเกิดมารูปสวย เป็นถึงอัครมเหสีของราชาพระองค์หนึ่ง พระนางริษยาพระสนม เอาผงหมามุ่ยไปโปรยลงบนที่นอนพระสนม ผลกรรมนี้ได้ติดตามตัวไปทุกภพทุกชาติ เป็นโรคกรรมรักษาไม่หาย

โรคกรรมเป็นบาปล้างไม่ได้ แต่ล้างได้ด้วยกรรมดี ทำกรรมดีหนีกรรมเก่าได้ ดุจน้ำจืดไล่น้ำเค็ม ฉะนั้น

อีกเรื่องหนึ่ง จากพระสูตร เล่มที่ ๑๒ มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์

พระสุตตันตปิฎก *"มารตัชชะนียสูตร"* สูตรว่าด้วยมารถูกคุกคาม

พระผู้มีพระภาคประทับ ณ ป่าเนื้อเภสกฬาวัน ใกล้นครสุงสุมารคิริ แคว้นภัคคะ สมัยนั้นพระมหาโมคคัลลานะจงกรม (เดิน

กลับไป-มา) ในที่แจ้ง มารเข้าไปในท้องเข้าไปในไส้ใหญ่ของพระเถระ พระเถระรู้สึกหนัก ๆ จึงนั่งพิจารณาดูก็ทราบ จึงไล่ให้มารออก มารก็ออกมาจากปากยืนพิงบานประตูแห่งบรรณศาลา

พระมหาโมคคัลลานะก็กล่าวแสดงความรู้ทัน และเล่าประวัติต่าง ๆ ซึ่งแสดงว่าองค์ท่านเคยเป็นมารมาแล้วชื่อ ทูสี มีน้องสาวชื่อกาฬี ตัวมารที่มาปรากฏนี้เป็นลูกของนางกาฬี จึงนับเป็นหลานของท่าน

เมื่อรู้ว่าพระเถระรู้จัก ก็อันตรธานหายไปในที่นั้น

มาร คืออะไร? เป็นใครในสัตว์ ๓๑ ภูมิ จะเป็นใครก็ตาม จะถือว่าเป็นเจ้ากรรมนายเวรได้หรือไม่? แม้แต่ญาติในอดีตชาติก็ยังตามมาทวงคืน (มาขอบุญ) จนชาติสุดท้ายแม้ตรัสรู้แล้วก็ไม่เว้น

พระสารีบุตร ก็เคยถูกเทวดายักษ์เกเรชื่อ นันทยักษ์ เอากระบองทุบศีรษะขณะนั่งเข้านิโรธสมาบัติ (แต่ไม่ระคายผิว) แสดงให้เห็นว่าเทวดามิจฉาทิฏฐิก็มีเยอะ

ทำไมพระสารีบุตรต้องมาถูกทุบในชาติสุดท้ายนี้ พระไตรปิฎกไม่ได้แสดงไว้ (แต่ยักษ์เกเรนั้นก็ถูกแผ่นดินสูบทันทีทันใดนั้น) นี่ถ้าไม่ใช่คู่เวรหรือกรรมเก่า หรือเจ้ากรรมนายเวร ก็ไม่รู้จะเรียกว่าอะไร ฝากท่านเอาไปคิด

พระเจ้าพิมพิสารราชาแห่งแคว้นมคธ ถูกพระเจ้าอชาติศัตรูพระราชโอรสสั่งให้ทหารกรีดพระบาททั้งสอง เพื่อไม่ให้เดินจงกรมในห้องขัง นี่ก็เพราะกรรมในอดีตชาติหนึ่ง เคยสวมพระบาทเหยียบเข้าไปในลานพระเจดีย์และอาสนสงฆ์ด้วยความไม่เคารพพระรัตนตรัย ชาตินี้จึงต้องมารับวิบากกรรม ก็ไม่รู้ว่าจะเรียกว่าเจ้ากรรมนายเวรหรือจะเรียกว่ามารหรืออะไร แล้วทีนี้โอรสของพระเจ้าอชาตศัตรู ชื่อ อุทัย

ภัทรก็กระทำปิตุฆาต แล้วโอรสของพระเจ้าอุทัยภัทรก็กระทำปิตุฆาตอีก และปรากฏว่าราชวงศ์นี้ได้กระทำปิตุฆาตอย่างนี้อยู่ถึงเจ็ดชั่ง จึงสิ้นราชวงศ์ ถูกอำมาตย์ยึดอำนาจอยู่ช่วงระยะหนึ่ง จึงถูกพระเจ้าจันทรคุปต์ เชื้อสายกษัตริย์เมารยะกู้กลับคืนดังเดิม มีพระเจ้าพินทุสาร จนถึงพระเจ้าอโศกมหาราชครองราชต่อมาได้มีคุณูปการต่อพระศาสนามากมาย ก็ให้นึกไม่ออกเหมือนกันว่าเป็นเจ้ากรรมนายเวรอะไร ก็ฝากไว้ให้คิด!

แต่อย่าคิดมาก เพราะ “กรรมวิสัย” เป็นอจินไตย เป็นสิ่งที่ไม่ควรคิด มีพระพุทธเจ้าพระองค์เดียวเท่านั้น ที่ทรงทราบเรื่องกฎของกรรมนี้

กรรมไม่ว่าดีหรือชั่ว จะติดตามตัวไปดุจเงาตามตัว (ดุจล้อเกวียนหมุนตามรอยเท้าโคฉะนั้น) หรือดุจสุนัขไล่เนื้อ (เมื่อตามทันก็จะงับกัดทันที)

เราไม่รู้ว่าอดีตอันอเนกชาตินับไม่ได้ ได้เคยก่อกรรมทำเวรกับใครไว้บ้าง **ก็ไม่จำเป็นต้องรู้ รู้ก็ไม่มีประโยชน์ เพราะแก้ไขอดีตไม่ได้ จะมีประโยชน์อย่างยิ่งก็คือ มีหน้าที่เติมน้ำจืดไล่น้ำเค็ม** เอาบุญไปล้างบาปไม่ได้แต่ทำความดีมาก ๆ แรงของกรรมฝ่ายดีจะหนีห่างจากกรรมชั่วได้ ดุจสุนัขไล่เนื้อที่อ่อนกำลัง ไล่ตามเนื้อสมันไม่ทันฉันนั้น

มีปัญหาว่า เราทำกรรมดีพอแล้วหรือยัง?

สุปปพุทธะผู้เป็นโรคเรื้อน

สุปปพุทธะ อดีตชาติหนึ่งเกิดเป็นโอรสพระราชาเมืองหนึ่ง ขณะเดินเที่ยวอุทยาน แลเห็นพระปัจเจกพุทธเจ้าเดินบิณฑบาต ด้วย

ความรู้สึกขัดเคืองใจแลเห็นมาเดินเกะกะ จึงถ่มน้ำลายรดพร้อมกล่าวผรุสวาทไปว่า *"ขี้เรื้อนอะไรนี่ มาเดินเกะกะขวางทาง!"*

ด้วยผลกรรมในชาตินั้นเป็นชนกกรรมนำมาให้เกิดเป็นโรคเรื้อนในชาตินี้

นี่แสดงให้เห็นถึงผลของโรคกรรมมีจริง!

ท่านผู้อ่าน...มีโรคกรรมอะไรบ้างไหม?

"เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา...ไม่พ้นความเจ็บไข้ไปได้...ฯลฯ"

"ความไม่มีโรค เป็นลาภอันประเสริฐฯ อโรคยา ปรมา ลาภา"

พระพุทธวจนะ

ท่านคงพอมองเห็นแล้วว่า ผลของอกุศลกรรมทุจริตทั้ง ๑๐ ประการ (กายทุจริต ๓ วจีทุจริต ๔ มโนทุจริต ๓) ส่งผลให้ต้องไปเกิดในอบายภูมิ และเมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ยังมีเศษกรรมเหลืออยู่มาส่งผลในชาตินี้อีก ซึ่งแต่ละคน ๆ ต่างก็มีผลวิบากตกค้างมา แตกต่างกันไปตามแต่กรรมที่ได้กระทำไว้ คนเราจึงแตกต่างกัน *"ทุกคนมีกรรมเป็นของตัวฯ กัมมัสสโกมหิ"*

แต่ถ้าหากเป็นผลของกุศลกรรมสุจริต ซึ่งมี ๑๐ ประการเช่นเดียวกัน ได้แก่ **กายสุจริต ๓** (ไม่ฆ่า, ไม่ลักทรัพย์, ไม่ผิดประเวณี) **วจีสุจริต ๔** (ไม่พูดโกหก, ไม่พูดส่อเสียด, ไม่พูดคำหยาบ, ไม่พูดเพ้อเจ้อ) **มโนสุจริต ๓** (ไม่เพ่งเล็งอยากได้, ไม่พยาบาทปองร้าย, ไม่เป็นมิจฉาทิฏฐิ) ผลของกรรมที่เป็นวิบากย่อมส่งผลแต่สิ่งที่ดีงาม และก็สามารถมองเห็น มีให้ดูได้จากผู้คนใกล้ชิดที่รู้จัก เช่นคนที่พร้อมด้วยรูปสมบัติ โภคสมบัติ ปัญญาสมบัติ และคุณสมบัติที่ดีที่งามน่าชื่นชม

ดังนั้น กุศลกรรมบถ ๑๐ หรือ กุศลกรรมสุจริต ๑๐ สมควรทุกคนประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันหรือไม่ จึงเป็นเรื่องท้าทายให้พิสูจน์! แต่ขอเตือนว่า อย่าเอาชีวิตไปทดลองในอบายภูมิเมืองนรกก็แล้วกัน

กุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ ก็ได้แก่ ศีล ๕ นั่นแหละ แต่กุศลกรรมบถสูงขึ้นมาอีกระดับหนึ่งเป็นศีลของพระอริยเจ้าชั้นสูง ถ้าท่านปฏิบัติได้ท่านก็เรียกว่าเป็นพระอริยบุคคลแล้ว และจะไม่ไปเกิดในอบายภูมิ ๔ อีกเลย มีแต่จะเป็นสุคโตไหลเรื่อยเข้าสู่กระแสพระนิพพาน

มีผู้สงสัยสอบถามว่า มีด้วยหรือที่ถือศีลแปดกินข้าวเย็น (หลังเที่ยงวัน) ได้ ไม่ต้องห้ามด้วยวิกาลโภชนาดอกหรือ?

เรื่องศีลแปดรับประทานอาหารได้ทั้งวันทั้งคืนนี้ไม่ใช่ศีลแปด (อัฏฐศีล) และไม่ใช่อุโบสถศีล (ศีลแปดในวันพระ) แต่มีชื่อว่า ***"อาชีวัฏฐมกศีล"*** **แปลว่า ศีลมีอาชีวะเป็นข้อแปด** มีมาในวิสุทธิมรรค เล่ม ๑ หน้า ๑๓ ได้แก่

ข้อ ๑-๓ ได้แก่ กายกรรมสุจริต ๓ (เว้นปาณาติบาต, ลักทรัพย์, ประพฤติผิดประเวณี)

ข้อ ๔-๗ ได้แก่ วจีกรรมสุจริต ๔ (เว้นจากการพูดเท็จ, พูดคำหยาบ, พูดส่อเสียด, พูดเพ้อเจ้อ)

ข้อ ๘ ได้แก่ สัมมาอาชีวะ (อาชีพสุจริต)

*อาชีวัฏฐมกศีล*นี้เป็นศีลอาทิพรหมจรรย์ คือ ศีลเบื้องต้นของพรหมจรรย์ ได้แก่ มรรค คือทางดำเนินขั้นต้นให้บริสุทธิ์ตามอริยอัฏฐังคิกมรรค

ว่าโดยสาระ อาชีวัฏฐมกศีล ได้แก่ องค์มรรค ๓ ใน ๘ คือ หมวดศีล ได้แก่ สัมมากัมมันตะ (ศีลข้อ ๑-๓ ในศีลห้า) สัมมาวาจา (วจีกรรมสุจริต ๔) และสัมมาอาชีวะ (ในอาชีวปาริสุทธิศีล)

ศีลแปดกินข้าวเย็น เป็นศีลเบื้องต้นสำหรับผู้ครองเรือนยังบริโภคกาม (รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส) ถือได้ถึงเพียงนี้ก็นับว่าดีมากแล้ว แต่ทั้งนี้ต้องไม่ลืม *"โภชเนมัตตัญญุตา"* ควรมีประมาณในการบริโภคด้วย

ถ้ายิ่งเพิ่ม *"มโนสุจริต ๓"* (ไม่โลภอยากได้, ไม่พยาบาทปองร้าย, ไม่เห็นผิดในมิจฉาทิฏฐิ) เข้าไปอีก ก็ยิ่งดีมากยิ่งขึ้นไปอีก

เพราะอะไร?

เพราะว่า พระอริยบุคคลขั้น**โสดาบัน**เท่านั้นที่ละ**พูดคำเท็จ**
พระอริยบุคคลขั้น**สกทาคามี**เท่านั้นที่ละ**พูดส่อเสียด**
พระอริยบุคคลขั้น**อนาคามี**เท่านั้นที่ละ**พูดคำหยาบ**
และพระอริยบุคคล**ขั้นพระอรหันต์**เท่านั้นที่ละพูดเพ้อเจ้อและ**วจีทุจริตได้ทั้งหมด**

อาชีวัฏฐมกศีล ข้อสัมมาอาชีวะเป็น ๑ ใน ๔ ของจตุปาริสุทธิศีล (ความประพฤติบริสุทธิ์ที่จัดเป็นศีล) ได้แก่

๑) ข้อห้ามในสิกขาบททั้งหลาย (ปาฏิโมกขสังวรศีล)

๒) การสำรวมอินทรีย์ทวาร ๖ ทางตา, หู เป็นต้น (อินทรีย์สังวรศีล)

๓) ปัจจัยสันนิสิตศีล (การพิจารณาการใช้สอยปัจจัย ๔ เป็นศีล) และ

๔) **อาชีวปาริสุทธิศีล** (เลี้ยงชีวิตชอบเป็นสัมมาอาชีวะในองค์

มรรค)

ข้อห้ามที่ไม่เป็นสัมมาอาชีวะ ได้แก่ อาชีพต้องห้าม (มิจฉาอาชีวะ) ๕ ได้แก่

๑) ค้าขายมนุษย์

๒) ค้าขายสัตว์มีชีวิต

๓) ค้าขายศัตราวุธ

๔) ค้าขายน้ำเมา

๕) ค้าขายยาพิษ

ถ้าหากท่านหวังเลี้ยงชีวิตด้วยอาชีพสุจริตท่านพึงเว้นอาชีพต้องห้ามทั้ง ๕ ข้างต้น

อย่างไรก็ดี ศีลควรมีให้ครบทั้ง ๔ (จาตุปาริสุทธิศีล) เพราะแต่ละศีลก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน

เรื่องอาชีวัฏฐมกศีล ไม่มีในพระสูตรตรง ๆ แต่มีมาในอรรถกถา (คำอธิบายพระสูตรของอรรถกถาจารย์) ๒ เล่ม ได้แก่ อรรถกถามัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ จูฬยมกวรรค และอรรถกถา ทีฆนิกาย ศีลขันธวรรค มหาลิสูตรพระไตรปิฎก เล่ม ๙ *(ดูในหนังสือมนุษย์เล่ม ๙ หน้า ๔๓ ประกอบ)*

"ศีลเป็นท่าหยั่งลงมหาสมุทร คือ นิพพาน"

"สีเลนะ สุคติง ยันติ สีเลนะ โภคะสัมปทา สีเลนะ นิพพุติง ยันติ ตัสมาฯ...ศีลนำไปสู่สุคติ ศีลนำไปสู่โภคทรัพย์ และศีลนำไปสู่พระนิพพานฯ"

ถ้าหากศีลยังไม่บริสุทธิ์อยู่ตราบใด ท่านยังปิดอบายภูมิไม่ได้อยู่ตราบนั้น ท่านก็จะต้องเสี่ยงไปนรก หรือท่านจะเสี่ยง!

พระพุทธเจ้าเปรียบผู้ทุศีล (ศีลไม่บริสุทธิ์)

"เปรียบประดุจดั่งผ้าทอด้วยเปลือกปอถึงจะยังใหม่อยู่ สีก็ไม่งาม นุ่งก็ยังเจ็บเนื้อ ราคาก็ถูก แม้จะเก่าคร่ำแล้ว สีก็ยังไม่งาม นุ่งห่มเข้าก็ยังเจ็บเนื้อ ราคาก็ถูกมากอยู่นั่นเอง

ผ้าเปลือกปอที่เก่าคร่ำแล้วมีแต่จะถูกใช้เช็ดหม้อข้าวหรือทิ้งอยู่ตามกองขยะมูลฝอย"

(เข้าทำนอง ไม่บวชใจ บวชเฉพาะกาย โกนหัว-ห่มผ้าเหลือง-ข้าวก็...อัฐก็เอา ถ้าไม่ยำเกรงต่อพระศาสดา ไม่เป็นเนื้อหาบุญต่อทายกผู้ถวายทาน ก็ไม่ควรเป็นผู้ฉันบิณฑบาต) *(หาอ่านเรื่อง เมื่อโจรปล้นเมืองในมนุษย์เล่ม ๑๑)*

กิเลสมี ๓ ระดับ ศีลสามารถประหาณกิเลสหยาบได้ จะไม่กระทำทุจริตทางกายและวาจา ส่วนกิเลสขั้นกลางและขั้นสูงที่เกิดจากใจ จะต้องประหาณด้วยสมาธิและปัญญา ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

ศีล เป็น *อาทิกัลยาณัง* คือ เป็นความงามในเบื้องต้น

สมาธิ เป็น *มัชเฌกัลยาณัง* คือ เป็นความงามในท่ามกลาง

ปัญญา เป็น *ปริโยสาณกัลยาณัง* คือ เป็นความงามในที่สุด

แต่การจะเริ่มปฏิบัติเข้าหาศีล จะต้องเริ่มด้วยการมีความมั่นคงของสัทธา ๔ ได้แก่ เชื่อพระปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าและเชื่อกฎของกรรม ทั้งนี้ท่านจะต้องมีสุตะ คือ การฟัง การอ่าน มีสิกขา คือ ศึกษา *สุตมยปัญญา* ปัญญาตัวแรกต้องเกิดขึ้นก่อน แล้วจึงมี *จินตามยปัญญา* มีความคิดถูกต้องตามมาจึงจะเข้าหาศีล สมาธิ และปัญญา อันเป็นปัญญาตัวสุดท้าย คือ *ภาวนามยปัญญา* ถ้าขาดซึ่งการฟัง การอ่าน การศึกษาเสียแล้ว ศีล สมาธิ และปัญญาย่อมเกิดขึ้นไม่ได้เลย

บางคนเถียงว่า ก็ไม่ได้ทำอะไรให้ใครเดือดร้อน ตัวเองก็มีความเป็นอยู่สุขสบายดีจะต้องไปฟัง ไปอ่าน ไปศึกษาอะไรกันทำไม? ก็ขอให้พิจารณาหาคำตอบเอาจากเรื่องต่อไปนี้

อิสิทาสีเถรี

ขอยกตัวอย่างสมัยพุทธกาล

อิสิทาสีเถรีคาถา พระไตรปิฎก เล่ม ๒๖ หน้า ๕๐๐

อิสิทาสีเถรี เล่าชีวิตก่อนบวชว่า บิดามารดาเป็นเศรษฐีมีศีลธรรม ได้ยกเธอให้ไปเป็นภรรยาเศรษฐี ปรนนิบัติสามีและตระกูลของสามี ไม่เกียจคร้านและสมบูรณ์ด้วยศีล แม้อย่างนี้สามีก็ไม่ยอมอยู่ร่วมเรือนด้วยกลับส่งคืนทั้ง ๆ ที่หาความผิดมิได้

อิสิทาสีเป็นหญิงหม้าย รูปสวย ต่อมาบิดาได้ยกให้กุลบุตรตระกูลมั่งคั่งน้อยกว่าสามีเก่าครึ่งหนึ่ง อยู่เรือนร่วมสามีคนที่สองได้เพียงหนึ่งเดือน แม้จะรับใช้สามีดังทาสี ก็ถูกขับออกจากเรือนเขาอีก

ต่อมาบิดาได้ยกนางให้กับชายขอทานอยู่กินกันได้เพียงครึ่งเดือน ชายขอทานก็หนีทิ้งไปอีก นางเศร้าสลดใจในชีวิตจึงออกบวช บวชได้เจ็ดวันก็บรรลุวิชชา ๓ ระลึกชาติแต่หนหลังของตนได้ถึง ๗ ชาติ

กรรมเก่าของอิสิทาสีเถรี **เคยเกิดเป็นลูกชายนายช่างทองอยู่**ในนครเอรกกัจฉะ เป็นคนมัวเมาลุ่มหลง เป็นหนุ่มคะนอง ได้คบชู้กับภรรยาของชายอื่น ตายแล้วต้องหมกไหม้อยู่ในนรกตลอดกาลนาน

ครั้นเมื่อพ้นจากนรก **มาเกิดเป็นลูกวานร** ได้ถูกหัวหน้าฝูงวานรกัดอวัยวะสืบพันธุ์ นี่เพราะผลของกรรมเก่าที่ได้คบชู้

เมื่อตายจากวานร **ได้มาเกิดในท้องของนางแพะ**ตาบอดอยู่ในแคว้นสินธุ อายุได้ ๑๒ เดือน ก็ถูกตัดอวัยวะสืบพันธุ์ นี่เพราะโทษ

ที่คบชู้กับภรรยาของชายอื่น

เมื่อจุติจากกำเนิดแพะแล้ว **ได้ไปเกิดในท้องแม่โค** พอมีอายุ ๑๒ เดือน ก็ถูกตอน ถูกใช้งานเทียมไถเข็นเกวียน ต่อมาเป็นโคขี้โรคและตาบอด นี่แหละโทษกรรมที่คบชู้กับภรรยาของชายอื่น

จุติจากกำเนิดโคแล้ว **ไปเกิดในเรือนของนางทาสี** จะเป็นหญิงก็ไม่ใช่เป็นชายก็ไม่เชิง นี่เพราะโทษกรรมที่คบชู้กับภรรยาของชายอื่น ครั้นอายุ ๓๐ ปี ก็ตาย

ต่อมาชาติที่หก **มาเกิดเป็นลูกสาวของช่างสานเสื่อ** สกุลขัดกัน ถูกฉุดคร่าไปเป็นภรรยาของนายคิริทาส ซึ่งมีภรรยาอยู่แล้วเป็นคนมีศีล ต่อมาได้บังคับให้นายคิริทาสขับไล่ภรรยาเก่าไปเสีย ต่อมาได้มาเกิดในชาติปัจจุบัน ผลแห่งการคบชู้กับภรรยาของชายอื่นในชาติที่หนึ่ง และได้บังคับให้สามีขับไล่ภรรยาเก่าของเขาไปในชาติที่หก จึงได้มารับผลของกรรมในชาติปัจจุบันนี้

ที่สุดผลแห่งกรรมใหม่ นางได้ออกบวชและทำกิจที่พึงทำสำเร็จแล้ว ผลกรรมที่ได้ก่อไว้เพียงชาติเดียว ทำให้นางสะดุ้งหวาดกลัวยิ่งนัก

มีคำถามว่า ทำอย่างไรจึงจะเป็นคู่สร้างคู่สม? ไม่เป็นอย่างอิสิทาสีหญิงหม้ายคนนั้น

พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในสมชีวิสูตร เล่มที่ ๒๑ หน้า ๗๑

*"คฤหบดีและคฤหปตานี (สามีและภรรยา) ถ้าต้องการพบกันเป็นสามีภรรยากันทั้งในปัจจุบันและอนาคตแล้วไซร้ ทั้งสองฝ่ายนั่นเทียว พึงเป็นผู้มี**ศรัทธาเสมอกัน** มี**ศีลเสมอกัน** มี**จาคะเสมอกัน** และมี**ปัญญาเสมอกัน** ทั้งสองนั้นย่อมได้พบกันทั้งในปัจจุบันและทั้งในอนาคต"*

ภิกษุเล็น

ภิกษุเล็น มีเรื่องพระไตรปิฎกได้แสดงไว้ สมัยพุทธกาล มีภิกษุชรารูปหนึ่งชื่อ พระติสสะ ได้จีวรใหม่เนื้อประณีต แต่เนื่องจากนอนอาพาธอยู่ จึงยังไม่ได้ใช้จีวรใหม่ นอนลูบคลำผ้าจีวรด้วยมีใจชื่นชอบจนภิกษุนั้นมรณภาพ **ด้วยวิบากอกุศลกรรมที่จิตผูกพันด้วยโมหะความหลง** จึงไปบังเกิดเป็นเล็นอยู่ที่จีวรนั้น

พระอานนท์พุทธอุปัฏฐาก ทำการเก็บรวบรวมจีวรเพื่อแจกแก่ภิกษุผู้ขาดแคลน พระพุทธองค์ทรงห้ามพระอานนท์ ด้วยทรงทราบด้วยพระญาณ ให้พระอานนท์รอก่อนจนกว่าจะล่วงเจ็ดวันไปแล้ว จึงค่อยนำเอาจีวรไปแจก ด้วยรอให้เล็นตายเพราะหมดอายุเจ็ดวันแล้วจะได้ไปเสวยวิบากกุศลกรรมบนเทวโลก มิฉะนั้น เล็นจะเกิดโทสะอกุศลจิตจะตกนรก

พระอานนท์ทำตามที่พระพุทธองค์ทรงแนะนำ แล้วภิกษุชราที่ไปเกิดเป็นเล็นก็ละกายจากเล็นไปเกิดบนเทวโลก ด้วยวิบากกุศลกรรมฝ่ายดีของการบำเพ็ญสมณธรรม *(อรรถกถาขุททกนิกาย ธรรมบท มรรควรรคที่ ๑๘)*

อย่าว่าแต่คนที่ไม่ศึกษาปฏิบัติธรรมเลย แม้แต่ภิกษุผู้ปฏิบัติธรรมก็ยังหลงไปเกิดเป็นดิรัจฉาน ก็เคยมีมาแล้ว ดังนั้น จึงไม่ควรที่จะประมาท!

"หันทานิ ภิกขเว อามันตยามิ โว
ภิกษุทั้งหลาย! บัดนี้ เราขอเตือนพวกเธอว่า
วยธัมมา สังขารา
สังขารทั้งหลาย มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา
อัปปมาเทนะ สัมปาเทถะ
พวกเธอจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด"

จากมหาปรินิพพานสูตร เล่ม ๑๐ หน้า ๑๔๘ พระพุทธวจนะ

๑๔. หนี้กรรม

หนี้ ความหมายทางโลก (ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะหนี้) นักกฎหมายได้ให้คำจำกัดความว่า *"คือ ความเกี่ยวพันกันทางกฎหมายระหว่างบุคคลสองฝ่าย เรียกว่า เจ้าหนี้**ฝ่ายหนึ่ง มีอำนาจบังคับให้อีกฝ่ายหนึ่ง** ที่เรียกว่า ลูกหนี้ **ชำระหนี้ด้วยการส่งมอบทรัพย์, กระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง"***

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ *"หนี้ คือ เงินที่ผู้หนึ่งติดค้างอยู่ จะต้องใช้ให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง, หนี้สินก็ว่า; โดยปริยาย หมายถึง การที่จะต้องตอบแทนบุญคุณเขา"*

พจนานุกรม ไทย-ไทย อ. เปลื้อง ณ นคร

"เงินที่กู้ยืมมาจากผู้อื่นฯ บุญคุณที่ผู้อื่นได้ทำแก่ตนซึ่งจะต้องตอบแทน, สิ่งที่ติดค้างยังไม่ชำระ"

ทางธรรม คำว่า หนี้ หมายถึง บาป วิบากกรรมฝ่ายชั่ว ทำชั่วทางกาย วาจา ใจ แล้วมีผลเป็นทุกข์ เรียกว่า เป็นหนี้

หนี้เป็นทุกข์ในโลก หนี้เงินถ้ายืมแล้วไม่ใช้หนี้ เจ้าหนี้ย่อมตามทวงและฟ้องร้องเอาผิดเอาโทษ ถ้ายอมรับใช้หนี้หนี้ก็หมด (ทางธรรมก็เหมือนกันรีบชดใช้ไปเสียหนี้กรรมจะได้หมด)

หนี้ทางโลกอาจหนีรอดเพราะมีอายุความ แต่ทางธรรมหนี้กรรมหนีไม่รอด ไม่มีอายุความแต่จะถูกติดตามไปจนกว่าจะนิพพาน

หนี้กรรมทางธรรม มีความหมายลึกซึ้งกว่าทางโลก หนี้ทางโลกบางอย่างยกหนี้ให้กันหรือไม่เอาโทษไม่เอาผิดแก่กัน แต่หนี้ทางธรรมเมื่อทำกรรมใดลงไปสำเร็จแล้วกรรมย่อมมีผล กรรมนั้นย่อมติดตามไปดุจเงาตามตัว ฉะนั้น

ขอยกตัวอย่างเช่น สามี-ภรรยาประพฤตินอกใจกันกระทำผิดกาเมสุมิฉาจาร ทางโลกให้ฟ้องชายชู้หรือหญิงชู้เรียกค่าเสียหาย แต่ฝ่ายสามีหรือภรรยาผู้เสียหายไม่ฟ้องเรียกค่าเสียหายและยกภรรยาหรือสามีให้ชู้ไปและขอยกโทษให้ แม้ทางโลกไม่ต้องรับผิด แต่ทางธรรมกฎแห่งกรรมมิได้ยกเว้นความชั่วบาปข้อที่ผิดประเวณีนี้ ผู้กระทำล่วงศีลดังกล่าวยังจะต้องได้รับโทษทัณฑ์ตามกฎแห่งกรรมอยู่ ผลของกรรมย่อมติดตามไปดุจล้อเกวียนติดตามรอยเท้าโคไปฉะนั้น

กรรมคืออะไร?

พระพุทธองค์ ทรงตรัสว่า *"เรากล่าวว่าเจตนาเป็นตัวกรรม" (เจตนาหัง ภิกขเว กัมมัง วทา มิฯ)* ส่วนกฎหมายทางโลก ให้คำจำกัดความว่า *"...กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา..."* ถ้าไม่มีเจตนากฎหมายบัญญัติว่า เป็นการกระทำโดยไม่มีเจตนาหรือกระทำโดยประมาทมีโทษที่เบากว่า (ทางโลกเดินตามทางธรรม)

ทางธรรมถึงแม้จะกระทำโดยประมาทหรือโดยไม่เจตนาก็ถือว่าเป็นกรรมสำเร็จแล้ว มีโทษบาปเบากว่ากรรมเจตนาเป็นกตัตตากรรม (กรรมเล็กน้อย) ให้ผลเป็นลำดับสุดท้าย

ทางธรรมเอาโทษทางมโนกรรมได้ด้วย แค่คิดก็ผิดแล้ว *(แม้เป็นแค่ชู้ทางใจ...ก็ผิดทางธรรมเสียแล้ว เป็นมโนกรรมทุจริต ตัวอย่างเช่น นายโสเรยยมาณพคิดอกุศล กามราคะ แก่พระกัจจายนะอรหันตเถระจนกลายเพศเป็นหญิงทันที เป็นต้น)*

กรรมที่ได้กระทำลงไปแล้ว ที่จะไม่ให้ผลเป็นไม่มี กรรมจะติดตามไปดุจเงาตามตัว ดุจสุนัขไล่เนื้อ ติดตามจนกว่าจะกลายเป็นอโหสิกรรมและเข้าสู่นิพพาน

พระบรมศาสดา แม้ตรัสรู้แล้วเป็นสอุปาทิเสสนิพพาน คือ แม้กิเลสจะนิพพานแต่ธาตุขันธ์คงอยู่ พระไตรปิฎกได้แสดงไว้ว่า พระพุทธองค์ยังต้องรับวิบากผลเป็นเศษกรรมอยู่หลายครั้งหลายครา เช่น กระหายน้ำก็ไม่ได้ดื่มทันที ต้องตรัสเรียกพระอานนท์ให้ไปตักน้ำอยู่ถึงสามครั้งจึงได้ดื่ม เพราะเศษกรรมที่ห้ามโคดื่มน้ำขุ่นในอดีตชาติหนึ่งที่เป็นคนเลี้ยงโค หรือเศษกรรมถูกเทวทัตต์กลิ้งหินทับเพื่อจะฆ่าจนห้อพระโลหิตที่พระบาท เป็นต้น

ทำชั่วทางกาย วาจา ใจ	เรียกว่า **เป็นหนี้**
ทำชั่วแล้วปกปิดไว้ไม่อยากให้ใครรู้	เรียกว่า **เสียดอกเบี้ย**
ทำชั่วแล้วถูกคนดีกล่าวตักเตือน	เรียกว่า **ถูกทวงหนี้**
ทำชั่วแล้วไปไหนมีแต่ความร้อนใจ	เรียกว่า **ถูกตามตัว**
ทำชั่วแล้วตายไปตกนรกหมกไหม้	เรียกว่า **ถูกจองจำ**

๐ *แรงกลแรงยนต์แรงจักร แรงช้างแรงยักษ์แรงหนักหนา*
แรงอื่นดาษดื่นในโลกา ก็ไม่แรงแข็งกล้ากว่าแรงกรรมฯ

กรรม คือ การกระทำโดยเจตนา ทั้งทำกรรมดีกรรมชั่ว ภาษาทางธรรมเรียกเจตนานี้ว่า สังขาร (ปรุงแต่งหรือเจตนาปรุงแต่งกรรม)

สังขาร (เจตนาปรุงแต่งกรรม) มี ๓ อย่าง ได้แก่

๑. ปุญญาภิสังขาร คือ *สังขารที่เป็นบุญ* หรือสภาพที่ปรุงแต่งกรรมฝ่ายดี ได้แก่ การทำบุญทานการกุศลและสมาธิภาวนา รวมถึงรูปฌานสี่

๒. อปุญญาภิสังขาร คือ *สังขารที่เป็นบาป* หรือสภาพที่ปรุงแต่งกรรมฝ่ายชั่ว ได้แก่ การทำอกุศลเจตนาทั้งหลายอันทุจริต เช่น อกุศลกรรมบถ ๑๐ เป็นต้น

๓. **อาเนญชาภิสังขาร** คือ *สังขารที่มีสภาพปรุงแต่งอันมั่งคงไม่หวั่นไหว* ได้แก่ กุศลเจตนาอรูปฌานสี่

สังขารทั้งหลายเหล่านี้เกิดเพราะมีความรู้ผิด (อวิชชา) เป็นเหตุปัจจัยให้เกิดเป็นสังขารเจตนาปรุงแต่งกรรม เมื่อเกิดสังขารมีเจตนากระทำกรรมจึงเป็นเหตุให้เกิดวิญญาณ-นามรูป ฯลฯ ต่อไป

นั่นหมายถึง การที่จะต้องมีการเกิด-ตาย ๆ เวียนเป็นวัฏฏะอยู่ใน ๓๑ ภูมิ หาทางออกไม่ได้เป็นห่วงโซ่เวียนไปไม่รู้เงื่อนต้น เงื่อนปลาย ไม่มีจบสิ้น (พระพุทธองค์ตรัสว่า ให้หยุดปรุงหยุดกรรมหยุดเจตนาหยุดสร้างสังขารนั่นแหละจึงจะไม่มีการเกิด-การตาย)

กรรมหรือเจตนาหรือสังขารเป็นตัวสั่งให้ทำกรรม ทั้งกรรมดีและไม่ดี ทำให้มีเกิด-มีตาย เกิดมาเพื่อที่จะตาย! (แต่พระพุทธองค์ตรัสว่า ตถาคตเกิดมาเพื่อประโยชน์ตนประโยชน์ท่าน คือ สงเคราะห์โลก)

ทำไมจึงมีหนี้กรรม

มีคำกล่าวว่า *"...คนเราเกิดมาเพื่อชดใช้กรรม..."* คือ **ใช้หนี้กรรม**นี่แหละ

ทำไมจึงมี**หนี้กรรม** ขอให้พิจารณาไปที่สังขาร ๓ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

พระพุทธองค์ ทรงตรัสว่า

อวิชชา ทำให้เกิด *สังขาร* (ปรุง)

สังขาร ทำให้เกิด *วิญญาณ...* เกิดนามรูป ฯลฯ

มาดูกันที่ *"วิญญาณ"* ก่อนว่า สังขารปรุงแต่งกรรมอย่างไร?

คนเราทุกคนเกิดมาต้องตายใช่ไหม? คนจึงเกิดมาเพื่อที่จะตาย!

ตอนใกล้ตายเขาเรียกว่า จิตขึ้นสู่*มรณาสันนกาลวิถี* (จิตขึ้น

สู่วิถีมรณะเป็นจุติจิตพ้นวิถีทวาร ๖ คือ จิตที่เคลื่อนจากฐานะเดิมคือตาย) เมื่อ *"จุติจิต"* เกิดแล้วดับ *"ปฏิสนธิจิต"* เกิดต่อทันทีไม่มีระหว่างคั่น (แม้กระพริบตายังช้าไป) วิญญาณจึงก้าวล่วงลงสู่ครรภ์มารดาปฏิสนธิจิตเกิดขึ้นทำหน้าที่แล้วดับไป *ภวังคจิต*เกิดสืบต่อภพชาติ เกิด-ดับ ๆ

คำว่า *"วิญญาณ"* ที่เป็นผลของสังขารนั้น จึงหมายถึง *"ปฏิสนธิวิญญาณ"* คือ วิญญาณอันเป็นธาตุรู้ที่ถือกำเนิดก้าวล่วงลงสู่ท้อง ของมารดามาเกิด เรื่องนี้ พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ในมหานิทานสูตร หาอ่านได้ในมนุษย์เล่ม ๙ หน้า ๗๘

มีคำถามว่า "ปฏิสนธิจิต" เอาอะไรไปเกิด?

ปฏิสนธิจิต เอา*ภวังคจิต*ไปเกิด *ภวังคจิต*ซึ่งเก็บกรรมปรุงแต่งสังขารที่เรา ๆ ท่าน ๆ ทำกันทั้งวันนี่แหละ *ภวังคจิต*บันทึกกรรมทำหน้าที่ยิ่งกว่าแผ่นบันทึก (HARD DISK) ของเครื่องคอมพิวเตอร์สะสมไว้ตั้งแต่ขณะที่เกิดจนกระทั่งตาย ตั้งแต่ตื่นจนหลับ สะสมไว้ส่งต่อให้จุติจิตและปฏิสนธิจิตเอาไปเกิด เป็นชนกกุศลกรรมบ้างอกุศลกรรมบ้าง

ที่กล่าวว่า *สังขาร*ทำให้เกิด วิญญาณ...ก็วิญญาณทางตาวิญญาณทางหูนี่ไง!

วิญญาณ...ในที่นี้มีความหมายว่า *"เป็นธาตุรู้"* ...รู้ทางตา หู ฯลฯ เป็นต้น

ตาเห็นรูป หูได้ฟังเสียง ฯลฯ ชอบหรือไม่ชอบ นี้เป็นผลของวิบากกรรมใน**อดีตชาติ**

...**ถ้าปรุงต่อ** คือ ทำสังขารการปรุงแต่งกรรมต่อไปอีก ก็เกิดกรรมอีกใน**ภพชาติต่อไป** เช่น เห็นแล้วเกิด ยินดี-ยินร้าย ได้ยิน

แล้วเกิดยินดี-ยินร้าย ฯลฯ ความรู้สึกว่าชอบหรือไม่ชอบนี้เท่ากับว่าวิญญาณเกิดอีกแล้ว วิญญาณเกิดทั้งวันเดี๋ยวเกิดทางตา ทางหู ฯลฯ เรียกว่า ต่อกรรมอีก ต่อกรรมไม่รู้จักจบจักสิ้นนั่นแหละ

ทำอย่างไรจึงจะไม่ปรุงต่อ...นี่แหละเป็นงานใหญ่ที่จะรื้อวัฏฏะภพชาติ!

วันทั้งวัน ตั้งแต่ตื่นจนหลับ หรือตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย มีการปรุงแต่งให้เกิดวิญญาณทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ อยู่ ตลอดเวลา เว้นเสียแต่ตอนหลับจิตตกภวังค์รักษาภพชาติไม่ขึ้นสู่วิถี

ทำอย่างไร จึงจะไม่ปรุงต่อ เมื่อได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น รู้รส รู้สัมผัสถูกต้องทางกาย รู้เรื่องราวคิดนึกทางใจ

ทำอย่างไร จึงจะไม่ยินดี-ยินร้าย เมื่อเห็นรูป ได้ยินเสียง ได้กลิ่น รู้รส รู้สัมผัสทางกาย รู้เรื่องราวคิดนึก

*"**ผัสสะ**เป็นบ่อเกิดแห่งกรรม" (พระพุทธวจนะ นิพเพธิกสูตร เล่มที่ ๒๒ หน้า ๔๒๒) "ถ้าดับเวทนาไม่ได้ การเกิดใหม่ย่อมมี!"*

"ผัสสะ" เป็น ๑ ในองค์ธรรม ๑๒ ประการ ของห่วงโซ่ที่อาศัยกันเกิด (ปฏิจจสมุปบาท)

ลองพลิกไปดูห่วงโซ่ในปฏิจจสมุปบาท ๑๒ จะเข้าใจชัดขึ้น *(พลิกไปดูที่หน้า ๒๒๒ เรื่องสรุปย่อแผนภูมิวิปัสสนา)*

อ่านแล้วค่อย ๆ พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำอีกแล้วจะเข้าใจขึ้น ๆ มันเกิดขึ้น-ดับไปอยู่ทุกขณะตลอดเวลา

นี่แหละ...คือ งานชดใช้หนี้กรรมละ!

ขอให้ดูภาพสมมุติจำลองการเกิดวิถีจิตข้างล่างนี้แล้วให้ไปดูภาพ ***"คุมผัสสะได้ คุมโลกได้"*** ที่หน้า ๓๕๓ และ ๒๒๒ ประกอบ

ภาพแสดง
การเกิดวิถีจิตขึ้นรับอารมณ์ (๑๗ ขณะจิต)

❋ ❋ ❋ ❋ ❋ ❋

** มรณาสันนกาล (มรณาสันนวิถี) – จุติจิต – ปฏิสนธิจิต (ปวัตติกาล) – มรณาสันนกาล **
** ปวัตติกาล - จิตขึ้นสู่วิถี * ภวังคจิต ๓ ขณะ – ปัญจทวาร – ปัญจวิญญาณ – รับอารมณ์
- ไต่สวน – ตัดสิน – เสพอารมณ์ ๗ ขณะ – หน่วงอารมณ์ ๒ ขณะ – พ้นวิถี *

วิถีจิต

สมถกรรมฐาน มีอารมณ์รับรู้เพ่ง (ฌาน) จ้องอารมณ์เดียว เมื่อออกจากฌานหรือสมาธิแล้ว กิเลสยังคงเดิม (หินทับหญ้า) ไม่เกิดปัญญา กลับติดปิติ-สุข-เอกัคคตารมณ์ให้อยากปฏิบัติอีก ครั้นตายขณะอยู่ในฌานจะไปเกิดบนพรหมโลกที่มีอายุขัยยาวนานมาก โอกาสที่จะได้ฟังธรรมเพื่อมรรคผลนิพพานมีน้อย

วิปัสสนากรรมฐาน พิจารณารับรู้อารมณ์กระทบทวารทั้งหกด้วยสติ สอนจิตด้วยปัญญาให้ละลด ละโลภ โกรธหลง เบาบางลง เกิดละคลายเป็นปัญญาอุเบกขา หรือโสมนัสญาณสัมปยุตอสังขาริก จิตพัฒนาขึ้นสู่มหากิริยาจิต และโลกุตตรจิตตามลำดับ เป็นชีวิตที่มีจุดจบถึงที่สุดแห่งทุกข์ เป็นวิวัฏฏะไม่เวียนเกิดเวียนตาย

โดยสรุป

ขออธิบายเรื่องวิถีจิตให้ฟังดังนี้

ท่านเคยเห็นนักกีฬาวิ่งผลัด ๔x๑๐๐ ไหม? นักกีฬาเขาวิ่งส่งไม้ให้กันแล้ววิ่งต่อฉันใด จิตแต่ละดวง ๆ ต่างก็ทำหน้าที่ส่งต่อให้กันอย่างไม่มีระหว่างคั่น ส่งต่อกันไปตลอดสังสารวัฏจนกว่าจะนิพพาน (ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายแล้วไปเกิดใหม่อีก...แล้วตาย-เกิด ๆ อีกเรื่อยไป)

ขอเขียนภาพการส่งต่อให้ดูดังนี้

เส้นทางการตายแล้วเกิด (มรณาสันนกาล-ปฏิสนธิกาล)

ปฏิสนธิจิต ⟶ **จุติจิต (ตาย)** ⟶ ภวังคจิต(เก็บสั่งสมกรรม)
ภวังคจิต ⟶ ปัญจทวาราวัชชนจิต (ทวารตา, หู, จมูก, ลิ้น, กาย) ⟶ มโนทวาราวัชชนจิต (ลงทวารใจ)
มโนทวาราวัชชนจิต ⟶ ชวนจิต (เสพอารมณ์) ภวังคจิต...ฯลฯ...
ภวังคจิต ⟶ **จุติจิต (ตาย)** ⟶ **ปฏิสนธิจิต (เกิด)**

เส้นทางเกิดแล้วตาย *(ปฏิสนธิกาล-ปวัตติกาล-มรณาสันนกาล)*

จุติจิต (ตาย) ⟶ **ปฏิสนธิจิต (เกิด)** ⟶ ภวังคจิต (เก็บสั่งสมกรรม)
ภวังคจิต ⟶ ปัญจทวาราวัชชนจิต (ทวารตา, หู, จมูก, ลิ้น, กาย) ⟶ มโนทวาราวัชชนจิต (ลงทวารใจ)
มโนทวาราวัชชนจิต ⟶ ชวนจิต (เสพอารมณ์) ⟶ ภวังคจิต ...ฯลฯ...
ภวังคจิต ⟶ **จุติจิต (ตาย)**

จิตทำหน้าที่ เกิด-ดับ ส่งต่อแล้ว เกิด-ดับ ๆ เป็นเช่นนี้ตลอดสังสารวัฏ

ข้อสังเกต

คนที่เสวยสุขมาก ๆ ในชีวิตปัจจุบัน บุญจะหมดเร็วถ้าไม่สั่งสมบุญต่อ ถ้าทำบุญกุศลความดีต่อ จะได้เสวยสุขต่อไป

ถ้าไม่ทำบุญกุศลความดีต่อ เอาแต่เสวยสุข (ผลของอดีต) เพียงอย่างเดียว โดยมากมักจะเจ็บป่วยมีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียนหรือไม่ก็มักจะมีเรื่องราวเดือดเนื้อร้อนใจบ่อย ๆ

เพราะอะไรน่ะหรือ? ก็เพราะว่า อุปมาดั่งรถที่วิ่งด้วยความเร็ว น้ำมันเริ่มพร่องและหมด รถจะวิ่งต่อไปไม่ได้ เมื่อรถวิ่งไม่ได้ก็เดือดร้อน การเดินทางก็ไปไม่ถึงเป้าหมาย

ส่วนคนที่ยากจน วันหนึ่ง ๆ เสวยแต่ทุกขเวทนาเหน็ดเหนื่อยใช้แรงงานตลอดทั้งวัน หาความสุขได้ยาก คนประเภทนี้กำลังชดใช้หนี้กรรมมักจะไม่ค่อยเจ็บป่วย ยิ่งอดทนมากก็ชดใช้ได้มาก หนี้กรรมก็หมดเร็ว ถ้ายิ่งสั่งสมบุญกุศลความดีให้มากขึ้นๆ ก็จะพ้นทุกข์ได้เร็วและได้รับผลเป็นความสุขในบั้นปลาย อุปมาเหมือนรถที่ไม่มีน้ำมันเชื้อเพลิงแต่กำลังหาและสะสมน้ำมันอยู่ ครั้นได้น้ำมันมากพอก็วิ่งต่อไปได้นั่นแหละ! ขยันและเพียรพยายามอดทนมากๆ ก็ไปถึงเป้าหมายได้เหมือนกัน

หลวงปู่หลวงพ่อหลายองค์ท่านบอกว่า ทำงานหนักให้เหงื่อออกทางผิวกายดีกว่า จะได้ไม่ต้องไปออกทางตา (น้ำตา) หรือ

ผู้ใดได้เข้าไปฝึกหัดปฏิบัติธรรม จากบ้านไปนอนวัดบ่อย ๆ ก็จะไม่ค่อยได้จากบ้านไปนอนที่โรงพยาบาล!

นี่...ท่านว่ามันชดใช้แทนกันอย่างนี้

ท่านล่ะ...ได้ชดใช้กรรมไปบ้างแล้วหรือยัง!

กรรมให้แก้...อย่าก่อ เวรให้ตัด...อย่าต่อ! (ไม่ต่อทางตา... หู...ฯลฯ)

"กรรมแม้จะเล็กน้อย ที่จะไม่ให้ผลเป็นไม่มี" (โพธิสัตว์คาถา จิตตสัมภูตชาดก เล่มที่ ๒๗ หน้า ๓๘๓)

หนี้กรรม

หลวงพ่อท่านหนึ่งชื่อ หลวงพ่อสายทอง เตชะธัมโม วัดป่าห้วยกุ่ม อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ วัดท่านอยู่ในป่าใกล้เขามีเขื่อนห้วยกุ่มกักเก็บน้ำ เป็นที่ร่ำลือกันมากว่า ท่านมีเมตตาสงเคราะห์ให้คนมีทุกข์มีหนี้สินให้หลุดหนี้ ทำมาค้าขายร่ำรวยมากมาย ท่านทำเป็นกระดาษอัดพลาสติกรูปของท่านมีข้อความว่า *"รุ่นปลดหนี้"*

ผู้เขียนนำเอามาเป็นบุคลาธิษฐาน (พระพุทธเจ้าสอนให้ขยันหา-รักษาทรัพย์ดี-มีกัลยาณมิตร-เลี้ยงชีวิตพอเหมาะหรือ อุ-อา-กะ-สะ แล้วจะร่ำรวยต่างหาก) ว่าท่านคงสอนให้ปลดหนี้กรรมมากกว่า ปลดอย่างไรน่ะหรือ?

ก็หนี้ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ-เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้รส ได้รับสัมผัส คิดนึกฟุ้งซ่าน ไปทาง-รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส คิดนึกเรื่องราว เป็นไปในอารมณ์ที่น่าพอใจบ้าง ที่ไม่น่าพอใจบ้าง

ถ้าหากจะปลดหนี้ก็ต้องโยนิโสมนสิการด้วยการไม่ต่อกรรม แต่ให้ตัดกรรมให้แก้กรรม-อย่าก่อกรรม

ตัดกรรมทางตา หู ฯลฯ นี่แหละ ตัดได้มากเท่าไรก็ปลดหนี้

ได้มากเท่านั้น แล้วหมั่นทำบุญกุศลความดีให้มากๆ

ปลดไปปลดไปด้วยการยอมรับเมื่อเห็น ได้ยิน ฯลฯ ใช้หนี้ไป...ๆ จนกระทั่งเหลือเจ็ดชาติสุดท้าย แต่ทั้งนี้ต้องไม่สร้างหนี้ขึ้นใหม่ ทำได้อย่างนี้เดี๋ยวหนี้ก็หมด จนเหลือเจ็ดชาติสุดท้าย!

นี่แหละ *"รุ่นปลดหนี้ของพระพุทธเจ้า"* ขนานแท้ดั้งเดิม (ให้แก้-ไม่ก่อ, ให้ตัด-ไม่ต่อ)

"เกิดขึ้น-ตั้งอยู่-ดับไป"

๑๕. สมาธิประหาณกิเลสอย่างกลาง

กิเลสมี ๓ ระดับ คือ

๑. **กิเลสหยาบ** *(วีติกกมกิเลส)* ก้าวล่วงทุจริตออกมาทางกายและวาจา ดุจหม้อต้มน้ำเดือดพล่านดันฝาปิดให้กระเด็นออกมา จึงให้มีศีล ๕ และกุศลกรรมบถ ๑๐ ควบคุมกาย วาจา ใจ

๒. **กิเลสอย่างกลาง** *(ปริยุฏฐานกิเลส)* เป็นกิเลสที่กลุ้มรุมจิตใจ ยังไม่ก้าวล่วงออกมาทางกาย วาจา เปรียบเหมือนน้ำเริ่มร้อนขึ้น ๆ ยังไม่ถึงจุดเดือด ให้ใช้สมาธิประหาณ

๓. **กิเลสอย่างละเอียด** *(อนุสัยกิเลส)* เป็นกิเลสที่ซ่อนเร้นนอนเนื่องอยู่ในขันธสันดานของสัตว์ทั้งหลาย อนุสัยกิเลสเปรียบได้กับไฟที่อยู่ในหัวไม้ขีด

เมื่อมีอารมณ์กิเลสเข้ามากระทบทาง ตา หู ฯลฯ เปรียบเหมือนเอาก้านไม้ขีดไปขีดข้างกล่อง ไฟที่ปรากฏขึ้นเปรียบเหมือนกิเลสอย่างกลางหรือปริยุฏฐานกิเลส และเมื่อเอาไฟที่ปรากฏขึ้นนี้ไปจุดเข้ากับวัตถุใด ๆ ไฟก็จะติดวัตถุนั้น ๆ ที่เปรียบเหมือน วีติกกมกิเลส คือ กิเลสหยาบลุกไหม้เสียหายได้ ไหม้ทั้งตนเองและคนรอบข้าง ประหาณได้ด้วยเจริญสติวิปัสสนากรรมฐาน

สมาธิประหาณกิเลสได้อย่างไร?

สมาธิ คือ การทำใจสงบนิ่ง จดจ่อหรือเพ่งจ้องอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรืออารมณ์ใดอารมณ์หนึ่ง ทำให้ใจสงบไม่แส่ส่ายออกไปนอกตัว หรือเรียกว่า *“สมถกรรมฐาน”*

สมาธิ บางทีเรียกว่า ฌาน แปลว่า เพ่ง เผา คือ เผากิเลส มีองค์ฌาน ๕ ได้แก่

วิตก	ยกจิตขึ้น	อยู่ในขั้นขณิกสมาธิ
วิจาร	พิจารณา	
ปีติ	อิ่มเอิบ ขนลุกซู่ซ่าชูชัน น้ำตาไหล ฯลฯ เป็นต้น	อยู่ในขั้นอุปจารสมาธิ
สุข	มีความสุขสงบนิ่งแช่	
เอกัคคตา	มีจิตเป็นหนึ่งเดียว	
	มี**สมาธิขั้นอัปปนาสมาธิ**อยู่ในปฐมฌาน	

นักปฏิบัติมักติดองค์ปีติและสุข จมแช่อยู่แค่ตรงนี้ เพราะจิตสงบ กิเลสเข้าไม่ได้เมื่อติดสุขเสียแล้ว ตรงนี้เป็นอุปกิเลสซึ่งเป็นวิปัสสนูปกิเลส คือ เป็นกิเลสชั้นดี ละได้ยาก ผู้ปฏิบัติทั้งหลายจึงชอบนั่งสมาธิหลับตา และพอใจอยู่เพียงเท่านี้

พระพุทธองค์ไม่ทรงสรรเสริญฌาน เพราะว่าตายแล้วต้องไปเสวยวิบากบนพรหมโลกที่มีอายุทิพย์ที่ยาวนานมาก ไม่มีโอกาสได้ฟังธรรม ไม่พ้นจากทุกข์ ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ พระพุทธองค์ทรงตำหนิว่าพรหมโลกเป็นของอันต่ำทราม (*ดังมีในธนัญชานิสูตรที่ ๔๗ พระไตรปิฎกเล่ม ๑๓ หาอ่านรายละเอียดในมนุษย์เล่ม ๑๐)* แม้การทำบุญถือศีลปฏิบัติธรรมก็เหมือนกัน ถ้ายังหวังว่าจะไปเกิดบนสวรรค์ชั้นใดชั้นหนึ่งก็ยังไม่พ้นทุกข์ พระพุทธองค์ทรงตรัสว่าดุจถูกอมนุษย์จับเอาไว้ *(มีอยู่ในทารุขันธสูตรพระไตรปิฎก เล่ม ๑๘ หน้า ๒๑๒ หาอ่านรายละเอียดในมนุษย์เล่ม ๔ หน้า ๑๑๕)*

ทรงแนะนำ ให้ทำสมาธิเพียงแค่ขณิกสมาธิ แล้วใช้สติสัมปชัญญะพิจารณารูปนาม ขันธ์ ธาตุ อายตนะ ฯลฯ พิจารณาให้เห็นเป็นไตรลักษณ์ว่าทุกสิ่งล้วนปรวนแปร ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ที่เรียก

ว่า *"วิปัสสนากรรมฐาน"* หรือ *"เจริญสติปัฏฐาน"* ซึ่งจะขอยุติไว้เท่านี้ก่อน จะได้กล่าวถึงในบทต่อไป

สมาธิมีผู้เปรียบไว้ว่า *"การทำสมาธิเปรียบเหมือนหินทับหญ้า"* ขณะมีสมาธิอยู่นั้นกิเลสนิวรณ์ทั้งหลายถูกกดข่มเอาไว้ เมื่อออกจากสมาธิหรือฌาน กิเลสก็กลับมางอกงามเหมือนเดิม กิเลสโลภ โกรธ หลง ไม่ลดไม่ละ เหมือนหินที่ทับหญ้าอยู่ หญ้าก็ไม่งอก แต่หญ้าหาตายไม่ เมื่อเอาหินออก หญ้ากลับงอกงามเหมือนเดิม เพราะเหตุว่าไม่ได้ขุดเอารากหญ้าทิ้ง การขุดเอารากเหง้าของกิเลสออกจะต้องใช้ปัญญาในวิปัสสนากรรมฐาน หรือ เจริญสติ ที่เรียกว่า *"สติปัฏฐาน ๔"* นั่นเอง

คนหลงฌาน เพราะฌานมีฤทธิ์ เช่น รู้วาระจิตผู้อื่น หูทิพย์ ตาทิพย์ หายตัว เหาะเหินเดินอากาศ ดำดิน เป็นต้น แล้วก็ติดในลาภสักการะและบริวาร แล้วก็หลงใหลได้ปลื้ม ฮึกเหิมมักใหญ่ใฝ่สูง เกิดมิจฉาทิฏฐิดั่งพระเทวทัต เป็นต้น

ในชาดกนิทานที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ ฤาษีเหาะมาจากป่าหิมพานต์ ด้วยฤทธิ์ของฌาน แต่พอมาพบเห็นเรือนร่างของอิสตรีเข้าถึงกับฌานเสื่อม เหาะต่อไปไม่ได้ ต้องเดินกลับป่าหิมพานต์ *(ฌานเสื่อมได้ แต่การเจริญสติวิปัสสนาปัญญาไม่เสื่อม)*

อีกเรื่องหนึ่ง เมื่อครั้งพุทธกาล พระภิกษุชื่อ *"สาคตะ"* เจริญสมาธิสมถกรรมฐานจนได้ฌานมีฤทธิ์ถึงขนาดปราบพญานาคมิจฉาทิฏฐิได้สำเร็จ แต่ถูกชาวบ้านเอาเหล้าอย่างดีสีแดงดั่งเท้านกพิราบมาถวายเพื่อฉลองชัยชนะ ปรากฏว่า ท่านสาคตะเถระเมาไม่รู้เรื่องนอนสลบไสลไร้สติ แม้จะสู้กับงูดินก็ไม่ได้ พระภิกษุช่วยกันจับไม่ให้นอน

เอาเท้าไปทางพระพุทธเจ้า แต่ท่านสาคตะกลับเอาเท้าเหยียดไปทางพระพุทธเจ้าอีกแล้ว ๆ เล่า ๆ ก็ไหนว่าได้ฌานมีฤทธิ์มีเดชไง หลวงพี่สาคตะตกม้าตายเสียแล้ว *(หาอ่านรายละเอียดในมนุษย์เล่ม ๑๐ ภาคผนวก เรื่องที่ ๖๗)*

ครั้นสร่างเมาจึงรู้ว่าตนทำผิด จึงกราบขอขมาพระพุทธองค์ และตั้งแต่นั้นมาพระพุทธองค์จึงทรงบัญญัติห้ามดื่มสุรา ถ้าดื่มเป็นอาบัติปาจิตตีย์ *(วินัยบัญญัติ คือ อาบัติมี ๗ กอง คือ ปาราชิก ๔ เป็น อาบัติหนัก อาบัติหนักน้อยได้แก่ สังฆาทิเสส ๑๓ อนิยต ๓๒ อาบัติเบา ได้แก่ นิสสัคคีย์ ๓๐, ปาจิตตีย์ ๙๒, ปาฏิเทสนียะ ๔, เสขิยะ ๗๕ และอธิกรณสมถะ ๗ รวม ๒๒๗ สิกขาบท โปรดหาอ่านในมนุษย์เล่ม ๑๑ ว่าด้วยวินัยพระวินัยพระ-วินัยคน)*

เห็นฤทธิ์เดชของฌานหรือยัง! นี้เป็นเพียงโทษในเฉพาะชาตินี้เท่านั้น ถ้าได้ฌานแล้วไปเกิดบนพรหมโลกละก็เป็นอันว่าไม่ต้องได้ฟังธรรม ปฏิบัติธรรม รู้ธรรมเห็นธรรมก็แล้วกัน เพราะอายุทิพย์ในพรหมโลกยาวนานแสนนานยิ่งนัก *(เปิดดูอายุของพรหมโลกที่หน้า ๗๓)*

"ฌานมีในผู้ใดต้องมีปัญญาประกอบด้วย จึงจะอยู่ใกล้นิพพาน" ถ้าไม่มีปัญญาประกอบด้วย ก็ไม่พ้นทุกข์ ไปนิพพานไม่ได้

นี่แหละ ความหมายของคำว่า *"หินทับหญ้า"* หรือจะเรียกว่าตกม้าตายก็ได้นะ ตายเพราะกิเลสมันรุมเอานั่นแหละ!

ทำอย่างไรจึงจะไม่ตกม้าตาย? (ไม่ถูกกิเลสรุม)

คำตอบ คือ ต้องทำปัญญาให้เกิด มีปัญญาแล้วไม่ถูกกิเลสรุม! กิเลสครอบงำไม่ได้!

พระพุทธองค์ตรัสว่า *"จิตนี้ผ่องใส แต่เศร้าหมอง เพราะ*

อุปกิเลสที่จรมา ผู้มิได้สดับย่อมไม่รู้จิตตามความเป็นจริง ย่อมไม่ได้อบรมจิต...ฯลฯ"

การเอาชนะกิเลส ต้องรู้สถานที่เกิด เหตุที่เกิดและต้องรู้จักตัวกิเลสด้วย

กิเลสเกิดที่จิต เหตุที่กิเลสเกิด **เพราะสมุทัย คือ ตัณหา** แปลว่า ความอยาก ความอยากเป็นเหตุสร้างกิเลส ตัวกิเลส คือ *"โลภเจตสิก"* เจตสิกที่เข้าไปปรุงจิต

ทำไมกิเลสเกิดที่จิต?

คำว่า *"จิต"* มีความหมายว่า คือสภาพที่รู้อารมณ์ สภาพคิดนึก มีชื่อเรียกอีกหลายชื่อ เช่น ใจ, วิญญาณ, มนัส, หทัย, มนายตนะ, มนินทรีย์ หรือ มโนวิญญาณ ฯลฯ

จิต แปลว่า **คิดและรู้อารมณ์** ทั้งกุศลและอกุศล

จิตหรือวิญญาณ มิใช่อย่างที่ผู้คนทั่วไปเข้าใจว่า คนตายแล้ววิญญาณออกจากร่าง ล่องลอย เป็นแสงเป็นดวง ๆ อย่างในภาพยนตร์นั้นลอยไปในอากาศเพื่อไปหาที่เกิดหรือไปเข้าสิงคนนั้นคนนี้นั้นไม่ใช่อย่างนั้น

วิญญาณ หรือ **จิต** หมายความถึง นามธรรม หรือ ธรรมชาติที่รู้อารมณ์ รู้คิดนึก รู้สึก จิตไม่มีรูปร่าง ไม่มีกลิ่น ไม่มีสีแสงใด ๆ ทั้งนั้น เป็นนามธรรม มีแต่ความรับรู้อารมณ์ และมีรูปร่างกายเป็นคูหาเป็นที่อยู่ มีหทัยวัตถุ คือ ก้อนเนื้อหัวใจเป็นที่อาศัย

วิญญาณ รับรู้อารมณ์ได้ ๖ ทาง ได้แก่ ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เมื่อรับรู้อารมณ์แล้ว ทำให้มองเห็น ได้ยิน รู้กลิ่น รู้รส รู้สัมผัส เย็น-ร้อน อ่อน-แข็ง รู้เรื่องราวคิดนึก

(วิญญาณ หรือ จิต หรือ ใจ คือ ตัวรู้ เป็นนามธรรมไม่มีรูปร่าง เป็นความรู้สึก ทำให้เห็น ได้ยิน ฯลฯ เป็นต้น ทำหน้าที่รับรู้อารมณ์ได้ทั่วตลอดร่างกาย)

อารมณ์ที่เข้ามาทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เย็น-ร้อน, อ่อน-แข็ง, หย่อน-ตึง เรื่องราวความหมาย

*(**อารมณ์** คือ ตัวถูกรู้โดยวิญญาณ ส่วนวิญญาณที่ผ่านเข้ามาทางทวาร ๖ ได้แก่ ทางตา หู ฯลฯ เรียกชื่อว่า จักขุวิญญาณ โสตวิญญาณ ฯลฯ เป็นต้น)*

กิเลสจะเข้ามา ก็เข้ามาทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นี่แหละ (รับเอาทั้งสุข-ทุกข์เข้ามา)

สาเหตุที่กิเลสเข้ามา ก็เพราะว่า เราไปหลง (โมหะ) ไปยึดเอารูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เรื่องราวคิดนึก เหล่านี้ว่าเป็นเรา เป็นของเรา เป็นอัตตาตัวตนของเรา แล้วปรุงไปให้ ชอบ-ชัง, ยินดี-ยินร้าย, แล้วมันก็เกิด-ดับ...ๆ แต่เราไม่เข้าไปรู้ ว่าไม่ใช่เรา!

รูป เสียง ฯลฯ ที่ดีเราก็ยึดเอา และ**ไม่อยากให้มันดับ** รูป เสียง ฯลฯ ที่ไม่ดีก็ผลักไสปฏิเสธ**ไม่อยากให้มันเกิด**

เมื่อยึดเอา...ปรุงเอา **โลภกิเลสก็เกิด** เมื่อผลักไสไม่อยากได้... **โทสกิเลสก็เกิดอีก** แล้วเจ้าตัวหลง (โมหกิเลส) ก็เข้าไปร่วมขบวนการกับโลภะและโทสะ นี่กิเลสมันรุมเอาเข้าแล้ว

ทุกข์จึงเกิดที่ตรงนี้! ที่จะต้องตกม้าตาย ก็ตายที่ตรงนี้ เสียน้ำตาคร่ำครวญ โสกะปริเทวทุกขโทมนัสก็ตรงนี้!

กิเลสเกิดจากความเห็นผิดของคนนี่แหละ ที่เรียกว่า วิปลาส ๔ คือ เห็นอสุภะว่างามว่าสุภะ เห็นทุกข์ว่าสุข เห็นของไม่เที่ยง (อนิจจัง) ว่าเที่ยง เห็นอนัตตาว่าเป็นอัตตาตัวตน

เห็นอย่างนี้ เรียกว่า ยังอาลัยอาวรณ์อยู่!

มีความเห็นผิด (เป็นมิจฉาทิฏฐิ) วิปลาสคลาดเคลื่อนจากความจริง นี้เป็นความโง่เขลา (โมหะ) ของคน แล้วก็หลงเข้าไปยึดมั่นถือมั่นในตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง ฯลฯ นั่นแหละ กิเลสก็เข้ามาทางตา หู ฯลฯ นี่แหละ

ความมีอาลัยทางตา, หู ฯลฯ ก็เกิดที่ตรงนี้!...ก็อาลัยที่รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นั่นแหละ!

ผู้มีความอาลัย ได้แก่ บุคคลผู้ไม่ปราศจากราคะ (ความกำหนัดยินดี) โทสะ (ความคิดประทุษร้าย) โมหะ (ความหลง) ในรูป, เสียง, กลิ่น, รส, โผฏฐัพพะ (สัมผัสถูกต้องกาย) และธรรมะอารมณ์ (สิ่งที่รู้ได้ด้วยใจเป็นธรรมารมณ์) จิตย่อมไม่สงบระงับภายใน

"...โลกเกิดขึ้นเพราะอายตนะ ย่อมเชยชิดในผัสสะ(สุขเวทนา) โลกยึดถืออายตนะภายใน อายตนะภายนอกเหล่านั้น โลกจึงเดือดร้อน.."

(เหมวตสูตร เล่ม ๒๕/๓๒๕)

ถ้าปราศจากราคะ โทสะ โมหะ ปฏิบัติเพื่อนำออกเสียได้ ผู้นั้นก็ไม่มีรูป, เสียง, กลิ่น, รส ฯลฯ เป็นต้น ที่จะทำให้ยินดี ที่จะทำให้อาลัย *(หาอ่านมนุษย์ เล่ม ๑๐ หน้า ๑๖๗ เรื่องนครวินเทยยสูตร)*

ถ้าไม่อยากตกม้าตาย (ไม่ให้กิเลสรุม) ต้องตัดอาลัย...ไม่ให้มีอาลัย...ไม่อาลัย (ไม่อาลัยตัณหาทางตา หู เป็นต้น)

ความจริงพระพุทธเจ้าตรัสสอนธรรมะไม่มาก **ทรงสอนให้สำรวม** ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ **ให้สำรวม**เมื่อเห็นรูป ได้ยินเสียง ได้กลิ่น ลิ้มรส สัมผัส-ถูกต้อง เย็น-ร้อน อ่อน-แข็ง สอนเพียงเท่านี้แล้วจะไม่อาลัยทางตา, หู ฯลฯ ก็ไม่ถูกกิเลสมันรุมแล้ว!

เมื่อไม่อาลัยตัณหา ทุกข์ก็ดับ!

ไม่อาลัย (อนาลัย-อนาลโย = นิพพาน) ทำอย่างไร? ขอหยุดคำถามนี้ไว้เท่านี้ก่อน...ให้รู้เพียงเท่านี้ก่อน เดี๋ยวจะไปนิพพานกันหมด!

๐ ใจชนใจชั่วช้า โฉงเฉง
ใจจักสอนใจเอง ไป่ได้
ใจปราชญ์ดัดตามเพลง พลันง่าย
ดุจช่างปืนดัดไม้ แต่งให้ปืนตรง

(โคลงโลกนิติ)

"แง่งามในความเหงา"

๑๖. เท่านี้หรือ...คือชีวิต

คนเราตั้งแต่เกิดมา เริ่มเรียนรู้อะไร ๆ เรื่อย ๆ มา รู้อะไรได้มากมายหลายอย่าง รู้กิน นอน ถ่าย ฯลฯ ต่อมาเริ่มรู้จักคนโน้นคนนี้ ตั้งแต่แม่-พ่อ คนเลี้ยง รู้จักสิ่งของ รู้สิ่งภายนอกตัว ฯลฯ

โตขึ้นก็เรียนหนังสือ...จนจบปริญญา...รู้แต่โลกภายนอกตัว เรียกว่า *โลกียปัญญา (เอาไว้ทำมาหากิน)*

ครั้นเรียนหนังสือจบ แสวงหาทรัพย์ (เพื่อสนองสุขเวทนา) แต่งงาน เลี้ยงลูก...แก่, เจ็บแล้วตายไป...

ปุถุชนส่วนใหญ่ (ปุถุชโน=คนหนา) ในโลกนี้ มักใช้ชีวิตให้หมดไปกับการหาเลี้ยงชีพ หาความสุขในการมีครอบครัว เพลิดเพลินไปกับกามคุณอารมณ์ทางรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่น่ารักน่าพอใจ น่าใคร่น่าปรารถนาสารพัด แสวงหาแต่เปลือก! ละทิ้งแก่นสารชีวิต

ไม่เคยแสวงหาศึกษาเล่าเรียนวิชา ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย และไม่ทุกข์!

"เล่าเรียนสำเร็จวิทยาก็ย่อมได้เกียรติ แต่ถ้าฝึกอบรมด้วยจริยธรรมแล้วต่างหาก จึงจะพบสันติ" (จากเสตเกตุชาด เล่ม ๖๗ หน้า ๑๘๕ โพธิสัตว์คาถา)

"คนมีความรู้สูง แต่ขาดหิริ ความละอาย โอตตัปปะ ความเกรงกลัวต่อบาป ย่อมทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน" (พระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)

...มีคนน้อยนักที่จะคิดว่า...**ชีวิตมนุษย์นี้...เกิดมาทำไม?** รู้แต่โลกภายนอกไปทั่ว...

เคยรู้เรื่องภายในตัวของตัวเองบ้างไหม?

เกิด

เด็ก

หนุ่ม

รับปริญญา

เข้าทำงาน

แต่งงาน

เลี้ยงลูก

แก่ชรา

เจ็บป่วย

ตาย

“เท่านี้หรือคือ...ชีวิต”

ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย หรือ ตั้งแต่ตื่นจนกระทั่งหลับ ครั้นตื่นขึ้นมาก็ *"ลืมแต่ตา...แต่ลืมตัว"* ลืมตัวเอง ตื่นแต่ตา..ตัวไม่เคยตื่น!

จมูก...หายใจ ดมกลิ่น เราใช้จมูกหายใจ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย **ใช้จมูกมากที่สุด**

ทุกคนกำลังหายใจทุกคน! *(อายุที่ได้มา...คือเวลาที่เสียไป!)*

เราเคยมอง (สังเกต) ดูลมหายใจที่จมูกบ้างไหม?

ตา, หู...ใช้ดู, ใช้ฟัง เราใช้ตาดู, ใช้หูฟัง ในวันหนึ่ง ๆ มากรองลงมาจากจมูก

*เราเคยเข้าไป**รู้ที่เห็น รู้ไปที่เสียง**ได้ยินบ้างไหม?*

ลิ้น...ลิ้มรส เราใช้ลิ้น ลิ้มรสอาหาร ขณะดื่มกิน

*เราเคยเข้าไป**รู้ในรส**นั้นบ้างไหม?*

กาย ถูกต้องสัมผัส เย็น-ร้อน, อ่อน-แข็ง เราถูกต้องสัมผัสกาย หรือถูกกระทบสัมผัสทางกายตลอดเวลา

เราเข้าไปรู้สัมผัส รู้กระทบกาย เหล่านั้นบ้างไหม?

ใจ...คิด (ฟุ้ง) เราใช้ใจคิด ขณะที่เข้าไปรับรู้การเห็น, ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส กระทบสัมผัสทางกาย คิดแล้วรู้ชอบ-รู้ชัง ชอบ...ก็ยึดเอา ชัง...ก็ผลักไสออกไป

*เราเคยเข้าไป**รู้คิด** (ฟุ้ง) นี้บ้างไหม?*

เราเคยออกมาอยู่นอกคิด...รู้คิด...ดูคิด...เห็นคิด...บ้างไหม? ดูเหมือนดูละครไงล่ะ!

คนเราทุกข์เพราะคิด ความคิดปิดบังความเห็น...ยิ่งคิดยิ่งไม่รู้ ถ้าอยากรู้ต้องหยุดคิด! (หยุดคิด คือ รู้คิด รู้คิดแล้วมันหยุดเอง)

การเข้าไปคิด เปรียบเหมือนเข้าไปเล่นละคร หรือ ลงไปเล่นอยู่ในกระแสน้ำที่ไหลเชี่ยวกราก

คนเล่นละคร หรือ อยู่ในกระแสน้ำ ย่อมเหนื่อยและทุกข์ และมองไม่เห็นอะไรไม่รู้อะไร ๆ

การออกมานอกคิด เปรียบเหมือนดูละคร หรือ ยืนดูอยู่ บนฝั่งแม่น้ำ ย่อมมองเห็นทุกสิ่งที่อยู่ในแม่น้ำ ***(คิดเป็นหนู รู้เป็นแมว)***

คนดู ย่อมรู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด (รู้อย่างนี้แหละ คือ ปัญญา)

รู้ทุกข์ เห็นทุกข์ อยู่กับทุกข์อย่างไม่ทุกข์ คือ พ้นทุกข์ เหนือทุกข์ หลุดพ้นจากทุกข์

คนเราทุกข์เพราะคิด คิดถึงอดีต คิดถึงอนาคต ไม่เคยรู้ปัจจุบัน!

จะห้ามไม่ให้คิดไม่ได้ ไม่ได้ห้ามคิด ให้คิด...แต่ให้รู้คิด! เกิดทางทวารไหน...ดับทางทวารนั้น เกิด-ดับ...ๆ ทั้งวัน ตั้งแต่ตื่นจนหลับ

*"**ผู้ไม่มีสังวร**เมื่อเห็นรูปด้วยตา, ฟังเสียงด้วยหู ดมกลิ่นด้วยจมูก, ลิ้มรสด้วยลิ้น, สัมผัสโผฏฐัพพะด้วยกาย, รู้ธรรมารมณ์ด้วยใจ*

***ก็สยบอยู่ในอารมณ์**ที่น่ารัก, เคียดแค้นในอารมณ์ที่ไม่น่ารัก เป็นผู้ไม่ตั้งไว้ซึ่งกายคตาสติ(สติอันพิจารณากายเป็นอสุภะของไม่สะอาด) มีจิตด้อยด้วยคุณธรรม ไม่รู้ตามเป็นจริง...*

***เปรียบเหมือน**บุรุษจับสัตว์หกชนิด ที่อาศัยอยู่ต่างกันมาผูกรวมกันด้วยเชือกอันมั่นคง คือ จับงูมาผูกด้วยเชือกเหนียวเส้นหนึ่ง จับจระเข้, นก, สุนัขบ้าน, สุนัขจิ้งจอก, ลิง มาผูกด้วยเชือกเหนียวเส้นหนึ่ง ๆ แล้วผูกรวมเข้าด้วยกันเป็นปมเดียวในท่ามกลางแล้วปล่อย*

***สัตว์เหล่านั้น**ทั้งหกชนิดมีที่อาศัยและที่เที่ยวต่าง ๆ กัน ก็ยื้อแย่งฉุดดึงกันเพื่อจะไปสู่ที่อาศัยที่เที่ยวของตนๆ*

งู *(เปรียบเหมือน**ตา**) ก็จะเข้าจอมปลวก (ไปหา**รูป**ที่น่าพอใจ)*

จระเข้ (หู) *จะลงน้ำ (ไปหาเสียงที่น่าฟัง)*

นก (จมูก) *จะบินขึ้นไปบนอากาศ (ไปหา**กลิ่น**ที่น่าสูดดม)*

สุนัขบ้าน (ลิ้น) *จะเข้าบ้าน (ไปหา**รส**ที่ชอบใจ)*

สุนัขจิ้งจอก (กาย) *ก็จะฉุดเอาไปป่าช้า(ไปหา**สัมผัส**ที่น่าพอใจ)*

ลิง (ใจ) *ก็จะไปป่า (ไปหา**ธรรมารมณ์**ที่ถูกใจ)*

ผู้ไม่มีสังวรก็เป็นอย่างนี้แลฯ" (พระไตรปิฎก เล่ม ๑๘ หน้า ๒๔๖ สฬายตนวรรค หาอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมในมนุษย์ เล่ม ๑๐ หน้า ๑๖๐-๑๗๑)

พระพุทธองค์ตรัสสอนให้รู้ปัจจุบัน

รู้ปัจจุบันที่ไหน?

รู้ปัจจุบันเข้าไปที่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

รู้ปัจจุบันเข้าไปที่ เห็น ได้ยิน รู้กลิ่น รส กระทบ สัมผัสทางกาย เรื่องราวคิดนึกทางใจ

รู้ปัจจุบันเข้าไปที่ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสเย็น-ร้อน, อ่อน-แข็ง รู้เรื่องราวที่คิด (ฟุ้ง) ไป

...เป็นแต่ละอย่าง...ๆ ไม่ใช่เขา...ไม่ใช่เรา...เกิด-ดับ...ๆ

ขณะที่...**ตา**-เห็น-**รูป** ...ให้เห็นมาที่**ตา** ไม่ใช่เจ้าของรูป

ขณะที่...**หู**-ได้ยิน-**เสียง** ...ให้ได้ยินมาที่**หู** ไม่ใช่เจ้าของเสียง

ฯลฯ

ขณะที่...เห็น...ได้ยิน...ฯลฯ เกิดแล้วดับ...

...แล้วเกิดอีก...แล้วก็ดับอีก...ๆ

ขณะที่...เห็น...ได้ยิน...ฯลฯ...**ไม่ยินดี–ไม่ยินร้าย**

ขณะที่...เห็น...ได้ยิน...ฯลฯ...**ไม่ชอบ–ไม่ชัง**

ขณะที่...เห็น...ได้ยิน...ฯลฯ...**ไม่อภิชฌา–ไม่โทมนัส**

...เอาอภิชฌาและโทมนัสออกจากโลก (ขันธโลก) เสียได้

...เอาออกเสียได้...แล้วไม่ทุกข์ เพราะ**ไม่มีขันธ์**อันเป็นที่ตั้ง

...เมื่อไม่มีที่ตั้ง **อาลัย**ก็หาที่ตั้งอยู่ไม่ได้!

เมื่อไม่อาลัยก็ไม่ทุกข์ เพราะไม่ใช่ผู้หญิง ไม่ใช่ผู้ชาย ไม่ใช่เขา ไม่ใช่เรา มีแต่รูปกับนาม เป็นแต่ละอย่าง...ๆ เกิดดับ...ๆๆ... เดี๋ยวนี้...ๆ...เกิด-ดับ...ๆ...ๆ...นิดเดียว...ๆ ค้นหาให้พบ พบแล้วไม่ทุกข์!

ขอแทรกชาดกนิทานเรื่องลูกนอกคอก เป็นพระพุทธวจนะจากพระไตรปิฎก เล่ม ๑๙ หน้า ๑๙๖

เหยี่ยวตัวหนึ่ง ได้โฉบลงจับนกมูลไถตัวหนึ่งไปได้โดยรวดเร็ว นกมูลไถกำลังถูกเหยี่ยวนำไป ได้พร่ำรำพันอย่างนี้ว่า *"เราน่ะ ไม่เข้าลักษณะของผู้มีบุญ เรามีบุญน้อย เราจึงเที่ยวไปในวิสัยอื่น ซึ่งมิใช่วิสัยควรเที่ยวไป ถ้าในวันนี้* ***เราเที่ยวไปในวิสัยอันเป็นของแห่งบิดาของตน*** *เหยี่ยวตัวนี้หาสู้เราได้ไม่"*

เหยี่ยวจึงถามว่า *"นี่แน่ะ, นกมูลไถ! ที่ไหนของเจ้าเล่า ซึ่งเป็นวิสัยอันเป็นของบิดาแห่งตนเที่ยวไป"*

นกมูลไถตอบ *"ที่ที่มีก้อนดิน ซึ่งคนทำการไถทิ้งไว้ นั่นแหละคือ วิสัยเป็นที่เที่ยวของบิดาเรา!"*

ครั้งนั้นเหยี่ยวผู้แสดงความหยิ่งเพราะกำลังของตน ผู้อวดอ้างเพราะกำลังของตนได้ปล่อยนกมูลไถไปด้วยคำพูดว่า *"ไปเถอะนกมูลไถ! ถึงเจ้าไปในที่เช่นนั้นก็ไม่พ้นมือเราแน่"* ดังนี้ ครั้งนั้น นกมูลไถไปยังที่ที่มีก้อนดินซึ่งคนทำการไถทิ้งไว้ แล้วจึงขึ้นยืนบนก้อนดินใหญ่ ท้าเหยี่ยวว่า *"ทีนี้มาซิท่านเหยี่ยวของเรา...ๆ!"*

ดังนั้น ครั้งนั้นเหยี่ยวผู้แสดงความหยิ่งเพราะกำลังของตน ผู้อวดอ้างเพราะกำลังของตน ได้ห่อปีทั้งสองข้างแล้วโฉบลงไปที่นก

อุปาทาน
(ยึด – มั่น)

◀◀ ◀◀ ◀◀ ◀◀ ◀◀ ■ ▶▶ ▶▶ ▶▶ ▶▶ ▶▶

ไม่
รู้จัก
วาง

ก้อนทุกข์

กามุปาทาน ⇧ ทิฏฐุปาทาน , สีลัพพตุปาทาน, อัตตวาทุปาทาน

(ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข)

◀◀ ◀◀ ◀◀ ◀◀ ◀◀ ■ ▶▶ ▶▶ ▶▶ ▶▶ ▶▶

ลิงติดตัง

กาม
คุณ
ห้า

ขาขวา	=	รูป (สี)
ขาซ้าย	=	เสียง
มือขวา	=	กลิ่น
มือซ้าย	=	รส
ปาก	=	สัมผัส , ถูกต้อง
		(เย็น – ร้อน อ่อน – แข็ง ตึง – ไหว)

สุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์
โทร. ๐๒-๕๓๖๖๕๒๒

มูลไถโดยรวดเร็ว

ในกาลนั้นแล นกมูลไถ**รู้ตัว**เสียก่อนว่า *"เหยี่ยวใหญ่ตัวนี้มาจับเราแล้ว"* นกมูลไถตัวนั้นก็หลบเข้าซอกดินเสียก่อน ครั้งนั้นแล เหยี่ยวตัวนั้นเอาอกกระแทกดินตายเพราะความเร็ว ณ ตรงที่นั้นเอง

ผู้เที่ยวไปในวิสัยอื่น ซึ่งมิใช่วิสัยควรเที่ยวไปแห่งตน ย่อมมีอันเป็นไปด้วยประการฉะนี้!

พระพุทธวจนะ

วิสัยอื่นซึ่งมิใช่วิสัยควรเที่ยวไปคืออะไรเล่า?

คือ กามคุณ ๕ กามคุณห้าอะไรกันเล่า? กามคุณห้าคือ **รูป**ที่เห็นด้วยตา๑, **เสียง**ที่ได้ยินด้วยหู๑, **กลิ่น**ที่รู้สึกด้วยจมูก๑, **รส**ที่รู้สึกด้วยลิ้น๑, และ**โผฏฐัพพะ**ที่รู้สึกด้วยการสัมผัสทางกาย๑ *ซึ่งเป็นที่น่าปรารถนา, น่ารักใคร่, น่าชอบใจ, ที่ยวนตา-ยวนใจให้รัก, เป็นที่เข้าไปตั้งอาศัยแห่งความใคร่, ที่เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัดย้อมใจ*

นี้แล เป็นวิสัยอื่น ซึ่งมิใช่วิสัยควรเที่ยวไปของภิกษุทั้งหลาย

ส่วนวิสัยที่ควรเที่ยวไปซึ่งเป็นวิสัยอันเป็นของบิดา คือ สติปัฏฐาน ๔ **ได้แก่ ฐานที่ตั้งแห่งสติ ๔ อย่าง** คือ กาย เวทนา จิต และธรรม

"รูปที่น่ารักและน่าพอใจ เป็นหนามในวินัยของพระอริยเจ้าฯ ปิยรูปัง สาตรูปัง อยัง วุจจติ อริยัสส วินเย กัณฏโก" (จากทุกขธรรมสูตร ๑๘/๒๖๑)

พระพุทธองค์ตรัสสอนว่า *"**ตัณหา** (กิเลส) เหมือนแม่ **อุปาทาน** เหมือนพ่อ ก่อกำเนิดกิเลสทั้งปวง..."*

...เหตุเพราะมีตา *วิญญาณทางตาจึงเกิด* ***วิญญาณ****ทางตาเกิด*

*เพราะมี**สัมผัส** สัมผัสเกิด **เวทนา**จึงเกิด เวทนาเกิด...**ตัณหา** จึงเกิด ตัณหาเกิด...**อุปาทาน**จึงเกิด*

...วิญญาณทางตาดับ รูปจึงดับ เวทนาจึงดับ...ตัณหาดับ... อุปาทานดับ

*"**ตัณหา** เมื่อจะเกิดย่อมเกิดในที่รักที่เจริญใจในโลก (ขันธโลก) ได้แก่ ตา หู ฯลฯ เป็นต้น*

***...ตา หู** ฯลฯ เป็นที่รักที่เจริญใจในโลก (ขันธโลก) ที่ตัณหาจะตั้งอยู่ ก็ตั้งอยู่ที่นี่*

***...รูป เสียง** ฯลฯ เป็นที่รักที่เจริญใจในโลก (ขันธโลก) ที่ตัณหาจะตั้งอยู่ ก็ตั้งอยู่ที่นี่*

***...เห็น ได้ยิน** ฯลฯ ย่อมเป็นที่รักที่เจริญใจในโลก (ขันธโลก) ที่ตัณหาจะตั้งอยู่ ก็ตั้งอยู่ที่นี่*

*...ตา หู ฯลฯ รูป เสียง ฯลฯ เห็น ได้ยิน ฯลฯ ย่อมเป็นที่รักที่เจริญใจในโลก (ขันธโลก) **ที่จะตั้งก็ตั้งอยู่ที่นี่...ที่จะดับก็ดับที่ตรงนี้**"*

ตา-รูป, หู-เสียง ...ฯลฯ เป็นต้น เป็นของร้อน...ทำให้ร้อนกาย-ใจ, ร้อนด้วยไฟ คือ ราคะ, ไฟ คือ โทสะ, ไฟ คือ โมหะ *(พระพุทธองค์ตรัสสอน ชฎิลกัสสปะสามพี่น้อง ในอาทิตตปริยายสูตร สูตรว่าด้วยอายตนะเป็นของร้อนดุจดวงอาทิตย์ ทำให้สามพี่น้องและบริวารพันคนบรรลุธรรม บวชเป็นพุทธสาวก อ่านรายละเอียดในมนุษย์ เล่ม ๑๐ ภาคผนวก เรื่องที่ ๓)*

"ดูก่อนพาหิยะ...!

*เมื่อเธอเห็น**รูป** ได้ยิน**เสียง**...สักแต่ว่า**เห็น ได้ยิน** ...ฯลฯ*

เธอย่อมไม่ถือเอานิมิต (รูป) และอนุพยัญชนะ (รายละเอียด)...

*เธอย่อมรักษาความเป็นใหญ่**ทางตา** รักษาความเป็นใหญ่**ทางหู**... ฯลฯ*

เธอย่อมมีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ

เธอย่อมถอนความพอใจ (อภิชฌา) และความไม่พอใจ (โทมนัส) ในโลก (ขันธโลก) ออกเสียได้

...อันนี้เรากล่าวว่า หนทางนี้แล เป็นหนทางอันประเสริฐ (อริยมรรค)"

(***ขันธโลกคืออะไร?*** ขันธโลก คือ โลกทางตา ทางหู...ฯลฯ คือ รูปกับนาม ได้แก่ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ และวิญญาณขันธ์)

พุทธภาษิตแรกตรัสรู้

*"เมื่อเรายังไม่พบญาณ ได้แล่นท่องเที่ยวไปในสงสารเป็นอเนกชาติ แสวงหาอยู่ซึ่ง**นายช่างปลูกเรือน คือ ตัณหาผู้สร้างภพ** การเกิดทุกคราวเป็นทุกข์ร่ำไป...*

นี่แน่ะ! นายช่างปลูกเรือน...เรารู้จักเจ้า (ตัณหา) เสียแล้ว เจ้า (ตัณหา) จะทำเรือนให้เราไม่ได้อีกต่อไป โครงเรือนทั้งหมดของเจ้า (ตัณหา) เราหักเสียแล้ว ยอดเรือนเราก็รื้อเสียแล้ว...

จิตของเรา**ถึงแล้วซึ่งสภาพที่อะไร (เจตสิกนามขันธ์ ๓) **ปรุงแต่งไม่ได้อีกต่อไป...

มันได้ถึงแล้ว ซึ่งความสิ้นไปแห่งตัณหา (คือถึง นิพพาน)"

"ตัณหาผู้สร้างภพ" เกิดจากอะไร? ***"จะหักตัณหาให้สิ้นอย่างไร?"***

ตัณหาเกิดจาก**เวทนา**...เวทนาเกิดจาก**ผัสสะ**...ฯลฯ ท่านลองพลิก

สรุปย่อ
แผนภูมิวิปัสสนาภูมิ ๖ และองค์ตรัสรู้

สุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์

ไปดูที่ *"ปฏิจจสมุปบาท ๑๒"* ก็จะเห็นชัดเจน

เมื่อแรกตรัสรู้ พระพุทธองค์ทรงพิจารณาหลักธรรมปฏิจจสมุปบาท (ธรรมอันเกี่ยวเนื่องดุจสายโซ่วงจรระหว่างภพ, วงล้อแห่งวัฏฏะ) นี้ ทั้งอนุโลม (ตามลำดับ) และปฏิโลม (ย้อนกลับ) ทรงพิจารณาอยู่ถึงเจ็ดวันหลังจากตรัสรู้ที่ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์

เป็นวงจรระหว่างภพหนึ่งกับอีกภพหนึ่ง เป็นวงล้อแห่งวัฏฏะที่ไม่ใช่ระยะทางยาวเท่านั้นเท่านี้กิโลเมตร หรือเท่านั้นเท่านี้ชาติ แต่เป็นระยะทางที่หมุนเวียน ดุจวงล้อที่หมุนไปไม่มีจุดจบ ไม่มีเงื่อนต้น-เงื่อนปลาย ต้องเกิดบ่อยๆ-ตายบ่อยๆ เป็นระยะทางที่ยาวนานที่ไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อไม่สามารถหักวงล้อลงได้ เกิดแล้วก็แก่ เจ็บตายไป เกิดเป็นมนุษย์หรือเทวดาก็ต้องเป็นทุกข์ ถ้าไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานหรือนรกก็ยิ่งทุกข์หนักขึ้นไปอีก

พระพุทธองค์จึงให้ปฏิบัติไปสู่ความไม่เกิด

*"ถ้า**ดับเวทนา**ไม่ได้ ความเกิดใหม่ต้องมี..."*

"ถ้ายังรู้สึกยินดี-ยินร้ายอยู่ ความเกิดใหม่ต้องมี..."

พระอรหันตขีณาสพเท่านั้น ที่ดับเวทนาเสียได้!

*"จะถอนตัณหา...เวทนาได้จะ**ต้องถอนผัสสะกระทบที่ทวาร ๖** จึงต้องดับผัสสะ...ดับสฬายตนะ...ดับนาม-รูป...ดับวิญญาน...ดับสังขาร...ดับอวิชชา...*

ดับอวิชชา...ได้ด้วยเจริญสติ!"

ตา...อย่างหนึ่ง **รูป**...ก็อย่างหนึ่ง **เห็น**...ก็อีกอย่างหนึ่ง = เป็นแต่ละอย่าง ๆ

หู...อย่างหนึ่ง **เสียง**...ก็อย่างหนึ่ง **ได้ยิน**...ก็อีกอย่างหนึ่ง = เป็นแต่ละอย่าง ๆ

จมูก...อย่างหนึ่ง **กลิ่น**...ก็อย่างหนึ่ง **ได้กลิ่น**...ก็อีกอย่างหนึ่ง = เป็นแต่ละอย่าง ๆ

ลิ้น...อย่างหนึ่ง **รส**...ก็อย่างหนึ่ง **รู้รส**...ก็อีกอย่างหนึ่ง = เป็นแต่ละอย่าง ๆ
กาย...อย่างหนึ่ง **สัมผัส**...ก็อย่างหนึ่ง **รู้สัมผัส**...ก็อีกอย่างหนึ่ง = เป็นแต่ละอย่าง ๆ
ใจ...อย่างหนึ่ง **เรื่องราว**...ก็อย่างหนึ่ง **รู้เรื่องราว**...ก็อีกอย่างหนึ่ง = เป็นแต่ละอย่าง ๆ
ทวาร...อย่างหนึ่ง **อารมณ์**...ก็อย่างหนึ่ง **วิญญาณรู้**...ก็อีกอย่างหนึ่ง = เป็นแต่ละอย่าง ๆ

เป็นแต่ละอย่าง... ๆ ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา ไม่ใช่ผู้หญิง ไม่ใช่ผู้ชาย ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา เกิด-ดับ...ๆ...ๆ อยู่ตลอดเวลา เป็นแต่ละอย่างๆ ***(เอาเขา–เอาเราออกเสีย!)***

"มีตาดี...มีหูดี...แต่ให้ทำเหมือนตาบอด หูหนวก ฯลฯ
มีกำลังดี...แต่ทำเหมือนอ่อนเปลี้ย ไม่มีกำลัง"
ถ้าทำได้...ไม่ทุกข์! พระมหากัจจายนะเถระท่านกล่าวอย่างนี้

พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงสอนให้กระจายสรีระกายซึ่งเป็นกลุ่มก้อน (ฆนสัญญา) ออกเป็นขันธ์ ๕ บ้าง อายตนะ ๑๒ บ้าง ธาตุ ๑๘ บ้าง อินทรีย์ ๒๒ บ้าง ซึ่งสรุปลงได้เพียงรูปกับนาม

ขันธ์ อายตนะ ธาตุ อินทรีย์ หรือ รูปกับนาม *อันเป็นไปตามเหตุตามปัจจัยอุปการะ อาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งต้องมีการเสื่อมสลายไปตามสภาวะ มิสามารถตั้งอยู่ได้ตลอดไป* ***เป็นอนิจจัง****ไม่เที่ยง* ***เป็นทุกขัง****ทนอยู่ไม่ได้ และ****เป็นอนัตตา****มีตนที่ไม่ใช่ตน* เป็นไตรลักษณ์สามัญลักษณะ คือ ลักษณะที่เป็นพื้นฐานปกติธรรมดาของโลกที่มีเกิดขึ้น-ตั้งอยู่-ดับไปอยู่อย่างนี้ตลอดเวลา

ถ้าเราเข้าไปรู้และยอมรับสภาพความเป็นจริง (สัจจะ) ธรรมดาๆ ของโลกอันนี้ได้ เราจะเข้าใจชีวิตมากขึ้นเราจะทุกข์กับมันน้อยลงจะอาลัยอาวรณ์ในชีวิตน้อยลงๆ (เบื่อหน่าย... ละคลาย)

รูปกับนาม คือ กายกับใจ

โดยมีผัสสเจตสิกเป็นตัวประสาน

(วันจะเป็นพระพร) "เจ้า...ดูซิเป็นไรดีๆ ดูในสิ่งที่เดินผ่านไปดีๆ เสียง... "เจ้า ปุณโณวาทสูตร ๑๔/๔๐๘ *"เมื่อเธอเห็นรูป, ได้ยินเสียง... "เจ้า เธอไม่พึงติดเพลิดเพลินในนั้นทีราคะในรูป เสียง... "เจ้า และธรรมทั้งปวงที่ปรากฏกับใจ เพื่อตัดปัญหาบาปที่ยังไม่เกิดขึ้น ไม่ให้เกิดขึ้นได้ ตั้งแต่ต้น"*

รูปหรือร่างกาย ประกอบด้วยธาตุใหญ่ทั้งสี่ คือ ดิน น้ำ ไฟ ลม เป็นธาตุที่ไม่รู้อารมณ์ แต่ถูกรู้ เป็นตัวถูกรู้

นามจิต, ใจ, หรือวิญญาณ เป็นธาตุรู้, รู้สึก, รู้อารมณ์, และคิด (ไม่มีรูปร่าง เป็นนามธรรมธาตุรู้) เป็นตัวรู้

นามหรือวิญญาณขันธ์ยังมีเจตสิกอีก ๓ ตัว (อยู่ใน ๓ ขันธ์) เป็นตัวปรุงให้ชอบ-ชัง ทำดี-ชั่ว ทำบุญ-บาป ได้แก่ **เวทนาขันธ์** (รู้สุข-ทุกข์-เฉย) **สัญญาขันธ์** (จำทั้งดีและไม่ดี จนเป็นฆนสัญญา) **สังขารขันธ์** (ปรุงให้ชอบ -ชัง เมื่อเสวยเวทนาแล้วก็จำแล้วปรุง)

รูปที่ไม่มีนาม คือ ศพ เพราะมีแต่ ตา หู แต่ไม่มีวิญญาณตา วิญญาณหู จึงไม่เห็น ไม่ได้ยิน

คนปุถุชน (หนาด้วยกิเลส) ที่มีชีวิตมีรูปและนาม นามก็คือ จิต จิตได้รับกระทบ (ผัสสะ) ทั้งวัน **ปรุงแล้วก็เกิดกุศล–อกุศลจิต แล้วก็เกิดเป็นวิบากจิตนำเอาไปเกิดภพชาติ**

ก็เพราะมีนาม มีจิต มีเจตสิก นี่แหละ จึงมีเห็น ได้ยิน ฯลฯ กิเลสจึงเข้ามาทางตา หู ฯลฯ พระพุทธองค์จึงให้สำรวมตา หู ฯลฯ เรียกว่า สำรวมอินทรีย์

พระอรหันต์ท่านสำรวม ตา หู ฯลฯ สำรวมอินทรีย์ทวาร ๖ **ไม่ปรุงไม่เกิดกุศล–อกุศลจิต จึงไม่เกิดเป็นวิบากจิต จึงไม่มีอะไรจะนำเอาไปเกิดภพชาติเพราะมีแต่กิริยาจิต** (วางเฉย)

สำรวมอินทรีย์ทางทวารทั้ง ๖ ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

สำรวมอินทรีย์ทางอารมณ์ทั้ง ๖ รูป(สี) เสียง กลิ่น รส สัมผัส เรื่องราวคิดนึก

สำรวมอินทรีย์ทางวิญญาณทั้ง ๖ เห็น ได้ยิน รู้กลิ่น รู้รส

นิพพาน
(จิตพระอริยเจ้า)
ทิวยาจิต
ไม่
อินดี
อินร้าย
วิญญาณธันธ์
รับรู้
สังขารธันธ์
คิด
สัญญาธันธ์
จำ
เวทนาธันธ์
รู้สึก
นามธันธ์ ๔
ธันธ์ ๕ (อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘)
รูปธันธ์ ๑
(ธาตุ ๔ ดิน, น้ำ, ลม, ไฟ)
รูป - อายตนะ - ธาตุ
ภายนอก ๖ นอกบ
ภายใน ๖ นบ
ร่างกาย
นามธันธ์ ๓
(เจตสิก)
ตัวปรุง
ธาตุรู้สึก
โมหะ
โลภะ
โทสะ
หลงเบลอตัว
อินร้าย
อินดี
เจริญสติ
ไม่อินดี - ไม่อินร้าย
ไม่หลงเบลอตัว
นึ่ง
ได้ยิน
รู้กลิ่น
รู้รส
รู้สัมผัส
รู้เรื่องราว
(ทวนทิวยาจิต)
(ศูนย์รวมทิวยาจิตของ ๑ ดวงจิตมนุษย์)
(ทวนนามธาตุ)
(ปัญญาจิต)
(ตา) รู้
เสียง
กลิ่น
รส
สัมผัส
คิดนึก
(หู)
จมูก
ลิ้น
กาย
ใจ

รู้สัมผัส รู้คิด (ดูคิด, เห็นคิด)

เกิดที่ทวารไหน...ดับทางทวารนั้น เกิด-ดับ...ๆ ทั้งวัน! เกิดขึ้นก็**ไม่อาลัย** ดับก็**ไม่อาลัย!** พระพุทธเจ้าทรงสอนอย่างนี้

"สิ่งอันเป็นที่รักในโลกนี้ (ขันธโลก ทางตา หู เป็นต้น) มีความพอใจเป็นเหตุ"

*"ผู้ไม่ระวัง**ผัสสะทั้งหก** แม้ทวารหนึ่ง ย่อมประสบความทุกข์"*

การสำรวมอินทรีย์ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นี้เป็นเรื่องยาก ทวารที่พอจะมองเห็นง่ายขึ้นมาหน่อย เห็นจะเป็นที่ *"ทวารกาย"*มีกายวิญญาณเกิดขึ้นรับรู้การกระทบสัมผัสที่ผิวกายทั้งหมด ตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้า กายวิญญาณเกิดได้ทุกตารางนิ้วของผิวกาย

"ทวารกาย" กระทบสัมผัสได้ ๓ อย่าง (แต่รู้กระทบได้ทีละอย่าง) คือ

๑. **เย็น–ร้อน** อย่างใดอย่างหนึ่ง คือ **ธาตุไฟ** (เตโชธาตุ)

๒. **อ่อน–แข็ง** อย่างใดอย่างหนึ่ง คือ **ธาตุดิน** (ปถวีธาตุ)

๓. **ตึง–หย่อน** อย่างใดอย่างหนึ่ง คือ **ธาตุลม** (วาโยธาตุ)

ส่วนธาตุน้ำ (อาโปธาตุ) จะทำหน้าที่ไหลเอิบอาบเกาะกุมทั้ง ๓ ธาตุให้ดำรงชีวิตอยู่ได้

พระพุทธวจนะ

*"บุรุษผู้เห็นเถาบวบขมเกิดในนา แล้วพึงแสวงหารากไปตั้งแต่ยอดแล้วก็ตัดเสีย บวบขมนั้นก็เหี่ยวแห้ง **ถึงความไม่มีบัญญัติ** แต่นั้นเถาบวบขมในนานั้น ก็ถูกอันตรธานไปแล้ว ถูกทำลายแล้ว ฉันใด*

*ตัณหาในอารมณ์ทั้งหลาย มีจักษุ (ตา) หู (โสตะ) เป็นต้น ก็ฉันนั้นเหมือนกัน ดุจเถาบวบขมในนา **ตัณหานั้นถูกอริยมรรคตัด***

รากแล้ว *เพราะอาศัยพระนิพพาน จึงถึงความเป็นไปไม่ได้ ก็ตัณหานั้นก็ถึงความเป็นไปอย่างนี้ ก็ย่อมไม่ปรากฏในวัตถุที่ตั้งเหล่านั้น ดุจเถาบวบขมในนาไม่ปรากฏอยู่ ฉะนั้น"*

"ถึงความไม่มีบัญญัติ" หมายถึงความไม่ปรุงแต่ง ไม่เรียกชื่อ ไม่อธิบายความหมาย เมื่อกระทบสัมผัสก็รู้สึกเพียงสักว่าเป็นธาตุดิน, น้ำ, ไฟ, ลม ไม่เป็นตัวตนหญิงชายอะไร ๆ รู้เข้ามาที่จุดกระทบ ไม่ส่งใจไปรู้นอกตัว

"ทวารกาย" ในอิริยาบถสี่ ได้แก่ ยืน เดิน นั่ง นอน

เรายืน เดิน นั่ง นอน ตลอดทั้งชีวิต เราเคยสังเกตอาการเหล่านี้บ้างไหม?

พระพุทธองค์ทรงสอนให้สังเกตที่อิริยาบถสี่ ยืน เดิน นั่ง นอน

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย...!

เมื่อยืนอยู่ ก็รู้ชัดว่า เดี๋ยวนี้...ยืน

(เข้าไปสังเกตความรู้สึกสัมผัสที่ฝ่าเท้ากระทบพื้นที่ยืน)

เมื่อเดินอยู่ ก็รู้ชัดว่า เดี๋ยวนี้...เดิน (เดิน ๖ ขณะ-ยก-ย่าง-ย้าย-หย่อน-เหยียบ-ยัน สังเกตความรู้สึกสัมผัสที่หย่อน-ตึง)

เมื่อนั่งอยู่ ก็รู้ชัดว่า เดี๋ยวนี้...นั่ง

(เข้าไปสังเกตความรู้สึกสัมผัสที่ก้นกระทบพื้นที่นั่ง)

เมื่อนอนอยู่ ก็รู้ชัดว่า เดี๋ยวนี้...นอน

(เข้าไปสังเกตความรู้สึกสัมผัสที่ผิวกายกระทบพื้นที่นอน)"

*"**อนึ่ง เมื่อเธอตั้งกาย**ไว้แล้วอย่างใด...ๆ ก็ย่อมรู้ชัดอาการนั้นอย่างนั้น...ๆ"*

ข้อความข้างบนนี้คัดลอกมาจากพระบาลีแปลในมหาสติปัฏฐานสูตร พระไตรปิฎกเล่ม ๑๐ ทีฆนิกายมหาวัคค์อิริยาบถบรรพ

"...ปุน จปรัง ภิกขเว ภิกขุ ***คัจฉันโต*** *วา คัจฉามีติ ปชานาติ* ***(ยืน)***

ฐิโต *วา ฐิโตมหิติ ปชานาติ* ***(เดิน)***

นิสินโน *วา นิสินมโนมหิติ ปชานาติ* ***(นั่ง)***

สยาโน *วา สยาโนมหิติ ปชานาติ* ***(นอน)***

ยถา ยถา วา ปนัสส กาโย ปณิหิโต โหติ

ตถา ตถานัม ปชานาติฯ..."

อนึ่ง การรู้กระทบสัมผัสทางทวาร ๖ นี้ จิตจะรู้สึกกระทบได้ทีละทวาร มิได้รู้พร้อมกันหลาย ๆ ทวาร ที่มีความรู้สึกว่า เห็นกับได้ยินพร้อมกันนั้น เพราะความไวของจิตที่รับกระทบ เพราะจิตรับรู้ครั้งหนึ่ง ๆ เพียง ๑๗ ขณะ ซึ่งใน ๑ วินาที (เพียงชั่วลัดนิ้วมือเดียว) จิตเกิดดับได้ถึง ๑ แสนโกฏิขณะ (หนึ่งล้านล้านครั้ง) หลอดไฟฟ้าที่กำลังสว่างมีความไวของแสง เกิด-ดับ วินาทีละ ๕๐-๗๐ ครั้ง เราก็ยังไม่สามารถรู้ได้เลยว่า แสงสว่างไฟฟ้ากำลัง เกิด-ดับ จิตเกิด-ดับ เร็วกว่านั้นมากมายนัก

คำว่า *"เราเป็นสุข"* นั้นไม่มี มีแต่จิตรู้สึกไม่ทุกข์ต่างหาก เพราะว่า *"เรา"* และ *"สุข"* นั้นไม่มีอยู่จริง แต่จิตสุข-ทุกข์นั้นมีจริง!

มีผู้ประพันธ์เพลงว่า

"รักกันอยู่ข้ามขอบฟ้า ส่งใจมาแจ่มจีรัง เขาเขียวเปล่าเปลี่ยวบัง ดุจดังเหมือนห้องครองรักเดียว...ฯลฯ"

คงจะจริง ก็เพราะจิตนี่แหละช่างเร็วนัก คิดถึงกัน...ก็ถึงกันเลยทีเดียว *"กายไหว-ใจรู้ ระลึกดู ทั้งรู้-ทั้งไหว"*

เข้าไปรู้ให้ทันกิเลสมัน! ว่า *"เก้าอี้ดนตรีใจ ใครกำลังครอบครอง"* กุศลหรืออกุศลครองอยู่!

เข้าไปรู้ให้ทันเวทนา (ยินดี-ยินร้าย) มาจากไหน? (ปฏิจจสมุปบาท ๑๒, อินทรีย์ ๕, สัจจะ ๔, อุปาทานขันธ์) มันลงไตรลักษณ์ที่ตรงไหน? (ที่นี่...เดี๋ยวนี้!) ต้องแทงให้ตลอดอย่างนี้! (แต่ต้องไม่ใช่เรื่องคิดต้องเป็นปัญญาแทงตลอด)

ปฏิจจสมุปบาท ๑๒ "เวทนา" เกิดมาจากผัสสะ ต้องคุมผัสสะให้ได้

พระพุทธเจ้าสอนอะไร?

สุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์

ทุกข์

ทุกข์สัจจ์ (อริยสัจจ์)

ทุกข์ – ควรกำหนดรู้ (ขันธ์, ธาตุ, อายตนะ)

สมุทัย – ควรละ (ล่วงศีลด้วยโลภะเจตสิก)

นิโรธ – ควรทำให้แจ้ง (ดับสมุทัย, ปลอดทุกข์)

มรรค* – ควรเจริญ (สติ) ด้วยศีล – สมาธิ – ปัญญา

เจริญสติปัฏฐาน ๔ อย่าง

(เริ่มต้นที่สัมมาทิฏฐิ)

- * กายานุปัสสนา – **อิริยาบถ*** - สัมปชัญญบรรพ* **ละสักกายทิฏฐิ** (รูปขันธ์)
- * เวทนานุปัสสนา – **อินทรีย์ ๕*** สุข – ทุกข์ – โสมนัส – โทมนัส – อุเบกขินทรีย์ (นามเวทนาขันธ์)
- * จิตตานุปัสสนา – **อินทรีย์ – พละ ๕** สัทธา* -วิริยะ–สติ–สมาธิ–ปัญญา (สังขารขันธ์) (นามวิญญาณขันธ์) (เริ่มต้นที่สัทธา ๔ – มีสัมมาทิฏฐิ –ทสวัตถุกัมมสกตาปัญญา,- -***ละวิจิกิจฉา**)
- * ธัมมานุปัสสนา – **อินทรีย์ – ทวาร ๖*** - จักขุน – โสติน – ฆานินทรีย์ (รูป – นามขันธ์) - ชิวหิน – กายิน – มนินทรีย์

(อินทรีย์สังวรศีล * **ละสีลัพพตปรามาส**)

เกิด – ดับ ตลอดเวลา

ไตรลักษณ์ (ทุกขัง = ทนอยู่ไม่ได้)

เกิดขึ้น – ตั้งอยู่ – ดับไป = **ให้เข้าไปรู้**

* **ผู้ได**พิจารณาไตรลักษณ์อยู่อย่างไม่มีกลางวัน – กลางคืน ผู้นั้นได้ถือกุญแจเปิดประตูพระนิพพานไว้ในกำมือแล้ว
* **ผู้ไม่มี** อุปาทาน*ย่อมบรรลุนิพพาน (เวลาสีสูตร ๑๘/๑๒๓)

ทุกข์เวทนา

ทุกข์ใจ (นามเวทนาขันธ์) (โทมนัสเวทนา) ทุกข์กาย (รูปขันธ์) (เกิด, แก่, เจ็บ – ตาย)

เกิด – ดับตลอดเวลา=**ต้องเข้าไปรู้**(เจริญสติ)

ทุกขเวทนาทนอยู่ไม่ได้-ไม่เที่ยง-ไม่ใช่ตัวตน

(ไตรลักษณ์) **ทุกขินทรีย์**เป็น ๑ในอินทรีย์ ๕

คำอธิบาย ความจริงการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้านั้นไม่มีอะไรลำบาก ไม่มีอะไรยุ่งยาก การปฏิบัติตามทางของพระองค์**ไม่มีทุกข์** เพราะทางของพระองค์คือ"*ปล่อยวาง*"ให้หมดทุกสิ่งทุกอย่าง **จุดหมายสูงสุด**ของการปฏิบัติภาวนานั้น ท่านสอนให้ปล่อยวาง อย่าแบกถืออะไรให้มันหนัก ทิ้งมันเสีย แม้ความดีก็ทิ้ง ความถูกต้องก็ให้ทิ้ง

คำว่า "ทิ้ง" หรือ "*ปล่อยวาง*" ไม่ใช่ไม่ต้องปฏิบัติ แต่หมายความว่า ให้ปฏิบัติการละการปล่อยวางนั่นแหละ

(หลวงปู่ชา สุภัทโท)

หมายเหตุ อุปาทานคือ ความยึดมั่นถือมั่นด้วยกิเลส (ตรงข้ามกับการปล่อยวาง) ได้แก่ การยึดมั่นถือมั่นในกาม–ในมิจฉาทิฏฐิ–ในสีลัพพตปรามาสและในตัวตน โดยสรุป คือ การยึดมั่นในขันธ์, อายตนะ, ธาตุ (ยึดรูป – นาม) เป็นตัวทุกข์ เป็นกิจของอริยสาวกพึงเข้าไปกำหนดรู้ตัวทุกข์ตรงนี้ แล้วละเหตุแห่งทุกข์ ทั้งปลงเสียได้ "**ผู้ไม่มีอุปทาน ย่อมบรรลุนิพพานฯ** อนุปาทาโน ปรินิพพายะติ" (เวลาสีสูตร ๑๘/๑๒๓)

* **โสดาปันสูตร** "**เมื่อใด** อริยสาวกรู้ชัดซึ่งความเกิด – ดับ คุณ – โทษและอุบาย-เครื่องสลัดออกแห่งอินทรีย์ ๖ ประการนี้ (ตา หู ฯลฯ) ตามความเป็นจริง **เมื่อนั้น** เราเรียกอริยสาวกนี้ว่า เป็น**โสดาบัน** มีความไม่ตกต่ำเป็นธรรมดา เป็นผู้เที่ยงที่จะตรัสรู้เป็นเบื้องหน้า" (มีความเกิดอีกอย่างมากไม่เกินเจ็ดชาติและไม่ไปเกิดในอบายภูมิ)

มาฆ่า "โกรธ" กันเถอะ!!
เกมส์ แมวจับหนู
คิดเป็นหนู-รู้เป็นแมว-คิดออกมาแล้วถูกแมวกินหมด

หนู คือ คิด , นึก , รู้ชอบ , ชัง – เผลอ (อารมณ์ - ถูกมอง)

แมว คือ สติเจตสิก (มอง)

วิธีจับหนู

๑. ดูหัวไม้ขีดไฟ , อุปมาด้วยเลื่อย (เลื่อยอวัยวะตน)
๒. การประจานความชั่วตัวเอง (เพราะโกรธตอบ คือผู้แพ้สงคราม)
๓. กลั้นลมหายใจ (อานาปานสติ)
๔. เรื่องคนอื่นช่างเขา เราไม่ยุ่ง
เราจะมุ่งแต่เรื่องของเราให้เต็มที่
๕. ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ (ตัดผัสสะตัวต้นเหตุ)
๖. ทุกคนต่างมีกรรมเป็นของของตน (รหัสกรรมแต่อดีตชาติ)
๗. อย่าเอาแต่ใจตัวเอง คนอื่นก็มีหัวใจ
๘. ยอมรับเรื่องกรรมเก่าของเราอย่างหน้าชื่นตาบาน
๙. จงมองหา (พูด) แต่ความดีของเขา
๑๐. จงเมตตา ดุจรักบุตรคนเดียว
๑๑. มองโลกแง่ดีเสมอ
๑๒. รูป – นาม เกิดแล้วดับ ตัวตนซึ่งไม่ใช่ตน (อนัตตา กำจัดอกุศลมูล ๓)
๑๓. อย่าหลงทาง กลับบ้านให้ถูก (นำใจกลับสู่ฐานเดิม)
๑๔. เก้าอี้คนตรีใจ ใครกำลังครอง ?
๑๕. โยนิโสมนสิการ (แตะเบา ๆ)
๑๖. อาตาปี – สัมปชาโน – สติมา (สติ – ปัญญา – ความเพียร)

สุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์
โทร. ๐๒-๕๓๖๖๕๒๒

อินทรีย์ ๕ (เวทนินทรีย์ ๕) ได้แก่ สุขินทรีย์ ทุกขินทรีย์ โสมนัสสินทรีย์ โทมนัสสินทรีย์ อุเบกขินทรีย์ ทั้งหมดล้วนลงไตรลักษณ์ พระสารีบุตรพิจารณาเวทนา ๓ สุข ทุกข์ ไม่สุขไม่ทุกข์ เห็นความไม่เที่ยง มีจิตเบื่อหน่ายคลายกำหนัด จิตหลุดพ้นบรรลุอรหัต *(ทีฆนขสูตร เล่ม ๑๓ สูตรที่ ๒๔)*

สัจจะ ๔ ได้แก่ **ทุกขสัจจ์** เกิดจากสมุทัยสัจจ์ ดับทุกข์สัจด้วยมรรคสัจจ์ จึงถึงนิโรธสัจจ์

อุปาทานขันธ์ ได้แก่ การเข้าไปยึดในเวทนาขันธ์ (ยึดสุข ยึดทุกข์) ต้องเข้าไปรู้ให้ทันและละการยึดในเวทนาขันธ์ (ทั้งเวทนินทรีย์และทุกขสัจจ์) ว่าสุข-ทุกข์ ก็เกิดขึ้น-ตั้งอยู่-ดับไป **ลงไตรลักษณ์** อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา (ไม่มีเราสุข ไม่มีเราทุกข์)

แต่เมื่อคิด...ก็ขอให้รู้คิดนะ ให้ออกมานอกคิด ดูคิด รู้คิด เห็นคิด เห็นคิดแล้วจะไม่ทุกข์ นี้คือการสำรวมอินทรีย์ทวารใจ (มโนทวารที่เกิดมนินทรีย์ ที่รับอารมณ์จากทวารตา หู ฯลฯ)

ห้ามคิด...ห้ามไม่ได้ ไม่ได้ห้ามคิด...เมื่อคิดให้รู้คิดต่างหาก!
ถ้าไม่สำรวมทวารใจ...ที่คิด ไม่รู้คิด ไม่เห็นคิด...เป็นทุกข์แน่
เป็นทุกข์เพราะคิดอนาคต คิดอดีต ไม่เห็นปัจจุบัน...
...เห็นปัจจุบัน คือ ...เห็นคิด (รู้คิด ดูคิด) แล้วไม่ทุกข์
เก้าอี้ดนตรีใจ ...ใครกำลังครอบครอง
อดีต...อนาคต...จงให้เห็นว่าเป็นไฟ อย่าแส่ส่ายไปหากิเลสมัน!
หลวงปู่ดูลย์ อตุโล

"อย่าส่งจิตออกนอก
การส่งจิต**ออกนอก* *เป็น**สมุทัย
ผลของการส่งจิต**ออกนอก* *เป็น**ทุกข์

จิตเห็นจิต *เป็น**มรรค***

ผลของการเห็นจิต *เป็น**นิโรธ**”*

“คิดเท่าไรไม่รู้

ผู้รู้ไม่คิด ผู้คิดยังไม่รู้

เมื่อคิดอยู่...ก็ยังไม่รู้...”

หลวงพ่อเทียน จิตฺตสุโภ

“คนเราทุกข์เพราะคิด

ให้ออกมานอกคิด รู้คิด ดูคิด เห็นคิด

เห็นคิด...แล้วไม่ทุกข์” ***(คิดคือหนู รู้คือแมว คิดออกมาแล้วถูกแมวกินหมด)***

ครูอาจารย์ท่านหนึ่งกล่าวว่า

“คิด คือ การเสียเงินค่ากินเปล่า (เสียแป๊ะเจี๊ย)”

พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ในภัทเทกรัตตคาถาว่า

“ไม่ควรตามคิดถึง สิ่งที่ล่วงไปแล้ว ด้วยอาลัย (ถ้าไม่อาลัย คือ นิพพาน)

ไม่พึงพะวงถึง สิ่งที่ยังมาไม่ถึง

อดีตก็ละไปแล้ว...

อนาคต...ก็ยังมาไม่ถึง

ให้เห็นธรรมอันเกิดขึ้นเฉพาะหน้าในที่นั้น ๆ”

อดีต...ก็ไม่เอา อนาคต...ก็ไม่เอา เอาแต่ปัจจุบัน จับปัจจุบันขณะให้ได้! ที่นี่...เดี๋ยวนี้...ๆ (Here and Now)

เก้าอี้ดนตรีใจ...ใครกำลังครอบครอง (กุศล หรือ อกุศล) ต้องรู้ให้ทัน!

ชีวิตทั้งชีวิตไม่มีอะไรมากหรอก มีเพียงเท่านั้น เกิด-ดับ...ๆ

โปรดอย่าลืมว่า *ชีวิตคือ การเดินทาง* เป็นการเดินทางของวิญญาณ เป็นการเดินทางที่แสนไกล ข้าพภพข้ามชาติเป็นอเนก เกิด-ตาย...ๆ...ๆ ไม่รู้จักจบสิ้น ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์บ้าง มนุษย์บ้าง ไปเกิดทุคตินรก เปรต สัตว์เดรัจฉานบ้าง ต่างก็เวียนว่ายอยู่อย่างนี้ เวียนเป็นวัฏฏะ เดี๋ยวสุขเดี๋ยวทุกข์ สลับสับเปลี่ยนกันไป สุดแต่แรงกรรมจะเหวี่ยงไป เกิดแล้ว ก็ตาย...ๆ ***เท่านี้หรือ...คือชีวิต!***

ต้องตอบตัวเองให้ได้ว่า *"จะไปมืดหรือไปสว่าง!"*

"ทุกคนเกิดมาเพื่อที่จะตาย!" และ *"ทุกคนมีกรรม(ทั้งดี-ชั่ว) เป็นของของตัว" (กัมมัสสโกมหิ!)*

อย่าคิดนะว่า จะได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก!

"...ฝ่าฝืนคลื่นลมข่มใจ-ข้ามไปสู่ฝั่งพ้นวังวน"

รู้กาย

"...การนั่งสมาธิ เดินจงกรม เป็นวิปัสสนาได้หรือไม่?

...ทุกอิริยาบถ ยืน เดิน นั่ง นอน ถ้ามีอารมณ์เพ่งจ้องอยู่ในอารมณ์เดียว เป็นสมาธิดิ่งในฌานเช่นนี้เป็น <u>สมถกรรมฐาน</u>

...แต่หากเมื่อยกจิตพิจารณา การเกิด-ดับของรูป-นาม ขันธ์ อายตนะ ธาตุ ทั้งหลายลงไตรลักษณ์ทุกสภาวะ เห็นปัจจุบันขณะเกิดความละคลาย เบื่อหน่ายคลายกำหนัด เห็นความไม่เที่ยงเป็นทุกข์ เป็นอนัตตา เกิดปัญญาวิมุตติหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง ดังนี้ เรียกว่าเจริญสติ<u>วิปัสสนากรรมฐาน</u>

...เช่น ขณะนั่งสมาธิ เจริญอานาปานสติ โดยยกจิตขึ้นพิจารณาจุดที่ลมกระทบเมื่อหายใจเข้า-ออก หรือ ขณะเดินก้าวเดิน ยกจิตระลึกรู้ว่าจิตตชวาโยธาตุทำให้เกิดอาการก้าวเดิน ไม่ใช่สัตว์บุคคล ไม่ใช่ผู้หญิงผู้ชาย รู้อย่างนี้เรียกว่า <u>เจริญวิปัสสนากรรมฐาน</u>"

ดับอวิชชา

รู้ ใ จ

"อย่าส่งใจไปหาบาป-บุญ นอกกายใจ
จะผิดหลักผิดทาง...

อดีต-อนาคต จงเห็นว่าเป็นไฟ อย่าส่งใจไป
เกาะเกี่ยว...

...ให้มีสติจำเพาะหน้าพิจารณาไตรลักษณ์
อันมีอยู่กับตนนี่แล...

จะชัดหรือไม่ชัดก็ตาม พระไตรลักษณ์เขาก็
ประจักษ์ของเขาอยู่แล้วตลอดเวลา...

...อย่าแส่ส่ายไปหาเรื่องไม่ดี อดีต-อนาคต
ปรากฏขึ้นเพราะจิตปรุง...

...อวิชชาและวิชชา เกิดจากใจดวงเดียวกัน
เท่านั้น จงค้นดูให้เห็นชัดในอาการของกาย
และใจ..."

ดับอวิชชา

ภาพประกอบคำอธิบาย–ทำไมอัฐิพระอรหันต์จึงกลายเป็นพระธาตุ
ภาพขยายเกล็ดน้ำแช่แข็ง ภายหลังบริกรรม

ซึ่งทำการทดลองทางวิทยาศาสตร์ เมื่อใช้กล้องขยายอณูเกล็ดน้ำแข็ง จึงปรากฏดังภาพข้างล่าง จึงสันนิษฐานว่า เมื่อร่างกายมนุษย์มีส่วนประกอบของน้ำและของเหลวประมาณ ๖๐-๗๐% จึงไม่แปลกใจเลยว่า ทำไมอัฐิพระอริยเจ้าระดับพระอรหันต์จึงกลายเป็นพระธาตุ ผู้ปฏิบัติธรรมจึงดูผ่องใส มีสุขภาพดี

ส่วนผู้ที่มักโกรธ-โลภ-หลง จึงมีสุขภาพไม่ดี มักมีโรคภัยเบียดเบียน

๑. บริกรรมคำสวด ด้วยสมาธิ-พลังที่แน่วแน่

๒. บริกรรมด้วยพลังแห่งความปรารถนาดี

๓. บริกรรมด้วยคำด่า-เกรี้ยวกราด

๔. บริกรรมด้วยเพลงรุนแรง-กระแทกกระทั้น

๑๗. เหลียวมองดู...ไตรลักษณ์

ไตรลักษณ์ คืออะไร?

ไตร แปลว่า สาม, **ลักษณ์** คือ ลักษณะหรืออาการเป็นเครื่องกำหนด

ไตรลักษณ์ หมายความถึง ลักษณะที่เป็นพื้นฐานธรรมชาติธรรมดาสามัญที่เป็นความจริงของโลก สามัญลักษณะก็เรียก มี ๓ ประการ ได้แก่

๑. อนิจจังหรืออนิจจตา แปลว่า *ไม่เที่ยง ไม่แน่นอน* แต่เราวิปลาสคลาดเคลื่อนกลับมองเห็นว่ามันเที่ยง ต้องได้แน่ ๆ ต้องสมหวังตามที่คิดไว้แน่ ๆ เมื่อไม่แน่มันจึงทุกข์! พระพุทธองค์ทรงตรัสว่าไม่เที่ยง เกิด-ดับ ตลอดเวลา

พระพุทธองค์ตรัสว่า *"...อนาคตยังมาไม่ถึง...จึงไม่ควรพะวงถึงสิ่งที่ยังมาไม่ถึง"* ให้เห็นธรรมที่เกิดขึ้น เฉพาะหน้าในที่นั้นๆ" อย่าแส่ส่ายไปหาอนาคต จงเห็นว่าเป็นไฟมันทุกข์ จึงให้อยู่กับปัจจุบัน

ภาษิตฝรั่งกล่าวว่า "หวังมาก ผิดหวังมาก (Most hope Most hopeless) นี่น่าจะเห็นชัดที่สุด จึงไม่ควรหวังอะไร ๆ หวังน้อย ผิดหวังน้อย ไม่หวังเลย...ย่อมไม่ผิดหวัง" จริงไหม?

ความไม่เที่ยงหรืออนิจจังนี้ ถ้าเรายอมรับความจริงนี้ได้ ก็ไม่ทุกข์

อนิจจลักษณะ เป็นความไม่มีนิมิตรูปร่าง เห็นได้ด้วยวิปัสสนาปัญญาจาก**อนิมิตตสมาธิ** สมาธิพิจารณาธรรมอันไม่มีนิมิต หลุดพ้นได้ด้วยการกำหนดอนิจจลักษณะ

๒. ทุกขังหรือทุกขตา แปลว่า *ทนอยู่ไม่ได้* กล่าวคือ ทุกสิ่งในโลกล้วน *"เกิดขึ้น-ตั้งอยู่ไม่นาน-ก็ดับไป"* แต่เราก็วิปลาสไปเห็นว่า

มันไม่ทุกข์ มันเป็นสุข เมื่อไม่สุขดังที่คิดไว้จึงเป็นทุกข์ สภาวะเช่นนี้ก็เท่ากับว่ามันเป็นอนิจจังด้วย เพราะมันไม่เที่ยงแท้แน่นอนมันเกิด-ดับ

ทุกขลักษณะนี้ เป็นธรรมที่ไม่มีความตั้งปรารถนา เห็นได้ด้วยวิปัสสนาปัญญาจาก**อัปปณิหิตสมาธิ** คือ สมาธิอันพิจารณาธรรมที่ไม่มีความตั้งปรารถนา หลุดพ้นได้ด้วยการกำหนดทุกขลักษณะ

ถ้าเรารู้ทุกข์ จะอยู่กับทุกข์อย่างไม่ทุกข์!

พระพุทธองค์ ทรงตรัสสอน

*"ภิกษุทั้งหลาย! พึงเห็น**สุข**โดยความเป็น**ทุกข์** พึงเห็น**ทุกข์**โดยความเป็น**ลูกศร** พึงเห็น**อุเบกขาเวทนา** (อทุกขมสุขเวทนา) โดยความเป็นของ**ไม่เที่ยง** (อนิจจัง)"*

๓. อนัตตาหรืออนัตตตา แปลว่า *ไม่ใช่ตัวตน* กล่าวคือ มีตัวตนแต่ไม่ใช่ตน มันเป็นเพียงธาตุขันธ์ประชุมกัน เป็นสรีระร่างกายเกิด-ดับ ๆ อยู่ตลอดเวลา แต่เราก็วิปลาสคลาดเคลื่อนไปกลับเห็นว่าเป็นตัวตนของเรา เราเข้าไปยึดมันและยึดมาหลายแสนชาติเป็นอเนกชาติแล้ว *(พระอริยบุคคลเท่านั้นที่มองเห็นได้ ปุถุชนคนหนามองไม่เห็นหรอก)*

คนที่ไม่เข้าใจ ไม่ศึกษากฎธรรมชาติ ๓ ประการนี้ ย่อมเป็นทุกข์ เพราะไม่รู้เท่าทันลักษณะปกติธรรมดาของธรรมชาติ

อนัตตลักษณะ เป็นความว่าง เห็นได้ด้วยวิปัสสนาปัญญาจาก**สุญญตสมาธิ** สมาธิอันพิจารณาเห็นความไม่มีตัวตนหลุดพ้นได้ด้วยการกำหนดอนัตตลักษณะ

ลักษณะเหล่านี้มี ๓ อย่าง จึงเรียกว่า *"ไตรลักษณ์"* ไตรลักษณ์มีธรรมที่เป็นสังขตะ คือ สังขารทั้งปวงเป็นสามัญเสมอกันจึงเรียกว่า

"สามัญลักษณะ" (ยกเว้นเฉพาะลักษณะที่ ๓ คือ อนัตตาอย่างเดียว ที่ไม่มีลักษณะ ๒ อย่างต้น)

ไตรลักษณ์ หรือ *สามัญลักษณะ* เป็นหลัก *"ธรรมนิยาม"* ปรากฏอยู่ตามธรรมดาที่แน่นอนเป็นไปตามกฎแห่งธรรมชาติของโลก

ธรรมนิยาม มี ๓ ได้แก่

๑. ธรรมทั้งปวงไม่เที่ยง *(สัพเพ สังขารา อนิจจา)*

๒. ธรรมทั้งปวงเป็นทุกข์ *(สัพเพ สังขารา ทุกขา)*

๓. ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา *(สัพเพ ธัมมา อนัตตา)*

"ธรรมทั้งหลาย ไม่ใช่ตัวตน!"

แม้อสังขตธรรมหรือวิสังขารทั้งปวงก็ไม่ใช่ตัวตน (นิพพานไม่ใช่ตัวตน แต่นิพพานเที่ยง นิพพานเป็นบรมสุข)

หลักความจริงแห่งธรรมนิยาม กฎธรรมชาตินี้แม้พระพุทธเจ้าจะอุบัติหรือไม่ก็ตาม หลักทั้ง ๓ นี้ก็คงมีอยู่เป็นธรรมดา พระพุทธเจ้าเป็นแต่ทรงค้นพบและนำมาเปิดเผยแสดงแก่เวไนย และหลักความจริงนี้ ผู้มีปัญญา (ญาณ) ย่อมพิจารณาเห็นรูปนามขันธ์ห้าตกอยู่ในกฎแห่งไตรลักษณ์ในวิปัสสนาญาณ นำออกจากทุกข์ได้ *(โปรดอ่านวิปัสสนาญาณ ๑๖ หรือโสฬสญาณในหนังสือมนุษย์ เล่ม ๒ หน้า ๓๓ และ เล่ม ๘ หน้า ๓๕๙)*

พระพุทธองค์ ทรงกระจายสรีระกาย ที่เป็นกลุ่มก้อนเป็นคณะ (ฆนสัญญา) ออกเป็นขันธ์ ๕ บ้าง อายตนะ ๑๒ บ้าง ธาตุ ๑๘ บ้าง อินทรีย์ ๒๒ บ้าง เพื่อชี้ให้เห็นว่าเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

เรื่องของสัญญาความจำนี่ เราจดจำกันมามากมาย <u>จดจำมาเป็นชุดเป็นคณะมาแล้วอเนกชาติ</u> จนเป็นฆนสัญญา จึงไม่เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

ทำอย่างไรหนอ เราจึงจะมองเห็นอย่างที่พระพุทธองค์ทรงเห็นบ้าง!

ถ้าท่านเข้าไปรู้รูป-รู้นาม เขาเกิด-ดับ ท่านก็พอจะเริ่มมองเห็นแล้ว! เห็นครูผู้วิเศษแล้ว!

"ผู้พิจารณาไตรลักษณ์ (เกิด-ดับ ๆ) อยู่อย่างไม่มีกลางวันกลางคืน ท่านทั้งหลายเหล่านั้น คือ ผู้ที่ได้ถือกุญแจเปิดประตูพระนิพพานไว้ในกำมือแล้ว"

จับสภาวะปัจจุบันขณะให้ได้ ที่นี่เดี๋ยวนี้...ๆ...ๆ (Here and now!) ยังมีอาลัยอยู่อีกไหม!

ทำไมจึงต้องมารู้ไตรลักษณ์?

เพราะว่า ไตรลักษณ์เป็นธรรมชาติเป็นความจริงเป็นเรื่องของความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของโลกและตัวเราเอง เมื่อรู้ก็จะเห็นความจริงเห็นอย่างนี้มันเป็นปัญญา มันทำให้ทุกข์น้อยลงจนกระทั่งไม่ทุกข์เลย

"ปัญญาเป็นแก้ววิเศษของคน คนมีปัญญาแม้จะตกทุกข์ก็ยังหาความสุขพบ แม้จะไร้ทรัพย์ก็ยังมีชีวิตอยู่ได้"

ไตรลักษณ์เกิดเพราะมีปัญญา ปัญญาเกิดได้ด้วยการเจริญสติ!

ไตรลักษณ์ คือ สิ่งที่มีอยู่จริง ๆ สิ่งที่มีอยู่จริงเป็นธรรมะถ้าพบได้ก็เท่ากับพบครูผู้วิเศษ เท่ากับได้พบธรรมะสิ่งที่มีอยู่จริงแล้ว

สิ่งที่มีอยู่จริง คือ เกิด-ดับ เกิดขึ้น-ตั้งอยู่-ดับไป เกิด-ดับ...ๆ เพียงนิดเดียว ๆ สั้นแสนสั้น

<u>สิ่งที่มีอยู่จริงในโลก มีแต่รูปกับนามเท่านั้น จะประจักษ์หรือไม่ประจักษ์เขาก็เกิด-ดับตลอดเวลา ถ้าได้พบสิ่งที่มีอยู่จริง เกิด-ดับอยู่ตลอดเวลา ก็สามารถดับทุกข์ทางใจได้ ละการยึดมั่นอะไร ๆ ในโลกเสียได้ ไม่อาลัยในโลก!</u>

พบไตรลักษณ์ คือ *"พบครูผู้วิเศษ"* ท่านก็พ้นทุกข์ทางใจในโลก **ท่านพบครูผู้วิเศษนี้หรือยัง!**

กฎธรรมชาติกับกฎหมายเดินสวนทางกัน *"กฎธรรมชาติปล่อยวาง แต่กฎหมายกลับยึดครอง!"*

คนสมัยหลังกึ่งพุทธกาล ยิ่งจุดตะเกียงเปิดไฟฟ้าหรือแม้แต่จะเพิ่มดวงอาทิตย์ก็ยิ่งมืดขึ้นไปอีก เพราะแสงสว่างปิดบังลูกนัยน์ตาย่อมแลไม่เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ***(แม้กระทั่ง นอน นั่ง อยู่ในห้องเปิดแอร์คอนดิชั่น ก็ร้อนรุ่มไปด้วยไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ แล้วจะไปเห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาได้อย่างไร!)***

"โยนิโสมนสิการ-รุ่งอรุณแห่งปัญญา"

๑๘. มารู้ “สมมุติ” กับ “วิมุตติ”

สมมุติ หรือ สมมุติบัญญัติ หรือบัญญัติธรรม

หมายถึง สิ่งที่มนุษย์บัญญัติ สมมุติขึ้น เพื่อสื่อสารให้เข้าใจความหมายซึ่งกันและกัน เช่น ชื่อ นาย ก. นาย ข. สีเขียว สีแดง ทิศเหนือ ทิศใต้ วันอาทิตย์ วันจันทร์ เดือนมกราคม เดือนกุมภาพันธ์ ปีชวด ปีฉลู เวลาเช้า เวลาเย็น ตำแหน่งยศนายพล พลทหารชั้น สัญญาบัตร ชั้นประทวน ธนบัตรใบละ ๑๐๐ บาท ธนบัตรใบละ ๒๐ บาท ล้วนเป็นชื่อ เป็นความหมาย เป็นลักษณะคำพูดและโวหาร ถูกสมมุติขึ้นมาทั้งสิ้น

แม้แต่ ต้นไม้ ภูเขา แม่น้ำ ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ หนังสือ ปากกา โต๊ะ เก้าอี้ แก้วน้ำ ช้อน ชาม พัดลม วิทยุ นาฬิกา รถ เรือ คนและสัตว์ทั้งหลาย ฯลฯ ก็จัดเป็นสิ่งสมมุติ หรือ สมมุติบัญญัติ หรือบัญญัติธรรม เช่นกัน

มนุษย์เป็นผู้บัญญัติ ถ้าหากไม่มีมนุษย์เกิดขึ้นในโลกนี้ บัญญัติธรรมย่อมไม่เกิดขึ้น แม้แต่ต้นไม้ ภูเขา แม่น้ำ พื้นดิน ดวงดาวต่าง ๆ ฯลฯ ก็เป็นเพียงธรรมชาติที่ปราศจากความหมาย ปราศจากชื่อ กล่าวคือ เป็นเพียงสภาวะที่เกิดจากการประชุมกันของธาตุทั้งสี่ ดิน น้ำ ไฟ ลม ที่เรียกว่า มหาภูตรูปสี่ แปลว่า ธาตุที่เป็นรูปใหญ่ ๔ รูป เรียกว่า *“รูปธรรม”*

แต่ทุกวันนี้ ปุถุชนผู้มิได้ศึกษาอบรมจิต เมื่อมีสิ่งที่ปรากฏทางตา, หู ฯลฯ เป็นต้น จะรู้เป็นชื่อสมมุติบัญญัติทั้งสิ้น เห็น, ได้ยิน เป็นวัตถุสิ่งของ ตัวตนสัตว์บุคคลเป็นผู้หญิงผู้ชายทั้งสิ้น นี้เป็นเรื่องของสมมุติบัญญัติ หรือบัญญัติธรรมให้เข้าใจ และสื่อความหมายกัน

(ไม่เคยรู้เข้าไปถึงปรมัตถ์ธรรมชาติที่ปราศจากความหมาย ปราศจากชื่อ) เห็น, ได้ยิน คราใดรู้เป็นวัตถุสัตว์บุคคลสิ่งของทุกคราไป นี้เป็นการรู้เข้าไปถึงนิมิต และอนุพยัญชนะซึ่งเป็นรูปธรรม

แต่ถ้าหากเป็นปรมัตถธรรมหรือนามธรรม จะสักแต่ว่าเห็น, ได้ยิน, ไม่เข้าไปถึงนิมิตรูปร่างและอนุพยัญชนะรายละเอียด

ส่วนวิมุตติ หรือปรมัตถ์ หรือปรมัตถธรรม แตกต่างตรงกันข้ามกับรูปธรรม, วิมุตติเป็นนามธรรม

วิมุตติ แปลว่า *เหนือ* หรือ *พ้นจากสมมุติ* เป็นสิ่งหลุดจากสมมุติ อยู่เหนือสมมุติ ปราศจากสมมุติ ปราศจากบัญญัติ ดุจบุรุษผู้เห็นเถาบวบขมเกิดในนา พึงแสวงหารากแล้วก็ตัดเสีย บวบขมก็เหี่ยวแห้งถึงความไม่มีบัญญัติ *(ไม่มีสมมุติ)*

ปรมัตถ์ หรือ *ปรมัตถธรรม* คือ ธรรมชาติที่เป็นความจริงแท้แน่นอนที่ดำรงลักษณะ ลักษณะเฉพาะของตนไว้โดยไม่ผันแปรเปลี่ยนแปลง

เป็นธรรมที่ปฏิเสธความเป็นสัตว์ ความเป็นบุคคล ความเป็นตัวตนโดยสิ้นเชิง *(ปฏิเสธชื่อ นิมิตรูปร่างและอนุพยัญชนะรายละเอียด ปราศจากความหมาย ปราศจากชื่อ)*

ปรมัตถธรรม มี ๔ ประการ คือ จิต เจตสิก รูป และนิพพาน

จิต คือ ธรรมชาติย่อมคิดและทำหน้าที่รู้อารมณ์ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส รู้คิดนึกเรื่องราว มีทั้งหมด ๘๙ หรือ ๑๒๑ ชนิดโดยพิสดาร จิตถูกเจตสิกปรุงแต่งให้เป็นจิตดีและไม่ดี (จิตถูกเจตสิกกำกับการแสดงบทต่าง ๆ ทั้งดี-ไม่ดี) จิตเป็นวิญญาณขันธ์แยกกันกับเจตสิกนามขันธ์ ๓

เจตสิกหรือ**เจตสิกธรรม** คือ ธรรมชาติที่ประกอบและปรุงแต่งจิตให้กระทำทั้งทางดีและไม่ดี มีทั้งหมด ๕๒ ชนิด เจตสิกธรรมเป็นปัจจุบันธรรม (ปัจจุบันธรรมมี ๒ ได้แก่ จิตและเจตสิก เกิด-ดับ-เกิดสันตติสืบต่อเป็นปัจจัยแก่กันทุกขณะ เดี๋ยวนี้ๆ สั้นแสนสั้น)

เจตสิกเป็นนามขันธ์ ๓ ขันธ์ ได้แก่ *เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์* เจตสิกคือตัวปรุงจิต (วิญญาณขันธ์) รู้อารมณ์เดียวกัน เกิด-ดับ พร้อมกันในที่เดียวกันกับจิต

รูป คือ ธรรมชาติที่แตกดับ ย่อยยับสลายไปด้วยความเย็นและความร้อน ในร่างกายคนเราและสัตว์ทั้งหลายนั้นมีรูปประชุมกันทั้งหมด ๒๘ ชนิด เป็นรูปใหญ่ ๔ รูป เรียกว่า มหาภูตรูป ได้แก่ ดิน น้ำ ไฟ ลม และรูปละเอียดที่อาศัยรูปใหญ่อีก ๒๔ รูป แต่ละรูปต่างแตกดับย่อยยับเสื่อมสลายไปตลอดเวลา หาความเที่ยงแท้ถาวรไม่ได้เลย

รูปนาม คือ ขันธ์ ๕ ขันธ์ ได้แก่ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ และ วิญญาณขันธ์

นิพพาน คือ ธรรมชาติที่พ้นจากกิเลสเครื่องร้อยรัด พ้นจากขันธ์เป็นขันธวิมุตติ พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด มี ๒ ลักษณะ คือ

๑. *กิเลสนิพพาน* แต่ยังมีชีวิตอยู่ (อุปาทิเสสนิพพาน)

๒. *ขันธนิพพาน* นิพพานที่ปราศจากขันธ์ ๕ รูปนามไม่เหลือ กิเลสก็ไม่เหลือ (อนุปาทิเสสนิพพาน) จิต+เจตสิกและรูป หยุดการสืบต่อ และดับลงโดยสิ้นเชิง

นิพพานไม่เป็นทั้งรูปและนาม เพราะพ้นจากขันธ์ เรียกว่า *ขันธวิมุตติ* นิพพานเป็นอนัตตาไม่มีอัตตาตัวตนไม่มีรูปไม่มีนาม

นิพพานของพระอรหันต์ นิพพานแล้วไม่มีการเกิดอีกหรือไม่มีภพชาติอีกต่อไป นิพพานเป็นอนัตตา

นิพพาน เป็นจุดหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา ที่พุทธศาสนิกชนทั้งหลายจะต้องพยายามเข้าถึงให้จงได้ จึงจะได้ชื่อว่า เป็นพุทธสาวก เป็นพระอริยบุคคล และเป็นทายาทผู้รับมรดกธรรมในพระพุทธศาสนานี้

ท่านผู้อ่านลองดูข้อมูลการเปรียบเทียบตามตารางข้างล่างนี้ อาจเข้าใจคำว่านิพพานมากขึ้นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ได้อยู่ไกลตัวเราเลย

สมมุติ (กำหนด, ตกลง)	**วิมุตติ** (หลุด, พ้น)
๑. **บัญญัติ** (ไม่สิ้นสุดกำหนดชื่อเรียก มีความหมาย)	๑. **ปรมัตถ์** (สิ้นสุด-พ้นจากชื่อคำพูด ความหมาย)
๒. ชื่อเรียก	๒. เหตุแห่งชื่อ ทางแห่งชื่อ
๓. มีคำพูด-มีชื่อ-มีโวหาร-ยึดถือ-บัญญัติ	๓. ไม่มีคำพูด-ไม่มีชื่อ-ไม่มีโวหาร-ไม่ยึดถือ-ไม่บัญญัติ
๔. **โลกสัญญา** (ไม่ว่าง)	๔. **อโลกะสัญญา** (ว่าง)
๕. สมถะวิปัสสนา	๕. วิปัสสนาญาณ-มรรคญาณ
๖. โลกียะ (โลกแห่งอาสวะแปดเปื้อนเครื่องดองย้อมแห่งกิเลส	๖. โลกุตตระ (พ้นโลก, เหนือโลก)
๗. หนัก-หนา-หยาบ-อย่างต่ำ	๗. เบา-บาง-ประณีต-อย่างยิ่ง
๘. รูปธรรม-รูปธาตุ (ดิน, น้ำ, ไฟ, ลม)	๘. นามธรรม-นามธาตุ (อากาสธาตุ-วิญญาณธาตุ)พลังงาน
๙. **มีนิมิตรูปร่างและอนุพยัญชนะ** รายละเอียด ตัวตนเรา-เขา, คน, สัตว์, ผู้หญิง-ผู้ชาย	๙. **ไม่มีนิมิตและอนุพยัญชนะ พ้นจากจิต,** เจตสิก, รูป, ไม่มีสัตว์บุคคล(อนิมิตตะ)
๑๐. สภาพไม่รู้อะไร-สภาพรู้	๑๐. พ้น-เหนือสภาพรู้
๑๑. สภาพที่เข้าไม่ถึง (ไม่ว่าง)	๑๑. สภาพที่เข้าถึงได้ (ว่าง ๆ)
๑๒. มีของคู่ เช่น กลางวัน-กลางคืน **มีนอก–ใน**	๑๒. “เหนือของคู่” เช่น มีเวลา แต่เหนือเวลา **ไม่ติดนอก–ไม่ติดใน**

สมมุติ (กำหนด, ตกลง)	**วิมุตติ** (หลุด, พ้น)
๑๓. สภาพปรุง (สังขตัง)	๑๓. ไม่ปรุง (สักแต่ว่า...) เป็นอสังขตัง **(อกตะ)**
๑๔. มี-เป็นอะไร ๆ**...ซ้าย–ขวา**	๑๔. ไม่มี-ไม่เป็นอะไร ๆ...**กลาง ๆ** (อภูตะ)
๑๕. แสวงหา-ดิ้นรน-อารักขา-หวงแหน -วิวาทะ	๑๕. สำรอก-จาคะสละออก-ไม่ดิ้นรน- สละคืน **(จาโค)**
๑๖. อภิชฌา (ยินดี)-โทมนัส (ยินร้าย)	๑๖. นำเอาอภิชฌา-โทมนัสในโลกออกเสียได้(ไม่ยินดี-ไม่ยินร้าย)
๑๗. เพ่ง-จ้อง-น้อม (จะเอา)	๑๗. สะกดรอยตามดู-ตามรู้ (ตาปัญญา)
๑๘. เจตนา (ทำกรรม)-ตั้งใจ	๑๘. ตามดู-ตามรู้ บังคับบัญชาไม่ได้ (สักแต่ว่า...)
๑๙. วิบากอกุศล-กุศล, **ดำ–ขาว**	๑๙. มหากิริยา-อัพยากต,**ไม่ดำ–ไม่ขาว**
๒๐. **อุปาทาน** (ยึดมั่นถือมั่น)	๒๐ **อนุปาทาโน** (ไม่ยึด-ไม่ถืออะไร ๆ)
๒๑. สังโยคะ (ผูก)	๒๑. วิสังโยคะ (คลายออก)
๒๒.ราคะ, โมกข์, วัฏฏะ, มุติ	๒๒. วิราคะ, วิโมกข์, วิวัฏฏะ, วิมุติ
๒๓.มีขันธ์-มีที่ตั้ง	๒๓. ขันธวิมุติ ไม่มีที่ตั้ง
๒๔. **อาลัย มีเวทนา**	๒๔. ออาลัย (อนาลัย = อนาลโย)- **ไม่มีอาลัย ไม่มีเวทนา**
๒๕. มีคติ (ทุคติ-สุคติ)	๒๕. ไม่มีคติ (ไม่มีที่ไป-มา)
๒๖. เกิด-ดับ ๆ	๒๖. ไม่มีเกิด-ไม่มีดับ **(อชาตะ)**
๒๗.อดีต-ปัจจุบัน-อนาคต	๒๗. อกาล(ไม่มีกาลทั้ง ๓ เป็นอกาลิโก)
๒๘.มีเกิด-แก่-เจ็บ-ตาย = ทุกข์	๒๘. ไม่ตาย = ไม่ทุกข์, **(อมตะ)**
	๒๙. เลิก-ละบัญญัติ-สัปปายะ
๒๙. ยึด-เอา-มี-เป็น-ไม่สัปปายะ	
๓๐. อัตตา (มีตัวมีตน)	๓๐. อนัตตา (มีตนที่ไม่ใช่ตน)
๓๑. สุภ-อสุภ (งาม-ไม่งาม-วิปลาส)	๓๑. พ้นจากสุภ-อสุภ(พ้นจากงาม-ไม่งาม -ไม่วิปลาส) **สุญญตะ**
๓๒.โมหะ-อวิชชา = **มืด**	๓๒. อโมหะ-วิชชา = **สว่าง**
๓๓.จิต, เจตสิก, รูป, ทุกข์	๓๓. นิพพาน, สันติสุข

วิสาขบูชา วันสันติภาพโลก

พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

ทรงประสูติ ตรัสรู้ ปรินิพพาน

ในวันวิสาขฤกษ์ วันเพ็ญ**เดือนหก**

ทรงประสูติ **เกิด ที่ อายตนะหก** คือ ตา, หู, จมูก, ลิ้น, กาย,ใจ

ทรงตรัสรู้ **รู้ ที่ อายตนะหก** คือ ตา, หู, จมูก, ลิ้น, กาย,ใจ

ทรงนิพพาน **ดับ ที่ อายตนะหก** คือ ตา, หู, จมูก, ลิ้น, กาย,ใจ

****

๑๙. เศรษฐกิจพอเพียงคือสันโดษของพระพุทธเจ้า

พระพุทธองค์ ทรงตรัสสอนเรื่องสันโดษเป็นมงคลสูงสุด

"...สันตุฏฐี จ... เอตัม มังคลมุตตมัง"

สันโดษ คือ พอใจตามที่มี ยินดีตามที่ได้

พระพุทธองค์ทรงตรัส *"เมื่อบุคคลมักน้อยกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดย่อมเกิดขึ้น และอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว ย่อมเสื่อมไป"*

สันโดษ ๓ ประการ

๑.การกระทำที่พอเพียง คือ เศรษฐกิจพอเพียง คือ มีสติทางกาย

๒.พูดพอเพียง คือ กถาวัตถุ ๑๐ อย่าง คือ มีสติทางวาจา

๓.คิดพอเพียง คือ มีสติทางใจ

เศรษฐกิจพอเพียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสอนให้พอเพียงทั้งทางการกระทำ คำพูด และความคิด เป็นคำสอนในพระพุทธศาสนา ชาวโลกต่างยอมรับและสนเท่ห์ในพระอัจฉริยภาพและพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ ที่ทรงเข้าถึงพระศาสนาได้ถึงแก่นแท้ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์

กถาวัตถุ ๑๐ คืออะไร?

กถาวัตถุ ๑๐ คือ คำพูดที่ควรพูด ๑๐ ประการ ได้แก่

๑. ถ้อยคำที่มีความปรารถนาน้อย *(อัปปิจฉกถา)*

๒. ถ้อยคำที่ให้มีความสันโดษ *(สันตุฏฐิกถา)*

๓. ถ้อยคำที่ให้มีความสงัด *(ปวิเวกถา)*

๔. ถ้อยคำที่ไม่คลุกคลีด้วยหมู่ (อสังสัคคกถา)

๕. ถ้อยคำที่ให้ปรารภความเพียร (วิริยารัมภกถา)

๖. ถ้อยคำที่ให้ตั้งอยู่ในศีล *(สีลกถา)*

๗. ถ้อยคำที่ทำให้มีสมาธิจิตตั้งมั่น *(สมาธิกถา)*

๘. ถ้อยคำที่ชักนำให้เกิดปัญญา *(ปัญญากถา)*

๙. ถ้อยคำที่ทำให้ใจพ้นจากกิเลส *(วิมุตติกถา)*

๑๐. ถ้อยคำที่ให้เกิดความรู้ความเห็นหลุดพ้นจากกิเลส และความทุกข์ *(วิมุตติญาณทัสสนกถา)*

พูดสิ่งที่นอกเหนือไปจากนี้เป็นเดรัจฉานกถา เป็นคำพูดเพ้อเจ้อขัดขวางทางพระนิพพาน

อริยบุคคลสองคนมาพบกัน กิจที่พึงมีต่อกันมีเพียง ๒ อย่างเท่านั้น คือ

๑. พูดกถาวัตถุ (พูดธรรมะ)

๒. นิ่ง (กิจอื่นนอกจากนี้ไม่มี)

คันธารชาดก ๒๗/๒๑๘ *"เมื่อเราพูดธรรมอยู่ บาปย่อมไม่กล้ำกราย" (พระโพธิสัตว์กถา)*

โคตมีสูตร ๒๓/๒๘๘ *"คำสอนใด **ถ้าไม่เป็นไป**เพื่อความคลายกำหนัดย้อมใจ ละกิเลส มักน้อย สันโดษ ความสงัด ความพากเพียร ความเป็นผู้เลี้ยงง่าย นั่นไม่ใช่คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า"*

"ความมักน้อย ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์ยิ่งใหญ่ (ความพ้นทุกข์)"

ข้อพึงสังเกตพระอริยบุคคล ๔ จำพวก

๑. พระอริยบุคคลขั้นพระโสดาบัน	*ไม่พูดโกหก (ยังพูดส่อเสียดอยู่)*
๒. พระอริยบุคคลขั้นพระสกทาคามี	*ไม่พูดส่อเสียด (ยังพูดคำหยาบอยู่)*
๓. พระอริยบุคคลขั้นพระอนาคามี	*ไม่พูดคำหยาบ (แต่ยังละเพ้อเจ้อไม่ได้)*
๔. พระอริยบุคคลขั้นพระอรหันต์	*ไม่พูดเพ้อเจ้อ ไร้สารประโยชน์ (พูดน้อย พูดแต่ธรรมะ)*

"ผู้รู้ไม่พูด ผู้พูดยังไม่รู้...ผู้เป็นไม่พูด ผู้พูดยังไม่เป็น!..."

ธรรมบท ๒๕/๓๕

"ความพอใจ(สันโดษ) เป็นยอดทรัพย์
สันตุฏฐี ปรมัง ธนังฯ" (พระพุทธวจนะ)

คนจนส่วนใหญ่ จนเพราะไม่พอ ถ้าพอ(เพียง) แล้วไม่จน

พอเพียงแล้วพอดี ไม่พอเพียง ไม่พอดี จะเป็นหนี้ตลอดกาล!

รัชสูตร ๑๕/๑๖๕

"แม้จะมีภูเขาทองคำล้วนถึงสองลูก ก็ยังไม่เป็นที่พอใจของคน(ไม่พอ) เพียงคนเดียว ปัพพตัสส สุวัณณัสส ชาตรูปัสส เกวลา ทวิตาว นาลเมกัสส อิติ วิทธา สมัญจเรฯ" (พระพุทธวจนะ)

พอเพียงก็พอดี

๐ แคบนักมักคับขยับยาก
กว้างนักมักไม่มีอะไรจะใส่สม
สูงนักมักลอยไปตามลม
ต่ำนักมักจะจมลงสู่โคลนฯ

"ภาพแทนคำ"

การเจริญสติ หรือ วิปัสสนากรรมฐาน

คือ การรู้แจ้งว่า....

๒๐. การเจริญสติ

สติ คือ อะไร?

สติ เป็นโสภณธรรม (ธรรมะฝ่ายดีฝ่ายกุศล) แปลว่า ความระลึกได้

สติ เป็นเจตสิกธรรม (ธรรมะที่ประกอบจิตให้เป็นกุศล) ฝ่ายดี

สติ เป็นใหญ่ (อินทรีย์ เรียก สตินทรีย์) ทางระลึกรู้กุศล

สติ เป็นกำลัง (เรียก สติพละ) ของกุศลเพื่อการรู้แจ้งแห่งปัญญา

สติ เป็นเหตุใกล้ (เป็นเพื่อน) ของสัมปชัญญะ (ความรู้ตัว)

สติ รักษาจิต สติเป็นธรรมเครื่องตื่น เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวของใจ คนมีสติย่อมอยู่เป็นสุข คนมีสติเท่ากับมีสิ่งนำโชคอยู่ตลอดเวลา สติมีประโยชน์ในที่ทั้งปวง

สติ เป็นเหตุใกล้ของสัมปชัญญะ และเป็นที่พึ่งพิงของหิริ (ละอายบาป) และโอตตัปปะ (เกรงกลัวบาป) เพราะสติเป็นเครื่องกั้นนิวรณ์อารมณ์ทั้งหลาย

สติ เป็นเครื่องกั้นนิวรณ์กิเลส (กาม พยาบาท ง่วงซึมหดหู่ ลังเลสงสัย ฟุ้งซ่าน)

คนมีสติ ย่อมเป็นคนขยัน *(มีความเพียร)*

สติเป็นเหตุให้เดินทางไปถึงความวิมุตติหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง (อาสวะกิเลส)

สติสูตร พระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๓ หน้า ๑๘๗

"...เมื่อสติมีอยู่ ***หิริ–โอตตัปปะย่อมเกิด***

...เมื่อหิริ-โอตตัปปะมีอยู่ ***อินทรียสังวร*** *(ศีล) ย่อมเกิด*

...เมื่ออินทรียสังวร (ศีล) มีอยู่ ***อธิศีล*** *(อโทสะ-เมตตา) ย่อมเกิด*

...เมื่ออธิศีล (อโทสะ-เมตตา) มีอยู่ ***สัมมาสมาธิ*** *(อธิจิต) ย่อมเกิด*

...เมื่อสัมมาสมาธิ (อธิจิต) มีอยู่ ***สัมมาทิฏฐิ*** *(อธิปัญญา) ย่อมเกิด*

...เมื่อสัมมาทิฏฐิ (อธิปัญญา) มีอยู่ ***ญาณ*** *(นิพพิทาวิราคะ) ย่อมเกิด*

...เมื่อญาณ (นิพพิทาวิราคะ) มีอยู่ ***วิมุตติญาณทัสสนะ****ย่อมเกิด*

...เมื่อวิมุตติญาณทัสสนะมีอยู่ ***สัมมาวิมุตติ****ย่อมเกิด..."*

สติ เมื่อมีความเป็นใหญ่เป็นอินทรีย์เรียกว่า *"สตินทรีย์"* และเมื่อมีกำลังเป็นพละเรียกว่า *"สติพละ"*

สตินทรีย์ เมื่อเกิดร่วมกับอินทรีย์ทั้งหลาย เช่น ศรัทธินทรีย์ วิริยินทรีย์ สมาธินทรีย์ ปัญญินทรีย์ ก็ถึงพร้อมด้วยความเป็นใหญ่ เป็นอริยมรรคในองค์ ๘

สติพละ เมื่อเกิดร่วมกับกำลังทั้งหลาย เช่น ศรัทธาพละ วิริยาพละ สมาธิพละ ปัญญาพละ ก็ถึงพร้อมด้วยพลังเป็นกำลังเป็นอริยมรรคในองค์ ๘

อินทรีย์ ๕ และ พละ ๕ เมื่อเกิดร่วมกับสติปัฏฐาน ๔ อิทธิบาท ๔ สัมมัปปธาน ๔ โพชฌงค์ ๗ และอริยมรรคองค์ ๘ รวมเป็น ๓๗ ประการ เป็นโพธิปักขิยธรรม เป็นองค์แห่งการตรัสรู้ *(โปรดอ่านรายละเอียดในมนุษย์เล่ม ๘ ปริจเฉท ๗ เรื่องโพธิปักขิยสังคหะ หน้า ๒๖๒)*

กุมสติต่างโล่ป้อง

๐ ความรู้คู่เปรียบด้วย กำลัง กายเฮย
***สุจริต**คือเกราะบัง ศาสตร์พ้อง*
***ปัญญา**ประดุจดัง อาวุธ*
*กุม**สติ**ต่างโล่ป้อง อาจแกล้วกลางสนาม*

(โคลงโลกนิติ-พระราชนิพนธ์ ร.๕)

ขออัญเชิญบทพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ที่กล่าวไว้ข้างต้น อันแสดงให้เห็นถึงความมีพระอัจฉริยภาพและพระมหากรุณาธิคุณอันล้ำลึกในพระปรีชาสามารถและความผูกพันอันแนบแน่น ในพระราชศรัทธาต่อพระศาสนา ซึ่งได้ทรงถ่ายทอดความหมายของความรู้ ความประพฤติ ปัญญา และสติในโคลงสี่สุภาพได้อย่างสมบูรณ์แบบด้วยพระปรีชาสามารถ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่พสกนิกรชาวไทยสุดล้นพ้นที่จะพรรณา แสดงถึงความสนพระราชหฤทัยของพระองค์ต่อพระศาสนาอย่างมาก และได้ทรงอธิบายความหมายของคำว่า *"สติ"* ไว้ว่า *"กุมสติต่างโล่ป้อง อาจแกล้วกลางสนาม"* เป็นความหมายที่ครบถ้วน และชัดเจนแล้ว จึงไม่ขออธิบายอีก

เสียดายที่พระองค์ด่วนเสด็จสวรรคตด้วยพระชันษาเพียง ๕๗ พระชันษา (๒๐ กันยายน ๒๓๙๗-๒๓ ตุลาคม ๒๔๕๓) พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ของแผ่นดินสยาม ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณสุดคณา ทรงโปรดให้เลิกทาสเมื่อปี ๒๔๑๗ ภายหลังจากพระราชพิธีพระบรมราชาภิเษก (๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๑๖) เพียงปีเดียวเท่านั้น

ขอแวะลงข้างทางสักนิด สมเด็จพระปิยมหาราชทรงปกป้องรักษาผืนแผ่นดินไทยไว้ให้ลูกหลานและได้ทรงเลิกทาสมอบอิสรภาพให้แก่คนไทยให้อยู่เย็นเป็นสุข มีอิสรเสรีภาพเท่าเทียมกันนานมา

แต่ในอนาคตอันไม่ไกลนี้ จะมีคณะบุคคลระดับผู้นำชาติบ้านเมืองจะออกกฎหมายให้ชาวต่างชาติถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินได้ โดยอ้างว่าเพื่อพัฒนาชาติ จากนั้นคนไทยที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์จะหลงเชื่อและขายที่ดินเพื่อเอาเงินมาใช้จ่ายบำรุงบำเรอจนหมดตัวแล้วต้องกลับกลาย ไปเป็นลูกจ้างชาวต่างชาติเจ้าของที่ดินคนใหม่ เรียกว่าทาสในระบอบประชาธิปไตยด้วยความสมัครใจ เมื่อถึงวันนั้นคงเป็นไทยแต่ชื่อ แต่ใจเป็นทาส เพราะบูชาเงินเป็นใหญ่ เงินเป็นพระเจ้า ถ้าไม่เรียกว่าเป็นคนไร้สติก็ไม่รู้ว่าจะเรียกอะไร!

“บรรพบุรุษของไทยแต่โบราณ
ปกบ้านป้องเมืองคุ้มเหย้า
เสียเลือดเสียเนื้อมิใช่เบา
หน้าที่เรารักษาสืบไป
ลูกหลานเหลนโหลนภายหน้า
จะได้มีพสุธาอาศัย
อนาคตจะต้องมีประเทศไทย
มิยอมให้ผู้ใดมาทำลาย...
.....ฯลฯ.....”

บูรพมหากษัตริย์ไทยอีกพระองค์หนึ่ง คือ ล้นเกล้ารัชกาลที่ ๖ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระปรีชาสามารถยิ่ง ได้ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือหลายเล่มจนได้รับพระสมัญญานามว่า *"พระมหาธีรราชเจ้า"* พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นนักปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ พระองค์ได้ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือเล่มหนึ่งชื่อว่า *"ลัทธิเอาอย่าง"* เตือนสติคนไทย ว่า คนไทยเลียนแบบฝรั่งตะวันตกที่คิดว่าศิวิไลซ์เป็นอารยประเทศเจริญแล้ว ฝรั่งเขาเห็นเขาได้ยินคนไทยพูดฝรั่ง ฝรั่งเขาเอ็นดูคนไทย ดุจเจ้าของสุนัขเอ็นดูสุนัขที่นั่งได้

หนังสือนี้ สมัยผู้เขียนเรียนชั้นมัธยมต้นยังได้เคยเรียนอยู่ แต่เดี๋ยวนี้ไม่เห็นครูเอามาสอนอีกเลยน่าเสียดายมาก คนไทยคงเดินตามก้นฝรั่งกันต่อไป

จึงขอเตือนสติคนไทยไว้ตรงนี้ด้วยเรื่องคนเลี้ยงโคชาวมคธผู้ไม่ฉลาด ไม่พิจารณาฝั่งนี้ฝั่งโน้นของแม่น้ำคงคา พาโคข้ามผิดท่าน้ำ โคทั้งหลายก็ว่ายเวียนในกระแสน้ำจมน้ำตายกลางแม่น้ำ พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ในจูฬโคปาลสูตร เล่ม ๑๒ มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ มหายมกวรรค *(หาอ่านรายละเอียดในหนังสือมนุษย์เล่ม ๙ หน้า ๒๔๗)*

สมเด็จพระปิยมหาราช พระพุทธเจ้าหลวงรัชกาลที่ ๕ ทรงเลิกทาสมานานแล้วกว่า ๑๓๔ ปี พสกนิกรไทยประกาศเลิกทาสใจ (ทาสกิเลส) กันแล้วหรือยัง?

ขอเชิญชวนคนไทยลูกไทยหลานไทยจงมีสติกันสักนิด! โปรดอย่าเลือกเอาผู้นำบ้านเมืองที่เปรียบเหมือนคนเลี้ยงโคผู้ไม่ฉลาดพาฝูงโคข้ามผิดท่าน้ำอยู่เลย!

"อย่าเป็นคนไทย แต่ใจเป็นทาสอยู่เลย!"

พระพุทธองค์ทรงตรัสสอน เรื่องสติไว้ในมหาสติปัฏฐานสูตร พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๐ สูตรที่ ๙ ความว่า

"เอกายโน อยัง ภิกขเว มัคโค สัตตานัง วิสุทธิยา... ฯลฯ...ยทิทัง จัตตาโร สติปัฏฐานาฯ"

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย! หนทางนี้เป็นทางที่ไปอันเอก เพื่อความหมดจด...เพื่อความก้าวล่วงซึ่งความโศกความร่ำไร เพื่อความอัสดงดับไปแห่งทุกข์และโทมนัส เพื่อบรรลุญายธรรม เพื่อกระทำพระนิพพานให้แจ้ง...หนทางนี้คือ สติปัฏฐาน ๔ อย่าง"

สติปัฏฐาน ๔ อย่าง คือ

๑. สติตามรู้กาย (กายานุปัสสนา สติปัฏฐาน)

๒. สติตามรู้เวทนา (เวทนานุปัสสนา สติปัฏฐาน)

๓. สติตามรู้จิต (จิตตานุปัสสนา สติปัฏฐาน)

๔. สติตามรู้ธรรม (ธรรมานุปัสสนา สติปัฏฐาน)

สติ คือ ความระลึกนึกได้ ความหมายอย่างแคบ ได้แก่ ความระลึกนึกได้ถึงลักษณะที่ปรากฏทางทวาร ๖ (กาย-ใจ)

"ความรู้สึกตัว ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์ยิ่งใหญ่" (เอกนิบาต เล่ม ๒๐ หน้า ๑๖ พระพุทธวจนะ)

สติบริบูรณ์ คือ สติแห่งองค์ตรัสรู้ ***(สติสัมโพชฌงค์)*** จะประกอบด้วยการค้นคว้าวิจัยหาธาตุรู้ในรูปกับนาม ***(ธัมมวิจัย)*** มีความ

เพียรประคับประคอง ***(วิริยะ)*** มีความเบาสบาย อิ่มเอิบแผ่ซ่านไป ***(ปีติ)*** มีความสงบระงับ ***(ปัสสัทธิ)*** มีความไม่ฟุ้งเป็นหนึ่ง ***(เอกัคคตา–สมาธิ)*** และมีความเป็นกลางอย่างไม่อภิชฌา ***(ยินดี)*** และโทมนัส ***(ยินร้าย)*** มีความวางเฉยด้วยรู้ ***(อุเบกขา)*** พอรู้แล้วก็หมดอาลัย ละคลาย

สติที่บริบูรณ์ด้วยองค์ ๗ นี้เป็นสติที่ก่อให้เกิดปัญญาดับทุกข์ ดับกิเลส

สติตามรู้กาย ได้แก่ ความมีสติระลึกรู้ในอิริยาบถ ๔ ยืน เดิน นั่ง นอน หรือ ตามรู้ดูลมหายใจเข้า-ออก ตามดูตามรู้กายเคลื่อนไหว เป็นต้น

สติตามรู้เวทนา ได้แก่ ความมีสติระลึกรู้ในความรู้สึก สุข ทุกข์ หรือ เฉย ๆ ไม่สุขไม่ทุกข์

สติตามรู้จิต ได้แก่ ได้แก่ ความมีสติระลึกรู้จิตว่าเป็นกุศล-อกุศล จิตขุ่น-จิตผ่องใส เป็นต้น **(จิตใสเป็นบุญ–จิตขุ่นเป็นบาป)**

สติตามรู้ธรรม ได้แก่ ความมีสติระลึกรู้ในธรรม คือ รูปนามขันธ์ อายตนะ ธาตุ กิเลส ฯลฯ ให้มีสติตามดูตามรู้กาย-ตามดูตามรู้ใจอยู่ว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวตนเราเขา

อันที่จริง กาย เวทนา จิต ธรรม ทั้ง ๔ ฐานนี้ เขามีเขาเป็นเขาเกิด-ดับ รวมอยู่ด้วยกัน พระพุทธองค์ทรงแยกแยะออกมาให้ดูให้เห็นง่ายขึ้น ในกายก็มีเวทนา ในกายก็มีจิต ในกายก็มีธรรม คือ รูปนามขันธ์ห้า อายตนะ ธาตุ อินทรีย์ สัจจะ ปฏิจจสมุปบาท ก็เกิดที่กายนี้ เอาสติตามดูเข้าไปในกาย เวทนา จิต ธรรม หรือ รูปนามอันนี้

พระพุทธองค์ ทรงตรัสว่า

"สติเป็นเครื่องกั้นกิเลสนิวรณ์ (กาม พยาบาท ฯลฯ) สติ เตสัง นิวารณัง"

สติกั้นกิเลสได้ ก็เท่ากับว่า ละเครื่องร้อยรัดผูกมัดได้แล้ว เมื่อละได้ก็หลุดพ้นจากทุกข์

ปกติคนเราไม่ค่อยมีสติอยู่กับตัว มักเผลอบ่อยมากๆ แต่เมื่อใดถ้ารู้ตัวว่าเผลอไปแล้ว นั่นเท่ากับว่า ท่านมีสติรู้ตัวแล้ว วันหนึ่งๆ รู้ตัวได้บ่อยๆ จะดีขึ้น

โกรธก็ให้รู้ว่า...กำลังโกรธ เมื่อมีสติ โกรธก็หาย ให้ทำตัวรู้ กำหนดรู้ ให้รู้ตัวบ่อย ๆ เนือง ๆ

จงมีสติรู้ตัวทั้งวัน ตั้งแต่ตื่น...จนกระทั่งหลับ ตั้งแต่เกิด...จนกระทั่งตาย!

แล้วอย่างนี้ยังจำเป็นจะต้องเข้าไปนั่งสมาธิที่ห้องพระอีกไหม? จะต้องไปเดินจงกรมอีกไหม? มัวแต่ไปนั่งเพ่ง นั่งจ้อง มัวแต่ไปเดินเพ่งเดินจ้อง จด ๆ จ้อง ๆ อยู่ทำไม? ชาวพุทธต้องใช้ปัญญา กันหน่อย ก็ยกเอาห้องพระมาไว้ที่ใจ เอาวัด (สำนักปฏิบัติ) มาไว้ที่กายที่ใจ เอาจงกรมมาไว้ที่กายที่ใจดีไหม!

ทำสมาธิเดินจงกรมทั้งวันไปเลย!

การทำจิตให้สงบ จึงไม่ใช่เรื่องง่าย จนต้องหาอุบายกันถึงร้อยแปดวิธีนี่แหละ

การเจริญสติไม่ใช่เป็นเรื่องของการทำ อย่าไปกังวลหวังว่าจะได้อะไร จะเอาอะไร วิปัสสนาเป็นเรื่องของการให้ตามดูตามรู้ต่างหาก

ไม่จำกัดเวลา ไม่จำกัดสถานที่ ที่ไหนเวลาใดก็กำหนดไป ตาม

ดูเหมือนดูละคร แต่อย่าไปเล่นละครเสียเอง ไม่ใช่ให้ไปนั่งเพ่งจ้องว่าจะเอา การที่ตั้งใจว่า เดี๋ยวจะไปนั่งสมาธิ เดี๋ยวจะไปเดินจงกรม นี่แหละเข้าไปเล่นละครเต็ม ๆ เลย ก็ได้แต่สมาธิ-สมถะเท่านั้นเอง แล้วติดฌานแล้วก็ติดสุข ติดสุขแล้วก็ไม่ไปไหนหรอก โน่น! ไปพรหมโลกแล้วมาเกิดอีก...ก็ทุกข์อีก! พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า *"พรหมโลกเป็นของอันต่ำทราม!" (โปรดอ่านธนัญชานิสูตร ในมนุษย์เล่ม ๑๐ หน้า ๑๐๓)*

"ความรู้สึกตัว (สติ) ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์ยิ่งใหญ่ (พ้นทุกข์)" ขอจงให้มีสติรู้ตัวทั้งวัน

สติสำคัญมาก สติแนบแน่นเป็นเงาของปัญญา การจะมีสติต้องมีความเพียร ถ้าขาดความเพียรก็เผลอสติ

"อาตาปี สัมปชาโน สติมา" มีความเพียร มีสติสัมปชัญญะ สามสิ่งนี้ต้องไปด้วยกัน

อาตาปี คือ ความเพียร

"วิริเยนะ ทุกขมัจเจติฯ คนจะล่วงทุกข์ได้ด้วยความเพียร"

สัมปชาโน คือ สัมปชัญญะ ได้แก่ ธัมมวิจยะ เป็นปัญญาเพื่อสอดส่องเลือกเฟ้นธรรม

"ปัญญา โลกัสสมิ ปัชโชโตฯ ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก"

สติมา คือ สติ ความระลึกนึกได้ ความไม่เผลอ

"สติมา สุขะ วิหารีฯ ผู้มีสติย่อมอยู่เป็นสุข"

อวิชชาเป็นสมุทัยทำให้เกิดสังขารวิญญาณ...นามรูป...ฯลฯ

สติเป็นตัวแก้ไม่ให้อวิชชาสังขารเกิด มีสติแล้วอวิชชาไม่เกิด สังขารไม่เกิด (รูป-นามไม่เกิด) <u>มีสติแล้วอวิชชาเกิดไม่ได้ เก้าอี้ใจมีที่นั่งเดียว ถ้ากุศลธรรมเข้าไปนั่ง อกุศลธรรมเข้าไม่ได้</u> ให้เข้าไปรู้

ว่า...เดี๋ยวนี้...ๆ *"เก้าอี้ดนตรีใจใครกำลังครอง"*

มีความพากเพียรเอาสติสัมปชัญญะไปอบรมใจ ไม่ปล่อยใจให้ไหลไปกับกิเลสให้มารุกรานใจให้เดือดร้อน

"...บุรุษผู้เห็นเถาบวบขมเกิดในนา พึงแสวงหารากไปตั้งแต่ยอด แล้วก็ตัดเสีย บวบขมนั้นก็เหี่ยวแห้งถึงความไม่มีบัญญัติ แต่นั้นเถาบวบขมในนานั้น พึงกล่าวว่า อันตรธานไปแล้วถูกทำลายแล้วฉันใด

...ก็ตัณหาในอารมณ์ทั้งหลายมี ตา หู ฯลฯ เห็น, ได้ยิน เป็นต้น ก็ฉันนั้นเหมือนกัน ดุจเถาบวบขมในนา ถูกอริยมรรคตัดรากแล้ว ตัณหาก็ถึงความเป็นไปไม่ได้...ย่อมไม่ปรากฏวัตถุที่ตั้งเหล่านั้น ดุจเถาบวบขมในนาไม่ปรากฏอยู่ฉะนั้น"

ลองนึกถึง นิทานเด็กเลี้ยงควายเป่าขลุ่ยกับรางวัลถุงทองคำดูซิ เถาบวบขมช่างงอกงามเสียจริง ๆ เชียว!

เด็กเลี้ยงควายตามปกติอยู่ดี ๆ เคยเป่าขลุ่ยไพเราะมาก หลังจากได้รางวัลทองคำถุงหนึ่งเท่านั้นแหละวัน ๆ หนึ่งไม่เป็นอันต้องทำอะไรอีกแล้ว พะวักพะวงอยู่กับทองนั่นแหละ กลัวจะหาย เป็นห่วงจนไม่เป็นอันกินอันนอน ทีนี้เป่าขลุ่ยไม่ไพเราะเลย เพราะหาความว่างไม่ได้เลย ต้องเอาถุงทองคำไปคืน ท่านเคยเป็นอย่างนี้บ้างไหม?

พระพุทธองค์ทรงตรัส *"สติปัฏฐาน ๔ เมื่อบุคคลได้เจริญได้กระทำให้มาก...เพื่อความก้าวล่วงเสียซึ่งความโศกความร่ำไร...เพื่ออัสดงดับไปแห่งทุกข์และโทมนัส..."*

...เพื่อความก้าวล่วงเสียซึ่งความโศก...เพื่อความดับไปแห่งทุกข์และโทมนัส...อย่างไรเล่า!

ครั้งหนึ่ง สุพรหมเทพบุตร พิจารณาถึงมรณะแห่งตนจะต้อง

จุติแล้วไปเกิดในนรกตามนางอัปสรบริวารห้าร้อยไปเช่นเดียวกันในไม่ช้านี้ จึงทั้งโศกทั้งทุกข์และโทมนัสยิ่งนัก แลไม่เห็นผู้ใดอื่นจะช่วยได้ จึงไปเฝ้าพระบรมศาสดา เพื่อฟังธรรม

สุพรหมเทพบุตร ฟังธรรมแล้วบรรลุโสดาปัตติผล พร้อมทั้งบริวารอัปสรห้าร้อยไม่ต้องไปบังเกิดในนรกกำจัดอภิชฌาและโทมนัสออกเสียได้ด้วยสติปัฏฐาน ๔ พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตรัสว่า

"นอกจาก...ปัญญาเครื่องรู้ (สัมปชัญญะ)

...ตปะเครื่องเผากิเลส (ความเพียร)

...ความสำรวมอินทรีย์ (สติระลึกรู้)

...ความสลัดคืนทุกสิ่งอย่าง (กำจัดอภิชฌาและโทมนัส)

...เรามองไม่เห็นความสวัสดีของสัตว์ทั้งหลาย..."

ถ้าหากท่านไม่อยากไปบังเกิดในนรกเหมือนสุพรหมเทพบุตร ท่านก็คงต้องรีบศึกษาและเจริญสติปัฏฐานให้เป็นพระอริยบุคคลขั้นพระโสดาบันในชาตินี้ให้ได้

ถ้ายังไม่บรรลุโสดาบันอยู่ตราบใด ท่านก็ยังประมาทอยู่ตราบนั้น!

ทำไมจึงว่ายังประมาทอยู่?

เพราะยังเสี่ยงกับการที่จะต้องไปเกิดในนรกน่ะซี!

เกิดมาเป็นมนุษย์ ก็ทุกข์อย่างมนุษย์!

ไปเกิดเป็นเทวดา ก็ทุกข์อย่างเทวดา!

วิปัสสนาญาณ ๑๖
(โสฬสญาณ)

สุรัตน์ พิทักษ์วงษ์

๑๖. ปัจจเวกขณญาณ
(ญาณพิจารณากิเลสที่เหลือ)

เริ่มที่ ศีล = อโทสะ = เจริญเมตตา + สติ *

๑. นามรูปปริจเฉทญาณ (ศีล – จิต – ทิฏฐิวิสุทธิ)
(ญาณแยกรูปแยกนาม)

๒. ปัจจยปริคคหญาณ (กังขาวิตรณวิสุทธิ)
(ญาณรู้ความแตกต่างของรูป-นาม)
รูป-นาม เกิดจากรูปอาหารและนามอาหาร ๓

๓. สัมมสนญาณ (มัคคามัคคญาณฯ)
(ญาณประจักษ์การเกิด – ดับ)

๔. อุทยัพพยญาณ *
(ญาณเห็นการเกิดดับเป็น
-สันตติขาดเป็นห้วง ๆ)

๕. ภังคญาณ
(ญาณเห็นความเกิด – ดับไป
- ของสภาพธรรม)

๖. ภยญาณ (ปฏิปทาญาณฯ)
(ญาณน่ากลัวดุจราชสีห์)

๗. อาทีนวญาณ
(ญาณเห็นโทษของนาม – รูป)

๘. นิพพิทาญาณ (ญาณเห็นความเบื่อหน่าย)

๙. มุญจิตุกัมยตาญาณ
(ญาณมัจฉาติดข่าย)

๑๐. ปฏิสังขาญาณ
(ญาณพิจารณาซ้ำเพื่ออุบายหลุดพ้น)

๑๑. สังขารุเปกขาญาณ * (อุเบกขา ๗)
(ญาณวางเฉยในนาม – รูป
- รู้ว่าเป็นวิบาก)

๑๒. สัจจานุโลมิกญาณ
(ญาณเห็นอริยสัจดำเนินไปโดยลำดับ)

๑๓. โคตรภูญาณ
(ญาณข้ามโคตร)

๑๔. มรรคญาณ
(ญาณปหานกิเลส)

๑๕. ผลญาณ
(ญาณเสวยวิมุติสุข)

ญาณทัสสนะวิสุทธิ

กังขาวิตรณวิสุทธิ

มัคคามัคคญาณทัสสนะวิสุทธิ

ปฏิปทาญาณทัสสนะวิสุทธิ

เทียบเคียงวิสุทธิ ๗

- **ญาณที่ ๑** ได้แก่ วิสุทธิ ๑, ๒, ๓ คือ **ศีลวิสุทธิ – จิตวิสุทธิ** และ **ทิฏฐิวิสุทธิ** (อธิศีล – อธิจิต – อธิปัญญา)
- **ญาณที่ ๒ – ๓** ได้แก่ **๔.กังขาวิตรณวิสุทธิ** (ญาณหมดความสงสัยนาม – รูป)
- **ญาณที่ ๔ – ๕** ได้แก่ **๕.มัคคามัคคญาณทัสสนะวิสุทธิ** (ญาณรู้เห็นทางหรือมิใช่ทาง)
- **ญาณที่ ๖ – ๑๒** ได้แก่ **๖.ปฏิปทาญาณทัสสนะวิสุทธิ** (ญาณรู้เห็นทางปฏิบัติ)
- **ญาณที่ ๑๓ – ๑๖** ได้แก่ **๗.ญาณทัสสนะวิสุทธิ** (มรรคญาณ – ผลญาณ , ความหมดจดแห่งญาณทัสสนะ)

* **อุเบกขา ๗** ได้แก่ ๑. อุเบกขาเวทนา ๒. อุเบกขาทศบารมี ๓. อุเบกขาพรหมวิหาร ๔. อุเบกขาวิปัสสนูปกิเลส (ในฌาน)
๕.อุเบกขาสัมโพชฌงค์ ๖. ฉฬังคุเปกขาทวารหก ๗. สังขารุเปกขาญาณ

๒๑. ปัจฉิมวาจา

(พระวาจาสุดท้ายของพระพุทธเจ้า)

ปัจฉิมวาจา

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย!

บัดนี้ เราขอเตือนพวกเธอทั้งหลายว่า...

สังขารทั้งหลาย มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา...

*ท่านทั้งหลาย...จงยัง**ความไม่ประมาท**ให้ถึงพร้อมเถิด"*

นี่เป็นพระวาจาที่มีในครั้งสุดท้าย ของพระตถาคตเจ้า

พระวาจาครั้งสุดท้ายนี้ มีความสำคัญที่สุดซึ่งมีความหมายรวมเอาคำสอนตลอด ๔๕ พรรษา สรุปลงมาอยู่ที่ *"ความไม่ประมาท"*

"อุปมาดุจรอยเท้าสัตว์ทั้งป่า มารวมลงอยู่ในรอยเท้าช้าง ฉะนั้น"

ความไม่ประมาท คืออะไร?

คือ ความไม่หลง ไม่พลั้งเผลอ ความไม่ขาดสติรู้ตัว

"จงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อม..." คือ ให้เจริสติอยู่ตลอดเวลา ตลอดเวลาทุกลมหายใจเข้า-ออก ถ้าเข้าแล้วไม่ออกต้องตาย เกิดแล้วต้องดับ

"...อานนท์! เธอระลึกถึงความตายวันละกี่ครั้ง...ฯลฯ"

พระพุทธองค์ตรัส

...ไม่ใช่วันละ ๓ ครั้ง ๑๐ ครั้ง แต่ให้ระลึกถึงความตายทุกลมหายใจเข้า-ลมหายใจออก

เพราะเหตุใด พระพุทธองค์จึงทรงให้ระลึกถึงความตายทุกลมหายใจเข้า–ลมหายใจออก?

เพราะเหตุว่า ทุกคนรู้ได้แต่วันเกิด แต่ไม่รู้วันตาย
ทุกคนรู้สถานที่เกิด แต่ไม่รู้สถานที่ตาย
ทุกคนรู้เวลาเกิด แต่ไม่รู้เวลาตาย!

พระพุทธวจนะจากภัทเทกรัตตกถา

"...ใครเล่าจะพึงรู้ว่า ความตายจะมาถึงในวันพรุ่งนี้

ความต่อสู้ด้วยพญามัจจุราชผู้มีเสนามารหมู่ใหญ่นั้น ย่อมไม่มีแก่เราทั้งหลาย...

ผู้สงบระงับย่อมสรรเสริญผู้มีธรรมเป็นเครื่องอยู่ ผู้เพียรเผากิเลสไม่เกียจคร้านทั้งกลางวัน และกลางคืนอย่างนี้

นั่นเป็นผู้มีราตรีอันเจริญ ดังนี้แลฯ"

ท่านยังประมาทอยู่หรือหนอ?

ถ้าไม่ประมาท ให้พลิกกลับไปอ่านบทที่แล้วมาอีกสักครั้ง!

การอ่าน คือศึกษา การฟังก็เป็นการศึกษา ภาษาบาลีเรียกว่า สุตมยปัญญา (สุตะ แปลว่า ฟัง, มยะ แปลว่า สำเร็จ) แปลว่า ปัญญาสำเร็จด้วยการฟัง (รวมถึงการศึกษาการอ่าน)

"สุเสสัง ลภเต ปัญญังฯ ฟังด้วยดี ย่อมได้ปัญญา!"

ปัญญาตัวต่อมาคือ จินตามยปัญญา เป็นโยนิโสมนสิการ ทำให้คิดดี คิดเป็นปัญญา และปัญญาตัวที่สามก็จะเกิดด้วยภาวนามยปัญญา

ดังนั้น ปัญญาจึงต้องเริ่มจาก *"การฟัง"* หรือ *"สุตมยปัญญา"* ฟังมากจนเป็นพหูสุตะ หรือพหูสูตรมีปัญญามาก มีปัญญาแล้วไม่ประมาท เพราะมีปัญญาแล้วไม่มีอกุศลโลภะ โทสะ โมหะ ปัญญาเกิด กิเลสเกิดไม่ได้ ดุจแสงอุทัยขับไล่รัตติกาล ฉะนั้น!

๒๒. ยุคนี้...เป็นกาลียุค (ธรรมะขาลง)

อาเพศ ๑๖ ประการ

คำพยากรณ์ซึ่งเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายมาแต่โบราณกาล บางท่านสามารถว่าปากเปล่าได้คล่อง การนำมาเสนอ ณ ที่นี้ เพื่อสนองคำขอจากหลายท่านที่ไม่ทราบความในคำพยากรณ์นี้ โดยสมบูรณ์ คำพยากรณ์นี้ผู้รู้ทั้งหลายพยายามหาหลักฐานกันนักหนาว่าเป็นคำพยากรณ์ของท่านใด แต่ไม่อาจจะหาหลักฐานได้ พอจะสรุปความเห็นได้ ๓ ประการ คือ บางท่าน ว่าพระพุทธเจ้าเสือเป็นผู้แต่ง บางท่านว่าเป็นพระนารายณ์เป็นผู้แต่ง และบางท่านก็ว่าเป็นพระพุทธทำนาย แต่ไม่มีหลักฐานที่จะยืนยันว่าความเห็นข้อไหนเป็นข้อที่ถูกต้อง

อารัมภบทของคำพยากรณ์นี้ยืดยาวมาก ได้นำมาเฉพาะส่วนที่เป็นสาระสำคัญ ได้แก่ เหตุอาเพศในบ้านเมือง ๑๖ ประการ

๐ คือดาวเดือนดินฟ้าจะอาเพศ อุบัติเหตุเกิดทั่วทุกทิศาน
มหาเมฆจะลุกเป็นเพลิงกาฬ เกิดนิมิตพิสดารทุกบ้านเมือง
พระคงคาจะแดงเดือดดั่งเลือดนก อกแผ่นดินจะเป็นบ้าฟ้าจะเหลือง
ผีป่าจะวิ่งเข้าสิงเมือง ผีเมืองนั้นจะออกไปอยู่ไพร
๐ พระเสื้อเมืองจะเอาตัวหนี พระกาฬกลีจะเข้ามาเป็นไส้
พระธรณีจะตีอกไห้ อกพระกาฬจะไหม้อยู่เกรียมกรม
ในลักษณะทำนายไว้บ่ห่อนผิด เมื่อพินิจพิศดูจะเห็นสม
มิใช่เทศกาลร้อนก็ร้อนระงม มิใช่เทศกาลลมฝนก็อุบัติ
ทุกต้นไม้หย่อมหญ้าสารพัด เกิดวิบัตินานาทั่วสากล

๏ เทวดาซึ่งรักษ์พระศาสนา จะรักษาแต่ฝ่ายอกุศล
สัปบุรุษจะแพ้แก่ทรชน มิตรตนจะฆ่าซึ่งความรัก
ภรรยาจะฆ่าซึ่งคุณผัว คนชั่วจะมล้างผู้มีศักดิ์
ลูกศิษย์จะสู้ครูพัก จะหาญหักผู้ใหญ่ให้เป็นน้อย
๏ ผู้มีศีลจะเสียซึ่งอำนาจ นักปราชญ์จะตกต่ำต้อย
กระเบื้องจะเฟื่องฟูลอย น้ำเต้าอันลอยนั้นจะถอยจม
ผู้มีตระกูลจะสูญเผ่า เพราะจัณฑาลมันเข้ามาเสพสม
ผู้มีศีลจะเสียซึ่งอารมณ์ เพราะสมัครสมาคมด้วยมารยา
๏ พระมหากษัตริย์จะเสื่อมสิงหนาท ประเทศราชจะเสื่อมซึ่งยศถา
อาสัจจะเลื่องลือชา พระธรรมาจะตกลงลึกลับ
ผู้กล้าจะเสื่อมใจหาญ จะสาบสูญวิชาการทั้งปวงสรรพ
ผู้มีสินจะถอยจากทรัพย์ สัปบุรุษจะอับซึ่งน้ำใจ
๏ ทั้งอายุจะถอยเคลื่อนจากเดือนปี ประเวณีจะแปรปรวนตามวิสัย
ทั้งพืชแผ่นดินจะหย่อนไป ผลหมากรากไม้จะถอยรส
ทั้งสรรพว่านยาจะอาเพศ เคยเป็นคุณวิเศษก็เสื่อมหมด
จวงจันทน์พรรณไม้อันหอมรส จะถอยถดไปตามประเพณี
๏ ทั้งข้าวก็จะยากหมากจะแพง สารพันจะแห้งแล้งไปทุกที่
จะบังเกิดทรพิษมิคสัญญี ฝูงผีจะวิ่งเข้าปลอมคน
เขตคามประเทศธานี จะเกิดการกาลีทุกแห่งหน
จะอ้างว้างอกใจทั้งไพร่พล จะสาละวนถ้วนทั่วทั้งหญิงชาย
๏ จะร้อนอกสมณาประชาราษฎร์ จะเกิดเข็ญเป็นอุบาทว์นั้นมากหลาย
จะรบราฆ่าฟันกันวุ่นวาย ฝูงคนจะล้มตายลงเป็นเบือ
ทางน้ำจะแห้งเป็นทางบก เวียงวังจะรกเป็นป่าเสือ
สิงห์สาราสัตว์เนื้อเบื้อ จะมิหลงหลอเหลือในแผ่นดิน

๐ ทั้งผู้คนสารพัดสัตว์ทั้งหลาย จะสาบสูญล้มตายเสียหมดสิ้น
ด้วยพระกาฬจะมาผลาญแผ่นดิน จะสูญสิ้นการณรงค์สงครามกัน
กรุงศรีอยุธยาเคยเกษมสุข แสนสนุกยิ่งล้ำเมืองสวรรค์
จะเป็นเมืองแพศยาอาธรรม์ นับวันจะเสื่อมสูญเอย ฯ

คำพยากรณ์นี้ ปรากฏสืบทอดกันมาหลายร้อยปี *"กรุงศรีอยุธยา"* ในคำพยากรณ์นั้น จะหมายหถึงประเทศเขตไหนก็ตาม หากจะพิจารณาสภาพการณ์ในปัจจุบันแล้ว อดเผลอไม่ได้อยู่ร่ำไป ที่จะคิดว่าข้อความทั้งหมดนั้นเป็นคำพยากรณ์ประเทศไทยในสมัยนี้ (หรืออาจกล่าวว่ารวมทั้งโลกก็ว่าได้) และกำลังเป็นที่ประจักษ์ถึงความแม่นยำอย่างน่ามหัศจรรย์

{ขอแวะพักลงข้างทางสักนิด ผู้เขียนเคยได้เห็นได้ยินคนไทยแต่งกลอนผิดฉันทลักษณ์บ่อย ๆ กลอนนี้เป็นกลอนแปด คือ วรรคหนึ่ง ๆ จะมี ๘ คำ (๔ วรรค เป็น ๑ บท) คำสุดท้ายวรรคแรกต้องสัมผัสคำที่ ๓ ของวรรคที่ ๒ และคำสุดท้ายของวรรค ๒ ต้องสัมผัสกับกับคำสุดท้ายของวรรค ๓ **ส่วนวรรคที่ ๔ คำสุดท้ายของบทแรกจะต้องสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ในบทที่ ๒ ด้วย** โปรดดูตามผังที่โยงถึงกันในหน้าแรก แต่งกลอนให้ถูกต้องฉันทลักษณ์จึงจะไพเราะ ถ้าจะให้ไพเราะมากขึ้นอีกจะต้องหาคำสัมผัสภายในวรรคด้วยให้มีความหมายด้วย จึงขอฝากไว้จะได้ไม่มีใครมาว่าคนไทยลูกหลานบรมครูสุนทรภู่กวีเอกของโลกแต่งกลอนไม่เป็น ท่านที่ไม่เคยได้เรียนแต่อยากแต่งกลอนเป็นโปรดปรึกษาผู้เขียนได้}

พระพุทธเจ้าทรงพยากรณ์ตอบคำถามพระเจ้าปเสนทิแห่งแคว้นโกศล ๑๖ ข้อ โปรดหาอ่านพุทธพยากรณ์ ๑๖ ประการในหนังสือ

มนุษย์ เล่ม ๑ และ ๖

ลองพิจารณาอาเพศต่าง ๆ ในคำพยากรณ์นั้นกันดูเถิด เราควรจะเตรียมตัวที่จะรับมือกับอาเพศเหล่านี้อย่างไร (เตรียมตัวเพื่อที่จะตายอย่างไร)

เหลืออายุ ๑๐ ปี เกิดมิคสัญญี[๑]

จักมีสมัยหนึ่งที่บุตรของมนุษย์มีอายุ ๑๐ ปี หญิงสาวอายุ ๕ ปี ก็มีสามีได้ รสเหล่านี้จะอันตรธานไป คือ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย รสเค็ม เมล็ดพืช ชื่อกุทรุสกะ (ไทยแปลกันว่าข้าวหญ้ากับแก้) จะเป็นโภชนะอันเลิศเสมือนหนึ่งข้าวสุกแห่งข้าวสาลีและเนื้อสัตว์เป็นโภชนะอันเลิศในสมัยนี้ (คือของเลวสมัยนี้กลายเป็นของดีในสมัยที่เสื่อม) กุสลกัมมบถ (ทางแห่งกุศล) ๑๐ ประการ จะอันตรธาน อกุสลกัมมบถ (ทางแห่งอกุศล) ๑๐ ประการ จะรุ่งเรืองยิ่ง; แม้คำว่ากุศลก็ไม่มี ผู้ทำกุศลจะมีแต่ที่ไหน; การไม่ปฏิบัติชอบในมารดาบิดา ในสมณะในพราหมณ์ การไม่อ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ในสกุลจะได้รับการบูชาสรรเสริญ ซึ่งตรงกันข้ามกับปัจจุบันนี้; จะไม่มีคำว่า มารดา, น้า, บิดา, ป้า, อา ภริยาของอาจารย์, ภริยาของครู โลกจะเจือปนกันเหมือนสัตว์ เช่น แพะ ไก่ สุกร; จักมีอาฆาต, พยาบาท, มุ่งร้ายกัน, คิดฆ่ากันอย่างรุนแรง, แม่คิดต่อลูก ลูกคิดต่อแม่, พ่อคิดต่อลูก ลูกคิดต่อพ่อ, พี่ชายคิดต่อน้องหญิง น้องหญิงคิดต่อพี่ชาย

---

[๑] อายุกัปมนุษย์สมัยพุทธกาล ๑๐๐ ปี ต่อมาภายหลังพุทธกาล ๑๐๐ ปี อายุลดลง ๑ ปี เมื่อ พ.ศ. ๕,๐๐๐ สิ้นศาสนา คนจะมีอายุเพียง ๕๐ ปี และ พ.ศ.๙,๐๐๐ คนจะมีอายุ ๑๐ ปี (โลกจะแตกสลายไป เพราะไฟ ลม น้ำ อย่างละเจ็ดครั้ง จนกำเนิดโลกใหม่ถึง ๑ พุทธันดร) ต่อมาอีก ๑๐๐ ปี อายุคนเพิ่ม ๑ ปี จนถึงอสงไขยปี แล้ว ๑๐๐ ปีลดลงมา ๑ ปี จนมนุษย์มีอายุ ๘ หมื่นปี เมื่อนั้นพระศรีอริยเมตไตรย์ จึงอุบัติตรัสรู้

จะเกิดมีสัตถันตรกัปป์[๑] คือ ๑ กัปป์ที่อยู่ในระหว่างศัสตรา ๗ วัน คนทั้งหลายจะมีความสำคัญในกันและกันว่าเป็นเนื้อ (มิคสัญญา[๒]) จะมีศัสตราอันคมเกิดขึ้นในมือ ฆ่ากันและกันด้วยสำคัญว่าเนื้อ

กลับเจริญขึ้นอีก

มีบุคคลบางคนหลบไปอยู่ในป่าดง พงชัฏ กินเหง้าไม้ ผลไม้ในป่า เมื่อพ้น ๗ วันแล้ว ออกมาก็ดีใจร่าเริงที่รอดชีวิต จึงตั้งใจทำกุศลกรรม ละเว้นการฆ่าสัตว์ และบำเพ็ญกุศลกรรม ละเว้นอกุศลกรรมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อายุก็ยืนขึ้นเรื่อย ๆ จนถึง ๘ หมื่นปี

พระเจ้าจักรพรรดิ์อีกพระองค์หนึ่ง

เมื่อมนุษย์มีอายุยืน ๘ หมื่นปีนั้น หญิงสาวอายุ ๕ พันปีจึงมีสามีได้ มนุษย์จะมีโรคเพียง ๓ อย่าง คือ ๑. ความปรารถนา (อยากอาหาร) ๒. ความไม่อยากกินอาหาร (เกียจคร้านอยากนอน) ๓. ความแก่

ชมพูทวีปนี้จะมั่งคั่งรุ่งเรือง มีคามนิคมราชธานีแบบไก่บินถึง (ใกล้เคียงกัน) ยัดเยียดไปด้วยมนุษย์ กรุงพาราณสีจะเป็นราชธานีนามว่าเกตุมตี อันมั่งคั่ง มีคนมาก อาหารหาง่าย จักมีพระเจ้าจักรพรรดิพระนามว่าสังขะ เป็นพระราชาผู้ปกครองโดยธรรม มีชัยชนะจบ ๔ ทิศ ปกครองชนบทถาวรสมบูรณ์ด้วยรัตนะทั้งเจ็ด

---

๑ คำว่า **สัตถันตรกัปป์** นี้ อรรถกถาอธิบายว่า อันตรกัปป์ที่พินาศในระหว่าง คือ โลกยังไม่ถึงสังวัฏฏกัปป์ ก็พินาศด้วยศัสตราเสียในระหว่างอันตรกัปป์มี ๓ อย่าง คือ **ทุพภิกขันตรกัปป์** กัปป์พินาศในระหว่างเพราะอดอาหาร **โรคันตรกัปป์** กัปป์พินาศในระหว่างเพราะโรค **สัตถันตรกัปป์** กัปป์พินาศในระหว่างศัสตรา เป็นผลแห่งกรรมชั่วของมนุษย์ คือ ถ้าโลภจัด ก็พินาศเพราะศัสตรา

๒ คำว่า **มิคสัญญา** แปลว่า ความสำคัญกันว่าเนื้อ ถ้าใช้เป็นคุณศัพท์ ก็ใช้ว่า มิคสัญญี แปลว่า ผู้มีความสำคัญกันว่าเนื้อ

พระเมตไตรยพุทธเจ้า

เมื่อมนุษย์มีอายุยืน ๘ หมื่นปีนั้น พระผู้มีพระภาคพระนามว่า เมตไตรย จักบังเกิดในโลกเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ถึงพร้อมด้วยวิชชา (ความรู้) จรณะ (ความประพฤติ) เป็นต้น แสดงธรรมไพเราะในเบื้องต้น ท่ามกลาง และเบื้องปลาย พร้อมทั้งอรรถะพยัญชนะ บริหารภิกษุสงฆ์มีพันเป็นอเนกเช่นเดียวกับที่เราบริหารภิกษุสงฆ์มีร้อยเป็นอเนก พระเจ้าสังขะจักรพรรดิ์จักให้ยกปราสาทที่พระเจ้ามหาปนาทะให้สร้างขึ้น ครอบครอง แจกจ่ายทาน และออกผนวชในสำนักพระเมตไตรยพุทธเจ้า ในไม่ช้าก็จะทำให้แจ้งซึ่งที่สุดแห่งพรหมจรรย์อันยอดเยี่ยมด้วยความรู้ยิ่งด้วยพระองค์เอง (คือสำเร็จเป็นพระอรหันต์)

ครั้นแล้วตรัสสอนให้ภิกษุทั้งหลายพึ่งตน พึ่งธรรม เจริญสติปัฏฐาน ๔ และสอนให้ท่องเที่ยวไปในโคจรของบิดา (ดำเนินตามพระองค์) ก็จักเจริญด้วยอายุ วรรณะ (ผิวพรรณ) สุข โภคะ (ทรัพย์สมบัติ) และพละ (กำลัง)

๑. ทรงแสดงการเจริญอิทธิบาท (องค์คุณให้บรรลุความสำเร็จ) ๔ ประการ ว่าเป็นเหตุให้ดำรงอยู่ได้ตลอดกัปป์หรือกว่ากัปป์

๒. ทรงแสดงการมีศีล สำรวมในปาฏิโมกข์ (ศีลที่เป็นประธาน) ว่าเป็นเหตุให้มีวรรณะ

๓. ทรงแสดงการเจริญฌานทั้งสี่ ว่าเป็นเหตุให้มีสุข

๔. ทรงแสดงการเจริญพรหมวิหาร ๔ ว่าเป็นเหตุให้มีโภคะ (ทรัพย์สมบัติ)

๕. ทรงแสดงการทำให้แจ้งเจโตวิมุติ (ความหลุดพ้นเพราะสมาธิ)

ปัญญาวิมุติ (ความหลุดพ้นเพราะปัญญา) อันไม่มีอาสวะอยู่ในปัจจุบัน ว่าเป็นเหตุให้มีพละ (กำลัง)

ตรัสในที่สุดว่า ไม่ทรงเห็นกำลังอย่างอื่นสักอย่างหนึ่งที่ครอบงำได้ยากเท่ากำลังของมาร เพราะสมาทานกุศลกรรม บุญก็จะเจริญยิ่ง

(**มีผู้พยากรณ์อีกว่า** ภาวะโลกร้อนในปัจจุบันจะส่งผลให้เกิดสภาวะโลกขาดแคลนน้ำ เกิดวิกฤติการแย่งชิงโภคทรัพย์ อาหาร และน้ำ ในอีกประมาณสิบปีข้างหน้า (นับจากพุทธศักราช ๒๕๕๑) นักสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุขชุมชน พยากรณ์ว่าโรคและแมลงพาหะนำโรคจะรุนแรงและมีเชื้อโรคแปลก ๆเกิดมากขึ้น ไม่มียารักษาให้หายได้ สัตว์พาหะนำโรค เช่น ยุง จะเกิดชุกชุมจนยากที่จะปราบ รวมถึงยุงร้ายและแมลงศัตรูระบาดหนัก พรรณไม้และธรรมชาติ ตลอดจนพืชผักต่าง ๆ จะประสบความล้มเหลว โลกจะขาดแคลนอาหาร จะเกิดสงครามแย่งชิงทรัพยากรขึ้น ก็คงจะตรงกันและเป็นไปตามอันตรกัปป์ ๓ อย่าง ที่พระพุทธองค์ทรงพยากรณ์ไว้ จึงกล่าวได้ว่า แนวโน้มความเป็นจริงดังคำพยากรณ์กำลังจะอุบัติในไม่ช้านี้)

ท่านจะเชื่อหรือไม่ก็หันกลับไปดูอาเพศ ๑๖ ประการ (ตรงกับพุทธพยากรณ์ ๑๖ ประการ หาอ่านได้ในเล่ม ๑ และ ๖)

พระพุทธองค์ ทรงตรัสพยากรณ์ไว้ใน *"ธรรมิกสูตร"* เล่มที่ ๒๑ หน้า ๘๖ ว่า

*"**สมัยใด**ผู้นำบ้านเมืองไม่ตั้งอยู่ในธรรม...ข้าราชการ คฤหบดี ชาวบ้าน พระสงฆ์ก็ไม่อยู่ในธรรม ดาวนักษัตร พระจันทร์ พระอาทิตย์ เดินผิดทาง คืน วัน เดือน ฤดู ปี หมุนเวียนไม่สม่ำเสมอ ลมเดินผิดทาง เทวดากำเริบ ฝนตกต้องไม่เป็นฤดูกาล ข้าวกล้าผลาหารสุก*

ไม่พร้อมกัน มนุษย์มีโรคมาก อาพาธมาก มีอายุน้อย...ฯลฯ"

กาลียุค คือ ยุคเสื่อม ยุควิบัติ เป็นยุคขาลงแห่งสมบัติทุกอย่าง หมายความว่าสมบัติทั้งหลายจะเสื่อมลง ๆ เรื่อย ๆ เป็นลำดับไปจนสิ้นพุทธกาลห้าพันปีแห่งพระศาสนา

เสื่อมจากมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ นิพพานสมบัติ ช่วงแห่งกาลเวลาของความเหมาะสมควรก็เสื่อมถอย ความขยันหมั่นเพียรพรสวรรค์ เป็นยุคเสื่อมแห่งนักปราชญ์ราชบัณฑิต ความชำนาญแห่งการงานต่าง ๆ ก็เสื่อมถอยลงไป เป็นยุคขุกเข็ญอัตคัต ภิบัติภัยต่าง ๆ นานาจะกำเริบเกิดขึ้นไปทั่ว

สภาวะโลกร้อน เป็นปรากฏการณ์หนึ่งที่แสดงถึงความวิบัติโลกเริ่มส่อเค้าให้เห็นว่า วงโคจรของจักรวาล ดาวนักษัตรเริ่มเดินผิดทาง โลกเริ่มหมุนใกล้ดวงอาทิตย์ ดวงที่ ๒-๓ ฯลฯ เข้าไปทุกที ฤดู วัน เดือน ปี จะกระทบไปหมด ใกล้สิ้นพุทธกาลคงอาจเหลือไม่ถึงสามฤดู เช่นปัจจุบัน เพราะศาสนาคงอยู่ได้ก็ต้องมีฤดู ๓ ฤดู มรรคผลปฏิเวธธรรมจะเกิดในถิ่นที่มี ๓ ฤดู เท่านั้น

ยุคกาลวิบัติ (ยุคธรรมะขาลง)

วิบัติ ๔ ได้แก่

๑. คติวิบัติ คือ ทุคติ หมายถึง อบายภูมิ ๔ ได้แก่ สัตว์นรก เปรต อสูรกาย สัตว์เดรัจฉาน

๒. อุปธิวิบัติ คือ ร่างกายพิกล-พิการไม่สมส่วน ไม่งดงามไม่สมประกอบ

๓. ปโยคะวิบัติ คือ ความไม่ขยันหมั่นเพียร ไม่พากเพียรไม่อดทน ไม่ขยัน ไม่มีฝีมือ สูญสิ้นนักปราชญ์ราชบัณฑิต

พระไตรปิฎก
พระสุตตันตปิฎก ธรรมิกสูตร ๒๑ / ๘๖

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย !

สมัยใด ๐๐๐๐๐๐ ผู้นำ

ไม่ตั้งอยู่ในธรรม

ข้าราชการ
ไม่อยู่ในธรรม

พระสงฆ์, คฤหบดี
ไม่อยู่ในธรรม

ชาวนิคม, ชนบท
ไม่อยู่ในธรรม

พระอาทิตย์, พระจันทร์
หมุนเวียน ไม่สม่ำเสมอ

ดาวนักษัตร

คืนและวัน
เดือนและกึ่งเดือน

ฤดูและปี
หมุนเวียนไม่สม่ำเสมอ

ลมพัดไม่สม่ำสมอ

ลมเดินผิดทาง

เทวดากำเริบ

ฝนตกต้อง
ไม่เป็นฤดูกาล

ข้าวกล้าสุก
ไม่พร้อมกัน

มนุษย์มีอายุน้อย
มีโรคมาก,อาพาธมาก

สุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์
โทร. ๐๒-๕๓๖๖๕๒๒

เหตุ ๓ โลกพินาศ

(อภิธรรมมัตถสังคหะ ปริเฉท ๕ ว่าด้วย วิถีมุตตสังคหวิภาค)

❋ ❋ ❋ ❋ ❋ ❋ ❋

ไฟ ๓ กอง ไฟ คือ ราคัคคิ โทสัคคิ โมหัคคิ

เกิดดวงอาทิตย์ ๗ ดวง

ดวงที่ ๑

- เริ่มร้อนอบอ้าว
- ภัยธรรมชาติร้ายแรงวิปริต ผิดฤดูกาล
- โรคภัยแปลกใหม่เริ่มเกิด
- ละทิ้งกุศลธรรม ลุ่มหลงในอิฏฐารมณ์ ทำอกุศลกรรมมากขึ้น
- ตั้งตนไว้ผิด อาศัยสิ่งกล่อมใจแทนพระธรรม
- มิศสัญญี (สัตถันตรกัปป์)

ดวงที่ ๒

- ดาวเดือนดินฟ้าอาเพศ
- เกิดขึ้นคนละมุมโลก
- ไม่มีกลางวัน-กลางคืน
- แม่น้ำน้อยใหญ่เหือดแห้ง-ทั่วทุกคามนิคม

ดวงที่ ๓

- น้ำใน ๕ มหานที (คงคา ยมุนา มหิทา อจิรวดี สรภู) เหือดแห้ง
- เหลือแต่น้ำในมหาสมุทร และสระใหญ่ทั้ง ๗

ดวงที่ ๔

- น้ำในสระใหญ่ทั้ง ๗ (อโนดาต กุณาละ รถะกาละ มัณฑากินี สีหะปะปาตะ กัณมุณฑะ ฉัตตันตะ) เหือดแห้ง
- เหลือแต่น้ำในมหาสมุทร

ดวงที่ ๕

- น้ำในมหาสมุทรเหือดแห้ง

ดวงที่ ๖

- เกิดควันคลุ้งตลบทั่วทั้งแสนโกฏิจักรวาล
- ภูเขาสิ้นชาติ สิ้นยาง เพราะขาดความชุ่มชื้น

ดวงที่ ๗

- โลกธาตุทั้งแสนโกฏิจักรวาลลุกโชติช่วง ตั้งแต่อบายภูมิจนถึงปฐมฌานภูมิ (ปาริสัชชา ปุโรหิตา มหาพรหม)
- โลกธาตุมอดไหม้เป็นจุณวิจุณไม่เหลือแม้แต่อณู
- มืดมน – อนธกาลนานหนักหนา
- เริ่มจักรวาลใหม่ เกิดมหาเมฆทั่วทั้งแสนโกฏิจักรวาล เกิดลมฝนน้ำท่วมจนงวด
- เกิดเขาสิเนรุ งวนดิน เทวโลก พรหมโลก ก็ตั้งขึ้น ฯลฯ

☼☾☼☾☼☾☼☾☼☾☼☾

๔. กาลวิบัติ คือ ช่วงแห่งกาลเวลาที่ขุกเข็ญเป็นทุกข์ อัตคัต ขัดสน ขาดแคลน เกิดทุพภิกขภัยทั่วไป ยุคเสื่อมแห่งความอุดมสมบูรณ์

สิ้นพุทธกาลห้าพันปีแห่งพระศาสนาพระโคดม จะมีเหตุธาตุอันตรธานบังเกิดขึ้น (นัยว่าประมาณ พ.ศ.๙๐๐๐ มนุษย์จะมีอายุกัปเหลือ ๑๐ ปี)

อันตรธาน ๕

๑. ปฏิเวธอันตรธาน คือ ความเสื่อมสูญสิ้นของมรรคผลนิพพาน พระอรหันต์สาวกปฏิสัมภิทาสี่-วิโมกข์แปดไม่ได้อีกแล้ว

๒. ปฏิบัติอันตรธาน คือ ความเสื่อมสูญสิ้นของการปฏิบัติสมถ-วิปัสสนากรรมฐาน แนวสอนการปฏิบัติธรรมจะผิดเพี้ยนไปจากคำสอน มีการกล่าวตู่คำสอนของพระพุทธเจ้ามากขึ้นเรื่อย ๆ

๓. ปริยัติอันตรธาน คือ ความเสื่อมสูญสิ้นแห่งพระไตรปิฎกคำสอน จะหาผู้ใดกล่าวคำสอนแม้แต่บทหนึ่ง หรือบาทหนึ่งก็หามิได้ พระสงฆ์จะประกอบอาชีพค้าขาย ทำไร่ไถนา มีเพียงแค่ผ้าเหลืองห้อยหูหรือคล้องคอหรือข้อมือ (เรียกว่าโคตรภู) เท่านั้น

๔. ลิงคอันตรธาน คือ เสื่อมสูญสิ้นของภิกษุสามเณร หาคนบวชเรียนมิได้เลย

๕. ธาตุอันตรธาน คือ พระบรมสารีริกธาตุพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะสูญสิ้นไปพร้อมกับพระพุทธศาสนาสิ้นห้าพันปี *(หาอ่านรายละเอียดในหนังสือมนุษย์ เล่ม ๔ หน้า ๘๐)*

บรรดาอันตรธานทั้ง ๕ นี้ ปฏิเวธอันตรธานจะเกิดขึ้นก่อน และต่อมาก็เกิดปฏิบัติอันตรธาน ปริยัติอันตรธาน และลิงคอันตรธานเป็นลำดับ

ส่วนธาตุอันตรธานจะอันตรธานเป็นลำดับสุดท้าย เพราะเหตุที่ไม่มีคนกราบไหว้บูชา

เมื่อพระศาสนาพ้นห้าพันปี จะหาคนบูชาพระบรมสารีริกธาตุไม่ได้ พระบรมสารีริกธาตุจะเสด็จจากพรหมโลก เทวโลก และโลกบาดาล มารวมกันที่โพธิบัลลังก์มีปริมณฑลข้างละหนึ่งวา แสดงปาฏิหาริย์แผ่รัศมีไปหมื่นโลกธาตุอยู่เจ็ดวัน จะได้พบเฉพาะแต่เทวดาทั้งปวงไม่มีมนุษย์ (เพราะเป็นยุคมิคสัญญี-สัตถันตรกัปป์ คือ ฆ่ากันอยู่เจ็ดวันด้วยสำคัญกันและกันว่าเป็นเนื้อ)

เทวดาจะแต่งเครื่องสักการบูชาประทีปเงินทอง ดีดสีตีเป่า พิไรร่ำรำพัน เสียใจว่าศาสนาจะเสื่อมสูญเสียในวันนี้ ต่อไปจะมืดมนอนธกาล น่าสังเวชนัก แล้วเตโชธาตุก็พวยพุ่งเผาพระธาตุหายไป เทพกระทำประทักษิณสามรอบ แล้วเสด็จกลับสู่ที่แห่งตน

ภายหลังจากที่โลกพินาศด้วยทุพภิกขันตรกัปป์ กัปป์พินาศเพราะอดอาหาร โรคันตรกัปป์ กัปป์พินาศด้วยโรค และสัตถันตรกัปป์ กัปป์ที่พินาศด้วยศัตรา เพราะผลแห่งกรรมชั่วโลภะจัดจึงพินาศเพราะอดอาหาร ผลแห่งกรรมชั่วที่มีโมหะหลงจัดก็พินาศเพราะโรค ถ้าหากโทสะจัดก็พินาศเพราะศัตรา

โลกกลับเริ่มเจริญขึ้น มีคนบางคนหลบไปอยู่ในป่าดงพงชัฏกินเหง้าไม้-ผลไม้ในป่า ดีใจร่าเริงที่รอดชีวิต จึงตั้งใจทำกุศลกรรมละเว้นอกุศลกรรมเช่น การฆ่าสัตว์ เป็นต้น และบำเพ็ญกุศลกรรมเมื่อละเว้นอกุศลกรรมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อายุก็ยืนขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงแปดหมื่นปี

ยุคนี้จึงเป็นยุคของกาลสมบัติ (ยุคธรรมะขาขึ้น)

สมบัติ ๔ ได้แก่

๑. คติสมบัติ คือ สุคติ หมายถึง มนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติ

๒. อุปธิสมบัติ คือ รูปร่าง ผิวพรรณวรรณะงดงาม

๓. ปโยคะสมบัติ คือ ความขยันหมั่นเพียร อดทน มีฝีมือ

๔. กาลสมบัติ คือ ช่วงเวลาเหมาะสมอุดมสมบูรณ์บริบูรณ์ทุกประการ ปรารถนาสิ่งใดย่อมสำเร็จทุกประการ

กาลสมบัติ เป็นยุคธรรมะขาขึ้น เมื่อมนุษย์มีอายุแปดหมื่นปี พระศรีอริยเมตไตรย์จะมาอุบัติในยุคนี้

"แรงดลใจ"

๒๓. องค์ธรรมเกื้อกูลการพ้นทุกข์

จักรธรรม คือ ธรรมอันทำให้เจริญรุ่งเรืองดุจจักรหมุนไปข้างหน้า มี ๔ ประการ คือ

๑. *ปฏิรูปเทสวาโส* ได้แก่ การได้อยู่ในถิ่นประเทศอันสมควรได้ศึกษาพระศาสนา

๒. *บุพเพกตปุญญตา* ได้แก่ เป็นผู้ได้เคยทำบุญไว้แต่ปางก่อน (รวมถึงอดีตในชาติปัจจุบันด้วย)

๓. *สัปปุริสูปัสสยะ* ได้แก่ มีการคบหาสมาคมกับคนดีเป็นกัลยาณมิตร หลีกห่างบาปมิตร

๔. *อัตตสัมมาปณิธิ* ได้แก่ การตั้งตนไว้ชอบ มีสัมมาทิฏฐิเป็นต้น

โสดาปัตติยังคะ คือ องค์ธรรมอันนำไปสู่ความเป็นพระอริยะพระโสดาบันบุคคล ประกอบด้วยองค์ธรรม ๔ ประการ คือ

๑. คบสัตบุรุษ (สัปปุริสสังเสวะ)

๒. ฟังธรรมของสัตบุรุษ (ธัมมัสสวนัง)

๓. ปฏิบัติธรรมตามคำสอนของสัตบุรุษ (ธัมมานุธัมมปฏิปัตติ)

๔. ใส่ใจด้วยอุบายอันเป็นกุศลอย่างแยบคาย (โยนิโสมนสิการ = คิดดี-คิดเป็น)

คุณธรรมของพระอริยบุคคล ๗ ประการ คือ

๑. ต้องเป็นติเหตุกปฏิสนธิบุคคล (เกิดมาด้วยปฏิสนธิจิตที่เป็นอโลภะ อโทสะ อโมหะ)

๒. ต้องสร้างบารมี เจริญวิปัสสนามาแล้วแต่ชาติปางก่อน (ปุพเพกตปุญญตา)

๓. ขวนขวายเจริญวิปัสสนาในชาติปัจจุบัน มีการคบกัลยาณมิตร เป็นต้น (มีโสตาปัตติยังคะ ๔)

๔. เข้าใจการเจริญวิปัสสนากรรมฐานในพระพุทธศาสนา

๕. มีสิ่งสัปปายะเหมาะสมแก่การปฏิบัติ (สัปปายะ ๗)

๖. ไม่มีกังวลในปลิโพธทั้งปวง (ไม่มีกิจธุระมาก)

๗. มีเวลาในการปฏิบัติอันสมควร

ปธานิยังคะ คือ องค์ธรรมอันเป็นประธานทำให้สำเร็จอริยบุคคล ๕ ประการ คือ

๑. เลื่อมใสในพระรัตนตรัยมั่นคง

๒. สุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคภัย

๓. ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ทั้งไม่มีมายาสาไถยต่อผู้ใด แม้อาจารย์หรือผู้ปฏิบัติด้วยกัน

๔. มีความเพียร ตั้งใจมั่นต่อการปฏิบัติ

๕. ต้องปฏิบัติธรรมจนถึงขั้นอุทยัพพยญาณ เห็นความเกิด-ดับ ของรูปนาม เกิดสันตติ ขาดเป็นห้วง ๆ

๐ ความรู้ผู้ปราชญ์นั้น นักเรียน
ฝนทั่งเท่าเข็มเพียร ผ่ายหน้า
คนเกียจเกลียดหน่ายเวียน วนจิต
กลอุทกในตะกร้า เปี่ยมล้นฤๅมี

๐ กะละออมเพ็ญเพียบน้ำ ฤๅติง
โอ่งอ่างพร่องชลชิง เฟื่องหม้อ
ผู้ปราชญ์ห่อนสุงสิง เยียใหญ่
คนโฉดรู้น้อยก็ พลอดพ้นประมาณ

(โคลงโลกนิติ)

องค์ธรรมเกื้อกูลเหล่านี้ ควรเริ่มที่คบมิตร (กัลยาณมิตร) ได้แก่ สัตบุรุษ คือ คนดี แล้วฟังธรรมของสัตบุรุษนำมาปฏิบัติ การฟังธรรมนี่พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า เป็นของยากที่สุดในโลก เพราะบางคนตายแล้วก็ไปเกิดในอบายภูมิ ในทิพยสุข แม้จะได้เกิดมาเป็นมนุษย์ หากพิกลพิการบ้าใบ้ก็หมดโอกาสฟังธรรม หรือหากร่างกายสมบูรณ์ดีแต่ไปเกิดในถิ่นสถานที่ไม่มีพระศาสนา หรือหากมีพระศาสนาแต่เป็นมิจฉาทิฏฐิไม่เชื่อนรก-สวรรค์ นี่ก็ไม่ได้ฟังธรรมอีกเหมือนกัน พระพุทธองค์จึงตรัสว่าการได้ฟังพระสัทธรรมเป็นของยาก

แล้วจะเกื้อกูลกันได้อย่างไร!

องค์ธรรมให้ถึงความไพบูลย์ในธรรมวินัย ๑๕ ประการ (พระไตรปิฎก เล่ม ๑๒ มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ เจโตขีลสูตรที่ ๑๖ สีหนาทวรรค) ได้แก่

๑.-๔. ไม่สงสัยใน**พระพุทธ, พระธรรม, พระสงฆ์, ในสิกขา** (ศีล, สมาธิ, ปัญญา)

๕. ละความโกรธ (โทสะ)

๖.-๘. ละความกำหนัดพอใจรักใคร่**ในกาม, ในกาย, ในรูป**

๙. ไม่ประกอบสุขในการนอน (โมหะ)

๑๐. ประพฤติพรหมจรรย์ด้วยไม่หวังว่าจะไปเกิดในเทพพวกใดพวกหนึ่ง

๑๑.-๑๔. มีอิทธิบาทสี่ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

๑๕. มีความกระตือรือร้น (อุสโสลหิ) หรือขวนขวายเจริญสติปัฏฐาน *(หาอ่านรายละเอียดในหนังสือมนุษย์ เล่ม ๙ หน้า ๒๒๐)*

ท่านรู้สึกตัวเป็นแล้วหรือยัง?

ประการสำคัญอยู่ที่ว่า ขณะนี้ท่านรู้สึกตัวเป็นแล้วหรือยัง? ท่านรู้เผลอหรือยัง?

ขอให้รู้สึกตัวให้เป็น มีสติรู้ตัวบ่อย ๆ เนือง ๆ ท่านที่เคยผ่านหลักสูตรพลังจักรวาล หรือ หลักสูตรยุบหนอ-พองหนอ ในอิริยาบถยืนที่กำหนดว่า *"ยืนหนอ...ๆ"* โดยกำหนดตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า และจากเท้าขึ้นมาถึงศีรษะ จะใช้เป็นการฝึกกำหนดสติใหม่ ๆ ได้ดี และค่อย ๆกำหนดตัวรู้ต่อไปในอิริยาบถเดิน นั่ง และนอนต่อไป (กายานุปัสสนา)

ถ้ารู้ตัวว่าเผลอไป...นั่นแหละท่านรู้สึกตัวเป็นแล้ว ให้รู้เผลอบ่อย ๆ (แต่ไม่ยึดว่าตัวเรารู้นะ นั่นเจตสิกธรรมเขาเกิด)

"รู้สึกตัว" กับ *"รู้ว่าเผลอ"* มันอันเดียวกัน!

เมื่อคล่องดีแล้ว ให้ฝึกกำหนดสัมปชัญญะ มีสติกำหนดรู้อากัปกิริยาอาการเคลื่อนไหวในอิริยาบถย่อย เช่น เหยียดคู้ ก้าวไปข้างหน้า-ถอยกลับมาข้างหลัง เหลียวซ้าย-แลขวา ฯลฯ หรือจะใช้การฝึกสังเกตลมหายใจกระทบจมูกก็ได้ สุดแต่ว่าท่านชอบและถนัดตรงไหน กรรมฐานของใครของมัน เลียนแบบกันไม่ได้ ท่านต้องสังเกตตัวท่านเอง

ทดลองฝึกกำหนดดูเวทนาบ้างก็ได้ (เวทนานุปัสสนา) โดยสังเกตเข้าไปดูความรู้สึกสุข ทุกข์ ว่าง ๆ เฉย ๆ ก็ให้ตามดู ตามรู้ไป

"จงทอดตัวเธออยู่ในความเป็นอิสระเช่นเดียวกับท้องฟ้า ไม่เรียกมันว่าดีหรือไม่ดี"

ทดลองทำดู...ไม่เพ่ง...ไม่จ้อง...ไม่ปรุง...ดูอยู่...รู้อยู่

"ถ้าในดวงใจไม่มีสิ่งใดแกว่งไกวอยู่ ทุกฤดูก็ย่อมมีดีทั้งนั้น"

ทำใจว่าง ๆ...แล้วปล่อยวาง...สบาย ๆ...(จอหนังกลางแปลงว่างๆ)

นี้เข้าไปดูจิตแล้ว (จิตตานุปัสสนา) จิตกุศล-อกุศล ก็ตามดูตามรู้ไปว่ายังมีอาลัยอยู่ไหม? จิตใสเป็นบุญ จิตขุ่นเป็นบาป เวทนากับจิตเขาก็อยู่ด้วยกัน

"...อุปมาดุจโคแม่ลูกอ่อนเล็มหญ้า ชำเลืองแลดูลูกน้อยฉะนั้น..."

ครั้นเผลอไป...เมื่อรู้ตัวว่าเผลอไป...นั่นแหละ ท่านรู้สึกตัวเป็นแล้ว ท่านมีสติเกิดแล้ว สติไปบังคับให้เกิดไม่ได้ เขาจะเกิด เขาก็เกิดของเขาเอง จะไปเพ่ง จ้องหรือน้อมหรือบังคับให้เกิดไม่ได้ สติ (ธรรมะ) เป็นอนัตตา *แม้ตั้งใจว่าจะไปทำ ก็ผิดเสียแล้ว!*

"ท่านรู้สึกตัวเป็นแล้วหรือยัง!" ท่านต้องเริ่มฝึกตั้งแต่เดี๋ยวนี้เพราะ

"สติเป็นเครื่องกั้นนิวรณ์(กิเลส)"

"ความรู้สึกตัว (สติ) ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์ยิ่งใหญ่" พระพุทธวจนะ เอกนิบาต เล่มที่ ๒๐ หน้า ๑๖

ควรฝึกไว้ให้เคยชิน เคยชินจนเป็นอาจิณณกรรมกลายเป็นชนกกรรมนำเกิดในวาระเมื่อลมหายใจเฮือกสุดท้ายมาถึง!

...เมื่อถึงเวลาที่จะตาย... ให้ทำจิตให้เป็นหนึ่ง...

แล้วหยุดเพ่ง...ปล่อยวาง...(สบาย...ๆ)

กรรมฐานลืมตา

(ตั้งแต่ตื่น จนกระทั่งหลับ)

' อ่านหนังสือเล่มไหน

ก็ไม่เท่ากับ

อ่านใจตนเอง '

อ่านใจ คือ เข้าไปรู้สึกที่ใจของตน ว่าสุข ว่าทุกข์ หรือเฉย ๆ ว่าเป็นกุศล อกุศล หรือ เฉย ๆ

โคแม่ลูกอ่อนเล็มหญ้า (ทำกิจการงาน) ชำเลืองแลดูลูกน้อย (ดูจิต ระวังกิเลสเข้ามา)

อ่านใจ คือ รู้สภาวธรรมปัจจุบัน รูป-นาม เกิด-ดับ ๆ ๆ ๆ รู้ตัวอยู่ตลอดเวลา

ที่นี่....เดี๋ยวนี้ ๆ อดีต....ก็ไม่เอา อนาคต...ก็ไม่เอา

ดูเฉพาะปัจจุบัน ตามดูปัจจุบันขณะให้ได้ ทุกอิริยาบถ ยืน เดิน นั่ง นอน (ดุจเข็มวินาที เดี๋ยวนี้ ๆ ๆ ๆ)

ที่นี่....เดี๋ยวนี้ ๆ เดินก้าวเดิน ....เดี๋ยวนี้...ขวา เดี๋ยวนี้...ซ้าย (ตามดูจุดกระทบที่ฝ่าเท้า)

เดี๋ยวนี้...เห็น เดี๋ยวนี้...ได้ยิน ฯลฯ เกิด-ดับ ๆ ๆ

ถ้าคิด...ก็ให้รู้ว่าคิด โกรธ...ก็ให้รู้ว่าโกรธ

(สัญชาติเต่า เมื่อมีภัยมาใกล้ตัว จะหดหัวหดหางทั้งสี่ขา เข้ากระดองมองไม่เห็นเร้นกายา รอจนกว่าผองภัยไปพ้นตัว ถ้าคนเราหดบ้างเหมือนอย่างเต่า หักห้ามใจไม่เอาสิ่งเย้ายั่ว เห็นอะไรอยากได้ตามใจตัว จนปวดหัวด้วยโลภจิตทำพิษเอย)

' อ่านใจ...

ค้นหาครูผู้วิเศษให้พบ... '

๒๔. คิดดี..คิดเป็น (โยนิโสมนสิการ)

ขอกล่าวถึง ธรรมอันนำไปสู่ความเจริญ เปรียบด้วยล้อรถอันนำไปให้ถึงจุดหมายดุจจักรผัน มีชื่อเรียกว่า *"จักรธรรม"* มี ๔ อย่าง ได้แก่ ปฏิรูปเทสวาสะ อยู่ในถิ่นที่เหมาะ ๑ สัปปุริสูปัสสยะ สมาคมกับคนดี ๑ อัตตสัมมาปณิธิ ตั้งตนไว้ชอบ ๑ และปุพเพกตปุญญตา ได้ทำความดีไว้แต่ก่อน ๑

ความตั้งตนไว้ชอบ เป็นสัมมาทิฏฐิ เห็นชอบ เห็นถูก ไม่เห็นผิด ไม่เป็นมิจฉาทิฏฐิ ได้แก่ ความมีสัทธามั่นคงในพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เชื่อกฎแห่งกรรม นรก-สวรรค์ นิพพานมีจริง

เมื่อตั้งตนไว้ชอบ มีสัมมาทิฏฐิ เห็นถูกตรง มีสัทธา ๔ (เชื่อกรรม-เชื่อผลกรรม-เชื่อว่าสัตว์โลกมีกรรมเป็นของตน-เชื่อในพระปัญญาตรัสรู้พระพุทธเจ้า) มั่นคงเหมือนมีเข็มทิศมีเป้าหมาย แล้วจะเป็นเหตุให้จัดหาที่อยู่ในถิ่นที่เหมาะที่ที่มีการศึกษาพระธรรมและสมาคมคบกับคนดี มีการสุตะศึกษาพระธรรมอันเป็นเครื่องออกจากทุกข์ นี้นับว่าเป็นเหตุปัจจัยที่ดีแก่ชีวิตให้ไปสู่ความเจริญ

นอกจากจักรธรรม ๔ ดังกล่าว ยังมีข้อธรรมที่สำคัญที่มีความหมายใกล้เคียงขอกล่าวถึงอีกข้อหนึ่งคือ

"คิดดี–คิดเป็น"

มีความหมายคล้าย ๆ กับการตั้งตนไว้ชอบ

คิดดี–คิดเป็น หมายถึง คิดเป็นประโยชน์ มองโลกแง่ดี คิดถึงแต่สิ่งดี ความดีของเขา (ไม่กล่าวร้าย) คิดแง่บวก (POSITIVE THINKING) เป็นอุบายอยู่ในใจอันแยบคายและฉลาดคิด

"ถ้าเราเที่ยวไปดูแต่สิ่งที่เลว ใจเราก็ไม่สงบ กลุ้ม (ทาง) ตา กลุ้ม (ทาง) ใจ เป็นทุกข์...

...แต่ถ้าเรามองแต่แง่ดี (แง่บวก) เราก็จะคิดแต่ดี จิตใจก็เบิกบาน...มีสุข"

"ปิดหูซ้ายขวา ปิดตาสองข้าง ปิดปากเสียบ้าง นอนนั่งสบาย..."

"มีตาดี มีหูดี มีกำลังดี แต่จงทำเหมือนคนง่อยเปลี้ยไม่มีกำลังดูเสียบ้าง..."

"อยู่คนเดียว ให้ระวังความคิด อยู่กับมิตร ให้ระวังวาจา"

"อย่าหยิ่งหากจะกล่าวคำว่าขอโทษ...อย่าเที่ยวจ้องจับผิดคนอื่นเขา ตัวของเราเป็นอย่างไรไม่เคยรู้

จิตคิดเลวอย่างไรไม่เคยดู เรื่องคนอื่นเที่ยวไปรู้จนรอบทิศ ฯลฯ"

...คิดดี-คิดเป็น เป็นการคิดถูก ดำริถูก เป็นสัมมาสังกัปปะ เป็นองค์มรรคในมรรค ๘ เป็นสัมมาที่สองเกิดขึ้นต่อจากสัมมาที่หนึ่ง คือ สัมมาทิฏฐิ เห็นถูก-เห็นตรง เมื่อเห็นถูก ต่อมาก็จะดำริถูก คิดถูก คิดดี-คิดเป็น-คิดถูก เป็นปัญญา

คิดดี-คิดเป็น ตรงกับภาษาบาลีว่า *"โยนิโสมนสิการ"*

โยนิโสมนสิการ มีความหมายใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงหมวดธรรมอื่น ได้แก่ **อัปปมาทะ** (ความไม่ประมาท), **วิริยารัมภะ** (มุ่งมั่น, ปรารภความเพียร), **สัมปชัญญะ** (ความรู้ตัว), **กุสลธัมมานุโยค** (หมั่นประกอบกุศล), **สีลสัมปทา** (ถึงพร้อมด้วยศีล), **อัตตสัมปทา** (ถึงพร้อมด้วยตั้งใจแห่งตน), **ฉันทสัมปทา** (พอใจ), **ทิฏฐิสัมปทา** (สัมมาทิฏฐิ), **อัปปมาทสัมปทา** (ถึงความไม่ประมาท), **อัปปิจฉตา** (มักน้อย, ไม่เห็นแก่ได้), **สันโดษ** (พอใจตามมี-ยินดีตามได้)

"โยนิโสมนสิการ รุ่งอรุณแห่งปัญญา คือ อาหารของสติ..."

เป็น ๑ ในองค์ธรรมของ *"โสดาปัตติยังคะ ๔"*

โสดาปัตติยังคะ ๔ คือ ธรรมอันเป็นข้อปฏิบัติให้ถึงพระอริยบุคคลขั้นต้น คือ ขั้นโสดาบันบุคคล (ปิดอบายภูมิ ไม่สามารถไปเกิดในนรก เปรต-อสูรกาย สัตว์เดรัจฉานได้อีก) ไหลเข้าสู่กระแสเป็นสุคโตไหลเรื่อยไม่มีย้อนกลับมาเกลือกกลั้วกิเลสได้อีกจนถึงพระนิพพาน เป็นพระอริยบุคคลขั้นสูงสุด คือ อรหันตสาวก

โสดาปัตติยังคะ ๔ ได้แก่ **สัปปุริสสังเสวะ** คบสัตบุรุษคนดีมีศีลธรรม ๑ **สัทธัมมัสสวนัง** ฟังธรรมของสัตบุรุษ ๑ **ธัมมานุธัมมปฏิปัตติ** ปฏิบัติธรรมถูกหลักถูกควรแก่ธรรม ๑ และ **โยนิโสมนสิการ** ใส่ใจโดยอุบายแยบคาย (คิดดี-คิดเป็น) ๑

"เมื่อบุคคลใส่ใจโดยแยบคาย กุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ย่อมเกิดขึ้น และอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วก็ย่อมจะเสื่อมไป" เอกนิบาต เล่มที่ ๒๐ หน้า ๑๒ พระพุทธวจนะ

โยนิโสมนสิการ คือ การคิดดี-คิดเป็นเห็นถูกเข้าใจถูก เป็นปัญญาเป็นความฉลาดถูกต้องเป็นกุศล หาเหตุ-หาผล พิจารณาใคร่ครวญด้วยดี คิดหาความดี ข้อดี กล่าวถึงแต่ความดี ข้อดี (ไม่ว่าร้าย-ไม่ทำร้าย เป็นองค์ธรรมในโอวาทปาติโมกข์)

พระพุทธองค์ ทรงตรัสว่า โยนิโสมนสิการเป็นเหตุใกล้ ให้เกิดปัญญา **อุปมาดุจคนเกี่ยวข้าวรวบต้นข้าวไว้ในกำมือแล้วใช้เคียวตัดรวงข้าว** การรวบต้นข้าวไว้ในกำมือ คือ โยนิโสมนสิการ ส่วนการใช้เคียวตัดรวงข้าว คือ ปัญญา

โยนิโสมนสิการ เป็นปัจจัยให้เกิดสัมมาทิฏฐิ (ปัญญาเห็นถูกตรง) สัมมามรรคอื่น ๆ จะเกิดตาม เรื่องนี้เป็นของลึกซึ้ง ควรหาอ่านรายละเอียดในมหาเวทัลลสูตรพระไตรปิฎก เล่ม ๑๒ สูตรที่ ๔๓ มหายมกวรรค *(หาอ่านในมนุษย์เล่ม ๙ หน้า ๒๗๐)*

คิดดี-คิดเป็น สำคัญที่สุด

"สองคนยลตามช่อง คนหนึ่งมองเห็นโคลนตม
คนหนึ่งตาแหลมคม มองเห็นดาวอยู่พราวพราย ฯ"

คนสองคนมองสิ่งเดียวกัน ได้ยินเสียงเดียวกัน...ฯลฯ แต่เห็น...ได้ยิน...ไม่เหมือนกัน ถ้าไม่ใช่เพราะกรรม ก็นึกไม่ออกว่าเพราะเหตุใด!

ทำอย่างไรจึงคิดดี–คิดเป็น

ขอนำเรื่อง ของ *"นายสุมน มาลาการ"* ในพระสูตรชาดกนิทานครั้งพุทธกาล ในพระไตรปิฎกแสดงไว้

นายสุมน มาลาการ เป็นนายช่างดอกไม้ของพระเจ้าพิมพิสาร แห่งแคว้นมคธ นครราชคฤห์ มีหน้าที่เบิกเงินไปซื้อดอกไม้วันละแปดทะนาน ร้อยกรองถวายพระเจ้าพิมพิสาร

วันหนึ่ง ระหว่างเดินทางกลับพร้อมถือกระเช้าดอกไม้ พบพระบรมศาสดาเสด็จดำเนินอยู่ มีรัศมีพร้อมไปด้วยฉัพพรรณรังสี รัศมีหกประการมี **นีละ** เขียวเหมือนดอกอัญชัน **ปีตะ** เหลืองเหมือนหรดาลทอง **โลหิตะ** แดงเหมือนแสงตะวันอ่อน **โอทาตะ** ขาวเหมือนแผ่นเงิน **มัญเชฐะ** สีหงสบาทเหมือนดอกเซ่ง หรือ หงอนไก่ **ประภัสสร** เลื่อมพรายเหมือนแก้วผลึก

นายมาลาการ รำพึงในใจว่า ดอกไม้นี้เมื่อนำไปถวายพระราชาก็จะได้รับประโยชน์เฉพาะชาตินี้เท่านั้น ถ้าถวายพระบรมศาสดาจะได้ประโยชน์ยิ่งใหญ่ไปทุกภพทุกชาติ แม้พระราชาจะสั่งประหารชีวิตเพราะเหตุไม่มีดอกไม้ไปถวายก็ขอถวายชีวิตบูชาพระศาสดา คิดดังนั้นแล้ว จึงเอาดอกไม้บูชาถวายพระศาสดา

ดอกไม้ ๒ ทะนานแรก ซัดขึ้นไปบนอากาศด้วยจิตอธิษฐานบูชาพระพุทธองค์ เหตุการณ์มหัศจรรย์ปรากฏขึ้นเป็นเพดานดอกไม้กั้นอยู่เหนือพระเศียร

ดอกไม้ ๒ ทะนานที่สอง ซัดไปทางขวา ปรากฏเป็นผนังดอกไม้กั้นทางด้านขวาของพระพุทธองค์

ดอกไม้ ๒ ทะนานที่สาม ซัดไปอีก กลายเป็นผนังดอกไม้กั้นด้านหลังพระพุทธองค์

ดอกไม้ ๒ ทะนานที่สี่ ซัดไปอีก กลายเป็นผนังดอกไม้กั้นด้านซ้ายพระพุทธองค์อีก

พระพุทธองค์ เสด็จดำเนินไป ซุ้มดอกไม้ทั้งสี่ด้านก็เคลื่อนเลื่อนไปตามพุทธดำเนิน เมื่อพระพุทธองค์หยุด ซุ้มดอกไม้เหล่านั้นก็หยุดด้วย

ผู้คนโจทก์ขานไปทั้งเมือง ความทราบถึงพระเจ้าพิมพิสาร จึงเสด็จออกมาต้อนรับและเชิญเสด็จพระนคร พอถึงประตูวัง พระพุทธองค์ไม่เข้าวัง แต่ทรงประทับนั่งกระทำภัตตกิจเพื่อให้เหล่ามหาชนเฉลิมศรัทธา พระพุทธองค์อนุโมทนาแล้วเสด็จกลับเวฬุวันโดยมีพระเจ้าพิมพิสารไปส่ง ระหว่างนั้นยังคงมีซุ้มดอกไม้ล้อมรอบพระวรกายพระพุทธองค์ไปด้วยจนถึงเวฬุวัน และเมื่อพระพุทธองค์เสด็จเข้าพระคันธกุฎี ซุ้มดอกไม้ก็ตกกองลงที่ประตูคันธกุฎีนั้นเอง

นายมาลาการ กลับไปบ้านด้วยกระเช้าเปล่า ไม่มีดอกไม้เหมือนทุกวัน ฝ่ายภรรยาของนายมาลาการเห็นเช่นนั้น ก็พูดจารุกรานและพลางคิดว่า เมื่อไม่มีดอกไม้ พระราชาคงจะพิโรธและลงอาญาโทษถึงประหาร และตนจะต้องถูกลงโทษด้วย คิดดังนั้นแล้วจึงขอเลิกกับนายมาลาการ และไปเข้าเฝ้าพระเจ้าพิมพิสารทูลว่าตนได้หย่าขาดกับนายมาลาการแล้ว และทูลลากลับไป

พระเจ้าพิมพิสารตรัสสั่งให้เรียกหานายมาลาการ ด้วยชื่นชมในศรัทธาที่ถวายดอกไม้แปดทะนานบูชาพระบรมศาสดาด้วยชีวิต จึงปูนบำเหน็จบ้านส่วยแปดตำบล เงิน-ทอง ข้าทาสชายหญิง ช้าง ม้า อย่างจะแปดสิ่ง และภรรยาอีกแปดคน

พระอานนท์ทูลถามพระบรมศาสดาถึงอานิสงส์ของนายมาลาการ

พระพุทธองค์ทรงตรัสพยากรณ์

ดูก่อนอานนท์! นายมาลาการถวายดอกไม้บูชาตถาคต เปรียบด้วยเอาชีวิตเข้าแลก นายมาลาการจะไม่ไปเกิดในอบายภูมิ จะเวียน

ว่ายอยู่แต่ในมนุษย์และเทวดาตลอดหนึ่งแสนกัป และจะบรรลุธรรมเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า ชื่อ *"สุมนปัจเจกโพธิ์"*

ที่นำเรื่องนี้มาเล่าเพื่อให้พึงพิจารณาถึงความคิดของนายมาลาการและชาวบ้านที่เลื่อมใสศรัทธานำดอกไม้ถวายพระบรมศาสดา แต่ภรรยาของนายมาลาการแทนที่จะอนุโมทนาบุญร่วมกับสามี กลับคิดว่าสามีทำเรื่องร้ายมาสู่ตน (คนเป็นเพราะบุญไม่ถึง หรือหมดบุญ หรือกรรมฝ่ายอกุศลตามมาเบียดเบียน) นี่เพราะเหตุที่นางคิดไม่ดี คิดไม่เป็น

นายมาลาการและชาวบ้าน คิดเป็น คิดดี เป็นบุญกุศล เป็นโยนิโสมนสิการ

ภรรยาของนายมาลาการ คิดไม่เป็น คิดไม่ดี ไม่เป็นบุญกุศล เป็นอโยนิโสมนสิการ!

ชาดกอีกเรื่องหนึ่ง นางโกสาตะกี (นางดอกบวบขม)

วันหนึ่ง นางแลเห็นชาวบ้านเดินทางจะไปบูชาพระสถูปเจดีย์พระธาตุพระพุทธเจ้า นางเกิดศรัทธาแต่ไม่มีสิ่งใดที่จะนำไปบูชา นางแลเห็นดอกบวบขมสีเหลืองดุจทองหรดาล จึงเก็บเอาไปเพื่อจะไปบูชาพระสถูป ระหว่างทางนางถูกโคขวิดตาย นางตายขณะที่จิตคิดถึงพระสถูปเจดีย์นั้น นางไปบังเกิดบนดาวดึงส์เทวโลก ได้สมบัติทิพย์วิมาน เครื่องประดับทั้งหลายมีสีเหลืองทองล้วนทั้งสิ้น ท้าวโกสีย์และเห็นเป็นที่อัศจรรย์ จึงไต่ถามถึงกรรมที่นางโกสาตะกีเทพอัปสรได้ทำเมื่อครั้งอยู่เมืองมนุษย์ นางจึงว่านี่เพียงมีจิตน้อมระลึกจะบูชาเท่านั้น ถ้าได้ไปไหว้บูชาถึงที่พระสถูปเจดีย์เล่าจะมีอานิสงส์เพียงใด!

ท้าวโกสีย์ได้ฟัง จึงกล่าวกับมาตุลีเทพบุตรว่า *"เมื่อจิตผ่องใสกุศลกรรมถึงน้อยก็ย่อมมีอานิสงส์มาก มาเถอะมาตุลี (เราไม่ไปชมสวนนันทวันแล้ว) เราจะไปบูชาพระเจดีย์นั้น"*

ท้าวโกสีย์ไปบูชาพระธาตุเจดีย์นั้นอยู่ตลอดเจ็ดวันและกล่าวว่า พระพุทธเจ้าทั้งหลายทำประโยชน์แก่ชนหมู่มาก

ท่านทั้งหลาย อ่านแล้วเกิดโยนิโสมนสิการบ้างหรือยัง?

*"**โยนิโสมนสิการ** ด้วยใส่ใจเป็นแดนเกิด มีฉันทะความพอใจเป็นมูล มีปัญญาเป็นยอด"*

"โยนิโสมนสิการ เป็นอาหารของสติ..."

"เมื่อบุคคลใส่ใจโดยแยบคาย (โยนิโสมนสิการ) กุศลธรรมที่ยังไม่เกิดย่อมเกิดขึ้น และอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วย่อมเสื่อมไป"

(จากพระพุทธวจนะ เอกนิบาต เล่ม ๒๐ หน้า ๑๒)

"...เมื่อดวงอาทิตย์อุทัยอยู่ ย่อมมีแสงอรุณเป็นบุพนิมิตฉันใด ความถึงพร้อมแห่งโยนิโสมนสิการก็เป็นตัวนำแห่งบุพนิมิตแห่งปัญญาฉันนั้น

...ไม่เล็งเห็นธรรมอื่นแม้สักอย่างเดียว เหมือนโยนิโสมนสิการที่ทำให้สัมมาทิฏฐิเจริญขึ้น ขจัดความสงสัย กำจัดอกุศลยังกุศลให้เกิดเป็นไปเพื่อประโยชน์ ยิ่งใหญ่... เพื่อความดำรงมั่นไม่เสื่อมสูญ ไม่อันตรธานแห่งพระสัทธรรม ฯล"

นิทานเซ็นเรื่องโยนิโส–อโยนิโสมนสิการ

หลวงจีนสองพี่น้องบวชปฏิบัติธรรมอยู่ ณ ศาลเจ้าแห่งหนึ่ง หลวงจีนองค์น้องตาบอดข้างหนึ่ง ตามธรรมเนียมปฏิบัติถ้ามีนักบวชที่มีภูมิธรรมสูงกว่ามาถามปัญหาปริศนาธรรมแล้วตอบไม่ได้ผู้ที่อยู่ในศาลเจ้าอยู่ก่อนต้องสละที่อยู่แก่ผู้มีภูมิธรรมสูงกว่า

วันหนึ่งตอนบ่าย หลวงจีนผู้พี่จะขอจำวัดสักงีบหนึ่ง จึงสั่ง

หลวงจีนผู้น้องว่า ถ้ามีคนแปลกหน้าหรือมีใครมาพบไม่ให้พูดด้วย สั่งแล้วก็ไปนอน

สักครู่หนึ่งมีหลวงจีนอาคันตุกะผ่านมาเยี่ยมทักทายหลวงจีนผู้น้องแต่ไม่ได้รับคำตอบตามที่ทักทาย จึงเข้าใจว่าเป็นใบ้ จึงใช้ภาษามือพลางยกนิ้วชี้ขึ้นหนึ่งนิ้ว

หลวงจีนผู้น้องเห็นดังนั้น จึงใช้ภาษามือตอบ (เพราะพี่ชายห้ามมิให้พูดกับคนแปลกหน้า) พลางยกนิ้วขึ้นสองนิ้ว

หลวงจีนผู้อาคันตุกะ พลางยกนิ้วตอบเป็นสามนิ้ว

หลวงจีนผู้น้องโกรธพลางยกกำปั้นชูขึ้นใส่หน้าอาคันตุกะ ทำให้พระหลวงจีนอาคันตุกะเดินหนีไป

พอดีหลวงจีนผู้พี่ตื่นเดินเข้ามาหา น้องชายจึงเล่าเรื่องราวทั้งหมดให้ฟัง และว่าพระอาคันตุกะดูถูกหาว่าตนมีตาเดียวและอยู่กันสองคนมีสามตา จึงยกกำปั้นใส่จะชก จึงได้หนีไป หลวงจีนผู้พี่ฟังแล้วตีปริศนาธรรมออกว่า หลวงจีนอาคันตุกะผู้นั้นมีภูมิธรรมสูง พลางอธิบายให้น้องฟังว่า

ที่พระอาคันตุกะยกหนึ่งนิ้ว หมายถึง พระพุทธ และที่น้องชูสองนิ้วตอบเขาไปนั้น เขาเข้าใจว่า หมายถึงพระพุทธและพระธรรม

ส่วนที่เขายกสามนิ้วนั้น หมายถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และที่น้องยกกำปั้นให้นั้นเขาแปลความหมายว่า จะหนึ่ง-หรือสอง-หรือสาม ก็เป็นอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกมิได้ดุจกำปั้น

ที่เขาเดินหนีไปนั้น เขาไม่ได้กลัวน้องดอก แต่เขายอมรับภูมิธรรมของน้องต่างหาก!

ก็คงไม่ต้องบอกหรอกนะ ว่าใครโยนิโส-ใครอโยนิโสมนสิการ

สูตรสำเร็จ
สู่....จุลโสดาบัน

สุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์

ผู้พิจารณาไตรลักษณ์ (เกิด-ดับ) อยู่อย่างไม่มีกลางวันกลางคืน ท่านทั้งหลายเหล่านั้น คือ ผู้ที่ได้ถือกุญแจ เปิดประตูพระนิพพานไว้ในกำมือแล้ว! (พระพุทธวจนะ)

"อิธะ เจนัง วิตะสติ สัทธัมมัสสะ นิยามิกังฯ" ถ้าท่านพลาดโสดาปัตติมรรค คือ ความแน่นอนแห่งพระสัทธรรมในพระศาสนานี้ ไม่สามารถทำให้อริยมรรคมีองค์แปดประชุมกันได้ จะต้องเดือดร้อนใจในภายหลังสิ้นกาลนาน เหมือนนายวาณิชชื่อ เสริวะ ไม่ทำความเพียรเพื่อถือเอาถาดทอง ฯลฯ เมื่อท่านละความเพียร คือ ไม่บรรลุ ไม่พากเพียรต่อไป ท่านจะเศร้าโศก คือ ร่ำไรอยู่ตลอดกาล ชื่อว่าจะเดือดร้อนในภายหลัง จะลำบาก เพราะเป็นผู้ละความเพียร คือ เป็นผู้พลาดจากอริยมรรค ฯลฯ

ถ้าท่านไม่ได้ละความเพียรไซร้ จะได้โลกุตตรธรรมในศาสนาของเรา เหมือนกับนายวาณิช ผู้เป็นบัณฑิตได้ถาดทอง ฉะนั้น" (พระพุทธวจนะ)

๒๕. วาระสุดท้ายของชีวิตควรทำอย่างไร?

พระพุทธองค์ ทรงตรัส *"ชีวิตมีความตายเป็นที่สุด"*

"นัตถิ ชาตัสส อมรณังฯ สัตว์โลกที่เกิดมาแล้ว ไม่ตายไม่มี" อายุย่อมหมดไปทุกขณะที่หลับตา และลืมตา

"กาลเวลาไล่ต้อนอายุของสัตว์ทั้งหลายไป...ดุจเด็กเลี้ยงโคถือท่อนไม้ เดินไล่ต้อนฝูงโคไป ฉะนั้น"

ตายแล้ว....จะไปมืด หรือ ไปสว่าง!

ไปมืด คือ ทุคติเป็นที่ไป ได้แก่ อบายภูมิ สัตว์นรก เปรต อสูรกาย และสัตว์เดรัจฉาน มีทุกข์ทรมานแสนสาหัส!

ไปสว่าง คือ สุคติเป็นที่ไป ได้แก่ มนุษย์ภูมิ เทวภูมิ เรียกว่า กามาวจรภูมิ ภูมิที่ยังท่องเที่ยวอยู่ในกามคุณอารมณ์ หลงใหลอยู่ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่เรียกว่า กามคุณห้า รวมถึงพรหมภูมิสำหรับผู้ที่ตายในฌาน แม้จะไปสว่าง แต่ก็ยังทุกข์อยู่

ไปสว่างที่สุด คือ พระนิพพาน พ้นทุกข์ พ้นวัฏฏะไม่เกิดอีกสว่างที่สุด

อยากไปสว่าง คือ ตายแล้วไปสู่คติ ไปทางดี ต้องทำอย่างไร?

ตายแล้วจะไปมืดหรือสว่าง...ขึ้นอยู่ที่ ลมหายใจเฮือกสุดท้าย!

"การปฏิบัติธรรมนั้นเพื่ออะไร? การปฏิบัติทั้งหลายที่พยายามปฏิบัติกันมา...ก็เพื่อจะใช้ในเวลานี้เท่านั้น...เมื่อถึงเวลาที่จะตาย...ให้ทำจิตให้เป็นหนึ่ง แล้วหยุดเพ่ง...ปล่อยวาง"

"ธรรมะเป็นกลาง ๆ...ปล่อยวางได้ สบาย ๆ...."

ทุกคนต้องตาย ผู้ใดร้องไห้ถึงคนที่ตายไปแล้ว แม้คนที่ร้องไห้

นั้น ก็จะต้องตายเหมือนกัน ทุกคนล้วนมีความตายรออยู่เบื้องหน้า (แต่คนที่ประมาท ก็เหมือนคนที่ตายแล้วเหมือนกัน!)

"ความตายไม่ควรกลัว แต่ควรที่จะกลัวความเกิดมากกว่า... เพราะความเกิดเป็นทุกข์!"

มีคำกล่าวว่า *"การตายเปรียบเหมือนการเปลี่ยนบ้านใหม่, เปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่"*

ท่านได้เลือกบ้านหลังใหม่, เสื้อผ้าชุดใหม่เตรียมไว้แล้วหรือยัง!

กรรมทุกกรรม(ทั้งดี-ชั่ว) ถ้าทำลงด้วยจิตที่มีอัตตาตัวตนก็เป็นกรรมดำ-กรรมขาวปรุงให้เกิดเรื่อยไป **ถ้ายังดับเวทนาไม่ได้ ความเกิดใหม่ย่อมมี**

ตรงกันข้ามทำกรรมแก่จิตที่ไม่มีตัวตน(ไม่มีวิบากเป็นกิริยาจิต)ก็เป็นอนัตตา คือ นิพพาน เป็นกรรมอันเป็นที่สุดแห่งกรรม ทั้งปวง ว่างนิรันดรตามกฎแห่งธรรมชาติของโลก

นิมิตก่อนตาย

สิ่งมีชีวิตทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ เทวดา หรือพรหม ถ้าได้กระทำกรรมทั้งส่วนที่เป็นบาป และส่วนที่เป็นบุญไว้ กรรมนั้นก็จะนำให้เกิดอีกในภพต่อไป ก่อนที่จะตาย ผู้ตายจะได้สัมผัสกับอารมณ์หรือที่เรียกว่านิมิตอย่างใดอย่างหนึ่งก่อนตาย นิมิตนี้เองที่จะเป็นตัวกำหนดให้ผู้ที่กำลังจะตายทราบล่วงหน้าแล้วว่า ตนจะไปเกิดในภพใดต่อไป **นิมิตหรืออารมณ์ก่อนตาย** มี ๓ ประการ คือ **กรรมอารมณ์ กรรมนิมิตอารมณ์ คตินิมิตอารมณ์**

๑. กรรมอารมณ์ เป็นนิมิตเกิดกับผู้ใกล้ตาย ทำให้ระลึกถึงบุญหรือบาป คือ กุศลอกุศลเจตนากรรมที่ได้กระทำไว้ เป็นอารมณ์

ชนิดที่ไม่มีภาพปรากฏให้เห็น *(เป็นสภาพธรรมล้วนๆที่เป็นนามธรรม คือ ตัวเจตนามิใช่เป็น สี เสียง กลิ่น รส เย็น ร้อน อ่อนแข็ง หย่อน ตึง แต่ประการใด)* ด้วยเหตุนี้ **กรรมอารมณ์ จึงปรากฏแต่ทางใจเท่านั้น**

๒. กรรมนิมิตอารมณ์ เป็นนิมิตเกิดกับผู้ใกล้ตาย *ปรากฏได้ทั้งทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ* เช่น เห็นภาพเครื่องมือในการทำบาป ได้แก่ เคยฆ่าสัตว์ ก็จะเห็นเครื่องมือของการทำบาป เช่น ดาบ มีด ปืน แห อวน อาวุธต่างๆ ที่เป็นเครื่องมือในการฆ่า อุปกรณ์เหล่านี้จะเป็นภาพปรากฏให้เห็น เมื่อตายลงก็ย่อมไปสู่ทุคติ **ถ้ากรรมนิมิตฝ่ายดีปรากฏ** เช่น เห็นภาพเครื่องใช้ในการทำบุญ เช่น ขันข้าว ทัพพี หนังสือพระไตรปิฎกที่เคยซื้อถวายพระ เครื่องกฐิน โบสถ์ พระเจดีย์ เป็นต้น เมื่อตายลงก็ย่อมไปสู่สุคติด้วยอำนาจของบุญนั้น หรือผู้เจริญภาวนาจนได้ฌาน ถ้าก่อนตายฌานยังไม่เสื่อม กรรมนิมิตที่เกี่ยวกับฌานก็จะเกิดขึ้น และทำให้ไปเกิดในพรหมภูมิ

๓. คตินิมิตอารมณ์ เป็นนิมิตที่เกิดกับผู้ใกล้ตาย *ปรากฏได้ทั้งทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ* คือ อารมณ์ ๖ ที่จะได้พบได้เสวยในภพหน้า เช่น เห็นภาพซึ่งเป็นสถานที่ที่ผู้ทำบุญหรือทำบาปไว้จะต้องไป เกิด เช่น เห็นหมู่สัตว์นรกกำลังถูกทรมาน เห็นไฟนรก เห็นหมู่เปรตที่หิวโหย เห็นหมู่สัตว์เดรัจฉาน เมื่อตายลงก็ย่อมไปเกิดในภูมินั้นๆด้วยอำนาจของบาปที่ทำไว้ ถ้าเห็นเป็นวิมานเทวดา เห็นหมู่เทวดา หรือเห็นครรภ์ของมารดา เห็นมวลหมู่มนุษย์ที่กำลังทำบุญทำกุศลกัน เมื่อผู้นั้นตายก็จะไปเกิดเป็นเทวดาหรือมนุษย์ตามภูมิที่ได้เห็นนั้น

ในนิมิตทั้ง ๓ อย่างนี้ **ผู้ใกล้ตายคนหนึ่งๆจะมีนิมิตปรากฏเพียงอย่างเดียวเท่านั้น** แต่สำหรับพระอรหันต์จะไม่มีนิมิตก่อนตาย เพราะพระอรหันต์ท่าน**ไม่มีอาลัย**แล้ว เมื่อเข้าสู่นิพพานแล้วจะไม่มีการเกิดอีก

เรื่องนายโคปกสีวลี นายโคปกสีวลี ได้สร้างพระเจดีย์ไว้ที่วัดตาลปิฏกฐิกะ พระเจดีย์นั้นได้มาปรากฏ แก่เขาผู้นอนอยู่บนเตียงที่ใกล้จะตาย เขาได้ถือเอานิมิตนั้น ตายแล้วไปเกิดในเทวโลก

เทวทูต ๕

บุคคลที่เกิดมาในโลกนี้ เมื่อเกิดมาแล้วก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่จะต้องชดใช้กรรม พร้อมกันนั้นก็จะต้องสร้างกรรมใหม่ขึ้นอีก ฉะนั้นจึงจำแนกบุคคลไว้ได้ ๓ ประเภทด้วยกัน คือ

๑. ทำบาป มากกว่า ทำบุญ

๒. ทำบุญ มากกว่า ทำบาป

๓. ทำบุญ และทำบาป เสมอกัน

บุคคลในโลกนี้เมื่อจัดแล้วก็จะอยู่ในบุคคล ๓ ประเภท ดังกล่าว สำหรับคนที่ทำบาปมากกว่าทำบุญ เมื่อใกล้ตายก็ย่อมระลึกนึกถึงบาปที่ตนทำไว้ ฉะนั้นก็จะมีทุคติเป็นที่หวังได้ คนที่ทำบุญมากกว่าทำบาป เมื่อใกล้ตายก็ย่อมระลึกนึกถึงกุศลที่ตนทำไว้ ฉะนั้นก็จะมีสุคติเป็นที่หวังได้

แต่สำหรับบุคคลที่**ทำบุญและทำบาปใกล้เคียงกันเสมอกัน** เมื่อตายลงจะยังไม่ตรงไปเกิดในนรกภูมิด้วยอำนาจของอกุศลกรรม หรือจะไม่ตรงไปบังเกิดเป็นเทวดาด้วยอำนาจของกุศลกรรมทันที แต่เมื่อเขาตายลงก็**ย่อมจะได้มีโอกาสพบท่านพระยายมราช** ซึ่งเป็นใหญ่ในยมโลกนรก ท่านพระยายมราชจะอนุเคราะห์สัตว์นรกนั้นโดยการ**ถามถึงปัญหา ๕ ข้อ หรือที่เรียกว่าสอบถามถึงเทวทูต ๕ ประการ** เพื่อจะได้เป็นเครื่องตัดสินว่าสัตว์นรกผู้นี้จะพอระลึกถึงบุญกุศลที่เคยทำได้หรือไม่

ถ้าระลึกได้ก็ไม่ต้องเสวยทุกข์ในนรก แต่ไปเสวยสุขจากบุญกุศลได้ แต่ถ้าระลึกไม่ได้ก็ต้องเสวยผลอกุศลในนรก

เทวทูต ๕ ประการ ที่ท่านพระยายมราชถาม มีดังนี้

เกิด–เทวทูตที่ ๑ พระยายมราชผู้มีจิตกรุณาก็จะไต่ถามว่า *"ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านเคยเห็นเด็กแดงๆ ยังอ่อนนอนแบเบาะ นอนเปื้อนมูตรคูถของตนบ้างไหม เห็นแล้วเคยนึกถึงตนเองว่าจะต้องเกิดอีกหรือไม่ ?"* **ถ้าตอบว่า** *"เห็น แต่ไม่มีความรู้สึกอย่างไร"* พระยายมราชก็จะบอกให้ทราบว่าเจ้าเป็นผู้มีความประมาท ไม่กระทำความดีทาง กาย วาจา ใจ ไม่เคยคิดเลยหรือว่า การเกิดมานั้นเป็นทุกข์ ดังที่เห็นอยู่ เมื่อท่านประมาทเช่นนี้นายนิรยบาลจะทำการลงโทษท่าน ต่อจากนั้นพระยายมราชก็จะปลอบใจผู้กระทำบาป แล้วถามปัญหาที่ ๒ ต่อไป

แก่–เทวทูตที่ ๒ พระยายมราชผู้มีจิตกรุณาก็จะไต่ถามปัญหาต่อไปว่า *"ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านเคยเห็นคนแก่ อายุ ๘๐, ๙๐, ๑๐๐ ปี หลังโก่ง หลังงอ ถือไม้เท้า ผมหงอก หนังเหี่ยว ตกกระในหมู่มนุษย์บ้างไหม เห็นแล้วเคยนึกถึงตนเองว่าจะต้องแก่หรือไม่ ?"* **ถ้าตอบว่า** *"เห็น แต่ไม่มีความรู้สึกอย่างไร"* พระยายมราชก็จะกล่าวชี้แจงให้ทราบว่าเจ้าเป็นผู้มีความประมาท ไม่พิจารณาเห็นโทษของความแก่ ไม่ขวนขวายในการทำบุญทำกุศล ตั้งอยู่ในความประมาท นายนิรยบาลจะทำการลงโทษท่าน ต่อจากนั้นพระยายมราชก็จะปลอบใจผู้กระทำบาป แล้วถามปัญหาที่ ๓ ต่อไป

เจ็บ–เทวทูตที่ ๓ พระยายมราชผู้มีจิตกรุณาก็จะไต่ถามปัญหาต่อไปว่า "*ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านเคยเห็นคนป่วยไข้ที่กำลังได้รับความทุกข์เวทนาบ้างหรือไม่ เห็นแล้วเคยนึกถึงตนเองว่าจะต้องเจ็บป่วย*

หรือไม่?" **ถ้าตอบว่า** *"เห็น แต่ไม่รู้สึกอย่างไร"* พระยายมราชก็จะชี้แจงให้ทราบถึงเหตุผลว่า การเจ็บป่วยนั้นเป็นทุกข์ที่ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ จะต้องขวนขวายในการทำความดียิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อให้พ้นจากสิ่งเหล่านี้ ท่านได้ชื่อว่าเป็นผู้ประมาท นายนิรยบาลจะทำการลงโทษท่าน ต่อจากนั้นพระยายมราชก็จะปลอบใจผู้กระทำบาป แล้วถามปัญหาที่ ๔ ต่อไป

นักโทษ–เทวทูตที่ ๔ พระยายมราชก็จะไต่ถามปัญหาด้วยจิตกรุณาต่อไปว่า *"ท่านเคยเห็นคนที่ถูกจองจำ เช่น โจร ผู้ร้าย ผู้กระทำผิด ซึ่งถูกทำการลงโทษด้วยวิธีต่างๆ เช่น การโบยด้วยแส้ โบยด้วยหวาย ตีด้วยกระบอง ถูกตัดมือ ตัดเท้า ตัดหู ตัดจมูก ถูกยิงเป้า แขวนคอ บ้างหรือไม่ เห็นแล้วรู้สึกอย่างไร"* **ถ้าตอบว่า** *"เห็นแต่ไม่รู้สึกอย่างไร"* พระยายมราช จะชี้แจงให้ทราบว่าท่านเป็นผู้ตกอยู่ในความประมาท ไม่ขวนขวายในการทำบุญทำกุศล เพื่อให้พ้นจากวัฏฏทุกข์เหล่านี้ นายนิรยบาลจะทำการลงโทษท่าน ต่อจากนั้นพระยายมราชก็จะปลอบใจผู้กระทำบาป แล้วถามปัญหาที่ ๕ ต่อไป

ตาย–เทวทูตที่ ๕ พระยายมราชก็จะไต่ถามปัญหาด้วยจิตกรุณาต่อไปว่า *"ท่านเคยเห็นคนตายบ้างหรือไม่ เห็นแล้วรู้สึกอย่างไร ?"* **ถ้ายังตอบเหมือนเดิมอีก** คือ *"เห็นแล้ว ไม่มีความรู้สึกอย่างไร"* พระยายมราชจะชี้แจงให้ทราบว่าท่านเป็นผู้ตกอยู่ในความประมาท ไม่ขวนขวายในการทำบุญทำกุศล เพราะเห็นคนตายแล้วก็ไม่ได้น้อมระลึกมาถึงตัวเองว่าสักวันหนึ่งเราก็จะเป็นเช่นนี้ ไม่เร่งขวนขวายในทาน ศีล ภาวนา ก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้ตกอยู่ในความประมาท

ปริศนา เทวทูต ๕

รายงานความประพฤติของมวลมนุษย์

เทวสภา
(ศาลาสุธรรมา)
พระอินทร์เป็นประธาน

ท่านท้าวมหาราชทั้ง ๔

ทิศตะวันออก	ทิศตะวันตก	ทิศใต้	ทิศเหนือ
ท้าวมหาราชธตรฐ	ท้าวมหาราชวิรูปักษ์	ท้าวมหาราชวิรูฬหก	ท้าวมหาราชเวสสวัณ

ท่านท้าวมหาราชทั้ง ๔ รายงานความประพฤติของมวลมนุษย์ ในวันพระแก่เทวดาชั้นดาวดึงส์

บัญชีบาป ๐ ส่วนบัญชีบาป จะไปปรากฏในสำนักพญายม ๐ บัญชีบาป

วันอุโบสถ ๑๕ ค่ำ ท้าวมหาราชทั้ง ๔
เที่ยวดูโลกนี้ด้วยตนเอง

ในติถีที่ ๑๔ แห่งปักษ์
พวกโอรสของท้าวมหาราชทั้ง ๔ เที่ยวดูโลกนี้

ในติถีที่ ๘ แห่งปักษ์
อำมาตย์บริวารของท้าวมหาราชทั้ง ๔ เที่ยวดูโลกนี้

มวลมนุษย์

สำนักพญายม

มหานรก ๘ ขุม (เกิดตามอำนาจกรรม)

๑) **สัญชีวนรก** เป็นนรกที่สัตว์นรกถูกฟันจนตายโดยนายนิรยบาล แล้วกลับฟื้นคืนชีพขึ้นได้อีก เป็นเช่นนี้เรื่อยไปจนกว่าจะสิ้นกรรม

๒) **กาฬสุตตนรก** เป็นนรกที่สัตว์นรกถูกเชือกสีดำตีเส้นไว้ แล้วถากหรือเลื่อยด้วยเครื่องประหาร มีมีด ขวาน จอบ เลื่อย เป็นต้น

๓) **สังฆาตนรก** เป็นนรกที่สัตว์นรกจมอยู่ในแผ่นดินเหล็ก ลึกถึงเอวและถูกภูเขาเหล็กใหญ่ มีไฟลุกโพรงบดให้ละเอียดเป็นจุณไป

๔) **โรรุวนรก (อูมโรรุวนรก)** เป็นนรกที่สัตว์นรกถูกควันไฟ เข้าสู่ทวารทั้ง ๙ อบให้เร่าร้อน ร้องไห้ด้วยเสียงอันดัง

๕) **มหาโรรุวนรก (ขาลโรรุวนรก)** เป็นนรกที่สัตว์นรกถูกเปลวไฟเข้าสู่ทวารทั้ง ๙ ไหม้อยู่ ร้องไห้ด้วยเสียงอันดังกว่าโรรุวนรก

๖) **ตาปนนรก** เป็นนรกที่สัตว์นรกถูกกำหนดให้นั่งติดตรึงอยู่ในหลาวเหล็กอันร้อนแดง

๗) **มหาตาปนนรก (ปตาปนนรก)** เป็นนรกที่สัตว์นรกถูกกำหนดให้ขึ้นสู่ภูเขาเหล็กอันร้อน แล้วตกลงไปสู่หลาวเหล็กที่ร้อนแดงอยู่ด้านล่าง

๘) **อวีจินรก** เป็นนรกที่สัตว์นรกต้องถูกไฟเผา เสวยทุกข์ไม่มีเวลาว่างเว้น

ท่านพระยายมราชสอบถามปัญหาทั้ง ๕ ข้อแล้ว สัตว์นรกบางตนก็ยังระลึกถึงบุญกุศลไม่ได้เลย เพราะว่าเมื่อตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ไม่เคยขวนขวายในการบุญการกุศล การขวนขวายในบุญกุศลนั้นเป็นเรื่องเฉพาะตน ใครๆจะทำแทนให้ไม่ได้ ฉะนั้น การที่สัตว์นรกจะต้องตกนรกไปนั้นก็ไม่ใช่เป็นความผิดของบิดามารดา ญาติพี่น้อง มิตรสหาย หรือเทวดา แต่อย่างใดเลย แต่เป็นเพราะความผิดของเขาเอง เมื่อพระยายมราชได้พูดปลอบใจแล้ว นายนิรยบาล ก็จะจับสัตว์นรกเหล่านั้นทำการจองจำ ๕ ประการด้วยกัน คือ **ตรึงตะปูด้วยเหล็กแดงที่มือทั้ง ๒ ข้าง ตรึงตะปูด้วยเหล็กแดงที่เท้าทั้ง ๒ ข้าง และตรึงตะปูที่กลางทรวงอก** สัตว์นรกเหล่านั้นย่อมเสวยทุกขเวทนาแรงกล้า แต่ก็ไม่ตาย ต้องเสวยกรรมในนรกไปจนกว่าจะหมดกรรม *(เทวทูตสูตร ๑๔/๒๘๕)*

มหานรก ๘ ขุม

แต่ละขุม**มีพระยายมราช ๔ องค์ สิริคุตอำมาตย์ ๔ คน** และนายนิริยบาล (ยมบาล) จำนวนมาก**เป็นรากษส**อยู่ในยมโลก มีหน้าที่ทำกรรมกรแก่สัตว์นรก พระยายมราชเป็นเจ้าแห่งเวมานิกเปรต (ไม่ใช่สัตว์นรก) ปฏิสนธิด้วยทวิเหตุ ทำกุศลและอกุศลปนกันไป บางเวลาเสวยสุขในวิมาน บางเวลาต้องทำงานในนรก

ยมบาล หรือ*นายนิริยบาล* เป็นเจ้าหน้าที่นรก ทำหน้าที่ช่วยเหลือพระยายมราช ดูแลสัตว์นรก ทรมานสัตว์นรก ทำกุศลและอกุศลปนกัน ชอบเกมกีฬาแข่งขันพนันสัตว์ขณะเป็นมนุษย์จึงต้องมาเสวยวิบากอกุศล เป็นนายนิริยบาลในนรกภูมิ ฯลฯ

เทวทูต เป็นเจ้าหน้าที่ในนรก ทำหน้าที่ช่วยเหลือพระยายมราชในการรับ-ส่ง วิญญาณคนตายจากโลกมนุษย์มาสู่นรกภูมิเพื่อ

เสวยวิบากอกุศลกรรม มี ๔ ประเภท

๑) คนใกล้ตาย**นึกถึงกุศลกรรมอย่างเดียว** (ตายแล้วไปสวรรค์ทันที ไม่ต้องไปพบนายนิริยบาล

๒) คนใกล้ตาย*นึกถึงกุศลมากกว่าอกุศล* ตายแล้วไปสวรรค์เพราะมีญาติให้สติก่อนตาย

๓) คนใกล้ตาย**นึกถึงอกุศลมากกว่ากุศล** ตายแล้วไปอบายภูมิไปพบนายนิริยบาล (จะถูกสอบสวนด้วยเทวทูต ๕)

๔) คนใกล้ตาย**นึกถึงอกุศลอย่างเดียว** ตายแล้วไปอบายภูมิทันที ไม่ต้องไปพบนายนิริยบาล

ถ้าต้องไปพบเทวทูตหรือนายนิริยบาล จะถูกเตือนสติด้วยคำถามให้ระลึกถึงการเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นทุกข์ **ถ้ามีสติรู้ว่าเป็นทุกข์ จะถูกปล่อยให้ไปสุคติภูมิ** แต่ถ้าไม่รู้ว่าเป็นทุกข์ ก็จะส่งตัวลงอบายภูมิ

สัตว์นรกทั้งหลายเหล่านี้ เกิดได้ด้วยอำนาจของอกุศลกรรมโทสะกิเลส

การบันเทิง ฟ้อนรำ ขับร้อง ประโคมดนตรี ตลอดจนการดูภาพยนตร์ ละคร และการแสดงทั้งหลาย ทางโลกเข้าใจว่าเป็นการพักผ่อนอย่างหนึ่ง แต่พระพุทธองค์ทรงห้ามเพราะเป็นความสุขในกามาพจรภพ **เป็นอกุศลโลภะกิเลส** ต้องไปเกิดในเปตภูมิ คือ เปรตและอสุรกายหรือสัตว์เดรัจฉาน

มนุษย์ผู้ยินดีหรือหลงใหลอยู่ในกามคุณต่างๆ การแสดงนั้นๆทำให้คนเคลิบเคลิ้มหลงใหล ตกอยู่ในความประมาท อกุศลโมหะกิเลส ไม่สนใจประกอบบุญกุศลความดี เมื่อละโลกมนุษย์แล้ว

ก็จะไปเสวยทุกข์ในอบายภูมิสัตว์เดรัจฉาน

อุปปติสสะ และ *โกลิตะ* สองสหายไปดูละครแล้วสลดสังเวชใจ คิดออกแสวงหาโมกขธรรมทางพ้นทุกข์ จนได้บวชเป็นพระโมคคัลลาน์ พระสารีบุตร อัครสาวกซ้ายขวาในเวลาต่อมา การดูละครอย่างมีสติปัญญา ดูแล้วได้แง่คิดโยนิโสมนสิการ ดูอย่างนี้ดูอย่างไม่ประมาท

วงการสังคมต่างๆ แม้เวทีการเมืองหรือวงการข้าราชการ หรือแม้แต่ในครอบครัวหนึ่งๆ **เปรียบเหมือนละครชีวิตจริง ต่างแสดงบทบาทไปตามกรรมของตนๆ เป็นกุศลกรรมบ้างอกุศลกรรมบ้าง แล้วต่างคนต่างก็จากกันไป นั่นคือ ความตาย** ตายแล้วก็ต้องไปเกิดภพชาติใหม่ วนเวียนอยู่อย่างนี้ไม่มีจุดจบ

พระนางมัลลิกาเทวี มเหสีพระเจ้าปเสนทิโกศล ทำบุญให้ทานมากและยิ่งใหญ่ ถวายภิกษุสงฆ์จำนวนมาก มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน แต่ตายไปตกนรกอยู่ ๗ วัน เพราะการนึกถึงอกุศลกรรมก่อนตาย

*ส่วนนายเพชฌฆาตตัมพทาฐิกโจรเคราแดง*ฆ่าคนมาก แต่ก่อนตายคิดถึงกุศล ตายได้ไปเกิดบนเทวโลก

ดังนั้น จึงควรเตรียมการก่อนที่จะตายเอาไว้ทุกๆ วัน ด้วยความไม่ประมาท และคิดถึงบุญ ทาน การกุศลทุกวันให้เกิดเป็นอาจิณณกรรมก่อนตาย (พระพุทธองค์ให้นึกถึงความตายทุกลมหายใจเข้าและหายใจออก) ให้นึกถึงบุญทั้งวันด้วยการอุทิศบุญให้เทวดาที่ตัวเอง ญาติ เจ้ากรรมนายเวร และเชื้อโรค เจริญอนุสติทั้งวันจนกว่าจะเป็นมหาสติ ทำจิตให้เป็นหนึ่ง...หยุดเพ่ง...ปล่อยวาง...ว่างๆ...สบายๆ....!

มรณะ ๔

มรณะจตุกะ คือ ความตาย ๔ อย่าง ได้แก่

๑) *ตายเพราะสิ้นอายุ* (อายุกขยมรณะ)

๒) *ตายเพราะสิ้นกรรม* (กัมมักขยมรณะ)

๓) *ตายเพราะสิ้นอายุและสิ้นกรรม* (อุภยักขยมรณะ)

๔) *ตายเพราะกรรมตัดรอน* (อุปปัจเฉทกมรณะ)

ท่านเปรียบชีวิตมนุษย์เหมือนตะเกียงที่ต้องมีไส้ตะเกียง น้ำมัน และอากาศ *ถ้าไส้หมดตะเกียงดับ* หมายถึง *การสิ้นอายุ ถ้าน้ำมันหมดตะเกียงก็ดับ* หมายถึง *สิ้นกรรม ถ้าตะเกียงทั้งไส้ก็หมดน้ำมันก็หมด* หมายถึง *ตายเพราะสิ้นอายุและสิ้นกรรมพร้อมกัน* หรือ*ถ้าตะเกียงมีทั้งไส้และน้ำมัน แต่ถูกลมพัด หรือมีลมมาเป่าให้ดับ* ก็หมายถึง*การตายโดยเพราะมีกรรมมาตัดรอน*

ความตาย ๓ อย่าง ได้แก่

๑) ขณิกมรณะ ได้แก่ ความตายแต่ละขณะๆของจิต เจตสิก รูปที่เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป

๒) สมมุติมรณะ ได้แก่ ความตายของสัตว์บุคคลในภพหนึ่งชาติหนึ่ง

๓) สมุจเฉทมรณะ (ความสิ้นชีวิตนิรันดร์) ได้แก่ การปรินิพพานของพระอรหันต์ ซึ่งเมื่อจุติจิตเกิดและดับไปแล้ว ไม่มีปฏิสนธิจิตเกิดสืบต่ออีกเลย

สัตว์โลกทั้ง ๓๑ ภูมิ เมื่อตายไปแล้ว โดยมรณาสันนกาลขึ้นสู่วิถี จุติจิตเกิดและดับลงก็สิ้นสุดสภาพความเป็นชีวิตในชาติก่อน ปฏิสนธิจิตชาติใหม่อันมีชนกกรรม ก็นำเกิดสืบต่อจากจุติจิต เกิดเป็นชีวิตใหม่ทันที

จ้องให้ดีนาทีทอง

ก่อนสิ้นลมหายใจเฮือกสุดท้าย คือ ก่อนตาย (ขณะจุติจิตกำลังจะดับ) จ้องให้ดีนาทีทอง เป็นคำสอนที่พยายามชี้ทางให้วางจิตให้ดีที่สุด เพราะว่า ใจเป็นใหญ่ เป็นหัวหน้าทุกอย่างสำเร็จด้วยใจ ก่อนสิ้นชีวิตหรือขณะสิ้นชีวิต ตอนที่อาสันนกรรม (กรรมใกล้ตาย) ให้ผลให้ระลึกนึกถึงแต่สิ่งที่เป็นบุญกุศล มีสติอยู่กับฐานกายฐานใจ

คนใกล้ตาย จะมีอารมณ์ว้าวุ่น อุปมาดังอยู่ในท่ามกลางพายุกระหน่ำขณะที่ลอยคออยู่กลางทะเลเพียงคนเดียว ถ้าท่านไม่มีหลักเกาะเพราะไม่เคยฝึกซ้อมสร้างหลักสำหรับเกาะไว้เลย ท่านจะลำบากมากเพราะเมื่อจิตเศร้าหมองทุคติเป็นอันหวังได้ แต่ถ้าจิตผ่องใสสุคติก็พึงหวังได้ **(วินาทีทอง ที่เรียกกลับคืนมาใหม่ไม่ได้!)**

พระพุทธองค์ ทรงสอน *"...เธอจงมีธรรมเป็นเกาะ เป็นที่พึ่งเถิด..."*

ทุกคนเกิดมาต้องตาย!

จึงให้ฝึกเจริญสติเสียตั้งแต่เดี๋ยวนี้ ให้เป็นหลัก เป็นเกาะเป็นที่พึ่งให้ได้ **ทุกนาทีในปัจจุบันนี้ ทำให้เป็นนาทีทองทั้งหมด** จงอย่าประมาท อย่าถือว่าได้ทำบุญทำทาน สร้างกุฏิวิหาร วัดวาอารามมากแล้ว ได้ไปสวรรค์แน่ ๆ

โลงศพมีห้าชั้น โลงนอกใส่ร่างกาย, โลงร่างกายใส่หทัยวัตถุ, โลงหทัยวัตถุใส่อวิชชา, โลงอวิชชาใส่อัตตา, โลงอัตตาใส่ทุกข์!

อย่ามัวประดับตกแต่ง แต่โลงชั้นนอก จงตกแต่งโลงชั้นในๆ เสียก่อนที่จะไปแต่งโลงชั้นนอก! *(พุทธทาสภิกขุ)*

"ถ้าดับเวทนาไม่ได้ ความเกิดใหม่ย่อมมี" *(พระพุทธวจนะ)*

ลองฟังเรื่องที่พระพุทธองค์ทรงตรัสเล่าเรื่องนี้

พระนางมัลลิกาเทวี *มเหสีพระเจ้าปเสนทิ แห่งแคว้นโกศล ถวายมหาทานยิ่งใหญ่แก่ภิกษุโดยมีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน แต่ก่อนดับจิตกลับไม่คิดถึงบุญ แต่กลับไปคิดถึงอกุศลกรรมที่ครั้งหนึ่งเคยปดพระสวามี ครั้นตายแล้วไปบังเกิดในอบายภูมิอยู่ถึงเจ็ดวัน จึงได้จุติไปเสวยวิบากกุศลกรรมบนเทวโลกภายหลัง (คาถาธรรมบท ชราวรรคที่ ๑๑)*

ผิดกันกับนายตัมพทาฐิกะ *โจรเคราแดง อาชีพเพชฌฆาตฆ่านักโทษมา ๕๕ ปี ครั้งต่อมาได้ถวายอาหารบิณฑบาตพระสารีบุตร ฟังธรรมขอถึงพระรัตนตรัย ตายแล้วไปบังเกิดบนเทวโลก (คาถาธรรมบท สหัสวรรคที่ ๘)*

ท่านเลือกเอาก็แล้วกันว่า จะเลือกเป็นราชินีหรือมหาโจร!

อปราปรเจตนาอีกที

ดังได้กล่าวไว้แล้วแต่ต้นว่า การทำบุญทานการกุศล หรือความดีนั้น ต้องประกอบด้วยเจตนาทั้ง ๓ กาล กล่าวคือ เจตนาก่อน-ขณะกระทำ-และภายหลังกระทำ

เจตนาภายหลังกระทำนี้ ภาษาบาลีเรียกว่า *อปราปรเจตนา* ถ้าเป็นภายหลังที่ได้กระทำแล้ว นาน ๆ มาก ๆ จนถึงลมหายใจสุดท้ายเรียกว่า *"อปราปริยายเจตนา"* เป็นการระลึกถึงบุญความดีที่ไม่มีวันลืม

พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสว่า บุญนี้ยิ่งให้ยิ่งได้ไม่มีวันหมด มีแต่จะเพิ่มเป็นร้อยเท่าพันเท่าทวีคูณ ดุจจุดเทียนส่งต่อให้ผู้รับต่อ ๆ กันไป ยิ่งส่งต่อมาก ๆ แสงเทียนยิ่งเพิ่มแสงส่องสว่าง ยิ่งขึ้น

การอุทิศบุญ เช่น การกรวดน้ำ แผ่เมตตา เป็นปัตติทานมัย

ในบุญกิริยา ๑๐ อย่าง โดยระลึกถึงบุญที่เป็นอปราปรเจตนา ปัตติทานมัยนี้มีอานิสงส์มาก เพราะเหตุว่าสามารถอุทิศ หรือ กรวดน้ำให้ได้ตลอดเวลาที่นึกถึงจนเป็นอปราปริยายเจตนา

การระลึกถึงบุญทุกวันมีอานิสงส์มาก นอกจากอกุศลจะไม่แทรกเข้าให้ฟุ้งซ่านแล้ว จิตจะเกิดความสงบชุ่มเย็น และจะติดตาตรึงใจไปจนชั่วชีวิต ให้เป็นอาจิณณกรรมฝ่ายกุศล เป็นชนกกรรมนำเกิด จิตจะไปปฏิสนธิในสุคติภูมิ ดังพระพุทธองค์เล่าให้ฟัง สมัยหนึ่งเรื่องนายโคปกสีวลี

นายโคปกสีวลี ได้สร้างพระเจดีย์ไว้ที่วัดตาลปิฏกฐิตะ พระเจดีย์นั้นได้มาปรากฏแก่เขาผู้นอนอยู่บนเตียงที่ใกล้จะตาย เขาได้ถือเอานิมิตนั้น ตายแล้วไปเกิดในเทวโลก

อีกเรื่องหนึ่ง สัตว์นรกตนหนึ่ง ขณะที่แลเห็นประกายไฟสีเหลืองที่นายนิริยบาลกำลังลากตาข่ายเหล็กครูดไปกับพื้น เขานึกถึงสีเหลืองของผ้าที่ได้เคยห่มพระเจดีย์บูชาพระธาตุ ผลที่ระลึกถึงเป็นอปราปริยายเจตนา จุติจากนรกไปบังเกิดบนเทวโลก

ท่านคงคิดว่าเป็นไปได้หรือ? แต่ก็เป็นไปแล้ว พระไตรปิฎกได้แสดงไว้ อย่าเห็นว่าไม่สำคัญ อย่าทำบุญแล้วก็แล้วกันไป ให้เตรียมตัวเอาไว้บ้างก็ดี บางทีอาจได้เอาไปใช้ดังเหตุการณ์ข้างบนนี้ก็ได้

"ท่านนึกถึงบุญเป็นแล้วหรือยัง!"

ทำเหตุ ๓ ให้ได้

พระพุทธองค์ ทรงตรัสเรื่อง *"เหตุ"* ไว้ ๖ ประการ ในพระอภิธัมมัตถสังคหะ ปริจเฉท ๘ ปัจจยสังคหวิภาค แสดงเหตุปัจจัยว่า

มี ๒๔ เหตุปัจจัย เช่น

เหตุ ๖ ได้แก่

ก. **กุศลเหตุ** มี ๓ คือ อโลภะ อโทสะ อโมหะ

ข. **อกุศลเหตุ** มี ๓ คือ โลภะ โทสะ โมหะ

ทำกรรมอย่างไรจึงจะสร้างเฉพาะ *"กุศลเหตุ ๓"* เท่านั้น?

หรือทำกรรมอย่างไรจึงจะไม่สร้าง *"อกุศลเหตุ?"*

ทำไมจึงถามคำถามนี้

ก็เพราะ...เหตุเป็นปัจจัยให้ *"นำเกิด"* ไม่ว่าจะเป็น *"กุศลเหตุ"* หรือ *"อกุศลเหตุ"* ล้วนนำเกิดทั้งสิ้น (จิตมี ๔ ชาติ ได้แก่ ชาติกุศล, ชาติอกุศล, ชาติวิบาก, ชาติกิริยา ถ้าจิตเป็นชาติกิริยา นั่นคือไม่นำเกิด เพราะกิริยาจิตเป็นจิตพระอรหันต์)

"นำเกิด" ได้แก่ *"ชนกกรรม"*

ชนกกรรม นำเกิดด้วยกุศลเหตุ ๓ เป็น *"ติเหตุกปฏิสนธิบุคคล"* (บุคคลที่เกิดมาด้วยเหตุ ๓ ได้แก่ อโลภะ, อโทสะ, อโมหะ) เกิดเป็นเทวดาและมนุษย์ชั้นสูง และถ้าตั้งตนไว้ชอบด้วยอัตตสัมมาปณิธิจะสามารถ**บรรลุพระอริยบุคคลในชาตินั้น** (พระพุทธองค์ตรัสว่าพระเจ้าอชาตศัตรูปฏิสนธิด้วยเหตุ ๓ สร้างสมบารมีไว้มาก ถ้าไม่ไปคบบาปมิตรเทวทัต จะได้บรรลุโสดาบัน ที่ไม่บรรลุธรรมเพราะเหตุปัจจัยใหม่ที่ตั้งตนไว้ไม่ชอบด้วยอัตตสัมมาปณิธิ)

โอวาทธรรมหลวงปู่ดูลย์ อตุโล

"...การปฏิบัติทั้งหลาย ที่เราพยายามปฏิบัติกันมานี้เพื่ออะไร...
ก็เพื่อจะใช้ในเวลานี้เท่านั้น
...เมื่อถึงเวลาที่จะตาย

ให้ทำจิตให้เป็นหนึ่ง...แล้วหยุดเพ่ง...ปล่อยวาง..."

มีถ้อยคำที่ควรแก่การอธิบายขยายความอยู่ ๕ คำ เช่น การปฏิบัติทั้งหลาย...เวลาที่จะตาย...ให้ทำจิตให้เป็นหนึ่ง...,หยุดเพ่ง..ปล่อยวาง...

"การปฏิบัติทั้งหลาย" คือ ปฏิบัติศาสนา ศาสนามี ๓ ได้แก่ ปริยัติศาสนา ปฏิบัติศาสนา และปฏิเวธศาสนา ตรงกับปัญญา ๓ สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และ ภาวนามยปัญญา

เบื้องต้นต้องมี **สุตะ** คือ ศึกษา ฟัง, **จินตะ** จำและเข้าใจจนขึ้นใจ, **ภาวนา** ปฏิบัติให้เกิดปฏิเวธ ทำมรรคผลให้มีขึ้น เริ่มต้นด้วยศึกษา**ปริยัติ** นำมา**ปฏิบัติ**ให้เกิดผลเป็น**ปฏิเวธ**

ปฏิบัติธรรม คืออะไร?

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย! ทางนี้เป็นที่ไปอันเอก

...เพื่อความวิเศษหมดจดของสัตว์ทั้งหลาย

...เพื่อความก้าวล่วงเสียซึ่งความโศกและความร่ำไร

...เพื่อความอัสดงดับไปแห่งทุกข์และโทมนัส

...เพื่อบรรลุญายธรรม...เพื่อกระทำพระนิพพานให้แจ้ง

ทางนี้คือ สติปัฏฐาน ๔ อย่าง ด้วยประการฉะนี้...ฯลฯ"

พระพุทธวจนะ

ปฏิบัติ คือ การเจริญสติ ๔ อย่าง ได้แก่ การตามรู้กาย ตามรู้เวทนา ตามรู้จิต ตามรู้ธรรม ดังได้กล่าวไว้แล้วแต่ต้น

ตามดูตาม**รู้กาย**-ตามดูตาม**รู้ใจ**

เวทนาก็อยู่ที่กาย เวทนา-จิตก็อยู่ที่กาย

กาย-เวทนา-จิต ก็คือ ธรรม

กาย-เวทนา-จิต-ธรรม ก็คือ รูป-นาม (ขันธ์ อายตนะ ธาตุ)

อิริยาบถ ๔ ยืน เดิน นั่ง นอน

อายตนะ ๖ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ (อายตนะภายใน)

อายตนะอีก ๖ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เรื่องราวคิดนึกทางใจ (อายตนะภายนอก)

วิญญาณ ๖ เห็น ได้ยิน รู้กลิ่น รู้รส รู้สัมผัส รู้คิดนึก

ธาตุ ๑๘ ก็คือ อายตนะภายนอก ๖ อายตนะภายใน ๖ วิญญาณ ๖ รวมเป็น ๑๘

สรุปลงเหลือ ๒ ได้แก่ รูป กับ นาม

รูป คือ *ตัวถูกรู้* เรียกว่า รูปขันธ์ เป็นรูปธรรม

นาม คือ *ตัวรู้* ธาตุรู้ เรียกว่า นามขันธ์ เป็นนามธรรม

รู้รูป-รู้นาม ตามดูตามรู้ไปทั้งวันนั่นแหละ คือ การปฏิบัติ พยายามรู้จักแยกกระจายสรีระกาย ตีแผ่ออกมาว่า *"นี้คือรูป...นี้เป็นนาม..."*

"ให้รู้อยู่...เห็นอยู่...ให้พึงฉลาดในธาตุขันธ์รูปนาม..."

เผลอไป...ก็ให้รู้ว่าเผลอ นี่คือ การมีสติรู้ตัว เป็นการเจริญสติ ให้รู้เผลอบ่อย ๆ สติจะเกิดบ่อยขึ้น คมชัดขึ้น ไวขึ้น

นี่แหละ...คือ ปฏิบัติ ปฏิบัติบูชา...พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญยิ่งกว่าอามิสบูชา

"เวลาที่จะตาย" ให้กลับไปอ่านเรื่อง *"นิมิตก่อนตาย"* อีกที แล้วจะเข้าใจ สร้างเหตุไว้ดี นิมิตก่อนตายก็จะดีมีสุคติเป็นที่ไป คือ ตายดี การสร้างเหตุดีก็คือ ให้นึกถึงบุญทานการกุศล เจริญสติรู้ตัวบ่อย ๆ เนือง ๆ สร้างเหตุไว้ให้เป็น *"อาจิณณกรรม"* เพื่อให้เป็น

ชนกกรรมนำเกิด เมื่อปฏิสนธิจะได้เป็นติเหตุกปฏิสนธิบุคคลและบรรลุธรรมในชาตินั้น

"ให้ทำจิตให้เป็นหนึ่ง" ความจริงไม่ใช่เรื่องของการทำ แต่เป็นเรื่องของผลที่มีสติที่กิเลสนิวรณ์เข้ามาไม่ได้ ความฟุ้งซ่านไม่มี โลภ โกรธหลงไม่มี **มีแต่ความตื่นรู้ของสติ เมื่อมีสติ จิตก็เป็นหนึ่ง...** ว่าง...เบา...ผ่องใส รู้-ตื่น-เบิกบาน! *(จิตเบิกบานเป็นกิริยาจิต เป็นจิตพระอรหันต์ ถ้ายังทำไม่ถึงกิริยาจิต อย่างน้อยให้เป็นกุศลจิตเกิด ผลวิบากกุศลจิตชนกกรรมนำเกิดสุคติภูมิ เป็นปฏิสนธิบุคคลด้วยเหตุ ๓ คือ อโลภเหตุ อโทสเหตุ อโมหเหตุ)*

"หยุดเพ่ง" เป็นผลของการละโลภะตัณหา ไม่เอาอะไรอีกแล้วนอกจากตัวรู้

"ปล่อยวาง" ก็เป็นผลของการหยุดเพ่งนั่นแหละ ไม่ยึดเอาอะไรสักอย่าง วางทั้งยินดี-ยินร้าย วางแล้วก็ *"ว่าง"*

พระพุทธวจนะ พระพุทธองค์ทรงตรัส

"อนุปาทาโน ปรินิพพายะติฯ ผู้ไม่มีอุปาทาน ย่อมบรรลุนิพพาน" (จากเวสาลีสูตร ๑๘/๑๒๓)

"ดูก่อนโมฆราช! ท่านจงมีสติทุกเมื่อ พิจารณาเห็นโลก (ขันธโลก) โดยความเป็นของว่าง ถอนอัตตานุทิฏฐิ คือ ความเห็นเป็นอัตตาตัวตนเสียด้วยอาการอย่างนี้ ท่านพึงข้ามพ้นมัจจุราชเสียได้ มัจจุราชย่อมแลไม่เห็นคนผู้มองเห็นโลก (ขันธโลก) ว่างอยู่อย่างนี้" (จากพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย เล่ม ๒๕ หน้า ๕๕๙)

ถ้าท่านสามารถสร้างกุศลเหตุ ๓ (อโลภะ อโทสะ อโมหะ) ได้อย่างข้างต้นนี้ ท่านก็พึงละอกุศลเหตุ (โลภะ โทสะ โมหะ) ออกเสียได้ ท่านก็พ้นจากบ่วงแห่งมารแล้ว!

ตั้งแต่ตื่นจนกระทั่งหลับ (ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย) จงมองให้เห็นความ *"ว่าง"* เห็นให้เป็นอาจิณณกรรม ว่างจนวาระสุดท้ายของชีวิต

"ว่าง" ทำอย่างไร ศึกษาหาดูในเล่มนี้!

การศึกษาก็ต้องใช้ "เวลาว่าง" "ใจว่าง" ด้วย!

ห้องที่อยู่ที่อาศัย ถ้าไม่ว่างเป็นอย่างไร ใจคนถ้าไม่ว่างก็ฉันนั้น, แม้โลกถ้าไม่ว่างก็ฉันนั้น เหมือนกัน

๐ *อันเงินทองหล่นหายย้อนไปหา*
คงย้อนมาได้พบประสบสม
*แต่**นาทีทอง**ผ่านไปอย่าปรารมย์*
จะหวังชมย้อนหลังอย่าหวังเลยฯ

"ฤๅจะเหลือแต่เพียงภาพ?"

๒๖. อะไรเป็นมงคล

ชาวพุทธพันธุ์แท้ ควรรู้ว่าอะไรเป็นมงคล

ครั้งพุทธกาล มนุษย์และเทวดา ต่างถกเถียงกันอยู่นานสิบสองปีว่า อะไรหนอเป็นมงคล

บางคนว่า การได้เห็นรูปสวย ๆ เสียงเพราะ ๆ กลิ่นหอม ลิ้มรสอร่อย ได้รับสัมผัสอ่อนนุ่ม เหล่านี้นี่แหละเป็นมงคล แต่หาข้อสรุปไม่ได้

เทวดา ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ทูลถามว่า *"อะไรหนอเป็นมงคล พระพุทธเจ้าข้า?"*

พระพุทธองค์ ทรงตรัสมงคลมี ๓๘ ประการ (เท่านั้น!)

มงคล แปลว่า สิ่งที่ทำให้มีโชคดี ธรรมอันนำมาซึ่งความสุข ความเจริญ

มงคลอันสูงสุด เรียกว่า อุดมมงคล ตรงกับภาษาบาลีว่า *"เอตัม มังคละ มุตตมัง" บางที "สิริ" ก็เรียก เช่น สิริของอนาถบิณฑิกเศรษฐี มีเทวดาศักดิ์สิทธิ์คุ้มครอง ทำให้ร่ำรวย เป็นต้น*

มงคลอันสูงสุด มี ๑๐ พระคาถา รวม ๓๘ ประการ

พระคาถาที่ ๑ *ไม่คบคนพาล คบบัณฑิต บูชาคนที่ควรบูชา*

พระคาถาที่ ๒ *อยู่ในถิ่นอันสมควร ได้ทำความดีไว้แต่ก่อน ตั้งตนไว้ชอบ*

พระคาถาที่ ๓ *ศึกษาสดับตรับฟังมาก ชำนาญในศิลปวิทยาการ อาชีพของตน มีระเบียบวินัยดี มีวาจาเป็นสุภาษิต*

พระคาถาที่ ๔ *บำรุงมารดา-บิดา สงเคราะห์ภรรยาและบุตร การงานไม่อากูลคั่งค้าง*

พระคาถาที่ ๕ *รู้จักให้เผื่อแผ่แบ่งปันจาคะสละออก ประพฤติธรรม สงเคราะห์ญาติ การงานที่ไม่มีโทษ*

พระคาถาที่ ๖ *เว้นชั่วละบาปอกุศล เว้นจากของมึนเมา ไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย*

พระคาถาที่ ๗ *รู้จักเคารพอ่อนน้อมต่อบุคคล-สถานที่-สิ่งของ, ถ่อมตนไม่พองลม, ความมีสันโดษ, กตัญญูรู้คุณ, ฟังธรรมตามกาล*

พระคาถาที่ ๘ *มีความอดทน ว่าง่ายสอนง่าย เข้าหาสมณะผู้สงบกิเลส สนทนาธรรมตามกาล*

พระคาถาที่ ๙ *มีความเพียร ประพฤติพรหมจรรย์ เห็นอริยสัจ ทำพระนิพพานให้แจ้ง*

พระคาถาที่ ๑๐ *จิตไม่หวั่นไหวตามโลกธรรม จิตไม่โศก จิตปราศจากกิเลสธุลี จิตเกษม*

พระคาถาสรุปท้ายมงคล *"เทพและมนุษย์ทั้งหลาย กระทำมงคลเช่นนี้แล้ว ย่อมไม่ปราชัยในที่ทุกสถาน ย่อมถึงความสวัสดีในที่ทั้งปวง นี้คือ อุดมมงคลของเทพและมนุษย์เหล่านั้น..." (จากมงคลสูตร เล่ม ๒๕ หน้า ๓)*

๐ เป็นคนควรรอบรู้ สมาคม
สองประการนิยม กล่าวไว้
หนึ่งพาลหนึ่งอุดม นักปราชญ์
สองสิ่งนี้จงให้ เลือกรู้สมาคม

(โคลงโลกนิติ)

พระพุทธองค์ทรงตรัสให้มงคลที่ ๑ เริ่มด้วย *"ไม่คบคนพาล"* ด้วยเห็นความสำคัญของการคบค้าสมาคมกับบุคคลว่าเป็นส่วนหนึ่งของ

ชีวิต เพราะ *"คบบุคคลเช่นไร ย่อมเป็นบุคคลเช่นนั้นแลฯ"* ดังนั้น จึงขอให้ควรพิจารณาคบแต่เพื่อนที่ดีที่เรียกว่า *"กัลยาณมิตร"* หรือบัณฑิต ผู้มีศรัทธา ศีล จาคะ และปัญญา

๐ อันเพื่อนดีมีหนึ่งถึงจะน้อย ดีกว่าร้อยเพื่อนคิดริษยา
ดุจเหมือนเกลือหนึ่งน้อยด้อยราคา ยังดีกว่าน้ำเค็มเต็มทะเล

เมื่อมีมงคลที่ ๑ มงคลที่ ๒, ๓ ก็จะเกิดตามมา ดังนั้น มงคลที่ ๑ จึงมีความสำคัญมาก

ท่านมีมงคลแล้วหรือยัง มงคลมี ๓๘ เท่านั้น ถ้าท่านถือมงคลนอกเหนือจากที่พระพุทธเจ้าตรัส ไม่ทำตามที่พระพุทธองค์ทรงสอนแล้วจะเป็นมงคลได้อย่างไร?

"ความบริสุทธิ์ (มงคล) และไม่บริสุทธิ์ (ไม่เป็นมงคล) เป็นของเฉพาะตน คนอื่นจะทำให้คนอื่นบริสุทธิ์ไม่ได้" พระพุทธวจนะ ธรรมบท เล่ม ๒๕ หน้า ๓๑

คนในยุคสมัยปัจจุบันนี้ ไม่มีตถาคตโพธิสัทธา กล่าวคือ ไม่สัทธาในพระพุทธเจ้า ยังถือฤกษ์ยามเป็นมงคล วางศิลาฤกษ์ ตอกไม้มงคล ปลูกต้นไม้มีชื่อเป็นมงคล แต่งงานต้องสวมมงคล เจิมแป้งมงคล รวมทั้งน้ำมนต์ เครื่องรางของขลัง และหมอดู เปล่าเลย...นี้เป็นมงคลตื่นข่าวต่างหาก *(หากขอได้ทุกอย่างดังใจคิด สิ้นชีวิตจะเอาของกองไว้ไหน!)*

ความเชื่ออย่างนี้ ไม่ประกอบด้วยปัญญา

"ประโยชน์เป็นฤกษ์ในตัวของมันเอง ดวงดาวจะช่วยอะไรใครได้" จากโพธิสัตว์คาถา นักขิตตชาดก เล่ม ๑๗ หน้า ๑๖

ความเชื่อ ที่ประกอบด้วยปัญญา ต้องเชื่อกรรม ผลของกรรม สัตว์โลกมีกรรมเป็นของตน เชื่อในพระปัญญาตรัสรู้ของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น!

ถ้าหากท่านยังเชื่ออย่างอื่นที่เป็นมงคลตื่นข่าวอยู่ ท่านก็ยังหนีออกจากทุกข์ไม่พ้น ไม่พ้นจากทุกข์ ท่านปรามาสในศีลพรตเสียแล้ว (สีลัพพตปรามาสเป็น ๑ ในสังโยชน์ ๓ ของพระอริยโสดาบันที่ละได้แล้ว)

จึงขอเตือน ทำสัมมาทิฏฐิให้ถูกตรงเสียเถิด อย่าหลงงมงายถูกกิเลสตัณหามันชักพาไปเลย ตั้งสติให้ดีแล้วยึดมั่นอยู่ใน *"ตถาคตโพธิสัทธา"* เชื่อพระปัญญาตรัสรู้พระพุทธเจ้าเท่านั้น

ท่านจะไม่ทุกข์! จงมาเป็นชาวพุทธพันธุ์แท้กันเถิด!

พระพุทธวจนะ

"บุรุษผู้ต้องการแก่นไม้ เที่ยวเสาะแสวงหาแก่นไม้อยู่ แต่สำคัญว่าเปลือกกะพี้ฯลฯ เป็นแก่น ก็ตัดเอาไป

ก็จะพึงถูกกล่าวหาว่า ไม่รู้จักแก่นไม้ และก็จะไม่ได้รับประโยชน์ ฯลฯ

แต่บุรุษผู้เจริญ รู้จักแก่นไม้ กะพี้ เปลือก ฯลฯ ต้องการแก่น ก็ตัดเอาแต่แก่นไปด้วยรู้จักแก่นไม้ จึงได้รับประโยชน์จากแก่นไม้นั้น" จากจูฬสาโรปมสูตร เล่ม ๑๒ หน้า ๓๗๔

คงไม่ต้องอธิบายอะไรอีก เพราะมีความหมายชัดเจนแล้ว

ขอให้ท่านผู้อ่าน เลือกเก็บเอาแก่นไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนทั้งชาติปัจจุบันนี้และชาติหน้าตลอดจนชาติอย่างยิ่ง ถึงความพ้นทุกข์ คือ พระนิพพาน

"คนมีสติ เท่ากับมีสิ่งเป็นมงคลนำโชคอยู่ตลอดเวลา" พระพุทธวจนะ มณิภัททสูตร เล่ม๑๕ หน้า ๒๘๙

ถ้าจะให้มีมงคลตลอดชีวิตก็จะต้องมีสติตลอดชีวิต ก็คงต้องวกกลับไปอ่านเรื่องการเจริญสติอีกหลาย ๆ เที่ยว

๒๗. ธรรมะของคฤหัสถ์ผู้ครองเรือน

มีพราหมณ์คนหนึ่งชื่อ *"ทีฆะชาณุ"* หรือ *"พยัคฆปัสสะ"* (คนถิ่นเสือร้าย) ทีฆะชาณุเป็นพราหมณ์อยู่ในตระกูลโกลิยวงศ์ (วงศ์แห่งพระพุทธมารดาเมืองโกลิยะ) เป็นผู้แสวงหาความรู้จากบรรดาครูอาจารย์ในสมัยนั้น ซึ่งเป็นลักษณะของบัณฑิตผู้ฉลาดที่ชอบแสวงหาความรู้

วันหนึ่ง ทีฆะชาณุจึงไปเฝ้าพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า

"คฤหัสถ์ชนคนผู้ครองเรือนอย่างข้าพระพุทธเจ้านี้ ยังบริโภคกามอยู่ ยังชอบประดับตกแต่งกาย ยินดีในรูปสวย ๆ เสียงอันไพเราะ กลิ่นรสสัมผัสอันน่ารื่นรมย์อยู่ ขอพระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมแก่ข้าพระพุทธเจ้าผู้ครองเรือนให้อยู่อย่างเป็นสุขเถิด พระพุทธเจ้าข้า ฯ...."

พระผู้มีพระภาคทรงตรัสแสดงธรรมของคฤหัสถ์ผู้ครองเรือน โดยสรุป ดังนี้

ทรงสอนตรัสสอนประโยชน์ ๓ ได้แก่ ประโยชน์ปัจจุบันในโลกนี้ ๑ ประโยชน์อนาคตโลกหน้า ๑ และประโยชน์สูงสุด คือ ประโยชน์อย่างยิ่ง คือ พระนิพพานอีก ๑

ประโยชน์ปัจจุบันในโลกนี้ ๔ ประการ

๑. ถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือ ขยันหมั่นเพียรเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่การงาน ประกอบอาชีพสุจริต มีความชำนาญ รู้จักใช้ปัญญาสอดส่อง ตรวจตราหาอุบายวิธีสามารถจัดการดำเนินการให้บังเกิดผลดี เรียกว่า ***"อุฏฐานสัมปทา"***

๒. ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือ รู้จักคุ้มครองรักษาโภคทรัพย์

และผลของงานอันตนได้ทำไว้ด้วยความเพียรโดยชอบธรรม ไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสียว่า ทำอย่างไรจึงพ้นจากภัยธรรมชาติ โจรภัย ด้วยรู้จักรักษาทรัพย์ เรียกว่า ***"อารักขสัมปทา"***

๓. คบคนดีเป็นมิตร คือ รู้จักคบคนในถิ่นที่อาศัย เลือกเสวนาสำเหนียก ศึกษาเยี่ยงอย่างของสัตบุรุษคนดีผู้ทรงคุณมีศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา ทำความสนิทสนมคุ้นเคย ไม่ถือตัว ใฝ่หาความรู้วิธีการประกอบอาชีพเพิ่มเติมเสริมส่งอยู่เสมอ ขอคำแนะนำคบหาชักนำไปในทางดี เรียกว่า ***"กัลยาณมิตตตา"***

๔. มีความเป็นอยู่เหมาะสม คือ รู้จักกำหนดรายได้-รายจ่าย เลี้ยงชีวิตแต่พอดีมิให้ฝืดเคืองหรือฟูมฟายไม่โอ่อ่าฟุ่มเฟือยรายจ่ายต้องไม่เหนือรายได้ แต่ไม่ฝืดเคืองอนาถาจนเกินไป ดุจนายช่างรู้ชั่งตาชั่งรู้ทางเจริญและทางเสื่อม เรียกว่า ***"สมชีวิตา"***

(ประโยชน์ปัจจุบันในโลกนี้ เพื่อสนองสุขเวทนาทั้งสิ้น มีสุขเวทนาแล้วไม่พึงหลงติดสุข เพราะนั่นก็ไม่เที่ยง มีแล้วก็หายไป อย่าไปหลงกับมัน)

ทางเสื่อม ๔ ทาง ได้แก่

๑. นักเลงหญิง–นักเลงชาย หรือนักเลงทางเพศ หลงกามกิเลสนานา

๒. นักเลงสุรา ใช้ทรัพย์ไม่เป็นประโยชน์และทำลายสุขภาพกาย-จิต ตนเอง

๓. นักเลงการพนัน มัวเมาลุ่มหลงในการเล่นพนัน มีความโลภอยากได้

๔. คบคนชั่วเป็นมิตร ชักชวนไปในทางเสื่อมทั้ง ๓ ข้อข้างต้น

มีการเที่ยวเล่นสนุกสนานรื่นเริง ไม่ชอบทำการงาน มีความเกียจคร้าน เป็นต้น

อุปมาเหมือนสระใหญ่ มีทางน้ำไหลเข้า ๔ ทาง ไหลออก ๔ ทาง ปิดทางน้ำไหลเข้าแต่กลับเปิดทางน้ำไหลออก น้ำย่อมแห้งสระใหญ่ ฉันใดก็ฉันนั้น

ส่วนทางเจริญ คือ หลีกเลี่ยง ห่างไกล ไม่ประพฤติตนเป็นไปในทางเสื่อมทั้ง ๔ ทาง ข้างต้น

อุปมาเหมือนสระใหญ่ มีทางน้ำไหลเข้า ๔ ทาง ไหลออก ๔ ทาง หมั่นเปิดทางน้ำไหลเข้าทั้ง ๔ ทาง และปิดทางไหลออก ๔ ทาง น้ำย่อมเต็มสระใหญ่ในเวลาอันรวดเร็ว ฉันใดก็ฉันนั้น

พึงมีบูชา ๕ อย่าง ได้แก่

๑. **ญาติพลี** เลี้ยงดูบิดา-มารดา ภรรยาและบุตรและสงเคราะห์ญาติ

๒. **ราชพลี** เสียภาษีอากรบำรุง ประพฤติตามหน้าที่พลเมืองดี

๓. **ปุพเปตพลี** ทำบุญอุทิศให้ญาติผู้ล่วงลับ

๔. **เทวตาพลี** อุทิศบุญให้แก่เทวดา

๕. **อติถิพลี** ต้อนรับปฏิสันถารสงเคราะห์แขกเหรื่อ เพื่อนสหาย

คำโบราณกล่าวว่า

"ใส่ปากงูเห่า ใช้หนี้เก่า ให้เขากู้ ฝังดินไว้ ทิ้งลงเหว"

ใส่ปากงูเห่า = เลี้ยงดูภรรยา
ใช้หนี้เก่า = เลี้ยงดูบิดา-มารดา ตอบแทนคุณ
ให้เขากู้ = เลี้ยงดูให้การศึกษาบุตร
ฝังดินไว้ = ทำบุญทานการกุศล
ทิ้งลงเหว = เลี้ยงตนและเลี้ยงดูครอบครัว

ขอเน้นเรื่องญาติพลี-ปุพพเปตพลี-เทวตาพลี ให้พึงอุทิศบุญให้มาก ๆ บ่อย ๆ เนือง ๆ ดุจถากถางขวากหนามเพื่อเปิดทางเดินไปสู่อริยมรรคทางสายกลางให้ได้ เรื่องของการขออโหสิกรรมโดยการอุทิศบุญให้แก่ญาติ เทพดา และเจ้ากรรมและนายเวรนี้สำคัญมาก เพราะเหตุว่าทุกคนเกิดมาแล้วนับชาติไม่ถ้วน ไม่รู้ว่าได้ทำบาปบุญอะไรไว้บ้าง ถ้านายเวรเขาอโหสิกรรม เขาอนุญาต เขาไม่มาตามทวงเอาคืน ย่อมทำอะไรก็สำเร็จได้โดยง่าย การอุทิศบุญทั้งวันเป็นการนึกถึงอปราปรเจตนา ซึ่งเป็นบุญและเป็นการเจริญอนุสติในอนุสติ ๑๐ ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดมหาสติในโอกาสเบื้องหน้า ขอจงหมั่นทำไว้เถิด

อนึ่ง พระพุทธองค์ทรงตรัสสอนให้ปฏิบัติประโยชน์ปัจจุบันในโลก ด้วยการให้พึงปฏิบัติต่อบุคคล ๖ ประเภท เทียบด้วยการบูชาทิศ ๖ ได้แก่

๑. ทิศเบื้องหน้า	ได้แก่	บิดา-มารดา
๒. ทิศเบื้องขวา	ได้แก่	อาจารย์
๓. ทิศเบื้องหลัง	ได้แก่	บุตรและภรรยา
๔. ทิศเบื้องซ้าย	ได้แก่	มิตร
๕. ทิศเบื้องล่าง	ได้แก่	บ่าวไพร่ คนรับใช้
๖. ทิศเบื้องบน	ได้แก่	ภิกษุ

โดยให้มีหน้าที่ต่อกันในสังคมในทางที่ดีงาม ไม่มีการกดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งลงไป และจะสามารถแก้ไขปัญหาสังคมได้

ถ้าบิดามารดา-บุตร, สามี-ภรรยา, เพื่อน-เพื่อน, ครู-ศิษย์, นาย-บ่าวไพร่, พระสงฆ์-ศาสนิกชน ล้วนมีธรรมะและทำหน้าที่ต่อกันในทางที่ดีงาม ปัญหาสังคมต่าง ๆ ย่อมไม่เกิด

จึงขอนำรายละเอียดมาลงไว้เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในทางที่ดีงามต่อกันให้เป็นประโยชน์เกื้อกูลในชาติปัจจุบัน

ความย่อแห่งพระไตรปิฎก ภาค ๔ เล่ม ๑๑
ทิศ ๖ คือ บุคคล ๖ ประเภท

อริยสาวกเป็นผู้ปกปิด (ปฏิบัติชอบ) ทิศทั้งหก คือ ควรทราบว่า

๑. ทิศเบื้องหน้า ได้แก่ มารดา บิดา

๒. ทิศเบื้องขวา ได้แก่ อาจารย์

๓. ทิศเบื้องหลัง ได้แก่ บุตร ภรรยา

๔. ทิศเบื้องซ้าย ได้แก่ มิตร อำมาตย์ (คำว่า อำมาตย์เป็นสำนวนบาลี หมายถึงมิตรอย่างเดียว)

๕. ทิศเบื้องล่าง ได้แก่ ทาส กรรมกร

๖. ทิศเบื้องบน ได้แก่ สมณพราหมณ์ (คำว่า พราหมณ์ก็เหมือนกัน เป็นสำนวนแฝดกับคำว่า สมณะ คงหมายเฉพาะสมณะ).

ครั้นแล้ว ทรงแสดงการปฏิบัติต่อบุคคลทั้งหกประเภท ที่เปรียบเหมือนทิศ ๖ เหล่านี้ ฝ่ายละ ๕ ประการ เป็นการถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกันทุกฝ่าย เช่น มารดาบิดากับบุตรธิดา; อาจารย์กับศิษย์; สามีกับภรรยา; มิตรกับมิตร; นายจ้างกับลูกจ้าง; สมณะกับประชาชน.

สิงคาลมาณพก็เลื่อมใสพระธรรมเทศนา แสดงตนเป็นอุบาสกถึงพระรัตนตรัยตลอดชีวิต *(จากสิงคาลกสูตร เล่ม ๑๑ ทีฆนิกาย ปาฏิกวัคค์)*

*(**หมายเหตุ** : พระสูตรนี้ชาวยุโรปเลื่อมใสกันมากว่าจะแก้ปัญหาสังคมได้ เพราะเสนอหลักทิศ ๖ อันแสดงว่าบุคคลทุกประเภทในสังคมควรปฏิบัติต่อกันในทางที่ดีงาม ไม่มีการกดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งลงไป. อนึ่งในที่นี้ไม่ได้แปลรายละเอียดทั้งหมด เพื่อรวบรัด ผู้ต้องการทราบรายละเอียดโปรดอ่านหนังสือนวโกวาท ซึ่งพิมพ์เผยแพร่หลายแล้วนับจำนวนล้านฉบับ)*

มิตรเทียม ๔ ประเภท

ทรงแสดงมิตรเทียม (มิตตปฏิรูปกะ) ๔ ประเภท คือ

๑. มิตรปอกลอก

๒. มิตรดีแต่พูด

๓. มิตรหัวประจบ

๔. มิตรชวนในทางเสียหาย

พร้อมทั้งแสดงลักษณะของมิตรเทียมทั้งสี่ประเภทนั้นประเภทละ ๔ ประการ.

มิตรแท้ ๔ ประเภท

ทรงแสดงมิตรแท้ ๔ ประเภท คือ

๑. มิตรมีอุปการะ

๒. มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข

๓. มิตรแนะประโยชน์

๔. มิตรอนุเคราะห์ (อนุกัมปกะ)

พร้อมทั้งแสดงลักษณะของมิตรแท้ทั้งสี่ประเภทนั้น ประเภทละ ๔ ประการ.

ทุกคนเกิดมาต้องรู้หน้าที่ของตน คนเราเกิดมาทุกคนมีหน้าที่ในสังคมรวม ๑๒ สถานะ ซึ่งมีหน้าที่ต่าง ๆ กันไปตามสถานะนั้น ๆ พระพุทธเจ้าทรงแสดงเรื่องทิศหก ดังนี้

สถานะที่ ๑ ถ้าเราเป็น *"ลูก"* เราควรปฏิบัติต่อพ่อแม่ ดังนี้

(๑) ท่านเลี้ยงเรามา ควรเลี้ยงดูท่านตอบ

(๒) ช่วยทำการงานของท่าน

(๓) ดำรงวงศ์สกุล

(๔) ประพฤติตนให้เหมาะสมกับความเป็นทายาท

(๕) เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ทำบุญอุทิศให้ท่าน

สถานะที่ ๒ ถ้าเราเป็น *"พ่อแม่"* เราควรช่วยเหลือลูก ดังนี้

(๑) ห้ามปรามจากความชั่ว

(๒) แนะนำส่งเสริมให้ตั้งอยู่ในความดี

(๓) ให้ศึกษาศิลปวิทยา

(๔) หาคู่ครองที่สมควรให้

(๕) มอบทรัพย์สมบัติให้ในโอกาสอันควร

สถานที่ ๓ ถ้าเราเป็น *"ลูกศิษย์"* เราควรปฏิบัติต่อครูอาจารย์ ดังนี้

(๑) ลุกขึ้นต้อนรับ (ให้เกียรติ)

(๒) เข้าไปหา (เพื่อปรึกษา ซักถาม รับคำแนะนำ บำรุง ฯลฯ)

(๓) ใฝ่ใจเรียน (คือมีใจรักเรียน เรียนด้วยศรัทธา รู้จักฟังให้เกิดปัญญา)

(๔) ปรนนิบัติช่วยบริการ

(๕) เรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ (เอาจริงเอาจังถือเป็นกิจสำคัญ)

สถานะที่ ๔ ถ้าเราเป็น *"ครูอาจารย์"* เราควรช่วยเหลือลูกศิษย์ ดังนี้

(๑) ฝึกฝนแนะนำส่งเสริมให้เป็นคนดี

(๒) สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง

(๓) สอนศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง

(๔) ยกย่องให้ปรากฏในหมู่คณะ

(๕) สร้างเครื่องคุ้มกันภัยให้ในทุกสารทิศ

สถานะที่ ๕ ถ้าเราเป็น *"สามี"* เราควรปฏิบัติตนต่อภรรยา ดังนี้

(๑) ยกย่องให้เกียรติสมกับฐานะที่เป็นภรรยา

(๒) ไม่ดูหมิ่นภรรยา

(๓) ไม่นอกใจภรรยา

(๔) มอบความเป็นใหญ่ในงานบ้านให้ภรรยา

(๕) หาเครื่องประดับมาให้เป็นของขวัญตามโอกาส

สถานะที่ ๖ ถ้าเราเป็น *"ภรรยา"* เราควรปฏิบัติต่อสามี ดังนี้

(๑) จัดงานบ้านให้เรียบร้อย

(๒) สงเคราะห์ญาติมิตรของทั้งฝ่ายตนและฝ่ายสามีด้วยดี

(๓) ไม่นอกใจ

(๔) รักษาสมบัติที่หามาได้

(๕) ขยัน ไม่เกียจคร้านในงานทั้งปวง

สถานะที่ ๗ ถ้าเราเป็น *"นายจ้าง"* เราควรปฏิบัติตนต่อคนงานและคนรับใช้ ดังนี้

(๑) จัดการงานให้ทำตามความเหมาะสมกับกำลังความสามารถ

(๒) ให้ค่าจ้างรางวัลตามสมควรแก่งานและความเป็นอยู่

(๓) จัดสวัสดิการดี มีช่วยรักษาพยาบาลในยามเจ็บไข้ เป็นต้น

(๔) ได้ของกินแปลก ๆ พิเศษมาก็แบ่งปันให้

(๕) ให้มีวันหยุดและพักผ่อนหย่อนใจตามโอกาสอันควร

สถานะที่ ๘ ถ้าเราเป็น *"คนงาน คนรับใช้"* เราควรปฏิบัติตนต่อนายจ้าง ดังนี้

(๑) เริ่มทำการงานก่อนนายจ้าง

(๒) เลิกงานทีหลังนาย

(๓) ถือเอาแต่ของที่นายให้

(๔) ทำการงานให้เรียบร้อยและดียิ่งขึ้น

(๕) **นำเกียรติคุณของนายไปเผยแพร่** (ไม่นินทานาย)

สถานะที่ ๙ ถ้าเราเป็น *"มิตรสหาย"* เราควรปฏิบัติต่อมิตรสหาย ดังนี้

(๑) เผื่อแผ่ แบ่งปัน

(๒) พูดจามีน้ำใจ

(๓) ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

(๔) มีตนเสมอกัน คือร่วมสุขร่วมทุกข์กัน

(๕) ซื่อสัตย์จริงใจต่อกัน

สถานะที่ ๑๐ ถ้าเราเป็น *"มิตรสหาย"* ทำดีต่อเรา เราควรช่วยเหลือมิตรสหาย ดังนี้

(๑) เมื่อเพื่อนประมาท ช่วยรักษาป้องกันเพื่อน

(๒) เมื่อเพื่อนประมาท ช่วยรักษาทรัพย์ของเพื่อน

(๓) ในคราวมีภัยเป็นที่พึ่งของเพื่อนได้

(๔) ไม่ละทิ้งเพื่อนในยามทุกข์ยาก

(๕) นับถือตลอดถึงวงศ์ญาติของเพื่อน

สถานะที่ ๑๑ ถ้าเราเป็น *"ชาวบ้าน"* เราควรปฏิบัติตนต่อนักบวช ดังนี้

(๑) จะทำสิ่งใดก็ทำด้วยเมตตาจิต คือ คิดให้มีความสุข

(๒) จะพูดสิ่งใดก็พูดด้วยเมตตา

(๓) จะคิดสิ่งใดก็คิดด้วยเมตตา

(๔) ต้อนรับด้วยความเต็มใจ

(๕) อุปถัมภ์บำรุงด้วยปัจจัย ๔

สถานะที่ ๑๒ ถ้าเราเป็น *"นักบวช"* เราควรช่วยเหลือชาวบ้าน ดังนี้

(๑) ห้ามปรามจากความชั่ว

(๒) ให้ตั้งอยู่ในความดี

(๓) อนุเคราะห์ช่วยเหลือด้วยความปรารถนาดี (ตามสมณะสารูป)

(๔) ให้ได้ฟังธรรมที่ยังไม่เคยฟัง

(๕) อธิบายทำให้สิ่งที่ได้ฟังแล้วให้เข้าใจแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น

(๖) บอกทางสวรรค์ให้ (คือบอกทางชีวิตที่มีความสุขความเจริญ)

"นิมิตตัง สาธุรูปานัง กตัญญู กตเวทิตา ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี"

ดังนั้น คนดีจึงต้องมีความกตัญญู รู้คุณผู้ที่ได้กระทำคุณก่อนแล้วตอบแทนไปตามสถานะหน้าที่นั้น ๆ ของตน

ความกตัญญู เป็นเครื่องหมายของคนดี คนดีต้องมีความกตัญญูรู้คุณบุคคลที่เคยทำคุณไว้แล้วตอบแทนคุณท่าน ได้แก่ บุพพการี คือบิดามารดา ครูอาจารย์ ผู้มีพระคุณและผู้มีคุณ คนดีต้องรู้คุณแผ่นดินเกิด ประเทศชาติ พระราชามหากษัตริย์ ดังที่เรียกว่า *"ราชพลี"* และ**ต้องรู้จักคุณของเทวดาด้วย**ที่เรียกว่า *"เทวตาพลี"* เพราะมีคำสวดมนต์บท "ภะวะตุสัพ" *(ภะวะตุสัพพมังคลัง รักขันตุสัพพเทวดา...ฯลฯ)*

ประโยชน์อนาคตโลกหน้า ๔ ประการ

๑. ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ๔ ได้แก่ เชื่อกรรม เชื่อผลกรรม เชื่อว่าสัตว์มีกรรมเป็นของตน เชื่อในพระปัญญาตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และให้มีกัมมัสกตาปัญญา ๑๐ ประการ ได้แก่ เชื่อนรก-สวรรค์มี โลกนี้-โลกหน้ามี ผลบุญทานมี ผลการบวงสรวงกราบไหว้มี บาป-บุญ ในบิดา-มารดามี และมรรคผลนิพพานโอปปาติกะมี เป็นต้น

นี้เรียกว่า *"สัทธาสัมปทา"*

๒. ถึงพร้อมด้วยสีลสัมปทา คือ ถึงพร้อมด้วยศีล คือ มีเมตตาทั้งต่อตนและผู้อื่น คฤหัสถ์ผู้ครองเรือนบริโภคกามหวังความสุขประโยชน์ในอนาคตโลกหน้า พึงรักษาศีลห้าข้ออันเป็นศีลของมนุษย์ สามารถปิดอบายภูมิได้ก็เพราะศีล มีความสุขทั้งโลกปัจจุบันและโลกหน้า เรียกว่า *"สีลสัมปทา"*

๓. ถึงพร้อมด้วยการเสียสละ คือ ยินดีในการจำแนกแจกทาน การให้ทานการกุศลความดี รวมถึงการจาคะ สละกิเลสออกเสียด้วยนี้ เรียกว่า *"จาคสัมปทา"*

๔. ถึงพร้อมด้วยปัญญา คือ รู้และเข้าใจความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่งทั้งหลาย รู้และเข้าใจเรื่องของโลกธรรม ๘ ประการ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ทุกข์ นินทา เสื่อมยศ เสื่อมลาภ ความสุข-ความทุกข์ รู้เท่าทันตามความเป็นจริงของสภาวธรรมที่เกิดขึ้น-ตั้งอยู่-ดับไป

ธรรมะหมวดนี้ เรียกกันสั้น ๆ ว่า ***"สัมปรายิกัตถประโยชน์"*** แปลว่า ประโยชน์ในอนาคตโลกหน้า

อย่างไรก็ตาม ควรถึงพร้อมด้วย ***"ปรมัตถประโยชน์"*** ด้วย เพราะปรมัตถประโยชน์ เป็นประโยชน์สูงสุด จุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิต คือ พระนิพพาน

ประโยชน์สูงสุด พึงปฏิบัติด้วย ทาน ศีล สมถะ วิปัสสนา สำหรับคฤหัสถ์ผู้ครองเรือน ส่วนนักบวชพึงปฏิบัติมรรคมีองค์ ๘ ด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา (สมถวิปัสสนา)

จงถึงพร้อมด้วยประโยชน์ตนประโยชน์ท่านให้สมบูรณ์ ประโยชน์ตน ได้แก่ การขัดเกลากิเลส โลภ โกรธ หลง ประโยชน์

ท่านได้แก่ การแนะนำให้ผู้ซึ่งได้ขัดเกลากิเลส โลภ โกรธ หลง ด้วย

ท่านที่พึงหวังความเจริญแต่ฝ่ายเดียว ไม่มีความเสื่อม โปรดโยนิโส *(คิดดี-พิจารณาดี)* เอาเองเถิด อย่าได้พึงมีไปในข้างฝ่ายอโยนิโส *(คิดไม่เป็น)* เลย

ขอนำเอาชาดกนิทานเรื่องของนายจุเลกสาฎก ชายผู้มีผ้าห่มผืนเล็กผืนเดียวในบ้าน *(จุล = เล็ก, เอกะ = หนึ่ง, สาฎก = ผ้า)* อยู่กับภรรยา สองสามีภรรยาเป็นคนยากจนขัดสนขาดแคลน มีผ้านุ่งคนละผืนและมีผ้าห่มผืนเดียวต้องผลัดกันห่ม ถ้าจะออกจากบ้านจะไปได้เพียงคนเดียว อีกคนต้องอยู่บ้าน

วันหนึ่ง สองสามีภรรยาอยากจะไปเฝ้าพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อฟังธรรม ทั้งสองคนต่างปรึกษากันว่าใครจะไปก่อน จึงตกลงให้ภรรยาไปฟังธรรมกลางวัน นายจุเลกสาฎกจะไปกลางคืน

คืนนั้น นายจุเลกสาฎก ฟังธรรมอยู่ตอนหัวค่ำ เกิดศรัทธาในพระบรมศาสดา และคิดว่าสาเหตุที่ยากจน เพราะไม่เคยให้ทานมาก่อน แต่บัดนี้ตนก็ไม่มีสิ่งใดที่จะถวาย มีเพียงผ้าห่มผืนเดียว คิดว่าถ้าตนถวายไปแล้วพรุ่งนี้เช้าภรรยาจะไม่มีผ้าห่มมาฟังธรรม จึงนั่งฟังธรรมต่อไป

ระหว่างนั่งฟังธรรมอยู่เกิดมีความศรัทธา มีความคิดใคร่จะถวายทานอีก แต่ก็มีเพียงผ้าห่มผืนเดียว ถ้าถวายเสียตนก็จะไม่มีห่มจึงนั่งฟังธรรมต่อไป

พอตกดึก ศรัทธาอันเปี่ยมล้นหัวใจของนายจุเลกสาฎก เกิดขึ้นอีกเป็นครั้งที่สาม พลางคิดว่าเราเป็นคนขัดสนยากจน เพราะไม่เคยได้บริจาคทานมาเลยในอดีตชาติจึงยากจนเช่นนี้ อย่ากระนั้นเลย

จำเราต้องถวายทานให้จงได้ แม้จะไม่มีผ้าห่มก็ขอให้ได้ถวายทานต่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ทันใดนั้น นายจุเลกสาฎก ก็ร้องตะโกนขึ้นมาดัง ๆ ว่า *"ชิตังเม ๆ"* แปลว่า *"เราชนะแล้ว ๆ"* แล้วเดินหมอบเข้าไปถวายผ้าห่มผืนนั้น

พระราชาได้ประทับนั่งฟังธรรม ณ สถานที่นั้นด้วย นึกประหลาดใจ จึงสอบถามความดู ทรงทราบเรื่องราวทั้งหมด ได้พระราชทานผ้าห่มคู่ให้นายจุเลกสาฎก ตั้งแต่ ๒ คู่ ๔ คู่ ๘ คู่ ๑๖ คู่ ๓๒ คู่ นายจุเลกสาฎกก็ถวายพระพุทธองค์จนหมด ครั้งสุดท้ายเหลือไว้ ๒ คู่ สำหรับตนกับภรรยา พระราชาจึงทรงรับไว้ในความอุปการะด้วยเห็นความดีของนายจุเลกสาฎก

นายจุเลกสาฎก ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา เป็นประโยชน์อนาคตโลกหน้า มีอานิสงส์มากดังกล่าว และแม้ในชาตินี้ก็ได้รับเลี้ยงดูแลจากพระราชาด้วยทิฏฐธัมมเวทนียกรรมอีกด้วย

"ทานกับการรบ มีสภาพเสมอกัน" (จากอทิตตชาดก เล่ม ๒๗ หน้า ๒๔๑)

"พึงชนะความตระหนี่ ด้วยการให้" (จากธรรมบท เล่ม ๒๕ หน้า ๓๘ พระพุทธวจนะ)

พระพุทธองค์ทรงตรัสประโยชน์มี ๓ เป็นประโยชน์สำหรับฆราวาสผู้ครองเรือนมี ๒ ได้แก่ ประโยชน์ในโลกนี้ และ ประโยชน์ในโลกหน้า ดังที่กล่าวมาแล้ว

ส่วนประโยชน์ที่ ๓ ได้แก่ ประโยชน์อย่างยิ่ง (คือความพ้นทุกข์คือนิพพาน) เป็นจุดหมายของผู้ออกจากเรือน (ออกจากกามคุณ)

ถ้าท่านปฏิบัติประโยชน์ทั้ง ๒ ได้ถึงระดับหนึ่งแล้ว ท่านจะรู้ตัวเอง บอกตัวเองได้ว่าจะถึงกาลปฏิบัติประโยชน์ที่ ๓ อย่างไร

คฤหัสถ์ผู้ครองเรือนปัจจุบันนี้ต่างจากพุทธกาล

ตอนเช้า ๆ เย็น ๆ ทุกวันที่ว่าง ผู้เขียนมักจะไปเดินออกกำลัง (กาย-ใจ) ได้มีโอกาสทักทายสนทนาเพื่อนต่างวัยท่านหนึ่ง ท่านเป็น สอ.วอ. (ผู้สูงวัย) เพราะแก่กว่าผู้เขียนถึงสองรอบ (๒๔ ปี) แต่เกิดปีเดียวกัน (ปีจอ) มีอายุถึงแปดสิบหกปีแล้ว ท่านภูมิใจกับอายุของท่านมากเหลือเกินและท่านเดินได้วันละหนึ่งกิโลเมตรทุกเช้า

ถามท่านว่า คุณลุงเคยสวดมนต์นั่งสมาธิหรือปฏิบัติธรรมบ้างไหมครับ? (ในใจคิดว่าถ้าตอบว่าเคย ก็จะแนะนำให้เลื่อนชั้นทำกรรมฐานลืมตา)

ท่านตอบว่า *"โอ๊ย! ไม่มีเวลาหรอก ต้องช่วยลูกต้มถั่วลิสงขายวันละสี่ห้าร้อยกิโลทุกวัน มีรายได้วันละสี่ห้าพันบาท"* คุณลุงแสดงความรู้สึกพอใจและชื่นชมกับธุรกิจการค้านี้มาก

ความหวังที่จะคุยธรรมะต่อเป็นอันชะงัก (นี่ท่านยังไม่ได้เข้าอนุบาลเลย จะเลื่อนชั้นได้อย่างไร!)

ถามท่านต่อไปว่า *"คุณลุงอยากมีอายุอยู่อีกกี่ปีครับ?"*

ท่านตอบว่า *"อยากอยู่ให้ถึงอายุหนึ่งร้อยปี"*

ผู้เขียนฟังแล้วก็หยุดสนทนา พร้อมทั้งกล่าวอำลา พร้อมทั้งขอให้ท่านสำเร็จให้ถึงร้อยปีตามปรารถนา

วันนั้นระหว่างเดินทางกลับพลางนึกถึงพระพุทธวจนะหลายบทประดังแว่วเข้าหูว่า

"คนจะชื่อว่าเป็นผู้ใหญ่เพียงเพราะมีผมหงอกก็หาไม่ ถึงวัย

จะหง่อมก็จัดว่าแก่เปล่าเป็นเฒ่าทารกอยู่"

"วันคืนล่วงไปเท่าไร ชีวิตก็พร่องไปเท่านั้น เวลาแห่งมัจจุราชรุกไล่เข้าไปทุกอิริยาบถ...

ฉะนั้น จึงไม่ควรประมาทเวลา..."

"วันคืนผ่านพ้นไป ชีวิตก็เหลือน้อยลง..."

"คนมีอายุอยู่ถึงร้อยปีไม่เห็นธรรมะ สู้คนรู้ธรรม เห็นธรรมมีชีวิตอยู่แม้เพียงราตรียังดีเสียกว่า..."

"ผู้ประมาทแล้ว...ก็เหมือนคนที่ตายแล้วฯ เย ปมัตตา ยถา มตา" (จากธรรมบทเล่ม ๒๕ หน้า ๑๕)

คำว่า ***"เฒ่าทารก"*** นี้มีมาในธรรมบท เล่ม ๒๕ หน้า ๔๑ *"นเตน โสเถโรโหติ เยนัสสุ ปลิตังสิโร ปริปักโก วโยตัสส* ***โมฆะชิณโณติ*** *วุจจติ"* ท่านวิปัสสนาจารย์ท่านคงแปลมาจากคำว่า *"โมฆะชิณโณติ"* นั่นแหละ คงคล้าย ๆ คำว่าโมฆะบุรุษ แต่เฒ่าทารกนี้ฟังแล้วเข้าใจชัดแจ่มแจ้งดี เพราะแม้อายุจะมากแต่ศีลธรรมมีเพียงเท่ากับทารก กล่าวคือ ไม่รู้ธรรม เห็นธรรมนั่นแหละ (บางคนก็ย้อมผมดึงหน้าไง! นี่แหละเรียกว่า เฒ่าทารกละ)

ก็ได้แต่แผ่เมตตาภาวนาขอให้หนึ่งร้อยปี หรือเท่ากับสามหมื่นหกพันห้าร้อยวันของท่านผู้เฒ่าท่านนั้น พึงมีสักหนึ่งวันที่จะได้รู้ธรรมเห็นธรรมบ้าง(รู้เท่ากับค้างคาวห้าร้อยตัวในถ้ำฟังสวดอภิธรรมก็ยังดี)

จึงขอนำมาเล่าให้ฟังเพื่อเจริญอนุสติ (มรณานุสติ) และสลดสังเวชใจว่า

"ทุกคนมีกรรมเป็นของตัว" ท่านจะไปมืด...หรือไปสว่างกันหนอ...?

๒๘. สวดมนต์ นั่งสมาธิ เดินจงกรมทำไม?

ขอพูดเรื่องนั่งสมาธิ–เดินจงกรมอีกที!

มีคนถามกันไปมากทั้งพระและฆราวาสว่า ผู้เขียนมีประสบการณ์มาจากสำนักไหน วัดไหน มีแนวทางปฏิบัติเป็นมาอย่างไร?

จึงขอให้เล่าประวัติทางธรรมเพื่อเป็นกรณีศึกษา

ขอทำความเข้าใจ เรื่องนั่งสมาธิ-เดินจงกรม รวมถึงการสวดมนต์ด้วย

ผู้เขียนมีประสบการณ์เรื่องการปฏิบัติ พอที่จะกล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

ผู้เขียน เมื่อเริ่มใหม่ ๆ ก็ขอเล่าความตั้งแต่สมัยเด็ก ๆ จำได้ว่า ถูกคุณยายหลอกใช้ให้ไปรับไปส่งที่วัด แล้วให้หลวงพ่อที่วัดให้กรรมฐาน ตอนนั้นอายุ ๒๓-๒๔ ปี ยังหนุ่มคะนอง แต่งงานมีครอบครัวมีลูก ไม่ค่อยสนใจเหมือนคนวัยหนุ่มสมัยนั้น แต่ก็รับกรรมฐานมาปฏิบัตินิดหน่อย หลวงพ่อสอน *"พุท-โธ"* นี้คือจุดเริ่ม (ของชาตินี้กระมัง)

สมัยเป็นเด็ก ชั้นประถม-มัธยม เคยไปส่ง-รับคุณยายไปทำบุญวันพระนอนค้างคืนถือศีลอุโบสถ (ได้ค่าจ้างครั้งละ ๕๐ สตางค์ บางทีก็หนึ่งบาทสมัยนั้น) เคยเห็นคุณตา-คุณยายทั้งหลายท่านถือศีลอุโบสถทำวัตรสวดมนต์ แต่ไม่รู้เรื่องอะไรมากนัก นอกจากทำบุญ-ใส่บาตรกรวดน้ำ เคยท่องคาถาได้หลายบท รวมทั้ง "จิ-เจ-รุ-นิ" ด้วย

บทง่าย ๆ *"อิทัง โน..."* นี่แหละ ส่วนเรื่องการสวดมนต์ ที่โรงเรียนสอนสวดบทสรรเสริญพระรัตนตรัย ก็พอสวดได้ แต่ยังไม่รู้ความหมายอะไร สวดตาม ๆ กันไป เพิ่งมารู้ภายหลังว่าสวดอย่างนี้

ยังไม่ประกอบด้วยปัญญา ได้อานิสงส์เท่ากับค้างคาวห้าร้อยตัวในถ้ำได้ยินเสียงพระสาธยายมนต์แล้วไปเกิดบนสวรรค์ *(ก็ยังดี แต่ก็หลายแสนชาติกว่าจะได้มาตรัสรู้อรหันตสาวกเอาในสมัยพุทธกาลนี้มันนานไป)*

แต่ก็คงจะได้รับแสงแห่งความซึมซับตั้งแต่นั้นมา

ได้มีโอกาสเรียนที่โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สอบได้ธรรมศึกษาชั้นตรี เรียนธรรมศึกษาโท แต่ไม่ได้สอบ ตอนนั้นเรียนอาชีวศึกษาตอนต้น ก็อยู่ในวัยหนุ่ม (อายุ ๑๕-๑๖ ปี)นักเรียนสมัยนั้น (ประมาณพ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๐๘) ไม่ค่อยเกเรเท่าไรมีใจคิดใฝ่ดียังคิดว่าวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ไปเรียนที่ยุวพุทธิกสมาคมฯ ดีกว่าไปเที่ยวพอเริ่มที่จะคิดแยกแยะเรื่องดี-ชั่ว อะไรเป็นสาระ-ไม่เป็นสาระออกได้บ้างแล้ว (คงเป็นบุญเก่าอดีตชาติ)

เข้ารับราชการชั้นจัตวา ตั้งแต่อายุ ๒๐ ปี ถึง อายุ ๕๕ ปี ช่วงนี้ก็ได้ทำบุญใส่บาตรไปวัดฟังเทศน์ฟังธรรม นั่งหลับตา วัดไหนว่าหลวงพ่อดีก็ไป ใครว่าวัดไหนดังก็ไปทั้งหมด สะสมพระเครื่องห้อยคอถึงสามพวง พวงเล็ก พวงกลาง พวงใหญ่ เบญจภาคีก็มี ของแท้บ้าง ไม่แท้บ้าง แม้กระทั่งพระขุนแผน กุมารทองก็เคยเช่าเอามาบูชา เรียกว่าทำตามอย่างที่ชายไทย ชาวพุทธ ส่วนใหญ่หลาย ๆ คนเขาทำกันนั่นแหละ! (สีลัพตปรามาสเต็มๆเลย)

ช่วงนี้ ก็เข้าวัดนอนค้างบวชชีพราหมณ์บ่อยเหมือนกัน และเคยขอกรรมฐานกับท่านเจ้าคุณโชดกฯ (ตำแหน่งขณะนั้นคือ ท่านเจ้าคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี โชดกญาณวิสุทธิ ป.ธ.๙ ประโยค) คณะ ๕ วัดมหาธาตุ เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕ และที่วัดอัมพวันหลวงพ่อจรัญก็เคยไปเข้ากรรมฐาน ไปกันทั้งครอบครัวภรรยาและลูกๆ

ไปบวชชีพราหมณ์ไปทั่ว แม้กระทั่งวัดเขาสมโภชน์ หลวงพ่อคง หลวงปู่บุดดา วัดกลางชูศรีเจริญสุข วัดหลวงพ่อนิกรพระอาจารย์ ที่เชียงใหม่ก็ยังเคยไป และอีกหลายวัดหลายจังหวัด รวมทั้งสะเดาะเคราะห์ ตัดกรรมแก้กรรมก็เข้าพิธีมาแล้ว อาบน้ำมนต์ก็เคยแล้ว ขณะนั้นโลภ โกรธ หลง ไม่เคยลด (แต่ก็ช่วยให้มีพลังสำเร็จกิจปรารถนาทางโลกได้อยู่)

...ก็นั่งสมาธิหลับตาภาวนา สวดมนต์ทำวัตร เดินจงกรมบ้างก็ทำตาม ๆกันไป ไม่ได้อะไรสักเท่าไหร่หรอก! **นั่งสมาธิก็จะเอาให้นั่งนาน ๆ ฝืนจนแถบทนไม่ไหว หาความสงบไม่ได้เลย ก็จะเอานั่นแหละ** เพราะหลวงพ่อสอนว่า ดีอยู่ฟากตาย ไม่รู้ว่าเป็นการทรมานตน (อัตตกิลมถานุโยค) ที่พระพุทธเจ้า ทรงห้ามหรือเปล่า!

ช่วงระยะหลัง ที่อายุตั้งแต่ ๕๕ ปีแล้วเป็นต้นมา (ขอเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด จึงมีเวลาที่สัปปายะมาก)<u>เริ่มรู้จักคำว่า สมถกรรมฐาน กับคำว่า วิปัสสนากรรมฐาน ต่างกันอย่างไร?</u> จึงเริ่มศึกษาอ่านพระไตรปิฎกเรียนพระอภิธรรม ได้อ่านหนังสือของพระอาจารย์ปราโมทย์ ปราโมชโชหลายเล่ม ได้รับประโยชน์ต่อการปฏิบัติอย่างมาก เคยไปเข้าปิดวาจาที่วัดมเหยงคณ์ของหลวงพ่อสุรศักดิ์ เขมฺรังสี เข้าอบรมหลักสูตรมูลนิธิแนบมหานีรานนท์ ศึกษาแนวปฏิบัติหลวงพ่อเทียน จิตฺตสุโภ หลวงปู่หลวงพ่อสายวัดป่า เช่น หลวงปู่มั่น ภูริทัตฺโต หลวงปู่ดูลย์ อตุโล หลวงพ่อชา สุภัทฺโท ฯลฯ ที่เคยติดสุขจากการนั่งเพ่งหลับตานั้นมาละมาหลุดได้ตอนนี้ปัญญาเริ่มเกิดแล้ว เริ่มเห็นตัวโลภ โกรธ หลง บ้างแล้ว

ฟังวิทยุช่องธรรมะทั้งกลางวัน-กลางคืน (เอ เอ็ม ๙๖๓, ๙๔๕) เปิดตลอด ๒๔ ชั่วโมงทั้งหน้าบ้าน-หลังบ้าน วิทยุกระเป๋าหิ้วติดตัวไม่เคยห่าง มันมุมานะอย่างไรบอกไม่ถูก ช่วงนี้ติดฟังธรรมะมาก

พร้อมกันนั้นก็ศึกษาจากเทปธรรมะของหลวงพ่อกิตติวุฑโฒ (พระเทพกิตติปัญญาคุณ) พระอาจารย์สมบัติ นันทิโก และจากวิปัสสนาจารย์ที่เป็นฆราวาส เช่น ท่านอาจารย์ทรงเกียรติ ลิ้มนันทรักษ์ ท่านอาจารย์นายแพทย์เชวง เดชะไกรศยะ ท่านอาจารย์วรรณสิทธิ์ ไวทยะเสวี ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ อาจารย์ปิยะรัชต์ ธนเกียรติ และอีกหลายท่าน ฟังพระเทศน์ทุกองค์ไม่เลือก อ่านหนังสือทุกเล่มไม่เลือกแต่กลั่นกรอง ช่วงนี้ยังเกร็งอยู่ ยังเพ่งจ้อง น้อมจะเอารูปเอานามก็ยังมีอยู่ (มิจฉาสติ) ทำเช่นนี้อยู่ประมาณสามปี จึงได้หลักแต่ยังเผลอบ่อย *(สติแท้หรือสัมมาสติต้องไม่ใช่การจงใจว่าจะทำ แต่ให้ตามดู-ตามรู้ไปรู้ให้เท่าทัน)* ก็ยังดีที่รู้ว่าเผลอ สติเริ่มมาแล้ว!

พระสงฆ์สุปฏิปันโนอีกองค์หนึ่ง ท่านสอนแนวปฏิบัติตรงลัดสั้น *"ดับตรงเหตุ ไม่มีนอก-ใน"* ถูกจริตมาก คือ พระอาจารย์รัตน์ รัตนญาโณ วัดดอยเกิ้ง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ควรหาโอกาสไปฟังธรรมะของท่านสักครั้งจะดีมาก *(โทรศัพท์ ๐๕๓-๖๘๑-๕๓๕)*

อ้อ! การเจริญวิปัสสนาที่ท่านพระอาจารย์สุกาย อัคคกาโย สอนก็ลัดสั้นดี **ท่านสอนว่าธาตุ ๑๘ มันเป็นแต่ละอย่างๆ** เข้าใจง่ายดี แต่ละอย่างๆๆ ของท่านนี้ทำให้ตัวเบาเชียวแหละนิดเดียวๆ ลองไปเรียนดูขอเทปมาฟัง ท่านอยู่วัดรวก บางบำหรุ ซอยจรัญสนิทวงศ์ ๕๗ เขตบางพลัด กทม. โทร. ๐๒-๔๓๓-๑๗๗๑ ลองไปฟังดูอาจถูกจริต นิสัยบ้างก็ได้ (ไม่ควรปิดกั้นตัวเอง ควรฟังมากๆ แล้วเลือกเก็บเกี่ยว)

"สุเสสัง ลภเต ปัญญังฯ ฟังด้วยดี ย่อมได้ปัญญา" ปัญญาขั้นต้นต้องได้จากการฟัง ฟัง-จำ-เข้าใจ แล้วนำไปปฏิบัติ ฟังให้มากๆ แล้วจะเป็นพหูสูตร

ระยะหลัง ๆ มานี้ ไม่เข้าห้องพระ ไม่ค่อยได้ไปวัด และเลือกฟังวิทยุบางรายการน้อยลง ๆ หนังสือก็เลือกอ่าน บุญก็เลือกทำ เดี๋ยวนี้เริ่มฟังเทศน์ในใจตัวเองบ่อย ๆ แต่ก็รู้ตัวนะ...สติก็เผลอน้อยลง...ๆ ใครที่มีอาการอย่างนี้นะ ถือว่าสอบผ่านแล้วนะ

มีหลายคนถามว่า ที่ผู้เขียนพูดหรือเขียนธรรมะออกมานี้มัน**เป็นสัญญาหรือปัญญา?**

ขอเรียนว่า ปัญญามี ๓ ระดับ ได้แก่ การศึกษาเล่าเรียนปริยัติคือ *สุตมยปัญญา๑* การปฏิบัติพิจารณาหาเหตุผลคือ *จินตามยปัญญา๑* และปฏิเวธคือ *ภาวนามยปัญญา๑*

สุตมยปัญญาเป็น*สัจจญาณ* (ปัญญาที่ควรรู้ควรศึกษา) จินตามยปัญญาเป็น*กิจญาณ* (ปัญญาที่ควรต้องทำต้องปฏิบัติ) และภาวนามยปัญญาเป็น*กตญาณ* (ปัญญาที่รู้ว่าได้ทำแล้ว)

พระพุทธองค์ ก็เคยทรงสอนโมคคัลลานะว่า *"...**เธอรู้สัญญาใด** พึงทำ**สัญญานั้น** และสาธยายมนต์นั้น..."*

ความกำหนดหมาย สำหรับใช้เจริญภาวนาหรือกำหนดเจริญสติปัฏฐานนั้น ท่านแสดงไว้ในคิริมานนทสูตรมี**สัญญา ๑๐** ได้แก่

๑) *อนิจจสัญญา*

๒) *อนัตตสัญญา*

๓) *อสุภสัญญา*

๔) *สัพพโลเก อนภิรตสัญญา* (ความไม่น่าเพลิดเพลินในโลก)

๕) *สัพพสังขาเรสุ อนิฏฐสัญญา* (ความไม่น่าปรารถนาในสังขาร)

๖) *อานาปานสติ*

๗) *อาทีนวสัญญา* (เห็นทุกข์โทษ)

๘) *ปหานสัญญา* (กำหนดละอกุศลบาปทั้งปวง)

๙) *วิราคะสัญญา* (ความคลายกำหนัด)

๑๐) *นิโรธสัญญา* (ความดับกิเลส, ดับทุกข์)

ในโปฏฐปาทะสูตร พระไตรปิฎก เล่ม ๙ ทีฆกาย สีลขันธวรรค *"สัญญา(ความจำ) ความเข้าใจเกิดขึ้นก่อน แล้วญาณย่อมเกิดภายหลัง" พระพุทธวจนะ*

ขั้นตอนของสัญญาและปัญญาจึงเป็นมาดังที่กล่าวข้างต้นนี้ ดังนั้นก่อนลงมือปฏิบัติท่านควรศึกษาทำความเข้าใจเสียก่อน จึงค่อยลงมือปฏิบัติ (**ฟัง**คือศึกษาปริยัติ-**จำ**คือสัญญา-**เข้าใจ**คือปัญญา-นำไป**ปฏิบัติ** ให้เกิดญาณคือ**ปฏิเวธ**)

ครูบาอาจารย์มีที่ไหนก็ไปเรียนรู้เถอะ ไม่เสียหายหรอก เปิดใจให้กว้างไม่ปิดกั้นตัวเอง แต่ให้รู้จักเลือกวิเคราะห์วิจัยกลั่นกรอง ถ้าลงกันได้กับพระพุทธเจ้าหรือพระไตรปิฎกเป็นใช้ได้ (คนที่ปิดกั้นตัวเองย่อมเสียโอกาสตรงนี้)

พระพุทธเจ้าองค์เดียวเท่านั้นนะที่ตรัสรู้เอง แม้กระนั้นก็ยังต้องลองผิดลองถูกหลงทางไปถึงหกปีที่ไปเรียนฌาน หลงไปอดอาหารเสวยผลกระเบา เมล็ดถั่วเมล็ดงา ทรงทดลองเสวยแม้กระทั่งมูตและกรีส (อุจจาระ) ของพระองค์เอง ทดลองเข้าไปอยู่ในสถานที่น่ากลัวขนพองสยองเกล้าในวันที่ ๑๔ ค่ำ ๑๕ ค่ำ และ ๘ ค่ำแห่งปักษ์ *(หาอ่านรายละเอียดในหนังสือมนุษย์เล่ม ๙ มหาสีหนาทสูตร และภยเภรวสูตร หน้า ๔๖, ๑๙๖)* ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ

แต่ปัจจุบันนี้ เรามีแนวทางคำสอนของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าและอรหันตสาวกทั้งหลาย ถ่ายทอดพระธรรมคำสอนไว้ให้ศึกษาเล่าเรียนก่อนปฏิบัติ จึงนับว่าเราได้รับพระเมตตาคุณอย่างมหาศาลสุดที่จะหาใดเปรียบและโชคดีที่ไม่ต้องค้นคว้าเอง จึงควรเลือกปฏิบัติ

เอาในทางที่ถูกต้องตรงและลัดสั้น อย่าหลงไปทางผิด อย่าเชื่อผู้เขียน แต่จงใช้ปัญญาเชื่อในพระพุทธเจ้า

ท่านรู้แยกรูปแยกนามออกจากกันได้ก็เป็นกุศลไปภพชาติข้างหน้าแล้ว แต่ถ้าเดินได้ถึงอาทีนวสัญญาเห็นทุกข์โทษในวัฏฏะนี้ได้นั่นเป็นอาทีนวญาณที่ ๗ ใน ญาณ ๑๖ ต้องการรู้ลึกโปรดอ่านโสฬสญาณในมนุษย์เล่ม ๒ และ ๗-๘ เถิด

ส่วนทำไม? จึงมาได้หลักเอาตอนอายุมากแล้ว ตอบได้ว่า ก็เพราะเป็นผลของธาตุที่ได้บ่มอินทรีย์นี่แหละ อินทรีย์เริ่มแก่กล้าขึ้น การที่เที่ยวตระเวนน้ำ-ตระเวนบกไปทั่วนั้นอาจเป็นเพราะเพื่อบ่มอันทรีย์ *การปฏิบัติสมาธิสมถะไม่เสียหายหรอก แต่อย่าหลงฌาน อย่าหลงติดสุขในฌานมันละยาก* ส่วนท่านผู้อ่านที่มาพบเอกายนมรรคนี้เป็นทางตรงลัดสั้นนับว่าโชคดีเป็นอุปถัมภกกรรมกุศล เพราะบุญเขาสั่งสมมาเป็นปุพเพกตปุญญตาแต่อดีตชาตินั่นเอง

จากประสบการณ์ส่วนตัว ทำให้รู้ว่าการสร้างธรรมทานพิมพ์หนังสือแจกทานมากๆ และการได้ออกไปให้ธรรมะ การฝึกถ่ายทอดการปฏิบัติธรรมให้ญาติธรรมทั้งหลายนี้มีอานิสงส์กำลังแรงสูงมาก เพราะธรรมทาน ชนะทานทั้งปวง ธรรมะเกิดมากเกิดแรงและเร็ว (เรื่องนี้เป็นปัจจัตตัง เป็นเรื่องเฉพาะตัว)

จึงขอให้เร่งขวนขวายเอาเถิด ท่านโชคดีมากแล้วที่ได้มาพบตำรับตำราที่มีผู้ค้นคว้าหามาให้ได้ศึกษาอย่างสะดวกง่ายดายเช่นนี้

หนังสือชุดมนุษย์เกิดมาทำไม เล่ม ๑-๑๒ นี้ เพียงพอสำหรับค้นคว้า เพราะได้รวบรวมมาจากพระไตรปิฎก เป็นพระพุทธวจนะทั้งสิ้น ไม่ต้องไปหาพระไตรปิฎกมาอ่านอีกแล้ว

เมื่อพูดถึงคนที่ไม่สนใจพระศาสนานี่ ให้นึกถึงสมัยพุทธกาล เมื่อครั้งพระพุทธเจ้าตรัสรู้ใหม่ๆ ก่อนพระองค์จะไปพบปัญจวัคคีย์ ระหว่างทางมีนักบวชอาชีวกคนหนึ่งชื่อว่า *"อุปกะ"* หรือเรียกกันว่า อุปกาชีวก เดินสวนทางและหยุดทักทายสนทนากัน อุปกะแลเห็นพระพุทธองค์มีพระสรีระพระฉวีผุดผ่อง จึงถามถึงครูอาจารย์ของพระพุทธเจ้าคือใคร พระพุทธองค์ตรัสตอบว่า พระพุทธองค์ตรัสรู้เองเป็นอนันตชินะ อุปกาชีวกไม่เชื่อแล้วเดินหลีกไป

ทำให้คิดไปว่าอาจเป็นเพราะอุปกาชีวกอินทรีย์ (สัทธินทรีย์) ยังไม่มี หรือมีแต่ยังไม่แก่กล้า ก็ให้นึกถึงค้างคาวห้าร้อยตัวในถ้ำฟังพระสวดมนต์นั่นแหล่ะ!

แต่อุปกาชีวก เมื่อจากไปแล้ว ต่อมาได้บุตรสาวนายพรานล่าเนื้อชื่อ *"นางจาปา"* เป็นภรรยา เพราะพ่อของนางศรัทธานักบวชอุปกาชีวก

แต่นางจาปาไม่ได้รักด้วย ต่อมามีบุตรชายหนึ่งคนชื่อ *"เจ้าพีชะ"* นางจาปาภรรยาพูดจาเสียดสีสามีอยู่บ่อยๆ เพราะไม่รัก และอุปกาชีวกก็ทำงานทำมาหากินไม่เป็น ได้แต่ช่วยพ่อตาหาบเนื้อไปขายได้เท่านั้น

อุปกาชีวกฟังภรรยาพูดเหน็บแนมบ่อยๆ เกิดเบื่อหน่าย จึงไปหาพระพุทธเจ้า (ไปถามหาเพื่อนรู้จักกันชื่อ *"อนันตชินะ"*) และขอบวช ไม่นานก็บรรลุอรหัต

ต่อมาภายหลังนางจาปา และเจ้าพีชะก็มาขอบวชและบรรลุอรหันต์ทุกคน

นี่ก็แสดงให้เห็นว่าจังหวะและโอกาสของแต่ละคนๆ หรือที่เรียกว่า *"อินทรีย์"* แก่กล้าไม่เท่าไม่เหมือนกัน

อินทรีย์ มีห้าอย่าง ได้แก่ สัทธินทรีย์ วิริยินทรีย์ สตินทรีย์ สมาธินทรีย์ ปัญญินทรีย์

เมื่ออินทรีย์แก่กล้า ก็จะมีกำลังเป็นพละ ๕ ได้แก่ สัทธาพละ วิริยาพละ สติพละ สมาธิพละ ปัญญาพละ อันเป็นองค์ประกอบขององค์ธรรมแห่งการตรัสรู้

ยังมีอินทรีย์ทวาร ๖ อินทรีย์ใน**เวทนา ๕** และ**เวทนา**ในสัจจะ **เวทนา**ในปฏิจจสมุปบาทอีก ทั้งหมดล้วนลงใน**เวทนา**ในไตรลักษณ์ทั้งสิ้น ท่านไม่ควรพลาดโอกาสที่จะต้องทำความเข้าใจให้ได้ อินทรีย์จึงจะแก้กล้า

พายเถิดนะพ่อพาย (แม่พาย) เดี๋ยวตลาดจะวาย...สายบัวจะเน่า!

หลัก คือ สติ

พึงรู้ว่า...หลัก คือ สติ

"เอกายโน มัคโค สัตตานัง วิสุทธิยา ฯลฯ

ยทิทัง จัตตาโร สติปัฏฐานา"

ทางที่เป็นไปอันเอก ที่ทำให้สัตว์บริสุทธิ์หมดจด...

เพื่อความอัสดงดับไปแห่งทุกข์และโทมนัส...เพื่อกระทำพระนิพพานให้แจ้ง

นี้คือ สติปัฏฐาน ๔ อย่าง..."

ช่วงนี้ใช้เวลาศึกษาอย่างหนัก ทั้งกลางวันกลางคืน เพราะเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด โอกาสเหมาะสมเป็นอย่างมาก (สัปปายะ แปลว่า สบาย) พอจับหลักได้ เหมือนธรรมะผุด ธรรมะผ่าน หรือวิปัสสนูปกิเลสเกิดแต่เป็นกิเลสฝ่ายดี จึงฟุ้งและอยากให้คนอื่นรู้เห็นด้วย และเป็นที่มาของธรรมทานหนังสือชุดมนุษย์...เกิดมาทำไม? จนถึง

เล่มที่ ๑๒ สุดท้ายนี้นี่แหละ

จึงขอยืนยันพระพุทธวจนะข้างต้นว่า ไม่มีทางอื่นอีกแล้วที่ท่านจะดับทุกข์ได้ นอกจากเจริญสติปัฏฐานเท่านั้น!

"...มีหนทางเดียวเท่านั้น ที่ดับอภิชฌา (ความพอใจ) และโทมนัส (ความไม่พอใจ) ออกเสียได้ คือ สติปัฏฐาน ๔..."

มีสติ จะไม่มียินดี-ยินร้าย พอใจ-ไม่พอใจ ไม่มีอภิชฌา-โทมนัส!

อ้อ! สติความระลึกรู้ไม่ใช่น้อม เพราะน้อมยังหมายว่ายังจะเอาอยู่ มันบางเบาเป็นกิเลสชั้นดีที่เห็นยาก ไม่น้อมก็คือ ตามดูตามรู้เท่านั้น ตามดู-ตามรู้จนเห็นจิตด้วยจิต หยุดปรุงหยุดฟุ้งจนไม่ขุ่นมัว, ไม่ยินดี-ยินร้าย!

การสวดมนต์ ถ้าอยากสวดก็สวดไป แต่ควรเลือกสวดเอาเฉพาะบทสรรเสริญพระรัตนตรัยอันได้แก่ บทพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ สวดต้องรู้ความหมาย ถ้าสวดโดยไม่รู้ความหมายก็มีอานิสงส์เท่ากับค้างคาวฟังเสียงพระสวดในถ้ำไม่เป็นปัญญา ได้เพียงแค่สมาธิแล้วก็หลงติดปีติเท่านั้นเอง *(หาอ่านสวดมนต์แปลในหนังสือมนุษย์ฯ เล่ม ๗)*

อยากสวดก็สวดไป (ถ้าติดสวดก็ยังย่ำเท้าซ้ำชั้น) หลังจากสวดเสร็จแล้วทำอะไรอยู่(ให้เลื่อนชั้นเสียที) ให้เจริญสติทันที ตามดูกายรู้กาย–ตามดูใจรู้เข้าไปที่จิตที่ใจทันที จิตใสเป็นบุญ จิตขุ่นเป็นบาป! ตามดู ตามรู้ตลอดทั้งวันตั้งแต่ตื่นจนหลับ เอาห้องพระมารวมไว้กับห้องใจดีไหม? ยกเอาวัดมาไว้ที่ใจดีไหม? วัดจิตวัดใจ วัดโลภ วัดโกรธ วัดหลง วัดทั้งวันดีไหม? ว่ามันลดลงบ้างไหม? วัดที่กายนี้ กายอันกว้างศอก ยาววา หนาคืบของตนนี้!

การเดินจงกรมก็เหมือนกัน, **นั่งสมาธิหลับตา**ก็เหมือนกัน ถ้ายังเพ่งยังจ้องอยู่ ยังหวังว่าจะได้อะไร ๆ อยู่ละก็ มันก็ดีอยู่ขั้นหนึ่ง แต่นั่นมันเป็นฌาน จะมุ่งไปฌานไปพรหมโลก พระพุทธองค์ไม่ทรงสรรเสริญเพราะว่ามันยังไม่พ้นทุกข์ ทรงตรัสว่า *"พรหมโลกเป็นของอันต่ำทราม...กิจที่ต้องทำให้ยิ่งขึ้นไป (นิพพาน) มีอยู่ เหตุไฉนจึงยินดีในพรหมโลก..." (ไปหาอ่านธนัญชานิสูตร ในมนุษย์เล่ม ๑๐ หน้า ๑๐๓)*

พระพุทธองค์ ทรงตรัสตอนหนึ่งว่า พระอาจารย์อาฬารดาบส (อาราฑะกาลาปะดาบสแห่งเวสาลี[๑])และอุทกดาบส(อุทรกะรามบุตรแห่งนครราชคฤห์[๒]) ไปเกิดบนพรหมโลก เพราะเหตุแห่งอรูปฌานสมาบัติ ได้ถึงเหตุแห่งความเสื่อมอย่างใหญ่หลวงเสียแล้วหนอ! เพราะเหตุว่าอรูปพรหม มีแต่นามไม่มีรูป จึงไม่มีโอกาสได้ฟังพระธรรมคำสอน และมีอายุยาวนานตั้งแต่ ๖ หมื่นถึง ๘ หมื่น ๔ พันมหากัปยาวนานมาก ครั้นจุติมาเกิดบนมนุษย์โลก สมัยนั้น เป็นช่วงพุทธันดรว่างจากพระพุทธเจ้าเป็นยุคกาลวิบัติ

จึงได้ทรงตรัสว่า การได้ไปเกิดบนพรหมโลก เพราะเหตุแห่งฌานได้ถึงเหตุแห่งความเสื่อมอย่างใหญ่หลวงเสียแล้วหนอ! *(อรรถกถาพุทธวงศ์และอรรถกถาชาดก เล่ม ๑)*

การนั่งจะหลับตาหรือลืมตา ถ้า**ไม่มีตัวรู้**ก็ไม่เป็นประโยชน์ แต่ถ้าหากนั่งหลับตาแล้ว**มีตัวรู้**ก็มีประโยชน์ จะยืนเดินนั่งนอน ถ้ามี **ตัวรู้** จึงจะมีประโยชน์ **จะยืน เดิน นั่ง นอน ในวัด–นอกวัด** ที่สำนักปฏิบัติหรือที่บ้าน-ที่ทำงาน ตั้งแต่ตื่นจนกระทั่งเข้านอนและหลับไป **ให้มีตัวรู้** อยู่ตลอดเวลา ตัวรู้คือสติ! ***(เอาแค่ขณิกสมาธิก็พอ อย่าให้ถึงกับแนบแน่น)***

---

[๑] จากคัมภีร์ลลิตวิสตระ เล่ม ๑ หน้า ๒๖๒ มีศิษย์ในสำนัก ๓๐๐ คน

[๒] จากคัมภีร์เล่มเดียวกัน หน้า ๒๗๑ มีศิษย์ในสำนัก ๗๐๐ คน

อ่านใจเปรียบเหมือนการอ่านหนังสือ อ่านที่ไหนในวัดนอกวัด ในห้อง-นอกห้องพระ อ่านได้หมด อยู่ตรงที่ว่าต้องให้เพียรหมั่นขยัน อ่านทุกเวลา ทุกสถานที่

ทีนี้คำบริกรรมหรือไม่บริกรรมนี่ เช่น กำหนดว่าหนอหรือคำภาวนาว่าพุท-โธ หรืออะไรต่าง ๆ ก็ดี ขอแนะนำดังนี้ กล่าวคือ มันมีข้อแตกต่างกันอยู่ที่ตรงนี้ กล่าวคือ เป็นเรื่องของอัปปนาฌานวิถี **ในขิปปาภิญญาบุคคล**ผู้มีปัญญามาก หมายถึง ผู้มีอินทรีย์แก่กล้านั้น วิถีจิตเกิดเพียง **๕ วิถีจิต** คือ *"ภวังค์ มโนทวาร อุปจาระ อนุโลม โคตรภู"* เข้าสู่ฌานจิต (ไม่มีบริกรรม)

ส่วนในทันธาภิญญาบุคคล ผู้มีปัญญาน้อย ต้องใช้การฝึกฝนอบรมมากต้องเพิ่ม *"บริกรรม"* เข้าไป วิถีจิตจึงเกิดมี **๖ วิถีจิต** คือ *"ภวังค์ มโนทวาร บริกรรม อุปจาระ อนุโลม โคตรภู"* และเข้าสู่ฌานจิต*มีบริกรรม*

ถ้าอยากบริกรรมก็กำหนดไป นั่งหลับตาไป เดินจงกรมไป ต่อเมื่อใดอินทรีย์แก่กล้าปัญญามากขึ้นจะค่อยทิ้งคำบริกรรมไปเอง แล้วเจริญสติทั้งวันจะไม่อยากนั่งหลับตา เดินจงกรมอีกแล้ว

เพราะมันตื่นทั้งตาทั้งใจน่ะซี!

หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ท่านกล่าวว่า ให้สะกดรอยตามดูความจริงของธาตุ (ดิน, น้ำ, ไฟ, ลม, อากาศ, วิญญาณ) ว่ามันเกิดขึ้นแล้วเสื่อมไป ไม่ใช่ให้นึกคิด (เพราะความคิดปิดความเห็น)

หลวงปู่ดูลย์ อตุโล ท่านว่า ให้ดูจิต ตามรู้กาย-รู้ใจ (คิดเท่าไรก็ไม่รู้, ผู้รู้ไม่คิด ผู้คิดยังไม่รู้) ก็เท่านั้น!

ขอให้เจริญสติทั้งวันดีกว่า **(แต่ไม่ใช่ตั้งใจไปทำนะ)** ไม่คาดไม่หวังอะไร ๆ ตามดู-ตามรู้ รู้ให้เท่าทันไม่อาลัยในกิเลสมัน *"ลืมตา*

แต่อย่าลืมตัว...ให้ออกมาอยู่นอกคิด รู้คิด ดูคิด เห็นคิด...” คิดอะไรก็ตามไปดูไปรู้มัน ถ้าไม่ตามไปดูไปรู้ เรียกว่ามันหลงมันเผลอไป เผลอทีไรกิเลสมันโจมตีเข้ามาทันที ก็เข้ามาทางทวาร ๖ นี่แหละ เห็นได้ยิน ก็อย่าให้แล่นลงสู่ใจ (เมื่อไม่เข้าไปอยู่ในใจ ความเกิดก็ไม่มี ความตายก็จักไม่มีด้วย) ทางตา ทางหู ฯลฯ นี่แหละ ต้องรับมือกิเลสมันให้ทัน(คุมผัสสะให้ได้) อย่ารอเอาแต่เฉพาะที่ห้องพระหรือวัดหรือสำนักปฏิบัติอยู่เลย ตั้งแต่ตื่นจนหลับ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งลมหายใจเฮือกสุดท้าย ต้องตามกิเลสมันให้ทัน ถ้าไม่ทันมันทุกข์ มันจะหนีนรกไม่ทัน!

“...สุพรหมเทพบุตรกับบริวารเทพอัปสร รู้วันที่จะต้องจุติ (ตาย) แล้วไปเกิดในนรก ทั้งโสกทุกขโทมนัสเสียใจยิ่งนัก...จึงไปเฝ้าพระบรมศาสดา

*...**ทรงตรัสว่า** “นอกจากปัญญาเครื่องรู้ ความเพียรเผากิเลส สติสำรวมอินทรีย์ ความสลัดคืน (กำจัดอภิชฌาและโทมนัส) เรามองไม่เห็นความสวัสดีของสัตว์ทั้งหลาย...”*

สุพรหมเทพบุตรและบริวารเทพอัปสร ฟังแล้วเจริญ สติปัฏฐาน ตามพระดำรัสบรรลุโสดาบัน ไม่ต้องไปบังเกิดในนรก...” (หาอ่านรายละเอียดในมนุษย์ เล่ม ๘ หน้า ๔๑๒)

สุพรหมเทพบุตรปิดอบายภูมิด้วยการเจริญสติ กำจัดความยินดี-ยินร้าย ด้วยประการฉะนี้!

หลวงปู่หลวงตา ท่านสอนว่า

*“**ฟัง**เพื่อฆ่ากิเลส (สุตมยปัญญา) **คิด**เพื่อฆ่ากิเลส (จินตามยปัญญา) และ**ภาวนา คือ ทำ คือปฏิบัติ** เพื่อฆ่ากิเลส (ภาวนามย*

ปัญญา)"

ทุกข์มี...แต่คนทุกข์ไม่มี ทุกข์ไม่ใช่เราทุกข์ สมุทัย-นิโรธ-มรรค ก็ไม่ใช่เรา! เขาเกิด-ดับ...ๆ เป็นช่วงขณะหนึ่ง...ๆ เท่านั้นเอง!

สำหรับท่านที่ติดสวดมนต์ก็สวดไป อยากนั่งภาวนาหลับตา หรือติดเดินจงกรมก็ทำไป ตรงนี้ไม่ได้ห้าม เพราะจริตนิสัยอธิวาสนาบารมีสั่งสมมาไม่เหมือนกัน **แต่ขอให้ต่อยอดด้วยการเจริญสติ** อย่าติดอยู่เพียงแค่นั่งหลับตาเช้าๆ-เย็นๆ หรือมีสติอยู่เพียงขณะเดินจงกรม (มันจะหนีนรกไม่ทันนะ!) **ให้ตามดู–ตามรู้ ทั้งรู้กาย รู้ใจอยู่ตลอดเวลาและทุกสถานที่** ฝึกให้มีตัวรู้บ่อยๆ เดี๋ยวจะเลิกเข้าห้องพระไปเอง เพราะว่าห้องพระมาอยู่ที่ใจเรียบร้อยแล้ว!

เรื่องสรุปแล้วก็มีเพียงเท่านี้ มีเพียงเท่านี้จริง ๆ ...หยุดปรุง...หยุดวิบาก...หยุดเกิด...หยุดทุกข์!

ถ้าดับเวทนาไม่ได้ ความเกิดใหม่ย่อมมี!

อ่านแผนที่แล้วเริ่มก้าวเท้าออกเดินทางแล้วหรือยัง รีบๆ หน่อย เดี๋ยวจะสายเกินแก้!

อ้อ! ให้ออกเดินทางเข้าไปหาที่ในตัว ตัวที่กว้างศอก ยาววาหนาคืบของตนนี้ ไม่ใช่เดินทางออกไปหานอกตัว!

"ตราบใดที่พุทธบริษัทยังปฏิบัติชอบ (อริยมรรค) ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมอยู่ โลกนี้ก็ไม่ว่างจากมรรคผลนิพพาน"

...แล้วไม่ต้องไปถามใคร...ไม่สงสัยอะไร ไม่ต้องให้ใครรับรองหรือยืนยัน มันปัจจัตตัง รู้ได้เฉพาะตัวไม่มีความสงสัยอีกแล้ว ผู้ใดกินผู้นั้นอิ่ม ใครทำคนนั้นรู้ รู้เฉพาะตน!

พยายามทำตัวให้มันเบา ๆ หน่อย (ศีลบริสุทธิ์ทั้งห้าข้อ) กิเลส

มันจะได้ตามไม่ทัน จะได้ไปถึงจุดหมายไว ๆ เพราะศีลเป็นท่าหยั่งลงมหาสมุทรคือ *นิพพาน* (ถ้าไม่มีท่าจะลง ก็ลงอย่างไม่เป็นท่านั่นแหละ!)

พระพุทธเจ้าเปรียบคนไว้ ๔ ประเภท ได้แก่ ปุถุชนคนหนาผู้บริโภคกาม ดุจไม้ชุ่มยางแช่อยู่ในน้ำย่อมจุดไฟไม่ติดฉันนั้น ส่วนอีก ๓ ประเภท ได้แก่ ไม้สดชุ่มยางยกขึ้นวางอยู่บนบก๑ ไม้แห้งวางแช่อยู่ในน้ำ๑ และไม้แห้งยกขึ้นวางไว้บนบก๑

ท่านต้องทำตัวดุจไม้แห้งยางค่อย ๆแห้งยางไปเรื่อย ๆ แล้วต้องไม่แช่อยู่ในน้ำ (กามคุณห้า) อีกด้วย ดังนี้จึงจะเบา เมื่อกายเบา-ใจเบา ย่อมถึงจุดหมายเร็ว

หยุดคิดสักนิด...เดี๋ยวนี้เราเป็นไม้ประเภทไหนกันเอ่ย!

มนุษย์เราเกิดมาเพื่ออะไร? พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า ตถาคตเกิดมาเพื่อประโยชน์แก่โลก และอนุเคราะห์โลก

ท่านล่ะ เกิดมาเพื่ออะไร? จะไปมืด...หรือไปสว่าง!

เรื่องสุขภาพก็สำคัญ ผู้ที่เจ็บป่วยรักษาไม่หาย ให้ไปพบพระมหาศรีไพร วัดเขาพุทธโคดม ศรีราชา ชลบุรี หาดูในเน็ต www.sriprai.com ก็ได้ เพราะโรคบางอย่างเกิดจากกรรม, จิต, อุตุ อาหารและ **อ้อ! กัลยาณมิตรก็มีส่วนสำคัญมาก** ไม่ควรประมาทว่ายังหนุ่มยังสาวอยู่ หรือผัดวันประกันพรุ่งไม่รู้จักเร่งขวนขวายอย่างนี้ชื่อว่ายังประมาทอยู่

รีบตั้งเข็มทิศออกเดินทางเถิด...เดี๋ยวจะสาย!

๐ พายเถิดพ่ออย่ารั้ง รอพาย
จวนตระวันจักสาย ส่องฟ้า
ของสดสิ่งควรขาย จักขาด ค่าแฮ
ตรหลาดเลิกแล้วอ้า บ่นอื้นเอาใคร
(โคลงโลกนิติ)

คุมผัสสะได้ คุมโลกได้

*(**ฉฉักกสูตร** เล่ม ๑๔ สฬายตนวรรค สูตรที่ ๔๘ พระพุทธวจนะ)*

อัสสุตวตาสูตร ๑๖/๑๐๖

"เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี
เพราะสิ่งนี้เกิด สิ่งนี้จึงเกิด
เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้จึงไม่มี
เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ
*เพราะ**ผัสสะ**เป็นปัจจัย*
เวทนาจึงเกิด
*เพราะ**ผัสสะ**อันเป็นปัจจัยดับ*
เวทนาจึงดับ" พระพุทธวจนะ

คำอธิบาย ๑.ตัดกระแสวงกลม (วัฏฏะ)ให้ได้ด้วย**สติ**สายฟ้าฟาด**ดับตรงเหตุ**ทางทวารทั้ง ๖

๒.สติสายฟ้าฟาด หมายถึง มีสติเกิดเร็วแรงดุจสายฟ้าไม่เปรี้ยงปร้างโครมครามแต่บางและเบามาก ๆ เมื่อเห็น...ได้ยิน...ฯลฯ

๓.หาจุดส่วนกลางระหว่าง**ผู้รู้ส่วนในกับสิ่งที่ถูกรู้ส่วนนอก** กำหนดรู้มรรคให้นิ่งที่จุดส่วนกลางนั้น (ที่นี่...เดี๋ยวนี้..นิดเดียว ๆ!) ตามอารมณ์กระทบทั้ง ๖ ทวาร **ให้หลุดพ้นออกจากทุกข์ด้วยความเป็นกลาง** อย่าให้ติดความว่างกับตัวผู้รู้ **ไม่เรียกมันว่าดีหรือไม่ดี ไม่ตัดสิน-ไม่วิจารณ์**

"ถ้าดับเวทนาไม่ได้ ความเกิดใหม่ย่อมมี"

*(**สฬายตนวิภังคสูตร** เล่ม ๑๔ สฬายตนวรรค สูตรที่ ๔๙ พระพุทธวจนะ)*

๒๙. สรุปแนวทางปฏิบัติธรรม

ขอสรุปแนวทางปฏิบัติอีกที ดังนี้

๑. ต้องสร้างเหตุดีให้ได้ เหตุมีทั้งหมด ๖ ได้แก่ โลภเหตุ โทสเหตุ โมหเหตุ *(อกุศลเหตุ ๓)* อโลภเหตุ อโทสเหตุ อโมหเหตุ *(กุศลเหตุ ๓)*

เหตุดี คือ กุศลเหตุ ๓ ได้แก่ อโลภเหตุ อโทสเหตุ อโมหเหตุ

ตั้งแต่ตื่นจนหลับในวันหนึ่ง ๆ ให้ท่านทำงบดุลบัญชีก่อนนอนว่า กุศลเหตุ กับ อกุศลเหตุ อะไรเกิดมากน้อยกว่ากัน ถ้าอกุศลเกิดมาก งบดุลเรียกว่า ขาดดุล ถ้ากุศลเกิดมากเรียกว่า เกินดุล เกินดุล คือ เป็นบุญกุศล เป็นบารมี

ถ้าบารมี ๑๐ เต็มเมื่อไร นั่นแหละกุศลเหตุ ๓ ภาษาบาลีเรียก *"ติเหตุ"* (ติ คือ ไตร แปลว่า ๓) ติเหตุ คือ เหตุ ๓ ได้แก่ กุศลเหตุ ๓ คือ อโลภเหตุ อโทสเหตุ อโมหเหตุ นี้เป็นเหตุดี

"จงไปวัดเอง...อย่าให้คนอื่นหามไป..."

"จงให้ทานเอง...อย่าให้ใครมากรวดน้ำอุทิศให้..."

"จงสวดมนต์เอง...อย่าให้พระต้องมาสวดให้..."

หมั่นสร้างเหตุดีนี้เนือง ๆ จนลมปราณสุดท้ายของชีวิตจุติจิตเคลื่อนเข้าสู่มรณาสันนวิถี ชนกกรรมนำเกิดไปปฏิสนธิเป็นติเหตุกปฏิสนธิบุคคล จะได้บรรลุธรรมในชาตินั้น (ชาติหน้า) และท่านไม่ต้องไปวิตกกังวลหรอกว่า ชาติปัจจุบันนี้เราเป็นติเหตุกปฏิสนธิบุคคลหรือเปล่าหนอ? ไม่ต้องไปคิดคำนึง นั่นคืออดีต กลับไปสร้างอดีตใหม่ไม่ได้ การคิดถึงอดีต นั่นคือ ท่านตกจากสติปัฏฐานคือฐานของ

สติไปแล้ว เพราะตกจากสภาวธรรมปัจจุบัน และก็ไม่ต้องกังวลว่าชาติหน้าจะเป็นติเหตุกปฏิสนธิบุคคลหรือไม่หนอ? ไม่ต้องคิด เพราะนั่น มันเป็นผล!

สร้างเหตุปัจจุบันให้ดี ผลย่อมดี ให้มั่นคงตรงนี้

๒. ศรัทธาเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้สร้างเหตุดี ได้แก่ **สัทธา ๔** เชื่อกรรม๑ เชื่อผลกรรม๑ เชื่อว่าสัตว์โลกมีกรรมเป็นของตน๑ ตถาคตโพธิสัทธาเชื่อพระปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ๑

หมายความว่า เชื่อบาป-บุญคุณโทษ เชื่อนรก-สวรรค์ ชาตินี้-ชาติหน้า ฯลฯ มีจริง มรรคผลนิพพานมีจริง!

สัทธา ๔ มั่งคง เป็นรากฐานของการเริ่มมีปัญญา เป็นสัมมาทิฏฐิ จะโยนิโสให้เข้าหาทานและศีลเป็นขั้นต่อไป นั่นคือ ที่มาของการเข้าไปสู่อริยมรรคมีองค์ ๘ ศีล สมาธิ ปัญญา

๓. ศีล เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้สร้างเหตุดี ศีล คือ เมตตาเป็นอโทสเจตสิก ถ้าท่านมีเมตตา ท่านจะไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่นในทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน คนรัก (ลูกเขาเมียใคร) ไม่ทำร้ายตนเองด้วยการเอาของมึนเมา ยาเสพติด ที่เป็นโทษแก่ร่างกาย ไม่วิ่งแส่ส่ายเข้าไปหาโรค (เอดส์) รักษาศีลต้องรักษาด้วยใจ (ไม่ใช่มะยังภัณเตฯนั่นมันรับแต่ปากมันเป็นแต่พิธีกรรม)

ศีล เป็นท่าหยั่งลงมหาสมุทร คือ นิพพาน

ท่านโปรดตรวจสอบศีลของท่านสักหน่อย ฆราวาสก็ตรวจดูศีลห้า นักบวชคือ ศีลภิกษุ ๒๒๗ ข้อ แต่อะไร ๆ ก็ไม่เท่า**ศีลใจ คือ อินทรียสังวรศีล**นี่ดีที่สุดก็ให้สังวรระวังทาง ตา, หู ฯลฯ นี่แหละ ใช้ได้ทั้งฆราวาสและนักบวช ศีลนี้เป็นท่าหยั่งลงมหาสมุทร คือ นิพพานได้แน่นอน

ถ้าไม่มีศีลก็ไม่มีท่าที่จะลง คือ เสียท่าและลงแบบไม่เป็นท่า!

๔. เริ่มภาวนาด้วยอนุสติไปก่อน อนุสติ คือ การตามดูตามรู้สติเป็นอนุสติ ต้องเป็นอนุสติไปก่อน ก่อนที่จะเป็นมหาสติ (มหาสติปัฏฐาน ๔)

การกรวดน้ำ-แผ่เมตตา หรือ การอุทิศบุญ เป็นการภาวนาเจริญอนุสติตั้งหลายอย่างได้แก่ พุทธานุสติ ธรรมานุสติ สังฆานุสติ จาคานุสติ เทวตานุสติ ศีลานุสติ ถ้าอินทรีย์แก่กล้าจะสามารถโยนิโสไปถึง มรณานุสติ กายานุสติ อานาปานสติ และอุปสมานุสติ คือ ระลึกพระนิพพานได้ในที่สุด นั่นหมายถึงเป้าหมายสูงสุด คือ ความพ้นทุกข์ คือ พระนิพพาน

เพลงเจริญอนุสติ

๐ อิติปิโส ภควา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
นะโม ข้าฯ จะไหว้พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ เมื่อข้าฯจะดับจิตลง
อย่าให้ใหลหลง ขอให้จิตจำนง ตรงทางพระนิพพาน

(ซ้ำ) ขอให้พบดวงแก้ว ขอให้แคล้วบ่วงมาร ขอให้ทันพระศรีอาริย์ ข้าฯจะไปนมัสการ พระเกศแก้ว พระจุฬามณี เจดีสถาน เป็นที่ไหว้ ที่สักการ กุศลาสัมปันโนฯ

๐ ข้าฯ จะไหว้พระธรรมของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ เมื่อข้าฯจะดับจิตลง
อย่าให้ใหลหลง ขอให้จิตจำนง ตรงทางพระนิพพาน
(ซ้ำ) ขอให้พบดวงแก้ว.....

๐ ข้าฯ จะไหว้พระสงฆ์เจ้าทุกพระองค์ เมื่อข้าฯจะดับจิตลง
อย่าให้ใหลหลง ขอให้จิตจำนง ตรงทางพระนิพพาน
(ซ้ำ) ขอให้พบดวงแก้ว..... ฯลฯ กุศลาสัมปันโนฯ

วันทั้งวันท่านสามารถอยู่กับฐานของสติได้ทั้งวันโดยการเจริญอนุสติ ทันทีที่นึกระลึกได้ให้อุทิศบุญทันที (ขออำนาจคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์...ฯลฯ...)

หลวงปู่หลวงพ่อท่านสอนว่า กรรมเวรมีจริง เจ้ากรรมนายเวรก็มีจริง เขามาเอาคืนจริง ถ้าขออโหสิกรรมให้วิบากอกุศลกรรมกลายเป็นอโหสิกรรมได้ นั่นคือ เจ้ากรรมนายเวรเขาอนุญาต **ถ้าเขาปล่อยเราแล้ว นั่งภาวนาสามนาทีก็หลุด** (หลุดพ้นจากทุกข์ เป็น วิมุตติพ้นสมมุติพ้นโลก) โปรดหาอ่านหนังสือคำสอนการอุทิศบุญที่ได้ผล

๕. เมื่อเจริญอนุสติมั่นคงแข็งแรงดี แล้วค่อยเจริญกายานุปัสสนา คือ ตามรู้กาย ด้วยอิริยาบถ ๔ ยืน เดิน นั่ง นอน ด้วยอิริยาบถบรรพไปก่อน ค่อย ๆ ตามรู้เวทนา ด้วยเวทนานุปัสสนา เป็นลำดับต่อมา ตามดู ตามรู้ สุข-ทุกข์-ไม่สุขไม่ทุกข์ก็ให้รู้ไป เกิด-ดับ...ๆ เกิดแล้วก็ดับแล้วก็เกิดอีกแล้วก็ดับอีกมันไม่เที่ยง (ทุกข์ไม่เที่ยงแม้สุขก็ไม่เที่ยง) เป็นอย่างนี้ตั้งแต่ตื่นจนหลับ เป็นอย่างนี้ทั้งวัน จะประจักษ์หรือไม่ ไตรลักษณ์เขาก็เกิด-ดับ อยู่แล้วทั้งวันนี่แหละ ค้นหาครูผู้วิเศษให้พบ! *(มีอยู่ในกายนี้ กายกว้าง ศอกยาววา หนาคืบ ของตนนี้เท่านั้น!)*

๖. เมื่ออินทรีย์แก่กล้าขึ้นให้เลื่อนมาตามดูจิต ในจิตตานุปัสสนา ตามดูตามรู้ว่าสภาวปัจจุบัน จิตเป็นอย่างไร อ๋อ! ขณะนี้จิตเป็นกุศลก็ให้รู้ อ๋อ! ขณะนี้จิตเป็นอกุศลก็ให้รู้ ถ้านิวรณ์เกิดก็ให้รู้ จิตใสเป็นบุญ-จิตขุ่นเป็นบาป รู้ความเกิด-ดับ ของรูปนามขันธ์ห้า อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ เป็นลำดับต่อไป เป็นธรรมานุปัสสนา เกิด-ดับ ตลอดเวลาตลอดทั้งวัน เดี๋ยวก็เกิด-ดับ ทางตา ทางหู ฯลฯ ตั้งแต่ตื่นจนหลับ

ตั้งแต่เกิดจนตาย มีเพียงเท่านี้ เกิดขึ้น-ตั้งอยู่-ดับไป เป็นอนิจจัง ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ทนอยู่ไม่ได้ เป็นอนัตตาไม่ใช่ตัวตนเราเขาไม่ใช่ผู้หญิง ผู้ชาย บังคับบัญชาไม่ได้เลย

หากญาณเกิด เห็นการเกิด-ดับ ของนาม-รูป ขันธ์ห้า อาจมีวิปัสสนูปกิเลสขึ้นได้ ต้องหาครูบาอาจารย์อันเป็นกัลยาณมิตรช่วยแก้ให้รู้ตัวให้มากๆ *(ให้ไปอ่านวิธีแก้วิปลาสในเล่ม ๒ หน้า ๙๑)*

๗. ถึงพร้อมด้วยสัมปชัญญะ ๔ ได้แก่ ความระลึกรู้ตัวทั่วพร้อมทั่วชัด ๔ อย่าง คือ

๑) สาตถกสัมปชัญญะ คือ รู้ว่านี่ประโยชน์-มิใช่ประโยชน์ เป็นสาระ-ไม่เป็นสาระ รู้ดี-รู้ชั่วนั่นเอง

๒) สัปปายสัมปชัญญะ คือ รู้ความเหมาะสมเกื้อกูลแก่กาย-ใจ รู้ความเหมาะสบาย สัปปายะมี ๗ อย่าง ได้แก่ **อาหาร**สัปปายะ ๑ **อุตุ**สัปปายะ๑ **อาจารย์**สัปปายะ๑ **อาจม**พึงหลีกไกลบาปมิตร๑ **อิริยาบถ**สัปปายะ๑ (กรรมฐานของใครของมัน ห้ามลอกเลียนเอาอย่างกัน ดูจริตตัวเองในจริต ๖) **อาวาส**สัปปายะ๑ และ **ธัมมัสสวนะ**สัปปายะอีก๑ คือ สนทนาอยู่แต่กถาวัตถุ ๑๐ เท่านั้น (อย่าส่งจิตออกนอกนอกเรื่องนอกราวของธรรมะ)

๓) โคจรสัมปชัญญะ คือ รู้ทางโคจรแห่งพุทธบิดา (เดินตามรอยบาทพระศาสดา) รู้ว่าสถานที่ใดเป็นที่ควรโคจรหรืออโคจร นำกรรมฐานไป-แล้วต้องนำกรรมฐานกลับ

๔) อสัมโมหสัมปชัญญะ คือ รู้ชัดว่าไม่หลง ไม่เผลอ หากเผลอก็ให้รู้ว่าเผลอ อย่าขึ้นรถไฟแห่งความคิด ให้ออกมาอยู่นอกคิด รู้คิด ดูคิด เห็นคิด จิตต้องคิด ไม่ได้ห้ามไม่ให้คิด แต่เมื่อคิดก็ให้รู้

ว่าคิด รู้คิด...คิดจะดับ เกิดอีก...ดับอีก รู้อย่างนี้ไปเรื่อย ๆ อยู่กับปัจจุบัน อารมณ์ เดี๋ยวนี้...ๆ...ๆ

{สัญชาติเต่าเมื่อมีภัยมาใกล้ตัว จะหดหัว-หาง-ทั้งสี่ขา เข้ากระดองมองไม่เห็นเร้นกายา รอจนกว่าผองภัยไปพ้นตัว ถ้าคนเราหัดหดบ้างเหมือนอย่างเต่า ไม่หลงเพลินมัวเมาสิ่งเย้ายั่ว (กิเลสยั่ว) คิดนึกอยากได้อะไรตามใจตัว จนปวดหัวก็เพราะจิตเป็นพิษเอยฯ}

*"เป็นคนตาดี ก็จงทำ**เป็นเหมือนคนตาบอด** หูดีก็จงทำ**เหมือนคนหูหนวก** ฯลฯ มีพละกำลังดีก็จง ทำ**เหมือนง่อยเปลี้ย**ไม่มีกำลัง" (พระกัจจายนเถรคาถา)*

*"**คนพวกแรก** ติดอามิส (กามคุณห้า รูป เสียง ฯลฯ เป็นต้น) ย่อมไม่พ้นเงื้อมมือมาร ดุจเนื้อเห็นแก่เหยื่อล่อของนายพราน*

***พวกที่สอง** ไม่เห็นแก่เหยื่อล่อตอนแรก แต่ไม่อดทนต่อความอดอยาก ต้องมาหาเหยื่อตอนหลัง ดุจหมู่เนื้อหนีเหยื่อตอนแรก แต่อดทนไม่ได้ ต้องมาหาเหยื่อภายหลัง*

***พวกที่สาม** ไม่ติดอามิส แต่ติดทิฏฐิความเห็นผิด เหมือนหมู่เนื้อที่ไม่ติดเหยื่อล่อ แต่ถูกล้อมจับด้วยเครื่องมือจับสัตว์*

***พวกที่สี่** ไม่ติดอามิส ไม่ติดทิฏฐิ ไม่ประมาท จึงพ้นจากเงื้อมมือมาร เปรียบเหมือนหมู่เนื้อพวกที่สี่ ซึ่งไม่ติดเหยื่อล่อและไม่ถูกล้อมจับได้" (จากนิวาปสูตร เล่ม ๑๒ โอปัมมวรรคสูตรที่ ๒๕ พระพุทธวจนะ)*

เหตุปัจจัยของการบรรลุธรรม พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ในพระสูตรเล่ม ๑๓ มัชฌิมปัณณาสก์ ราชวรรค พระสูตรที่ ๓๕ ว่า องค์คุณอันเป็นประธาน ๕ ประการ ที่ทำให้ได้บรรลุคุณวิเศษเรียกว่า ***"ปธานิยังคะ ๕"*** ได้แก่

๑. มีศรัทธาตั้งมั่น

๒. มีโรคน้อย

๓. ไม่โอ้อวด, ไม่มีมารยา

๔. มีความเพียร, ไม่ทอดธุระ

๕. มีปัญญาเจริญวิปัสสนาญาณถึงขั้นอุทยัพพยญาณขึ้นไป

ผู้ประกอบด้วยองค์คุณทั้ง ๕ นี้ จะพึงทำให้แจ้งซึ่งที่สุดแห่งพรหมจรรย์ (นิพพาน) ได้ ภายใน ๗ ปี ๖ ปี ๕ ปี ลงมาจนถึงสั่งสอนในเวลาเย็น ได้บรรลุคุณวิเศษเวลาเช้า สั่งสอนในเวลาเช้า ได้บรรลุคุณวิเศษในเวลาเย็น

ท่านผู้อ่านพอมองเห็นทางจะพ้นออกจากทุกข์บ้างหรือยัง ขอให้รักษากัลยาณวัตรนี้ไว้อย่าให้เป็นคนสุดท้าย

ผลของการปฏิบัติธรรม คือ ทำให้โลกทั้งโลก (กาย-ใจ) นั้น *"ว่าง"* ผลคือ *"ว่าง"* มาจาก *"วาง"* ที่เป็นเหตุ

สรุปแนวทางปฏิบัติธรรม คือ ทำ *"วาง"* ผลคือ *"ว่าง"*

การวาง ทำอย่างไรซึ่งไม่ใช่ของง่าย การวาง คือ การทำใจให้สงบว่างจากการรบกวนของอารมณ์ทั้งหลาย จึงให้เลือกเฟ้นหาอุบายวิธีให้ถูกจริตนิสัยของแต่ละคนๆ นี่แหละ!

บางคนก็เลือกสมถะ บางคนก็เลือกวิปัสสนา พระพุทธองค์ตรัสสอนตั้งแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ จึงต้องให้เริ่มมีปัญญาด้วยการฟังศึกษา *"สุตมยปัญญา"* นี่แหละ! ฟังให้มาก มากจนเป็นพหูสุตะ

ปฏิปทานุตตริยะ คือ แนวทางการปฏิบัติธรรมอันยอดเยี่ยมเป็นลาภ (ลาภานุตตริยะ) ทำให้มีสิกขา*นุตตริยะ*(ศึกษายอดเยี่ยม) *อนุสสตานุตตริยะ*(ระลึกอันยอดเยี่ยม) *ปาริจริยานุตตริยะ*(การบำรุงยอดเยี่ยม) ทำให้เกิด *ทัสสนานุตตริยะ*(เห็น) *สวนานุตตริยะ*(ได้ฟัง) จนกระทั่งถึง *วิมุตตานุตตริยะ* คือ พ้นโลกอันยอดเยี่ยม

๓๐. โทษของการเจริญฌาน

มีหลากหลายสำนักปฏิบัติที่สอนตามอุบายของเจ้าสำนักไม่สอนตามพระพุทธเจ้าสอน เช่น ให้กำหนดคำบริกรรมแตกต่างกันไป เดี๋ยวนี้มีอุบายแบบใหม่เขาเรียกกันว่าสมาธิหมุน, สมาธิเหวี่ยง คือหมุนให้ลงมารู้ที่ใจ สมาธิเหวี่ยงก็เหวี่ยงทิ้งไม่รับรู้ ฯลฯ เป็นต้น และเมื่อเวลาล่วงไป ๆ ก็จะมีชื่อเรียกการปฏิบัติว่าอย่างนั้นอย่างนี้มีมาอีกทำนองนี้อยู่เรื่อย ๆ แล้วแต่กุศโลบายของครูบาอาจารย์เจ้าสำนักจะเรียกการบริกรรมหรือแม้แต่น้อมเข้าไปหาก็ยังเป็นฌานอยู่ยังบังปัญญา

สมาธิหมุนเป็นเรื่องของการกำหนดรูป-นาม อายตนะ ทวาร ๖ มาลงที่ใจ ส่วนสมาธิเหวี่ยงนั้นน่าจะเป็นเรื่องของการปล่อยวางการรู้อารมณ์มากกว่าเป็นการไม่เก็บอารมณ์ ไม่ขังอารมณ์เอาไว้ ให้รู้อยู่กับปัจจุบัน คำว่า *"เหวี่ยง"* ฟังดูแรงและกระด้าง ถ้าจะใช้คำว่า *"วาง"* น่าจะดูเบา ๆ ดีกว่าไหม?

สมาธิเหวี่ยง อุปมาเหมือนเป็นการ *"ขับออก"* หรือ *"ไล่กิเลสออก"*

น้ำเก่าหมักขังไว้ย่อมเป็นมลพิษมีเชื้อโรคร้ายฉันใด อารมณ์กิเลสไม่ขับออกก็เหมือนผัสสาหารทำลายจิตใจฉันนั้น

หลวงพ่อเทียน จิตฺตสุโต ท่านให้ไล่กิเลสเหมือนแมวไล่หนู (กิเลสเป็นหนู รู้เป็นแมว) มีสติตัวรู้เหมือนแมวที่มีกำลังมาก ด้วยการทำความรู้สึกลงมาที่ใจ (มโนทวาร-มโนวิญญาณ)

ปัจจุบันวัดและสำนักปฏิบัติธรรมยังคงสอนให้นั่งภาวนาหลับตามีอยู่มาก การเพ่งจ้อง อานิสงส์ไปได้เพียงสมาธิหรืออย่างมากได้ฌาน มันหินทับหญ้า กิเลสไม่ลด สนองสุขเวทนา (วิตก-วิจาร-ปีติ-สุข) ได้เท่านั้น ฉะนั้นจึงไม่ควรหลงฌาน โปรดอย่าหลงทาง

ท่านลองพลิกกลับไปอ่านบทที่ ๒ เรื่องโอวาทปาฏิโมกข์ พิจารณาดูอีกสักครั้ง

พระพุทธเจ้าทุกพระองค์สอนว่า *"ไม่ทำบาปทั้งปวง ทำความดีให้ถึงพร้อม และทำจิตให้ผ่องใส..."* นี้เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

"การทำจิตให้ผ่องใส" เป็นการไม่ยึดถือเอาทั้งบาปและบุญความดีทั้งหลาย เมื่อไม่เอาทั้งบุญและบาปได้ นั่นแหละจิตจึงผ่องใส

"กรรมไม่ดำไม่ขาว มีวิบากไม่ดำไม่ขาว ย่อมเป็นไปเพื่อสิ้นกรรม"

ฉะนั้นจึงอย่าหลงทาง!

การทำความรู้สึกลงมาที่ใจนั้นดี แต่รู้แล้วให้ละ จะเรียกว่าอะไรก็ตาม แต่พระพุทธเจ้าทรงเรียกว่า การเจริญสติวิปัสสนากรรมฐาน มีแสดงเรื่อง นี้ไว้ในพระไตรปิฎกหลายพระสูตร พระพุทธองค์ทรงเรียกว่า *"สติปัฏฐาน* หรือ *มหาสติปัฏฐาน"* เช่น

๑. *มหาสติปัฏฐานสูตร* (ว่าด้วยการตั้งสติอย่างใหญ่) เล่ม ๑๐ ทีฆนิกาย มหาวัคค์

๒. *สติปัฏฐาน ๔* ในมหาปรินิพพานสูตร เล่ม ๑๐ ทีฆนิกาย มหาวัคค์

๓. *สติปัฏฐานสูตร* (ว่าด้วยการตั้งสติ ๔ ประการ) เล่ม ๑๒ มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์

๔. *อานาปานสติสูตร* เจริญอานาปานสติอย่างไรชื่อว่าเจริญสติปัฏฐาน ๔

๕. *สฬายตนวิภังคสูตร* (ว่าด้วยการแจกอายตนะ ๖), ธาตุวิภังคสูตร (ว่าด้วยการแจกธาตุ)

๖. *สฬายตนวิภังคสูตร* (ว่าด้วยธรรมที่เข้าคู่กัน)

ข้อ ๔, ๕, ๖ มีอยู่ในเล่ม ๑๔ มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์

๗. *สติปัฏฐาน* (การตั้งสติ) เล่ม ๓๑ ปฏิสัมภิทามรรค (ทางแห่งความแตกฉาน)

(ทั้ง ๗ ข้อข้างต้น มีรายละเอียดในหนังสือมนุษย์เล่ม ๘, ๙ และ ๑๐)

กล่าวโดยสรุป พระพุทธเจ้าสอนให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท คือ ให้มีสติ ดังมีในปัจฉิมวาจา พระวาจาครั้งสุดท้ายก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพาน ว่า

*"...ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย! บัดนี้ เราขอเตือนพวกเธอว่า สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา พวกเธอจงยัง**ความไม่ประมาท**ให้ถึงพร้อมเถิด..."*

ความไม่ประมาท คือ ความมีสติถึงพร้อม คือ การเจริญสติ หรือ สติปัฏฐาน นั่นเอง

การเจริญสติ กล่าวโดยสรุป ได้แก่ การระลึกรู้สภาวธรรมปัจจุบัน สภาวธรรมคือ รูปกับนาม (กาย กับ ใจ)

รูป หรือ สรีระกาย ได้แก่ ตา, หู ฯลฯ รูป (สี), เสียง ฯลฯ เป็นต้น

รูปไม่รู้อารมณ์ (รูปไม่รู้อารมณ์อะไรเลย มีรูปไม่มีนาม คือ ศพ)

นาม หรือ จิต หรือ วิญญาณ ได้แก่ เห็น, ได้ยิน ฯลฯ เป็นต้น

นามรู้อารมณ์ เป็นความรู้สึก (ไม่มีรูปร่างตัวตน)

...รูปที่ไม่มีนาม (ไม่มีความรู้สึก) เรียกว่า *"ศพ"*

...ท่านต้องแยกนามออกจากรูปให้ได้ว่า มันเป็นคนละส่วนคนละอย่างกัน ต้องแยกนามออกจากนามให้ได้ ว่ามันคนละส่วนกัน

เช่น นาม**รู้สึกยินดี** นามรู้สึกเป็นสติเป็นตัวหนึ่ง **นามยินดี**เป็นโลภะเป็นอีกตัวหนึ่ง

หรือ นาม**รู้สึกยินร้าย** (รู้สึกโกรธ, ขัดเคืองใจ) นามรู้สึกเป็นสติเป็นตัวหนึ่ง **นามยินร้าย** (โกรธ, ขัดเคืองใจ) เป็นโทสะเป็นอีกตัวหนึ่ง

ถ้ามีสติเข้าไปรู้นามยินดี-ยินร้าย ความโลภ-ความโกรธก็จะดับ เพราะเขาไม่เที่ยง (อนิจจัง) ทนอยู่ไม่ได้ (ทุกขัง) และมีตนแต่ไม่ใช่ เพราะว่าบังคับบัญชาไม่ได้ (อนัตตา)

ถ้ายังมีความยินดี-ยินร้าย หรือ มีแต่ความพอใจ-ไม่พอใจ นั่นแสดงว่าไม่มีสติเข้าไปรู้ความยินดี-ยินร้าย เรียกว่า ตกจากฐานของสติ หรือ เผลอสติ เผลอไป *ความยินดีและไม่ยินดีมีผัสสะเป็นเหตุ* ผัสสะเป็นบ่อเกิดแห่งกรรม ทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว ดังนั้นจึงต้องรู้จักสำรวมระวัง เพราะกรรมแม้จะเล็กน้อยที่จะไม่ให้ผลนั้นไม่มี จึงให้เจริญสติอยู่เสมอ **คุมผัสสะ ดับที่เหตุให้ได้ ดับความยินดีและไม่ยินดี**

แต่ถ้ารู้ว่าเผลอ นั่นคือ ตัวสติเกิดแล้ว สติเกิดจึงรู้ตัวว่าเผลอ...

...ท่านต้องไม่เข้าไปบังคับ เพ่ง จ้อง หรือน้อมจะเอา น้อมจะให้สติเกิดไม่ได้ **ได้แต่เฝ้าดู...เฝ้ารู้...ตามดู...ตามรู้ไป สติเป็นอนัตตา บังคับไม่ได้บัญชาไม่ได้!**

ถ้าท่านเพ่ง จ้อง น้อม กำหนด ตั้งใจว่าจะไปทำ นั่นคือสมาธิเป็นสมถะ เพ่ง แปลว่า ฌาน ฌานไม่กำจัดกิเลส มีแต่ปีติ-สุข-เอกัคคตา เป็นหินทับหญ้า กิเลสไม่หมดเพียงระงับกิเลสได้ชั่วครั้งคราว

ปีติ, สุข, ปัสสัทธิ (สงบระงับ), อุเบกขา เป็นองค์ฌาน เป็นอุปกิเลสเป็นวิปัสสนูปกิเลส กิเลสชั้นดี

ถ้าลืมตัวขาดสติ ไม่ยึดเอาไตรลักษณ์เป็นอารมณ์ จะติดฌานหลงฌาน จนไม่เป็นตัวของตัวเอง!

ฉะนั้นจงอย่าติดฌานหลงฌานจนไม่เป็นตัวของตัวเอง ให้มีสติระลึกรู้ ไม่ลืมตัว ยึดไตรลักษณ์เป็นอารมณ์ เวทนามีเกิด-ดับไม่เที่ยง ทุกข์ไม่เที่ยง แม้สุขก็ไม่เที่ยงเหมือนกัน เขาเกิด-ดับ ๆ อยู่ทุกขณะจิต

ปีติ, สุข, อุเบกขา ถ้ามีธัมมวิจัยเลือกเฟ้นธรรมย่อมเป็นองค์แห่งปัญญา เป็นองค์ธรรมของโพชฌงค์องค์แห่งการตรัสรู้

องค์ฌานดังกล่าวข้างต้นนี้มีทั้งคุณและโทษ ถ้ามีสติไม่หลงลืมตัวก็มีประโยชน์มาก *(อ่านวิธีแก้วิปัลลาสในมนุษย์เล่ม ๒ หน้า ๘๙)*

ถ้าท่านเฝ้าดู...เฝ้ารู้...ตามดู...ตามรู้...จะเห็นรูป–นาม เกิดดับด้วยสติตลอดเวลาเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อยู่ตลอดเวลา กิเลสโลภโกรธหลงเข้ามาสู่ใจไม่ได้ เพราะเห็นแต่เกิด–ดับ...ๆ...ๆ

...เดี๋ยวก็เกิด-ดับทางตา เดี๋ยวก็เกิด-ดับทางหู ฯลฯ วนเวียนอยู่ตลอดทั้งวันตั้งแต่ตื่นจนกระทั่งหลับ ไม่พ้นทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่พ้นทวาร ๖ วิญญาณ ๖ อารมณ์ ๖ มีเพียงเท่านี้!

"กามคุณห้า คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส (เย็น-ร้อน, อ่อน-แข็ง,หย่อน-ตึง) ทำให้ผู้ติดอยู่ถึงความพินาศ เหมือนเนื้อที่ติดบ่วง"

พระพุทธเจ้า	ประสูติ	วันเพ็ญเดือน ๖	ด้วยอายตนะ ๖
	ตรัสรู้	วันเพ็ญเดือน ๖	ด้วยอายตนะ ๖
	นิพพาน	วันเพ็ญเดือน ๖	ด้วยอายตนะ ๖

เกิดที่อายตนะ ๖ **ดับ**ที่อายตนะ ๖

...เกิดที่ไหน **ดับ**ที่นั่น...

โลกทั้งโลก...มีเพียงเท่านี้ ขอให้เข้าไปรู้!

ขอกล่าวถึง ญาติธรรมกลุ่มหนึ่ง ทราบมาว่าไปปฏิบัติธรรมกับ

หลวงพ่อรูปหนึ่ง วัดดังในกรุงเทพฯ หลวงพ่อท่านสอนฝึกปฏิบัติเพ่งกสิณดิน ไม่มีโอกาสได้สอบถามว่ามีวัตถุประสงค์อย่างใดจึงฝึกกสิณดิน เพราะคนมีปัญญาจะต้องรู้ว่าสิ่งที่ทำไปนั้น ทำเพื่ออะไร?

ขอเรียนว่า พระพุทธเจ้าสอนสมถกรรมฐานมี ๔๐ วิธี ได้แก่ กสิณ ๑๐ อนุสติ ๑๐ อสุภกรรมฐาน ๑๐ พรหมวิหาร ๔ อรูปฌาน ๔ จตุธาตุววัตถาน ๑ และอาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑

สมถกรรมฐาน เป็นการเจริญสมาธิเพื่อให้ได้ฌาน ผลลัพธ์สูงสุดคือ *อิทธิฤทธิปาฏิหาริย์* แสดงฤทธิ์ได้เป็นอัศจรรย์ เช่น เหาะเหินเดินอากาศ เดินบนน้ำ ดำดิน ล่องหนหายตัวได้ *อาเทสนาปาฏิหาริย์* ดักทายใจได้เป็นอัศจรรย์ สามารถทายใจ รู้ใจผู้อื่น ผู้ที่ตายในฌานจะไปเกิดบนพรหมโลกซึ่งเสวยวิบากเป็นเวลายาวนานมาก ไม่มีโอกาสได้ฟังธรรม แม้จะมีพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้กี่พระองค์ก็ตาม ด้วยความที่ได้เสวยปีติ-สุข ในฌานนาน ถึงกับทำให้เห็นผิดไปว่าทุกอย่างนี้เที่ยง ไม่มีแก่ ไม่มีตาย และไม่มีอุบัติเกิดอีก นี้เที่ยงแท้แน่นอน และก็หลงไป หลงไปเหมือนผกาพรหมว่าตนถึงนิพพาน พระพุทธองค์ตรัสว่า พรหมโลกเป็นของอันต่ำทราม เพราะกิจอื่น (พ้นทุกข์) ที่ต้องทำให้ยิ่งขึ้นไปยังมีอยู่ *(ไปหาอ่านหนังสือมนุษย์เล่ม ๑๐ หน้า ๑๐๓ เรื่องธนัญชานิสูตร)*

ถ้าผู้ปฏิบัติต้องการผลสูงสุดเพียงแค่ฌาน เพื่อบริวารสรรเสริญและลาภสักการะ นั่นถือว่าคิดผิด เพราะมันไม่พ้นทุกข์

ฤทธิ์ช่วยแก้ปัญหาไม่ได้ แต่คำสั่งสอนสำคัญกว่า พระพุทธเจ้าสรรเสริญปาฏิหาริย์ตัวที่ ๓ คือ *"อนุสาสนีย์ปาฏิหาริย์"* คือ การสั่งสอน เป็นอัศจรรย์ โดยสอนให้พ้นทุกข์ ดับกิเลสไม่เหลือ ไม่ทรงสรรเสริญอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์และอาเทสนาปาฏิหาริย์ *(อย่าไปหลงอิทธิฤทธิ์และอาเทสนาปาฏิหาริย์อยู่เลย)*

ในพรหมนิมันตนิกสูตร แสดงไว้ความว่า ผกาพรหมมีความเห็นผิด ถึงกับกล่าวโต้กับพระพุทธเจ้าว่า...นี้เที่ยง นี้ยั่งยืน ไม่แก่ ไม่ตาย และไม่อุบัติอีก ไม่มีความหลุดพ้นอื่นที่ยิ่งกว่านี้

พระพุทธองค์ จึงเสด็จไปปรากฏในพรหมโลก ผกาพรหมเห็นก็ทูลเชิญ และแสดงความเห็นของตนว่าเที่ยง พระองค์ตรัสตอบว่าผกาพรหมมีอวิชชา (ความไม่รู้) จึงกล่าวถึงสิ่งที่ไม่เที่ยงว่าเที่ยง สิ่งที่ไม่ยั่งยืนว่ายั่งยืน และตรัสเตือนว่าผกาพรหมเคยเคลื่อนมาจากพรหมพวกอาภัสสระ พวกสุภกิณหะ และพวกเวหัปผละ แต่มาอยู่ที่นี้นานเกินไปก็เลยหลงลืมไป

นี้เป็นโทษของการไปบังเกิดเป็นพรหมในพรหมโลกที่แสนจะยาวนานแสนนาน

เดิมที ท้าวผกาพรหมนี้ บังเกิดในพรหมชั้น ๑๐ เวหัปผลาภูมิ เนื่องด้วยวิบากของฌาน ๔ ด้วยความเพลิดเพลินเสวยสุขจนลืมฌาน (ฌานเสื่อม) ตกลงมาอยู่ชั้น ๙ สุภกิณหะ ระดับฌาน ๓ ฌานเสื่อมเลื่อนลงมาอยู่ชั้น ๖ อาภัสสระ ฌาน ๒ และปัจจุบันนี้ฌานเสื่อมเลื่อนลงมาอยู่ชั้น ๓ มหาพรหม ปฐมฌานภูมิ นี่เพราะความหลง และจะเลื่อนลงไปเรื่อย ๆ จากพรหมโลกไปบังเกิดในเทวโลก แล้วทีนี้จากเทวโลกอาจไปมนุษย์ภูมิหรืออบายภูมิ ด้วยอำนาจแรงเหวี่ยงของกรรมพาไป *(หาอ่านรายละเอียดในมนุษย์เล่ม ๙ หน้า ๒๙๑)*

นี่แหละ! คือ โทษของการเจริญฌาน

"ฌานและปัญญามีในผู้ใด ผู้นั้นอยู่ใกล้นิพพาน" (ธรรมบท เล่มที่ ๒๕ หน้า ๕๔ พระพุทธวจนะ)

หมายความว่า มีฌานแล้ว ต้องมีปัญญาตัวรู้ด้วย จึงจะอยู่ใกล้นิพพาน ตัวรู้จะเกิดได้ต้องอาศัยการเจริญสติ ถ้ามีฌานแล้ว ไม่เจริญสติก็หลงไปเหมือนผกาพรหม

พระพุทธองค์ ทรงแสดงบุคคล ๔ ประเภท *(ในตติยปัณณาสก์ หมวด ๕๐ ที่ ๓ เล่ม ๒๑ อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต)*

๑. ผู้ที่ได้ฌาน ๑ ไปเกิดเป็นพรหมมีอายุ ๑ กัปป์

๒. ผู้ที่ได้ฌาน ๒ เกิดเป็นอาภัสสรพรหม มีอายุ ๒ กัปป์

๓. ผู้ที่ได้ฌาน ๓ เกิดเป็นสุภกิณหพรหม มีอายุ ๔ กัปป์

๔. ผู้ที่ได้ฌาน ๔ เกิดเป็นเวหัปผลพรหม มีอายุ ๕๐๐ กัปป์

"...ผู้ที่ได้ฌาน ๑ ถึง ฌาน ๔ แล้วติดใจในฌานทั้งสี่นั้น เมื่อสิ้นชีวิตก็ไปเกิดตามลำดับภูมิของฌาน ๑ ถึง ๔ เมื่อหมดอายุแล้วก็อาจไปสู่นรก กำเนิดดิรัจฉานและภูมิเปรตได้อีก

ส่วนอริยสาวกไปเกิดในที่นั้นแล้ว หมดอายุแล้วก็ปรินิพพานในภพนั้น

นี้เป็นความต่างกันระหว่างปุถุชนผู้มิได้สดับ กับพระอริยสาวกผู้ได้สดับ"

อรรถกถาธรรมบท ขุททกนิกาย ตัณหาวรรคที่ ๒๔

สมัยพุทธกาล ขณะพระพุทธองค์เสด็จบิณฑบาต เช้าวันหนึ่งทรงแลเห็นนางลูกสุกรตัวหนึ่ง ทรงแย้มพระโอษฐ์และเล่าให้พระอานนท์ฟังว่า อดีตชาติหนึ่งในสมัยพระพุทธเจ้ากกุสันธะนางลูกสุกรเกิดเป็นแม่ไก่หาอาหารอยู่ข้างโรงฉันได้ฟังธรรมเพลิน ถูกเหยี่ยวโฉบตายไปบังเกิดบนเทวโลก จุติจากเทวโลกมาเกิดเป็นธิดากษัตริย์ชื่อ *"อุพพรี"* เจริญฌานขณะถ่ายอุจจาระพิจารณาหมู่หนอน ได้ปฐมฌานตายไปบังเกิดบนพรหมโลก

จุติจากพรหมโลก ไปเกิดเป็นธิดาเศรษฐี แล้วจึงมาบังเกิดเป็นนางลูกสุกรนี้

ท่านคงเห็นโทษของฌาน ทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า พระองค์เคยเกิดมาแล้วทุกภูมิ เว้นแต่สุทธาวาส ๕ พรหมชั้น ๑๒-๑๖ ซึ่งเป็นที่เกิดของพระอนาคามีที่ปรินิพพานที่นั่น

พระพุทธองค์ ทรงตรัสว่า *"พรหมโลกเป็นของอันต่ำทราม... กิจอื่น (ความพ้นทุกข์ที่พึงกระทำ)ยังมีอยู่อีก" (จากพระไตรปิฎก เล่ม ๑๓ สูตร ๕๗ ธนัญชานิสูตร มีในหนังสือมนุษย์ เล่ม ๑๐ หน้า ๑๐๓)*

พระพุทธองค์เท่านั้นที่มี**ญาณ ๑๐** (ทศพลญาณ) สามารถหยั่งรู้**อินทริยปโรปริยัตตญาณ** รู้กำลังความหย่อนความยิ่งของอินทรีย์ (สัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา) ของสัตว์โลกทั้งหลายและ**วิปากญาณ**รู้วิบากผลกรรมทั้งในอดีต-อนาคต-ปัจจุบัน *(อ่านทศพลญาณในหนังสือ เล่ม ๙ หน้า ๒๐๙)*

นักแสดงอย่าหลงทาง

นอกจากหลงฌานแล้ว ขอนำเรื่อง *"นักแสดงหลงทาง"* มาเล่าสู่กันฟังอีกเรื่องหนึ่ง มีมาในพระสูตร ความว่า

นายตาลปุฏ นักแสดงผิวทองงามเหลืองดุจผลตาลสุก เข้าไปเฝ้าและทูลถามพระพุทธเจ้าว่า ตัวเขานี้สามารถที่จะทำให้คนไม่หัวเราะให้หัวเราะมีความสุขได้ เมื่อตัวเขาตายแล้วเขาจะไปเกิดบนสวรรค์ชั้นใด

พระพุทธองค์ ทรงตรัสตอบนายตาลปุฏ ความว่า

"ผู้ใดก็ตาม ที่ทำให้คนเขาเกิดมีโลภะ โทสะ โมหะ ผู้นั้นจะต้องไปบังเกิดในนรก หรือสัตว์เดรัจฉานด้วยอำนาจของโลภะ โทสะ โมหะ นั้น"

พระพุทธองค์ ทรงตรัสสอน

"...การร้องเพลงคือ การร้องไห้ในอริยวินัย

...การฟ้อนรำ เป็นการกระทำของคนบ้าในอริยวินัย

...การหัวเราะจนเห็นไรฟันเกินขอบเขต เป็นการกระทำของเด็กในอริยวินัย

...ครั้นแล้วตรัสสอนให้ชักสะพาน (เลิกเด็ดขาด)ในการร้องเพลงและฟ้อนรำ เมื่อมีความบันเทิงในธรรมก็ควรทำแต่เพียงยิ้มแย้ม...ฯลฯ"

นายตาลปุฏนักแสดงรูปงาม ถึงกับหลั่งน้ำตาร้องไห้ด้วยความสลดสังเวชใจ ขอบวชเป็นท่านตาลปุฏเถระ

ตาลปุฏเถรคาถา เล่ม ๒๖ หน้า ๔๒๐

"หญิงชายใด หลงเพลินอยู่กับกามสุข ย่อมได้ชื่อว่าผู้โง่เง่าตกเป็นทาสของมาร..."

นอกจากนี้ ยังมีนักแสดงชื่อ ***"นายคามินี"*** ก็อีกคน ที่พระพุทธองค์ทรงตอบคำถาม เช่น นายตาลปุฏ เมื่อรู้ว่าจะต้องตกนรกก็สลดสังเวชใจและบั้นปลายชีวิตก็ออกบวช

จึงขอเตือนท่านทั้งหลาย ทั้งผู้แสดงและผู้ดูละครจำอวดทั้งหลาย พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ย่อมไม่เป็นสอง หวังว่าท่านคงไม่มีทิฏฐิมานะเหมือนวัสสการพราหมณ์ในครั้งสมัยพุทธกาลหรอกนะ ทั้ง ๆ รู้แต่ยอมไปเกิดเป็นลิงอยู่ป่าไผ่วัดเวฬุวันจนได้

นี่แหละเขาเรียกว่า คนหลงทางมีโทษหนักกว่าหลงฌานเสียอีก หลงฌานไปสุคติพรหมโลก **แต่หลงดูการแสดงและนักแสดงต้องไปอบายภูมิ** เพราะทำให้คนดูคนชมเขาโลภหลงและเกิดกิเลส มันบาป!

กรรมช่างวิจิตรจริงหนอ!

เมื่อพูดถึงอาชีพนักแสดงไปแล้วว่าเป็นอาชีพที่เป็นอกุศลกรรม ขอกล่าวถึงอาชีพอกุศลกรรมอีกอาชีพหนึ่งได้แก่ อาชีพที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคดีความที่ต้องสอบสวนเป็นโจทก์-จำเลยและผู้ตัดสินความตลอดจนพยานในคดี เป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องไปถึงการสร้างศัตรู เจ้ากรรมนายเวร และทุจริตทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ โปรดหาอ่านชาดกเรื่อง

พระเตมียกุมาร (หรือพระเตมีย์ใบ้) ทำไมจึงเลี่ยงไม่อยากเป็นกษัตริย์? เพราะกษัตริย์ต้องสอบสวนตัดสินลงโทษ กรรมเหล่านี้เป็นอกุศลกรรมแล้วต้องไปตกนรก พระเตมียราชกุมารจึงยอมแกล้งทำเป็นพิการเป็นง่อย เป็นใบ้ เพื่อหนีความเป็นกษัตริย์ที่จะต้องตัดสินความแล้วไปนรก *(หาอ่านรายละเอียดในหนังสือมนุษย์ เล่มที่ ๖ พระเจ้าสิบชาติ การ์ตูนธรรมะ)*

นอกจากคนหลงทางแล้ว พระพุทธองค์ยังทรงแสดงว่ายังมีบุคคลผู้โชคร้ายนับว่าเป็นคนเดินทางผิดหรือหลงทางได้เหมือนกัน แม้จะได้เกิดมาเป็นมนุษย์แต่ไม่ได้รับฟังธรรมของพระพุทธเจ้า

มนุษย์ผู้โชคร้าย ๘ จำพวก ได้แก่

๑. คนที่ไป**ตกนรก**

๒. คนที่ไปเกิดเป็น**สัตว์ดิรัจฉาน**

๓. คนที่ไปเกิดเป็น**เปรต–อสูรกาย**

๔. คนที่ไปเกิดเป็นเทวดาและพรหม**หลงความเป็นทิพย์**

๕. คนที่ไปเกิดชายแดน**ไม่มีคำสอนพระศาสนา**

๖. คนที่เกิดในถิ่นที่เจริญมีคนสอนธรรมแต่เป็น**มิจฉาทิฏฐิ**

๗. คนที่เกิดในถิ่นเจริญมีคนสอนธรรมแต่**ปัญญาทึบ** พิการหูหนวก ตาบอด บ้าใบ้

๘. คนที่เกิดในถิ่นเจริญ ปัญญาดี ร่างกายสมบูรณ์แต่ **ไม่มีคนกล่าวธรรมสอนธรรม**

หวังว่า *ท่านคงจะไม่เป็นบุคคลหนึ่งในแปดจำพวกข้างต้นนี้!*

*"คนเดินหลงทาง...**เสียเวลา***

*คนหลงติดยา...**เสียอนาคต***

*คนหลงติดลาภ ติดยศ ติดอำนาจ...**เสียคน**!"*

๓๑. เจริญสติไม่ใช่สมาธิ-สมถกรรมฐาน

เพื่อความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น ขอกล่าวถึงการเจริญสติอีกที

การเจริญสติ ไม่ใช่สวดมนต์ ไม่ใช่สมาธิ ไม่ใช่สมถกรรมฐาน การเจริญสติไม่ใช่การนั่งสมาธิ นั่งหลับตา ไม่ใช่เดินจงกรม

การเจริญสติทำได้ทุกกาล, สถานที่ และอิริยาบถ แม้แต่อิริยาบถนอนหรือยืนก็เจริญสติได้ การเจริญสติกว้างขวางครอบคลุมรวมไปทั้งสวดมนต์ สมาธิ-สมถกรรมฐาน และทุกอิริยาบถ ยืน เดิน นั่ง นอน ไม่เลือกเวลาและสถานที่

การเจริญสติ ไม่ใช่การเข้าไปทำ ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่งเป็นการเฉพาะ **การเจริญสติไม่เลือกเวลาและสถานที่** การเจริญสติไม่ใช่การเข้าไปนั่งในห้องกรรมฐานหรือในห้องพระ (นอกห้องพระ นอกวัดก็เจริญสติได้) ไม่ใช่ต้องไปทำที่ทางเดินจงกรม (การเดินในกิจวัตรประจำวันก็เจริญสติได้) ถ้าเข้าใจว่าจะต้องไปทำเพียงเท่านี้ยังแคบไป

การเจริญสติ หรือ วิปัสสนาภาวนา หรือ วิปัสสนากรรมฐาน หมายความถึงการฝึกอบรมให้เกิดปัญญาความรู้แจ้งในสิ่งทั้งปวงตามความเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นแจ้งโลกชีวิตตามสภาวะให้เอาปัญญาเข้าไปรู้ทุกโลก สามารถทำจิตใจให้อิสระบริสุทธิ์จากกิเลสและปลอดพ้นจากทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา

การเจริญสติ เป็นการ***พิจารณาสังขารโดยไตรลักษณ์*** ยังกิจแห่งการระลึกรู้สึกตัวเป็นปัญญาให้สำเร็จเป้าหมายเป็น *"สุญญตะ"* ว่างจากตัวตนของ**อนัตตลักษณะ**, เป็น *"อนิมิตตะ"* ไม่เที่ยงของ**อนิจจลักษณะ**, เป็น *"อัปปณิหิตะ"* ทนอยู่ไม่ได้ของ**ทุกขลักษณะ**

ในการเจริญสติหรือวิปัสสนามีสมาธิอยู่ด้วยเสมอ แต่ในการเจริญฌานหรือสมถะหรือสมาธิไม่แน่ว่าจะมีการเจริญสติหรือวิปัสสนา (ปัญญา) อยู่ด้วยหรือไม่ (ถ้ายังเพ่ง, จ้อง, น้อมว่าจะเอาอยู่ นั่นไม่ใช่ปัญญา)

ขอยกตัวอย่าง เช่น การเจริญอานาปานสติด้วยการเจริญสติวิปัสสนากรรมฐานในสติปัฏฐาน ๔ ดังนี้

เจริญสติด้วย กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน ต้องรู้ชัดว่า...เดี๋ยวนี้**รู้ลมกระทบ**เมื่อหายใจเข้า-ออก

เจริญสติด้วย เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน ต้องรู้ชัดว่า...เดี๋ยวนี้**รู้สุข–ทุกข์** เมื่อหายใจเข้า-ออก

เจริญสติด้วย จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน ต้องรู้ชัดว่า...เดี๋ยวนี้**รู้จิตเป็นกุศล–อกุศล** เมื่อหายใจเข้า-ออก

เจริญสติด้วย ธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ต้องรู้ชัดว่า...เดี๋ยวนี้**รู้เห็นความไม่เที่ยง**เกิด-ดับ เมื่อหายใจเข้า-ออก

...เป็นช่วงขณะหนึ่ง...ๆ เท่านั้น!

สติแท้ (สัมมาสติ) ไม่ใช่การตั้งใจ จงใจ เพ่ง จ้อง แม้น้อมจะเอาก็ไม่ใช่!

แต่ถ้าเป็นสมาธิ-สมถกรรมฐาน จะกระทำด้วยการเพ่ง จ้อง น้อมว่าจะเอาแต่ความสงบในองค์ของฌาน *(องค์ฌาน ๕ ได้แก่ วิตก-วิจาร-ปีติ-สุข-เอกัคคตา)* เกิดความสงบดิ่งลงไปเป็นขณิกสมาธิ-อุปจารสมาธิ-อัปปนาสมาธิ *(แล้วก็ติดสุขอยู่ในฌาน)* ขาดตัวรู้ ปัญญาไม่เกิด

...ถ้ารู้นานแช่อยู่ ก็ตกจากสภาวธรรมปัจจุบันเป็นอดีตไป เพราะยึดอยู่จึงเป็นมิจฉาสติ ไม่เป็นสัมมาสติ

การเจริญสติ ไม่ใช่การเพ่ง จ้อง หรือน้อมจะเอา หรืออยากว่าจะทำ แต่เป็นเรื่องของการระลึกรู้ ตามดู-ตามรู้ รู้กาย-รู้ใจ ตามดูจนรู้เท่า-รู้ทัน-รู้ถูก เมื่อสติรู้เท่าทันก็จะรู้ถูก (สัมมาสติ) จิตตั้งมั่นถูกชอบก็มีอยู่ในนั้นเป็นสัมมาสมาธิ อุปมาดุจเหรียญสองหน้า หน้าหนึ่ง คือ สัมมาสติ อีกด้านหนึ่ง คือ สัมมาสมาธิ ในวิปัสสนา (สติ) จะมีสมถะ (สมาธิแค่ขณิกสมาธิ) อยู่ด้วย เขาอยู่ด้วยกันไม่แยกกัน การเจริญสติทำได้ทุกกาล สถานที่ ไม่เลือกเวลาแม้กระทั่งกำลังขับถ่ายปลดทุกข์ ถ่ายอุจจาระ-ปัสสาวะ (สมัยพุทธกาล สาวกเจริญสติกรรมฐานขณะถ่ายอุจจาระบรรลุธรรมก็มีมาแล้ว)

กลอนเจริญสติ

❍ ธรรมบทนี้แต่ละบทกำหนดใช้
เป็นอารมณ์สมาธิได้สะดวกอยู่
เพียงบทเดียวแต่ละวันตามขั้นดู
เพ่งให้รู้ความจริงสิ่งธรรมดา

❍ หากแต่ซ่อนอยู่ลึกนึกไม่เห็น
ต้องเขม้นเพ่งให้เหมาะดั่งเจาะผา
ทะลุตรงลงไปด้วยสายฟ้า
แห่งวิชชาที่แหลมคมสมแก่ธรรม

*❍ เพียงดู...ดู...**แต่ไม่เล็ง...ไม่เพ่งเฟ้น***
เป็นไม่เห็นอรรถแน่มีแง่ล้ำ
***จักขุนทรีย์–มนินทรีย์** มีสหกรรม*
*จึงอุปถัมภ์**ปัญญินทรีย์**ให้มีพอ*

๐ ยามดึกตื่นขึ้นมาอารมณ์เย็น
ดูให้เป็นเพ่งให้เป็นยิ่งเห็นข้อ
ที่ลึกซึ้งตรึงหทัยในใจคอ
ยิ่งสนุกสนานก็ยิ่งพอใจฯ

(พุทธทาสโอวาท-สิริวยาสี)

ผู้เริ่มปฏิบัติใหม่ อาจใช้คำบริกรรมไปก่อน นี้ยังเป็นสมาธิ-สมถะอยู่ ค่อย ๆ เลื่อนชั้นไปใช้วิธีกำหนดรู้ กำหนดรู้จะมีลักษณะเบากว่าการบริกรรม เพ่ง, จ้อง แต่การกำหนดรู้ก็ยังเป็นสมาธิ-สมถะอยู่ จนกว่าเมื่อใดท่านไม่กำหนดแต่ระลึกรู้เข้าไปตรง ๆ (ซื่อ ๆ) ไปเลย นั่นแหละจึงจะเกิดญาณปัญญาเป็นการเจริญสติวิปัสสนากรรมฐาน ความรู้สึกจะเบาบางมาก ๆ มาก ๆ เหมือนกับ

"...ทอดตัวอยู่ในความเป็นอิสระเช่นเดียวกับท้องฟ้า...
...ไม่เรียกมันว่าดี...หรือไม่ดี..."
"ถ้าในดวงใจ ไม่มีสิ่งใดแกว่งไกวอยู่
...ทุกฤดูก็ย่อมมีดีทั้งนั้น"
"ดูก่อน โมฆราช!
ท่านจงดูโลกนี้ดุจเป็นของว่าง ท่านจะพ้นจากบ่วงแห่งมาร"

วิปัสสนาอมสมถะ

แท้จริงแล้ว สมถะกับวิปัสสนาเขาอยู่ด้วยกัน สาเหตุที่แยกเรียกว่านี้สมถะ นี้วิปัสสนา ก็เนื่องมาจากระดับสติปัญญาคนยุคหลังกึ่งพุทธกาลด้อยลงกว่าสมัยพุทธกาลมาก มองไม่ออกว่าปฏิบัติธรรมคืออะไร

ท่านลองพลิกไปเปิดดูองค์ธรรมอันเป็นเครื่องตรัสรู้ ที่เรียกชื่อทางบาลี ***"โพชฌงค์"*** มี ๗ ประการ คือ สติ, ธัมมวิจัย, วิริยะ ๓ องค์นี้คือ องค์ของวิปัสสนา เราอาจคุ้นกับคำว่า *"อาตาปี สัมปชาโน สติมา"* คำนี้นักปฏิบัติจะเข้าใจดี เพราะเป็นองค์ธรรมที่สำคัญซึ่งแปลว่า *"ความเพียร สติและสัมปชัญญะ"*

เมื่อมีองค์ ๓ ของวิปัสสนาแล้ว องค์ธรรมอีก ๔ ประการของสมถะจะเกิดตามมาได้แก่ *"ปีติ, ปัสสัทธิ, สมาธิ, อุเบกขา"* และองค์ธรรมเหล่านี้จะเป็นกำลังเกื้อหนุนซึ่งกันและกันทำให้เกิดปัญญาญาณ

เรื่องนี้ ขอให้ศึกษาพระสูตรนี้

สติสูตร เล่ม ๒๓ หน้า ๑๘๗ เป็นพระพุทธวจนะ

พระพุทธเจ้า สอนว่า

"...เมื่อสติสัมปชัญญะมีอยู่ หิริ-โอตตัปปะย่อมเกิด

เมื่อหิริ-โอตัปปะมีอยู่ อินทรีย์สังวร (ศีล) ย่อมเกิด

เมื่ออินทรีย์สังวร (ศีล) มีอยู่ อธิศีล (เมตตา-อโทสะ) ย่อมเกิด

เมื่ออธิศีลมีอยู่ อธิจิต (สัมมาสมาธิ) ย่อมเกิด

เมื่ออธิจิต (สัมมาสมาธิ) มีอยู่ สัมมาปัญญา (สัมมาทิฏฐิ) ย่อมเกิด

เมื่อสัมมาปัญญามีอยู่ ญาณ (นิพพิทาวิราคะ) ย่อมเกิด

เมื่อญาณมีอยู่ วิมุตติญาณทัสสนะย่อมเกิด มีแก่บุคคลผู้สมบูรณ์ด้วยนิพพิทาวิราคะ..."

"เมื่อสติสัมปชัญญะไม่มี หิริและโอตตัปปะก็เป็นอันว่าหมดที่อิง"

ในอรรถกถาเนตติปกรณ์ กล่าวว่า

*"วิปัสสนาที่มี**สมถะอยู่หน้า** เหมาะแก่อุคฆฏิตัญญู*

*สมถะที่มี**วิปัสสนานำหน้า** เหมาะแก่เนยยะ*

*สมถะและวิปัสสนา**ที่ประกอบร่วมกัน** เหมาะแก่วิปจิตตัญญู*

***อธิปัญญาสิกขา** เหมาะแก่อุคฆติตัญญู*

***อธิจิตตสิกขาและอธิปัญญาสิกขา** เหมาะแก่วิปจิตัญญู*

***อธิศีลสิกขา อธิจิตตสิกขา และอธิปัญญาสิกขา** เหมาะแก่เนยยะ"*

หลวงปู่ท่านหนึ่งสอนว่า สมถะกับวิปัสสนาอยู่ด้วยกัน เปรียบเหมือนมีด สมถะเปรียบได้กับสันมีด วิปัสสนาเปรียบได้กับคมมีด

สันของมีดใช้สำหรับทุบตี คมของมีดใช้สำหรับตัด

นี่เหละที่เรียกว่า *"วิปัสสนาอมสมถะ!"* (ดุจหัวกะทิกับน้ำ)

เมื่อรู้อย่างนี้แล้ว ท่านยังจะต้องไปหาที่นั่งหลับตา ไปหาที่เดินจงกรมอีกไหม?

ความสำคัญอยู่ที่ *"ตัวรู้"* รู้ความเคลื่อนไหวอิริยาบถ รู้คิด รู้อยู่กับปัจจุบัน ถ้าหลับตาแล้วมีตัวรู้ ก็มีประโยชน์ ถ้าลืมตาแล้วมีตัวรู้ก็มีประโยชน์ ทำตอนเช้า-กลางวัน-เย็น-ค่ำ-ดึก ถ้ามีตัวรู้ก็มีประโยชน์ อยู่ในบ้าน-นอกบ้าน-ในวัด-นอกวัด ถ้ามีตัวรู้แล้วมีประโยชน์ทั้งสิ้น ทำตัวรู้ให้อยู่กับปัจจุบันตลอดเวลาทุกกาล สถานที่ไม่เลือกว่าจะอยู่ที่ไหนเวลาใด ไม่ต้องไปกะเกณฑ์ไปหวังไปสร้างไปอยากว่าจะทำ การทำตัวรู้หรือรู้สึกตัวให้มีทุกอิริยาบถ อย่าให้จิตเป็นบวกหรือเป็นลบ อย่าให้จิตเสียการทรงตัว อย่าตามอารมณ์บวกหรือลบที่มากระทบทุกเวลา ทุกสถานที่ แม้ที่ท่านขณะกำลังอุจจาระหรือปัสสาวะ รู้เข้าไปที่กายกว้างศอกยาววาหนาคืบนี่แหละ!

"เมื่อบุคคลรู้สึกตัว กุศลธรรมที่ยังไม่เกิดย่อมเกิดขึ้น อกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วย่อมเสื่อมไป" (เอกนิบาต เล่ม ๒๐ หน้า ๑๒ พระพุทธวจนะ)

คงไม่ต้องไปทำไปสร้างไปอยากจะทำอีกแล้ว เพราะนั่นมันเป็น

เส้นทางพระอริยะ

(สติสูตร ๒๓/๑๘๗)

นิพพาน

๙. โลกุตตระ (วิมุติ)

อรหันต์

อนาคามี

สกทาคามี

โสดาบัน

....ศรัทธา* ๔ + ทานบารมี

(ทสวัตถุ ๑๐ ประการ)

๑. สัมมาสติ(ระลึก, นึกได้, ไม่เผลอ)

๒. หิริ–โอตตัปปะ

(ละอายชั่ว-กลัวบาป)

๓. อินทรียสังวร (ศีล)

(สำรวมทวาร ๖)

๔. อธิศีล (เมตตา-อโทสะ)

(วิรัติงดเว้นบาปทั้งปวง)

๕. สัมมาสมาธิ (อธิจิต)

สติรู้ทันปัจจุบัน

อธิศีล

อธิจิต

อธิปัญญา

๖. สัมมาปัญญา (ทิฏฐิ)

(รู้วิปัสสนา-อริยมรรค-

-ยถาภูตญาณทัสสนะ)

มหาสติรู้ทันไตรลักษณ์

๗. ญาณ (ปัญญา)

(นิพพิทาวิราคะ -เบื่อหน่ายคลายกำหนัด)

ญาณ ๑๓ โคตรภูญาณ

๘. ญาณ (ปัญญา)

(วิมุติญาณทัสสนะ)

โลภกิเลส มันไม่เบาไม่ว่าง มันยังไม่วาง ถ้าวางได้มันจะเบา ตามดูตามรู้เข้าไปตรง ๆ เลย รู้กาย-รู้ใจเข้าไปเลย ไม่ต้องไปตั้งท่า, เพ่ง, จ้อง หรือน้อมจะทำ แม้กำหนดคำบริกรรมก็ไม่เอา ไม่บริกรรม (บริกรรมเป็นตัวช่วยต้องพยายามละออกไป)

แต่ก็นั่นแหละ เพราะสติ (สตินทรีย์) ยังอ่อน เมื่ออินทรีย์อ่อนจึงต้องกำหนดบริกรรมอยู่ ก็ให้รู้ว่ากำหนด ต่อเมื่อสตินทรีย์แก่กล้าเข้มแข็งขึ้น การกำหนดจะหายไป เหลือแต่ตัวรู้เท่านั้น

ตัวรู้นี่แหละ วิปัสสนาอมสมถะ!

ในพระสูตรว่าด้วยการโต้ตอบกับปริพพาชกชื่อ *"โปฏฐปาทะ"* ชื่อโปฏฐปาทะสูตร พระไตรปิฎกเล่มที่ ๙ ทีฆนิกาย ศีลขันธวรรค ความว่า

"...สัญญาความจำ (ความเข้าใจ) เกิดขึ้นก่อน แล้วญาณย่อมเกิดภายหลัง..."

ทั้งนี้ พระพุทธองค์ทรงตรัสตอบคำถามของปริพพาชกที่วัดมัลลิการามใกล้กรุงสาวัตถี ในเช้าวันหนึ่งระหว่างแวะเยี่ยมตอนบิณฑบาต ที่ทูลถามว่า สัญญากับญาณอะไรเกิดก่อน?

พระพุทธองค์ ทรงตรัสอธิบาย

"...ญาณเกิดเพราะสมาธิเกิด สมาธิเกิดเพราะสัญญาอันสุขุมของอุเบกขาเกิด อุเบกขาเกิดเพราะสัญญาอันสุขุมของปีติ, สุขเกิด..."

"...สัญญาอันสุขุมอุเบกขาเกิดแล้วดับแล้ว...สัญญาอันสุขุมในความไม่สุขไม่ทุกข์ ย่อมเกิดในสมัยนั้น...และสัญญาอันสุขุมอันเป็นรูปฌาน, อรูปฌานเกิด...จนกระทั่งดับอภิสัญญาเข้าถึงสมาบัติบรรลุนิโรธได้" (หาอ่านรายละเอียดในหนังสือ เล่ม ๙ หน้า ๔๙-๕๘)

ดังนั้น ท่านจะต้องสร้างสัญญาความจำ ความเข้าใจ ด้วยการศึกษา (สิขา, สุตะ) สร้างสุตมยปัญญาให้เกิดขึ้นก่อนโดยฟังคือสุตะมาก ๆ จนเป็นพหุสุตะ (พหูสูตร) จนจินตามยปัญญาเกิดและภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นในที่สุด

อนึ่ง สำหรับนักปฏิบัติที่ต้องการความแตกฉานชัดเจนขึ้นขอให้ไปศึกษารายละเอียดในหนังสือมนุษย์ เล่ม ๓ และ ๔ ว่าด้วยการถาม-ตอบปัญหาการปฏิบัติสู่ปฏิเวธ มีคำอธิบายของหลวงปู่หลวงพ่อสายปฏิบัติเกี่ยวกับการเจริญสติมากพอที่ท่านจะทำความเข้าใจดียิ่งขึ้น โปรดไปหาอ่านประกอบ เพื่อความรู้ลึกและปฏิบัติได้ถูกต้อง

"ย้อนแสง-ย้อนใจ" ***จิตใส...บุญ–จิตขุ่น...บาป***

๓๒. บุญบังนิพพาน

ได้ศึกษาเรื่องของบุญมาแล้วในบทก่อน ๆ คงพอเข้าใจนะว่า โดยสรุปได้แก่ ทาน ศีล สมถะ และวิปัสสนา

ทาน เป็นบุญที่ต้องใช้เงิน เป็นบุญขั้นต้น ปหานกิเลสหยาบ ไม่ต้องทำด้วยตัวเองก็ได้ ฝากเขาไปทำก็ได้ คนส่วนมากชอบเพราะทำง่าย

ศีล ไม่ใช้เงิน เป็นการควบคุมกายและวาจา แต่ต้องรักษาศีลที่ใจ จึงจะคุมกาย วาจาได้ ต้องทำด้วยตนเอง คนไม่ชอบเพราะทำยาก คนมีศีลมีน้อยทั้ง ๆ ที่ศีลเป็นเบื้องต้นของกุศลธรรมทั้งปวง

สมถะ–วิปัสสนา เป็นการเจริญภาวนาขั้นสูง เป็นปัญญาขั้น ปหานกิเลสละเอียด (อนุสัยกิเลสนอนเนื่องขันธสันดาน) ทำยากขึ้นไปอีก มีคนจำนวนน้อยมากที่เดินเส้นทางนี้ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าปัญญาเป็นแก้ววิเศษและแสงสว่าง

ทำไมจึงกล่าวว่า ***"บุญบังนิพพาน!"***

การทำบุญทานการกุศลความดี ถ้ายังหวังผลอยู่ ก็ไปนิพพานไม่ได้ เพราะการหวังผลนั่นหมายความว่าท่านต้องการเสวยผล ทำเหตุแล้วยังอยากได้ผล ยังมุ่งเพื่อประโยชน์ตนอยู่ แสดงว่าท่านยังแสวงหาความเกิดอยู่ ยังมีตนอยู่ คือ ยังอยากเกิด เกิดมารับผลไงล่ะ!

นิพพานไม่ใช่บุญไม่ใช่บาป นิพพานเป็นกิริยาชาติ ไม่เป็นกุศลอกุศล ไม่เป็นวิบากชาติ ไม่แสวงหาความเกิด ถ้ายังเป็นกุศลชาติอยู่ก็ไม่เป็นนิพพาน เพราะนิพพานเป็นกิริยาชาติ

เป้าหมายสูงสุดของพระศาสนา คือ อะไร? ท่านคงทราบแล้วว่า คือ ความพ้นทุกข์ คือ นิพพาน คือ ขอไม่เกิดอีก

บางคนยังอยากได้บุญและอยากพ้นทุกข์แต่ยังไม่อยากไปนิพพาน

ถ้ายังไม่อยากไปนิพพานและไม่อยากมีทุกข์มันเป็นไปไม่ได้ เพราะถ้ายังมีเกิดก็ต้องมีแก่ มีเจ็บ และมีตาย เรียกว่า ยังมีทุกข์ ถ้ายังอยากเกิดและมีความสุข ท่านต้องหมั่นทำแต่บุญและไม่ทำบาปทั้งปวง

บุญทานการกุศลเปรียบได้กับสร้างและอาศัยแพข้ามโอฆะห้วงน้ำแห่งวัฏฏะ เมื่อข้ามไปถึงฝั่ง (พระนิพพาน) แล้วกลับไม่ขึ้นฝั่งยังยึดแพ (บุญ) ไว้ไม่ยอมปล่อย ครั้งเมื่อจะขึ้นฝั่งแต่ก็ยังอยากได้แพอยู่อีก

ท่านมิต้องแบกแพไปด้วยหรือ? ยังอยากเหนื่อยอยู่หรือ มันเป็นภาพที่ไม่น่าดูเลยที่มีใครสักคนแบกแพขึ้นฝั่ง ขอบอกว่าอย่าแบกให้หนักเลย วางเสียเถอะ! วางแล้วว่าง...เบา

ทั้งความชั่วและความดี ถ้าเข้าไปยึดถือเอา มันก็เผาผู้นั้นได้เท่ากัน!

<u>เพราะว่างที่วิเศษที่สุดต้องว่างจากดี!</u>

ถ้าไม่วาง...รับรองว่า หนักแน่ ๆ

นี่แหละ...ที่เรียกว่า "บุญบังนิพพาน!"

ทำไมจึงกล่าวว่า *"บุญบังนิพพาน"*

นิพพาน มีความหมายว่า พ้นจากทุกข์ เหนือทุกข์ เหนือโลก เป็นโลกอุดร คือ โลกุตตระ (โลกุตตระ=โลก+อุดร)

กรรมดำ (อกุศลธรรม) หรืออปุญญาภิสังขาร ไม่เอา แม้กรรมขาว (กุศลธรรม) หรือปุญญาภิสังขาร ก็ต้องไม่เอา! เพราะนิพพาน คือ กรรมไม่ดำ-ไม่ขาว (อสังขตะ) ***เป็นผลที่เกิดจากการกระทำของจิตดวงหนึ่ง ชื่อ "กิริยาจิต" คือ สักแต่ว่ากระทำไม่มีผลเป็นกุศลหรืออกุศล เป็นผลของการเจริญจิตจนอยู่เหนือมายาสังขารได้แล้ว มีเฉพาะในพระอริยเจ้าเท่านั้น***

นิพพาน คือ อนาลโย เป็นสันติลักขณะ

อนาลโย คือ อนาลัย คือ ออาลัย คือ ไม่อาลัย (บุญความดีก็ไม่อาลัย!)

ออาลัย คือ เอาอภิชฌา (ชอบใจ) และโทมนัส (ไม่ชอบใจ) ในโลกออกเสียได้ คือ ไม่ชอบ-ไม่ชัง = เฉย (แต่รู้เป็นกิริยาจิตไม่มีผลเป็นวิบากจิต คือ ไม่มีการเกิดอีก)

อาลัย คือ ห่วงหา อาวรณ์คิดถึง อภิชฌา (ชอบใจ) และโทมนัส (ไม่ชอบใจ) อยู่กับโลก คือ มีผลเป็นวิบาก คือ เกิดอีกๆ ๆ แม้บุญก็ยังอาลัย เพราะมีผลเป็นวิบาก คือ เป็นกุศลวิบาก เป็นฝ่ายดีที่จะต้องไปเสวยผล เช่น ไปเสวยผลบุญในมนุษย์โลก เทวโลก และพรหมโลก ไม่ไปนิพพาน

นรก คือทุกข์ สวรรค์คือสุข เหนือสุข-ทุกข์ (เหนือนรก-สวรรค์) คือ นิพพาน!

อาลัย คือ ห่วงอาลัยในบุญทานการกุศล อาลัยจึงไม่ไปนิพพาน

อนาลโย หรือ อนาลัยหรือออาลัย หรือ ไม่อาลัย ไม่มีห่วง

ไม่อาลัย คือ ไม่มีทั้งบาปและบุญที่จะไปบัง

คือ ไม่บังนิพพาน!

แต่เดี๋ยวนี้! ถ้าหากท่านยังมีอาลัยทาง ตา หู ฯลฯ ท่านไม่เห็นนิพพานหรอก (ย่อมไม่พ้นทุกข์)

เอาอภิชฌาและโทมนัสในโลก (ขันธโลก) ออกเสียซิ! มีตาดีก็ทำเป็นตาบอด...มีหูดี ก็ทำเหมือนหูหนวก ฯลฯ นั่นแหละ (ปิดหูซ้ายขวา ปิดตาสองข้าง ปิดปากเสียบ้าง นอนนั่งสบาย-เอาสติเข้าไปปิด)

เรื่องบุญบังนิพพานนี้ มีพระพุทธวจนะ กล่าวยืนยันไว้ในพระไตรปิฎก เล่ม ๑๓ มัชฌิมปัณณาสก์ คหปติวรรค ว่า

"...กรรมไม่ดำไม่ขาว มีวิบากไม่ดำไม่ขาว ย่อมเป็นไปเพื่อสิ้นกรรม คือ เจตนาเพื่อละกรรมทั้งดำทั้งขาว ซึ่งมีวิบากทั้งดำทั้งขาว (เป็นเจตนาที่ไม่ต้องการเวียนว่ายตายเกิด ไม่ปรารถนาจะทำกรรมใด ๆ อีกต่อไป)" (หาอ่านรายละเอียดในหนังสือมนุษย์ เล่ม ๑๐ หน้า ๑๙- ๒๑ เรื่องที่ ๗ กุกกุโรวาทสูตร ว่าด้วยโอวาทแก่ผู้ทำตัวดั่งสุนัข)

ท่านที่ยังติดนั่งสวดมนต์ นั่งสมาธิ (หลับตา) เดินจงกรม ก็ไม่ว่า แต่หลังจากที่ท่านสวดมนต์จบแล้ว นั่งสมาธิแล้ว หรือไปเดินจงกรมเสร็จแล้ว หลังจากนั้น (วินาทีต่อมาทันที) ขอให้ท่านเจริญสติต่อไป **เจริญสติทุกเวลาทุกสถานที่และอิริยาบถจนถึงเข้านอน** (จนกระทั่งถึงเวลาที่ต้องนอนในวาระสุดท้าย) ก็ให้มีสติ ให้รู้ชัดว่า...เดี๋ยวนี้นอน ครั้นตื่นขึ้นวันใหม่ (หรือตื่นขึ้นในชาติใหม่) ก็ให้มีสติรู้ตัวในทันที ท่านลองพลิกไปอ่านวิธีการเจริญสติดูอีกที ไม่ยากอย่างที่คิด!

แล้วท่านจะไม่อยากเข้าห้องพระ ไม่อยากไปวัดไหนอีกเลย! เพราะวัดอยู่ที่กาย-ใจ เสียแล้ว (วัดกิเลสที่กาย-ใจ ทั้งวัน, ยกห้องพระมาไว้ที่ใจเสียแล้ว)

มีคำถามว่า พระไตรปิฎกมีแสดงไว้หลายตอน กล่าวถึงพระพุทธองค์ทรงเดินจงกรม แม้พระอรหันต์สาวกก็เดินจงกรม จะไม่ขัดกันกับข้อความข้างต้นดอกหรือ?

ขอเรียนว่า ไม่ขัดกันแต่สอดคล้องกัน กล่าวคือ พระพุทธองค์และพระอรหันตสาวกท่านเดินจงกรมเพราะท่านตรัสรู้แล้ว กิจที่พึงทำไม่มีอีกแล้ว เป็นอเสขบุคคลผู้ไม่ต้องฝึกศึกษาต่อไปอีกแล้ว ท่าน

ถึงกิเลสนิพพานมีเบญจขันธ์เหลือ (สอุปาทิเสสนิพพาน) แต่ธาตุขันธ์ของท่านยังคงมีอยู่ ท่านจึงต้องบริหารธาตุขันธ์ด้วยการเดินจงกรม แม้เจริญอานาปานสติก็เช่นเดียวกัน ท่านอยู่ด้วยวิหารธรรมมีอานาปานสติเป็นวิหารธรรม คือ ธรรมอันเป็นเครื่องอยู่ (ท่านก็ไม่ตั้งท่าว่าจะไปเจริญอานาปานสติ ไม่ตั้งท่าว่าจะไปเดินจงกรม ท่านเข้าไปรู้ทันทีเลยในขณะนี้กำลังหายใจหรือขณะนี้กำลังเดิน ท่านกำลังบริหารธาตุขันธ์) จนกว่าธาตุขันธ์จะดับ เรียกว่า ดับขันธปรินิพพานไม่มีเบญจขันธ์เหลือ (อนุปาทิเสสนิพพาน)

แต่อย่างพวกเราทั้งหลายนี่ยังต้องทำมาหากิน มีงานมีกิจวัตรประจำวัน ถ้าจะกำหนดอานาปานสติหรือกำหนดจงกรม ก็ให้รู้เข้าไปที่ลมหายใจ รู้เข้าไปที่เดินทันทีไปเลย อย่าไปตั้งใจ เพ่ง จ้องหรือน้อมว่าจะเอา ให้รู้เข้าไปให้เป็นเนื้อเดียวกับชีวิตประจำวันนั่นแหละ (ให้รู้ทุกอิริยาบถทุกเวลาและทุกสถานที่)

ถ้าไม่มีตัวรู้ ก็ดับเวทนาไม่ได้ ถ้าดับเวทนาไม่ได้ ความเกิดใหม่ย่อมมี!

อานิสงส์ของการเดินจงกรม ๕ ประการ ได้แก่

๑. **อดทนต่อการเดินทางไกล**

๒. มีความเพียรดี

๓. สมาธิตั้งอยู่ได้นาน

๔. **อาพาธน้อย**

๕. **อาหารย่อยง่าย**

จะเดินจงกรมก็ดีหรือเดินในชีวิตประจำวันก็ดี ขอให้มีสติกำกับอย่าให้ขาด ถ้าเผลอก็กำหนดสติใหม่อีก ๆ

"ดูก่อนอานนท์! ทั้งเมื่อก่อนและบัดนี้ ตถาคตมีปกติอยู่โดยมากด้วยสุญญตา" (จูฬสุญญาตาสูตร เล่ม ๑๔ หน้า ๒๐๐)

(สุญญตาวิหาร ธรรมเป็นเครื่องอยู่ คือ การทำในใจถึงความว่างเปล่า)

แต่เรา ๆ ท่าน ๆ เป็นเสขบุคคล (พระโสดาบันบุคคลขึ้นไปจนถึงพระอนาคามี) แล้วหรือยัง ยังต้องฝึกศึกษาอย่างมาก (อาจต้องใช้บทมากเป็นบรมบทหรือปทปรมะเป็นบัวใต้น้ำก็ได้) อาจหลายชาติ หลายแสนชาติ

แล้วจะหนีนรกทันไหม!

แม้ท่านที่เป็นเสขบุคคล ก็ยังต้องศึกษาต่อไปอีก กิจที่พึงทำยังไม่จบ ยังมีอยู่ยังต้องเจริญภาวนา สมถะ-วิปัสสนา เจริญสติต่อไปยังต้องเจริญต่อไป...จนกว่ากิจที่พึงต้องทำอยู่จบแล้วนั่นแหละจึงค่อยมาอยู่ด้วยวิหารธรรมอานาปานสติ และการเดินจงกรม

ขณะนี้...วันนี้...เดี๋ยวนี้...กำลังเดินอยู่...ให้รู้ชัดว่า...เดี๋ยวนี้เดิน...รู้ตรง ๆ ไปเลย!

...เดินทั้งวัน...ก็ให้รู้ไปทั้งวัน รู้บ้าง...เผลอบ้างก็ช่างมัน ก็ให้รู้ว่าเผลอไปแล้ว เริ่มกำหนดใหม่

เผลอก็กำหนดใหม่ อิริยาบถนั่ง นอน ยืน ก็ให้รู้เข้าไปแบบเดียวกันนี้

ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า ท่านเจริญสติเป็นแล้วหรือยัง! โปรดพลิกไปอ่านเรื่องเจริญสติซ้ำอีกสักเที่ยว!

"รู้สึกตัว" เป็นแล้วหรือยัง?

ท่านรู้จัก...**ทวาร** ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ หรือยัง?

ท่านรู้จัก...**สภาพธรรม** รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เรื่องราวคิดนึก หรือยัง?

ท่านรู้จัก...**สภาพรู้** คือ เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น รู้รส รู้สัมผัส รู้คิดรู้นึก หรือยัง?

"สภาพระลึกรู้ทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ..."

...รู้ทีละทวาร...นิดเดียว เดี๋ยวนี้...เดี๋ยวนี้...ๆ

รู้เห็น...รูป...ที่ตา...ก็เดี๋ยวนี้...เห็น เกิดแล้วดับ...(ไม่คาดไม่หวังมีสติวางเฉยไม่อาลัย)

รู้ได้ยิน...เสียง...ที่หู...ก็เดี๋ยวนี้...ได้ยิน เกิดแล้วก็ดับ...(ไม่คาดไม่หวังมีสติวางเฉยไม่อาลัย)

รู้ได้กลิ่น...

รู้รส...

รู้สัมผัส...

รู้เรื่องราว (รู้คิด ดูคิด เห็นคิด)...

ให้รู้เข้ามาตรงที่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ <u>ไม่ใช่ให้ไปรู้ที่รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เรื่องราว</u>

"ผู้ไม่ระวังผัสสะทั้งหกแม้ประตูหนึ่ง ย่อมประสบความทุกข์"

(จากสังคัยหสูตร เล่ม ๑๘ หน้า ๗๖)

...ไม่คาด...ไม่หวัง ย่อมอยู่เป็นสุข (คาดหวังย่อมอยู่เป็นทุกข์)

โลกทั้งโลกมีอยู่เพียงเท่านี้...!

ต้องดับเวทนาให้ได้ ดับเวทนาได้ ก็ไม่ต้องเกิด

พระพุทธเจ้าทรงสอนอย่างนี้! ตลอด ๔๕ พรรษา มีเพียงเท่านี้!

จงเดินตามรอยบาทพระศาสดา ขอจงมาเป็นชาวพุทธพันธุ์แท้ มนุษย์พันธุ์แท้กันเถิด!

๓๓. นิพพานคืออะไร?

เมื่อกล่าวถึงบุญบังนิพพานไปแล้ว หลายคนถามว่านิพพานคืออะไร? จึงขอกล่าวถึงนิพพานสักหน่อย

นิพพาน แปลว่า ดับกิเลสและกองทุกข์ เป็นปรมัตถธรรม เป็นโลกุตตรธรรม เป็นจุดหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา ไม่เหลือเป็นวิบากผล ไม่เป็นกุศล หรือ อกุศล แต่เป็นเพียงกิริยา **นิพพาน อุปมาดุจดับไฟจนหมดเชื้อไม่เหลือและไม่เติมเชื้ออีก** ผู้ละขันธ์ห้าได้ ทำให้ไม่เกิดอีก เรียกว่า พ้นขันธ์เป็นขันธวิมุตติ นิพพานเป็นสันติลักษณะ

"กุสลาธรรมา, อกุสลาธรรมา อัพยากตาธรรมา...ฯลฯ"

กุสลาธรรมา-ธรรมที่เป็นกุศล (ธรรมขาว) อกุสลาธรรมา-ธรรมที่เป็นอกุศล (ธรรมดำ) อัพยากตาธรรมา-ธรรมที่ไม่เป็นกุศลไม่เป็นอกุศล (ธรรมไม่ดำไม่ขาว)

อัพยากตธรรม คือ ธรรมไม่ดำ-ไม่ขาว คือ ธรรมที่เป็นกิริยา คือ นิพพาน (ละทั้งกรรมดำ-กรรมขาว)

อัพยากตธรรมเกิดขึ้นได้เฉพาะที่มีกุสลธรรมเป็นปัจจัยเท่านั้น (กุศลจิตเป็นปัจจัยให้เกิดมรรคจิต)

นิพพานธาตุ คือ สภาวะแห่งนิพพาน สภาวะของการดับกิเลสและกองทุกข์ มี ๒ ได้แก่

๑. สอุปาทิเสสนิพพาน คือ นิพพานที่ดับกิเลส(กิเลสนิพพาน) มีเบญจขันธ์เหลือ เป็น**กิริยาจิต**

๒. อนุปาทิเสสนิพพาน คือ นิพพานที่ดับกิเลสไม่มีเบญจขันธ์เหลือ (ขันธนิพพาน)

ชื่อของนิพพานมีหลายชื่อ ดังนี้

นิโรโธ ความดับ
ขยัง สิ้นไป
จาโค ความสละออก
วิราคัง สำรอก
ปณีตัง ประเสริฐที่สุด
ปฏินิสสัคโค ความสละคืน
ราคักขโย ความสิ้นราคะ
โทสัคขโย ความสิ้นโทสะ
โมหักขโย ความสิ้นโมหะ
ตัณหักขโย ความสิ้นตัณหา
อนาลโย ความไม่มีอาลัยนามรูป (ออาลัย = ไม่อาลัย)
อเสสโตวิราโค ความสำรอกโดยไม่เหลือ
อนุปปาโท ความไม่เกิดขึ้น (ออุปาทาน = ไม่ยึดมั่น)
อนิมิตตะ ความไม่มีนิมิตเครื่องหมายและอนุพยัญชนะ
อัปปณิหิตะ ความไม่มีที่ตั้ง (แห่งอารมณ์อันน่าปรารถนา)
อัปปฏิสนธิ ความไม่ปฏิสนธิ
อัปปฏิวัตติ ความไม่กลับเป็นไปเป็นมูลที่ตั้งแห่งทุกข์
อัพยากฤติ ความไม่เป็นกุศล-อกุศล(เป็นกรรมไม่ดำ-ไม่ขาว)
อคติ ความไม่มีคติ
อชาตัง ความไม่มีชาติ (อชาติ = ไม่เกิด)
อชรัง ความไม่ชรา (อชรา = ไม่แก่ คือ ไม่มีเกิดจึง ไม่มีแก่)
อัพยธิ ความไม่เจ็บ
อมตัง ความไม่ตาย

อโสกัง ความไม่โศก

อปริเทวัง ความไม่ปริเทวะ (พิไรรำพัน)

อนุปายาสัง ความไม่มีอุปายาส (ความแห้งใจ)

อสังกิลิฏฐัง ความไม่มีกิเลสเครื่องเศร้าหมอง

อนุตตรัง ธรรมอันประเสริฐสูงสุด

อสังขตัง ธรรมที่ไม่ปรุงแต่งขันธ์ห้า

อัจจันตัง ธรรมที่ล่วงขันธ์ห้า

อัจจุตัง ธรรมที่ไม่เกิด (อจุติ = ไม่จุติ)

อปวัตตัง ความไม่เป็นไปแห่งการสืบต่อไม่ขาดสายแห่งทุกข์ (ปวัตตะ = มูลวัตถุที่ตั้งแห่งทุกข์ คือ การสืบต่อไม่ขาดสายแห่งทุกข์)

อนายหะนัง ความไม่พยายามสร้างวิบาก (อายูหะนะ = มูลวัตถุที่ตั้งแห่งทุกข์ คือ กรรมที่สร้างวิบาก)

อนิมิตตัง ความไม่มีนิมิตเครื่องหมาย (นิมิตตะ = มูลวัตถุที่ตั้งแห่งทุกข์ คือ เครื่องหมาย)

ปทัง ธรรมที่ไม่อุบัติทุกข์ (อุปาทะ = มูลวัตถุที่ตั้งแห่งทุกข์ คือ ความอุบัติ)

มุตติ ความพ้น

ขันธวิมุตติ ธรรมที่พ้นจากขันธ์

วิโมกข์ ความหลุดพ้นจากกิเลสหรือโมกขธรรม (ธรรมอันเป็นเครื่องหลุดพ้นกิเลส)

วิวัฏฏะ ไม่เวียนเกิด เวียนตาย

สุญญตะ ความว่างจากตัวตน

เพื่อความเข้าใจชัดยิ่งขึ้น ให้ท่านพลิกกลับไปอ่านเรื่องสมมุติกับวิมุตติ หรือบัญญัติกับปรมัตถ์ อีกสักเที่ยว

ถ้าท่านไม่รู้จักนิพพาน ก็หานิพพานไม่เจอ นิพพานในหนังสือ (ปริยัติ) กับนิพพานในจิต(ปฏิบัติ-ปฏิเวธ) นั้นต่างกัน ถ้าวิ่งตระครุบเงาก็ไม่มีวันเจอหรอก และถ้ายิ่งถามหานิพพานยิ่งไม่เจอใหญ่ ยิ่งวิ่งหายิ่งอยากได้ ยิ่งห่างไกล!

ถ้าหยุดวิ่ง...หยุดถาม ก็จะพบ...ที่นี่...เดี๋ยวนี้...ๆ...ๆ ไงล่ะ!

มี ๙ ตา อยู่กับตัวกลัวอะไร?

มี "๙ ตา" อยู่กับตัวกลัวอะไร ลองจารนัยทีละอย่างทางภาษา
ตั้งแต่ต้นจนครบทั้ง "๙ ตา" จะนำพาซึ่งผู้รู้สู่นิพพาน ฯ

อนิจจตารู้เมื่อเห็นความเปลี่ยนแปร ความไม่แน่ไม่จีรังแห่งสังขาร
ทั้งดีชั่วหรือกลาง ๆ ต่างอาการ ล้วนไหลผ่านไม่ควรที่มิอาจรอ

ทุกขตารู้เมื่อเห็นความน่าชัง ของทุกข์สุขกักขังดังเกี่ยวขอ
หนักแก่จิตพิษแก่ใจไม่รู้พอ แล้วยังล่อให้หลงรักหนักขึ้นไป

อนัตตตามิใช่ตัวหลงว่าตัว ก็เมามัวมีจิตพิศมัย
เป็นตัวกูของกูคู่กับใจ เป็นอนุสัยประจำจิตคิดว่าตน

ธัมมัฏฐิตตาตั้งอยู่ตามธรรมชาติ ไม่เห็นเป็นของอาตม์ทุกแห่งหน
ธรรมชาติตามธรรมชาติใช่ของคน เป็นตัวตนของธรรมชาติใช่อาตมา

ธัมมนิยามตาอาศัยกฎ ธรรมชาติกำหนดเช่นนั้นหนา
บังคับทั้งอวกาศและเวลา เหมือนพระเจ้าบังคับมาทั้งรูป-นาม

อิทัปปัจจยตามีอาการ สองสถานฟังให้ดีอย่าผลีผลาม
มีปัจจัยตามปัจจัยทุกโมงยาม ไม่มีปัจจัยไม่มีความต้องบิดเบือน

สุญญตาว่างจากค่าแห่งตัวตน จากความหมายแห่งสัตว์คนผลเสมือน
อวกาศว่างขาดจากเหย้าเรือน ไม่มีเงื่อนงำใดไว้รีรอ

ตถตาสารพันที่กล่าวมา
เห็น "๘ ตา" นั้นมาอย่างเพียงพอ
อตัมมยตามาเป็นลำดับสุดท้าย
คงที่อย่างสะอาดสว่างสงบไป
ผู้เช่นนี้มีนามว่าอตัมมโย
อยู่เหนือภพเพราะวิมุติเป็นอุทลุม
มี "๙ ตา" เป็นวิปัสสนาฉะนี้แล้ว
ได้ดวงแก้วเก้าประการการผดุง
ทั้ง "๘ ตา" ต้องเป็นเช่นนั้นหนอ
คงที่ต่อรัก-ชังไม่หวังอะไร
ไม่วุ่นว่ายไปตามเหตุปัจจัยไหน
เป็นอิสระปัจจัยอะไร ๆ ไม่เกาะกุม
คืออรหันต์วิสุทโธไม่เสริมสุม
หมดประชุมแห่งสังขารการแต่งปรุง
พบดวงแก้วประเสริฐใส่ไว้ในถุง
มีดวงแก้วเจริญรุ่งมุ่งนิพพาน ฯ

(จากพุทธทาสลิขิต หน้า ๔๖๒)

นิพพานไม่เป็นอัตตา

มีบางสำนักบางวัดอ้างว่า นิพพานเป็นอัตตา เป็นอัตตาจริงหรือไม่ ขอให้ใช้ปัญญาไตร่ตรองด้วยเหตุผล ดังต่อไปนี้

๑. **วันประสูติ** พระโพธิสัตว์สิทธัตถะราชกุมารทรงพระดำเนินได้เจ็ดก้าวและทรงประกาศ *"อาสภิวาจา"* คือ พระวาจาพรหมโวหารภาษิตอันองอาจของบุรุษวิเศษอาชาไนยที่ว่า

"อัคโคหมัสมิ โลกัสสะ = *เราเป็นผู้เลิศแห่งโลก*
เชฏโฐหมัสมิ โลกัสสะ = *เราเป็นผู้ยิ่งใหญ่เหนือสุดแห่งโลก*
เสฏโฐหมัสมิ โลกัสสะ = *เราเป็นผู้ประเสริฐแห่งโลก*
อยมันติมา ชาติ = *เราเกิดชาตินี้เป็น**ชาติสุดท้าย***
นัตถิทานิ ปุนัพภโว = ***ความบังเกิดอีก มิได้มีแก่เรา..."***

๒. วันปรินิพพาน พระอนุรุทธเถระ ผู้เป็นเอตทัคคะผู้เลิศในอภิญญาทิพยจักขุมีตาทิพย์ เข้าฌานเห็นจิตดวงสุดท้ายของพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าดับขณะที่พระพุทธองค์ทรงเข้าฌาน-ออกฌาน

๓. เทวดาพรหมทั้งหลาย มาขอฟังธรรมจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วบรรลุธรรมนับแสนโกฏิ ถ้ามีพระพุทธเจ้าองค์ก่อน ๆ (มีอัตตาตัวตนอยู่) ทำไมไม่มีกล่าวถึงว่า เทวดาหรือพรหมแม้สักองค์หนึ่งได้บรรลุธรรมจากพระพุทธเจ้าองค์ก่อน ๆ บ้าง เพราะพระพุทธเจ้าองค์ก่อนๆ มีมากเป็นอเนกนับไม่ได้

๔. พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า พระโคตมะ (องค์ปัจจุบัน) ได้เคยเสด็จเทวโลกและพรหมโลก แม้พระโมคคัลลานะก็เคยเหาะขึ้นไปเที่ยวเทวโลก ไม่มีที่ใดกล่าวว่า ได้เคยพบพระพุทธเจ้าองค์ก่อน ๆ ถ้าหากยังมีอยู่จริงก็คงเข้าไปเฝ้าแล้วมาเล่าให้พระเถระทั้งหลายในสมัยพุทธกาลได้ฟังบ้าง

๕. พระอรหันตสาวกสมัยพุทธกาล ที่ทรงอภิญญามีมากมายไม่เคยมีแม้สักองค์หนึ่งกล่าวถึงเลยว่า ได้ไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าองค์ก่อน ๆ หรือเล่าถึงว่ามีพระพุทธเจ้าองค์ก่อน ๆ มาโปรดเยี่ยมมาสอนธรรม

ในพระสูตรกล่าวถึง ปุรพันธอุบาสกฟังธรรมพระบรมศาสดาสำเร็จโสดาบัน ถูกมารแปลงมาเป็นพระพุทธเจ้ามาลองใจ มารกล่าวว่า *"ไม่ทันพิจารณากล่าวธรรมข้อหนึ่งมีอยู่ที่ว่าขันธ์ทั้งหมดเป็นทุกข์ ไม่เที่ยง เป็นอนัตตานั้นไม่ใช่ ขันธ์บางจำพวกเที่ยงนั้นมีอยู่"* ปุรพันธอุบาสกไม่หวั่นไหวด้วยศรัทธาของพระโสดาบันมั่นคง จึงร้องถามไปว่า *"ท่านเป็นมารหรือ? มารตั้งร้อยตั้งพันก็มาทำลายศรัทธาของเราไม่ได้"* แล้วก็ไล่มารแปลงออกจากบ้านไปมารก็หายวับไป *(มีรายละเอียดในมนุษย์*

เล่ม ๑๐ เรื่องที่ ๙๐ ปุรพันธอุบาสก) คนที่นั่งสมาธิแล้วเห็นพระพุทธเจ้าในสมัยหลังพุทธกาลนี้ ก็น่าจะถูกมารแปลงเป็นพระพุทธเจ้ามาหลอก เหมือนปุรพันธอุบาสกก็เคยเกิดมีมาแล้วในสมัยพุทธกาล

๖. วังคีสมาณพ นักดีดกระโหลกศีรษะคนที่ตายแล้ว สามารถบอกได้ว่าคนตายไปเกิดที่ใด แต่เมื่อดีดกระโหลกศีรษะอรหันต์ที่นิพพานแล้วกลับไม่สามารถรู้และบอกได้เลย จึงยอมจำนนตามที่พระพุทธองค์ให้บวชแล้วจะสอนวิชานี้ให้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอรหันต์ดับขันธ์นิพพานแล้วไม่เกิดอีก

๗. ขณะที่พระโพธิสัตว์แสวงหาโมกขธรรม (ธรรมอันเป็นเหตุให้ออกจากทุกข์) ถึงหกปี ถ้าหากมีพระพุทธเจ้าองค์ก่อนอยู่จริง น่าจะมาสั่งสอนโปรดแสดงธรรมแก่พระโพธิสัตว์สิทธัตถะบ้าง แต่นี่พระองค์ทรงตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง จึงได้พระนามว่า *"สัมมาสัมพุทโธ"*

๘. พระพุทธองค์ทรงแสดงสัตว์โลกมี ๓๑ ภูมิ ไม่ปรากฏว่าพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้วอยู่ที่ภูมิไหน? หรือมีหรือเป็นวิสุทธิเทพ วิสุทธิเทพคือใคร อยู่ที่ภูมิไหน?

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นเหตุผลสนับสนุนพระพุทธวจนะที่ว่า *"สัพเพ ธัมมา อนัตตา"* ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา

ดังนั้น *พระนิพพาน* จึงเป็น *"อนัตตา"*

ผู้ที่กล่าวหรือสำนักที่กล่าวว่า นิพพานเป็นอัตตา จึงเป็นการกล่าวตู่พระพุทธเจ้า ผู้ที่กล่าวตู่เช่นนี้นับว่าเป็นมิจฉาทิฏฐิ มีแสดงไว้ในอภิธัมมัตถสังคหะ ปริเฉท ๕ วิมุตตสังคหวิภาค มรณะจตุกะ เรื่องสังสารวัฏฏ์ ๓๑ ภูมิ หัวข้ออบายภูมิว่า <u>ผู้เป็นมิจฉาทิฏฐิ จะต้องไปเสวยวิบากในอบายภูมิ โลกันตนรก</u> ซึ่งมืดมิดอยู่เป็นนิตยกาล พระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลกครั้งหนึ่ง จึงมีโอกาสเห็นแสงสว่างขึ้นแวบหนึ่งชั่วลัดนิ้วมือเดียวเท่านั้น

รู้อย่างนี้แล้วยังจะดึงดันว่านิพพานเป็นอัตตาอยู่หรือ และยังจะนำข้าวน้ำขึ้นไปถวายพระพุทธเจ้าบนสวรรค์ชั้นฟ้าอีกหรือ? หากได้ทราบเหตุผลดังกล่าวนี้แล้ว จงปรับเปลี่ยนความคิดเห็นเสียใหม่

นิพพานไม่เป็นอนิจจัง นิพพานไม่เป็นทุกขัง แต่นิพพานเป็นอนัตตา

พระพุทธองค์ ทรงตรัสว่า

"นิพพานดุจไฟสิ้นเชื้อ เมื่อเชื้อไม่เหลือ
ไฟจึงดับ เมื่อไฟดับ ไฟจะมีแต่ที่ไหน...
...เมื่อไม่มีผู้ก่อไฟ ไฟจะมี แต่ที่ไหน..."

ชาวพุทธมนุษย์พันธุ์แท้ใช้ปัญญาโยนิโสดูเองเถิด!

"สิ่งแปลกปลอม" ไม่ติดนอก-ไม่ติดใน

๓๔. มนุษย์(ชาวพุทธ)พันธุ์แท้ ต้องตอบโจทย์ให้ได้

อ่านมาตั้งแต่บทต้นจนถึงบทสุดท้าย หลายคนยังจับต้นชนปลายไม่ถูก ยังงง ๆ อยู่ ไม่รู้ว่าควรจะปฏิบัติตัวอย่างไร จึงจะเป็นชาวพุทธพันธุ์แท้

มนุษย์ (ชาวพุทธ) พันธุ์แท้ ต้องตอบโจทย์ (คำถามเพื่อประเมินผลตนเอง) **ให้ได้รวม ๙ ข้อ** ดังต่อไปนี้

๑. ท่านมีสัมมาทิฏฐิ หรือยัง?

สัมมาทิฏฐิขั้นต้นเป็นขั้นพื้นฐาน ได้แก่ มีปัญญาเห็นชอบในสัทธา ๔ คือ เชื่อกรรม เชื่อผลของกรรม เชื่อว่าทุกคนมีกรรมเป็นของตน และต้องมั่นคงในศรัทธาความเชื่อมั่นในพระปัญญาตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ต้องเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้มีจริง ๑๐ อย่าง (ทสวัตถุกัมมัสสกตาปัญญา)ได้แก่ ผลทาน ผลของการบูชา ผลของมงคลกิริยา ปฏิสันถารการบวงสรวงมีจริง ทำดี-ชั่วมีผล, สวรรค์-นรกมีจริง, โลกนี้-โลกหน้ามี, ทำดี-ชั่วต่อมารดามีผล, ทำดี-ชั่วต่อบิดามีผล, สัตว์ที่ปรากฏกายโตทันที (โอปปาติกะ) มีจริง, มรรค-ผลนิพพานมีจริง

การมีความเชื่อข้างต้นมั่นคง ต้องเริ่มที่ศึกษา อ่าน ฟัง ที่เรียกว่า **สุตมยปัญญา** ปัญญาตัวแรก อ่านมาก ฟังมาก เรียกว่า พหูสุตะ หรือ **พหูสูตร** คือ รู้ทั่ว ทั้งกว้างและลึก ทุกแง่มุม

“สัมมาทิฏฐิ ย่อมโน้มไปสู่ความพ้นทุกข์...”

๒. ท่านเคยคิดดี–คิดเป็นบ้างไหม?

คิดดี-คิดเป็น เป็นปัญญาตัวที่ ๒ ที่เรียกว่า **จินตามยปัญญา**

คิดในทางบวกทางกุศล คิดอยู่แต่ในทาน ศีล ภาวนา เรียกว่า *"มีโยนิโสมนสิการ"*

"โยนิโสมนสิการ รุ่งอรุณแห่งปัญญา เป็นอาหารของสติ"

คิดไม่ดี-คิดไม่เป็น ไม่เป็นปัญญา ได้แก่ คิดตรึกทางกาม พยาบาท เบียดเบียน เป็น โลภะ โทสะ โมหะ เรียกว่า อโยนิโสมนสิการ (ไม่ฉลาดคิด, คิดอกุศล วิตกจริต)

๓. ท่านเคยถากถางทางเดินบ้างไหม?

ตามข้อ ๑-๒ เปรียบเหมือนการอ่านแผนที่ และเริ่มคิดที่จะเดินทาง แต่ขอถามสักหน่อยว่า *ท่านเคยถากถางขวากหนามเปิดทางเดินหรือยัง?*

ขวากหนาม คือ ปัญหาอุปสรรคในที่นี้ ได้แก่ เจ้ากรรมนายเวรทั้งหลาย มารทั้งหลาย ท่านเคยขออโหสิกรรมบ้างไหม ชาติที่ท่านเกิดมาแล้วเป็นอเนกคือนับไม่ถ้วน ท่านได้เคยเบียดเบียนใครเขาไว้บ้าง เขาย่อมจองเวรพยาบาทอาฆาตมาทวงเอาคืนท่าน ท่านได้ชดใช้ไปบ้างหรือยัง (ถ้าเอามารมาเป็นมิตร ทุกอย่างก็ง่ายขึ้น)

ท่านต้องกรวดน้ำ–อุทิศบุญให้มาก ๆ บ่อย ๆ เนือง ๆ ทุกวันและทั้งวันที่นึกได้ นี่แหละคือขอให้เจ้ากรรมนายเวรเขาอโหสิกรรม อนุญาต ให้เขาเปิดทางเดินให้

การยอมรับวิบากกรรมเก่าอย่างหน้าชื่นตาบานเป็นการใช้หนี้ ยิ่งยอมรับยิ่งชดใช้หนี้หมดได้เร็ว (ถ้าไม่ชดใช้ หนี้ไม่หมด)

อย่าลืมอุทิศให้ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ทั้งที่อยู่ในมนุษย์โลกและเทพดาด้วย

บ่วง ๓ บ่วง ที่ผูกคอ (บุตร) ผูกเท้า (โภคทรัพย์) ผูกมือ

(คู่ครอง) ท่านพร้อมที่จะแก้คลายปุ่มปมคลายมัดออกหรือยัง (ลูกของกู เมียของกู ทรัพย์สมบัติของกู! เป็นบ่วงมัดที่แก้คลายออกยากที่สุด)

"ความเสน่หาในบุตรและภรรยา เปรียบเหมือนไม้ไผ่กอใหญ่ที่เกี่ยวพันกันอยู่"

ท่านที่ยังคลายไม่ออก พระพุทธองค์ก็ทรงสอนธรรมของผู้ครองเรือนเป็นฆราวาสผู้เสพกามอยู่ ก็ให้ปฏิบัติ**ให้ทาน**เพื่อเป็นเสบียงเดินทางเพื่อที่จะเกิดในภพชาติต่อไป **รักษาศีล**เพื่อไม่ให้ไปสู่ทุคตินรก แล้วจึงค่อย ๆ ฝึกหัดศึกษาพิจารณา**เจริญภาวนา**ต่อไป

พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า จงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อม เพราะการเกิดเป็นทุกข์ ตราบใดที่ยังไม่เจริญภาวนาถึงพระอริยบุคคลขั้นพระโสดาบัน ก็ยังปิดอบายภูมิทุคตินรกไม่ได้ จึงทรงสอนไม่ให้ประมาทให้ขวนขวายฝึกหัดขัดเกลากิเลสเพื่อประโยชน์ตนและประโยชน์แก่ผู้อื่นด้วย

๔. ท่านยังคงเบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่นอยู่ไหม?

เบียดเบียนตน ได้แก่ อบายมุขทั้งหลาย รวมทั้งเหล้า บุหรี่ สุรายาเมาทั้งหลาย คบบาปมิตร เกียจคร้าน เที่ยวกลางคืน (หาโรคมาใส่ตัวหรือเปล่า?) เป็นต้น

เบียดเบียนผู้อื่น ได้แก่ กาย-วาจาทุจริตทั้งหลาย แม้แต่ใจที่คิดร้ายก็เป็นการเบียดเบียนทางใจ (มโนทุจริต)

การไม่เบียดเบียน เป็นเมตตา ท่านต้องเข้าใจอกเขา-อกเรา ตัวเรารักสุข-เกลียดทุกข์ ฉันใด ผู้อื่นก็รักสุข-เกลียดทุกข์ ฉันนั้น

การไม่เบียดเบียน เป็นการไม่สร้างอุปสรรคขวากหนามเพิ่มขึ้นมาอีก ที่เรียกว่า ตัดวิบากผลของกรรมอนาคต ต้องไม่ต่อกรรม

อีกย่อมเดินทางถึงเป้าหมายได้เร็ว (กรรมให้แก้...อย่าก่อ เวรให้ตัด... อย่าต่อ)

การไม่เบียดเบียน เป็นศีล ถือศีลต้องถือที่ใจ ใจสั่งดี กายก็ทำดี วาจาก็พูดดี ไม่เบียดเบียนผู้ใด แม้ใจก็ไม่คิดร้ายใด ๆ ในอกุศลทั้งปวง และให้คิดโยนิโสแต่ฝ่ายกุศลทานศีลสมถวิปัสสนาขัดเกลากิเลส โลภะ โทสะ โมหะ อยู่ตลอดเวลา

๕. ท่านรู้หรือยังว่าพระพุทธเจ้าสอนอะไร? เป้าหมายของศาสนาอยู่ที่ไหน?

พระพุทธเจ้าทรงสอนให้มี**ปัญญาตัวที่ ๓ คือ ภาวนามยปัญญา** เป้าหมายของศาสนาอยู่ที่ตรงนี้

ภาวนามี ๒ อย่าง ได้แก่ *สมถภาวนา* (ทำสมาธิ) และ*วิปัสสนาภาวนา* (เจริญสติให้เกิดปัญญาปหานกิเลส)

พระพุทธองค์ทรงวางขั้นตอนการปฏิบัติเป็นขั้น ๆ ๓ ขั้น ได้แก่ ให้ทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา ท่านต้องเดินทางนี้ที่เรียกว่า ทางสายกลาง หรือ อริยมรรคองค์ ๘ (ศีล สมาธิ ปัญญา)

ท่านต้องเข้าใจสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน ท่านต้องรู้คุณโทษของฌาน ต้องเดินไม่ผิดทาง (ท่านต้องศึกษาว่าทำไมพระโพธิสัตว์เดินหลงทางไปเรียนฌานหกปีเพราะอะไร) และพระองค์ท่านทรงเตือนแล้วให้เดินทางสายกลาง (ฌานกดข่มกิเลสได้ชั่วคราว ดุจหินทับหญ้า ฌานเสื่อมได้) สายกลาง คือ ทางแห่งปัญญา ปัญญาไม่เสื่อม

๖. ทำไมต้องเจริญวิปัสสนากรรมฐาน?

วิปัสสนากรรมฐาน เป็นการทำงานให้เกิดปัญญาปหานกิเลส

โลภ โกรธ หลง ได้เด็ดขาด ทำให้เกิดปัญญา มีปัญญาแล้วพ้นทุกข์ หมายความว่า ไม่ต้องเป็นทุกข์ในนรกอบายภูมิชาติแล้วชาติเล่าๆ ถ้ายังปหานกิเลส โลภ โกรธ หลง ไม่ได้ ก็ต้องไปเกิดในอบายภูมิแน่นอน

ปุถุชนคนธรรมดาทุกคนที่ยังละโลภ โกรธ หลง ไม่ได้ก็เพราะหลงอยู่ในวิปลาส (คลาดเคลื่อนไป, เพี้ยนไป) ๔ อย่าง ได้แก่ หลงว่าโลกนี้สวยงาม เป็นสุข เที่ยง และมีตัวตนของตน *(ตัวกู-ของกู)* จึงมีแต่ทุกข์ จมอยู่กับทุกข์

*"ถ้ากำจัด**ความมีตัวกู**นี้ออกไปเสียได้นั่นแหละคือ ยอดแห่งความสุข" จากมุจจลินทสูตร เล่ม ๒๕ หน้า ๗๔ พระพุทธวจนะ*

เมื่อมีตัวกู ก็มีสิ่งที่เนื่องด้วยตัวของกู เช่น ลูกกู เมียกู ทรัพย์สมบัติ กู ฯลฯ เป็นต้น

ทำอย่างไรจึงจะขจัดวิปลาส ๔ เสียได้

๑) เห็นว่าโลกนี้**สวยงาม** (สุภะ) ขจัดได้ด้วย เจริญสติด้วยอสุภกรรมฐาน กายคตาสติ พิจารณาซากศพ

๒) เห็นว่าโลกนี้**เป็นสุข** ขจัดได้ด้วย เจริญสติด้วยอิริยาบถ (**เพราะอิริยาบถปิดบังทุกขัง** ยืน, เดิน, นั่ง, นอน)

๓) เห็นว่าโลกนี้**เที่ยง** ขจัดได้ด้วย เจริญสติเห็นความเกิด-ดับของสันตติ (**เพราะสันตติปิดบังอนัจจัง**)

๔) เห็นว่าโลกนี้**มีตัวตน** ขจัดได้ด้วย เจริญสติแยกฆนสัญญาไม่ให้จำเป็นกลุ่มก้อน ให้แยกกระจายออกเป็นแต่ละอย่างๆ (**เพราะฆนสัญญา ความจำว่าเป็นกลุ่มก้อน เป็นคณะเป็นหมู่ หลายๆ สัญญาปิดบังอนัตตา**)

"เมื่อยังมีหวงแหน ยังมีวาทะว่าตัวตน ยังอาศัยทิฏฐิที่ผิด ก็จะต้องเกิดความโศก ความคร่ำครวญ ทุกข์กาย-ทุกข์ใจ และคับแค้นใจ...

เมื่อมีตน ก็มีการยึดว่า สิ่งที่เนื่องด้วยตนของเรามีอยู่ เมื่อมีสิ่งที่เนื่องด้วยตน ก็มีการยึดว่า ตนของเรามีอยู่...ความเห็นว่าโลกเที่ยง อัตตาเที่ยง จึงเป็นธรรมะของคนพาล" (จากอลคัททูปมสูตร สูตรเทียบด้วยงูพิษ เล่ม ๑๒ วรรค ๓ โอปัมมวรรค เป็นพระพุทธวจนะ ดูรายละเอียดในหนังสือมนุษย์ เล่ม ๙ หน้า ๒๓๒)

๗. เจริญวิปัสสนากรรมฐานทำอย่างไร?

การเจริญวิปัสสนากรรมฐาน คือ การเจริญสติในสติปัฏฐาน ๔ ได้แก่ พิจารณาตามรู้กาย เวทนา ตามรู้จิต และธรรม

อนุสติ ๑๐ เป็นบาทฐานให้เกิดมหาสติ การอุทิศบุญเป็นการสร้างอนุสติให้เกิด เช่น พุทธานุสติ ธรรมมานุสติ สังฆานุสติ จาคานุสติ เทวตานุสติ เป็นต้น

พิจารณาตามรู้กาย เช่น อิริยาบถ ๔ ยืน เดิน นั่ง นอน หรือพิจารณาลมหายใจ เป็นต้น

พิจารณาตามรู้เวทนา เช่น รู้สุข ทุกข์ ไม่สุขไม่ทุกข์ เป็นต้น

พิจารณาตามรู้จิต เช่นจิตกุศล-อกุศล ก็ให้รู้ เป็นต้น

พิจารณาตามรู้ธรรม เช่น ตามดู-ตามรู้กาย และเวทนาและจิตไปพร้อมกัน ได้แก่ ตามรู้ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มีเวทนาเกิด-ดับ ทางตา หู ก็ให้รู้ จิตรู้สึกยินดี-ยินร้ายก็ให้รู้ กิเลสโลภโกรธหลงก็ให้รู้ เป็นต้น

การเจริญสติทำได้ทุกหนทุกแห่ง ทุกเวลา สถานที่ และทุกอิริยาบถ ในนอกวัด ในห้อง-นอกห้องพระสามารถเจริญสติได้ทุกเมื่อ! อย่าตามอารมณ์ที่เข้ามากระทบ อย่าให้จิตเป็นบวกเป็นลบ อย่าให้เสียการทรงตัว

๘. ท่านเห็นไตรลักษณ์แล้วหรือยัง?

ไตรลักษณ์ คือ ลักษณะปกติธรรมดาๆ ของโลก ๓ อย่าง ได้แก่ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตามีตัวตนที่ไม่ใช่ตน

ทุกสิ่งอย่างในโลกล้วนตกอยู่ในสามัญลักษณะไตรลักษณ์ ทั้ง ๓ อย่างนี้ทั้งสิ้น จะหาความเที่ยง เป็นสุข ความเป็นตัวตนไม่มี

"เมื่อไม่มีตัวตนก็ไม่มีที่ตั้ง เมื่อไม่มีที่ตั้ง ทุกข์ก็ตั้งอยู่ไม่ได้ จะหาทุกข์มาแต่ไหน!"

"สิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งมวล ล้วนดับไปเป็นธรรมดา" ตถาคตสูตร เล่ม ๑๙ หน้า ๔๗๙

"ผู้ใดพิจารณาไตรลักษณ์ อยู่อย่างไม่มีกลางวัน-กลางคืน ท่านเหล่านั้น คือ ผู้ที่ได้ถือกุญแจเปิดประตูพระนิพพานไว้ในกำมือแล้ว"

รู้กับเห็นไม่เหมือนกัน รู้ไตรลักษณ์กับเห็นไตรลักษณ์ก็ต่างกัน เมื่อรู้อยู่ก็นำไปพิจารณาแล้วก็จะเห็น (รู้ด้วยสัญญาความจำและเห็นด้วยตาปัญญา)

"จงหาครูผู้วิเศษให้พบ พบแล้วไม่ทุกข์!"

๙. พระวาจาสุดท้ายพระพุทธเจ้าฝากคำสอนอะไรไว้?

ปัจฉิมวาจา คือ พระวาจาสุดท้ายก่อนปรินิพพาน พระพุทธองค์ฝากไว้ว่า *"ไม่ให้ประมาท"* ไม่ประมาท คือ ให้มีสติความระลึกได้-รู้สึกตัวอยู่เสมอ

คำสอนแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ รวมลงอยู่ที่ความไม่ประมาท (ดุจรอยเท้าสัตว์ทั้งหลายมารวมลงอยู่ในรอยเท้าช้าง) คือมีสติตัวเดียวเท่านั้น ชาวพุทธพันธุ์แท้ต้องรู้วิธีเจริญสติ

เอ้า! อ่านแผนที่เสร็จแล้วรีบออกเดินทางเดี๋ยวนี้ (กำหนดสติรู้ตัวเดี๋ยวนี้!)

เป็นหน้าที่ของท่านที่ต้องออกเดินทางได้แล้ว พระตถาคตเจ้าเป็นเพียงผู้ชี้ทางให้เดินเท่านั้น

แต่อย่าลืมว่า ก่อนออกเดินต้องเตรียมเสบียงเดินทาง ก่อนลงมือปฏิบัติต้องศึกษา, ฟัง, จำ, เข้าใจ, เมื่อเข้าใจจึงเริ่มปฏิบัติ

ปริศนาธรรม

มีบุรุษผู้หนึ่งระหว่างเดินทาง ไปพบอสรพิษเป็นงูใหญ่ ๔ ตัว ไม่ทำร้ายแต่กอดรัดบุรุษผู้นั้น เขาดิ้นสุดแรงเกิดเพื่อจะหนี แต่งูใหญ่ทั้ง ๔ ก็ไล่ตามเขาไป

ระหว่างที่หนีงูใหญ่ทั้ง ๔ เขาไปพบโจรทั้ง ๖ เขาก็วิ่งหนีโจรไปพบบ้านร้าง ๖ หลัง เขาหนีเข้าไปหลบโจรในบ้านร้างทั้ง ๖ แต่กลับไปเจอเอาเพชฌฆาต ๕ คน อยู่ในบ้านร้างนั้น เขาหนีออกมาจากบ้านมาพบเพชฌฆาตคนที่ ๖ มาทางอากาศ

เขาวิ่งหนีต่อไปอีกไปพบแม่น้ำ ๔ สาย เขาไม่มีทางหลีกหนีไปไหนได้อีก จึงหนีลงแม่น้ำว่ายน้ำเพื่อจะข้ามแม่น้ำทั้ง ๔ สายนั้น เพื่อหนีอสรพิษทั้ง ๔ โจรทั้ง ๖ และเพชฌฆาตทั้ง ๖

ถามว่า ปริศนาธรรมนั้นคืออะไร? จะข้ามพ้นแม่น้ำทั้ง ๔ สายได้หรือไม่ ถ้าได้ได้ด้วยอะไร? ถ้าไม่ได้เพราะเหตุใด

ตอบว่า ชีวิต คือ การเดินทางของมนุษย์ซึ่งมี**อสรพิษงูใหญ่**

ทั้ง ๔ ตามไปด้วย ได้แก่ มหาภูตรูป ๔ ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ ที่อยู่ในตัวเราทุกคน พร้อมที่จะฉกกัดตลอดเวลา

โจรทั้ง ๖ ได้แก่ **อายตนะภายนอก ๖** ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และธรรมารมณ์

บ้านร้างทั้ง ๖ คือ **อายตนะภายใน ๖** ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ (บ้านร้างนี้ถ้าไม่มีโจรเข้ามาอยู่ก็สงบ)

เพชฌฆาต ๕ คือ **ขันธ์ ๕** ได้แก่ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ และวิญญาณขันธ์ ส่วน**เพชฌฆาตที่ ๖** ได้แก่ **นันทิราคะ** คือ ความเพลิดเพลินในตัณหา

ส่วน**แม่น้ำ ๔ สาย**นั้น คือ **อุปาทาน ๔** ได้แก่ กามุปาทาน สีลัพพตุปาทาน ทิฏฐุปาทาน อัตตวาทุปาทาน **ข้ามพ้นได้**ด้วยเจริญสติปัฏฐาน วิปัสสนากรรมฐาน **จะข้ามไม่พ้นได้**เพราะมิจฉาทิฏฐิ

"เมื่อยังยึดมั่นอยู่ ก็ถูกมารผูกเอาไว้
เมื่อไม่ยึดมั่น ก็พ้นจากบ่วงแห่งมาร"

อุปาทิยสูตรเล่ม ๑๗ หน้า ๗๙ พระพุทธวจนะ

"ความเกิดย่อมมีแก่ผู้มีอุปาทาน (ยึดมั่น)"

กุตุหลสาลาสูตรเล่ม ๑๘ หน้า ๔๒๙ พระพุทธวจนะ

"คนดี ย่อมหลุดพ้น เพราะไม่ยึดมั่น"

เทวทูตสูตรเล่ม ๑๔ หน้า ๒๙๕ พระพุทธวจนะ

"อนุปาทาโน ปรินิพพายะติฯ ผู้ไม่ยึดมั่นย่อมถึงนิพพาน"

เวสาลีสูตรเล่ม ๑๘ หน้า ๑๒๓ พระพุทธวจนะ

๓๕. ปฏิบัติธรรม คือ ปล่อยวาง

๐ มีอะไรเป็น(ทำ) อะไรตามใจเถิด อย่าให้เกิดความทุกข์เป็นใช้ได้
มีไม่เป็นจะมารุมสุมที่ใจ เหมือนแบกของหนักไว้เมื่อยไหล่คอ
มีเช่นนี้ยิ่งมีทวีทุกข์ จะหาสุขทางใจที่ไหนหนอ
ถ้ามีเป็นเห็นจะไม่เมื่อยไหล่คอ ***ถ้าปล่อยวางมันก็เบาสบายฯ***

ปล่อยวาง คือ ว่าง ธรรมที่ว่าง บริสุทธิ์ เป็นหนึ่งไม่มีทั้งอิฏฐา และอนิฏฐารมณ์ เป็นธรรมที่ดับมีพระนิพพานเป็นอารมณ์ เป็นอุปสมานุสติกรรมฐาน

ปล่อยวาง เป็นวิราโค พ้นราคะ ปราศจากกำหนัดยินดี ประณีตเป็นนิรามิสสุข (ปราศจากสุขจากอามิส)

ปล่อยวาง เป็นสุญญตะปราศจากนิมิตเครื่องหมายอารมณ์ทั้งหลายย่อมเข้าไม่ถึง (ตัดผัสสะไม่ลงถึงเวทนา ถ้าลงถึงเวทนาก็ลงถึงตัณหาก็ต้องสำรอก จาคะสละออกให้ได้)

ปล่อยวาง เป็นอิสรธรรม อันตัณหาและทิฏฐิเข้าอาศัยอยู่ไม่ได้ ความถือมั่นอะไร ๆ เช่นกับโลกย่อมไม่มี ปราศจากกังวล (แม้แต่ *"น้อม"* ก็ยังเป็นกังวลอยู่)

ปล่อยวาง เป็นธรรมที่ยังความเมาให้สร่าง เป็นธรรมที่นำออกเสียซึ่งความกระหาย เป็นธรรมที่ถอนเสียได้ซึ่งอาลัย (ไม่อาลัย = อนาลัย-อนาลโย) เป็นธรรมที่ตัดเสียแล้วซึ่งวัฏฏะ สงบระงับเยือกเย็นปลอดโปร่ง ว่าง เบาสบายไม่มีที่สิ้นสุด เพราะว่างเปล่าอันมีอยู่รอบทั่วตัว

อนิมิตตสมาธิ หรือ อนิมิตตเจโตสมาธิวิหาร คือ ทำใจไม่ให้

มีภายใน-ไม่ให้มีภายนอก ปล่อยวาง ว่างเปล่าจากนิมิต(เครื่องหมาย, อารมณ์, ความคิด) จิตสังขาร (ปรุง) ปราศจากความอยาก ความไม่อยาก ยึดถือเกาะเกี่ยว ปราศจากความมีที่ตั้ง(ของขันธ์ทั้งห้า)

นี้เป็นแนวทางหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง และยังเป็นสุขวิหารธรรมของพระอริยบุคคลทั่วไปด้วย (มีอานุภาพบำบัดขับไล่ทุกขเวทนาอาพาธ ได้อัศจรรย์ยิ่งนัก)

ความจริงการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้านั้น ไม่มีอะไรลำบาก ไม่มีอะไรยุ่งยาก การปฏิบัติตามทางของพระพุทธองค์ไม่มีทุกข์ เพราะทางของพระพุทธองค์ คือ ปล่อยวาง

...ปล่อยวางให้หมดทุกสิ่งอย่าง อย่าแบกอย่าถืออะไรๆ ให้มันหนัก

...ทิ้งมันเสีย...แม้ความดีก็ต้องทิ้ง...ความถูกต้องก็ให้ทิ้ง!

คำว่า ***"ทิ้ง"*** หรือ ***"ปล่อยวาง"*** ไม่ใช่ไม่ปฏิบัติ แต่หมายความว่า "ให้ปฏิบัติการละ, การทิ้ง, การปล่อยวาง นั่นแหละ!

"...ถ้าไม่เพลิดเพลิน ไม่ยึดถือในเหตุแห่งอายตนะภายใน-ภายนอกนั้นได้ นั่นแหละเป็นที่สุดแห่งกิเลสอนุสัยที่นอนซ่อนตัวแฝงอยู่

...ผัสสะกระทบระหว่างอายตนะทั้งสอง ลงสู่การรับรู้ของวิญญาณเกิดเวทนาสุข-ทุกข์แล้วจึงจำ (สัญญา)และตรึก (วิตก) อันเป็นเหตุให้เนิ่นช้าอยู่กับอารมณ์นั้น ถ้าตรึกตรอง (วิตกวิจาร) นานเกินไปจิตย่อมฟุ้งซ่านและเมื่อตรึกตรองถึงเรื่องใดมาก จิตก็น้อมไปทางนั้น" (จากเทวธาวิตักกสูตร เล่ม ๑๘)

"ผู้ไม่ระวังผัสสะทั้งหก แม้ทวารหนึ่ง ย่อมประสบความทุกข์" (จากสังคัยหสูตร เล่ม ๑๘ หน้า ๗๖)

"อารมณ์ (รูปารมณ์) ๖ ที่เป็นอดีต-อนาคต-ปัจจุบันย่อมครอบงำเพราะเหตุแห่งผัสสะที่กระทบนั้น" (จากมธุปิณฑิกสูตร เล่ม ๑๒ สีหนาทวรรค สูตรที่ ๑๘ มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ หาอ่านรายละเอียดในหนังสือมนุษย์ เล่ม ๙ หน้า ๒๒๓)

ยังมีหลายคนที่ตั้งความปรารถนาไปเกิดบนเทวโลก คนพวกนี้นี่ก็ยังเป็นคนหลง ปฏิบัติธรรมแล้วก็**ยังยึดขันธ์ของเทวดาอยู่** อย่างนี้ก็เรียกว่าไม่ปล่อยวางเมื่อไม่ปล่อยวางแล้วจะเรียกว่าปฏิบัติตามพระพุทธเจ้าได้อย่างไร *(อกุศลกรรมถ้าได้ทำไว้ แม้ไม่ปรารถนานรกก็ยังต้องได้ไป)*

ปฏิบัติธรรม คือ ปล่อยวาง ปล่อยวางทุกขันธ์แม้ขันธ์ของเทวดาก็ไม่ปรารถนา ไม่ต้องไปอยากไปปรารถนาหรอก ทำชั่ว ทำบาปแม้ไม่ปรารถนาจะไปนรกก็ยังต้องได้ไป แม้บุญความดีก็เหมือนกันถ้าเหตุปัจจัยถึงที่แล้วแม้เทพพรหมก็จะต้องได้ไปเหมือนกัน การปลูกต้นไม้ก็เหมือนกัน ให้หมั่นรดน้ำพรวนดินเก็บวัชพืชศัตรูพืชไม่ต้องรีบร้อนหรืออธิษฐานขอให้ได้ดอกได้ผล ต้นไม้เขาจะออกดอกออกผลเมื่อไรเป็นเรื่องของเขา (พีชนิยาม) สร้างเหตุให้ดีก็พอ เหตุดีผลย่อมดี (กรรมนิยาม)

"ทำบุญความดีไม่ควรหวังผล" ทำแล้วปล่อยวาง ว่าง ๆ สบาย ๆ แม้สุขเวทนาก็ไม่แสวงหา

"ดูก่อนท่านโมฆราช! ท่านจงมองดูโลกนี้ดุจของอันว่างเปล่า ท่านจะพ้นจากบ่วงแห่งมาร..."

"จงทอดตัวเธออยู่ในความเป็นอิสระเช่นเดียวกันกับท้องฟ้า ไม่เรียกมันว่าดีหรือไม่ดี" เซ็น-ดวงใจแห่งพุทธะ)

ว่าง คือ ว่างจากอัตตาตัวตน (เจตสิกนามขันธ์ ๓) อันเป็นที่ตั้งของอุปาทาน (อัตตวาทุปาทาน) ว่างจากอุทธัจจสังโยชน์ คือ ว่าง

จากการปรุงแต่ง (ปรมสุญญตา) ของสังขารเจตสิกจนเกิดญาณ คือ ว่างจากการรบกวนของอารมณ์ (ทวาร ๖) ไม่บวก-ไม่ลบ คือ จิตปภัสสร คือ ว่างจากอวิชชาและอุปกิเลสที่จรมา ว่างจนเป็นวิชชาเป็นจิตเดิมแท้หรือจะเรียกว่าจิตดวงใหม่ที่ปภัสสรอันมีสติ-ปัญญาเจตสิกอยู่ข้างใน ถ้าปภัสสรถาวร ก็คือ จิตที่ตรัสรู้ ดุจแสงประทีปขับไล่ความมืดฉะนั้น

เห็นจิตด้วยจิต คือ ฝึกจิตด้วยจิต จับจิตด้วยจิต (จับตัวเอง) จะเห็นจิตต้องหลุดออกมาจากอุปาทาน เป็นอนุปาทาโน มิฉะนั้นจะไปยึดตัวตนว่าเป็นตนเป็นผู้ทำ ตามดู-ตามรู้จิตด้วยจิต...ที่นี่...เดี๋ยวนี้...ๆ นิดเดียว...ๆ! ***(คิดทำให้ทุกข์ คิดคือหนู รู้คือแมว เมื่อคิดออกมาแล้วถูกแมวกินหมด...เมื่อคิดออกมาแล้วฆ่าได้ทั้งแมวทั้งหนู!)***

การปรุงจิต เป็นเหตุให้ขุ่นมัว เมื่อไม่ปรุงจึงสงบ ไม่ขุ่นมัว จิตก็ใสจนเห็นจิตด้วยจิต (จิตใสเป็นบุญ จิตขุ่นเป็นบาป)

ทำอย่างไรจึงไม่ปรุง?

นี่แหละงานใหญ่รื้อภพชาติ!

ไม่ปรุงมันก็ว่าง มันก็สงบ แต่ก็ยากนะที่จะทำให้ใจสงบ

ทำจิตให้สงบ ไม่ใช่เรื่องง่าย! จึงต้องหาอุบายกันร้อยแปดวิธีนี่แหละ!

จึงควรตื่นด้วยสติปัจจุบันทวาร ๖ ที่ไม่มีเรา!

ปล่อยวาง...ว่าง *(แต่อย่าติดตัวว่าง...จงรู้ว่าง...**วางตัวว่างเสียด้วย!**)*

...ตัณหานั้น **เมื่อจะเกิดขึ้น** ย่อมเกิดขึ้นที่ ความอยากในรูป...เสียง ฯลฯ

ซึ่งเป็นที่รักใคร่ ที่พอใจในโลก

...ตัณหานั้น **เมื่อจะตั้งอยู่** ย่อมตั้งอยู่ที่ ความอยากในรูป...เสียง ฯลฯ

...ตัณหานั้น **เมื่อจะละ** ย่อมละเสียที่ ความอยากในรูป... เสียง ฯลฯ

...ตัณหานั้น **เมื่อจะดับ** ก็ย่อมดับที่ ความอยากในรูป... เสียง ฯลฯ

ปล่อยวาง...เป็น**เหตุ** ว่าง...เป็น**ผล**

ผล คือ ว่าง

ปราศจากความอยาก ความกำหนัด	เป็นวิราคะ
ปราศจากความปรุง	เป็นอสังขตะ
ส่งคืน	เป็นปฏินิสสัคโค
สำรอกไม่เหลือ	เป็นอเสสวิราโค
สละออก	เป็นจาคะ-จาโค
หมดอาลัย	เป็นอนาลโย
ดับไม่เหลือ	เป็นนิโรโธ-นิวานะ
	นิพพาน-วิมุตโต

"กตมัญเจ ภิกขเว ทุกขนิโรโธ อริยสัจจัง โยตัสสา เยว ตัณหาย อเสสวิราค นิโรโธ จาโค ปฏินิสสัคโค มุตติ อนาลโยฯ"

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย!

ความจริงอันไปจากข้าศึก คือ ความดับทุกข์ ความสำรอกดับไม่เหลือ ความจาคะสละออก ความสละคืน ความปล่อยวาง ***ความไม่อาลัย****ในตัณหานั้นนั่นแลฯ"*

"จิตหลุดพ้น เพราะไม่ยึดมั่นถือมั่นฯ อนุปทา จิตตัสสะ วิโมกโข" (กถาวัตถุสูตร เล่มที่ ๒๐ หน้า ๒๒๕)

"ผู้ไม่มีอุปาทาน ย่อมบรรลุนิพพานฯ อนุปาทาโน ปรินิพพายะติ" (เวสาลีสูตร เล่มที่ ๑๘ หน้า ๑๒๓)

"คำสอนใด ถ้าไม่เป็นเพื่อความคลายกำหนัดย้อมใจ ละกิเลส... นั่นไม่ใช่คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า" (โคตมีสูตร-เล่ม ๒๓ หน้า ๒๘๘)

สุญญสูตร พระไตรปิฎกเล่ม ๑๘ หน้า ๕๖

"อานนท์! โลกว่างเปล่า โลกว่างเปล่า ดังนี้ ด้วยเหตุเพียงเท่าไรหนอ?

อานนท์! เพราะ**ว่างเปล่าจากตน หรือจากของๆ ตน** จึงเรียกว่า โลกว่างเปล่า

อะไรเล่าว่างเปล่าจากตน หรือจากของ ๆ ตน?

จักษุ...ว่างเปล่าจากตน หรือจากของ ๆ ตน

รูป...ว่างเปล่าจากตน หรือจากของ ๆ ตน

จักษุวิญญาณ...ว่างเปล่าจากตน หรือจากของ ๆ ตน

สุขเวทนา ทุกขเวทนา หรือ อทุกขมสุขเวทนา เพราะจักษุสัมผัส...ก็ว่างเปล่า...

โสตะ...ฆานะ...ชิวหา...กายะ...มโน...

เสียง...กลิ่น...รส...สัมผัส...คิดนึกเรื่องราว...ฯลฯ

มโนวิญญาณ...ว่างเปล่าจากตน หรือจากของ ๆ ตน

สุขเวทนา ทุกขเวทนา หรืออทุกขมสุขเวทนา เพราะมโนสัมผัส...ก็ว่างเปล่า...

อานนท์! เพราะ**ว่างเปล่าจากตน หรือจากของ ๆ ตน**

ฉะนั้น จึงเรียกว่า โลกว่างเปล่า!"

ว่าง คือ เหนือธรรม เป็นอภิธรรม ว่างไม่ใช่ไม่มีอะไร แต่จิตว่างจากการยึดถืออะไร ๆ (ตัวกู) และกำลังรู้สึกว่า (ที่นี่...เดี๋ยว นี้ ๆ) ได้เข้าถึงความว่างนั้นอยู่! พระอานนท์บรรลุธรรมภายหลังพุทธปรินิพพานแล้ว ๓ เดือน ก็ด้วยได้เข้าถึงความว่างขณะจะเอนกายลงนอน

ถ้ามี *"ว่าง"* (สุญญตา) บ้านเมืองก็สงบเหมือนป่า ถ้ารู้จักทำให้ทั้งบ้านทั้งเมืองให้เป็นป่ากันบ้างก็จะดี!

โลกทั้งหมด ตั้งขึ้น+ดับลง

ที่ผัสสะ

"เมื่อ**ควบคุมผัสสะ**ได้

ก็คือ

ควบคุมโลกทั้งหมดได้

นั่นก็คือ

ควบคุมทุกข์ทั้งปวงได้"

(พุทธทาสลิขิต)

(**ปฏิจจสมุปบาท** ๑๒ มีอวิชชา-สังขาร-วิญญาณ-นามรูป-สฬายตนะ ผัสสะ -เวทนา-ตัณหา-อุปาทาน-ภพ-ชาติ-ชรามรณะ ฯลฯ)

หมายเหตุ เพื่อความเข้าใจลึกและกว้าง โปรดดูหน้า ๒๒๒, ๒๒๕, ๒๒๗, ๒๕๕ และ ๓๕๓ ประกอบ

๓๖. ถ้าไม่ติด...ก็ลื่นไหลเป็นสุคโต (ไม่ย้อนกลับ)

เมื่อต้นเดือนสิงหาคม ๒๕๕๑ มีข่าวใหญ่ฮือฮาดังไปทั่วประเทศ (อาจไปถึงทั่วโลกก็ได้ เพราะสื่อไร้พรมแดน)

"...มีพระสงฆ์รูปหนึ่งเพี้ยนไปแล้ว ขึ้นไปเหยียบที่ตักพระพุทธรูปทองเหลืององค์ใหญ่ เอาฝ่ามือตบไปที่เศียรพระพุทธรูปนั้นแล้วก็ พูดว่า *"อย่าไปกราบมัน! นี่มันทองเหลือง อย่าไปกราบมัน!"*

ในภาพข่าวดูเหมือนว่าจะเป็นพระพุทธรูปปางพระพุทธชินราชเสียด้วย หน้าตักกว้างตั้ง ๒-๓ เมตร!

เมื่อมีข่าวออกมาทั้งทางหน้าหนังสือพิมพ์ อินเตอร์เน็ต โทรทัศน์ก็แพร่ภาพออกไปทั่ว คนส่วนใหญ่ร้อยละ ๙๙ รับไม่ได้ ต่างโจทก์ขานกันเซ็งแซ่ว่ารับไม่ได้ และด่าว่าพระสงฆ์องค์นี้ว่าเพี้ยนไปแล้ว พระอะไรห้ามไม่ให้คนกราบพระพุทธรูปเป็นพระพุทธชินราชที่คนเขาเคารพกราบไหว้บูชาอย่างมากเสียด้วย!

ผู้เขียนขอนำเอาเรื่องนี้มากล่าวถึงสักหน่อย...

ผู้เขียนได้มีโอกาสดูแผ่นวี.ซี.ดี.ของวัดป่าสามแยกของหลวงพ่อพระองค์นั้นท่านคือ หลวงปู่เกษม อาจิณฺณสีโล แห่งวัดป่าสามแยก ตำบลวังกวาง อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

...ในแผ่นซี.ดี. ท่านพูดหลายเรื่อง แต่พอจับใจความหลัก ๆ ได้ว่า...รูปทั้งหลาย รูปหยาบ-ละเอียด รูปเลว-ประณีต รูปภายใน-ภายนอก รูปใกล้-รูปไกล ก็ดี ต่างก็ตกอยู่ในไตรลักษณ์ อนิจจังไม่เที่ยง ทุกขัง อนัตตาไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน...รูปทั้งหลายเป็นของร้อน...

...ท่านพูดว่า พระพุทธเจ้าทรงตรัสสอนไม่ให้ติดรูป แต่ให้ติด

ธรรมะคำสอน...หลวงปู่เกษมฯ จะยกเอาพระไตรปิฎกอ้างอิงประกอบขณะที่ท่านพูดโดยตลอด *(พระไตรปิฎกวางข้างตัว)*

...ท่านว่า ท่านไม่ได้ห้ามกราบพระพุทธ **"เจ้า"** แต่ไม่ให้กราบพระพุทธ **"รูป"**

...ท่านว่า รูปทั้งหลายแม้รูปวาด ภาพถ่าย จะเป็นรูปพระ, รูปคนสำคัญ ๆ แม้กระทั่งรูปของพ่อแม่ รูปลูกสาว-ลูกชาย จะมีสิ่งที่ไม่ดี ท่านจะเรียกมันว่า *"ภูตผีปีศาจ"* พวกนี้มันจะชวนให้ไปติดไปหลงอยู่กับมัน แล้วก็ถือ-แบก-หาม ประคบประหงมดูแลรักษาและหวงแหน ผลที่สุดก็คือ ภาระ ภาระที่หนัก เพราะไปติดรูปเหล่านั้นเสียแล้ว...ท่านว่าอย่างนั้น พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้หล่อ-ให้ปลุก-ให้เสก...แม้กระทั่งพิธีรีตองทั้งหมด...แม้กระทั่งความลุ่มหลงศรัทธาในพระธาตุพระพุทธเจ้า นี่ก็เป็นขยะศาสนา เป็นเพียงกิ่งใบเปลือกกระพี้ หาใช่แก่นแห่งพระศาสนาไม่ ท่านให้เอาขยะทิ้งไปเสีย! จงศึกษาเรียนรู้ให้เข้าใจเลื่อมใสศรัทธาแล้วนำเอาไปปฏิบัติ หาแก่นให้พบอย่าติดขยะ

...ในโทรทัศน์ ในหนัง ในละคร ข่าวทั้งหลายก็มีมารหรือภูตผีปีศาจที่ว่านั้น ถ้าเสพอย่างขาดสติทุกข์เกิดทันที *(ถ้าเสพอย่างมีสติก็ไม่ติด ก็ลื่นไหลเป็นสุคโต สุคโตหมายความว่า สุคติ คือ ไปทางดี ไม่ไปทางชั่ว ลื่นไหลไปในทางบริสุทธิ์ ไม่มีย้อนกลับมาเกลือกกลั้วอาสวะกิเลสอีก ดุจน้ำกลิ้งอยู่บนใบบัว ไม่ติดใบบัวฉันนั้น คือ อยู่กับทุกข์แต่ไม่ทุกข์ นี่เป็นความเห็นผู้เขียน)*

ผู้เขียนเป็นคนชอบวิเคราะห์หมายความว่า ชอบหาเหตุหาผลหาที่มาว่าเราฟังข่าวแล้วจะเชื่อใครนั่นหมายความว่า จะเชื่อด้วยปัญญาอย่างไร จะศรัทธาอะไรต้องมีปัญญาเข้าประกอบ พระพุทธเจ้าทรงสอนอย่างนี้

ปัญญานั้นต้องเป็นปัญญาที่เชื่อพระปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ที่เรียกว่า ตถาคตโพธิสัทธา เชื่อกฎแห่งกรรม เชื่อนรก-สวรรค์ ทำดีได้ดี-ทำชั่วได้ชั่ว

ขอนำข้อมูลมาวิเคราะห์เหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

๑. พระวักกลิ มหาสาวกองค์หนึ่ง บวชในพระศาสนาด้วยความที่ติดในพระรูปพระโฉมของพระศาสดา บวชแล้วก็คอยเฝ้าติดตามดูพระพุทธองค์ จนไม่เป็นอันเจริญภาวนา พระบรมศาสดาจึงเตือนเธอว่า

"วักกลิ...จะมีประโยชน์อะไรกับการที่มาตามดูรูปกายอันเปื่อยเน่านี้ ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา..." (โปรดหาอ่านรายละเอียดในมนุษย์ เล่ม ๑๐ หน้า ๒๑๔)

วักกลิสูตร เล่มที่ ๑๗ หน้า ๑๒๙ พระพุทธวจนะ

"โย ธัมมัง ปัสสติ โส มัง ปัสสติ = ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นชื่อว่าเห็นเรา

โย มัง ปัสสติ โส ธัมมัง ปัสสติ = ผู้ใดเห็นเรา ผู้นั้นชื่อว่าย่อมเห็นธรรม"

ต่อมาภายหลัง วักกลิจึงละ ไม่ติดในพระรูปพระโฉม เร่งเจริญภาวนา จนบรรลุอรหันต์ มีความสามารถได้รับยกย่องจากพระพุทธองค์ว่าเป็นเอตทัคคะทางศรัทธาวิมุตติ คือ หลุดพ้นด้วยศรัทธา (ก็เพราะมีปัญญากำกับ)

(ธรรมะเป็นคุณธรรมเป็นนามธรรม ไม่ใช่รูปธรรม)

หลวงปู่บุดดา ถาวโร แห่งวัดชูศรีเจริญสุข อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี *"...พวกนี้มันจะเอาแต่กระดูก (พระธาตุพระอรหันต์)*

แต่ธรรมะมันไม่เอา!...”

หลวงพ่อพุทธทาสท่านว่า *“จงอย่าใช้พระพุทธรูปอย่างรูปเคารพหรือเทวรูป การใช้พระพุทธรูปก็เหมือนการใส่น้ำตาลในยาขมให้กินง่ายฉันใดก็ฉันนั้น”*

๒. อนัตตลักขณสูตร (สูตรว่าด้วยความไม่ใช่ตัวตน เล่มที่ ๔ วินัยปิฎก มหาวรรค มหาขันธกะ)

“...รูปัง ภิกขเว อนัตตา ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย! รูปเป็นอนัตตาไม่ใช่ตัวตน ถ้ารูปเป็นอัตตาตัวตนแล้วไซร้ ก็ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ (ลำบาก) พึงขอให้ได้ตามใจหวัง ว่ารูปของเราจงเป็นอย่างนี้เถิด อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย นี้ย่อมไม่ได้ในรูปตามใจหวัง...ฯลฯ”

๓. อาทิตตปริยายสูตร (สูตรว่าด้วยของร้อนดุจดวงอาทิตย์ เล่มที่ ๔ วินัยปิฎก มหาวรรค มหาขันธกะ)

“สัพเพ ภิกขเว อาทิตตัง ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย! สิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน...ฯลฯ...รูปา อาทิตตา...รูปทั้งหลายเป็นของร้อน...จักษุคือ นัยน์ตาเป็นของร้อน...สัมผัสอาศัยนัยน์ตา ความรู้สึกอารมณ์นี้เกิดขึ้นเพราะนัยน์ตาสัมผัสรูปเป็นปัจจัย เป็นสุข เป็นทุกข์ ไม่ใช่สุขไม่ใช่ทุกข์ก็ดี แม้อันนั้นก็เป็นของร้อน...

...ร้อนเพราะอะไร? ร้อนเพราะไฟคือ ราคะ เพราะไฟคือ โทสะ เพราะไฟคือ โมหะ...

...จึงควรที่จะย่อมเบื่อหน่ายทั้งในความรู้สึกนั้น (ทั้งในรูป เสียง...ตา หู...เห็น ได้ยิน ฯลฯ)

*...เมื่อเบื่อหน่าย **ย่อมคลายติด***

*...**เพราะคลายติด** จิตก็พ้น*

...เมื่อจิตพ้น ก็มีญาณ (ปัญญา) รู้ว่าพ้นแล้ว...

...อริยสาวกนั้น ย่อมรู้ชัดว่า ชาติ (เกิด) สิ้นแล้ว พรหมจรรย์ได้อยู่จบแล้ว กิจที่ควรทำได้ทำเสร็จแล้ว กิจอื่นอีกเพื่อความเป็นอย่างนี้มิได้มี"

ถ้าคลายติด จิตก็หลุดพ้น (ทุกข์) ก็ลื่นไหลเป็นสุคโต (ดับเย็นเป็นนิพพาน)

๔. คิริมานนทสูตร เล่มที่ ๒๔ พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทุติยปัณณาสก์

"...กตมา จานันท อนัตตสัญญา ดูก่อนอานนท์! อนัตตสัญญาเป็นอย่างไร?

...เธอย่อมพิจารณาอย่างนี้ว่า ***รูปไม่ใช่ตัวตน...นัยน์ตาไม่ใช่ตัวตน...(****หู...เสียง ฯลฯ เป็นต้น)...เธอย่อมพิจารณาเนือง ๆ โดยความเป็นโทษ (ทั้งเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ คือ ขันธ์ทั้งห้า)*

...เธอย่อมละ ย่อมบรรเทา ย่อมทำให้พินาศ ย่อมทำไม่ให้เกิดอีกต่อไป ซึ่งกามารมณ์ พยาบาท วิหิงสาเบียดเบียน อันเป็นบาปอกุศลที่เกิดขึ้นแล้ว ๆ...ฯลฯ..."

พระบรมศาสดาทรงตรัสสอนกระจายสรีรร่างกายออกเป็น ๕ กอง ได้แก่ กองรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ แล้วให้พิจารณาเนือง ๆ โดยความเป็นโทษ เป็นโทษเพราะเป็นบ่อเกิดแห่งทุกข์ ให้เข้าไปรู้ว่าทุกข์นี้ไม่ใช่เราทุกข์ แต่ขันธ์ทั้งห้าเป็นทุกข์ ขันธ์เป็นทุกข์ไม่ใช่เราทุกข์

ไม่ติดรูป ไม่ติดนัยน์ตา ก็ไม่ทุกข์ ก็ลื่นไหลเป็นสุคโต ดับเย็นเป็นนิพพาน!

๕. มหาสติปัฏฐานสูตร เล่ม ๑๐ ทีฆนิกาย มหาวรรค

"...เอกายโน อยัง ภิกขเว มัคโค สัตตานัง วิสุทธิยา ฯลฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย! ทางนี้เป็นที่ไปอันเอก เป็นที่ไปของบุคคลผู้เดียว เป็นที่ไปในที่แห่งเดียว เพื่อความหมดจดวิเศษของสัตว์ทั้งหลาย

...เพื่อความก้าวล่วงซึ่งความโศกและความร่ำไร

...เพื่ออัสดงดับไปแห่งทุกข์และโทมนัส (เสียใจ)

...เพื่อบรรลุธรรม เพื่อกระทำพระนิพพานให้แจ้ง

...ทางนี้คือ สติปัฏฐาน (ที่ตั้งแห่งสติ) ๔ อย่าง ...ฯลฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย!

...เธอย่อมพิจารณาเห็นธรรมในธรรม คือ อุปาทาน (ยึด) ขันธ์ ๕

*...เธอย่อมพิจารณาดังนี้ว่า **อย่างนี้รูป** **ความเกิดรูป** **ความดับไปแห่งรูป***

*...เห็นความ**เกิดขึ้น**เป็นธรรมดา...เห็นความ**เสื่อมไป**เป็นธรรมดา...*

*...เธอย่อม**รู้จักรูป**...เธอย่อม**รู้จักตา** (เสียง-หู เป็นต้น)*

*...อนึ่ง สังโยชน์คือ **เครื่องผูกย่อมเกิดขึ้น เพราะอาศัยตาและรูป** เธอย่อมรู้จักอันนั้น ทั้งที่เกิดขึ้นแล้วและยังไม่เกิดขึ้นอันนั้นด้วย*

...อนึ่ง สังโยชน์คือ เครื่องผูกอันตนละเสียแล้ว ย่อมไม่เกิดขึ้นต่อไปได้ด้วยประการใด ย่อมรู้จักประการนั้นด้วย ดังนี้ ย่อมพิจารณาเห็นธรรมในธรรม เป็นภายในบ้าง เป็นภายนอกบ้าง ทั้งที่เกิดขึ้น-เสื่อมไปบ้าง

*...เธอย่อม**ไม่ติดอยู่** ไม่ยึดถือ (อุปาทาน) อะไร ๆ ในโลกด้วย...ฯลฯ..."*

ถ้า**ไม่ติดอยู่** ก็ลื่นไหล เป็นสุคโต ดับเย็นเป็นนิพพาน!

ว่าจะไม่เขียนให้อ่านยากแล้ว แต่ขอโทษที มันเลี่ยงที่จะไม่กล่าวถึง *"สติปัฏฐาน"* ไม่ได้เลย ทั้ง ๔๕ พรรษา คำสอน ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ มารวมลงที่รอยเท้าช้างอยู่ที่นี่คือ *"ความไม่ประมาท"* คือ เจริญสติ หรือ วิปัสสนากรรมฐาน

หัวข้อเรื่องก็บอกแล้วไงว่า *"ถ้าไม่ติด ก็ลื่นไหลเป็นสุคโต"* สุคโตก็คือ ความดับเย็นเป็นนิพพาน *(ทรงเสด็จไปแล้วด้วยดีเป็นสุคโต ไม่ย้อนกลับมาเกลือกกลั้วกิเลสได้อีกแล้ว)*

๖. มหาราหุโลวาทสูตร

ที่หลวงปู่เกษมฯ ท่านอ้างและยืนยัน คือ พระสูตรชื่อ มหาราหุโลวาทสูตร พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๓ มัชฌิมนิกาย ปัชฌิมปัณณาสก์ วรรคที่ ๒ ภิกขุวรรค สูตรที่ ๒ ดังนี้

*"...ดูก่อนราหุล! เธอพึงพิจารณาเห็น**รูปทุกชนิด** ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต ปัจจุบันก็ดี ทั้งภายใน-ภายนอกก็ดี หยาบ-ละเอียด เลว-ดี ไกล-ใกล้...ย่อมเห็นรูปทั้งหมดด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริงว่า...ว่า**รูปทั้งหมดนั้น** นั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นไม่ใช่ตัวตนของเรา...เมื่อรู้อย่างนี้จึงไม่อหังการถือตัว มมังการถือว่าเป็นเรา และมานานุสัยถือตัว เป็นนิสัยนอนเนื่องในขันธสันดาน"*

เมื่อพระราหุลกลับจากที่นั่น (พระราหุลหลงพระรูปพระพุทธบิดา จึงตรัสสอนพระราหุลในระหว่างตามเสด็จไปบิณฑบาตเวลาเช้า) นั่งคู้บัลลังก์ (ขัดสมาธิ) ณ โคนไม้ต้นหนึ่ง ตั้งกายตรง ดำรงสติเฉพาะหน้า...ฯลฯ...พิจารณารูปภายใน-ภายนอก ให้เห็นเป็นแต่สักว่าธาตุ ดิน น้ำ ไฟ ลม อากาศ ว่าไม่ใช่ของเรา เราไม่ได้เป็นนั่น นั่นไม่ใช่ตัวตนของเรา เมื่อรู้เห็นตามเป็นจริงอย่างนี้ ย่อมเบื่อหน่ายธาตุเหล่านั้น จิต

ย่อมคลายกำหนัด (ความติดใจ) ในธาตุเหล่านั้น

...เจริญอสุภภาวนา เห็นความไม่งาม เป็นเหตุให้ละความกำหนัดยินดีได้

...เจริญอนิจจสัญญาภาวนา กำหนดหมายสิ่งที่ไม่เที่ยง เป็นเหตุให้ละอัสมิมานะความถือตัวถือตนได้...

...เจริญสติปัฏฐาน...ฯลฯ... (พระราหุลบรรลุธรรมในพรรษาแรกที่บวช)

๗. เรื่องภูตผีปีศาจ ตามที่หลวงปู่ว่า มันมีอยู่ในรูปทั้งหลายนั้น ท่านว่า ท่านเห็นมัน ถ้าจะวิเคราะห์ตามประสาเรา ๆ ท่าน ๆ ที่ไม่แลเห็นอย่างท่าน ก็ขอเทียบเอาเป็นบุคลาธิษฐานว่า คือ มาร เพราะมารในพระพุทธศาสนามีถึง ๕ มาร ได้แก่ มัจจุมาร อภิสังขารมาร (พวกที่เจริญฌานติดฌานติดบุญติดบาป) ขันธมาร เทวปุตตมาร และกิเลสมาร *(มาร คือ ผู้ที่ไม่อยากให้ผู้ใดหลุดพ้นจากการครอบงำของมาร)*

กิเลสมาร ได้แก่ โลภะ โทสะ โมหะ

เทวปุตตมารหรือเทวดามาร เทวดามิจฉาทิฏฐิก็มี เช่น เทวดายักษ์ เป็นต้น

ขันธมาร ได้แก่ มารที่เป็นรูป-นาม (รูปขันธ์-นามขันธ์ = สังขารมาร ได้แก่ ร่างกาย-จิตใจ) รูปขันธ์ ขันธ์คือรูป ได้แก่ รูปทั้งหลายทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ที่หลวงปู่พูดถึงนี่แหละ ติดเมื่อไหร่ก็เป็นมารเมื่อนั้น

"ถ้าดูรูป (ขันธโลก) อย่างเป็นของว่าง...ก็พ้นบ่วงมาร" พระพุทธวจนะ

ดูอย่างไรให้ว่าง ก็ต้องวาง (ไม่ยึดติด ไม่ยึดมั่นถือมั่น) ลงเสีย วางอย่างไร ก็คงต้องพลิกกลับไปอ่านทบทวนดูตอนต้น ๆ เล่ม

อีกสักที แล้วรีบลงมือปฏิบัติ (อ่านแผนที่แล้วให้รีบออกเดินทาง อ่านสลากยาแล้วรีบเขย่าขวดยากินทันที) นั่นแหละท่านจะพบความ *"ว่าง"*

คนที่มี ตา หู ฯลฯ อินทรีย์แก่กล้าจะปล่อยวางรูป เสียง ฯลฯ มันเป็นสักแต่ว่า...เมื่อไม่ยึดก็ไม่สะดุ้งดิ้นรน เมื่อไม่ดิ้นรนก็ไม่เป็นทุกข์

วางรูปทางตาเสียซิ วางเสียงทางหูเสียซิ ฯลฯ **วางได้ก็ว่างทันที!**

ถ้าดับเวทนาได้ ก็ไปนิพพาน!

อันที่จริง หลวงปู่เกษม อาจิณณสีโล ท่านน่าจะสอนเรื่องมหาสติปัฏฐานเสียให้รู้แล้วรู้รอดไป ไปทำให้ชาวบ้านเขาว่า *"เพี้ยน ๆ"* อยู่ได้ (ผู้เขียนไม่ได้ว่าเองนะชาวบ้านเขาว่าตามข่าว) กิริยาอาการที่หลวงปู่ทำและพูดตามข่าวนั้นเหมือนท่านเอาภาษามนุษย์ต่างดาวมาพูดบนโลกมนุษย์ เพราะอะไรน่ะหรือ ก็เพราะท่านเอาโลกุตตระมาพูดกับโลกียะน่ะ ภาษาของพระอริยเจ้ามันเป็นปรมัตถ์ ปุถุชน(คนหนา) ฟังไม่รู้เรื่องหรอก ยุคนี้สมัยนี้มันเลยกึ่งพุทธกาลมาแล้ว เป็นยุครุ่งอรุณแห่งกาลีหรือที่เรียกว่า กาลียุค (ยุคธรรมะขาลง) หลวงปู่ฯ เอามาพูดทำไมก็ไม่รู้

ตอนที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ใหม่ ๆ ทรงพิจารณาพระสัทธรรมอันลึกซึ้งยากที่จะสอนคน จึงทรงดำริที่จะไม่สอนคน หลวงปู่ฯ ลืมนึกถึงข้อนี้หรือเปล่า เมื่อถามไปท่านก็ตอบว่า ต้องพูดจนกว่าจะไม่มีคนฟัง มีคนให้สอนน้อยก็จะสอนน้อย ถ้าไม่มีคนไปให้สอนท่านก็จะไม่สอน ท่านว่าอย่างนั้น

ทีนี้เรื่องของเรื่องมันเกิดที่ตรงนี้ คือว่า กิเลสเครื่องผูกสัตว์ทั้งหมด พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่ามีอยู่ ๑๐ ตัว ที่เรียกว่า**สังโยชน์ ๑๐ แบ่งเป็น ๒ ระดับ** กล่าวคือ

ระดับล่าง ๕ ตัว เป็นสังโยชน์หยาบ (โอรัมภาคียะ) ได้แก่ ๑. ยึดถือตัวตน ๒. ลังเลสงสัย ๓. งมงายมงคลตื่นข่าว ๔. กามราคะ ๕. ปฏิฆะ(พยาบาท) พระอริยบุคคลขั้นโสดาบัน สกิทาคามี พระอนาคามี บุคคล จึงจะละได้เด็ดขาด

สังโยชน์ระดับสูง เป็นเครื่องผูกละเอียด (อุทธัมภาคียะ) อีก ๕ ตัว ได้แก่ ๖. รูปราคะ ๗. อรูปราคะ ๘. มานะ ๙. อุทธัจจะ ๑๐. อวิชชา พระอรหันต์เท่านั้น จึงจะละได้เด็ดขาด

ทีนี้ หลวงปู่ฯท่านจับเอาสังโยชน์ตัวที่ ๖ คือ รูปราคะมาให้ปุถุชนคนหนาละความติดใจในรูปประณีตมาสอน สอนให้กระโดดข้ามบันไดขั้น ๑-๒-๓-๔-๕ ไปบันไดขั้นที่ ๖ ปุถุชนคนหนาด้วยกิเลสขาสั้นย่อมกระโดดไม่ถึงแน่นอน! เพราะไม่เป็นธัมมานุธัมมปฏิบัติน่ะซี

เอาเพียงแค่ให้ละความงมงายมงคลตื่นข่าว พิธีกรรม โชคลางอันเป็นสังโยชน์หยาบ ยังละไม่ได้เลย ความลังเลสงสัย ความยึดถืออัตตาตั้งตน ยังเพียบ กามราคะ พยาบาท ก็ยังเพียบ ดุจธุลีดินปลายเล็บตถาคตกับธุลีในพื้นมหาปฐพีฉะนั้น

หลวงปู่ฯ ปลุกคนกำลังหลับน่ะ! หลวงปู่ฯ กำลังหว่านเมล็ดพืชลงบนแผ่นหินกลางแดดเชียวแหละ! (อาจมีรอยแยกรอยร้าวของหินให้เมล็ดงอกสักเมล็ดบ้างก็อาจเป็นได้ละกระมัง!)

เริ่มแรก ๆ หลวงปู่ท่านก็สอนว่า *"ให้อุทิศบุญ-เบิกบุญ"* ผู้เขียนก็วิเคราะห์ไปแล้ว (ไปหาอ่านคำสอนการอุทิศบุญที่ได้ผลที่ผู้เขียนวิเคราะห์ไว้ ขอได้ที่ คุณนัยรัตน์ ลภัสเศรษฐศิริ สถานธรรมทานบางรัก) ว่านั่นคือ กุศโลบายของหลวงปู่ที่ให้เจริญอนุสติและระลึกถึงอปราปรเจตนา (ผลบุญภายหลังที่ได้ทำแล้ว) ซึ่งมีอานิสงส์มากในการแผ่เมตตาไปถึงเทวดา มนุษย์ สัตว์ และเชื้อโรคร้ายภายในร่างกายเราด้วย

"ขออำนาจคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ (แต่ท่านสอนให้ว่าสั้นๆ ว่า "ขออำนาจพุทธ-ธรรม-สงฆ์"...

...ขอบุญข้าฯ จงถึงแก่เทวดาตัวข้าฯ ญาติข้าฯ เจ้ากรรมนายเวรและเชื้อโรค (เพิ่มเติมซิกแซกต่อเอาตามความต้องการในแต่ละเหตุการณ์สถานที่)..."

นี้เป็นการเจริญอนุสติ อนุสติมีสิบอย่าง นี้เป็นการเจริญพุทธานุสติ ธรรมานุสติ สังฆานุสติ จาคานุสติ เทวตานุสติ ได้เจริญอนุสติถึงห้าอย่างเข้าไปแล้ว (คงเหลืออีกห้า ได้แก่ อานาปานสติ ศีลานุสติ กายคตาสติ มรณานุสติ อุปสมานุสติ) ทำบ่อย ๆ ให้เป็นอาจิณณกรรม มหาสติเกิดจากอนุสติ การที่จะไปสู่มหาสติ (ปัฏฐาน) ได้จะต้องมีอนุสติ (สติเล็ก ๆ, ตามดูสติ) ไปก่อน

เจริญกรรมฐานเพียงอนุสติเดียว ก็มีอานิสงส์มากถึงไปนิพพานได้แล้ว เช่น นางปฏาจาราเถรี ตักน้ำล้างเท้าสามกระบวย แลเห็นน้ำไหลซึมแห้งหายลงดินไป พลางโยนิโสมนสิการเจริญมรณานุสติเปรียบด้วยความตายของคนในแต่ละวัย ๆที่แตกต่างกันก็บรรลุอรหัต

แล้วนี่ หลวงปู่ท่านสอนให้เจริญอนุสติทีเดียวพร้อมกันถึงห้าอนุสติ ขอให้เชื่อเถอะ ท่านไม่เพี้ยนหรอก เพราะมหาสติจะเกิดขึ้นได้ต้องสร้างอนุสติให้เกิดขึ้นมาก่อน นี้เป็นกุศโลบายของหลวงปู่!

อีกประการหนึ่ง ที่ว่าท่านเพี้ยนนี่ก็อาจจะเพี้ยนไปจากพระสงฆ์องค์เจ้าทั้งหลายนี่แหละ เพราะองค์ท่านเป็นพระสงฆ์ที่ *"ไม่รับทองและเงิน"* ดูเอาเถอะมีไม่กี่วัดหรอกที่ทำอย่างนี้ เพราะการรับทองและเงินเป็นอาบัตินิสสัคคีย์ปาจิตตีย์ข้อที่ ๑๘ ถ้าไม่สละคืนปลงอาบัติไม่ตกไม่เชื่อก็ไปอ่านวินัยปิฎก

"ทองและเงินควรแก่ผู้ใด กามคุณห้าก็ควรแก่ผู้นั้น, กามคุณห้าควรแก่ผู้ใด ทองและเงินก็ควรแก่ผู้นั้น" (มณิจุฬกสูตร เล่มที่ ๑๘ หน้า ๓๕๖ พระพุทธวจนะ หารายละเอียดอ่านในหนังสือมนุษย์ เล่ม ๑๑ ว่าด้วยวินัยพระ-วินัยคน)

ธุระของพระศาสนา มี ๒ อย่างเท่านั้น ได้แก่ คันถธุระและวิปัสสนาธุระ คือ ศึกษาเล่าเรียนคันถปริยัติและเมื่อศึกษาเล่าเรียนแล้วต้องปฏิบัติวิปัสสนาให้เกิดปฏิเวธ แล้วนำมาสั่งสอนญาติโยม

พระสงฆ์ที่ไม่ทำธุระทั้ง ๒ นี้ จึงจะถือว่าเพี้ยน เพี้ยนจากพุทธพันธุ์แท้ เพี้ยนไปจากสาวกสังโฆของพระพุทธเจ้า!

ขอกล่าวถึงเรื่องการติด–ไม่ติดในรูปอีกที

ชายหนุ่มใช้คำหวานหยอดจีบสาวคนรักสารพัดที่จะเสกสรรคำหวาน และพูดขึ้นว่า

"ทะเลไม่เคยหลับ เกลียวคลื่นไม่จางหายจากฝั่งฉันใด ความรักของพี่ก็ไม่มีวันที่จะจืดจางจากน้องฉันนั้น...

แม้ภูผาแท่งทึบถูกพายุลมแรงกระหน่ำก็ไม่หวั่นไหว...

ดุจความรักอันมั่นคงของพี่ที่มีต่อน้อง..." (ผู้เขียนพูดเอง)

แต่หลวงปู่ว่า *"สรรพรูปทั้งหลาย...อนิจจัง ไม่เที่ยง!"*

ผู้เขียนขอเสริมสนับสนุนคำพูดหลวงปู่ พระไตรปิฎกได้แสดงไว้ตอนหนึ่ง เรื่องการเกิดขึ้นของพระอาทิตย์เจ็ดดวง วิถีวิมุติสังคหวิภาค พระอภิธัมมัตถสังหะ

...สมัยหนึ่งในสังวัฏฏฐายีอสงไขยกัป กัปที่จักรวาลถูกทำลาย โลกจะเริ่มร้อนขึ้น ๆ ด้วยพระอาทิตย์ที่เกิดเพิ่มขึ้นทีละดวง ๆ ๆ จนครบเจ็ดดวง น้ำในห้วยหนองคลองบึง แม่น้ำน้อยใหญ่ ที่สุดแม้ใน

ทะเลก็แห้งเหือดหาย ภูผาแท่งทึบรวมทั้งแผ่นดินก็จะสิ้นยาง โลกธาตุทั้งแสนโกฏิจักรวาลลุกโชติช่วง ตั้งแต่อบายภูมิขึ้นไป จนถึงปฐมฌานภูมิมอดไหม้เป็นจุณวิจุณ ไม่เหลือแม้แต่อณูมืดมนอนธกาลนานนักหนา จนกว่าจะเริ่มจักรวาลใหม่...ฯลฯ ไฟจะไหม้ล้างโลก ฝนจะตกตลอดทั้งปีจนน้ำก็จะท่วมขึ้นไปจนถึงพรหมโลกชั้นอาภัสราพรหม

เมื่อถึงตอนนั้น...ภูผาแท่งทึบก็หวั่นไหว ทะเลที่ว่าไม่เคยหลับก็หลับแน่ ๆ และก็หลับเป็นตายไปเลย หาเกลียวคลื่นแห่งความรักไม่ได้อีกแล้ว!

หนุ่มสาวกำลังละเมออยู่กับความรักโปรดระวัง เพราะกำลังถูกหลอก!

นี่คือ กฎแห่งอนิจจัง...กฎแห่งพระไตรลักษณ์ กฎแห่งความไม่แน่นอน

หลวงปู่สอนไม่ให้ติดในรูป *"สรรพรูปัง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา"* ถ้าติดรูป ติดเสียง...ฯลฯ ก็ไม่ลื่นไหล ไม่ดับไม่เย็น ไม่เป็นนิพพาน

ถ้าติดมันก็ยึด ยึดมั่นมันก็ไม่คลาย ไม่คลายก็สะดุ้งดิ้นรนหวงแหน นี่มันทุกข์!

...เด็กเลี้ยงควายเขาเคยเป่าขลุ่ยไพเราะ ต่อมามีคนเอารางวัลเป็นถุงทองคำถุงหนึ่งเท่านั้นแหละ เป่าขลุ่ยหาความไพเราะไม่ได้เลย เพราะใจเข้าไปติดไปยึด (ใจไม่ว่าง) ทุกข์เกิดทันที คนเป็นทุกข์ทำอะไร ๆ ก็ไม่สำเร็จ ถ้ารู้จักทุกข์ก็วางได้ไม่ยึดไม่ติด

เมื่อไม่ยึดไม่ติด...(แม้บุญหรือความดี) ก็ลื่นไหล ก็ดับเย็นก็เป็นนิพพาน!

"อนุปาทาโน ปรินิพพายะติฯ ผู้ไม่ยึดมั่น ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวง คือ นิพพาน"

หลวงปู่ฯ ไม่ได้เพี้ยนหรอก แต่ท่านสอนแบบหากุศโลบายมาปลุกคนทั้งโลกให้ตื่น และก็ปลุกวงการสงฆ์ให้ตื่น ปลุกมหาเถรสมาคมให้ตื่นด้วย ไม่รู้ว่าท่านตื่นหรือยัง!

ท่านผู้อ่านทั้งหลาย! หู ตา ท่านสว่างขึ้นบ้างไหม ถ้าหากยังพร่ามัวอยู่ (อาจยังถูกนายเวรเขาส่งสัญญาณเอาคืนปิดบังหูตาอยู่) ก็พลิกกลับไปอ่านอีกสักเที่ยว

"สองคนยลตามช่อง คนหนึ่งมองเห็นโคลนตม
คนหนึ่งตาแหลมคม มองเห็นดาวอยู่พราวพราย!"

คนสองคนนี่ มองสิ่งเดียวกัน แต่เห็น (ประสาทและวิญญาณการรับรู้) ไม่เหมือนกันนะ

คนที่มองเห็นดาวนี่ พระพุทธองค์ทรงอุปมาได้กับเขาของโค (มีสองเขา) แต่คนที่มองเห็นโคลนตมนี่ซิ มีจำนวนมากเท่ากับขนของโค (นับแสน ๆ เส้น) เชียวแหละ!

เห็นจะต้องจบเสียที เดี๋ยวเล่มหนังสือจะหนาเกินไป คนจะไม่กล้าหยิบอ่าน

ขอสรุปอีกที

ที่กล่าวมาแต่ต้นว่า *"ถ้าไม่ติด...ก็ลื่นไหลเป็นสุคโต"* คืออะไร?

คือ **ไม่ติด** รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ (สัมผัส) ธรรมารมณ์ (คิดนึก)

ไม่ติด ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

ไม่ติด เห็น ได้ยิน รู้กลิ่น รู้รส รู้โผฏฐัพพะ (สัมผัส) รู้ธรรมารมณ์ (คิดนึก) ***"ไม่เรียกมันว่าดีหรือไม่ดี"***

ไม่ติดกิเลส ไม่ยินดี-ไม่ยินร้าย แต่ไม่เผลอคือ อุเบกขา

เป็นกลาง ๆ วางเฉย แต่รู้ **ไม่ตัดสิน!**

เกิด-ดับ...ๆ...ๆ รู้แล้ววางเสีย **เกิดที่ไหน ดับที่นั่น!**

รู้เกิด-รู้ดับ ก็ลื่นไหลไม่มีย้อนกลับไปเกลือกกลั้วอาสวะกิเลสได้อีก รู้อย่างนี้นี่แหละเป็นสุคโต...มีปัญญา

ถ้ายังไม่เข้าใจ ขอให้ฟังคำพังเพยของคนโบราณกล่าวว่า

*"กราบพระพุทธ**อย่าให้ถูก**ทองเหลืองทองคำ กราบพระธรรม**อย่าให้ถูก**ใบลาน กราบพระสงฆ์**อย่าให้ถูก**ลูกหลานชาวบ้าน"* เข้าใจหรือยัง

โบราณท่านสอนไม่ให้ติด ไม่ให้ยึด ไม่ให้ถือ! อย่าใช้พระพุทธรูปอย่างเทวรูป อ้อนวอนขอใดๆ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญา (อเทวนิยม-กัมมวาที-เอกายนมรรค) มีศรัทธาให้มีปัญญาประกอบ

ไม่ติด ไม่ยึด ไม่ถือ คือนิพพาน! ท่านพุทธทาสท่านแต่งกลอนสอนไว้ว่า...

๐ *ไม่เห็นแก่ตัวก็หมดตัวจะยึดถือ นั่นแหละคือหมดมูลเหตุกิเลสหาย*
ไม่อาจโลภโกรธหลงคงใจกาย สะอาด-สงบ-สว่างได้ไปนิพพานฯ

ทำอย่างไรจะไม่เห็นแก่ตัว (ไม่อัตตา) ไม่ติด-ไม่ยึด-ไม่ถือ (อนุปาทาน) นี่แหละงานใหญ่ งานรื้อภพชาติวัฏฏสงสารเชียวแหละ!

เคยได้ยินหลวงปู่หลวงพ่อท่านสอนว่า *"กรรมฐานของใครของมัน...ห้ามลอกเลียนแบบ"* ผู้เขียนฟังแล้วก็คิดว่าน่าจะเป็นความจริง

ผู้เขียนพยายามเขียนหนังสือเล่มนี้ลอกเลียนแบบและลีลาของนักเขียนมืออาชีพ เลียนแบบอย่างไรก็ไม่เหมือน พยายามพลิกไปพลิกมาอ่านแล้วอ่านอีก ทบทวนอยู่หลายเที่ยว ดูอย่างไรก็ไม่เหมือนนักเขียนอาชีพ

ได้พยายามเต็มที่แล้ว คงได้เพียงเท่านี้แหละ เอ้า! (เมื่อไม่มีน้ำก็...) เอาแต่เนื้อ ๆ ก็แล้วกัน *"พูดธรรมะแก่นแท้ ผู้ฟังนั่งหลับ แต่ครั้นมีนักพูดที่ตลกโปกฮา เขาจึงนับว่าดี คนที่ตั้งใจพูดธรรมะแก่นแท้ก็ให้รู้สึกระอา!"*

ก็นึกขึ้นมาได้ว่าทุกคนมีกรรมเป็นของตัว นี่แหละ หลวงพ่อพุทธทาสท่านจึงว่า *"ตถตา-อตัมมยตา"* ช่างหัวมัน หรือสะใจหน่อยตามภาษาลูกพ่อขุน ก็ว่า *"I ไม่เอากะ YOU แล้วโว๊ย!"*

ความจริงแล้ว เรื่องนี้พระพุทธเจ้าได้ทรงพยากรณ์ไว้แล้วว่า...

"...ในอนาคตกาล เมื่อมีผู้กล่าวพระสูตรที่ตถาคตกล่าวไว้ดีแล้ว มีอรรถลึกซึ้งเป็นโลกุตตระ เธอจักไม่เงี่ยโสตลงสดับ ไม่ปรารถนาจะฟังว่า ควรเรียนควรศึกษา...

...แต่เมื่อมีผู้กล่าวพระสูตรที่นักปราชญ์รุ่นหลังๆ เรียบเรียงไว้ด้วยอักษรอันวิจิตรพิสดาร เป็นสาวกภาษิต... เขาเหล่านั้นย่อมสนใจฟัง อยากฟังตะแคงหูฟังอย่างตั้งใจ และให้ความสำคัญว่า ควรเรียนควรศึกษาเป็นอย่างยิ่ง" (จากอาณีสูตร เล่ม ๑๖ หน้า ๓๐๖ พระพุทธวจนะ)

ขอให้ท่านผู้อ่านจงโชคดีมีปัญญา จงพ้นจากทุกข์ทั้งปวงเถิด

"ขออำนาจคุณแห่งพระพุทธเจ้าทั้งหลาย...ขอบุญนี้จงถึงแก่เทพดาที่รักษาตัวท่านทั้งหลาย ญาติทั้งหลาย...ชาวโลกทิพย์ทั้งหลาย... จงเป็นสุขเถิด..."

"อ่านหนังสือเล่มไหน ก็ไม่เท่ากับอ่านใจตนเอง"

"...อ่านแล้ว...ค้นหาครูผู้วิเศษให้พบ!"

เอวัง! ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

"พอใจตามมี ยินดีตามได้-คุมผัสสะให้ได้-ไม่วิจารณ์-ไม่ตัดสิน-รู้จักผ่อนคลาย-กายไหวจิตนิ่ง-หยุดเพ่ง-แล้วปล่อยวาง"

ภาควิชา/สาขา กายวิภาคศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์
95 ม. 8 ถ.พหลโยธิน
อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 12120

แนะนำข้อปฏิบัติ

เอกสารประกอบพินัยกรรมอุทิศร่างกายเพื่อการศึกษา

เตรียมเอกสารแนบพินัยกรรมดังนี้

1. รูปถ่ายขนาด 1-2 นิ้ว 3 รูป (ลงชื่อด้านหลังรูป)
2. สำเนาบัตรประชาชน 1 ฉบับ (เซ็นรับรองเอกสาร)
3. สำเนาทะเบียนบ้าน 1 ฉบับ (เซ็นรับรองเอกสาร)
4. แผนที่แสดงที่ตั้งของที่อยู่ 1 ชุด
5. กรอกแบบฟอร์มพินัยกรรมอุทิศร่างกาย 1 ชุด (จำนวน 2 แผ่น) (เขียนให้ชัดเจน โดยลายมือทั้ง 2 แผ่น)
6. พยานเซ็นรับทราบ (ควรจะเป็นญาติ)

มีข้อสงสัยติดต่อได้ที่

สาขากายวิภาคศาสตร์ สถานวิทยาศาสตร์พรีคลินิค
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
โทร 926-9710, 926-9711 ต่อ
สาขากายวิภาคศาสตร์(ในเวลาราชการ)

บรรณานุกรม

๑. พระไตรปิฎก ฉบับประชาชน ย่อความจากพระไตรปิฎก ฉบับภาษาบาลี ๔๕ เล่มของมหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๖/๒๕๓๙ โดยสุชีพ ปุญญานุภาพ

๒. พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ โดยพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๔๖

๓. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) พ.ศ. ๒๕๔๖

๔. จาริกบุญ-จาริกธรรม พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๗

๕. ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในอินเดีย พระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ พิมพ์เมื่อสิงหาคม ๒๕๔๖

๖. พระไตรปิฎก ฉบับสุภาษิต โดยธรรมรักษา จัดพิมพ์ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๓๑

๗. พระไตรปิฎก ฉบับสาระ โดยธรรมรักษา จัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๔๐

๘. พระไตรปิฎก ฉบับสวดมนต์แปล โดยธรรมรักษา จัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๑

๙. พระไตรปิฎก ฉบับปฏิบัติ โดยธรรมรักษา

๑๐. พระไตรปิฎก ฉบับเก็บตก โดยธรรมรักษา จัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๒

๑๑. พระไตรปิฎก ฉบับเซ็น โดยธรรมรักษา พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๖

๑๒. คู่มือการศึกษาพระพุทธศาสนาพื้นฐาน โดยวรรณสิทธิ ไวทยะเสวี มูลนิธิแนบมหานีรานนท์ จังหวัดนครปฐม

๑๓. คู่มือการศึกษาพระอภิธรรมมัตถสังคหะ โดยวรรณสิทธิ ไวทยะเสวี มูลนิธิแนนบมหานีรานนท์ จังหวัดนครปฐม

๑๔. เอกสารประกอบการศึกษาพระอภิธรรมทางไปรษณีย์ ของอภิธรรมโชติกะ

๑๕. ดังได้สดับมา ปัญญาธรรมจากนิกายเซ็น เล่าโดย ภราดา

๑๖. อริยวินัยประมวลพระพุทธบัญญัติ รวบรวมจากพระไตรปิฎก พิมพ์ครั้งที่ ๑/๒๕๔๕ และครั้งที่๙/๒๕๕๑

๑๗. สวดมนต์แปล ของมหามกุฏราชวิทยาลัย พิมพ์ครั้งที่ ๑๓/๒๕๔๗ โดยพระศาสนโสภณ (จัตตสัลโล) วัดมกุฏกษัตริยาราม กรรมการมหามกุฏราชวิทยาลัย รวบรวมและแปล

๑๘. พุทธทาสลิขิต โดยคณะศิษยานุศิษย์ ธรรมทานมูลนิธิ พิมพ์ครั้งแรก ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ สำนักพิมพ์สุขภาพใจ กรุงเทพฯ

๑๙. ธัมมจักกัปปวัตนสูตร โดยพระคันธสาราภิวงศ์ แปลและเรียบเรียงวัดท่ามะโอ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ธันวาคม ๒๕๕๑

ประวัติ นายสุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์

ประวัติส่วนตัว

นายสุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์ เป็นบุตร นายถาวร และนางศิริ พิทักษ์วงษ์ เกิดที่ อำเภอเมืองนครสวรรค์ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๔๘๙ เป็นบุตรชายคนโต มีพี่น้องร่วมสายโลหิตอีก ๕ คน สมรสกับ นางจงถนอม พิทักษ์วงษ์ มีบุตรชายหญิง รวม ๓ คน คือ นางพรรณศิริ ฤทธิเรืองเดช นางสาวกิ่งกาญจน์ พิทักษ์วงษ์ และ นายพงศธร พิทักษ์วงษ์

การศึกษา

- สำเร็จประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ แผนกเกษตรกรรม (ปวช.) จากวิทยาลัยเกษตรกรรมพระนครศรีอยุธยา
- นักธรรมศึกษาชั้นตรี จากยุวพุทธิกสมาคมพระนครศรีอยุธยา
- นิติศาสตร์บัณฑิต เนติบัณฑิตไทย จากสำนักอบรมศึกษากฎหมาย แห่งเนติบัณฑิตยสภา
- นักเรียนนายอำเภอรุ่น ๓๔ และ นักเรียนนักปกครองระดับสูงรุ่น ๓๗ จากวิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง

หน้าที่การงาน

๑ ธันวาคม ๒๕๐๙	พนักงานข้าวจัตวา กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑ ตุลาคม ๒๕๑๕ - ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐	พนักงานเกษตรตรี เจ้าหน้าที่การเกษตรระดับ ๒-๓ สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท
๑๖ มีนาคม ๒๕๒๐	ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองระดับ ๓) อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
๓ มกราคม ๒๕๒๒ - ๑๕ ธันวาคม ๒๕๒๗	นิติกรระดับ ๓,๔,๕ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๙	ปลัดอำเภอ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
๑๖ ธันวาคม ๒๕๓๓	ป้องกันจังหวัด (เจ้าพนักงานปกครองระดับ ๖) จังหวัดปทุมธานี
๑ มีนาคม-๑๗ กันยายน ๒๕๓๖	เข้าอบรมนักเรียนนายอำเภอรุ่นที่ ๓๔
๑ ธันวาคม ๒๕๓๖	ผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น ที่ทำการปกครองจังหวัดสระแก้ว
๒ พฤษภาคม ๒๕๓๗	ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

๑ มกราคม ๒๕๓๘	ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด
๑ กันยายน ๒๕๓๘	นายอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด
๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๘	หัวหน้าฝ่ายวินัย สำนักบริหารการศึกษาส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง
๑ ธันวาคม ๒๕๓๙	นายอำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี เข้าอบรมนักเรียนนักปกครองระดับสูง รุ่นที่ ๓๗
๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๐	นายอำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร
๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒	นายอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
๓๐ กันยายน ๒๕๔๔	เกษียณอายุราชการก่อนกำหนด

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

จักรพรรดิ์มาลา ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก (ท.ช.)

ผลงานและรางวัลต่าง ๆ

๕ เมษายน ๒๕๓๖	ได้รับโล่เกียรตินิยม “ผู้ยิงปืนอาวุธประจำกายคะแนนสูงสุด” หลักสูตรผู้บังคับกองร้อยกองอาสารักษาดินแดน รุ่นที่ ๙ ประจำปี ๒๕๓๖
พ.ศ. ๒๕๓๗	ก่อตั้งมูลนิธิ กิ่งอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว สร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราช
พ.ศ. ๒๕๓๘	ก่อตั้งมูลนิธิจังหารกาญจนาภิเษก จังหวัดร้อยเอ็ด สร้างแท่นพุทธานุสาวรีย์จังหาร ณ ที่ว่าการกิ่งอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. ๒๕๔๐	ก่อตั้งมูลนิธิอำเภอท่าช้างกาญจนาภิเษก จังหวัดสิงห์บุรี
พ.ศ. ๒๕๔๑	ก่อตั้งมูลนิธิไทรงามประชานุเคราะห์ จังหวัดกำแพงเพชร สร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระพุทธเจ้าหลวง (ร.๕)
๕ ธันวาคม ๒๕๔๒	จัดอุปสมบทเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๗๒ พรรษา จำนวน ๙๕ รูป ได้รับเงินบริจาค ๒๘,๔๒๖.๐๐ บาท และบริจาคสมทบมูลนิธิชัยพัฒนา
พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๔๓	ได้รับรางวัลขบวนแห่งานเทศกาลกินปลา จังหวัดสิงห์บุรี รางวัลชนะเลิศ ๓ ปี ซ้อน (ปี ๒๕๔๑-๒๕๔๓) อำนวยการสร้างศิลปะนาฏศิลป์ ก่อกำเนิดเนื้อร้อง ทำนอง และท่ารำระบำ “แม่ลาปลาหาง” ร่วมกับกรมศิลปากร และโรงเรียนบางระจันวิทยา

	จัดตั้งกองทุนมูลนิธิคนดีศรีบางระจัน , กองทุนหยาดน้ำใจนักปกครอง และกองทุนช่วยเหลืออาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
๑ เมษายน ๒๕๔๓	เกียรติบัตรและเข็มเชิดชูเกียรติครุฑทองคำ ข้าราชการพลเรือนดีเด่น ปี ๒๕๔๒

ผลงานหลังเกษียณอายุราชการ

ธันวาคม ๒๕๔๖	หนังสือ “มนุษย์เกิดมาทำไม?” เล่ม ๑ ภาคปริยัติธรรม
ธันวาคม ๒๕๔๗	หนังสือ “มนุษย์เกิดมาทำไม?” เล่ม ๒ ภาคธรรมปฏิบัติสู่ธรรมปฏิเวธ และเล่ม ๓ ภาคปกิณณกธรรม (ถาม-ตอบปัญหาธรรมฯ)
เมษายน ๒๕๔๘	หนังสือ “มนุษย์เกิดมาทำไม?” เล่ม ๔ ภาคปกิณณกธรรม (ถาม-ตอบเพื่อการศึกษาธรรมะในพระพุทธศาสนา)
สิงหาคม ๒๕๔๘	จัดทำโครงการพิมพ์หนังสือ เล่ม ๔ ถวายพระสงฆ์ และมอบให้ห้องสมุดสถานศึกษาและเรือนจำทั่วประเทศ จำนวนกว่า ๒๐,๐๐๐ เล่ม
กรกฎาคม ๒๕๔๙	หนังสือ “คำสอนการอุทิศบุญที่ได้ผล พระอาจารย์เกษม อาจิณฺณสีโล”
ธันวาคม ๒๕๔๙	หนังสือ “มนุษย์เกิดมาทำไม?” เล่ม ๕-๖ ภาคปกิณณกธรรม (ธรรมะจากภาพการ์ตูนธรรมะ)
สิงหาคม ๒๕๕๐	หนังสือ “มนุษย์เกิดมาทำไม?” เล่ม ๗ ว่าด้วยภาคปฏิเวธะธรรม (การทำความเข้าใจคำสอนในบทสวดมนต์แปลเพื่อปฏิบัติ และธรรมบรรยายเรื่อง “อริยมรรค...เส้นทางพระอริยะ”)
สิงหาคม ๒๕๕๑	หนังสือ “มนุษย์เกิดมาทำไม?” เล่ม ๘ ว่าด้วย พระอภิธรรมเชิงแนวปฏิบัติ
ธันวาคม ๒๕๕๑	หนังสือ “มนุษย์เกิดมาทำไม?” เล่ม ๙-๑๐ ว่าด้วยพระสุตตันตปิฎก
สิงหาคม ๒๕๕๒	หนังสือ “มนุษย์เกิดมาทำไม?” เล่ม ๑๑ ว่าด้วยพระวินัยเชิงแนวปฏิบัติ และ เล่ม ๑๒ ว่าด้วยคู่มือมนุษย์พันธุ์แท้ - บรรยายธรรม ตามวัด โรงเรียน สถานศึกษา และกลุ่มปฏิบัติธรรมฯลฯ - ก่อตั้งห้องสมุดธรรมะประจำหมู่บ้านและชุมชนทั่วไป

****

รายนามผู้มีจิตศรัทธาร่วมพิมพ์

****

โครงการพิมพ์หนังสือมนุษย์...เกิดมาทำไม? เล่ม ๑๑ ว่าด้วย วินัยพระ-วินัยคน และเล่ม ๑๒ ว่าด้วยคู่มือมนุษย์พันธุ์แท้ และซี.ดี.ธรรมบรรยายรวม ๓ ชุด จำนวน ๓๐,๐๐๐ แผ่น แจกเป็นธรรมทาน ในวันวิสาขบูชาที่ผ่านมาและได้มอบให้ห้องสมุด กศน. ประจำจังหวัดอำเภอทั่วประเทศ ๘๕๖ แห่ง และห้องสมุดเรือนจำทั่วประเทศ ๑๔๔ แห่ง รวม ๒,๐๐๐ เล่ม ซี.ดี ๒๐,๐๐๐ แผ่น ส่วนที่เหลือเจ้าภาพ นำไปแจกธรรมทานเอง โปรดนำไปมอบให้ไว้ตามห้องสมุดต่าง ๆ จะมีอานิสงส์มาก

ขอได้โปรดอนุโมทนาบุญร่วมกันทุกท่านเทอญฯ

****

สายบุญคุณสุวัฒน์ - จงถนอม พิทักษ์วงษ์ จ.ปทุมธานี โทร. ๐๒-๕๓๖-๖๕๒๒

คุณแม่ศิริ พิทักษ์วงษ์ พร้อมด้วยบุตรหลาน ๒๕๐,๐๐๐ บาท

คุณแม่ทองปาน ปานสมบุญ พร้อมด้วยบุตรหลาน ๒๖,๐๐๐ บาท

คุณทรายทอง-มัณฑนา เลาหธนาคม ๕,๕๕๐ บาท

รายละ ๕,๐๐๐ บาท คุณสมพร-คุณชัชชุลี สมุทรคุณ หจก.นานายนตรกิจ จ.สิงห์บุรี, คุณสนอง-รอดขวัญ-ด.ช.ทองทวี เชื้อไทย, คุณกันต์-กนกวรรณ สุสังกรกาญจน์

อาจารย์เพ็ญจันทร์ ศรีสุขสวัสดิ์ ๓,๙๐๐ บาท คุณชญาดา โพธิสัตว์ ๓,๔๖๐ บาท คุณวิเชียร-คุณปราณี-ด.ญ.วิลาสินี-วรนัน ปิยะวรากร ๓,๐๐๐ บาท คุณจารุวัตย์ ศีลพงษ์ ๒,๘๑๐ บาท คุณสมชาย-ดรุณี-ด.ญ.ณัฐธิดา ศุภปัญญาพงศ์ ๒,๕๐๐ บาท คุณโกศรี-เพ็ญประภา ไชยสุทธิ์ และครอบครัว พร้อมญาติมิตร-นายสุรพันธ์ นาคธน, นายอถิสิทธิ์-น.ส.สรญา, นางเพ็ญศรีฯ ๒,๑๕๐ บาท

รายละ ๒, ๐๐๐ บาท อาจารย์สุบรรณ-อาจารย์บุญเรือน พรมลาย, คุณแม่เกี๊ยก-คุณอัมพร ศรีโปฎก และบุตร, คุณจินตนา รัตนจรัสโรจน์, ดร.บุญเลิศ ไพรินทร์

คุณรัฐภูมิ แก้วพันธุ์ ๑,๖๒๐ บาท น.ท.วิเชียร-คุณศรีนวล จันทร์เรือง ๑,๔๐๐ บาท

รายละ ๑,๓๐๐ บาท น.อ.ทวิช ศรีสุขสวัสดิ์, คุณบุญมา-คุณนนทรีย์ อินทรภาษี, คุณชะโรจน์-ผ่องศิลป์ วรแสน

คุณทวีสิน สุพัฒนกุล ๑,๒๐๑ บาท คุณไปรยา สู่เมือง ๑,๐๔๐ บาท คุณสุดใจ พึ่งทองหล่อ ๑,๐๓๐ บาท

รายละ ๑,๐๐๐ บาท:- ร.ต.สุนทร-คุณนงเยาว์ ไหวพริบ, ร.ศ.ดร.สุนทร-อาจารย์นลินี บำเรอราช, คุณสุทน-คุณชม้อย สกุลา, คุณมาลา สุพรรณวรรษา

รายละ ๗๐๐ บาท:- น.ส.ศรีนวล ปิ่นชัย, คุณสุริยะ กองศรีมา, คุณวสวรรธน์ สิชาปกรณ์รัช-คุณสมพร จิระพุทธิ

รายละ ๖๐๐ บาท:- คุณหัตถสอน การประดิษฐ์ คณะคุณเนตรฟ้า ศรีอรนันต์-คุณแม่ทอย แซ่ตั้ง-ด.ญ.ธนัญชนก พุ่มประพัฒน์-คุณลำดวน พุ่มประพัฒน์

รายละ ๕๐๐ บาท:- คุณอัมพร ศิริวาจนะ, คุณสมพล-ปิยะพร อัฒรัตติพันธ์ คุณไพโรจน์ แย้มเอิบศิลป์ คุณมณีพร เนียมเที่ยง อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวรทั้งญาติและมิใช่ญาติ, คุณเจษฎา-สมถวิล สิงห์อรุณ และบุตร
รายละ ๔๐๐ บาท:- ด.ช.กฤษกร-ภคพร บุญโกสุมภ์, คุณสิริกานต์ ขุมแร่
รายละ ๓๐๐ บาท:- คุณธนณณ สุนทรโสภณ, คุณมณฑิพย์ อาทรธุระสุข, คุณจินตนา แดงหล้า อุทิศให้คุณพ่อชุบ โพธิ์สว่าง, คุณอมลวรรณ ไม้งาม อุทิศให้คุณพ่อมะลิ แสงมา
รายละ ๒๐๐ บาท:- นายนุกูล ชูเฉลิม, นายชุมพร ศรีมังคละ, คุณมานิตย์ วรินทร์อุดมสุข, คุณยาใจ พรพุทธิชัย, คุณลัคนา ศรีสวัสดิ์
รายละ ๑๐๐-๑๓๐ บาท:- ร.ท.หญิงอรวรรณ หยวกอิ่ม ร.น., คุณอุทัย บุตรราช, คุณสงาม อุไรรักษ์

สายบุญคุณอุดมลักษณ์-ไมเคิล แวนลียูเวน ลอนดอน ประเทศอังกฤษ
รวมเงิน ๑๒๐ ปอนด์ (๖,๒๖๐ บาท)

คุณอุดมลักษณ์-ไมเคิล แวนลียูเวน และคนไทยในอังกฤษ-น.ส.ยุพิน บุตรศรี, คุณวิชัย และคุณต๋อย

สายบุญอาจารย์สมาน-คุณศรีอัมพร แสนุวงศ์ จ.อุบลราชธานี
โทร.๐๔๕-๒๔๔-๖๕๔ รวมเงิน ๔,๐๐๐ บาท

คุณพิมพ์ประไพ วิชาพล อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร ๒,๐๐๐ บาท
รายละ ๔๐๐ บาท:- คุณเสริมพงษ์-คุณอังคณา คุณาธิคม พร้อมบุตร-ธิดา **รายละ ๓๐๐ บาท:-** ร้านขายยาชัยวิตรเภสัช อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร **รายละ ๑๓๐ บาท:-** อ.สมาน แสนุวงศ์ อุทิศให้คุณพ่อ จ.อ.ท.บัว-คุณแม่บุญเหลือ แสนุวงศ์, คุณศรีอัมพร แสนุวงศ์ อุทิศให้คุณพ่อปลัดหมั้น-คุณแม่เลียง ใจเกื้อ, คุณอนิรุทธ์ แสนุวงศ์ อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร, คุณเผด็จศึก-คุณวิไล แสนุวงศ์ อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร, คุณประยูร-คุณสิรินาถ กาฬเนตร อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร, ร.ท.อธิพงษ์-อ.สิรินิติ ไทยภักดี อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร, คุณอรุณศรี ญาณพิทักษ์, คุณประจวบ เซ็มรัมย์, คุณราตรี ปิ่นทอง, คุณจริยา ลีลาภักดีพงศ์

สายบุญคุณปิณฑิรา ก้อนทองคำ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ
โทร.๐๘๑-๔๙๐-๙๒๒๙ รวมเงิน ๙,๘๓๑ บาท

คุณจีราภรณ์ เจริญผล ๒,๖๐๐ บาท
รายละ ๑,๐๐๑ บาท:- คุณอนพัทธ์ พูลขุมทรัพย์ และครอบครัว, คุณนภาวัณณ์ โรจน์วรุตย์ **รายละ ๙๕๙ บาท:-** คุณนุชนารถ บุญฤทธิ์ศรีพงษ์ **รายละ ๗๒๐ บาท:-** คุณปิณฑิรา ก้อนทองคำ **รายละ ๕๕๐ บาท:-** คุณวรัญญา-คุณพรหมเมศ ยิ่งแจ่มศิริ **รายละ ๕๒๐ บาท:-** คุณธนะพัฒน์ ศรีจันทร์ และครอบครัว, คุณฐนิษฐา กลีบบัว และครอบครัว **รายละ ๕๐๐ บาท:-** คุณวีรวรรณ ภาวนาวิวัฒน์ และครอบครัว **รายละ ๔๖๐ บาท:-** คุณชุติมา บุญฤทธิ์ศรีพงษ์ **รายละ ๓๙๐ บาท:-** คุณธนศักดิ์ศิริ-คุณสุพิมพ์พร โตไพบูลย์ และครอบครัว **รายละ ๒๐๐ บาท:-** คุณธนเดช ก้อนทองคำ

รายละ ๑๕๐ บาท:- คุณภคิน-คุณอรุณี ป่าไม้ทอง **รายละ ๑๓๐ บาท:-** คุณมธุกร ขาวสำอางค์ **รายละ ๙๐ บาท:-** คุณภัทรกร เนตระชาติ **รายละ ๒๐ บาท:-** คุณพรพรหม รักธรรม, คุณจันทร์จิรา

สายบุญ น.อ.บุญมี กิตตะคุปต์ เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ รวมเงิน ๑,๗๘๐ บาท

รายละ ๕๐๐ บาท:- น.อ.บุญมี กิตตะคุปต์ **รายละ ๒๐๐ บาท:-** คุณรุ่งระวี รวยดี **รายละ ๑๕๐ บาท:-** ร.ต.อาชีพ วัฒนางกูร **รายละ ๑๓๐ บาท:-** น.อ.ประยูร ริมปิรังษี **รายละ ๑๐๐ บาท:-** คุณอุไร ชูวงศ์, ร.อ.พรรณงาม แย้มศิริ, ร.ต.กิตติ จันทร์บัวลา, คุณสมบูรณ์กิจ ทิพย์ธนกิจ, คุณเลื่อน ศิลปชำนาญ, คุณประคอง วงษ์เกื้อกูล, คุณเสริมสุข สวนฉิมพลี, คุณประนอม สวนฉิมพลี

สายบุญ คุณวศินี แซ่จัง ชุมชนวัดประดู่ธรรมาธิปัตย์ บางซื่อ กรุงเทพฯ

โทร. ๐๘๑-๙๘๗-๐๗๑๒ รวมเงิน ๕,๖๐๐ บาท

คณะญาติธรรมหมู่บ้านธรรมรักษ์ ชุมชนวัดประดู่ฯ และใกล้เคียง

สายบุญ คุณรัตนา ห้องหิรัญ โรงพยาบาลจังหวัดกำแพงเพชร รวมเงิน ๖,๐๐๐ บาท

ครอบครัวห้องหิรัญ, ครอบครัวคันธวงค์, ครอบครัวปัญญาเสน, ครอบครัวลือสุวรรณกิจ, คุณสิงคราญ กลัดภิบาล และครอบครัว, คุณสุจิตรา ทองแก้ว และครอบครัว, คุณอุษา จันทร์บุบผา, คุณเกศริน แผ่วงศ์ และครอบครัว, คุณจีรวรรณ คำอาจและครอบครัว, คุณเนียน และครอบครัว, คุณนุชนาถ และครอบครัว, คุณจารุวรรณ จินดาสวัสดิ์ และครอบครัว, คุณวิเศษ อุดมศิลป์ และครอบครัว, คุณรักศักดิ์ แสงทอง และครอบครัว, คุณนันทิชา ล้อทวีรักษ์, คุณกิติภา จินต์สุภาวงศ์, คุณกิตสญา และครอบครัว, คุณสุ และครอบครัว

สายบุญ คุณพรรณศิริ ฤทธิเรืองเดช บริษัท พี ซี เอ็ม คอนสตรัคชั่น แมททีเรียล จำกัด

โทร. ๐๒-๙๘๗๑๐๒๐ รวมเป็นเงิน ๖,๕๑๐ บาท

คุณสเฐียรพงศ์-คุณพรรณศิริ-ด.ช.ศิริพงศญาณ์ ฤทธิเรืองเดช ๒,๐๐๐ บาท

คุณแม่ม่วย-คุณกุลิสรา รุ่งมณี ๒,๐๐๐ บาท

คุณกนกวรรณ สังข์เผือก ๑,๐๐๐ บาท คุณธนพร เงินบำรุง และครอบครัว ๓๙๐ บาท คุณสุภาวดี วิจักขณ์สุรการย์ ๒๖๐ บาท คุณนฤพนธ์ พัดมี ๒๖๐ บาท **รายละ ๑๐๐ บาท :** คุณมนธยา ศรีเพ็ชร คุณจันทร์ทิพย์ ประสานพันธ์ และครอบครัว คุณกิติ์ศิริรัตน์ เรืองฤทธิ์ และครอบครัว คุณทองใบ บุตรวงษ์ และครอบครัว จ.ส.อ.สมชาย-คุณเสาวลักษณ์ สัมพันธุ์ และครอบครัว คุณนิภาพร สมบัติ และครอบครัว

สายบุญคุณวัฒนา วังบุญ โรงเรียนวัดสิงห์ อ.วัดสิงห์ จ.ชัยนาท รวมเป็นเงิน ๑๘,๓๕๐ บาท

คุณวิณัฐกุล ห้องหิรัญ และครอบครัว ๒,๖๐๐ บาท

รายละ ๑,๓๐๐ บาท:- คุณมานิต-คุณวัฒนา วังบุญ, คุณสนุ่น-คุณทองอยู่, คุณธนสิทธิ์-คุณศรีสุดา

ศุภปัญญาพงศ์, คุณนงเยาว์ หนุกำแหง **รายละ ๑,๐๐๐ บาท:-** คุณจิตรา จันทร์ศรี **รายละ ๖๕๐ บาท:-** คุณพูนสุข ศรีสิทธิกรรม, คุณณัฐพล-คุณสาวิตรี-ด.ช.นราวิชญ์ ใยสำลี **รายละ ๖๐๐ บาท:-** คุณพงษ์ศักดิ์-คุณวิภาพงศ์ธรกุลพานิช, คุณชูเกียรติ-คุณไพเราะ ธรรมโยธิน, คุณขจรศักดิ์-คุณจริยา-ด.ญ.ญภา เจริญตันติไพโรจน์ **รายละ ๕๒๐ บาท:-** คุณภาคภูมิ ฉิมพาลี **รายละ ๕๐๐ บาท:-** คุณเบญจา แสงเขียว, คุณประดิษฐ์ ปีตานนต์ชัย, คุณชมพูนุท วังบุญ, คุณกัมพู-คุณรุ่งกานต์ วังบุญ, คุณกำจัด แดงดีมาก, คุณนิตยา-คุณประมวลพรมมา, คุณกมลทิพย์ อยู่พงษ์ไพบูลย์ **รายละ ๓๐๐ บาท:-** คุณนิพนธ์-คุณเสาวนีย์ จิรการพงษ์ **รายละ ๒๖๐ บาท:-** คุณนิพัฒน์-คุณศรีสุดา ช้างหัวหน้า, คุณสุรชัย-คุณจำเนียร และครอบครัว, คุณโกศล-คุณอารีย์สุพรรณกูล **รายละ ๑๓๐ บาท:-** ทันตแพทย์สมพงศ์ ศรีประทีปบัณฑิต, คุณสมจิตร ศักดิ์สูง, คุณพรศิริ บุญชื่น, คุณปวันพัสตร์ เพ็งลำ, คุณประภัสสร อู๋เพ็ชร, คุณวารุณี บุญเรืองศักดิ์, คุณวีณา นวมเพ็ชร, คุณมะลิ อินทรอำนวย, คุณถวิล วัฒนรัตน์, คุณเสริมศรี วัฒนรัตน์, คุณนพวรรณ เนื้อทอง, คุณนงนุช ตามวงศ์วาลย์, คุณวาสนา ศรีดิลก, คุณประมวล พลสมบัติ, คุณบุญรอด ศุภปัญญาพงศ์, คุณมงคล-คุณมาดา ภิยโยทัย, คุณอุดม-คุณเสริมศรี ภิยโยทัย, คุณเพ็ญศรี ภิยโยทัย, แพทย์หญิงนุรี ภิยโยทัย, นายแพทย์ดิลก-คุณจุฑามาศ ภิยโยทัย, นายแพทย์วิเชียร-คุณนิสรา ภิยโยทัย, คุณวิชัย-คุณกิตติพงษ์-คุณเนาวรัตน์ ภิยโยทัย,นายแพทย์พิชัย-คุณเสริมสุข กฤษฎาพิพัฒน์, คุณณัฐธร-คุณธัญญาพร เพราะสุนทร, คุณประยงค์ศรี อินทาปัจ

สายบุญคุณเพ็ญนภา เมฆพัฒน์ โรงพยาบาลวัดสิงห์ อ.วัดสิงห์ จ.ชัยนาท
รวมเป็นเงิน ๔,๘๑๐ บาท

รายละ ๖๕๐ บาท:- คุณเพ็ญนภา เมฆพัฒน์, คุณสุวรรณี ภัทรเดชไพศาล, คุณสมศักดิ์-คุณอาจิน เย็นสำเภา **รายละ ๓๙๐ บาท:-** คุณปัญญา จันทร์ศรี **รายละ ๒๖๐ บาท:-** คุณเทียน กลัดทรัพย์, คุณวัชราเอี่ยมธรรม, คุณสมโภชน์ เซ็นน้อย, คุณอุทัย น้อมนำทรัพย์ **รายละ ๑๓๐ บาท:-** คุณสมจิตร์ ทิพย์สิงห์, คุณสุดาพร บุญช่วย, คุณสุชัย อ่อนศรี, ด.ญ.ภาวิตา เมฆพัฒน์, ด.ญ.ญาณิศา เมฆพัฒน์, คุณวรรณทนา ขุมเพ็ชร, ด.ญ.เมธาพร วงษ์บ้านใหม่, คุณธิดารัตน์ นาถอรรถกร, คุณสมจิตร-คุณมะยม ตรีนก, คุณแฉล้ม เมฆพัฒน์, คุณบรรหยัด เมฆพัฒน์

สายบุญ ผู้บริหารและพนักงาน บริษัท ไฮเทค เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด
และบริษัท ไฮเทค เอ็มเอฟจี จำกัด เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ โทร. ๐๒-๘๙๗๐๘๖๐ รวมเป็นเงิน ๘,๖๑๑ บาท

คุณสมบุญ บำรุงสุข คุณวรวรรณ บำรุงสุข คุณพิสิฐ จิตต์สมนึก
คุณอิสรีย์ จิตต์สมนึก คุณเอกณัฏฐ์ จิตต์สมนึก ๕,๐๐๐ บาท
คุณยุทธนา พึ่งรัตนา และครอบครัว ด.ญ. รินรดา พึ่งรัตนา ด.ช. ยศภัทร พึ่งรัตนา คุณบัวลอย ศุขบุญมาก และครอบครัว คุณศักดิ์ชัย ชำนิมโนมัย และครอบครัว **รวม ๓๐๐ บาท** คุณสมศักดิ์

จันทร์แถม และครอบครัว คุณณัตติ ชูแว่น และครอบครัว คุณประเสริฐ มิ่งมารถ **รวม ๑๐๐ บาท** คุณสมพร-คุณสมจิตร แก้วสุข คุณจารุณี-คุณอภิญญา แก้วสุข คุณชลอ-คุณยุพิน แก้วสุข คุณจรัล เอี่ยมตั้ง และครอบครัว **รวม ๔๐๐ บาท** คุณหทัยพัชร์ ฤกษ์ชัย คุณสนิทะดาวรุ้ง ฤกษ์ชัย คุณวีรยุทธ-ด.ช.จินตวัฒน์ สุทธวัจน์ **รวม ๓๐๐ บาท** คุณปราโมทย์ กมลวันทนากุล คุณประทุม-คุณถาวร วงศ์เสรี คุณสุภาภรณ์ กมลวันทนากุล ด.ช.อาร์มณรงค์ วงศ์เสรี คุณวัชเรนทร์ เดชวงษา **รวม ๓๐๐ บาท** คุณประเสริฐ-คุณสมหวัง รัตนจันทรานนท์ คุณบุญเลิศ รัตนจันทรานนท์ ด.ญ.กัลยกร ศรีสำราญ คุณสมบัติ-คุณนุชรีย์ ศรีสำราญ **รวม ๔๐๐ บาท** คุณแม้วนะ นางแสวง ทองพลัด และครอบครัว คุณสมภู-ด.ช.สุรศิษฎ์ อุทโท และครอบครัว **รวม ๒๖๐ บาท** คุณชมัยพร พนมพันธ์สถาพร คุณสมชาย พนมพันธ์สถาพร คุณชีวิน พนมพันธ์สถาพร ด.ช. ธีรเมธ พนมพันธ์สถาพร **รวม ๕๐๐ บาท** คุณภาฉินัย ศรีทา คุณคำพา ศรีทา คุณบุญฤทธิ์ ศรีทา คุณ พชร ศรีทา **รวม ๒๖๐ บาท** คุณสุดใจ สิงห์ทอง คุณทอน ขุนทอง คุณธนเศรษฐ์-ด.ช. ธัญวัสส์ ขุนทอง คุณสุณีรัตน์ สิงห์ทอง **รวม ๓๕๐ บาท** คุณสุพิชญา จีนพิทักษ์ **๑๓๐ บาท** คุณอำนวย จันทร์ศรี **๑๓๐ บาท** คุณนาวา บุญรักษ์ **๗ บาท** คุณสุรินทร มลสิน **๑๓๗ บาท** คุณนิยม อินปา **๑๓๗ บาท**

สายบุญ คุณนริศ-คุณรุ่งอรุณ ตรณโนภาส ดินแดง กรุงเทพฯ โทร. ๐๒-๒๔๖๕๘๒๑
รวมเป็นเงิน ๓,๒๐๐ บาท

นายนริศ-นางรุ่งอรุณ-ด.ญ.ณัฐนรี ตรณโนภาส นายพลรัตน์ จันทร์เทพ นายสมชาย-นางฉลัด ธัญวรธรรม นางพิมพ์นิภา ไตรสรณ์ภักดี และครอบครัว นางวรรณิดา สุทธิประภา นายธนกฤต ธัญวรธรรม นางสาวธัญวดี ธัญวรธรรม นายอลัน แมคโดนันด์ คณะลานธรรมวันเสาร์ ดินแดง นางรุ่งรัตน์ ลิ่วเฉลิมวงศ์ นายอำนวย-นางจันทร์เพ็ฐ เติมกสิพาณิชย์ นางสมใจ ยงทรัพย์อนันต์ และครอบครัว นางสาวณัฐนรี ตรณโนภาส

สายบุญอาจารย์สุภาณี พิทักษ์วงษ์ โรงเรียนวชิรปราการวิทยาคม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร
รวมเป็นเงิน ๕๖,๗๕๑ บาท

คุณแม่ศิริ-อาจารย์สุภาณี-น.ส.กานต์สินี พิทักษ์วงษ์ อุทิศให้ญาติและนายเวร ๕๐,๐๐๐ บาท คุณพันธ์ศิริ สายทองอินทร์ และครอบครัว ๖๕๐ บาท **รายละ ๕๐๐ บาท:-** คุณแม่บุญเรือง สุขสกุล และครอบครัว คุณสุภิตรา-คุณขวัญภิณิช ตัณศลารักษ์ คุณทองคำ-คุณสุรีย์มาศ ดิษสละ ๔๐๐ บาท-คุณอัญชลี ดีบู่ และครอบครัว ๓๙๐ บาท **รายละ ๓๐๐ บาท:-** คุณสุเทพ ปานพรหม และครอบครัว คุณธัญณิชา ทรงประดิษฐ์ คุณนฤมล สุดไทย และครอบครัว คุณวันเพ็ญ จงสวัสดิ์ และครอบครัว คุณฐิติภัทร-คุณอัญชลี กัลปพฤกษ์ คุณนนทกาล รูปเอี่ยม และครอบครัว คุณยุพิน เรียนทัพ และครอบครัว ๒๖๐ บาท **รายละ ๒๐๐ บาท:-** คุณแม่เครือมาส จารุวัฒน์ และครอบครัว คุณทัศนีย์ แก้วหินลาย คุณศิรินุช ศิริชัย และ ครอบครัว คุณดรุณี พิบูลนฤคม และครอบครัว คุณ

เช่นชนก-คุณสมบูรณ์-คุณพงศกร สิ้วอินทร์ คุณครูสมบูรณ์ สิ้วอินทร์ และนักเรียนชั้น ม.๖/๑ โรงเรียนวชิรปราการวิทยาคม คุณสัมพันธ์ จันทร์ผา และครอบครัว ๑๔๐ บาท **รายละ ๑๓๐ บาท:-** คุณวิมลสิริ มุสิกะปาน และครอบครัว คุณธิดามาศ สถิตอยู่ และครอบครัว **รายละ ๑๐๐ บาท:-** คุณธิดาพร ชินาวลี และครอบครัว คุณทิพวัลย์ พรหมรักษ์ และครอบครัว คุณปราโมทย์ เวชสูงเนิน และครอบครัว คุณอัมพร จันทร์เขียว และครอบครัว

สายบุญ คุณพงศธร พิทักษ์วงษ์ กรมบังคับคดี ถนนบางกอกน้อย-บางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ โทร. ๐๒-๘๘๑-๔๙๐๐ รวมเป็นเงิน ๑๘,๖๙๐ บาท

คุณทรายทอง-มัณฑนา เลาหธนาคม ๕,๕๕๐ บาท **รายละ ๑,๓๐๐ บาท:-** คุณพงศธร พิทักษ์วงษ์, คุณราเชนทร์-คุณสุวรรณา-คุณภัทรานิษฐ์-ด.ช.ป่าน ธัญญาผล คุณกิตติ-คุณเสงี่ยม กิจโกศล ๑,๐๐๐ บาท คุณสุริยะ กองศรีมา ๗๐๐ บาท **รายละ ๓๙๐ บาท :-** คุณดไนยา แก้วผสม คุณบุญยวีร์ นุสโส **รายละ ๒๖๐ บาท :-** คุณพัชราวรรณ เพ็ชรกูล คุณอดิเทพ บัวกระสินธุ์ คุณศิวะพร นาคทั่ง คุณพรประไพ จัยวิวัฒน์ คุณภัทธิลา ตาเขียว คุณอินทิรา เนียรมงคล คุณนลินทิพย์ กฤษณะพันธ์ คุณธีรภัทร์ ชัยเฉลิมปรีชา คุณณัฐกานต์ แสงโพธิ์ คุณธรรมโรจน์ รื่นเริงบุญ คุณธรรมรัตน์ แสงกระจ่าง **รายละ ๑๓๐ บาท :-** คุณรัตนาวดี สมบูรณ์ คุณขวัญสุดา วิริยะพันธ์ คุณนงลักษณ์ อุดมกุศลศรี คุณวีรศักดิ์ อรุณวิภาดา คุณธัชชัย สินธพ คุณพัชณิภา ปริญญาพล คุณวราภรณ์ ไฉยากุล คุณกรรณิการ์ สุภาพงษ์ คุณสมพรศรี ชาติมนตรี คุณสุนิดา กลิ่นหอมหวล คุณสุนทรี เกียรติชัยนาม คุณทศพร พิทักษ์รัตนพงศ์ คุณจักรกฤษณ์ ผลประดิษฐ์ คุณชนม์ศิริ กระจ่างทิม คุณพรรณพิมล สุดไพเราะห์ คุณศุภาภัส บัวสรวง คุณธราวิน นามวงศ์ คุณพรรษ์ภัทร บุตรกินรี คุณเพ็ชชรัช ส้มเกลี้ยง คุณวันเพ็ญ ยิ่งสุนทรวัฒนา และครอบครัว คุณปราณี กุลศิริ คุณณัฏฐ์ลภัส อินทไชย คุณมนตรี มณีจิรวัฒน์ คุณชนกนาถ ศรีประภา และครอบครัว คุณนวัชภณ พัวศรีพันธุ์ คุณวีรชัย วิถีพานิช คุณพรพรรณ ใจตรง คุณกฤติยา สุขสวัสดิ์ คุณวุฒิศักดิ์ สุขสวัสดิ์ คุณสืบสกุล กสิกรรม คุณพิเชษฐ์-คุณจันทร์ลอย กฤษณะพันธ์ คุณภัทราวดี วงศ์ขำ คุณพิพิธชัย พุกสวัสดิ์ คุณนาวิน พลชัย คุณสุพรรณ จันทร์สกุลทิพย์ และครอบครัว คุณวรวุฒิ บุญมี และครอบครัว คุณศักดิ์ชัย ระเวงจิตร์ คุณณัฐสุดา ปาละลักษณ์ และครอบครัว คุณชอุ่ม-คุณจรูญ ผึ้งผดุง และครอบครัว คุณทรงพร วิไลลักษณ์

สายบุญคุณพัสกร ทัพมงคล
สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ โทร. ๐๒-๑๔๓-๐๓๗๗
รวมเป็นเงิน ๖,๘๑๕ บาท

คุณพลัฏฐ์-คุณสายสวาท-คุณสิรภพ ทัพมงคล รวม ๑,๔๔๐ บาท คุณเคลื้อม วิจิตรโสภา คุณสุวิทย์ วิจิตรโสภา รวม ๑,๓๑๔ บาท คุณวันวิสา-คุณทนะคุณจันทร์นวล-คุณพศิน แก้วสืบ คุณยายดี

แก้วมูล คุณเชาวฤทธิ์ ทุนร่องช้าง รวม ๑,๐๕๔ บาท คุณดาลัด รยะสวัสดิ์ และครอบครัว ๕๒๐ บาท คุณนันธิณี นามวงศ์ และครอบครัว ๕๒๐ บาท คุณพัสกร ทัพมงคล ๔๖๐ บาท คุณนภสร ปิติกะวงษ์ ๓๙๐ บาท คุณสาริศา เพชรล้วน ๓๐๒ บาท คุณธาริณี องค์สุทธิสวัสดิ์ ๒๙๕ บาท คุณฐิตินันท์ สิงหา ๒๖๐ บาท คุณณัฐพร จอมคำสิงห์ ๑๓๐ บาท คุณเศรษฐภัค วณีสอน ๑๓๐ บาท

สายบุญคุณวนิดา แช่มพวงงาม

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ โทร. ๐๒-๒๑๙-๓๖๐๐

รวมเป็นเงิน ๘,๐๐๐ บาท

พ.ต.อ.ปสพกรณ์ โพธิสุข ๑,๓๐๐ บาท ข้าราชการสำนักงานป้องกันและปราบปราบการฟอกเงิน รวม ๑,๒๑๐ บาท นางสาวชนิดาพร ภู่เรือน ๑,๑๙๐ บาท พ.ต.ท.พรหมพิริยะ กุลนันท์ภักดี ๕๙๐ บาท นางสาววนิดา แช่มพวงงาม ๓๙๐ บาท นางสาวฐิติมา รุ่งปิติ ๒๒๐ บาท **รายละ ๒๐๐ บาท:-** นายคีรีมาศ สุขประสงค์ นางอรพิน พิชญาพงศ์ นายปิยะ ศรีวิกะ ๑๕๐ บาท **รายละ ๑๓๐ บาท:-** นางเชิญ สังข์ชู นางสาวนิธิยา สังข์ชู นางสาวพัชริยา เหมวิรุฬห์ นางขวัญตา เลิศวิจิตรกมล นางสาวอรธีรา อสัมภินวัฒน์ **รายละ ๑๐๐ บาท:-** นางสาวเพ็ญพิชชา สิริสังข์วรวงศ์ นายภัทระ หลักทอง นางสาวกรองทอง แย้มสอาด พ.ต.ท.บรรจง ใหญ่ยงค์ นางสาวศกุนา เก้านพรัตน์ นางชลธิชา ดาวเรือง นางสาวภูมิพร ปุณณาภิรมย์ นายประคอง ดุลคนิจ นายณัฐพล พิพิธรัตน์ นางสาวปทุมมาศ บุญจำรูญ นายกัณฐกรณ์ ทรัพย์ทวี นางสาวศิริรัตน์ วิเวก นางสาวณัฏฐ์กฤตา บุญวงษ์เศรษฐ์ นางสาวศิริกุล จุมสุวรรณ นางสาวนีรนุช อันทวงษา นายชาญชัย พงศ์ภัสสร นางสาวมาลีรัตน์ ทะวะบุตร นายสุวิจักขณ์ ธรรมชัยพจน์ นายรณภพ สุรัตนสิงห์

สายบุญคุณจินตนา รัตนจรัสโรจน์ หน่วยเงินสดธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด (มหาชน)

ถนนหน้าเมือง จังหวัดขอนแก่น โทร.๐๘๑-๙๗๖-๙๑๗๖ รวมเป็นเงิน ๒๐,๐๒๐ บาท

รายละ ๓,๒๕๐ บาท:- นางสาวจินตนา รัตนจรัสโรจน์ คุณพ่อจุรินทร์-คุณแม่เนย รัตนจรัสโรจน์ และครอบครัว, รองศาตราจารย์สุเมธ แก่นมณี, คุณมณฑา สุวัฒนศิลป์ และครอบครัว **รายละ ๑,๓๐๐ บาท:-** คุณทวี-คุณอารีลักษณ์ พงษ์โสภา และครอบครัว พ.อ.สำราญะคุณทรงพร เป็นเอก และครอบครัว **รายละ ๖๕๐ บาท:-** คุณทัศพร ปานพรหม และครอบครัว คุณวีระเดชะ คุณสุวรรณา เข็มเพชร และครอบครัว **รายละ ๕๒๐ บาท** คุณรุ่งโรจน์ ว่องไววรวิทย์ **รายละ ๓๙๐ บาท:-** คุณสนอง จิตติถาวร ผู้จัดการธนาคารกรุงเทพฯ สาขาขอนแก่น คุณศักดิ์ชัย-คุณฉันทนา วาณิชยชาติ และครอบครัว คุณสำรวล ศรีมาน และครอบครัว **รายละ ๒๖๐ บาท:-** คุณนงค์รักษ์ ยศพันธ์ และครอบครัว คุณจิราภรณ์ อักษร คุณจุไรรัตน์ รูปชัยภูมิ คุณสุเทพ ชื่นเมือง และครอบครัว คุณสมจิตร เบ้าธรรม และครอบครัว คุณมัณฑนา โล่ชัยวิบูลย์ คุณวารา ลีทวีทรัพย์ และครอบครัว

ภก.ศุภชาติ เอื้อจริยกุล และครอบครัว คุณสุนทร เตชะพกาพงษ์- คุณสุทิน รัตนจรัสโรจน์ และครอบครัว อาจารย์เกรียงไกร คุปติวัฒน์ **รายละ ๑๓๐ บาท:-** คุณจิตรา แสงวุธ และครอบครัว คุณประพันธ์ คำพิทักษ์ และครอบครัว คุณเรณู ชื่นปรีชา คุณกฤษณ์ สุวรรณราช และครอบครัว คุณวารินทร์ พุ่มดารา และครอบครัว คุณแดง จันทร์ขามป้อม คุณเบญจรัตน์ สุจริตจันทร์ และครอบครัว, คุณอัมพิกา อุ่นแก้ว คุณมงคลชน ศิรินันทวัฒน์ คุณฉัตรดา ศิรินันทวัฒน์, คุณอรปรียา ศิรินันทวัฒน์, คุณรัชวิภา ศิรินันทวัฒน์, คุณนิตยา ศิรินันทวัฒน์, คุณกฤติวรรณ ศิรินันทวัฒน์, คุณจริญญา จีรุพันธ์, คุณพนิดา พงษ์ทอง

สายบุญคุณนัยรัตน์ ลภัสเศรษฐศิริ สถานธรรมทานบางรัก กรุงเทพฯ
โทร.๐๒-๒๖๘-๑๕๐๕ รวมเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท

รายละ ๗,๐๐๐ บาท มูลนิธิปฐมธรรม (ต้าเมี่ยว), คุณช่อพิภพ โอสถานุเคราะห์

รายละ ๕,๐๐๐ บาท พระสมชัย ฐิตรตโน, สถานธรรมเทียนจงฐาน, มูลนิธิจริยะธรรมพร้อมพูน, กลุ่มฟื้นฟูคุณธรรม

รายละ ๔,๒๗๐ บาท จ.ส.ต.สังวรณ์ ดิสปรีชา

รายละ ๔,๐๐๐ บาท ซั่งอี้ฝอถัง, คุณสุพจน์ รัศมีสวนสร้อย,

รายละ ๑,๑๕๐ บาท คุณอัคคภา วรอวยชัย

รายละ ๑,๐๙๕ บาท คุณศศิพิมล จันทร์ทองสุรวี

รายละ ๑,๐๐๐ บาท ฉงจื้อกงฝอถัง, คุณกิตติชัย เลิศวิภาตระกูล อุทิศให้คุณณรงค์ชัย เลิศวิภาตระกูล, คุณยุทธนา ทองอินทร์, คุณลดาวดี ศิริเพ็ญพร และครอบครัว, คุณแม่เอี่ยวเจียง แซ่ลิ้ม-คุณรัตนา-คุณนงลักษณ์-คุณนงเยาว์ เตชะพิสิษฐ์

รายละ ๖๐๐ บาท คุณอรอุมา-คุณไกรศรี พุทธสอน, คุณวันดี แซ่ลี้, คุณสนอง เชื้อไทย

รายละ ๕๑๐ บาท คุณบังอร พัฒนาปัญญาสัตย์, คุณอัญญุมา ปริญญาวิภาดา, คุณภัทวิกา วัธนเวคิน, คุณกฤษฎ์ หนูทอง

รายละ ๕๐๐ บาท คุณทวี ชีพอุดมวิทย์, คุณสุมิตรา ผลประสิทธิ์กูล และครอบครัว, คุณฐิติพล-คุณสุมนา วิภาวกิจ,ว่าที่ร.ต.วรชาติ พฤกษพงศ์, คุณพิชัย ลานทองกุล, คุณไพโรจน์ แย้มเอิบศิลป์, คุณแม่มุ่ยเฮียง แซ่ลี้-คุณแม่อู่เอี้ย ตั้ง-คุณธวัฒชัย-คุณศศิมณฑ์-คุณภาคภูมิ-คุณธนิตสรณ์-คุณชัยยศ พิพัฒน์ศิริขจร, คุณผกา ทองเขาอ่อน, คุณเมฆินทร์-คุณอรภา เตชะวรรณสิทธิ์ และครอบครัว, คุณภาสน์พิมน กีรติพรพัตร์, คุณอาทร-คุณอรัญญา-คุณอรุณรัตน์ อมะลัษเฐียร, คุณเล็ก เพ็ชรน้อย, คุณพิสิษฐ์ สุภาพธีรนนท์, แม่ชีจิตรา นิยมไทย, คุณวิวัฒน์-คุณสมศรี ตรีรัตนกุลจรัส และครอบครัว

รายละ ๔๖๐ บาท คุณนงคราญ จะวะนะ **รายละ ๔๒๐ บาท** คุณเมธี เรืองอุตมานันท์

รายละ ๔๑๐ บาท คุณศุภมงคล อิศรางกูรฯ **รายละ ๓๘๐ บาท** คุณประไพวรรณ พิภพลาภอนันต์

รายละ ๓๖๐ บาท คุณจรูญ รัตนกูล **รายละ ๓๐๐ บาท** คุณวัชรินทร์ ทองควัน, คุณคลัง-คุณงามจิตต์-คุณศุภมาศ- คุณปิยะฉัตร์-คุณเถลิงศักดิ์ รุ่งเจริญรวยยิ่ง, คุณปิยะฉัตร์-คุณเสาวณีย์-ด.ญ.สรัลพร-ด.ญ.ณัฐนรี

รุ่งเจริญรวยยิ่ง **รายละ ๒๘๐ บาท** คุณวสินี แซ่จัง
รายละ ๒๗๖ บาท คุณไกรกูล สถิตถาวร **รายละ ๒๗๔ บาท** คุณสมควร สิงห์คำทอง
รายละ ๒๖๓ บาท คุณวไลพร เริงธรรม **รายละ ๒๖๐ บาท** คุณอวยพร แก้วสุข, คุณสุชาติ เบียดนอก
รายละ ๒๕๕ บาท คุณสมบูรณ์ ขำศรีเกิด **รายละ ๒๕๓ บาท** คุณสุนีย์ ชาติสิริพิทักษ์กุล
รายละ ๒๓๕ บาท คุณสมหมาย รัตตัญญู **รายละ ๒๒๐ บาท** คุณสมภพ พิทักษ์
รายละ ๒๑๕ บาท คุณเจียบจันทร์ ทัพพเศรณี **รายละ ๒๐๕ บาท** คุณศุภมิตร มุขประสงค์
รายละ ๒๐๐ บาท คุณนิตยา แข็งแรง และครอบครัว, ครอบครัวกนกวิไลและต้นจอหอ, ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม นครสวรรค์, คุณอารี การะเกด **รายละ ๑๒๐ บาท** ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม คลองต้นไทร **รายละ ๑๑๘ บาท** คุณนิสา ศิริสุทโธ **รายละ ๑๐๐ บาท** คุณแสงโฉม จันทร์อุไร, คุณสมนึก ชัยชาญกุล, คุณพ่อสอน-คุณแม่หนม หาญโก่ย และครอบครัว, คุณเสมียน-คุณประภัสสร- ด.ญ.กัลยาณี หาญโก่ย-คุณดาหลา พาลา, ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม พิษณุโลก, คุณวรพจน บุณยทัต, คุณเท่งหลี แซ่ก๊วย-ครอบครัวประทีปธีรานันต์ อุทิศให้คุณแม่เฮียะ แซ่ล้อ, คุณจิราภรณ์-คุณกอร์ดอน เดวิส, คุณนัยรัตน์ ลภัสเศรษฐศิริ และครอบครัว อุทิศให้คุณสุเทพ มานีเวศม์ และคุณพ่อเต็กฮ้อ แซ่ตั้ง-คุณแม่เต็กฮั้ว แซ่ลี้, คุณธีรวัฒน์-คุณลัดดา-คุณเสาวณีย์ ตั้งวัฒนกุล, คุณอรดี เปรี่ยมจันทร์, คุณอนุวัตร์-คุณสุดจิต ศวัสตนานนท์ และครอบครัว, คุณพัชรีย์ ประทีปธีรานันต์ และครอบครัว, คุณปรีชา ประทีปธีรานันต์ และครอบครัว, คุณฐิติณัฐ ประทีปธีรานันต์, คุณมณีพันธ์-คุณนิธิวิทย์-คุณปิยมัณฑ์-คุณอิสรีย์ รัชตะสัมฤทธิ์, คุณพรศักดิ์-คุณรัชฎาพร-คุณตรีประดับ อุทัยเศรษฐวัฒน์ อุทิศให้คุณย่าเชี่ยมเกียว แซ่อึ้ง-คุณพ่อวิรุฬห์-คุณแม่สุภาพร-คุณธีระพล-คุณพงศธร-ด.ญ.สุชาดา-ด.ช.พิสิฐ-ด.ช.ตรีจักร เรืองเดชมงคล-คุณพ่อเชี่ยงจั๊ว แซ่ตั้ง-คุณแม่เง็กหงษ์ แซ่ฉั่ว-คุณแม่วิภา ผลใหญ่-คุณประสิทธิ์ สันติวรพงษ์,ด.ช.ทวีชัย พัชราวุฒิชัย
รายละ ๗๕ บาท พระจิ **รายละ ๕๓ บาท** คุณดวงกมล นาคศรีสุข
รายละ ๕๐ บาท พระธนวัฒน์ คุณวฑฺฒโน **รายละ ๔๑ บาท** คุณพรรษรัตน์ เฉลิมโชคชวฤทธิ์

รายการชื่อหนังสือที่จัดพิมพ์เผยแพร่แล้ว

ชุดท.พ.บัญชา ศิริไกร	**ค่าส่งเล่มละ**	
- เที่ยวเมืองนรก	9	บาท
- เที่ยวเมืองสวรรค์	9	บาท
- วงเวียนกรรมของสัตว์โลก	9	บาท
- เส้นทางอริยะ	9	บาท
- ประวัติพระอรหันต์จี้กง	7	บาท
- ปรากฏการณ์นรกคนเป็น	7	บาท
- บันทึกเที่ยวเมืองตายโหง	7	บาท
- ธรรมญาณ	7	บาท
- 7 อริยเจ้า	7	บาท
- สังสารวัฏ	7	บาท
- จะไปนิพพานไม่ใช่เรื่องยาก	7	บาท
- ร้อยขันติ	7	บาท
- อู๋เซินเหลามู่ พระแม่องค์ธรรมมารดา	7	บาท
- บันทึกหนึ่งอนันตเหตุปัจัย: พระศรีอริยเมตไตรย	7	บาท
- ตรัยรัตน์กับเซ็น	9	บาท
- คัมภีร์กรรม 1-4	7	บาท
ชุด ช.วัฒนา	**ค่าส่งเล่มละ**	
- บันทึกท่องนรกภูมิ	9	บาท
- แสงสว่างแห่งชีวิต	7	บาท
ชุด ท.เลียงพิบูลย์	**ค่าส่งเล่มละ**	
- ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เล่ม 1, 2, 3	9	บาท
- ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เล่ม 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	7	บาท
ชุด ทองทิว สุวรรณฑัต	**ค่าส่งเล่มละ**	
- วิญญาณมีจริงหรือ เล่ม 1-11	7	บาท
ชุด ณรงค์ เสรีจินตกุล	**ค่าส่งเล่มละ**	
- เล่ม 1 ท่องอเวจี	7	บาท
- เล่ม 2 เทวาไขปัญหา	7	บาท
- เล่ม 3 เสียงจากสุขาวดี	7	บาท
- เล่ม 4 พระโพธิสัตว์มาโปรด	7	บาท
- เล่ม 5 โอวาทเทวา 1	7	บาท
- เล่ม 6 พระโอวาท - เซียมซีเจ้าแม่กวนอิม	7	บาท
- เล่ม 7 โอวาทเทวา 2	7	บาท
- เล่ม 8 เรื่องสั้นสอนใจ	7	บาท
- เล่ม 9 เสียงจากโลกทิพย์	7	บาท
- เล่ม 10 เรื่องสั้นจากจีน	7	บาท
- เล่ม 11 นิทานกฎแห่งกรรม	7	บาท
- เล่ม 12 70 ภาพกตัญญู	7	บาท
- เล่ม 13 พระคุณบิดามารดา	7	บาท
- เล่ม 14 ผลแห่งกรรม	7	บาท

ชุด ณรงค์ เสรีจินตกุล (ต่อ)	**ค่าส่งเล่มละ**
- เล่ม 15 ทางสว่าง	7 บาท
- เล่ม 16 กำเนิดเซียน	7 บาท
- เล่ม 17 เสียงสวรรค์	7 บาท
- เล่ม 18 กรรมลิขิต	7 บาท
- เล่ม 19 พระคุณพ่อแม่ยากทดแทน	7 บาท
- เล่ม 20 รวมเรื่องเด่นจีน	7 บาท
- เล่ม 21 เต๋า เซน สุขาวดี	7 บาท
- เล่ม 22 เต๋า เต๋อ จิง	7 บาท
ชุด พระโพธิสัตว์กวนอิม	**ค่าส่งเล่มละ**
- อภินิหารโปรดชาวโลก	7 บาท
- กำเนิดพระโพธิสัตว์กวนอิม (ท.พ.บัญชา ศิริไกร แปล)	7 บาท
ชุด สิริเทพ เทวาพร	**ค่าส่งเล่มละ**
- เล่ม 1 คัมภีร์ละกาม เล่ม 1	7 บาท
- เล่ม 2 คัมภีร์โปรดโลก	7 บาท
- เล่ม 3 พระสูตรพ้นเคราะห์ภัย	7 บาท
- เล่ม 4 คัมภีร์ละกาม เล่ม 2	7 บาท
- เล่ม 5 เทิดทูนตัวหนังสือ	7 บาท
- เล่ม 6 ตำนานพระโพธิสัตว์	7 บาท
ชุด นิมิตพิศวง ของคุณไพศาล แสนไชย	**ค่าส่งเล่มละ**
- เล่ม 1 พระเจ้าตาเขียว	7 บาท
- เล่ม 2 ปราสาทหินเขาพนมรุ้ง	7 บาท
- เล่ม 3 หลวงปู่ทวด และพระธาตุดอยสุเทพ	7 บาท
- เล่ม 4 เจ้าแม่หม่อนเล่า	7 บาท
- เล่ม 5 ข้ามเวลามาในฝัน	7 บาท
- เล่ม 6 โยนกนคร	7 บาท
- เล่ม 7 พระธาตุกล่องข้าวน้อย และศึกบางระจัน	7 บาท
- เล่ม 8 พระเจ้าตนหลวง:พระธาตุศรีสองรัก:หลวงพ่อโสธร	7 บาท
- เล่ม 9 พระธาตุหริภุญชัย	7 บาท
- เล่ม 10 พระพุทธชินราช	7 บาท
- เล่ม 11 พระปฐมเจดีย์	7 บาท
- เล่ม 12 วัดพระพุทธบาทสี่รอย	7 บาท
- เล่ม 13 วัดพระพุทธบาทตากผ้า:พระธาตุพนม	7 บาท
- เล่ม 14 วัดน้ำบ่อหลวง:วัดใต้พระเจ้าใหญ่องค์ตื้อ	7 บาท
- เล่ม 15 นิมิตพิศวง:การสร้างวัดพระธาตุศรีจอมทอง	7 บาท
ชุด มนุษย์เกิดมาทำไม? ของสุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์	**ค่าส่งเล่มละ**
- เล่ม 1 ว่าด้วยภาคปริยัติ	10 บาท
- เล่ม 2 ว่าด้วยภาคธรรมปฏิบัติสู่ธรรมปฏิเวธ	15 บาท
- เล่ม 3-4 ว่าด้วยภาคปกิณณกธรรม (ถาม-ตอบปัญหาธรรมะฯ)	10 บาท
- เล่ม 5-6 ว่าด้วยภาคปกิณณกธรรม (ธรรมะจากภาพ เพื่อศึกษาพระพุทธศาสนา)	15 บาท
- เล่ม 7 ว่าด้วยภาคปฏิเวธะธรรม (การทำความเข้าใจคำสอนในบทสวดมนต์แปล เพื่อปฏิบัติ และธรรมบรรยายเรื่อง “อริยมรรค...เส้นทางพระอริยะ”)	10 บาท

ชุด มนุษย์เกิดมาทำไม? ของสุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์ (ต่อ)	ค่าส่งเล่มละ	
- เล่ม 8 ว่าด้วยคู่มือพระอภิธรรมเชิงแนวปฏิบัติ	15	บาท
- เล่ม 9-10 ว่าด้วยพระสุตตันตปิฎก (พระสูตร)	15	บาท
- เล่ม 11 ว่าด้วยพระวินัยเชิงแนวปฏิบัติ	15	บาท
- เล่ม 12 ว่าด้วยคู่มือมนุษย์พันธุ์แท้ (*เล่มที่น่าอ่านที่สุดในชุด)	15	บาท
- คำสอนการอุทิศบุญที่ได้ผล ของพระอาจารย์เกษม อาจิณฺณสีโล	7	บาท
- ซีดีธรรมะบรรยาย (MP 3) รวม ๓ ชุด ๓ แผ่นๆ ละ	15	บาท
หนังสือเล่มอื่นๆ	**ค่าส่งเล่มละ**	
- ชุดผลบุญผลกรรม เล่ม 1-3 (เล่ม 1,2 หมด)	7	บาท
- ธรรมะจากต้นไม้ ของหลวงปู่ชา สุภัทโท		หมด
- หลวงปู่ฝากไว้ ของหลวงปู่ดูลย์ อตุโล	7	บาท
- คำสารภาพของวิญญาณบาป ของ น.พ.อาจินต์ บุญเกตุ	7	บาท
- โอวาทสี่ของท่านเหลี่ยวฝาน มิสโจ แปล	7	บาท
- สุสานดำ ของ พระ อ.บุญช่วย ฐิติสาโร		หมด
- หนังสือสวดมนต์ ทำวัตรเช้า-ทำวัตรเย็น	7	บาท
- ประสบการณ์ในยมโลก ของพลโท สมาน วีระไวทยะ	7	บาท
- ประวัติโปียเซียนโจวซือ	7	บาท
- การกินเจ และอาหารธรรมชาติ	7	บาท
- กินเจเว้นกรรม	7	บาท
- คิริมานนทสูตร	7	บาท
- ท่านถามเราตอบ	7	บาท
- ความถูกต้องคืออะไร		หมด
- ผัก ผลไม้ ตำราวิเศษของเซียนฮั้วท้อ	7	บาท
- ชีวิตหนึ่งมีค่าคุณอนันต์ ท่านจี้กงมหาเถระ 1-3	7	บาท
- แค่เอื้อม	7	บาท
- พระสงฆ์ดีอย่างไร	7	บาท
- พระกษิติครรภโพธิสัตว์	7	บาท
- ไตรรัตน์ 1-3	7	บาท
- มนุษย์ยังจะบริโภคเนื้อสัตว์อีกหรือ? หากรู้ว่า	7	บาท
- ก้าวย่างบิณฑบาต	9	บาท
- มหามงคลคาถา	7	บาท
- พุทธมนต์คาถา	7	บาท
- พระอริยะหวังเฟิ้งอี้ เล่ม 1	7	บาท
- พระอริยะหวังเฟิ้งอี้ เล่ม 2	7	บาท
- มรดกธรรม ของ เสถียร โพธินันทะ เล่ม 1	7	บาท
- มรดกธรรม ของ เสถียร โพธินันทะ เล่ม 2	7	บาท
- ธรรมปฏิทาของอาหมอ ผู้สานต่อเส้นทางธรรม	7	บาท

หนังสือธรรมะแจกฟรีคนละ 1 เล่ม ผู้ใดต้องการมากกว่า
1 เล่ม กรุณาช่วยบริจาคเงินทำบุญค่าพิมพ์

ผู้ใดต้องการ มนุษย์เกิดมาทำไม? เล่ม ๑๒ ติดต่อได้ที่

ทันตกิจคลีนิค

ทันตแพทย์ บัญชา ศิริไกร (ธนาณัติสั่งจ่าย ปณ. ประตูน้ำ)
745/43-44 ถนนเพชรบุรี ปากซอยเพชรบุรี 19 เขตราชเทวี
กรุงเทพมหานคร 10400
โทร. 02-252-9484, 02-252-6297
ติดต่อได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 9.00-19.00 น. (เว้นวันอาทิตย์)

คุณนัยรัตน์ ลภัสเศรษฐศิริ *(ธนาณัติสั่งจ่าย ปณ.กลาง)*
383 ซอยสันติภาพ 1 ถนนทรัพย์ สี่พระยา
บางรัก กรุงเทพมหานคร 10500
โทร. 02-268-1505, มือถือ 089-811-4437

โรงเจลั้งเต็กตึ้ง

236 ซอยอาภาภิรม (ข้างอาคารแสดงสินค้ากรมพาณิชย์สัมพันธ์) ถนนรัชดา แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900 โทร. 02-513-1056

ท่านที่ต้องการให้ส่งหนังสือทางไปรษณีย์
กรุณาส่งแสตมป์มาด้วย ค่าส่งเล่มละ 15 บาท

แจ้งข่าวการกุศล
ปลดปล่อยชีวิตสัตว์

เนื่องในวันมาฆบูชา - วิสาขบูชา เป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนา และวันที่ 5 ธันวาคม เป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชฯ ทางเราผู้จัดพิมพ์หนังสือธรรมะได้จัดให้มีการปลดปล่อยไถ่ชีวิตโค-กระบือและสัตว์น้ำ หากท่านผู้ใดมีจิตเมตตาร่วมสร้างบุญกุศล โปรดส่งจดหมายพร้อมชื่อ สกุล, ที่อยู่ และธนาณัติในนามของดิฉัน สั่งจ่าย ปณ. กลาง ตามที่อยู่ข้างล่างนี้

คุณนัยรัตน์ ลภัสเศรษฐศิริ *(ธนาณัติสั่งจ่าย ปณ.กลาง)*

383 ซอยสันติภาพ 1 ถนนทรัพย์ สี่พระยา

บางรัก กรุงเทพมหานคร 10500

โทร. 02-268-1505, มือถือ 089-811-4437

ท่านผู้ใดรวบรวมเงินครบ 1 ตัว(15,000บาท) ทางโรงฆ่าสัตว์ และกรมปศุสัตว์จะมีใบเสร็จรับเงินและใบอนุโมทนา ส่งถึงท่านโดยตรง

จาก

นัยรัตน์ ลภัสเศรษฐศิริ

6 กันยายน 2547

หนังสือนี้

จัดพิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมทาน ไม่จำหน่าย

เมื่อท่านไม่ต้องการใช้หนังสือนี้แล้ว

กรุณามอบให้ห้องสมุดหรือผู้อื่นใช้ประโยชน์ต่อไป

จะเป็นกุศลอย่างยิ่ง

ผู้ใดต้องการหนังสือติดต่อได้ที่

คุณนัยรัตน์ ลภัสเศรษฐศิริ (ธนาณัติสั่งจ่าย ป.ณ.กลาง ๑๐๕๐๐)
๓๘๓ ซอยสันติภาพ ๑ ถนนทรัพย์ สี่พระยา บางรัก กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐
โทร. ๐๒-๒๖๘๑๕๐๕, ๐๘๙-๘๑๑๔๔๓๗

(แจกฟรี ๑ เล่ม เล่มต่อ ๆไปกรุณาช่วยบริจาคเงินทำบุญค่าพิมพ์)

(ท่านที่ต้องการให้ส่งหนังสือทางไปรษณีย์ กรุณาส่งเงินค่าจัดส่งไปด้วย เล่มละ ๑๕ บาท)

<u>อนึ่ง</u> ท่านที่ประสงค์พิมพ์หนังสือ ตั้งแต่ ๕๐๐ เล่มขึ้นไป เพื่อแจกเนื่องในโอกาสเทศกาลงานบุญต่าง ๆ โปรดแจ้งล่วงหน้าอย่างน้อย ๓ วัน